

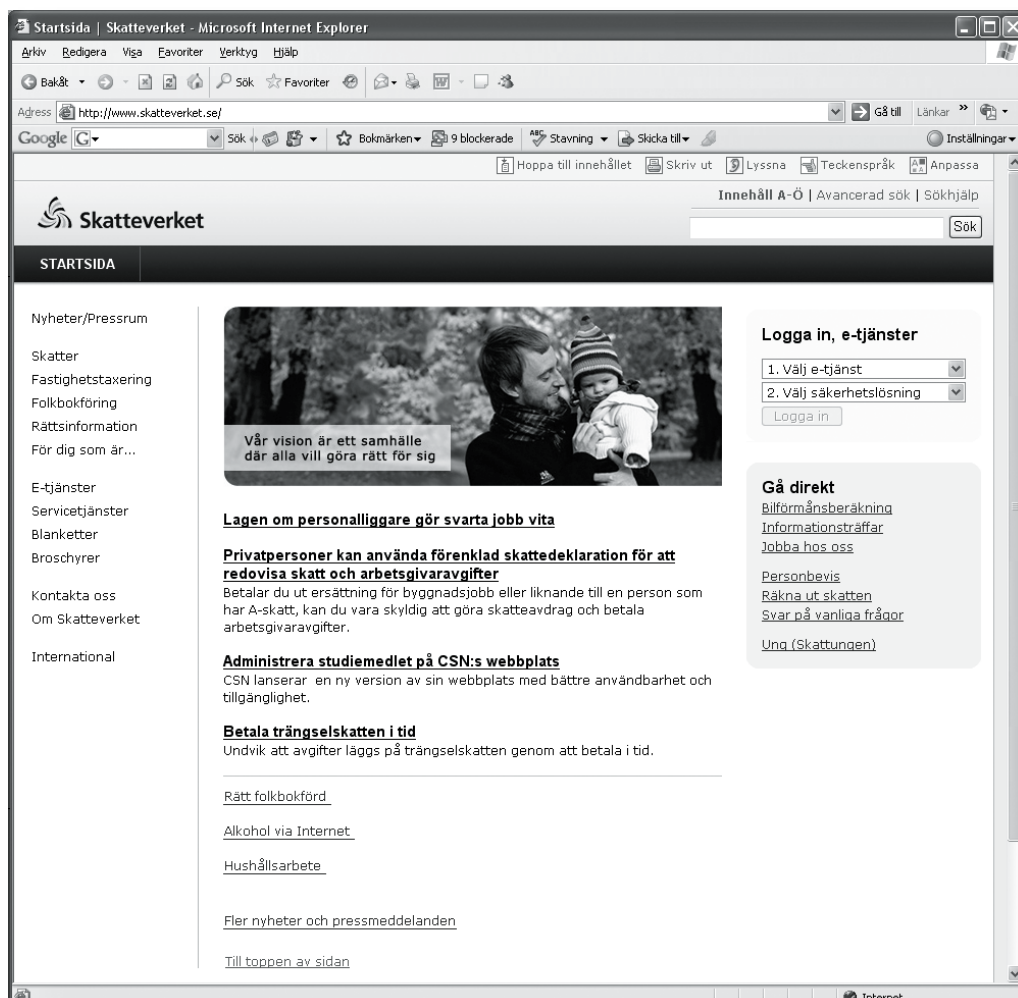
2007

Skatter i Sverige
SKATTESTATISTISK ÅRSBOK

Tax Statistical Yearbook of Sweden 2007

Skatteverket

Via Skatteverkets webbplats på Internet,
www.skatteverket.se,
 kan man dygnet runt ladda ner eller beställa blanketter
 och broschyrer, få information, räkna ut sin skatt m.m.
 Boken Skatter i Sverige hittar du under kategorin
 Om Skatteverket. Du finner boken under rubriken Statistik.

Foto omslag: Bergmans Bilder
 Omslag: Lennart Söderberg, Skatteverket
 Originalarbete och tryckning: Elanders Sverige, Vällingby 2007

SKV 152 utgåva 10, Skatter i Sverige 2007
 ISSN 1404-4463
 ISBN 978-91-38-32399-1
 Beställning: Fritzes kundservice, 106 47 Stockholm, Tel 08-690 91 90

Förord

Skatteverket ger nu ut den tionde upplagan av den skattestatistiska årsboken, *Skatter i Sverige 2007*. Den första kom 1998 och var en fortsättning på den tidigare publikationen som utgavs av Statistiska centralbyrån (SCB) 1992, 1994 och 1996.

Syftet med *Skatter i Sverige* är att ge en översiktlig och samlad bild över ekonomisk statistik avseende det svenska skattesystemet. Publikationen ska kunna användas som underlag i samhällsdebatten, där skattepolitiken utgör en av de viktigaste och mest kontroversiella frågorna. Dessutom ska boken tjäna som en vägledning till de många statistikällor som finns på området.

Inledningsvis i kapitel 1 behandlas skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv. Därefter följer i kapitel 2 en information om offentliga sektorns inkomster och utgifter utifrån nationalräkenskaperna. I kapitel 3-6 presenteras statistik om skatt på arbete, kapital samt konsumtion och insatsvaror. Kapitel 7 utgör en fördjupning inom företagsbeskattningen. Kapitel 8 behandlar inkomstfördelning och kapitel 9 skatteskulder och uppbördsförluster. En redogörelse av fel och fusk samt skattekontroll och skattebrott redovisas i kapitel 10 och 11. I kapitel 12 redovisas resultat från de attitydundersökningar som Skatteverket riktat mot medborgarna under 2006. Därefter presenteras den svenska skatteadministrationen i kapitel 13 och de svenska skatternas historia i kapitel 14. Årsboken avslutas med internationella jämförelser i kapitel 15. Inom varje kapitel har ambitionen varit att ge en fyllig redogörelse av alla förekommande skatter, även sådana som är beloppsmässigt obetydliga, men som

ibland väcker stort intresse i den allmänna debatten. Förutom statistik över olika offentliga skatteinkomster (skatteutfallet) har vi så långt möjligt försökt presentera statistik över antalet skattskyldiga (skattesubjekt) som betalar skatterna samt de inkomster, tillgångar, varor m.m. (skattebaserna) som beskattas. I anslutning till de statistiska diagrammen och tabellerna finns förklarande texter om skatteregler och uppbördsförfaranden.

Liksom tidigare har en strävan varit att publicera så aktuell statistik som möjligt samt tidsserier bakåt i tiden. Möjligheten till exempelvis aktuell inkomstskattestatistik begränsas dock av att statistiken bygger på taxeringen ett år efter inkomståret. När det gäller internationell skattestatistik som publiceras av Eurostat (EU:s statistikkontor) eller OECD förekommer av naturliga skäl eftersläpningar i sammanställningen av statistik från medverkande länder.

Skatteverket ger även ut ett särtryck på engelska av denna bok, *Taxes in Sweden 2007*. Särtrycket innehåller en omfattande sammanfattning av det viktigaste innehållet i boken och är en ingång till tabellerna i respektive kapitel. Alla tabeller i den svenska delen är även försedda med engelsk text.

Skatter i Sverige har framställts av analysenheten vid Skatteverket. Redaktör har varit Ali Bahrami. Utöver Skatteverket har Finansdepartementet bidragit med kapitel 1 och SCB med kapitel 2 och 8.

Solna i november 2007

Mats Sjöstrand
Generaldirektör

In English:

This is the tenth annual edition of the Tax Statistical Yearbook of Sweden, from 2003 called *Taxes in Sweden*. The purpose of the publication is to present an overview of the Swedish tax system as well as up-to-date statistics on tax bases, tax revenue and other relevant aspects of taxation.

To make the yearbook accessible to an English-speaking audience, an English

summary is available as a separate publication, *Taxes in Sweden 2007*, and at our website www.skatteverket.se. The English summary contains references to tables in the Swedish edition. These references are put in brackets, e.g. [12.1] in the English summary is a reference to table 12.1 in the Swedish edition. Furthermore, all tables in the Swedish edition contains an English translation.

Skatter i Sverige 2007

SKATTESTATISTISK ÅRSBOK

FÖRORD / Preface	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING / Table of contents	4
SAMMANFATTNING / Summary	5
DEL 1 ÖVERBLICK / OVERVIEW	
1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv, <i>Taxes in an economical and historical perspective</i> , Anders Kristoffersson, Finansdepartementet	16
2 Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna, <i>The public sector in the national accounts</i> , Katarina Wizell, SCB	32
DEL 2 SKATTEBASER OCH SKATTEINKOMSTER / TAX BASES AND TAX REVENUE	
3 Totala skatter i Sverige, <i>Total taxes in Sweden</i> , Annika Persson, Skatteverket	44
4 Skatt på arbete, <i>Taxes on labour</i> , Annika Persson, Skatteverket	52
5 Skatt på kapital, <i>Taxes on capital</i> , Åsa Hagman, Skatteverket	102
6 Skatt på konsumtion och insatsvaror, <i>Taxes on consumption and input goods</i> , Mats Andersson, Skatteverket	132
7 Företagsbeskattning, <i>Business taxation</i> , Katrin Wallberg, Skatteverket	164
DEL 3 SÄRSKILDA REDOVISNINGAR / SPECIAL TOPICS	
8 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet, <i>Taxes, income distribution and wealth</i> , Petter Lundberg, SCB	188
9 Skatteskulder och uppbördsförluster, <i>Tax arrears and collection losses</i> , Karolin Wallström, Skatteverket	210
10 Fel och fusk, <i>Tax errors and tax evasion</i> , Håkan Malmer, Skatteverket	220
11 Skattekontroll och skattebrott, <i>Tax control and tax crime</i> , Håkan Malmer och Per Göran Blomgren, Skatteverket	252
12 Attityder till skattesystemet och Skatteverket, <i>Opinions on the tax system and the Tax Agency</i> , Ali Bahrami, Skatteverket	278
13 Administration av skattesystemet, <i>The tax administration</i> , Mikael Pyka, Skatteverket	288
14 Skatternas historia under 1900-talet, <i>A century of taxes</i> , Nils Johansson, Skatteverket	298
15 Svenska skatter i internationell jämförelse, <i>Swedish taxes in an international perspective</i> , Anna Hansson, Skatteverket	334
DETALJERAD INNEHÅLLSFÖRTECKNING / Detailed table of contents	335
SAKORDSREGISTER / Index	341

Sammanfattning

1 Skatter i ett ekonomiskt och ett historiskt perspektiv

I detta kapitel presenteras en ekonomisk och historisk referensram som bakgrund till redovisningen av enskilda skatter i efterföljande kapitel.

Skattesystemets huvuduppgifter

Skattesystemets grundläggande uppgift är att finansiera offentliga utgifter. Utöver detta grundläggande fiskala syfte brukar skattesystemet tilldelas tre kompletterande huvuduppgifter: att skapa samhällsekonomisk balans, att fördela inkomsterna rättvist och att fördela resurserna effektivt.

Grundläggande beskattningsprinciper

Nära förknippade med olika fördelningspolitiska aspekter är två grundläggande beskattningsprinciper: intresseprincipen och skatteförmågeprincipen. Enligt intresseprincipen ska skatteuttaget knytas till olika gruppers intresse av olika slag av offentlig verksamhet. Skatteförmågeprincipen innebär att skatten ska betalas efter de skattskyldigas förmåga att betala skatten.

En ekonomisk klassificering av olika skatter

En ekonomisk klassificering av olika skatter kan ske på många sätt. I den här boken är utgångspunkten skatt på arbete och skatt på kapital. En annan vanlig distinktion är direkta och indirekta skatter. Med direkta skatter avses skatter som utgår på inkomster och förmögenheter. Indirekta skatter utgår vid omsättning av varor och tjänster och består av moms och punktskatter på t.ex. alkohol och tobak. Dessa två indelningsgrunder kan kombineras i en fyrdelning av de svenska skatterna; direkta och indirekta skatter på arbete och kapital.

Skatternas utveckling de senaste 25 åren

De svenska skatternas utveckling under de senaste 25 åren kan mycket kortfattat beskrivas på detta sätt:

- *från sam- till särbeskattning*
1971 avskaffades sambeskattningen av giftas inkomster. Sambeskattningen medförde att margineffekterna på extra arbetsinsatser för ett hushåll blev höga och detta i kombination med en ökad förvärvsfrekvens för kvinnor ansågs som ett problem, bl.a. ur jämställdhetssynpunkt.
- *från direkt till indirekt beskattning*
Uttaget av socialavgifter har ökat, bl.a. för att finansiera pensionssystemet. Punktskatterna har fått större betydelse för finansiering av offentliga utgifter.
- *skattereformen 1990-91*
De formella skattesatserna sänktes, skattebaserna breddades, styrande inslag togs bort, proportionell skatt på kapital infördes (30 procent).
- *efter skattereformen*
Skatteuttaget på arbete ökade under 1990-talet men har därefter sjunkit dels genom kompensation för de under 1990-talet införda allmänna egenavgifterna, dels genom införande av jobbskatteavdrag. Hänsyn tas till internationella krav med nya villkor för bl.a. beskattning av kapitalinkomster. Miljörelateringen av skattesystemet har ökat liksom inslaget av differentiering bl.a. för att stimulera den varaktiga sysselsättningen.

2 Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna

I kapitlet redovisas översiktligt den offentliga sektorns inkomster och utgifter i enlighet med nationalräkenskaperna (NR), som är en statistisk sammanställning i konform över hela den svenska ekonomin, uppdelad på olika sektorer och olika slag av inkomster och utgifter. Den offentliga sektorn delas upp i tre delsektorer: statlig sektor, kommunal sektor samt socialförsäkringssektor. Inkomsterna delas upp i skatter, socialförsäkringsavgifter, ränteinkomster och övriga inkomster. Utgifterna

består av transfereringar, konsumtion och investeringar. Skillnaden mellan inkomster och utgifter är det finansiella sparandet. År 2006 var de totala inkomsterna 1 572 miljarder kronor, varav skatterna inklusive socialförsäkringsavgifter utgjorde 1 413 miljarder kronor. Utgifterna uppgick till 1 505 miljarder kronor, varav transfereeringar utgjorde 660 miljarder kronor. Det finansiella sparandet uppgick år 2006 till 67 miljarder kronor, eller 2,4 procent av bruttonationalprodukten (BNP).

Under perioden 1993-2006 ökade de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna från 301 till 572 miljarder kronor. Skatterna på produktion och import ökade under samma period från 260 till 494 miljarder kronor. Uppgifter om skattekvoten, dvs. skatternas andel av BNP, används ofta i den ekonomiska debatten. Under perioden 1993-2006 har den totala skattekvoten varierat mellan 48 och 52 procent. 2006 var skattekvoten 50 procent.

Av den offentliga sektorns utgifter 2005 används nästan hälften, 43 procent, till socialt skydd. Andra viktiga ändamål är utbildning (14 procent), hälso- och sjukvård (13 procent), samt allmän offentlig förvaltning, däribland räntor på statskulden (12 procent).

3 Totala skatter

Kapitlet innehåller en samlad översikt över skatterna på arbete, kapital samt på konsumtion och insatsvaror (i enlighet med de definitioner som används i Årsbokens kapitel 4-6). På grund av olikheter i sättet att beräkna och periodisera skatterna så skiljer sig totalbeloppen en aning från beloppen i nationalräkenskaperna. Det senaste året som det går att få en helhetsbild över samtliga skatter är för 2005. De totalt fastställda skatterna summerade då till 1 356 miljarder kronor. Skatterna som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2005 till 50,8 procent. Skatt på arbete svarade för 61 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för 12 procent och skatt på konsumtion och insatsvaror för 27 procent.

Av skatten avsåg 436 miljarder kronor (32 procent) kommunalskatt och 151 miljarder kronor (11 procent) avgifter till ålderspensionssystemet. EU-skatterna, dvs. den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU, uppgick till 8 miljarder kronor (0,6 procent). Resten, ca 762 miljarder kronor (56 procent), kan sägas vara statliga skatter.

4 Skatt på arbete

I kapitlet redovisas skatteunderlag och skatteinkomster från förvärvsarbete. Som skatt på arbete räknas dels fysiska personers inkomstskatt och dels socialavgifter.

Skatt på arbete idag

År 2005 uppgick skatten på arbete till 828 miljarder kronor, motsvarande 31,0 procent av BNP.

Sysselsättning och inkomster

Från högkonjunkturåret 1990 till lågkonjunkturåret 1993 minskade antalet arbetade timmar med nio procent. Antalet totalt arbetade timmar var som lägst år 1993. Därefter har en återhämtning skett. Sett över hela perioden 1993 till 2006 har antalet arbetstimmar ökat med 8,1 procent. Återhämtningen kan i första hand hänföras till att fler är sysselsatta. Befolkningen har ökat. Slås de arbetade timmarna ut per invånare har antalet arbetade timmar ökat med 3,8 procent mellan 1993 och 2006 – från 740 till 768 timmar.

Andelen heltidsanställda 2005 var bland männen 81 procent och bland kvinnorna 58 procent. Genomsnittsinkomsten för en heltidsarbetande 2005 var 318 200 kr.

Direkt skatt på arbete

De taxerade förvärvsinkomsterna 2005 var 1 519 miljarder kronor och utgör basen för skatteberäkningen. Skatten tas ut som statlig och kommunal inkomstskatt. Den genomsnittliga kommunalskatten är 31,55 procent år 2007. Statlig inkomstskatt tas fr.o.m. 1999 ut i två skikt, med 20 respektive 25 procent. Den högsta marginalskatten år 2007 är 56,55 procent. År 2005 hade 17 procent av inkomsttagarna över 20 år inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Motsvarande andel för heltidsanställda män var 42 procent och för heltidsanställda kvinnor 22 procent.

Socialavgifter

Socialavgifter tas ut i olika former: arbetsgivaravgifter (egenavgifter för egenföretagare), allmän pensionsavgift och den särskilda löneskatten (ska betalas på förvärvsinkomster som inte är förmånsgrundande, vissa försäkringsersättningar och pensionskostnader). År 2005 uppgick socialavgifterna till 425 miljarder kronor, och de svarade därmed för drygt hälften av alla skatter på arbete.

5 Skatt på kapital

Dagens kapitalbeskattning innefattar skatt på löpande kapitalinkomster, skatt på innehav av kapital samt skatt som tas ut då kapitalet byter ägare.

Skatt på kapital idag

Kapitalskatterna inklusive bolagsskatterna uppgick år 2005 till 168 miljarder kronor varav bolagsskatten var 91 miljarder kronor. Kapitalskatterna ökade något under 2005 men nivån är fortfarande långt från toppåret 2000. Som andel av BNP ökade de och låg år 2005 på 6,3 procent jämfört med 5,3 procent året innan.

Hushållens kapitalsituation

Ambitionen med kapitalbeskattningen är att ha en likvärdig beskattning av olika kapitalplaceringsformer för att motverka skatteplanering. Hushållens nettoförmögenhet hade ett marknadsvärde på ca 4 300 miljarder kronor år 2005 eller i genomsnitt ca 470 000 kr/invånare. Den skatt på kapital som hushållen betalar består i första hand av fastighetsskatt, skatt på räntor, utdelningar och kapitalvinster och förmögenhetsskatt. Skatten reduceras för betalning av skuldräntor. År 2005 betalade hushållen knappt 42 miljarder i skatt på kapital (inkl. fastighetsskatt och förmögenhetsskatt) eller i genomsnitt ca 4 500 kr/invånare.

Olika typer av kapitalskatt

Underlaget för fastighetsskatt är taxeringsvärdet, som i princip ska uppgå till 75 procent av marknadsvärdet. Skattesatserna varierar för olika fastighetstyper. Fastighetsskatten uppgick till knappt 24 miljarder kronor år 2005. Drygt hälften av den var hänförlig till småhus.

Skatten på hushållens kapitalinkomster, netto, uppgick år 2005 till knappt 23 miljarder kronor. Även om de senaste årens siffror visar det motsatta kan man långsiktigt se en tendens att hushållen sparar mer i värdepapper och mindre på banken. Detta har betydelse för utvecklingen av kapitalvinsterna, relativt ränteinkomsterna.

Individerna betalade knappt fem miljarder i förmögenhetsskatt år 2005. Sedan 1992 är förmögenhetsskatten proportionell, och utgår med 1,5 procent av skattepliktig förmögenhet över skattepliktsgränsen. I samband med att frysningen av taxeringsvärdena för småhus upphörde år 2001 höjdes gränsen för uttag av förmögenhets-

skatt till 1 miljon kronor för ensamstående och 1,5 miljoner kronor för sambeskattade par. År 2002 höjdes gränsen ytterligare, till 1,5 miljoner kronor för ensamstående och 2 miljoner kronor för sambeskattade par och 2005 höjdes nivån för sambeskattade till 3 miljoner kronor. År 2005 hade 162 000 hushåll en nettoförmögenhet över skattepliktsgränsen och den samlade beskattningsbara förmögenheten för hushållen var 399 miljarder kronor.

6 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, momsen, dels punktskatter på specifika varor och tjänster. År 2005 uppgick skatterna på konsumtion och insatsvaror till 360 miljarder kronor, motsvarande 13 procent av BNP eller 27 procent av de totala skatterna.

Moms

Moms tas ut i varje led i produktionskedjan och nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga. Den generella skattesatsen är 25 procent. Två lägre skattesatser är tillåtna inom EU. I Sverige beskattas livsmedel och hotelltjänster med 12 procent och tidningar, böcker, resor med kollektivtrafik och olika kulturella aktiviteter med 6 procent. Netto-uppbörden av momsen blir inkomst för staten. År 2005 uppgick den, exklusive kompensationer för moms betald av statliga myndigheter, till 253 miljarder kronor.

Punktskatter

Punktskatterna uppgick år 2005 till 107 miljarder kronor. De energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse under senare år och svarade 2005 för ca två tredjedelar av den totala punktskatte-uppbörden. I motsvarande mån har alkohol- och tobaksskatternas andel sjunkit. Fordonsbeskattningens andel av punktskatterna (exklusive skatt på drivmedel) har varit i stort sett oförändrad de senaste åren. Tullmedlens fiskala betydelse för svenska staten har efter Sveriges inträde i EU helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Tullmedel, särskilda jordbrukstillar och sockeravgifter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio

procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

Energi- och miljöskatterna inbringade sammanlagt 68 miljarder kronor under 2005, varav större delen hänförde sig till skatter på bensen och olja. Alkohol- och tobaksskatterna uppgick till 18 miljarder kronor, varav 8 miljarder kronor var tobaksskatt och 10 miljarder kronor var alkoholskatt. Skatterna på vägtrafik utgjorde 11 miljarder kronor, importskatterna ca 5 miljarder kronor, lotteri- och spelskatter 5 miljarder kronor samt skatt på annonser och reklam som tillsammans med ett antal avgifter utgjorde 1,5 miljarder kronor.

Energiskatterna har under senare år fått en alltmer miljömässig profil, med en förskjutning från ren energibesättning till en beskattning av miljökadliga utsläpp. Inom EU har vidare införts ett system för handel med s.k. utsläppsrätter av växthusgaser för vissa typer av anläggningar. Detta system kan komma att påverka energibesättningen. I budgetpropositionen hösten 2007 föreslås nämligen att koldioxidskatten successivt sänks för de anläggningar som omfattas av denna utsläppsrättshandel.

7 Företagsbeskattning

I kapitlen 4-6 beskrivs det svenska skattesystemet utifrån olika skattebaser. I kapitel 7 ges en samlad beskrivning av företagsbeskattningen. Den skattemässiga termen för företagsbeskattning är inkomst av näringsverksamhet. En grundläggande princip för företagsbeskattning är att man utgår från det bokföringsmässiga resultatet och en annan att den ska vara neutral i förhållande till olika företagsformer.

Företagsstrukturen i Sverige

Mycket stora företag är relativt sett vanligare och medelstora mindre vanliga i Sverige än i andra länder. Antalsmässigt dominerar de allra minsta utan anställda. De enskilda firmorna och aktiebolagen är de vanligaste företagsformerna i Sverige. När det gäller ekonomisk aktivitet är aktiebolagen dominerande och svarar för 88 procent av den totala omsättningen. Endast 2,4 procent av företagen i Sverige kan räknas som internationella i det avseendet att de har bolag i minst två länder, men de står för 42 procent av samtliga anställda i näringslivet. 51 procent av de internationella företagen är svenskägda och en 49 procent är utlandsägda.

Skatt för juridiska personer

Den totala skatten för juridiska personer år 2005 uppgick till 137 miljarder kronor, varav aktiebolagen tillsammans med banker och försäkringsbolag svarade för 89 procent. Ett fåtal mycket stora bolag (0,05 procent) står för 45 procent av den totala skatten. Aktiebolagens samlade överskott för 2005 uppgick till 327 miljarder och de ackumulerade underskotten till 442 miljarder. Ett underskott som uppstår vid taxeringen får, om det inte kan kvittas mot en vinst, rullas vidare till kommande års taxeringar för att kvittas mot eventuella framtida överskott.

Fysiska personer som näringsidkare

Fysiska personer kan bedriva näringsverksamhet direkt, som enskild näringsverksamhet, eller indirekt via handelsbolag. Andelen med redovisade underskott år 2005 var 45 procent bland de enskilda näringsidkarna och 40 procent bland delägarna i handelsbolag. De överskott som redovisas är oftast små. För endast 16 procent av samtliga enskilda näringsidkare och 15 procent av delägare i handelsbolag med överskott översteg överskottet 200 000 kr.

Nyföretagande

Under 2006 startades 44 386 nya företag i Sverige, vilket är en ökning med 1 procent jämfört med året innan. De flesta av de nystartade företagen är små, och man kan räkna med att en stor del av dem försvinner inom några år. Av de företag som startades 2001 var 62 procent fortfarande verksamma efter tre år.

8 Skatt och inkomstfördelning och förmögenhet

Detta kapitel sätter fokus på tre områden:

- inkomster som ett mått på den ekonomiska standarden och fördelning av inkomster mellan olika grupper av individer och hushåll
- den direkta beskattningen av individer och hur direkta skatter och bidrag omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper
- kvinnors och mäns förmögenhet

Den direkta beskattningen av individen

År 2005 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 36 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i direkta skatter. Med direkt beskattning menas inkomstskatt, allmänna egenavgifter, egenavgifter för näringsidkare, förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Jämfört med 1991 – det första året efter skattereformen – är det en ökning med 7 procentenheter. Under perioden 1980-2005 har beskattningen blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat.

Den högsta marginalskatten, den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst, ökade kontinuerligt under perioden 1993-1998. Från och med 1999 har den högsta marginalskatten legat på ungefär samma nivå. År 2007 är den högsta marginalskatten 56,55 procent. Marginal effekten, den effekt en inkomstökning har på skatten och olika bidrag och avgifter, är högst för ensamstående med barn och de äldsta pensionärerna.

Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och transfereringar har som syfte att omfördela inkomster mellan grupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörda och försörjningsmöjligheter varierar. Den disponibla inkomsten uppgick 2005 till i genomsnitt 85 procent av faktorinkomsten. Ett genomsnittligt hushåll, 18-64 år, betalade därmed 52 900 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar. Hushåll med en årsinkomst under 200 000 kr fick mer i bidrag och ersättningar än vad de betalade i direkt skatt.

Inkomstfördelningen för individer och hushåll

Inkomstspridningen var ganska konstant under 1980-talet men har ökat under 1990-talet och fram till år 2000. Mellan år 2000 och 2003 har spridningen minskat något, för att sedan åter öka. De med de högsta inkomsterna har haft en avsevärt bättre utveckling än vad övriga grupper har haft. Kapitalinkomsternas betydelse har ökat, och ökade kapitalvinster förklarar en stor del av den ökade inkomstspridningen.

Under 2005 hade samtliga åldersgrupper en högre disponibel inkomst än vad de i motsvarande ålder hade 1991.

Kvinnors och mäns förmögenhet

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. År 2005 ägde de 1 procent mest förmögna individerna en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. Nettoförmögenhetens medianvärde för samtliga individer var 36 000 kr. År 2005 hade omkring 1 277 000 hushåll en marknadsvärderad förmögenhet som var större än en miljon kronor. Förmögenheten bestod till 71 procent av fastigheter och till 8 respektive 15 procent av bankmedel och aktier/aktiefonder.

9 Skatteskulder och uppbördsförluster

Uteblivna betalningar av påförda skatter leder till att det finns en differens mellan fastställda skatter och de skatter som betalas in – uppbördsförluster. Uppbördsförlusterna för inkomstskatt, arbetsgivaravgifter, moms och punktskatter uppgick 2006 till 4,5 miljarder kronor eller 0,3 procent av de totala skatterna. Konkursernas omfattning har stor betydelse för hur stora belopp som restförs hos kronofogden. Antalet företagskonkurser och berörda anställda har minskat sedan föregående år och var under år 2006 ca 6 160 företag respektive ca 13 800 anställda.

Skuldbalansen

Skattefordringarna exklusive dröjsmålsavgifter var knappt 44 miljarder kronor vid utgången av år 2006, varav 12,8 miljarder avsåg fysiska personer och 31 miljarder avsåg juridiska personer. Det fanns 135 000 fysiska personer och 47 000 juridiska personer med skatteskulder. Bland fysiska personer med skatteskuld är skulden mindre än 5 000 kr i 40 procent av skuldfallen, och över 1 miljon kronor i en procent av skuldfallen. Den sistnämnda gruppens andel av totala skuldsumman uppgick till 41 procent. För åtta procent av de juridiska personerna med skatteskulder översteg skulden 1 miljon kronor, men dessa svarar för hela 73 procent av de juridiska personernas totala skatteskulder.

10 Fel och fusk

Med skattefusk torde man i vanligt språkbruk avse felaktiga handlingar som görs medvetet och i syfte att undgå skatt. Benämningen skattefel använder Skatteverket som sammanfattande begrepp för både avsiktliga och oavsiktliga fel.

Skatteundandragande genom svartarbete

Skatteverket har åren 2005-2006 genomfört en kartläggning av svartarbetet. Som ett led i kartlägningsarbetet har en rad undersökningar genomförts. I det här kapitlet återges ett sammandrag av de viktigaste resultaten.

Svarta arbetsinkomster kan indelas i:

- Oredovisad löneinkomst (lön/förmåner)
- Oredovisad företagarinkomst

Den mest heltäckande skattningen av dolda arbetsinkomster kan fås indirekt via nationalräkenskaperna. I dessa finns en diskrepans mellan officiellt redovisad inkomst för hushållssektorn och hushållens utgifter. I Sverige har diskrepansen beräknats till ca 5 procent av BNP vilket motsvarar dolda arbetsinkomster (underlag) på 115-120 mdkr räknat på 2002 års nivå.

Revisionsmetoden förklarar 71 miljarder kronor

En skattning av dolda inkomster bland företag baserad på genomförda skatterevisioner landar på 71 miljarder kronor. Denna skattning är till 85 procent hänförliga till småföretag och inkomsterna fördelar sig på ungefär lika delar på oredovisad löneinkomst och oredovisad företagarinkomst.

Intervjuundersökningar förklarar 20 miljarder kronor

Skatteverket har också gjort mycket detaljerade intervjuundersökningar. Syftet har varit att få ett grepp om omfattning och struktur av den del av svartarbete där köpare och säljare gör upp om ett svart pris och båda aktörer därför är medvetna om att de utför och köper svarta tjänster. Vad gäller varor har gjorts en separat undersökning av varor som köpts svart. Intervjuundersökningarna förklarar ca 20 miljarder kronor av svartarbetet.

Svartarbetet har ökat

År 1997 gjorde dåvarande Riksrevisionsverket (RRV) en omfattande undersökning av utfört svartarbete och svart varuförsäljning m.m. En jämförelse mellan Skatteverkets och RRV:s undersökningar påvisar en ökning av andelen av befolkningen som arbetat svart – 13 procent år 2005 mot 11 procent år 1997.

Allt svartarbete har inte kunnat påvisas

Av den diskrepans i nationalräkenskaperna, som ovan berörts och som indikerar ett svartarbete på 115-120 miljarder kronor har genomförda undersökningar kunnat ge innehåll åt ca 90 miljarder dvs. har kunnat "förklara" 75 procent.

Andra former av skatteundandragande

Utöver svartarbetet förekommer även andra former av skatteundandragande. De kanske mest betydelsefulla, som beskrivs i det här kapitlet, är:

- Skattefusk kopplat till individernas finansiella tillgångar
- Skattefusk i anslutning till punktskattebelagda varor
- Internet och elektronisk handel m.m.
- Momsbedrägerier vid export och import
- Andra skattefel med internationell anknytning
- Deklarationsfusk bland löntagare

Skatteverkets bedömning av skattefelets storlek m.m.

Skatteverket presenterade hösten 2007 en "Skattefelskarta" som visar hur skattefelet enligt verkets uppfattning fördelar sig på svartarbete, internationella transaktioner och andra fel. Skattefelskartan delar också upp skattefelet på olika skatter och några grupper av skattskyldiga. Sammantaget bedöms skattefelet i Sverige ligga i storleksordningen 133 miljarder kronor.

Skattefuskets orsaker

Det är, både i Riksrevisionsverkets och i Skatteverkets undersökningar, ekonomiska drivkrafter som är de främsta förklaringarna till svartarbete. Det är många som på olika sätt ser eller deltar i svartarbete och andra former av skatteundandragande. I enkätundersökningar instämmer många i påståendet att det finns skattefusk därför att personer i ledande ställning bryter mot samhällets normer. Genom att hänvisa till detta vill man rättfärdiga handlandet.

Skattefuskets effekter

De allvarligaste skadeverkningarna bedöms inte vara förlorade skatteinkomster för staten, utan de negativa effekterna på samhällsmoralen och demokratins funktionssätt genom den inte avsedda omfördelningen av skattebördan. Dessutom finns påtaglig risk att ekonomiskt effektiva

företag konkurreras ut av skattefusande företag som är mindre effektiva.

11 Skattekontroll och skattebrott

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst skattebrottslagen. Parallellt finns ett administrativt sanktionssystem med skattetillägg och förseningsavgifter. Genom skattekontrollen kan man upptäcka och åtgärda skattefusk och andra felaktigheter.

Skattekontrollen

År 2006 hanterade Skatteverket 82 miljoner kontrolluppgifter och 18 miljoner deklARATIONER avseende inkomstskatt, moms, punktskatter, avdragen skatt och punktskatter. Under samma tid fattades 715 000 beskattningsbeslut i kontrollen. Inkomstbeskattningen svarade för 60 procent av det totala antalet beslut. Det skattemässiga värdet av kontrollen inklusive grundkontroll uppgick till 18 miljarder kronor.

En stor del av skattebrotten upptäcks i samband med skatterevisioner. Skatterevisionerna har dock minskat från över 18 000 per år i slutet av 1980-talet till knappt 7 000 år 2006.

Den preventiva effekten av skattekontrollen dvs. de skattskyldigas bedömning av risken för upptäckt vid skatteundrandagande och dess konsekvenser, bedöms som betydande.

Tillämpning av det administrativa sanktionssystemet

Skattetillägg tas ut vid utebliven deklARATION och vid oriktig uppgift i deklARATION. Antalet beslut om skattetillägg år 2006 var nästan 189 000 och den totala nettosumman av skattetillägg uppgick till 2,6 miljarder kronor. Några få stora belopp svarar för en stor del av summan. Antalet fysiska och juridiska personer som berörs av besluten är mycket lägre än antalet beslut, eftersom en person kan få flera skattetilläggsbeslut.

Förseningsavgift ska betalas om deklARATIONEN inte lämnas i tid. År 2006 påfördes 210 000 förseningsavgifter till ett värde av 183 miljoner kronor. Flest förseningsavgifter, 132 000, påfördes den månatliga skattedeklARATIONEN som avser mervärdesskatt och arbetsgivaravgifter med ett värde av 81 miljoner kronor. Antalet förseningsavgifter vid den årliga taxeringen var ca

69 000, beloppsmässigt motsvarande 95 miljoner kronor.

Tillämpningen av det straffrättsliga sanktionssystemet

Skatteverkets brottsanmälningar (avseende alla brott) minskade under 1990-talet, för att sedan fördubblas mellan åren 2001 och 2006 till ca 3 500. Under år 2006 var knappt 2 000 personer misstänkta för skattebrott och knappt 1 500 personer lagfördes för brott enligt skattebrottslagen varav 212 personer fick fängelse ovillkorligt. Den genomsnittliga strafftiden för fängelsedomarna år 2006 uppgick till drygt 17 månader.

Skattebrott är ofta förenat med bokföringsbrott. År 2006 lagfördes knappt 1 400 personer för bokföringsbrott, vilket är en ökning med 70 procent sedan år 1995.

Skatteverket biträder åklagare i skattebrottsutredningar

Sedan år 1998 kan Skatteverket under åklagarens ledning utföra brottsutredningar vid särskilda skattebrottsenheter. I de ärenden som skattebrottsenheterna avslutat fanns brottsmisstankar mot drygt 300 personer år 1999, ett antal som ökat till 2 500 år 2006 till följd av en stark utbyggnad och effektivare verksamhet.

Skattebrottslingen

Skattebrottslingen är i mer än 90 procent av fallen av manligt kön. Skattebrottslingen har i stort sett samma sociala bakgrund som "medelsvensson". Drygt 50 procent av skattebrottslingarna är lagförda sedan tidigare men bara 3-4 procent är kroniska brottslingar. Den sociala situationen tenderar att försämrats för dem som dömts för skattebrott.

12 Attityder till skattesystemet och Skatteverket

Skatteverket har sedan mitten på 1980-talet genomfört stora enkätundersökningar till allmänheten och företagen om deras inställning till skattesystemet, skatteverket och skattekontrollen samt till Skatteverkets sätt att arbeta. Sedan 1996 har undersökningen uppdelats i två enkäter: *Medborgarenkäten* (tidigare *riksenkäten*) och *regionenkäten*. Undersökningarna riktar sig sedan dess varannat år till medborgarna och varannat år till företagen. Den senaste undersökningen genomfördes un-

der augusti-oktober 2006 och riktade sig till medborgarna. Undersökningen bestod av två enkäter med slumpmässiga urval på 3 000 (*medborgarenkäten*) respektive 5000 (*regionenkäten*) medborgare i åldrarna 18-74 från hela riket. I det här kapitlet redovisas några intressanta resultat från dessa undersökningar.

Inställningen till skattesystemet och skattefusk

Endast 16 procent av medborgarna tycker att skattesystemet är enkelt, men hela 60 procent tycker att det är lätt att deklarerera. Emellertid är det 14 procent som inte tycker att det är lätt att deklarerera. Den positiva trenden är dock tydlig när det gäller att det har blivit lättare att deklarerera under senare år. Medborgarnas tolerans av skattefusk har varit låg i Skatteverkets undersökningar. Enligt den senaste undersökningen anser 60 procent av medborgarna att omfattningen av fusk är ett allvarligt samhällsproblem. Av tio påstådda orsaker till skattefusk rangordnar medborgarna främst att personer i framträdande ställning bryter mot samhällets normer, tätt följt av för höga skatter. En majoritet av medborgarna saknar uppfattning när det gäller om kontrollen fungerar bra. Däremot är det fler än någonsin tidigare som tycker att skattekontrollen har blivit effektivare under senare år så att skattefusk i högre grad upptäcks.

Skatteverkets sätt att arbeta

Ungefär hälften av medborgarna har haft någon form av kontakt med Skatteverket (inkl. besök på Skatteverkets hemsida) under de senaste 12 månaderna. Ca 60 procent av dem uppger att de är nöjda med kontakterna med Skatteverket; och endast sex procent är missnöjda.

Förtroendet för skatteverket är stabilt över åren. Enligt årets undersökning har 46 av medborgarna förtroende för Skatteverket, vilket är betydligt högre än förtroendet för myndigheter i allmänhet (34 %). De medborgare som vuxit upp utanför Norden har ett klart högre förtroende för Skatteverket än medborgare som vuxit upp inom Norden.

Hur Skatteverkets personal bemöter medborgarna har stor betydelse för förtroendet för Skatteverket. De medborgare som haft personlig kontakt med Skatteverket har fått svara på huruvida tre olika attityder A, B och C förekommer hos Skatteverkets tjänstemän.

- Attityd C är den önskvärda attityden, att tjänstemännen lyssnar på medborgarna och är villiga att hjälpa dem att lösa sina problem. Det är 46 procent som instämmer i detta, medan en tredjedel är neutrala och 17 procent inte instämmer i påståendet.
- Endast 14 procent av medborgarna instämmer i att tjänstemännen är nedlåtande, misstänksamma och utgår från att man vill smita undan beskattning (attityd A). En klar majoritet av medborgarna (59 procent) instämmer inte i påståendet.
- I påståendet att tjänstemännen är reserverade, strikta och mekaniskt följer reglerna oavsett vad det leder till (attityd B) instämmer 29 procent mot 33 procent som inte instämmer. Företagare och personer med en uppväxt utanför Europa instämmer i högre utsträckning i påståendet.

De kvalitetsområden som medborgarna är mest nöjda med, rangordnat efter andelen instämmande, är enligt den senaste undersökningen; bemötande, information och personalens sakkunskap. I fråga om kontroll och rättvis behandling saknar en majoritet av medborgarna uppfattning. Problemområdena är även i år: Svårt att komma fram på telefon; att få kontakt med rätt tjänsteman (framför allt i storstadsområdena); skriftspråket som personalen använder upplevs som krångligt samt att medborgarna inte får någon ursäkt ifall fel begåtts av Skatteverket.

13 Administration av skattesystemet

Detta kapitel behandlar skatteadministrationen ur olika synvinklar: den politiska nivån, där skattepolitik och skattelagstiftning utformas, den egentliga skatteadministrationen och slutligen rättsväsendet.

Den politiska nivån

Inom riksdagen behandlas skattepolitiska frågor av skatteutskottet. Inom regeringen är det finansdepartementets skatteavdelning som utformar propositioner och lagtexter inom skatteområdet.

Skatteadministrationen

Till skatteadministrationen räknas såväl Skatteverkets verksamhet som en stor del av kronofogdemyndigheternas arbete res-

pektive Tullverkets uppbörd av moms, tullar m.m. vid import från länder utanför EU. Dessutom kan man räkna in Vägverkets uppbörd av fordonsskatt samt trängselskatt, tingsrätternas hantering av stämpelskatt samt Ekonomistyrningsverkets arbete med inkomstredovisning och inkomstprognoser. Skatteverket är chefsmyndighet för exekutionsväsendet. Totala antalet fast anställda inom skatteförvaltningen och exekutionsväsendet var drygt 13 000 personer vid ingången av år 2007. Antalet årsarbetskrafter inom skatteförvaltningen var år 2006 nästan 9 600.

Rättsväsendet

Rättsväsendets hantering av skatter avser dels tvister vid de allmänna förvaltningsdomstolarna, dels skattebrott som anhängiggörs vid de allmänna domstolarna. Ekobrottsmyndigheten (EBM) fungerar, vid sidan av den vanliga åklagarmyndigheten, som en åklagarmyndighet som specialiserat sig på ekonomisk brottslighet, dit skattebrott räknas.

Skatteadministrationens kostnader

Kostnaderna för skattesystemet, varav merparten belöper på Skatteverket, beräknades för 1992 till 4,7 miljarder kronor, vilket motsvarade 0,5 procent av skatteinkomsterna. Någon nyare beräkning har inte gjorts.

14 Skatternas historia under 1900-talet

Samhället, och därmed skatterna, har förändrats till oigenkännlighet under 1900-talet. Produktionen har mångdubblats och en allt större del av de samlade resurserna tas i anspråk för offentliga tjänster, socialförsäkringar respektive omfördelning. Skattekvoten har stigit från 8 procent vid det förra sekelskiftet till över 50 procent vid millennieskiftet 2000.

Perioden 1900-1950

I början av 1900-talet var tullar och acciser (punktskatter) statens viktigaste inkomstkälla, men inkomstskatten expanderade mest. Mellan 1900 och 1940 steg skattekvoten från 8 till 15 procent. Två uppbördsreformer genomfördes 1917 och 1947. Vid den senare övertog staten ansvaret för debitering och uppbörd av alla skatter och avgifter. Preliminär skatt infördes.

Perioden 1950-1975

Under efterkrigstiden steg skattetrycket successivt för att finansiera den allt större offentliga sektorn. Först på 1960-talet blev dock skattetrycket i Sverige märkbart högre än i andra länder. Inkomstskatten steg och även den indirekta beskattningen blev allt viktigare. Omsättningsskatten återinfördes 1960 och ersattes 1969 av en mervärdeskatt, moms. Skattekvoten steg från 21 procent 1950 till 40 procent 1970.

Perioden efter 1975

Skatteuttaget fortsatte att stiga snabbt under 1970-talet och skattekvoten 1977 var 53 procent. Under 1980-talet varierade skattekvoten mellan 50 och 55 procent. Skattesystemet möjliggjorde olika former av skatteplanering vilket medförde ett behov att reformera beskattningen. Detta skedde främst genom skattereformen 1990/91. Reformen innebar sänkta skattesatser som finansierades genom bredare skattebaser och höjda indirekta skatter.

I detta kapitel beskrivs också vissa förändringar av skatteadministrationen.

15 Svenska skatter i internationell jämförelse

I kapitel 15 jämförs skatterna i Sverige med skatterna i övriga länder i EU och OECD. Det är dock viktigt att vara medveten om att det finns skillnader i regelsystem mellan olika länder, vilket försvårar jämförelserna. Även statistikens kvalitet varierar mellan länderna.

Jämförelser av BNP

Bruttonationalprodukten, BNP, används ofta för att beskriva levnadsstandarden. För att komma ifrån skillnader i BNP som beror av skillnader i ländernas prisnivåer kan man använda s.k. köpkraftsparitetstal (PPP, Purchasing Power Parities). Sverige kom 2005, när det gäller BNP per invånare mätt i PPP, på 12:e plats i en rangordning av 30 OECD-länder.

Skattekvoten

Skattekvoten, de totala skatternas andel av BNP, brukar användas för att studera skattestrukturen i olika länder. I Sverige, där många transfereringar är beskattade, blir skattekvoten högre än i andra länder. Likaså ingår de lagstadgade socialavgifterna som en del i skattekvoten i Sverige. I

en del andra länder, där sådana avgifter tas ut efter avtal med arbetsmarknadens parter, blir skattekvoten lägre. Skattekvoten i Sverige var 50,4 procent 2004, vilket kan jämföras med genomsnittet för EU 15 och OECD på 39,7 respektive 35,9 procent.

Skatt på arbete

Ett sätt att göra internationella jämförelser, som är mer neutrala i förhållande till hur skatte- och bidragssystemen är uppbyggda, är att mäta den disponibla inkomsten (bruttolönen minus inkomstskatt plus transfereringar, i procent av bruttolönen). Sverige ligger här ganska lågt. I åtta länder; Belgien, Tyskland, Danmark, Ungern, Nederländerna, Österrike och Polen får en ensamstående industriarbetare med en genomsnittlig lön mindre kvar än i Sverige. För den som är gift med två barn är den disponibla inkomsten lägre i Tyskland, Finland, Grekland, Nederländerna, Danmark, Polen och Turkiet.

Den högsta marginalskatten i Sverige är bland de högsta i OECD och inträder vid en lägre nivå än i de flesta andra länder. Även för medelinkomsttagare är marginalskatten förhållandevis hög i Sverige. De högsta marginalskatterna för medelinkomsttagare finns i Ungern, Tyskland och Belgien och Sverige, medan de högsta marginalskatterna för höginkomsttagare finns i Danmark, Belgien och Sverige.

Skatt på kapital

Skattebaserna i kapitalbeskattningen är rörliga vilket sätter gränser för hur hög beskattningen kan vara utan att kapitalet flyttar utomlands. Skatten på reavinster är betydligt högre i Sverige än i resten av EU-länderna. Även om skattesatsen för företagets vinster är förhållandevis låg i Sverige, gör dubbelbeskattningen – utdelningsinkomster beskattas först hos företagen och sedan hos aktieägarna – att skattebelastningen blir relativt hög.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

EU har fastställt miniminivån för normalskattesatsen på moms till 15 procent. Medlemsländerna kan dock tillämpa två reducerade skattesatser vilket gör att moms-skattesatserna varierar kraftigt inom EU. Sverige har tillsammans med Danmark den högsta normala momsskattesatsen bland EU-länderna, 25 procent.

EU:s punktskattesystem omfattar gemensamma regler för beskattning av bränslen, alkohol och tobak. Sveriges punktskatter på blyfri bensin ligger nära genomsnittet för EU. När det gäller sprit har Sverige den högsta skattesatsen i EU. Sverige ligger på en tredjeplats när det gäller skatt på vin efter Irland och Storbritannien. Trots att tobaksskatten i Sverige är lägre än EU-snittet är priset på cigaretter i Sverige det femte högsta bland EU-länderna. Detta beror dels på priserna före skatt, dvs. tillverkningskostnader och handelsmarginaler, och dels på den höga momsen.

Adam Smith om skatter

I sin bok *Wealth of Nations* (1776) lade Adam Smith fast fyra grundläggande principer för beskattning:

I. Medborgarna i varje land bör bidra till statens underhåll så nära som möjligt i förhållande till sina respektive förmågor, dvs. i förhållande till de respektive inkomster de åtnjuter under statens beskydd ...

II. Den skatt som varje individ är tvungen att betala ska vara känd i förväg och inte bestämmas godtyckligt. Tidpunkt och sätt för betalning liksom den summa som skall betalas ska vara klar och tydlig för den som ska betala och för varje annan person. ...

III. Varje skatt bör påföras vid den tidpunkt och på det sätt som är bäst passar den som ska betala. ...

IV. Varje skatt bör vara konstruerad så att den tar så lite som möjligt ur folkets fickor utöver vad den inbringar till statskassan. ...

*Översättning av Adam Smiths
fyra grundläggande principer om beskattning.*

Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv

I detta kapitel presenteras en ekonomisk och historisk referensram som bakgrund till redovisningen av enskilda skatter i efterföljande kapitel. Introducerade perspektiv och begrepp kan bidra till tolkningen av olika statistiska data.

I det första avsnittet skisseras kortfattat ett skattesystems olika uppgifter. Olika beskattningsprinciper behandlas i det andra avsnittet. I det tredje avsnittet introduceras en ekonomisk klassificering av de svenska skatterna.

Avslutningsvis anläggs ett historiskt perspektiv, där huvuddragen i de senaste decenniernas utveckling på skatteområdet redovisas.

1.1 Skattesystemets huvuduppgifter

Det svenska skattesystemets faktiska utformning och utvecklingen på skatteområdet präglas av den sammanvägning av olika tänkbara skattepolitiska mål som görs vid olika tidpunkter. I detta avsnitt värderas inte dessa olika mål och vad de betytt för de svenska skatternas utformning och utveckling. I stället redovisas de olika huvuduppgifter som skattesystemet har och kan ha. I den skatteekonomiska litteraturen är dessa huvuduppgifter knutna till de olika slag av verkningar som skatter har på ekonomin.

1.1.1 Finansieringen av offentliga utgifter

En första och helt grundläggande uppgift för skattesystemet är att finansiera offentliga utgifter. I ekonomiskt avseende handlar detta fiskala syfte om att skapa ett realekonomiskt utrymme för den offentliga sektorns resursanspråk. Utan en begränsning av hushållens och företagens resursanspråk kommer samhällets knappa produktionsresurser att överutnyttjas med risk för inflation.

Det fiskala syftet handlar alltså om den reala användningen av samhällets resurser och dess fördelning på realekonomiska

storheter som privat konsumtion, privata investeringar, offentlig konsumtion och offentliga investeringar. Inom ramen för en balans mellan dessa reala storheter kan skattesystemet finansiera transfereringar som går tillbaka till den privata sektorn i ekonomin, till hushåll och företag. Exempelvis påverkas hushållens disponibla inkomster, som i hög grad bestämmer den privata konsumtionen, i betydande omfattning av skattefinansierade transfereringar.

Utöver det grundläggande fiskala syftet brukar skattesystemet tilldelas tre kompletterande huvuduppgifter; stabilisera samhällsekonomin, jämna ut inkomstfördelningen och effektivisera resursallokeringen.

1.1.2 Stabiliseringspolitiken

Bakom det fiskala syftet ligger önskemål om samhällsekonomisk balans. Det handlar om traditionella stabiliseringspolitiska makromål för den ekonomiska politiken som full sysselsättning, stabil prisnivå och balans i förhållande till omvärlden. Med varierande styrka har skattepolitiken under en lång följd av år utformats med hänsyn till dessa mål, där politikens inverkan på exempelvis privat konsumtion och privata investeringar har varit centrala frågor.

1.1.3 Fördelningspolitiken

En annan huvuduppgift för skattesystemet gäller dess inverkan på inkomst- och förmögenhetsfördelningen i samhället. I första hand handlar det om skatternas omfördelning av inkomster mellan individer eller grupper på olika inkomstnivåer, dvs. skatternas effekter på den s.k. vertikala inkomstfördelningen.

Vid sidan av det vertikala rättvisebegreppet finns också en föreställning om s.k. horisontell rättvisa, där den fördelningspolitiska frågan i stället handlar om att individer med samma totala inkomster (eventuellt på samma välfärdsnivå) ska beskattas på ett likvärdigt sätt ("likar skall beskattas lika"). I 1990-91 års skattereform spelade principen om horisontell rättvisa en central roll. En förbättrad balans mellan beskatt-

ningen av kapital- och arbetsinkomster utgjorde en viktig dimension i olika likformighetssträvanden liksom önskemålen att beskatta olika slag av arbetsinkomster respektive olika slag av kapitalinkomster på ett likvärdigt sätt.

1.1.4 Allokeringpolitiken

Förutom att skatter påverkar resursanvändningen mellan privat och offentlig sektor inverkar de också på effektiviteten i den privata resursanvändningen. Det handlar här om avvägningen mellan konsumtion och sparande, mellan olika slag av sparande och konsumtion, mellan arbete och fritid och mellan olika slag av investeringsprojekt och skatternas inverkan på individernas välfärd.

Samhällsekonomiska kostnader beaktas

För de allra flesta skatter gäller att de i mindre eller större utsträckning styr hushålls och företags val mellan olika aktiviteter. Genom denna styrning påverkas effektiviteten i samhällets användning av olika resurser. I vissa avseenden kan styreffekterna vara åsyftade. Exempelvis påverkar miljörelaterade skatter eller alkohol- och tobaksskatter prisbildningen så att individer och företag i sina beslut kommer att beakta olika slag av samhällsekonomiska kostnader i form av miljöförstöring och negativa hälsoeffekter. Sådana s.k. Pigou-skatter har en viktig funktion i det att de kan bidra till att exempelvis negativa miljöeffekter beaktas, ”internaliseras”, i prisbildningen.

Skattens påverkan styrs av priskänsligheten

Men skatter ger också i allmänhet upphov till icke avsedd styrning och effektivitetsförluster i form av s.k. överskotts bördor. Med överskotts bördan av en skatt avses den förlust av privat välfärd som uppkommer utöver den köpkraftsindragning som mäts genom de inkomster skatten ger för det offentliga.¹ Storleken på dessa effektivitetsförluster är förutom skattesatsernas höjd också beroende av hur pass priskänsliga efterfrågan och utbudet är på den aktuella marknaden. Priskänsligheten är betydelsefull då den bestämmer hur mycket en skatt påverkar individers eller företags val. Hög priskänslighet medför att exempelvis individens faktiska konsumtionsval vid skatter

kommer att avvika mer från valet av konsumtionsnivå och sammansättning i frånvaro av skatter än vid en låg priskänslighet. Beskattning av ekonomiska aktiviteter med hög priskänslighet medför därför större välfärdsförluster än om skattebaser med låg priskänslighet väljs.

Avvägning mellan effektivitets- och fördelningsmål

Det faktum att olika skatter kan ge olika stora välfärdsförluster är en grundläggande föreställning bakom tankarna på en s.k. optimal beskattning. Vid optimal beskattning ska skatterna tas ut på ett sådant sätt att de totala effektivitetsförlusterna minimeras. I praktiken är det ofta svårt att utforma en optimal skattestruktur. Förutom administrativa problem kan kunskapen om efterfrågans och utbudets priskänslighet för olika varor eller tjänster vara otillräcklig. Därutöver aktualiseras en sammanvägning med fördelningspolitiska mål. Om man bekänner sig till principen om horisontell rättvisa (”likar skall beskattas lika”) talar detta för enhetliga skattesatser (jfr. 1990-91 års skattereform). Betonas i stället principen om vertikal rättvisa uppkommer ibland en konflikt: Det är förhållandevis vanligt att nödvändighetsvaror, exempelvis mat, där efterfrågan är förhållandevis prisokänslig, utgör en stor andel av låginkomsttagarnas konsumtion. I den faktiska skattepolitiken görs därför en avvägning mellan effektivitets- och fördelningsmålen.

1.2 Grundläggande beskattningsprinciper

Nära förknippade med olika fördelningspolitiska aspekter på skattesystemets utformning är två grundläggande beskattningsprinciper, intresseprincipen och skatteförmågeprincipen. Utöver dessa finns ett antal andra principer, bl.a. neutralitetsprincipen som i korthet innebär att skatterna ska styra så lite som möjligt. Dessa alternativa principer behandlas inte här.

1.2.1 Intresseprincipen

Enligt intresseprincipen ska skatteuttaget knytas till olika gruppers intresse av olika slag av offentlig verksamhet. Det kan handla om offentliga investeringar i infrastruktur av olika slag, där skatten tas ut av dem som särskilt drar nytta av investe-

¹ För den enskilde individen kan överskotts bördan ”mätas” som den extrabetalning, utöver den faktiska skatt han erlägger, han är beredd att göra för att slippa skatten.

ringen. Enligt denna princip får skatterna karaktär av avgifter, som debiteras för en viss tjänst.

1.2.2 Skatteförmågeprincipen

Enligt skatteförmågeprincipen ska skatten utgå efter de skattskyldigas förmåga att betala skatten. Enligt vissa tolkningar av principen motiverar detta ett progressivt skatteuttag, där de med högre inkomster kan betala en större andel av inkomsten i skatt än de med lägre inkomster. Enligt andra tolkningar är skatteförmågeprincipen i stället förenlig med ett proportionellt skatteuttag.

Ibland har skatteförmågeprincipen använts för att motivera bolagsskatten, där bolagen antas ha en skatteförmåga utöver den hos företagens ägare. Ett annat område där skatteförmågeprincipen anförs gäller beskattningen av värdestegring på olika kapitaltillgångar (exempelvis aktier eller bostäder). Enligt ett visst synsätt antas skatteförmågeprincipen omöjliggöra beskattning av orealiserad värdestegring. Med detta synsätt görs en stark koppling mellan skatteförmågeprincipen och den s.k. realisationsprincipen, som innebär att värdeförändringar kan beskattas först när de realiseras.

Utöver intresse- och skatteförmågeprinciperna finns ett par andra centrala dimensioner på varje skattesystems utformning som kort ska kommenteras.

1.2.3 Inkomst- och utgiftsskatt

En individs inkomst kan användas för antingen konsumtion (utgifter) eller sparande. Utmärkande för en inkomstskatt är att skatten utgår oberoende av om inkomsten konsumeras eller sparas. Vid en utgiftsskatt, däremot, undantas på ett eller annat sätt den del av inkomsten som sparas från beskattning.

Det svenska skattesystemet, liksom nästan alla andra länders skattesystem, bygger på en inkomstskatteprincip, även om

det finns betydande inslag av utgiftsskatt (mervärdesskatten och olika slag av punktskatter på privat konsumtion).

1.2.4 Nominell och real beskattning

En andra central dimension gäller i vilken utsträckning olika skattebaser ska justeras med hänsyn till förändringar av den allmänna prisnivån, dvs. huruvida inflationen beaktas eller ej. Frågan aktualiseras i första hand vid utformningen av inkomstskatten men har också bäring på utformningen av olika varuskatter.

Vid nominell beskattning beaktas ej det förhållandet att realvärdet hos en viss nominell inkomst kommer att sjunka i tider av inflation. Vid beskattningen av arbetsinkomster kan det reala skatteuttaget mellan olika år hållas oförändrat genom en indexerad skatteskala, där olika skiktgränser och avdrag inflationsjusteras. I Sverige tillämpas ett sådant system sedan 1990-91 års skattereform.

Frågan om nominell eller real beskattning är också aktuell vid utformningen av skatterna på kapitalinkomster, där vid inflation såväl tillgångars som skulders reala värde urholkas under beskattningsåret. Utan inflationskorrigering av skattebasen kommer en ökad inflation att höja det reala skatteuttaget på ränteinkomster samtidigt som de reala ränteutgifterna efter skatt sjunker.² För Sveriges del, där de nominella kapitalinkomsterna beskattas, begränsas detta problem genom att en förhållandevis låg skattesats (30 procent) tillämpas.

För varuanknutna skatter där skatteuttaget är knutet till konsumtionens volym, ej dess värde, kommer i normalfallet det reala skatteuttaget att sjunka i perioder av inflation. Det reala skatteuttaget kan upprätthållas antingen genom årsvisa beslut av riksdagen eller genom en lagreglerad, automatisk indexering av skattesatserna. I Sverige tillämpas i princip det senare systemet sedan 1993.

² Betydelsen av inflationens inverkan på det reala skatteuttaget på ränteinkomster och de reala ränteutgifterna efter skatt kan illustreras med några räkneexempel. Förutsättningen är att den nominella räntan i ekonomin ges som summan av en realränta på 4 % och inflationstakten. I frånvaro av inflation blir alltså den nominella räntan 4 % medan den vid 2 % inflation blir 6 %. Det reala skatteuttaget definieras som skatteuttaget i förhållande till realräntan. Antag att nominella kapitalinkomster beskattas med 30 %. I frånvaro av inflation blir då det reala skatteuttaget 30 % av 4 % i förhållande till 4 % vilket ger 30 %, dvs. lika med det nominella skatteuttaget. Vid 2 % inflation, däremot blir det reala skatteuttaget 30 % av 6 % i förhållande till 4 %, dvs. 45 % (1,8/4), dvs. högre än det nominella skatteuttaget. För de reala ränteutgifterna efter skatt – som definieras som den nominella räntan efter skatt med avdrag för inflationen – blir det så här. I frånvaro av inflation blir den reala ränteutgiften efter skatt 2,8 % (4 - 0,3*4 - 0). Vid 2 % inflation sjunker den reala ränteutgiften efter skatt till 2,2 % (6 - 0,3*6 - 2).

1.3 En ekonomisk klassificering av olika skatter

En ekonomisk klassificering av skatter kan ske på många olika sätt. Den indelning som presenteras i detta avsnitt, och som innebär att de olika skatterna antingen ses som skatter på arbete eller på kapital, är förhållandevis vanlig i den ekonomiska litteraturen. Dessförinnan ska dock en annan möjlig och vanligt förekommande distinktion introduceras.

1.3.1 Direkta och indirekta skatter

Sedan lång tid tillbaka brukar de olika skatterna indelas i direkta och indirekta skatter. Med direkta skatter avses sådana som utgår på inkomster och förmögenheter. De främsta exemplen i Sverige är den statliga och kommunala inkomstskatten, såväl på förvärvsinkomster som kapitalinkomster.

Med indirekta skatter avses sådana skatter som utgår vid omsättning av varor och tjänster. Till denna grupp hör mervärdes-skatten, men även specifika konsumtions-skatter, punktskatter, som skatterna på exempelvis alkohol och tobak. Till de indirekta skatterna räknas oftast också arbetsgivaravgifter och andra socialavgifter som utgår på lönesumman eller på egenföretagares inkomster. Klassificeringen av dessa som skatter är emellertid inte självklar då de i varierande omfattning ger sociala förmåner (se nedan för distinktionen mellan skatt och avgift).

1.3.2 Skattesubjekt och skatteobjekt

En mer ekonomiskt orienterad karakteristik av de direkta och indirekta skatterna kan utgå från begreppen skattesubjekt och skatteobjekt. Med skattesubjekt avses den som är skattskyldig, dvs. den som har att erlägga skatten och är formellt betalningsskyldig. Skatteobjektet, däremot, är den som bär den faktiska bördan av skatten genom att reala disponibla inkomsten sjunker. En avvikelse mellan skattesubjekt och skatteobjekt uppkommer i det fall marknadsförhållandena gör det möjligt för skattesubjektet att undgå bördan av skatten genom att vältra över skatten på andra grupper (konsumenter, löntagare, pensionärer, kapitalägare m.fl.)

Övervältring av skatter

I praktiken uppkommer avvikelsen mellan skattesubjekt och skatteobjekt genom att olika priser i ekonomin påverkas av skatten. Exempelvis kan en höjning av arbets-

givaravgiften, där företagen är skattesubjekt, påverka konsumentpriserna, lönerna eller vinsterna. Därigenom kommer konsumenter, löntagare och företagets ägare att i vissa proportioner få bära bördan av den avgift/skatt för vilken företagen är formellt betalningsskyldiga. Ekonomer talar här om skatters incidens, ett fenomen som just handlar om hur olika skatter övervältras.

Direkta skatter kan då definieras som sådana skatter som inte övervältras från skattesubjektet. Bördan av skatten ”stannar” hos den skattskyldige. Motsatsvis är indirekta skatter sådana skatter som övervältras. Hur olika skatter övervältras är i grunden empiriska frågor som handlar om pris-känsligheten på olika marknader. Därmed blir med nödvändighet varje gränsdragning mellan direkta och indirekta skatter något godtycklig. Ibland brukar gränsdragningen göras normativt, där man säger att indirekta skatter är sådana skatter som inte avses att bäras av skattesubjektet.

Skatten betalas in av någon annan

En skatt kan definieras som direkt skatt enligt ovanstående definition även om skatten ifråga levereras in av någon annan än den formellt skattskyldige. I det svenska inkomstskattesystemet tillämpas en teknik med uttag av preliminärskatt, där exempelvis arbetsgivaren för den skattskyldiges räkning betalar in skatten under inkomståret. Detsamma gäller sedan ett antal år tillbaka för inkomstskatten på bankräntor och vissa aktieutdelningar. Detta innebär naturligtvis inte att dessa inkomstskatter i någon ekonomisk mening övervältras på arbetsgivare eller banker och att de därför skulle klassificeras som indirekta skatter.

Direkta skatter kan påverka ekonomin utan att de övervältras. Exempelvis påverkar inkomstskatten på arbetsinkomster utbudet av arbetskraft, oklart dock med vilken styrka, vilket kan medföra effekter på sysselsättning och tillväxt.

1.4 En fyrdelning av de svenska skatterna

Indelningen i direkta och indirekta skatter, baserad på överensstämmelse mellan skattesubjekt och skatteobjekt (och bristen på överensstämmelse) kan kombineras med en annan indelning. Denna innebär att skatterna klassificeras utifrån om de är att betrakta som skatter på arbete eller skatter på kapital. Arbete och kapital antas därvid

utgöra de primära produktionsfaktorerna i ekonomin.

Direkta och indirekta skatter på arbete och kapital

Med den kompletterande indelningen i skatter på arbete och skatter på kapital erhåller man fyra huvudgrupper av skatter, nämligen direkta och indirekta skatter

på arbete samt direkta och indirekta skatter på kapital. I 1.1 Tabell har för år 2005 samtliga svenska skatter och avgifter klassificerats i dessa fyra huvudgrupper. Därutöver relateras inkomsterna från de olika skatterna till bruttonationalprodukten (BNP). I 1.2 Tabell redovisas mer detaljerade uppgifter.

1.1 Tabell

Skatter och avgifter på arbete och kapital år 2004, fördelning på olika hushåll och företag, procent av BNP

Taxes and charges on labour and capital 2004, breakdown between households and companies, percent of GDP

Hushåll Households	% av BNP % of GDP	Företag Companies	% av BNP % of GDP
Arbete (Labour)			
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	1,4	Arbetsgivareavgifter (Employers' social security contributions)	12,5
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	16,3	Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self-employed)	0,3
Allmänna egenavgifter (Employees' social security contributions)	2,8	Särskild löneskatt (Special tax on certain earned income and pension costs)	1,1
Skattereduktion (Tax credits)	-2,4	Mervärdesskatt (VAT)	9,1
		Punktskatter privat konsumtion (Excise duties on private consumption)	2,3
		Punktskatter på näringslivets faktor användning (Excise duties on industry's factor use)	1,7
Summa arbete hushåll (Total labour households)	18,1	Summa arbete företag (Total labour companies)	27,1
Kapital (Capital)			
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	0,5	Bolagsskatt (Corporate income tax)	2,8
Fastighetsskatt (Real estate tax)	0,5	Fastighetsskatt (Real estate tax)	0,4
Förmögenhetsskatt m.m. (Net wealth tax etc.)	0,4	Avkastningsskatt pensioner (Tax on pension funds earnings)	0,4
Summa kapital hushåll (Total capital households)	1,4	Summa kapital företag (Total capital companies)	3,6
Totalt hushåll (Total households)	19,6	Totalt företag (Total companies)	30,7
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)			0,1
Summa skatter (Total taxes)			50,4

Hushåll eller företag skattesubjekt

I stället för direkta och indirekta skatter skulle man också kunna tala om skatter där hushållen är skattesubjekt (de direkta skatterna³) och skatter där företagen är skattesubjekt (de indirekta skatterna). Med detta synsätt bär företagen inte bördan av någon skatt utan bördan fördelas på företagens kunder (genom höjda priser), de anställda i företagen (genom lägre löner) eller företagens ägare (genom lägre utdelningar

eller långsammare värdestegring på företags aktier).

Ovanstående indelning av olika skatter och avgifter används bl.a. i Finansdepartementet vid beräkningar av budgeteffekter vid olika skatteförändringar. Särskilt vid bedömningen av de långsiktiga, varaktiga effekterna är det angeläget att beakta olika skatters eventuella inverkan på bl.a. andra skattebaser.

³ Detta innebär att inkomstskatten för juridiska personer betraktas som en indirekt skatt, något som avviker från den gängse terminologin, där denna skatt räknas till de direkta skatterna.

1.4.1 Direkta skatter på arbete

De direkta skatterna på arbete utgörs i första hand av statlig och kommunal inkomstskatt på förvärvsinkomster, där den kommunala inkomstskatten utgör den helt dominerande inkomstkällan för den of-fentliga sektorn.

Till gruppen direkta skatter på arbete räknas även de i mitten av 1990-talet introducerade allmänna egenavgifterna; för närvarande finns en egenavgift till pensionssystemet. För en kommentar till distinktionen mellan skatter och avgifter, se avsnitt 1.4.3 nedan.

1.4.2 Indirekta skatter på arbete

Den första och helt dominerande gruppen bland de indirekta skatterna på arbete utgörs av lagstadgade socialavgifter i form av arbetsgivaravgifter och egenföretagarnas motsvarighet till dessa, de s.k. egenföretagaravgifterna (de senare ska skiljas från den allmänna pensionsavgiften). Till detta kommer den särskilda löneskatten (se nedan). Arbetsgivaravgifterna klassificeras som skatter på arbete då de, åtminstone i ett längre tidsperspektiv, får antas bäras av löntagarna genom lägre reallöner.

1.4.3 Skatter och avgifter

För arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna gäller att dessa har en dubbel karaktär, då de i ekonomisk mening delvis är att betrakta som skatter och delvis kan ses som avgifter.

Förmån kopplad till avgiften

Distinktionen mellan skatt och avgift är av central betydelse. Skatter kännetecknas av att de är obligatoriska och att skattebetalningen inte utlöser någon förmån direkt kopplad till betalningen. Till skillnad från detta gäller att avgifter visserligen också kan vara obligatoriska men att det finns en förmån direkt kopplad till betalningens storlek. Ofta talar man om att avgifter baseras på försäkringsmässiga grunder, där inbetalningen svarar mot nuvärdet av framtida utbetalningar av förmåner med hänsyn tagen till olika slag av risker.

I princip bör avgiftsinkomsterna justeras ned vid en redovisning av skatteuttaget på arbete genom att de förmånsgrundande delarna tas bort. En sådan korrigerings skulle bygga på de schabloner som lades fast i 1990 års skattereform. Dessa schabloner ligger till grund för den särskilda

löneskatt som introducerades i skattereformen och som i tabellen också hänförs till de indirekta skatterna på arbete. Det finns emellertid vissa problem med att tillämpa schablonerna vid en justering av faktiska avgiftsinkomster, varför någon korrigerings inte skett. Detta innebär att skatteuttaget på arbete överskattas i tabellredovisningen. Detta gäller också för redovisningen för den allmänna pensionsavgiften (se ovan).

1.4.4 Konsumtionsskatter som indirekta skatter på arbete

Till de indirekta skatterna på arbete kan också räknas mervärdesskatten och samtliga punktskatter på varor och tjänster. Detta kan motiveras på följande sätt.

Konsumtionsskatter skatt på arbete eller kapital?

I en ekonomi med två primära produktionsfaktorer (här bortses från energi och andra naturresurser) gäller frågan huruvida skatter på konsumtion ska uppfattas som en skatt på arbete eller en skatt på kapital. Kännetecknande för en skatt på kapital är att den driver in en kil mellan avkastningen före skatt och avkastningen efter skatt. Frågan blir då om en skatt på konsumtion kan vara en skatt på kapital.

Antag att en person avstår från att konsumera 100 kr i dag, sparar detta belopp i ett år och därefter konsumerar det sparade beloppet inklusive ränta. Om räntan är fem procent blir konsumtionen nästa år 105 kr. Antag vidare att konsumtionsskatten uppgår till 20 procent av det konsumerade värdet. Detta innebär att personen i dag avstår från ett reall konsumtionsvärde på 80, vilket är det belopp som uppoffras om man avstår från konsumtion på 100 inklusive konsumtionsskatten. Nästa år uppgår motsvarande reala konsumtionsvärde till 84 kr (80 procent av 105). I reala termer har alltså personen sparat 80 i dag för att kunna konsumera 84 nästa år, dvs. avkastningen på det sparade kapitalet uppgår till fem procent. Nu är detta en avkastning efter skatt. Före skatt har individen i dag avstått från 100 för att nästa år kunna konsumera 105, likaledes före skatt. Men detta innebär att avkastningen före skatt på det sparade kapitalet också är fem procent, dvs. samma nivå som avkastningen efter skatt. Följaktligen kan inte konsumtionsskatten vara en skatt på kapital och blir därmed en skatt på arbete.

Permanent skatt på arbete, tillfällig på kapital

Att konsumtionsskatterna är skatter på arbete gäller om dessa skatter är oförändrade över tiden. Man säger därför att konsumtionsskatterna kan ses som permanenta skatter på arbete. Antag i stället att konsumtionsskattesatsen höjs, exempelvis genom att mervärdesskattesatsen höjs. Detta medför att de reala konsumtionsmöjligheterna för en individ med en viss nominell förmögenhet kommer att reduceras. Konsumtionsskatterna kan i detta fall uppfattas som en skatt på kapital, men i detta fall som en tillfällig skatt på kapital.

Klassificeringen av konsumtionsskatter som en skatt på arbete gäller alltså i ett fortvarighetstillstånd där konsumtionsbeskattningen antas vara oförändrad. Detta synsätt tillämpas också när man analyserar beskattningens inverkan på individernas arbetsutbud och i definitionen av den s.k. skattekil.

Skattekil – den totala skatteberoende marginaleffekten

Med skattekil avses den totala skatteberoende marginaleffekten på en extra arbetsinsats. Därvid beaktas förutom socialavgifterna (skattedelen av dessa, se ovan) och inkomstskatten på förvärvsinkomster också konsumtionsskatterna. Skattekil kommer därmed att ange skillnaden mellan ökningen av arbetsgivarens kostnad för arbetskraften, ibland kallad den reala produktlönen, och ökningen av individens reala köpkraft med hänsyn tagen till alla förändringar av skatter (och inkomstberoende bidrag) som påverkas av inkomstökningen, ibland kallad den reala konsumtionslönen.

Ett ännu mer utvidgat marginaleffektsbegrepp erhålls om man också beaktar hur en inkomstökning påverkar olika inkomstberoende bidrag (bostadsbidrag m.m.). Innebörden av denna totala marginaleffekt beskrivs i avsnitt 4.5.7.

Det bör noteras att skattekil beskriver de skatteförändringar som inträffar vid en marginell extra arbetsinsats. Därmed fångar den upp drivkrafterna för en ytterligare arbetsinsats för den som redan har ett arbete. Till skillnad från denna "inre" marginal talar man också om en "yttre marginal" som handlar om drivkrafterna för att gå från icke-arbete till arbete. I detta fall är det skillnaden mellan genomsnittliga

skatteuttaget vid arbete och genomsnittet vid icke-arbete som är av betydelse, inte extraskatten på en extra arbetsinsats.

1.4.5 Olika marginalskattebegrepp – några räkneexempel

Skattekil kan uppfattas som en slags utvidgad marginalskatt, som avviker från andra marginalskattebegrepp. Med hjälp av några starkt stiliserade räkneexempel kan skillnaden mellan alternativa begrepp illustreras. Därvid förutsätts ett skattesystem där socialavgifterna uppgår till 30 procent och där dessa för enkelhets skull antas vara skatter i sin helhet. Den kommunala inkomstskatten uppgår också till 30 procent. För den aktuella individen gäller att han betalar statlig inkomstskatt med 20 procent på en inkomstökning. Vidare antas allmänna egenavgifter, som antas vara avdragsgilla mot inkomstskatten, uppgå till tio procent.⁴ Konsumtionsskatterna antas utgöra 20 procent av inkomsten efter alla inkomstskatter; här förutsätts alltså individen på marginalen konsumera hela sin disponibla inkomst.

Med marginalskatt avses vanligen ökningen av den vanliga inkomstskatten som andel av en ökning av inkomsten före inkomstskatt. Vid en ökning av lönen med 100 kommer individen i det stiliserade skattesystemet att betala 50 (30+20) i extra skatt. Marginalskatten är därmed 50 procent $[(30+20)/100]$.

Beaktas även allmänna egenavgifter kan man tala om ett annat marginalskattebegrepp. På en löneökning om 100 utgår först egenavgifter på 10. Eftersom dessa antas vara avdragsgilla vid beräkningen av statlig och kommunal inkomstskatt kommer basen för ökningen av de senare skatterna att uppgå till 90 (100-10) och ökningen av dessa skatter blir 45 $[(0,3+0,2)*90]$. Tillammans med ökningen av egenavgifter ger detta en ny marginalskatt på 55 procent $[(10+45)/100]$. Detta brukar ibland kallas den "synliga" marginalskatten.

Slutligen ska skattekil, det mest utvidgade marginalskattebegreppet, beräknas. Löneökningen på 100 leder i detta fall till en ökning av arbetsgivarens lönekostnad med 130, eftersom arbetsgivaravgifter utgår på löneökningen. Dessa 130 utgör basen för beräkningen av skattekil. Skatteökningen ges av ökade arbetsgivaravgifter på 30, ökad allmän egenavgift på 10 och

⁴ I detta starkt stiliserade exempel bortses från den skattereduktion som ges för allmän pensionsavgift med 100 % av avgiften (från 2006) och avdragsrätten som förknippas med denna begränsning.

ökade inkomstskatter på 45. Därtill kommer en konsumtionsskatteeffekt som baseras på ökningen av individens disponibla inkomst. Denna ökning uppgår till 45 (100-10-45), vilket med en konsumtionsskattesats på 20 procent ger en ökad konsumtionsskatt på 9 ($0,2 \cdot 45$). Den totala skatteökningen blir då 94 ($30+10+45+9$). Om detta relateras till ökningen av lönekostnaden på 130 erhålls en skattekil på 72,31 procent ($94/130$). Om konsumtionsskatteeffekten skulle exkluderas erhålls en skattekil på 65,38 procent ($85/130$).

Räkneexemplen illustrerar att det finns stora skillnader mellan olika marginalskattegrepp.

1.4.6 Punktskatter på näringslivets faktor användning

Mervärdesskatten och punktskatter på privat konsumtion kan alltså uppfattas som skatter på arbete. Frågan är då vad som gäller för de punktskatter som utgår på näringslivets faktor användning, exempelvis den koldioxidskatt som utgår på näringslivets energianvändning. Detta är i hög grad en empirisk fråga och klassificeringen är ingalunda självklar. Den empiriska frågan gäller i vilken utsträckning skatter på energi kommer att vältras över på andra skattebaser. När dessa punktskatter i tabellen redovisas som (implicita) skatter på arbete har följande synsätt tillämpats.

Övervältring på produktionsfaktorn arbete

En första fråga gäller om producenten kan övervältra en skatthöjning ”bakåt” på producenter i tidigare led. I den utsträckning priserna på exempelvis energi är internationellt givna, dvs. ej påverkas av den svenska efterfrågan, något som gäller för exempelvis oljeprodukter, är en sådan övervältring inte möjlig. Därmed reduceras frågan om övervältring till att gälla bördans fördelning mellan de primära produktionsfaktorerna arbete och kapital. Denna fördelning beror på vilken av dessa faktorer som kännetecknas av den högsta utbudselasticiteten. Detta handlar om den relativa känsligheten i utbudet av arbete och kapital vid förändringar i löner och kapitalavkastning.

I en öppen ekonomi som den svenska, där kapitalmarknaden i allt större utsträckning blir integrerad med de internationella kapitalmarknaderna och där produktpriserna, i alla händelser på den konkurrensutsatta sektorns produkter, är givna på de

internationella marknaderna, kommer avkastningen efter skatt på realkapital i allt väsentligt att vara internationellt bestämd. Detta gäller på lång sikt. På kort och på medellång sikt kan avkastningen sjunka som ett resultat av höjda insatsfaktorpriser. Denna sänkta avkastning tenderar dock att dämpa investeringsaktiviteten vilket på lång sikt resulterar i ett lägre kapitalbestånd (per sysselsatt). Detta tenderar att återställa kapitalavkastningen efter skatt till den internationellt givna nivån och att reducera reallönerna. På detta sätt sker på lång sikt en övervältring på produktionsfaktorn arbete.

För det fall företagen har möjlighet/väljer att vältra över skatten på produktpriserna kommer detta att vid rörliga växelkurser ge en nedskrivning av den svenska kronan. Detta tenderar att höja den inhemska prisnivån och därmed urholka realvärdet av den privata konsumtionen. Till den del transfereringar till hushållen inte är fullständigt prisindexerade kommer bördan av faktorskatten att fördelas mellan löntagare och transfereringsmottagare (framför allt pensionärerna). Eftersom transfereringar kan uppfattas som uppskjuten arbetsinkomst gäller även i detta fall att faktorskatten blir en (implicit) skatt på arbete.

Med ovanstående synsätt kan man följaktligen uppfatta skatter på näringslivets faktor användning som en indirekt skatt på arbete på samma sätt som gäller för arbetsgivaravgifterna. För att markera att klassificeringen inte är självklar, särskilt på kort och medellång sikt, har dock dessa skatter särredovisats i tabellen.

Särskilda skatter på energiproduktion

Ovanstående gäller för indirekta skatter på näringslivets faktor användning. Bland punktskatterna finns förutom de speciella konsumtionsskatterna och faktorskatterna ett antal övriga skatter som utgår på produktionen och där situationen är något anorlunda. Det handlar här om energiproduktionen, där det finns en särskild skatt på kärnkraftsel och en fastighetsskatt på vattenkraftverk. Till den del förhållandena på energimarknaderna är sådana att dessa skatter kan vältras över på energipriset gäller samma synsätt som för faktorskatterna och dessa skatter blir därmed skatter på arbete. Om de däremot fungerar som en skatt på ”övervinster” i viss energiproduktion ska skatterna i stället klassificeras som en skatt på kapital.

1.4.7 Direkta skatter på kapital

Till de direkta skatterna på kapital hänförs den (statliga) inkomstskatten på fysiska personers kapitalinkomster i form av räntor, utdelningar och realisationsvinster. Av tabell 1.1 framgår att denna skatt under det aktuella året gav ett överskott. Detta förklaras av att skatten på de positiva kapitalinkomsterna (inkomsträntor, utdelningar och reavinster) överstiger de skattereduktioner som medges för utgiftsräntor och realisationsförluster.⁵

Till denna grupp hör också förmögenhetsskatten, som i allt väsentligt betalas av fysiska personer och skatterna på arv och gåvor (som är helt avskaffade sedan 2005).

Slutligen har fastighetsskatten, till den del den utgår på privatbostäder, hänförs till de direkta skatterna på kapital.

1.4.8 Indirekta skatter på kapital

Till denna grupp av skatter hör inkomstskatten för juridiska personer, eller i dagligt tal bolagsskatten. Denna klassificeras som en indirekt skatt på kapital då den till skillnad från skatten på personliga kapitalinkomster i princip kan övervältras på andra grupper i samhället. I en öppen ekonomi som den svenska, där företagen möter ett på de internationella kapitalmarknaderna bestämt avkastningskrav, tenderar exempelvis förändringar i bolagsskatteuttaget att på lång sikt via förändrade investeringar påverka reallönenivån i ekonomin (jämför resonemanget ovan om faktorskatter). Ovanstående illustrerar att bolagsskatten, om man anlägger ett långsiktigt tidsperspektiv, också skulle kunna uppfattas som en implicit skatt på arbete.

Den del av fastighetsskatten som betalas av juridiska personer räknas också till de indirekta skatterna på kapital då skatten kan övervältras på andra grupper (bl.a. hyresgäster).

Till gruppen indirekta skatter på kapital har slutligen förts den särskilda avkastningsskatt som utgår på visst pensionskapital (se avsnitt 5.8.3). Bördan av denna skatt faller på pensionsspararna även om försäkringsbolagen och pensionssparinstituten är skattskyldiga.

1.4.9 Skatt på sparande och skatt på investeringar

I anslutning till resonemanget om direkta och indirekta skatter på kapital kan en central distinktion göras. De direkta skatterna på kapital kan uppfattas som en skatt på svenskars sparande. De indirekta skatterna på kapital (med undantag för avkastningsskatten på pensionssparande), däremot, kan uppfattas som en skatt på investeringar i Sverige. Alternativt talar man ibland om skatter på sparande som skatt på ägt kapital medan skatterna på investeringar ses som skatt på i Sverige använt kapital.

Beroendet av de internationella kapitalmarknaderna

Att man kan tala om skatter på sparande och skatter på investeringar har att göra med den svenska ekonomins öppenhet, särskilt beroendet av de internationella kapitalmarknaderna. Det senare beroendet innebär att den identitet mellan sparande och investeringar som måste gälla för en sluten ekonomi bryts genom att svenskars sparande kan finansiera (real)investeringar i utlandet och genom att (real)investeringar i Sverige kan finansieras genom utlänningars sparande.

Den svenska ekonomins öppenhet medför att förändringar i exempelvis beskattningen av personliga kapitalinkomster i första hand får antas påverka svenskars sparande men inte nödvändigtvis investeringarna i Sverige. På motsvarande sätt medför förändringar i exempelvis bolagsskatten i första hand att investeringarna påverkas medan effekterna på svenskars sparande är mer oklar.

Distinktionen tydlig på lång sikt

I vilket utsträckning ovanstående distinktion gäller är en empirisk fråga. För mindre företag kan hävdas att dessa för sin kapitalförsörjning på olika sätt är avgränsade från de internationella kapitalmarknaderna. Då kan förändringar i den personliga kapitalbeskattningen påverka investeringarna i dessa företag och på motsvarande sätt kan förändringar i företagsskattereglerna påverka ägarnas och långivarnas sparande. På lång sikt, och som en följd av en allt större

⁵ Detta innebär att en sänkning eller ett borttagande av den personliga kapitalinkomstskatten skulle ge en förhållandevis begränsad försvagning av de offentliga finanserna. Detta gäller emellertid vid en rent statisk beräkning; ett lägre skatteuttag på kapitalinkomster skulle öka avståndet till beskattningen av arbetsinkomster och därmed ge incitament till skattebetingad omvandling av arbetsinkomster till kapitalinkomster (se särskilt situationen för fåpersonersägda aktiebolag). Detta illustrerar den spänning som finns mellan olika önskemål dels att motverka rörligheten hos den mer eller mindre lättflyktiga kapitalskattebasen i den öppna ekonomin, dels att av interna skattepolitiska skäl upprätthålla ett likformigt skatteuttag och varaktig finansiering av offentliga utgifter. Till detta kommer de fördelingspolitiska önskemålen.

internationell integration, torde dock distinktionen mellan de direkta och indirekta skatterna på kapital att bli allt mer tydlig vad avser deras olikartade verkningar på sparande och investeringar i Sverige.

1.5 Skatter i ett historiskt perspektiv

I detta avsnitt beskrivs översiktligt de svenska skatternas utveckling under det senaste kvartsseket. Beskrivningen anknyter till den övergripande statistiska redovisningen i kapitel 2 men också till de ekonomiska begrepp som introducerats tidigare i detta kapitel. Utvecklingen i ett längre tidsperspektiv redovisas i kapitel 14.

1.5.1 Från sam- till särbeskattning

Fram till i början av 1970-talet tillämpades sambeskattnings av giftas inkomster, vilket innebar att makars inkomster lades samman vid beskattningen. Detta innebar att skatteförmågan knöts till hushållet, inte till de enskilda individerna i hushållet. I kombination med en progressiv beskattning medförde sambeskattnings att marginaleffekterna på extra arbetsinsatser kom att bli förhållandevis höga. Sett i ljuset av den parallella utvecklingen med en ökad förvärvsfrekvens bland kvinnor sågs detta som ett problem, bl.a. ur jämställdhetssynpunkt. Mot denna bakgrund infördes särbeskattnings fr.o.m. inkomståret 1971.

Övergången till särbeskattnings innebar emellertid inte att alla inslag av sambeskattnings försvann från skattesystemet. Sålunda finns ännu i dag kvar sambeskattnings av sammanboendes förmögenhet.

Skattefrihet för kapitalinkomster försvann vid skattereformen

Genom den införda beskattningen kom de grundavdrag som tillämpas vid beskattningen att ges till alla medlemmar i ett hushåll, inklusive barnen. Då förvärvsinkomster och kapitalinkomster (enligt den terminologi som gäller efter 1990-91 års skattereform) beskattades enligt en och samma skatteskala medförde detta att ett utrymme skapades för skattebetingade förmögenhetsöverföringar från föräldrar till barn. I kombination med de extra avdrag för kapitalinkomster som tillämpades gav detta en betydande skattefrihet för kapitalinkomster. Först i och med 1990-91 års skattereform och införandet av en separat kapitalbeskattnings utan grundavdrag upphörde denna skattefrihet.

1.5.2 Från direkt till indirekt beskattning

Under det senaste kvartsseket har en ökande andel av de offentliga utgifterna kommit att finansieras genom indirekta skatter. Detta har skett trots att exempelvis kommunalskatteuttaget ökat genom en höjning av den genomsnittliga utdebiteringen från 21,00 kr år 1970 till 31,59 kr år 2006 (exklusive kyrkoavgift och begravningsavgift). Andelsförskjutningen från direkta till indirekta skatter blir än mer markerad om man beaktar att olika socialförsäkringssättningar, sjukpenning m.m. gjordes skattepliktiga under 1970-talet. Denna "bruttopricering" av transfereringarna har tenderat att upprätthålla andelen inkomster från de direkta skatterna.

Uttaget av socialavgifter har ökat

Den ökande andelen indirekta skatter reflekterar i huvudsak två förhållanden. För det första har uttaget av socialavgifter ökat, bl.a. för att finansiera pensionssystemet och övergången från en netto- till en bruttopricering i sjukförsäkringen. Det ökade uttaget av socialavgifter reflekterar också olika försök under 1970-talet att genom skatteomläggningar underlätta avtalsrörelserna. De tre s.k. Hagauppgrörelserna i mitten av 1970-talet innebar att sänkningar av inkomstskatten finansierades genom ökade arbetsgivaravgifter. Under 1990-talet har dock uttaget av arbetsgivaravgifter sjunkit, bl.a. som en följd av förändrad finansiering av pensionssystemet (med introduktion av allmän pensionsavgift).

För det andra har som ett led i finansieringen av offentliga sektorns utbyggnad skattesatsen i mervärdesskatten, som 1969 avlöste den sedan 1958 existerande omsättningsskatten, successivt höjts under perioden. I och med 1990-91 års skattereform breddades också basen för mervärdesskatten.

Punktskatter har fått större betydelse

Olika punktskatter har också bidragit i ökad omfattning till finansieringen av offentliga utgifter. Sedan lång tid har gällt att särskilt skatterna på alkohol- och tobak av hälsopolitiska motiv höjts i takt med inflationen.

1994 infördes för flertalet övriga punktskatter en automatisk indexering av skattesatserna. Tillsammans med den ökade betydelsen för mervärdesskatten bidrog detta till t att den reala karaktären på det svenska skattesystemet förstärktes. Sedan

1998 är dock indexeringen begränsad till energi- och koldioxidskatterna. Skatterna på energi har också höjts och inslaget av miljöstyrning har också ökat, bl.a. genom införande av koldioxidskatt år 1991. Under 1990-talet har denna tendens förstärkts och har och kommer att förstärkas ytterligare genom en fortsatt s.k. grön skatteväxling.

1.5.3 Successiv breddning av skattebaserna under 1980-talet

Under 1970-talet uppmärksammades problemen med smala skattebaser i kombination med höga skattesatser. Smala skattebaser innebar bl.a. en oenhetlighet i beskattningen av olika inkomster som möjliggjorde skatteanpassningar av olika slag.

En tidig reaktion på detta problem var diskussionen i slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet kring möjligheten att införa olika bruttoskatter, bl.a. den s.k. promsen. Några nya skatteformer genomfördes dock inte utan i stället gjordes förändringar i existerande system.

Ett första steg togs genom 1981 års skatteuppgörelse ("den underbara natten"). Denna innebar att den tidigare obegränsade rätten till ränteavdrag successivt begränsades under inkomståren 1983-85. Därigenom kom det skattemässiga värdet av ränteavdrag i princip att maximeras till 50 procent år 1985. För personer vars intäkter av kapital översteg utgifterna för kapital kvarstod dock rätten till fullt skattemässigt avdrag mot den aktuella marginals-katten.

Det stora steget mot basbreddningar togs dock genom 1990-91 års skattereform med betydande basbreddningar vid beskattningen av såväl förvärvs- som kapitalinkomster (se nedan).

1.5.4 Utgiftsskatt och real beskattning

Med undantag för utvecklingen efter 1991 har inflationen under det senaste kvartsseklet varit hög i den svenska ekonomin. Detta och önskemål att skapa ett skattesystem som verkar stimulerande på sparandet gjorde att olika modeller för utgiftsskatt och real beskattning utreddes i flera omgångar under 1980-talet. Ingen av modellerna förverkligades dock, bl.a. med hänvisning till internationella komplikationer. Från år 1984 fram till och med år 1990 innehöll dock beskattningen av juridiska personer ett reallt inslag genom den s.k. vinstdelningsskatten som var en väsentlig finansiering vid uppbyggnaden av löntagarfonder.

1.5.5 1990-91 års skattereform

1990-91 års skattereform, som i allt väsentligt genomfördes i två steg under inkomståren 1990 och 1991, innebar en genomgripande förändring av stora delar av det svenska skattesystemet. Samtidigt innebar den en vidareutveckling av de tendenser som gällt sedan tidigare med ökat inslag av särbeskattning, en ökad vikt för indirekta skatter och genom betoningen av olika basbreddningar.

Syftet var ökad effektivitet och rättvisa

Genom reformen sänktes också de formella skattesatserna i syfte att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektivare beskattning på olika områden. Likformighet i beskattningen av olika slag av inkomster var en ledstjärna men denna betoning av horisontell rättvisa förenades med önskemål att åstadkomma ett fördelningsmässigt acceptabelt utfall även mätt som effekterna på den vertikala inkomstfördelningen. Olika basbreddningar i syfte att förstärka den horisontella rättvisan kan också bidra, och bidrog också, till att förbättra den vertikala rättvisan.

Styrande inslag bort

Det tidigare skattesystemet med dess smala skattebaser var också ett uttryck för olika ambitioner att påverka ekonomin i stabiliseringspolitiskt avseende. Särskilt gällde detta företagsbeskattningen där det bl.a. fanns en möjlighet för företagen att avsätta till s.k. investeringsfonder och där fondanvändningen styrdes av offentliga beslut. För att finansiera skattebortfallet genom sänkta skattesatser togs dessa möjligheter bort. Men elimineringen av de styrande inslagen i skattesystemet motiverades också med hänvisning till tidigare erfarenheter. Dessa indikerade att det var problematiskt att styra med tillfredsställande effektivitet, bl.a. beroende på att det tar tid innan olika åtgärder får effekt.

Nominell princip

1990-91 års skattereform innebar också en renodling av en nominell princip vid beskattningen. Särskilt markerat var detta vid reformeringen av kapitalbeskattningen med införandet av separat, proportionell beskattning med 30 procent av nominellt definierade kapitalinkomster. Genom basbreddningar i kapitalbeskattningen försvann tidigare inslag av skattefrihet (olika avdrag). Dessutom eliminerades tidigare reala inslag i beskattningen av reavinster

vid försäljningen av egna hem. Genom införande av avkastningsskatt på visst pensionskapital togs också ett tidigare betydelsefullt inslag av utgiftsskatt bort.

1.5.6 Utvecklingen efter skattereformen

1990-91 års skattereform utvärderades av en särskild kommitté, KUSK⁶. Kommittén konstaterade att de grundläggande reformprinciperna i huvudsak behållits, även om vissa avsteg gjorts.

Utvecklingen de första tio åren efter skattereformen innebar att skatteuttag på arbete ökade, genom introduktion av allmänna egenavgifter men också genom förändringar i skatteskalan (ofullständig uppindexering av grundavdrag och skiktgränser och införande av ett extra skalsteg vid uttag av statlig inkomstskatt). Med början år 2000 inleddes dock en sänkning av skatten på arbete genom att individerna komparerades för den allmänna pensionsavgiften genom en skattereduktion, en kompensation som var fullt genomförd 2006. Därefter har skatten på aktiva arbetsinkomster sänkts ytterligare genom det jobbskatteavdrag som infördes 2007 och som planeras förstärkas 2008. Fr.o.m 2007 har också inslaget av s.k. optimal beskattning ökat, särskilt genom att den del av arbetskraftskostnaden som består av socialavgifter differentierats genom reducerade avgifter eller skattekreditering med avseende på individernas ålder eller med avseende på branschtillhörighet men också

genom olika skattereduktioner, ex. för köp av hushållstjänster.

Hänsynstaganden till internationella krav kommer att vara ett bestående inlag i den framtida skattepolitiken. Det handlar bl.a. om möjligheten att uthålligt finansiera offentliga utgifter i en miljö där flera skattebaser är rörliga över gränserna. Detta ger bl.a. nya villkor för beskattningen av kapitalinkomster men även av beskattningen av vissa varor och tjänster. Begrepp som skattekonkurrens och skatteharmonisering blir allt viktigare både som ett resultat av den allmänna internationaliseringen och av Sveriges medlemskap i EU. Medlemskapet i EU har också kommit att få en ökad betydelse för framtida svenska skatteregler genom utvecklingen på det EG-rättsliga området.

Ett annat tema i den framtida skattepolitiken gäller möjligheten och önskvärdheten av en ökad miljörelatering av skattesystemet. Denna handlar om att ge ökad vikt åt skatter på miljöskadliga aktiviteter samtidigt som skatterna på arbete sänks. I ett EU-perspektiv är denna fråga kopplad till möjligheten att använda skattepolitiken som ett instrument i sysselsättningspolitiken och i bekämpandet av arbetslösheten. Under senare år har vid sidan av skatterna införts ett antal nya styrmedel i miljöpolitiken, exempelvis genom ett europeiskt system för handel med utsläppsrätter, och detta aktualiserar frågor kring hur dessa ska samordnas med skatterna.

⁶ SOU 1995:104

1.2 Tabell

Specifikation av skatterna i 1.1 Tabell med klassificering enligt inkomstitlarna i statsbudgeten samt enligt OECD, mnkr och andelar av BNP 2004

Breakdown of the taxes in Table 1.1 with reference to the revenue headings in the Swedish budget and OECD, 2004, MSEK and share of GDP

	Belopp, mnkr Amount, MSEK	Procent av BNP Percent of GDP	Inkomstittel statsbudgeten Revenue headings Swedish budget	OECD OECD
Skatter på arbete (Taxes on labour)				
Hushåll (Households)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	35 328	1,4%	1111, 1131, 1620	1110
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	419 839	16,3%	1115	1110
Allmänna egenavgifter (Social security contributions, employees)	72 115	2,8%	1121	2100
Skattereduktioner (Tax reductions)	-60 481	-2,4%	1140-1160	1110
Andel skatter på arbete, hushåll (Share taxes on labour, households)	466 802	18,1%		
Företag (Companies)				
Arbetsgivaravgifter (Social security contributions, employers)				
Efterlevandepensionsavgift (Basic retirement pension)	17 118		1215	2200
Sjukförsäkringsavgift (Health)	111 140		1211	2200
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	31 919		1216	2200
Arbets-skadeavgift (Occupational injury)	6 857		1213	2200
Ålderspensionsavgift (Supplementary pension)	102 810		1214	2200
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	22 155		1212	2200
Allmän löneavgift (Wage tax)	31 469		1217	2200
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)	-162		1218	2410
Nedsättningar sjöfart (Shipping support)	-1 677		1281	2410
Summa (Total)	321 630	12,5%		
Egenföretagaravgifter (Social security contributions, self-employed)				
Efterlevandepensionsavgift (Survivor's pension)	529		1245	2300
Sjukförsäkringsavgift (Health)	3 293		1241	2300
Arbets-skadeavgift (Occupational injury)	212		1243	2300
Ålderspensionsavgift (Supplementary pension)	3 233		1244	2300
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	686		1242	2300
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	362		1246	2300
Allmän löneavgift	976		1247	3000
Generell nedsättning (General support)	-1 184		1283	2300
Regional nedsättning (Regional support)	-75		1284	2300
Summa (Total)	8 031	0,3%		
Särskild löneskatt (Tax on special parts of earned income and pension costs)	28 269	1,1%	1270	3000
Mervärdesskatt (VAT)	235 433	9,1%	1410	5111
Punktskatter på privat konsumtion (Excise duties, private consumption)				
Energiskatt, ej bensin (Energy tax, petrol excl.)	1 654		1433-1434	5121
Skatt på elektricitet (Electricity)	7 743		1431	5121
Bensinskatt (Petrol)	11 390		1432	5121
Koldioxidskatt (Carbon dioxide, petrol excl.)	4 568		1442-1443	5121
Koldioxidskatt bensin (Carbon dioxide, petrol)	8 964		1441	5121
Försäljningsskatt motorfordon (Sales tax, motor vehicles)	0		1492	5121
Fordonsskatt (Registration tax, motor vehicles)	4 837		1471	5121
Tobaksskatt (Tobacco)	8 187		1421	5121
Skatt på alkohol (Alcohol)	10 122		1422-1426	5121
Reklamskatt (Advertisement)	835		1486	5126
Spelskatt (Gambling)	30		1483	5126
Lotterivinstskatt (Lottery prize)	1 203		1484	1120
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)				5126
Summa (Total)	59 532	2,3%		

	Belopp, mnkr Amount, MSEK	Procent av BNP Percent of GDP	Inkomsttitel statsbudgeten Revenue headings Swedish budget	OECD OECD
Punktskatter näringslivets faktor användning (Excise duties, companies)				
Energiskatt, ej bensin (Energy tax, petrol excl.)	2 021		1433-1434	5121
Skatt på elektricitet (Electricity)	9 463		1431	5121
Bensinskatt (Petrol)	2 847		1432	5121
Koldioxidskatt, ej bensin (Carbon dioxide, petrol excl.)	10 658		1442-1443	5121
Koldioxidskatt bensin (Carbon dioxide, petrol)	2 241		1441	5121
Försäljningskatt motorfordon (Sales tax, motor vehicles)	0		1492	5121
Fordonskatt (Registration tax, motor vehicles)	3 225		1471	5212
Vägavgifter (Roads)	720		1472	5113
Naturgrusskatt m.m. (Gravel etc.)	279		1453, 1458	5128
Skatt på kärnkraftsel (Nuclear power tax)	1 863		1455	5121
Avfallsskatt (Waste tax)	729		1456	5121
Svavelskatt, råttalolja (Sulphur tax)	114		1451-1452	5121
Miljöskatt handelsgödsel, bekämpningsmedel (Fertilizers and biocides)	364		1454	5113
Systembolaget AB:s överskott (Alcohol Monopoly Retailing)	90		1481	5122
Inlev. överskott från Svenska spel (Gaming Monopoly Retailing)	3 634		1482	5122
Konc.avg. på televisionens område (Television concession Fees)	370		1487	5128
Granskningsnämnden (Broadcast Commission Fees)	6		1489	5128
Lotteriavgifter (Lottery Fees)	32		1485	5128
Miljöskyddsavgift (Environmental Protection Fees)	107		1459	5128
Avgifter för Kemikalieinspektionen (Chemicals Inspectorate Fees)	67		1457	5128
Lokalradioavgifter (Local Radio Fees)	125		1488	5128
Skatt på import (Tax on imports)	3 863		1500	5128
Avgifter för telekommunikation (Tele Communication Fees)	46		1491	5128
Insättningsgarantiavgift (Fees, Deposit Guarantee Board)	384		1641	5126
Kärnbränslefonden (Nuclear Fund)	509		1642	5126
Nox-avgifter m.m. (Nox)	980		1643-1645	5126
Summa (Total)	44 738	1,7%		
Andel skatter på arbete, företag (Share taxes on labour, companies)	697 632	27,1%		
Skatter på kapital (Taxes on capital)				
Hushåll (Households)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	11 938	0,5%	1310	1110
Fastighetsskatt (Real estate tax)	14 151	0,5%	1351	4110
Förmögenhetsskatt (Wealth tax)				
Förmögenhetsskatt m.m. (Net wealth tax etc.)	5 191		1371	4210
Arvsskatt (Inheritance)	2 074		1381	4310
Gåvoskatt (Gifts)	478		1382	4320
Kupongskatt (Coupon)	2 453		1331	1110
Summa (Total)	10 196	0,4%		
Andel skatter kapital, hushåll (Share of taxes on capital, households)	36 284	1,4%		
Företag (Companies)				
Bolagsskatt (Tax on profits)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	70 476		1321, 1322, 1630	1210
Tjänstegrupppliv (Tax on life groupinsurances)	1 331		1290	4400
Förmögenhetsskatt (Net wealth tax)	142		1372	4220
Summa (Total)	71 948	2,8%		
Fastighetsskatt (Real estate tax)	10 192	0,4%	1312	4120
Avkastningsskatt pensionsmedel (Tax on pension funds)	11 320	0,4%	1121	1210
Andel skatter kapital, företag (Share of taxes on capital, companies)	93 460	3,6%		
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)				
Stämpelskatt (Stamp duty)	7 118		1360	4400
Skattetillägg och förseningsavgifter (Charges for delay etc.)	1 336		1620, 1630	6200
Restförda skatter, hushåll (Tax arrears, households)	-1 970		1611	1110
Restförda skatter, företag (Tax arrears, companies)	-3 935		1612	1210
Summa ej fördelade skatter (Total taxes not allocated)	2 549	0,1%		
Summa skatter, andel av BNP (Total taxes, percent of GDP)	1 296 727	50,4%		

Lästips:

Som en allmän introduktion av lärobokskaraktär till skatteeconomiska frågeställningar finns
– *Hansson, Ingemar, och Norrman, Erik, Skatter, teori och praktik, SNS, 1996*

En behandling av de centrala skatteeconomiska frågeställningarna tillämpade på en faktisk reform, 1990-91 års skattereform, finns i
– *Agell, J, Englund, P och Södersten, J, Svensk skattepolitik i teori och praktik; 1991 års skattereform, Bilaga 1 till SOU 1995:104 som bl.a. sammanfattar de olika expertstudier som gjorts i utvärderingen av 1991 års skattereform.*

En annan, engelskspråkig, introduktion av lärobokskaraktär ges i
– *Rosen, Harvey.S, Public Finance, Irwin/McGraw-Hill, 1998*

En mer tekniskt avancerad framställning, ges i
– *Myles, G.D, Public Economics, Cambridge University Press, 1995*

Som en likaledes tekniskt avancerad framställning av handbokskaraktär för fackekonomier gäller
– *Auerbach, A.J och Feldstein, M, Handbook of Public Economics, Volume I (1986), volume II (1987), volume III (2002) och volume IV (2002), North-Holland*

För en diskussion av skattepolitikens förutsättningar i små, öppna ekonomier, finns artikelsamlingen
– *Andersen, T.M, Moene K.O och Sörensen, P.B, Tax Policy in Small Open Economies, Blackwell, 1994*

Det offentliga utredningsväsendet har under de senaste årtiondena producerat ett stort antal betänkanden kring olika skattefrågor. Nedan anges betänkanden där frågeställningar av ett mer principiellt och övergripande slag behandlas. För en redovisning av faktiska förslag till riksdagen hänvisas till olika skattepropositioner som finns förtecknade i riksdagstrycket för respektive år.

Frågor kring utgiftsskatt behandlas i
– *Progressiv utgiftsskatt – ett alternativ? Rapport av 1972 års skatteutredning, SOU 1976:62*
– *Utgiftsskatt – teknik och effekter, betänkande av utgiftsskattekommittén, SOU 1986:40*

Frågor kring real och nominell beskattning behandlas i
– *Real beskattning, betänkande av realbeskattningsutredningen, SOU 1982:1-3*
– *Inflationskorrigerad inkomstbeskattning, betänkande av utredningen om inflationskorrigerad inkomstbeskattning, SOU 1989:36*

Företagsskattefrågor behandlas i
– *Beskattning av företag, slutbetänkande av företagsskatteberedningen, SOU 1977:86-87*

Frågor om bruttoskatter behandlas i
– *Bruttoskatter, preliminär redovisning från bruttoskattekommittén, Ds B 1979:3*
– *Allmän produktionsfaktorskatt, betänkande av bruttoskattekommittén, Ds B 1981:15*

Som ett underlag för 1990-91 års skattereform finns följande betänkanden från tre olika utredningar, nämligen
– *Reformerad inkomstbeskattning, betänkande av utredningen om reformerad inkomstbeskattning, SOU 1989:33, del I-IV*
– *Reformerad företagsbeskattning, betänkande av utredningen om reformerad företagsbeskattning, SOU 1989:34, del I-II*
– *Reformerad mervärdesskatt, betänkande av kommittén för indirekta skatter, SOU 1989:35, del I-II*

Den officiella utvärderingen av 1990-91 års skattereform finns i
– *Skattereformen 1990-1991 – en utvärdering, kommittén för utvärdering av skattereformen, SOU 1995:104*

Regeringens värdering av skattereformen finns i
– *1990-91 års skattereform – en värdering, bilaga 6 till budgetpropositionen för år 1998 (prop. 1997/98:1)*

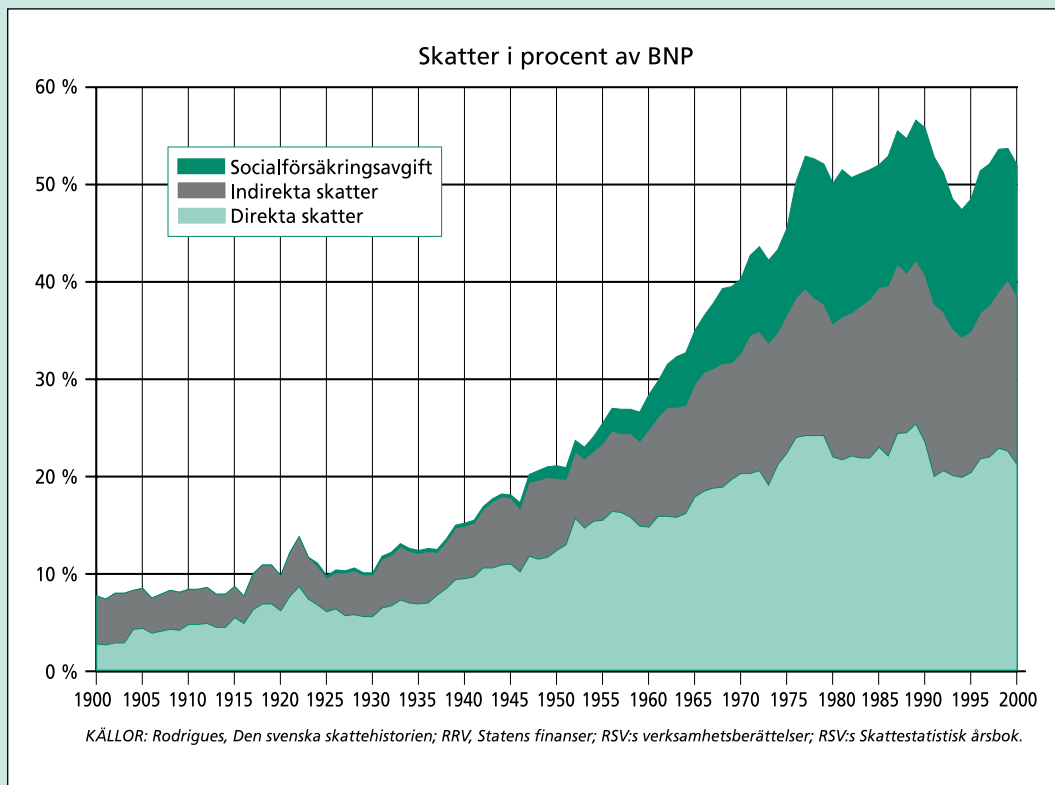
Frågor om tjänstesektorns beskattning behandlas i
– *Uppskattad sysselsättning – om skatternas betydelse för den privata tjänstesektorn, betänkande av Tjänsteutredningen, SOU 1994:93*
– *Skatter, tjänster och sysselsättning, betänkande av Tjänstebeskattningsutredningen, SOU 1997:17*

Frågor om skatteväxling behandlas i
– *Skatter, miljö och sysselsättning, slutbetänkande och underlagsrapporter från Skatteväxlingskommittén, SOU 1997:11*

Internationaliseringens betydelse för den framtida svenska skattestrukturen behandlas i
– *Våra skatter? Betänkande från Skattebasutredningen, SOU 2002:47, 2002 och i två bilagevolym med expertrapporter, volym A och volym B, 2002. Frågorna behandlas också av akademiska ekonomer i ett särskilt temanummer av Swedish Economic Policy Review, Vol. 9, Number 1, Spring 2002.*

Frågor om näringslivets energibeskattnings behandlas i
– *Svåra skatter! Betänkande från Skatteenedsättningskommittén, SOU 2003:38*

Frågor om beskattningen av fåmansägda aktieföretag ("3:12-bolag") behandlas i
– *Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet (Per-Olof Edin, Ingemar Hansson, Sven-Olof Lodin), rapport till Finansdepartementet, januari 2005.*

Nationalräkenskaperna

Föreställningen om ett ekonomiskt kretslopp kom till uttryck redan i en skrift från år 1758, *Tableau économique*, som till författare hade Francois Quesnay. Han var den främste företrädaren för fysiokraterna, och om honom har det sagts, att han var den förste som gav nationalekonomi karaktär av vetenskap.

Bristen på ekonomisk statistik gjorde, att *Tableau économique* måste bygga på antagna siffror. Bortsett från detta var den något av en nationalräkenskap och belyste det kretslopp, som jordbrukets och industrins årliga produktionsresultat gav upphov till, liksom den slutliga fördelningen av detsamma.

För Quesnay, som var läkare, låg likheten mellan det ekonomiska kretsloppet och blodcirkulationen nära till hands. Vid en tid då man trodde att guld och silver utgjorde ett lands rikedom hävdade Quesnay, att välståndet i stället kom från den produktion som flöt fram ur folkhushållet.

Tableau économique kom också att betraktas som en märklig upptäckt, jämförbar med uppfinnandet av skrivkonsten och pengarna. Bland de besökare, som hos Quesnay studerade tablån, var en man från Skottland vid namn Adam Smith (1723–1790), som fått hedersnamnet ”nationalekonomins fader”.

Källa: Göran Gustavsson, Per Anders Örtendahl "Nationalräkenskap" Studentlitteratur Lund 1980.

Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna

2.1 Inledning

I detta kapitel beskrivs översiktligt den offentliga sektorns inkomster och utgifter med hjälp av nationalräkenskapernas uppgifter. Den totala inkomsten av skatter och avgifter sätts också i relation till bruttonationalprodukten och utvecklingen av denna s.k. skattekvot beskrivs. Dessutom visas en mer detaljerad redovisning av vissa skatter. Kapitlet avslutas med en sammanställning över den offentliga sektorns utgifter uppdelade på ändamål (verksamhetsområden).

Kort om nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna (NR) är en statistisk sammanställning i kontoform över hela den svenska ekonomin med uppdelning på olika sektorer och olika slag av inkomster och utgifter. NR följer när det gäller begrepp, definitioner och klassificeringar det Europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS 1995). Omläggningen till ENS 1995 slutfördes i maj 1999 och omfattar data från och med 1993. Statistiska centralbyrån (SCB) har ansvaret för beräkningar och publicering av de svenska nationalräkenskaperna.

Indelning i sektorer

Indelningen i sektorer görs så att enheter med likartade ekonomiska förutsättningar förs samman. Företagssektorn svarar för produktion av marknadsförda varor samt icke finansiella och finansiella tjänster. Den offentliga sektorn producerar icke marknadsförda tjänster för individuell och kollektiv konsumtion samt omfördelar inkomster. Hushållssektorn slutligen omfattar alla fysiska personer såväl enskilda som grupper av individer (ideella organisationer och stiftelser). De är dels konsumenter, dels i förekommande fall egna företagare som producerar varor och tjänster.

I NR delas den offentliga sektorn upp i tre delsektorer:

- Den statliga sektorn
- Socialförsäkringssektorn
- Den kommunala sektorn

Till den statliga sektorn räknas departementen och till dem hörande myndigheter och inrättningar. De statliga affärsverken, Luftfartsverket, Sjöfartsverket och Affärsverket svenska kraftnät, ingår dock inte bland myndigheterna i nationalräkenskaperna utan räknas till företagssektorn. Detsamma gäller de statliga bolagen, t.ex. Vattenfall AB och Svenska Spel AB. Den allmänna sjukförsäkringen (inkl. föräldraförsäkringen) och arbetslöshetsförsäkringen flyttades i och med omläggningen av NR över till den statliga sektorn. Tidigare låg dessa försäkringar i socialförsäkringssektorn.

Till socialförsäkringssektorn i NR räknas AP-fonderna. Tidigare räknades även Premiepensionsmyndigheten (PPM) till denna sektor, men från och med 2007 räknas PPM till den finansiella sektorn och sparandet förs till hushållssektorn i stället för, som nu, till den offentliga sektorn. Flytten av PPM avser perioden 1995-2006.

Den kommunala sektorn omfattar i denna indelning primärkommuner, landsting och (t.o.m. år 1999) kyrkokommuner.

Viktiga summeringar

Nationalräkenskaperna innehåller ett antal viktiga summeringar t.ex. av hushållens konsumtionsutgifter och investeringar. Utvecklingen av dessa aggregat används i den samhällsekonomiska analysen som underlag för ekonomisk-politiska beslut. Den kanske mest kända summeringen är bruttonationalprodukten (BNP) som är ett mått på den totala produktionen av varor och tjänster i landet och som kan fördelas på slutlig användning i form av konsumtion, investering och export. Sveriges BNP (till marknadspris) uppgick år 2006 preliminärt till 2 832 miljarder kronor. Detta värde svarar mot inkomster för de anställda (löner), för företagare och kapitalägare (vinster) och för den offentliga sektorn (övriga produktionsskatter minus subventioner).

Svarta inkomster i nationalräkenskaperna

Nationalräkenskaperna (NR) ska avspegla all ekonomisk verksamhet. Det betyder att även s.k. svarta inkomster ska inkluderas. Kalkylerna av de svarta inkomsternas totala omfattning baseras i huvudsak på inbyggda avstämningsmöjligheter inom ramen för NR-systemet. Dessa bygger på identiteten mellan inkomster och utgifter. Den omfattande ekonomiska statistiken, som ligger till grund för NR, visar för ekonomin som helhet genomgående högre värden för utgifter än för inkomster. Orsaken kan t.ex. vara att inköp i detaljhandeln sker med pengar som inte deklarerats som inkomst. Inköpet kommer med som utgift i statistiken efter rapport från detaljhandeln medan inkomsten inte registreras. I NR-kalkylerna förekommer även vissa tillägg för ej rapporterade utgifter. Branscher som berörs är bland annat byggnadsindustri, restauranger och åkerier. Den skillnad som uppkommer mellan inkomster och utgifter tolkas som icke deklarerade inkomster (av tjänst eller näringsverksamhet) i hushållet. Värdet har under senare år varit drygt 100 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 5 procent av BNP.

Mervärdesskatt i offentlig sektor

I november 2002 publicerade NR räkenskaper med revideringar införda avseende år 1993-2001. Den största förändringen var införandet av mervärdesskatt i offentlig sektor. Detta medförde en ökning av BNP med mellan 34 miljarder kronor år 1993 och 49 miljarder kronor år 2001. I publiceringen i november 2003 justerades mervärdesskatten med ett avdrag för moms i skattepliktig verksamhet. Storleksordningen var inom intervallet 1,5 till 2,5 miljarder kronor under perioden 1993 och framåt. Det finansiella sparandet däremot påverkades inte av ovanstående revideringar. I det första fallet uppvägs de ökade skatteintäkterna av pålagd mervärdesskatt på statlig konsumtion, investeringar och sociala naturaförmåner (tidigare benämnt direktkonsumtion) samt av ökade stats-

bidrag till kommunsektorn motsvarande pålagd mervärdesskatt på kommunal konsumtion, investeringar och sociala naturaförmåner. På motsvarande sätt minskar pålagd mervärdesskatt på konsumtion i det andra fallet. En ytterligare revidering som påverkar mervärdesskatten fr.o.m. november 2003 är att den s.k. UK-rabatten (avgift som Sverige betalar till EU) förs som löpande transferering och som en skatteintäkt. Tidigare fördes denna i posten mervärdesskatter till EU. Detta påverkar inte heller det finansiella sparandet.

Ny beräkningsmetod för banktjänster

I samband med publiceringen i november 2005 infördes för perioden 1993-2004 en förändrad redovisning av banktjänster i nationalräkenskaperna. Förändringen avser den del av banktjänsterna som mäts indirekt och som tidigare kallades ofördelade banktjänster. Den engelska förkortningen för denna produktion är FISIM (Financial Intermediate Services Indirectly Measured). Posten innehåller den del av kreditinstitutens produktion som skapas med hjälp av skillnaden mellan deras in- och utlåningsräntor. Användningen av dessa banktjänster har tidigare inte kunnat fördelas ut på olika användare, utan har i sin helhet ingått i näringslivets inköp av tjänster. Utfördelningen av banktjänster på olika användare innebär att räntebetalningarna delas upp i två delar, betalning av ren ränta, som inte innehåller någon ersättning för banktjänsten, samt själva banktjänsten. För den offentliga sektorns del innebär detta ökade utgifter för konsumtion (själva banktjänsten) med i genomsnitt 1,5 miljarder kronor per år under perioden 1993-2004. Förändringen påverkar däremot inte det finansiella sparandet för offentlig sektor, eftersom ränteutgifterna motkonteras med samma belopp. Även övriga sektorer i ekonomin påverkas, och den nya redovisningen innebär att BNP-nivån har höjts med ca en procentenhet. BNP-tillväxten har dock endast påverkats marginellt.

2.1 Tabell

Offentliga sektorns inkomster och utgifter 1993, 2000-2006, löpande priser, mdkr Revenue and expenditure of general government sector (consolidated) 1993, 2000-2006, current prices, BSEK

Inkomst- och utgiftsslag Revenues and expenditures	1993	2000	2002	2003	2004	2005	2006
Inkomster (Revenue)	911	1 299	1 287	1 347	1 411	1 499	1 572
Skatter (Taxes)	562	856	825	878	934	997	1 058
Löpande inkomst- o förmögenhetsskatter (Current taxes on income and wealth)	301	493	423	457	499	542	573
Skatter på produktion och import (Taxes on production and imports)	260	360	399	418	433	454	486
Kapitalskatter (Capital taxes)	1	3	3	2	3	1	0
Socialförsäkringsavgifter (Social security contributions)	199	300	329	332	340	352	355
Arbetsgivaravgifter (Employers' contributions)	186	229	252	253	259	268	268
Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self-employed)	8	66	71	73	75	77	80
Allmänna egenavgifter (General social security contributions)	5	6	6	6	6	6	7
Ränteinkomster (Interests)	76	44	27	26	25	27	28
Övriga inkomster (Other revenues)	74	99	106	112	112	123	130
Utgifter (Expenditures)	1 087	1 213	1 321	1 375	1 396	1 446	1 505
Transfereringar (Transfers)	602	572	590	613	620	648	660
Ränteutgifter (Interests)	90	93	78	59	50	54	54
Subventioner (Subsidies)	69	35	36	37	36	42	45
Sociala förmåner till hushåll (Social contributions)	349	384	411	445	459	466	474
Bidrag till hushållens ideella organisationer (Current transfers to NPISHs)	17	34	36	41	42	46	48
Internationell verksamhet (Current international cooperation)	8	12	11	12	15	17	19
Övriga löpande transfereringar (Other current transfers)	1	8	10	10	11	11	11
Kapitaltransfereringar (Capital transfers)	68	7	7	8	7	13	10
Konsumtionsutgifter (Final consumption expenditures)	454	584	658	691	703	724	759
Investeringar (Gross capital formation)	31	58	73	71	73	74	85
Finansiellt sparande (Inkomster-utgifter) (Net borrowing/net lending)	- 176	85	- 34	- 28	15	52	67
Statliga sektorn (Central government sector)	- 203	89	- 45	- 47	- 13	9	26
Socialförsäkringssektorn (Social security sector)	31	-9	23	25	23	27	30
Kommunala sektorn (Local government sector)	-5	5	- 13	-5	5	16	11
Finansiellt sparande i relation till BNP i procent (Net borrowing/net lending i relation to GDP, percent)	- 11	4	- 1	- 1	1	2	2

Anm: Vissa belopp för år 2005 och 2006 är preliminära

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna; Statistics Sweden, National Accounts

2.2 Offentliga sektorns inkomster och utgifter

I 2.1 Tabell redovisas den offentliga sektorns inkomster, utgifter och finansiella sparande för 1993 och för perioden 2000-2006. För att visa den konsoliderade offentliga sektorns transaktioner med samhällsekonomin i övrigt, har överföringar mellan olika delar av sektorn, t.ex. statsbidrag till kommuner, tagits bort.

2.2.1 Skatterna ökar sin andel av offentliga sektorns inkomster

Den offentliga sektorns inkomster har i tabellen delats upp i skatter, socialförsäkringsavgifter, ränteinkomster och övriga inkomster. Skatterna, i sin tur, är uppdelade på löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import samt kapitalskatter. Dessa skatter presenteras mer utförligt i avsnitt 2.3.1. Socialförsäkringsavgifterna består av arbetsgivarav-

gifter, egenföretagaravgifter och allmänna egenavgifter. Ränteinkomsterna avser främst AP-fondernas avkastning. Övriga inkomster består bl.a. av överskott från affärsverksamhet och aktieutdelningar.

I 2.1 Tabell visas hur de olika inkomstposterna i den offentliga sektorn förändrats under perioden. Skatter och socialavgifter har ökat från 84 till 90 procent, medan andelen övriga inkomster, främst bestående av räntor och utdelningar, har sjunkit från 16 till 10 procent.

Skatternas andel av de totala inkomsterna har ökat från 62 till 67 procent och var som högst 1999 med 69 procent. Hushållens inkomstskatter var 30 procent 1993 och som högst 32 procent åren 1997 och 1999. 2006 var hushållens andel 30 procent. Företagens inkomstskatt hade andelen 3 procent 1993 och nästan 7 procent åren 2005 och 2006.

2.2.2 Offentliga sektorns utgifter – konsumtion större än transfereringar

Den offentliga sektorns utgifter kan delas upp i transfereringar, konsumtionsutgifter och investeringar. Transfereringar är utgifter som innebär en överföring av medel från den offentliga sektorn till andra sektorer av ekonomin, t.ex. utbetalningar av pensioner och barnbidrag till hushållen och utbetalningar av räntesubventioner till företagen. Transfereringsutgifterna till internationell verksamhet avser u-landsbistånd men även utgifter till bl.a. FN. Från och med år 1995 ingår även den avgift, baserad på bruttonationalinkomsten, som Sverige betalar till EU. Ränteutgifterna består till största delen av statsskuldräntor.

Med konsumtionsutgifter menas bl.a. utgifter för löner till anställda inom den offentliga sektorn samt utgifter för inköp av varor och tjänster. Även varor och tjänster, med socialt ändamål, som den offentliga sektorn köper från företagssektorn och som ges direkt till hushållen, t.ex. privat läkarvård och läkemedel, ingår i de offentliga konsumtionsutgifterna.

Investeringar, slutligen, avser utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar som byggnader, anläggningar, maskiner och fordon. Även egenutvecklad datorprogramvara ingår.

På motsvarande sätt som för inkomsterna kan utgiftsandelar beräknas. De totala transfereringsutgifternas andel av den offentliga sektorns utgifter har minskat från 55 till 44 procent under den redovisade pe-

rioden. För konsumtionsutgifterna har andelen ökat från 42 till 50 procent och investeringsutgifternas andel har varierat mellan 3 och 6 procent med ett snitt på 5 procent. Från och med 2000 har konsumtionen varit större än transfereringarna.

Transfereringsutgifternas andel var högst för år 1993 vilket främst berodde på de stora belopp som då betalades ut som bankstöd i form av kapitaltransfereringar.

2.2.3 Offentliga sektorns finansiella sparande positivt

Den offentliga sektorns finansiella sparande är lika med skillnaden mellan sektorns totala inkomster och totala utgifter. Det finansiella sparandet var negativt för åren 1993-1997 (se 2.1 Tabell). Från och med 1998 är det finansiella sparandet positivt utom för 2002-2003 då sparandet var negativt, dock inte på samma nivåer som under perioden 1993-1997. Det är främst staten som bidragit till utvecklingen, inte minst genom förändringen i ränteutgifterna för den statliga upplåningen. Från och med år 1997 har avbetalning av statskulden kunnat ske samtidigt som räntenivåerna sjunkit, vilket medfört minskade ränteutgifter som bidragit till ett förbättrat finansiellt sparande.

Det finansiella sparandet för staten uppgick åren 2000 och 2001 till plus 89 respektive 166 miljarder kronor. År 2002-2004 var statens finansiella sparande negativt, men med en förbättring från minus 45 till minus 13 miljarder kronor mellan 2002 och 2004. År 2005 visade det finansiella sparandet åter ett överskott på 9 miljarder och det fortsatte att öka år 2006 då det finansiella sparandet var 26 miljarder. I och med att PPM flyttat från socialförsäkringssektorn till den finansiella sektorn och sparandet förs till hushållssektorn så har serien för socialförsäkringssektorn förändrats jämfört med tidigare publicerade serier. Hela offentliga sektorns finansiella sparande uppgick år 2006 till 67 miljarder kronor.

2.1 Tabell visar den offentliga sektorns finansiella sparande ställt i relation till BNP. Detta relationstal har under senare tid fått ökad uppmärksamhet främst till följd av att ett av de s.k. konvergenskrav som ställs för deltagande i EU:s monetära union är att den konsoliderade offentliga sektorns underskott inte får överstiga tre procent av BNP. Numera visar talet hur väl länderna följer den s.k. stabilitetspakten.

Speciella rapporter av den offentliga

sektorns finansiella sparande görs till EU för bedömning av konvergenskriterierna. I EU-rapporteringen definieras ränteutgifterna på ett annat sätt än i de ordinarie NR-beräkningarna. Räntor på skuldbytesavtal och liknande finansiella instrument ska inkluderas i ränteutgifterna i EU-rapporteringen, men inte i övriga beräkningar.

2.3 Totala skatter och skatte- och avgiftskvoten

2.3.1 Skatter i nationalräkenskaps-systemet

I NR:s skatter ingår löpande inkomst- och förmögenhetsskatter, skatter på produktion och import och kapitalskatter. Skatter på produktion och import uttaxeras både av EU och av den offentliga sektorn medan de andra typerna av skatter endast uttaxeras av den offentliga sektorn. I NR bokförs skatter vid den tidpunkt då skattskyldigheten inträffar. Endast skatter som är styrkta av taxering, deklaration eller liknande tas med. Skatter som är styrkta av taxering, men som aldrig betalas, ska inte ingå. NR gör en skattning av de ej inbetalda skatterna genom att fördela uppkomna underskott på skattekonton på olika skatteslag.

Statsbudgetens (SB) skatteinkomster skiljde sig tidigare från NR:s när det gällde bokföringstidpunkt och innehåll. I SB var inkomsterna tidigare ofta kassamässiga medan de i NR är mer periodiserade. Det innebar att en skatteinkomst kunde hamna på olika år i SB och NR. En övergång till periodiserade skatter har nu genomförts även vad gäller SB. Till skillnad mot i NR ingår i SB:s skatter även socialförsäkringsavgifter. Uppgifter för mervärdesskatten bygger på deklarerat samt för mindre belopp även taxeringar.

En ny metod för att beräkna inkomstskatterna gäller i NR från och med publiceringen i november 2003. En omläggning av beräkningen av inkomstskatter för hushåll och företag har gjorts. Den tidigare metoden har ersatts av en mer strikt tillämpad upplupet-princip. Detta innebär att prognostiserade värden för slutregleringen används och prognosen förs till aktuellt år. Detta är huvudprincipen i ESA-95 och ska tillämpas om möjlighet föreligger. Finns inte information att tillämpa kan undan-

tag medges. Detta var fallet i NR:s tidigare tillämpade skatteberäkningsmetod. Enligt den tidigare metoden har i NR till ett visst inkomstår förts dels debiterade skatter för året, dels slutregleringen som avser föregående års skatt och utgörs av skillnaden mellan slutligt taxerad skatt och preliminärt debiterad skatt.

Till ett visst inkomstår förs t.ex. resultat från skattetvister vilka kan härröra från flera år tillbaka. Denna bokföring är i enlighet med ESA-95 som, då upplupet-principen inte kan tillämpas, medger undantag från huvudprincipen och säger att en skatt kan registreras vid den tidpunkt då skyldigheten fastställs.

Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter

De löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna består dels av inkomstskatter och dels av övriga löpande skatter. Inkomstskatterna omfattar bl.a. skatter på hushålls-inkomster (t.ex. inkomster från anställning eller företagande), inkomster eller vinster i bolag, realisationsvinster och skatter på lotteri- eller spelvinster. Övriga löpande skatter omfattar bl.a. förmögenhetsskatter och hushållens motorfordonsskatt.

Från företagssektorn till hushållssektorn överförs de skatter som avser avkastning på pensionsreserver tillskrivna hushållen.

Skatter på produktion och import

Skatter på produktion och import är i första hand skatter som utgår på förbrukning av vissa varor och tjänster, t.ex. mervärdesskatt och energiskatt (i NR-systemet betecknade produktskatter). Som övriga produktionsskatter räknas i NR i princip även sådana lagstadgade socialavgifter som inte har en direkt förmånsida, dvs. för närvarande den allmänna löneavgiften, t.o.m. 1998 arbetarskyddsavgiften, den särskilda löneskatten och del av tilläggsavgiften. Även fastighetsskatten ingår enligt NR:s definitioner i övriga produktionsskatter.

Kapitalskatter

Kapitalskatterna omfattar arvs- och gåvoskatten och andra oregelbundet uttaxerade skatter och avgifter på kapital. Fr.o.m. 17 december 2004 är dock arvs- och gåvoskatten avskaffad.

2.2 Tabell

Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter på produktion och import fördelade på skatteslag, löpande priser, mdkr

Current taxes on income and wealth and taxes on production on imports by type of tax, current prices, BSEK

	1993	2000	2001	2003	2004	2005	2006
Löpande inkomst- och förmögenhetsskatter (Current taxes on income and wealth)	301	493	453	457	499	542	572
Hushåll (<i>Households</i>)	272	407	391	401	421	442	467
Förmögenhetsskatt (<i>Tax on net wealth</i>)	3	8	6	5	5	5	6
Lotterivinstskatt (<i>Lottery prize tax</i>)	0	0	0	0	0	-	-
Avkastningsskatt (<i>Tax on holding gains</i>)	4	9	9	8	8	7	7
Motorfordonsskatt (<i>Tax, motor vehicles</i>)	2	4	4	5	5	6	6
Inkomstskatt (<i>Tax on income</i>)	263	386	372	383	404	425	448
Statlig (<i>Central government</i>)	20	50	13	-20	-16	-11	-8
Kommunal (<i>Local government</i>)	243	336	359	403	420	436	456
Bolag (<i>Companies</i>)	29	85	62	56	77	100	105
Förmögenhetsskatt (<i>Tax on net wealth</i>)	0	0	0	0	0	0	0
Inkomstskatt icke-finansiella företag (<i>Tax on income, non-financial enterprises</i>)	22	63	46	56	77	100	105
Inkomstskatt, finansiella företag (<i>Tax on income, financial enterprises</i>)	7	22	16	..	..	..	..
Skatter på produktion och import (Taxes on production and imports)	260	372	385	427	440	462	494
Produktskatter (<i>Taxes on goods and services</i>)	231	280	294	322	333	351	367
Mervärdesskatter (<i>Value added taxes</i>)	155	195	205	225	234	249	263
Statlig (<i>Central government</i>)	155	187	197	220	231	245	259
EU (<i>European Union</i>)	..	8	7	5	3	4	4
Importtullar (<i>Import duties</i>)	5	4	3	3	4	4	5
Statlig (<i>Central government</i>)	5	..	..	..	..	..	..
EU (<i>European Union</i>)	..	4	3	3	4	4	5
Skatt på bränslen (<i>Tax on fuel</i>)	31	39	41	45	45	45	44
Skatt på elektrisk kraft (<i>Tax on electrical power</i>)	8	13	13	16	18	19	20
Skatt på drycker (<i>Tax on beverages</i>)	11	11	11	11	10	10	11
Tobaksskatt (<i>Tax on tobacco</i>)	7	8	8	8	8	8	9
Skatt på finansiella- o kapitaltransaktioner (<i>Tax on financial and capital transactions</i>)	5	5	5	6	7	8	9
Försäljningsskatt på motorfordon (<i>Registration tax, motor vehicles</i>)	1	0	-0	-	-	0	0
Skatt på spel och lotterier (<i>Tax on gambling and lotteries</i>)	3	1	1	1	1	1	1
Skatt på annonser och reklam (<i>Tax on advertising</i>)	1	1	1	1	1	1	1
Vinster från fiskala monopol (<i>Profits of fiscal monopolies</i>)	2	2	3	4	4	4	4
Övriga produktskatter (<i>Other taxes on goods and services</i>)	2	2	2	2	2	2	2
Statlig (<i>Central government</i>)	2	2	2	2	2	2	2
EU (<i>European Union</i>)	..	0	0	0	0	0	0
Övriga produktionsskatter (<i>Other taxes on production</i>)	29	91	91	105	107	110	127
Fastighetsskatt (<i>Real estate tax</i>)	14	23	21	24	24	25	25
Motorfordonsskatt (<i>Tax on the use of motor vehicles</i>)	2	3	3	3	3	4	4
Löneskatter (<i>Payroll taxes</i>)	10	61	63	73	75	77	92
Övriga produktionsskatter, övrigt (<i>Other taxes on production</i>)	3	5	4	4	4	4	6

Anm: Vissa belopp för år 2005 och 2006 är preliminära

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna; Statistics Sweden, National Accounts

Skatterna har fortsatt att öka

I och med att Sverige år 1995 blev medlem i EU så är bl.a. alla importtullar samt en del av mervärdesskatterna en del av EU:s skatteinkomster. Tidigare var dessa en del av svenska statens inkomster.

I 2.2 Tabell redovisas löpande inkomst- och förmögenhetsskatter och skatter på produktion och import fördelade på skatteslag för 1993 samt perioden 2000-2006. Inkomsterna från de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna har ökat under perioden 1993-2006, från 301 miljarder kronor till 572 miljarder kronor. Hushållen svarar för den största andelen, mellan 82 och 90 procent under perioden. Bolagens andel av de löpande inkomst- och förmögenhetsskatterna var 10 procent 1993, ökade sedan och nådde år 2000 17 procent för att sedan minska 2001-2003. Ökningen i bolagens inkomstskatter 2004 förklaras delvis av att företag återfört periodiseringsfonder på grund av ändrade regler som innebär räntebeläggning av fonderna. 2006 var bolagens inkomstskatter 105 miljarder. Inkomsterna från skatter på produktion och import har ökat åren 1993-2006, från 260 miljarder kronor till 494 miljarder kronor. Produktskatterna har ökat med 136 miljarder kronor och övriga produktionsskatter med 98 miljarder kronor. Det är framförallt löneskatterna som har bidragit till ökningen av övriga produktionskatter. Bland löneskatterna redovisas den allmänna löneavgiften, vilken återinfördes i och med EU-inträdet. Den uppgick till 10 miljarder kronor år 1995 och 48 miljarder kronor år 2006. Det procentuella uttaget för den allmänna löneavgiften var 1,5 procent år 1995, 8,04 procent år 1999 och sjönk sedan till 3,09 procent år 2000 i enlighet med pensionsöverenskommelsen år 1999. År 2006 var uttaget 4,4 procent. Ökningen av produktskatter förklaras av ökade mervärdesskatter och skatter på bränslen och elektrisk kraft.

2.3.2 Skattekvoten minskar mellan 2005 och 2006

I den ekonomiska debatten används ofta uppgifter om såväl olika slag av skatte- eller avgiftsbelopp ställda i relation till BNP som den totala summan av skatter och avgifter ställd i relation till BNP. I det senare fallet brukar begreppet (total) skat-

tekvot användas. Förändringar i denna kvot beror givetvis på förändringar både av skatte- och avgiftsuttagen och av BNP. Även andra förändringar kan påverka kvoten, t.ex. förändringar av betalningsrutiner. Den är däremot opåverkad av om exempelvis en lagstadgad socialavgift tas ut som en arbetsgivaravgift eller som en allmän egenavgift.

2.3 Tabell visar hur den totala skattekvoten för perioden 1993-2006 varierat mellan 48 och 52 procent. År 2006 är skattekvoten 50 procent, det var en minskning med en procentenhet sen 2005. I och med att metoden för beräkning av inkomstskatter ändrades i NR år 2003 (se avsnitt 2.3.1) och på grund av den nya beräkningsmetoden för banktjänster (se avsnitt 2.1.1) så har serien förändrats jämfört med tidigare publicerade serier. Mervärdesskatt för offentlig sektor ingår även i statens skatteintäkter sedan publiceringen i november 2002. BNP har höjts med motsvarande belopp och effekten av mervärdesskatt för offentlig sektor påverkar inte skattekvoten, men ger effekten av ett nivåskifte. Den nya beräkningsmetoden för banktjänster innebär en höjning av BNP-nivån med ca en procentenhet (se avsnitt 2.1.1).

2.4 Offentliga sektorns utgifter per ändamål

Den offentliga sektorns utgifter kan fördelas på ändamål. Ändamålsfördelningen följer EU-standard och innehåller tio huvudgrupper med undergrupper. Tidigare användes i Sverige en annan ändamålsfördelning med 14 huvudgrupper. Jämfört med denna är ändamålen försvar och samhällsskydd, ändamål två och tre, är oförändrade. Till allmän offentlig förvaltning, ändamål ett, är nu fört de poster som tidigare inte var fördelade på ändamål fjorton, i huvudsak räntor på statsskulden. De gamla ändamålen nio till tretton återfinns i nya ändamålet Näringslivsfrågor.

2.4.1 Stor del av de offentliga utgifterna till socialt skydd

I 2.4 Tabell redovisas de totala offentliga utgifterna, dvs. summan av transfereringar, konsumtion och investeringar, fördelade på ändamål och sektor för år 2005. Tabellen är ändamålsfördelad på tresiffernivå.

2.3 Tabell

BNP i miljarder kronor och skattekvoten, procent av BNP GDP in BSEK and total tax revenues, as percentage of GDP

År Year	BNP, mdkr GDP, BSEK	Skattekvoten, % av BNP Total tax revenue, % of GDP			
		Totalt, total	därav, there of		
			Löpande inkomsts- och förmögenhetsskatter samt kapitalskatter Current taxes on income, net wealth and capital taxes	Skatter på produktion och import Taxes on production and imports	Sociala avgifter Social security contributions
1993	1 557	49	19	17	13
1994	1 662	49	20	16	13
1995	1 788	48	20	15	12
1996	1 829	50	21	16	13
1997	1 905	51	21	16	13
1998	1 987	52	21	17	13
1999	2 096	52	22	18	12
2000	2 217	52	22	16	14
2001	2 288	50	20	16	14
2002	2 372	49	18	17	14
2003	2 459	49	19	17	14
2004	2 565	50	20	17	13
2005	2 671	51	20	17	13
2006	2 832	50	20	17	13

Anm: Vissa belopp för år 2005 och 2006 är preliminära

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna; Statistics Sweden, National Accounts

Totala offentliga utgifter är konsoliderade (dvs. överföringar mellan olika delar av offentliga sektorn har tagits bort) och är därför inte lika med summan av delsektorernas utgifter. Investeringarna inkluderar sådana utförda inom sektorn men utanför myndighetsverksamheten. På detta sätt överensstämmer sektorns totala utgifter, dvs. de som redovisas i 2.1 Tabell med de ändamålsfördelade i Tabell 2.4 och Tabell 2.5.

Av tabellen framgår att nästan hälften av offentliga sektorns utgifter, ca 43 procent, används till socialt skydd. Ändamålet ålderdom står för knappt hälften av dessa utgifter. I socialt skydd ingår såväl ekonomisk trygghet, dvs. ekonomiskt stöd avsett som gottgörelse vid minskad eller förlorad arbetsinkomst eller vid otillräcklig försörjningsförmåga, som social omsorg avseende främst omsorgsverksamhet till individer eller grupper av individer med särskilda behov, t.ex. barn, äldre eller funktionshindrade.

Statens och socialförsäkringens utgifter för socialt skydd avser huvudsakligen den ekonomiska tryggheten i form av t.ex.

arbetslöshetsersättningar, barnbidrag, föräldrapenning, sjukpenning och pensioner.

Kommunernas utgifter för socialt skydd avser främst social omsorg som barnomsorg, vård och omsorg om äldre och funktionshindrade samt individ- och familjeomsorg. I primärkommunernas utgifter ingår också socialbidraget.

En stor utgift för den offentliga sektorn och framför allt för staten, är räntor på statsskulden. Räntan på statsskulden var 46 miljarder kronor för staten 2005 och ligger på ändamål 017, skuldtransaktioner avseende offentliga sektorn.

Den offentliga sektorns utgifter för hälso- och sjukvård utgör 13 procent av de totala utgifterna. Landstingens utgifter ligger till största delen inom hälso- och sjukvård med 87 procent av sektorns totala utgifter.

Utgifter för utbildning utgör 14 procent av den offentliga sektorns utgifter. För primärkommuner utgör utbildning den näst största utgiften med 37 procent av dess total. Av detta används det mesta till förskoleutbildning samt grundskoleutbildning årskurs 1-6.

2.4 Tabell

Totala offentliga utgifter per ändamål år 2005, mdkr, löpande priser

General government's expenditures by objective and sector year 2005, BSEK, current prices

Ändamål COFOG**	Totalt*		Stat		Social- försäkring		Primär- kommuner		Landsting	
	Total*		Central gov.		Social security		Municipal councils		County councils	
	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%	Mdkr BSEK	%
01 Allmän offentlig förvaltning (General public services)	171	12	213	25	-	-	33	8	6	3
011 Verkställande och lagstiftande organ, ekonomi- och skatteförvaltning, utrikesförvaltning (<i>Executive and legislative organs, financial and fiscal affairs</i>)	41	3	57	7	..	..	-5	-1	1	0
012 Internationellt ekonomiskt bistånd (<i>Foreign economic aid</i>)	22	2	22	3	..	..	..	..	..	..
013 Allmänna förvaltningstjänster (<i>General services</i>)	40	3	11	1	..	..	32	8	4	2
014 Grundforskning (<i>Basic research</i>)	15	1	16	2	..	..	0	0	0	0
015 FoU Allmän offentlig förvaltning (<i>R&D General public services</i>)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
016 Övrig allmän offentlig förvaltning (<i>General public services n.e.c.</i>)	1	0	0	0	..	..	1	0	..	..
017 Skuldtransaktioner avseende offentliga sektorn (<i>Public debt transactions</i>)	53	4	46	5	-	-	5	1	1	0
018 Allmänna transfereringar mellan olika delsektorer inom den offentliga sektorn (<i>Transfers of a general character between different levels of government</i>)	0	0	60	7	..	..	..	..	0	0
02 Försvar (Defence)	46	3	46	5	..	..	0	0	..	..
021 Militärt försvar (<i>Military defence</i>)	42	3	42	5	..	..	0	0	..	..
022 Civilt försvar (<i>Civil defence</i>)	2	0	2	0	..	..	0	0	..	..
023 Internationellt militärt bistånd (<i>Foreign military aid</i>)	2	0	2	0	..	..	..	..	..	..
024 FoU Försvar (<i>R&D Defence</i>)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	..
025 Övrigt försvar (<i>Defence n.e.c.</i>)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	..
03 Samhällsskydd och rättsskipning (Public order and safety)	38	3	32	4	..	..	6	2	..	..
031 Polisverksamhet (<i>Police services</i>)	18	1	18	2	..	..	..	..	..	..
032 Brand- och räddningsverksamhet (<i>Fire-protection services</i>)	6	0	0	0	..	..	6	2	..	..
033 Rättsskipning (<i>Law courts</i>)	7	1	7	1	..	..	..	..	..	..
034 Kriminalvård (<i>Prisons</i>)	6	0	6	1	..	..	..	..	..	..
035 FoU Samhällsskydd och rättsskipning (<i>R&D Public order and safety</i>)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
036 Övrigt samhällsskydd och rättsskipning (<i>Public order and safety n.e.c.</i>)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	..
04 Näringslivsfrågor (Economic affairs)	118	8	90	11	..	..	25	6	9	4
041 Övergripande handels-, näringslivs och arbetsmarknadsfrågor (<i>General economic, commercial and labour affairs</i>)	24	2	21	3	..	..	3	1	0	0
042 Jordbruk, skogsbruk, fiske och jakt (<i>Agriculture, forestry, fishing and hunting</i>)	6	0	6	1	..	..	..	..	..	..
043 Bränsle och energi (<i>Fuel and energy</i>)	5	0	5	1	..	..	0	0	..	..
044 Utvinning av mineral samt tillverkning och byggnadsverksamhet (<i>Mining, manufacturing and construction</i>)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	..
045 Transporter (<i>Transport</i>)	78	5	54	6	..	..	21	5	8	4
046 Kommunikationer (<i>Communication</i>)	1	0	2	0	..	..	0	0	..	..
047 Andra näringsgrenar (<i>Other industries</i>)	1	0	0	0	..	..	1	0	0	0
048 FoU näringslivsfrågor (<i>R&D Economic affairs</i>)	2	0	2	0	..	..	0	0	0	0
049 Övriga ekonomiska frågor (<i>Economic affairs n.e.c.</i>)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	..
05 Miljöskydd (Environmental protection)	6	0	5	1	..	..	1	0	..	..
051 Avfallshantering (<i>Waste management</i>)	2	0	1	0	..	..	1	0	..	..
052 Hantering av avloppsvatten (<i>Waste water management</i>)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	..
053 Föroreningsbekämpning (<i>Pollution abatement</i>)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	..
054 Skydd av biologisk mångfald och landskap (<i>Protection of biodiversity and landscape</i>)	1	0	1	0	..	..	..	..	..	..
055 FoU Miljöskydd (<i>R&D Environmental protection</i>)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	..
056 Övrigt miljöskydd (<i>Environmental protection n.e.c.</i>)	3	0	3	0	..	..	1	0	..	..

06	Bostadsförsörjning och samhällsutveckling (Housing and community amenity)	16	1	5	1	..	12	3	0	0	
061	Bostadsförsörjning (Housing development)	6	0	3	0	..	3	1	..	..	
062	Samhällsutveckling (Community development)	7	1	2	0	..	6	1	0	0	
063	Vattenförsörjning (Water supply)	3	0	..	..	..	3	1	..	..	
064	Gatubelysning (Street lighting)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
065	FoU Bostadsförsörjning och samhällsutveckling (R&D Housing and community amenities)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	
066	Övrigt, bostadsförsörjning och samhällsutveckling (Housing and community amenities n.e.c.)	..	..	..	..	..	..	..	..	..	
07	Hälsa- och sjukvård (Health)	186	13	33	4	..	2	0	180	87	
071	Medicinska produkter, apparater och anordningar (Medical products, appliances and equipment)	24	2	20	2	..	1	0	24	12	
072	Öppen sjukvård (Outpatient services)	78	5	7	1	..	0	0	75	36	
073	Sluten sjukhusvård (Hospital services)	55	4	2	0	..	1	0	55	26	
074	Folkhälsovård (Public health services)	3	0	0	0	..	-	-	3	1	
075	FoU Hälsa- och sjukvård (R&D Health)	2	0	0	0	..	0	0	2	1	
076	Övrig hälso- och sjukvård (Health n.e.c.)	22	2	3	0	..	0	0	21	10	
08	Fritidsverksamhet, kultur och religion (Recreation, culture and religion)	29	2	9	1	..	22	5	2	1	
081	Fritids- och idrottsverksamhet (Recreational and sporting services)	12	1	2	0	..	12	3	..	..	
082	Kulturell verksamhet (Cultural services)	16	1	6	1	..	10	2	2	1	
083	Radio-, TV- och förlagsverksamhet (Broadcasting and publishing services)	1	0	1	0	..	..	..	..	..	
084	Religiös verksamhet och annan samhällsverksamhet (Religious and other community services)	0	0	0	0	..	0	0	0	0	
085	FoU Fritidsverksamhet, kultur och religion (R&D Recreation, culture and religion)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	
086	Övrig fritidsverksamhet, kultur och religion (Recreation, culture and religion n.e.c.)	0	0	0	0	..	..	..	..	..	
09	Utbildning (Education)	207	14	64	8	..	155	37	2	1	
091	Förskoleutbildning samt grundskoleutbildning årskurs 1-6 (Pre-primary and primary education)	118	8	9	1	..	115	28	..	..	
092	Grundskoleutbildning årskurs 7-9 och gymnasieutbildning (Secondary education)	38	3	2	0	..	38	9	0	0	
093	Eftergymnasial utbildning utom högskoleutbildning	1	0	0	0	..	1	0	0	0	
094	Högskoleutbildning (Tertiary education)	43	3	45	5	..	0	0	0	0	
095	Ej nivåbestämd utbildning (Education not definable by level)	6	0	6	1	..	2	0	1	1	
096	Stödtjänster till utbildning (Subsidiary services to education)	0	0	0	0	..	..	..	0	0	
097	FoU Utbildning (R&D Education)	0	0	0	0	..	..	..	0	0	
098	Övrig utbildning (Education n.e.c.)	2	0	2	0	..	..	..	..	..	
10	Socialt skydd (Social protection)	629	43	352	42	173	100	161	39	8	4
101	Sjukdom och funktionshinder (Sickness and disability)	149	10	119	14	..	34	8	1	0	
102	Ålderdom (Old age)	295	20	85	10	173	100	82	20	6	3
103	Efterlevande (Survivors)	16	1	16	2	..	..	..	..	..	
104	Familj och barn (Family and children)	73	5	53	6	..	24	6	0	0	
105	Arbetslöshet (Unemployment)	56	4	53	6	..	4	1	1	1	
106	Boende (Housing)	11	1	11	1	..	..	..	..	..	
107	Övrig social utsatthet (Social exclusion n.e.c.)	22	2	9	1	..	17	4	0	0	
108	FoU Socialt skydd (R&D Social protection)	0	0	0	0	..	-	-	..	..	
109	Övrigt socialt skydd (Social protection n.e.c.)	7	0	7	1	..	0	0	0	0	
Totalt (Total)		1446	100	849	100	173	100	418	100	206	100

* Den offentliga sektorn är konsoliderad vilket resulterar i att delarna ej summerar till totalen. Consolidated

** Classification of Functions of Government

Anm: 2005 är preliminärt

Källa: SCB, Nationalräkenskaper; Statistics Sweden, National Accounts

2.4.2 Minskade utgifter för bostadsförsörjning och allmän offentlig förvaltning. Ökade utgifter för hälso- och sjukvård, utbildning samt socialt skydd.

I 2.5 Tabell visas totala offentliga utgifter samt delen sociala naturaförmåner åren 1997-2005 fördelade efter ändamål på två-siffernivå. Sociala naturaförmåner benämns i NR de varor och tjänster, med socialt ändamål, som den offentliga sektorn köper från företagen och ger direkt till hushållen, t.ex. privat läkarvård, läkemedel, färdtjänst, privat daghemsverksamhet och friskolor.

Med utgångspunkt från de i tabellen redovisade värdena kan de olika ändamålen andelar av de totala utgifterna beräknas.

Fördelningen mellan ändamålen har varit relativt stabil över redovisningsperioden med undantag för främst bostadsförsörjning och samhällsplanering, där utgifternas andel av de totala utgifterna minskat från 3 till 1 procent under perioden. Det är de minskade räntebidragen som gör att andelen sjunker. Minskningen för detta utgiftsändamål var 16 miljarder kronor under perioden. För ett litet ändamål som miljöskydd är utvecklingen i förhållande till totala utgifter marginell, men utveck-

lingen i själva ändamålet är stor. Utgifter med ändamålet miljöskydd har ökat från 2 till 6 miljarder kronor under perioden. Andelen av de totala utgifterna som går till ändamålet allmän offentlig förvaltning har minskat med 6 procentenheter till 12 procent. En stor del av minskningen förklaras av lägre statsskulsräntor.

Offentliga sektorns utgifter för fritidsverksamhet, kultur och rekreation har under perioden 1997-2005 minskat med 5 miljarder kronor från 3 till 2 procentenheter av de totala utgifterna.

För ändamålet näringslivsfrågor har andelen ökat med ungefär en procentenhet till knappt 9 procent år 2005.

Största ökningarna noteras för ändamålen socialt skydd, utbildning samt hälso- och sjukvård. Andelen utgifter för hälso- och sjukvård har ökat med 3 procentenheter, till 13 procent av de totala utgifterna, motsvarande 65 miljarder kronor. Andelen utgifter för utbildning har under perioden ökat med 3 procentenheter till 15 procent. Ökningen motsvarar 65 miljarder kronor. Utgifterna för socialt skydd var 1997 40 procent av totala utgifter. 2005 var andelen 45 procent, en ökning med 164 miljarder kronor.

2.5 Tabell

Totala offentliga utgifter och därav sociala naturaförmåner (naturatransfereringar till hushållen) 1997-2005, mdkr, löpande priser

General government's total expenditures and of which social transfers in kind to households*, 1997-2005, BSEK, current prices

Ändamål COFOG**	År							
	1997	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
01 Allmän offentlig förvaltning (<i>General public services</i>)	202	182	194	169	183	169	169	171
02 Försvar (<i>Defence</i>)	46	50	51	49	49	50	48	46
03 Samhällsskydd och rättsskipning, (<i>Public order and safety</i>)	26	30	30	33	35	37	37	38
04 Näringslivsfrågor (<i>Economic affairs</i>)	79	90	84	90	101	106	106	118
05 Miljöskydd (<i>Environmental protection</i>)	2	1	3	4	4	4	4	6
Bostadsförsörjning och samhällsplanering (<i>Housing and community amenity</i>)	32	21	12	13	12	13	13	16
07 Hälso- och sjukvård (<i>Health</i>)	121	135	141	153	167	177	179	186
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	22	27	34	37	44	45	42	42
08 Fritidsverksamhet, kultur och religion (<i>Recreation, culture and religion</i>)	34	37	24	25	26	27	27	29
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	0	0	-	-	-	-	-	-
09 Utbildning (<i>Education</i>)	142	164	158	174	187	192	195	207
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	3	5	6	7	9	10	12	13
10 Socialt skydd (<i>Social protection</i>)	461	488	512	528	553	597	614	629
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	13	16	17	19	21	22	23	24
Totala offentliga utgifter (<i>General government expenditures</i>)	1 146	1 144	1 148	1 199	1 208	1 237	1 318	1 372
därav sociala naturaförmåner (<i>social transf. in kind to househ.</i>)	38	38	44	49	58	63	74	78

* Social transfers in kind related to expenditure on products supplied to households via market producers

** Classification of Functions of Government

Anm: 2005 är preliminärt

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna; Statistics Sweden, National Accounts

Riksstat för budgetåret 1949/50.

Driftbudgeten.

		Kronor
A. Egentliga statsinkomster:		
I. Skatter.....	4 451 850 000	
II. Uppbörd i statens verksamhet	74 984 000	
III. Folkpensionsavgifter	140 000 000	
IV. Diverse inkomster.....	120 000 000	4 786 834 000
B. Inkomster av statens kapitalfonder:		
I. Statens affärsverksfonder	157 000 000	
II. Riksbanksfonden	100	
III. Statens allmänna fastighetsfond.....	14 182 000	
IV. Försvarets fonder	20 585 000	
V. Statens utlåningsfonder	29 653 300	
VI. Fonden för låneunderstöd.....	23 695 000	
VII. Fonden för statens aktier.....	30 000 000	
VIII. Statens pensionsfonder	31 690 000	
IX. Diverse kapitalfonder	22 300 000	329 105 400
Säger för inkomster å driftbudgeten		5 115 939 400
Summa		5 115 939 400

		Kronor
A. Egentliga statsutgifter:		
I. Kungl. hov- och slottsstaterna	2 610 800	
II. Justitiedepartementet	38 764 500	
III. Utrikesdepartementet	23 887 000	
IV. Förvarsdepartementet.....	793 453 100	
V. Socialdepartementet	1 388 805 300	
VI. Kommunikationsdepartementet	258 427 100	
VII. Finansdepartementet.....	95 044 800	
VIII. Ecklesiastikdepartementet	518 677 900	
IX. Jordbruksdepartementet	347 803 700	
X. Handelsdepartementet	49 507 900	
XI. Inrikesdepartementet	290 600 700	
XII. Folkhushållningsdepartementet.....	28 946 300	
XIII. Pensionsväsendet	164 456 000	
XIV. Oförutsedda utgifter.....	1 000 000	
XV. Riksdagen och dess verk m. m.	10 515 700	4 012 500 800
B. Utgifter för statens kapitalfonder:		
I. Luftfartsfonden	6 700 000	
II. Riksgäldsfonden	316 000 000	
III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	34 609 800	
IV. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsför- luster	25 000 000	382 309 800
Säger för utgifter å driftbudgeten		4 394 810 600
Beräknat överskott å statsregleringen		721 128 800
Summa		5 115 939 400

Totala skatter i Sverige

3.1 Totala skatterna i Sverige 1 356 miljarder år 2005

I detta kapitel förs uppgifterna från kapitlen om skatt på arbete (kapitel 4), skatt på kapital (kapitel 5) och skatt på konsumtion och insatsvaror (kapitel 6) samman och en översikt ges över de totala skatteintäkterna.

De totalt fastställda skatterna för år 2005 summerade till 1 356 miljarder kronor (3.1 Tabell). Utslaget per invånare motsvarar detta 150 000 kr.

3.1 Tabell Översikt över totala skatter i Sverige 1996-2005 Overview of total taxes in Sweden 1996-2005

	Inkomståret Income year									
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Belopp, mdkr (Amount, BSEK):										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	595	623	667	680	710	741	747	783	807	828
Skatt på kapital (Taxes on capital)	89	109	109	130	161	118	101	107	136	168
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	259	253	267	278	290	304	316	329	340	360
Totala skatter (Total taxes)	944	985	1 044	1 088	1 161	1 164	1 164	1 219	1 283	1 356
varav (of which)										
EU-skatter (taxes belonging to EU)*	..	..	12	11	12	11	9	9	7	8
Offentliga sektorns skatter (public sector taxes)	944	985	1 031	1 077	1 149	1 153	1 156	1 210	1 276	1 348
– kommunalskatt (local income tax)	284	293	306	323	336	359	378	403	420	436
– avgifter till ålderspensionssystemet** (fees for the old age pension system)	103	106	112	89	127	137	140	143	147	151
– statens skatteintäkter (state taxes)*	557	586	613	665	686	657	637	664	709	762
Sammansättning – andel av totala skatter, procent (Composition - share of total taxes, in percent)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	63	63	64	62	61	64	64	64	63	61
Skatt på kapital (Taxes on capital)	9	11	10	12	14	10	9	9	11	12
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	27	26	26	26	25	26	27	27	27	27
Totala skatter (Total taxes)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Andel av BNP, procent (As percentage of GDP)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	32,5	32,7	33,6	32,4	32,0	32,4	31,5	31,8	31,5	31,0
Skatt på kapital (Taxes on capital)	4,9	5,7	5,5	6,2	7,3	5,1	4,3	4,3	5,3	6,3
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	14,2	13,3	13,5	13,3	13,1	13,3	13,3	13,4	13,3	13,5
Totala skatter (Total taxes)	51,6	51,7	52,5	51,9	52,4	50,8	49,1	49,6	50,0	50,8
Skatter per invånare, tkr (Taxes per inhabitant, KSEK)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	67	70	75	77	80	83	84	87	90	92
Skatt på kapital (Taxes on capital)	10	12	12	15	18	13	11	12	15	19
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	29	29	30	31	33	34	35	37	38	40
Totala skatter (Total taxes)	107	111	118	123	131	131	130	136	143	150

* För åren 1996 och 1997 har det inte gått att få fram separata uppgifter om EU-skatterna. I tabellen ingår därför EU-skatterna dessa år i summan för statliga skatter.

** Den del av socialavgifterna som överförs till premiepensionssystemet ingår inte i beloppen för ålderspensionssystemet utan betraktas i enlighet med Eurostats principer som ingående i individernas sparande.

Källa: Skatteverket och Ekonomistyrningsverket, Taxeringsutfallet, riksbokföringen, statistikdatabasen GIN-skatt samt budgetpropositionen.

Skatterna som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2005 till 50,8 procent. Skatt på arbete svarade för 61 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för 12 procent och skatt på konsumtion och insatsvaror för 27 procent. Störst variation över åren uppvisar skatt på kapital. Orsaken till denna variation är främst skatt på hushållens kapitalvinster samt skatt på bolagens vinster.

Skatteintäkterna i offentlig sektor är något lägre än de totala skatterna. Detta förklaras av att den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU definitionsmässigt är skatter som tillhör EU. Av de totala skatterna 2005 avsåg 8 miljarder kronor (0,6 procent) EU-skatter, 436 miljarder kronor (32 procent) kommunalskatt och 151 miljarder kronor (11 procent) avgifter till pensionssystemet. Resten, ca 762 miljarder kronor (56 procent), kan sägas vara statliga skatter.

3.2 Fastställda skatter och betalda skatter

Beroende på vad man är ute efter kan skatteintäkter presenteras på olika sätt. Olika intressenter har olika intressen. Ska man analysera regelsystem och förstå orsakerna till att skatter utvecklas på ett visst sätt är det bäst att periodisera skatteintäkterna efter den period den händelse inträffade som gav upphov till skatten. Denna presentationsmetod brukar kallas "periodiserade skatter". I andra sammanhang, t.ex. när man planerar statens upplåning, står de faktiska kassamässiga betalningsflödena i fokus. Alla skatter som fastställs blir ju inte betalda och betalningar sker med viss efter-

släpning i förhållande till de händelser som orsakade skatten. Nationalräkenskaperna presenterar i sin tur skatter utifrån internationellt överenskomna principer för att möjliggöra jämförelser mellan länder. Det kan verka förvirrande att det förekommer olika belopp för skatter för ett och samma år. Men förstår man de olika syften som finns kan man hysa förståelse för att det förekommer olika värden.

Ett par exempel på skillnaden mellan skatter periodiserade till intjänandetidpunkt och kassamässigt betalda är de respittider för betalning som finns för olika skatter. T.ex. betalar arbetsgivare in arbetsgivaravgifter och preliminärt avdragen skatt för sina anställda med en månads eftersläpning i förhållande till när den anställda fick lönen för sitt arbete. Mervärdesskatt kan betalas med en eller två månaders eftersläpning beroende på omsättningens storlek. De inkomster individerna har ett visst år deklarerar i maj året efter och betalningen slutregleras först under sommaren eller hösten efter intjänandeåret.

I årsboken är infallsvinkeln så långt möjligt skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod. Utgångspunkten är också att presentationen ska avse fastställda skatter. Med detta angreppssätt kan skatteinkomster relateras till relevant skatteunderlag och till händelser/ekonomisk utveckling under den aktuella tidsperioden. Beroende på bristande statistikunderlag avser dock beloppen före 1998 till en del betalda skatter istället för fastställda. Utifrån kunskap om obetalda skatter har vi emellertid i 3.2 Tabell gjort en grov korrigering av serien så att hela tidsperioden ska avse fastställda skatter.

3.2 Tabell Fastställda skatter och uppbördsförluster 1996-2005, mdkr

Settled taxes and collection losses 1996-2005, BSEK

	Inkomståret Income year									
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Skatter enligt presentationen i Årsboken (Taxes as presented in this Yearbook)	943,9	985,2	1 043,6	1 088,3	1 161,1	1 163,6	1 164,3	1 218,9	1 283,0	1 356,2
Skatter korrigerade till att avse samma begrepp hela tidsperioden (Taxes corrected to the same concept the whole period)										
Fastställd skatt periodiserad till rätt aktivitetsperiod (Settled tax on accrual basis)	947,1	987,4	1 043,8	1 088,4	1 161,2	1 163,7	1 164,3	1 219,0	1 283,0	1 356,2
Avgår uppbördsförlust (Deduction for collection losses)	-6,1	-5,4	-5,2	-5,7	-4,5	-4,9	-6,4	-5,2	-5,1	-4,7
Dito skatter efter uppbördsförlust (Settled taxes net for collection losses)	940,9	982,0	1 038,7	1 082,7	1 156,7	1 158,8	1 158,0	1 213,8	1 278,0	1 351,5

Källa: Skatteverket och Kronofogden

Av de skatter som fastställs blir en del aldrig betalda. Då uppstår det uppbördsförluster. Dessa har under de senaste åren legat kring 5 miljarder kronor eller 0,3 till 0,4 procent av den fastställda skatten. Uppbördsförlusterna beskrivs mer ingående i kapitlet Skatteskulder och uppbördsförluster (kapitel 9).

Ambitionen att i årsboken utgå från fastställda skatter är orsaken till att statistiken kanske inte alltid uppfattas som aktuell. I denna årsbok, som skrivs 2007, är slutåret i de flesta tabeller aktivitetsåret 2005. Orsaken till eftersläpningen är att vissa av skatterna fastställs först i månadskiftet november/december året efter inkomståret. Det gäller t.ex. skatter som fastställs på basis av den årliga inkomstdeklaration.

3.3 Beskattning i tre stationer

Skatter kan delas in på olika sätt. I årsboken presenteras skatterna utifrån den bas som ligger till grund för skatteuttaget – arbete, kapital och konsumtion/insatsvaror. Men skatter kan grupperas även efter andra linjer. Ett annat sätt att sortera skatter knyter an till de skattebaser som uppkommer när inkomsterna strömmar genom ekonomin från produktion till konsumtion.¹

När en inkomst uppstår och genomflyter det ”ekonomiska kretsloppet” beskattas den i normalfallet tre gånger – vid tre ”stationer”:

1. Först beskattas inkomsten där den uppstår – i produktionsledet. Om inkomsten är lön beskattas den med arbetsgivaravgifter och om den är vinst med bolagsskatt.
2. När sedan de resterande produktionsinkomsterna betalas ut till hushållen sker nästa beskattning i form av den vanliga inkomstbeskattningen.

3. När hushållen sedan använder sina nettoinkomster för att konsumera utgår skatt i form av moms och punktskatter.

3.3 Diagram visar skatteintäkterna 2005 kategoriserade enligt denna kretsloppsprincip. Uppdelningen av skatterna mellan de tre stationerna är inte självklar. Syftet är dock endast att ge en grov illustration av hur vi i Sverige har valt att kanalisera skatteuttaget i olika faser och mellan olika aktörer i samhällsekonomin. Olika länder har valt olika tyngdpunkt på hur skatteuttaget är fördelat. Dessa olikheter mellan länderna kommenteras i kapitlet ”Svenska skatter i internationell jämförelse” (kapitel 15).

Skatterna vid de tre stationerna är olika synliga för medborgarna. Skatterna på produktionen (459 miljarder kronor) och på konsumtion/förbrukning (363 miljarder kronor) kallas också indirekta skatter. Beteckningen ”indirekt” syftar på att den som ansvarar för betalningen av skatten avviker från den som bär den faktiska bördan av skatten. Skatten övervältras från den formellt betalningsskyldige via löner, priser eller vinster.

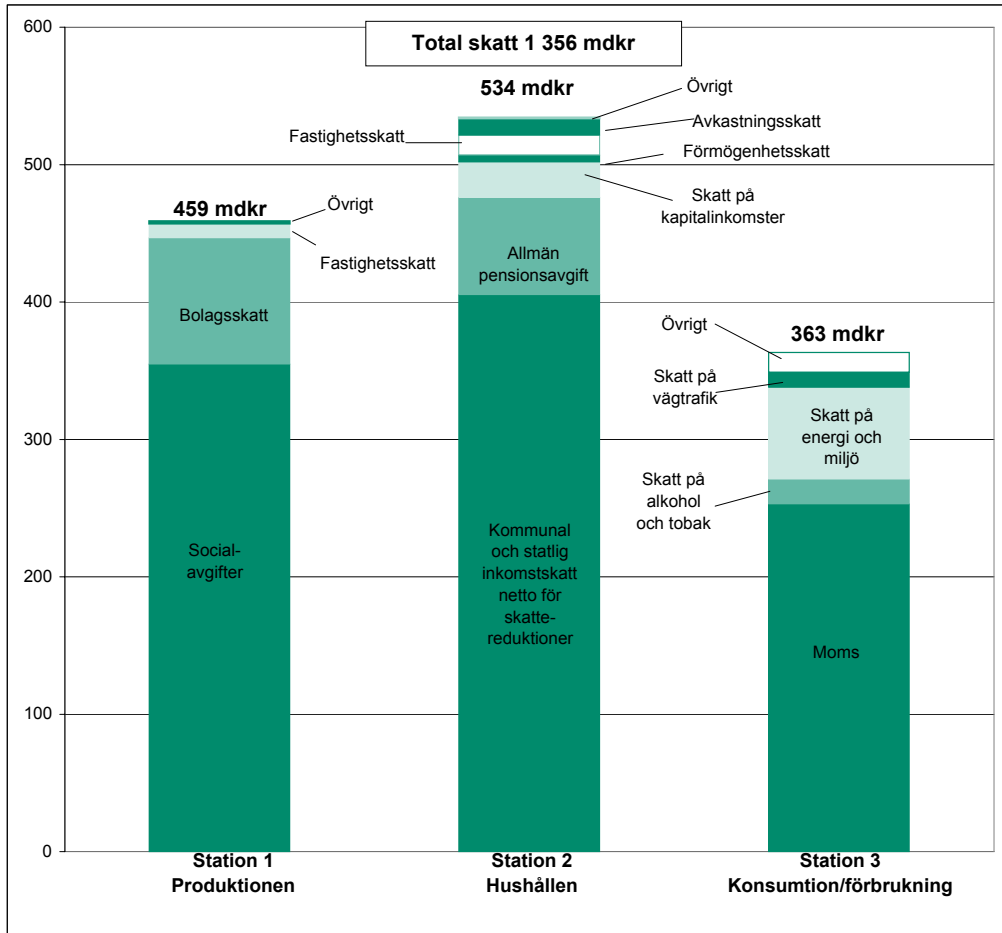
Skatten som betalas av hushållen (station 2) – 534 miljarder kronor – är den som är mest iögonfallande för gemene man. För dessa skatter är bilden att det inte förekommer någon övervältring på andra aktörer. Den person som står för betalningen av skatten bär också i slutändan bördan av skatten. Dessa skatter kallas också för direkta skatter. Skatten vid denna station överensstämmer i stort med den skatt som fastställs i anslutning till den inkomstdeklaration individerna lämnar en gång om året.

¹ Betänkande från Skattebasutredningen: Våra Skatter SOU 2002:47, sid. 53ff

3.3 Diagram

Skatteuttaget fördelat på tre stationer – produktion, hushåll, konsumtion/ förbrukning – år 2005, mdkr

Taxes distributed into three stations – production, households, consumption – year 2005, BSEK.

Note: Showing from bottom to top of the staples:

Production: Employers' and self-employed persons' social security fees, company profit tax, real estate tax, other taxes.

Households: Central and local income tax of individuals incl. tax reductions, general pension fee paid by individuals, tax on income from capital, recurrent tax on wealth, real estate tax, tax on pension fund earnings, other taxes.

Consumption: VAT, alcohol and tobacco tax, energy and environment taxes, tax on road traffic, other taxes.

3.4 Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen

Ofta talas om hur skatteuttaget omfördelar ekonomiska resurser mellan hushållen. Omfördelning av ekonomiska förhållanden uppstår emellertid inte bara genom hur uttaget av skatter ser ut. Hur skatterna används är väl så viktigt när man ska bedöma fördelningseffekterna av skatteuttaget. Skattefinansierade offentliga transfereringar såsom barnbidrag, socialbidrag, sjukförsäkring, pensionssystem m.m. lik-

som offentligt subventionerade verksamheter som daghem, skolor, sjukvård, tandvård för barn m.m. har stor betydelse för att utjämna ekonomiska förhållanden mellan hushållen. I vårpropositionen 2002² studerades fördelningseffekterna av offentlig konsumtion av individuella tjänster.³ Värdet av dessa (år 1999) uppgick till 285 miljarder kronor. Man fann att offentligt subventionerade tjänster främst jämnar ut över livscykeln, vilket gynnar barnfamiljer och pensionärer. Subventionerna är högre, både absolut och relativt sett, för personer med låg ekonomisk standard jämfört med välbeställda.

² Prop. 2001/02:100 Bilaga 3

³ I anslutning till budgetpropositionen och/eller vårpropositionen lämnas fördelningpolitiska redogörelser. Temat varierar.

Även om uppgifterna i propositionen avser inkomståret 1999 och således inte är helt aktuella återger vi resultaten (3.4 Tabell). Det ger nämligen en bra illustration av att skatteuttaget bara är en av flera komponenter i omfördelningen av ekonomiska resurser mellan hushållen. Inkomstspridningen mäts med Gini-koefficienten. Gini-koefficienten är ett vanligt sammanfattande mått på ojämnheten i inkomstfördelningen. Gini-koefficienten antar värdet noll när inkomsten är lika för alla och värdet 1 vid maximal ojämnhet, dvs. när en person får alla inkomster. Lägre värde anger således en mer jämn fördelning. Tabellen visar att Gini-koefficienten sjunker från 0,493 till 0,203 på grund av offentliga transfereringar, skatt och offentligt subventionerade tjänster. Som framgår av tabellen svarar skatteeffekten för en mindre del av den samlade effekten. Användningen av skatterna till transfereringar och offentliga tjänster ger en större utjämnande effekt.

Fördelningseffekterna av skatter och transfereringar för hushållen beskrivs mer utförligt i kapitlet ”Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet” (kapitel 8).

Station 2 – Beskattningen av hushållens inkomster

Vi tittar nu närmare på skatterna vid station 2 – den direkta beskattningen av hus-

hållen. De skatter som individerna påförs i anslutning till sin inkomstdeklaration svarar 2005 för 522 miljarder eller 38 procent av de totala skatterna. I beloppet ingår kommunal och statlig inkomstskatt, allmän pensionsavgift, skatt på inkomst av kapital, fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Hur dessa skatter fördelar sig på olika inkomstlagen framgår av 3.5 Tabell. År 2005 fanns det 262 000 personer med förvärvsinkomster över en halv miljon. Dessa inkomsttagare utgjorde 3,7 procent av den vuxna befolkningen och hade 13,1 procent av förvärvsinkomsterna och betalade drygt 18 procent av de skatter som tas ut på arbete och 33 procent av skatten på kapital.

Vi ger också en översikt över hur dessa skatter fördelar sig på åldersgrupper (3.6 Tabell). Det finns ett tydligt livscykelmönster för inkomster och skatter. Förvärvsinkomster och skatt på arbete har en övervikt (andelen av inkomsterna och skatten är högre än befolkningsandelen) i åldersgrupperna 35-64 år. Skatten på kapital är starkt koncentrerad till personer i övre medelåldern och pensionärer. Personer över 55 år utgjorde 40 procent av den vuxna befolkningen och svarade för 73 procent av den direkta skatt som tas ut på kapital.

3.4 Tabell

Inkomstspridning för olika inkomstslag mätt med Gini-koefficienten.

Gini-koefficienten är justerad med hänsyn till hushållets sammansättning

Distribution of income for different types of income measured by the Gini-coefficient. The Gini-coefficient is adjusted for dependents to provide for

Inkomst Type of income	Gini-koefficient
Inkomstbegrepp (Income concept)	
F Faktorinkomst (dvs. inkomst av lön, näringsverksamhet och kapital) (Primary income [i.e. income from salary, entrepreneurial income and capital])	0,493
B Bruttoinkomst (dvs. faktorinkomst + transfereringar) (Gross income [i.e. primary income + transfers])	0,334
D Disponibel inkomst (Disposable income)	0,257
S Disponibel inkomst justerad med offentlig subvention (Disposable income adjusted for public subsidies)	0,203
F - S Samlad effekt på Gini-koefficienten (Total effect on the Gini-coefficient)	0,290
F - B Transfereringseffekt (Effect of transfers)	0,159
B - D Skatteeffekt (Effect of taxes)	0,077
D - S Subventionseffekt (Effect of subsidies)	0,054

Källa: 2002 års ekonomiska vårproposition (prop. 2001/02:100 Bilaga 3)

3.5 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade efter förvärsinkomstens storlek. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital, inkomståret 2005

Taxes paid directly by individuals by the size of assessed income from earnings showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital, income year 2005

Taxerad förvärsinkomst, tkr	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Amounts, BSEK			Andel (%) av samtliga Share in % of total			
		Taxerad förvärsinkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antal personer	Taxerad förvärsinkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of persons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
0	305	0	0,0	1,4	4,3	0,0	0,0	3,5
- 100	1 225	71	15,0	4,7	17,1	4,7	3,1	11,9
100 - 200	2 214	339	89,7	7,9	30,8	22,4	18,8	19,7
200 - 300	2 097	514	152,8	6,1	29,2	34,0	32,0	15,2
300 - 400	816	277	89,6	4,4	11,4	18,3	18,7	11,1
400 - 500	261	116	42,5	2,4	3,6	7,6	8,9	5,9
500 - 1 000	232	148	62,9	5,7	3,2	9,8	13,2	14,2
1 000 -	30	50	25,3	7,4	0,4	3,3	5,3	18,5
Samtliga (All)	7 181	1 514	477,7	40,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer (To be added):								
- personer 0-17 år (persons 0-17 years)		2	0,2	0,4				
- Övrigt* (Remainder)*		5	1,8	1,5				
Totalt (Total)		1 521	479,7	42,0				

* Avser icke folkbokförda och dödsbon (Persons not registered in Sweden and estates of deceased persons).

Anm: I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret (loT).

Station 3 – Beskattningen när hushållen använder sina inkomster – konsumtion, förbrukning

Skattebasen vid station 3 utgörs nästan uteslutande av hushållens konsumtion och byggnadsinvesteringar. Med konsumtions-skatter avses moms och punktskatter, till vilka räknas t.ex. energi- och alkoholskatter.

Alla konsumtionsskatter har inte samma syfte. Vissa skatter är rent fiskala, dvs. deras syfte är statsfinansiella, medan andra har som primärt syfte att styra konsumtionen eller resursförbrukningen. Till de i första hand fiskala hör mervärdesskatten och den rena energiskatten. Till de som syftar till att styra förbrukningen hör koldioxid- och svavelskatterna.

Mervärdesskatten har olika skattesatser för olika varor och tjänster. Normalstat-

tesatsen är 25 procent. Därutöver finns två lägre skattesatser. Livsmedel har t.ex. en skattesats om 12 procent och böcker beskattas med 6 procent. Vissa tjänster, t.ex. banktjänster och sjukvårdstjänster, momsbeskattas överhuvudtaget inte. Punktskatterna tas i regel ut med ett fast belopp per enhet.

De olika momsskattesatserna tillsammans med att vissa varor beläggs med punktskatter gör att variationen i konsumtionsbeskattningen är stor. Hur bördan av olika konsumtionsskatter fördelas beror i första hand på konsumtionens sammansättning i olika hushåll. Ju större andel av de totala konsumtionsutgifterna som går till högbeskattad konsumtion, desto högre skattebördan.

3.6 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade på åldersintervall. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital, inkomståret 2005

Taxes paid directly by individuals by age showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital, income year 2005

Ålder	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Amounts, BSEK			Andel (%) av samtliga Share in % of total			
		Taxerad förvärvs-inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antal personer	Taxerad förvärvs-inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Age	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of persons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
18 - 24	745	60	15,5	0,5	10,4	4,0	3,2	1,2
25 - 34	1 144	228	69,3	0,4	15,9	15,1	14,5	1,0
35 - 44	1 272	326	107,2	2,7	17,7	21,5	22,4	6,8
45 - 54	1 165	314	105,0	7,1	16,2	20,8	22,0	17,8
55 - 64	1 211	315	103,9	13,6	16,9	20,8	21,7	33,9
65 - 74	779	148	44,1	8,0	10,8	9,8	9,2	20,0
75 -	866	122	32,7	7,8	12,1	8,1	6,8	19,4
Samtliga (All)	7 181	1 514	477,7	40,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer (To be added):								
- personer 0-17 år (person 0-17 years)		2	0,2	0,4				
- Övrigt* (Remainder)		5	1,8	1,5				
Totalt (Total)		1 521	479,7	42,0				

* Avser icke folkbokförda och dödsbon (Persons not registered in Sweden and estates of deceased persons).

Anm: I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret (IoT).

Konsumtionsskatterna är som redan nämnts indirekta skatter, med vilket menas att de som belastas av skatten inte är samma personer som redovisar och betalar in skatten. Detta gör samtidigt att konsumtionsskatternas fördelning på olika grupper i samhället inte blir lika tydlig som t.ex. beskattningen av inkomster. Konsumtionsskatternas fördelningseffekter har dock i olika sammanhang kartlagts. T.ex. gäller generellt att energiskatter är regressiva,

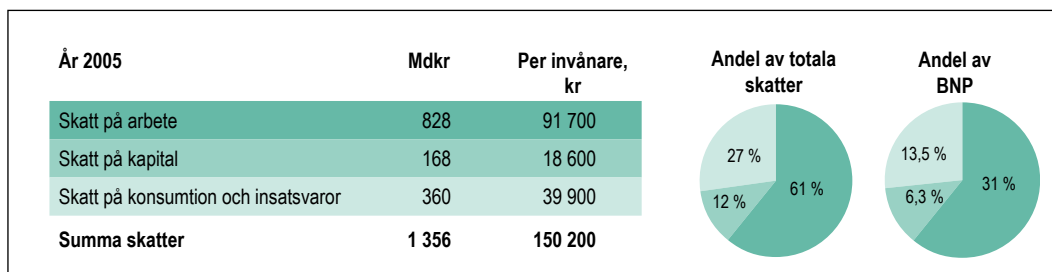
dvs. de drabbar hushåll med lägre inkomster mer än hushåll med högre inkomster, flerbarnshushåll mer än barnlösa hushåll samt glesbygdshushåll mer än stadshushåll.⁴ Dagens momsattsstruktur ger ett momsuttag som är progressivt, dvs. det genomsnittliga momsuttaget stiger med ekonomisk standard.⁵ Detta beror på att hushållens konsumtionsmönster varierar och att momsattserna inte är enhetliga.

⁴ SOU 2003:38, *Svåra skatter!*, betänkande från Skattenedskningskommittén.

⁵ SOU 2005:57, *Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt?*, delbetänkande av Mervärdesskattesatsutredningen.

Skatt på arbete

- Skatt på arbete tas ut dels som inkomstskatt, dels som socialavgifter. År 2005 inbringade dessa skatter sammanlagt 828 miljarder kronor vilket utslaget per invånare motsvarar ca 92 000 kr.
- Skatten på arbete motsvarade 2005 31 procent av BNP och utgjorde 61 procent av totala skatteuttaget.
- Drygt 1,1 miljoner eller 17 procent av inkomsttagarna hade inkomster som översteg skiktgränsen för statlig skatt år 2005. Bland de heltidsanställda var andelen 34 procent.
- 38 procent av personerna i aktiv ålder pensionssparar. Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män. Sparandet är i genomsnitt lägre bland kvinnorna.
- Kommunal skatten i kommunerna varierar år 2007 mellan som lägst 28,89 procent och som högst 34,24 procent. Skattekraften varierar från som högst 176 procent och som lägst 79 procent av riksgenomsnittet.

4.1 Historik

Skatt i form av arbete utkrävdes tidigt i form av natura- och arbetsprestationer för krig och stormansvälde i form av vårdkasor, fartyg och manskap i ledningsflottor och motsvarande. Dagsverken och naturprestationer var under tidig medeltid en vanlig skattepåлага dels till världsliga herrar för brukande av åker och byggande av borgar samt gästning, dels till kyrkan för kyrkobyggande och i form av tionde av all säd (varav 3/10 till prästen och i övrigt

andelar till biskopen, kyrkan och socknens fattiga). Skattetrycket uppfattades som högt – då på samma sätt som nu. Åren 1356 och 1434 ledde det växande skattetrycket till skatteuppror, år 1356 mot Magnus Eriksson och år 1434 mot Erik av Pommern, det sistnämnda lett av Engelbrekt.

År 1810 infördes progressiv inkomstskatt första gången, en skatteform som avskaffades efter ett par år. År 1812 tillkom istället skatter i form av person-, objekt- och klasskatter. Klasskatterna var kopplade till yrkesklass och därpå förmodad åtföljande skattekraft. År 1861 slopades klasskatterna och ersattes med en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av arbete och kapital.

Grundstenen för den beskattning av arbete vi har idag lades 1903, då man införde en progressiv statlig inkomstskatt och systemet med självdeklaration. Källskattesystemet, dvs. att skatten på arbete betalas in löpande under året av arbetsgivaren, infördes först 1947.

Kommunal skatten fick sin nuvarande utformning genom den skattereform som genomfördes 1928. Fram till rösträttsreformen 1918 var den kommunala rösträtten satt i förhållande till den kommunal skatt man betalade.

Arbetsgivaravgifter introducerades första gången 1960 i samband med införandet av ATP. Under 1970-talet höjdes avgifterna successivt och uppgick i slutet av decenniet till ca 35 procent av lönesumman.

Fram till 1970 sambeskattades makar dvs. deras inkomster lades samman och skatten togs ut på den samlade hushålls-

inkomsten och inte i förhållande till de enskilda individernas inkomst. År 1971 infördes särbeskattning av makars inkomster. Ökande förvärvsintensitet bland kvinnor och jämställdhetsaspekter drev fram förändringen.

En stor genomgripande reform av stora delar av det svenska skattesystemet genomfördes åren 1990-1991. Reformen innebar breddade skattebaser och sänkta formella skattesatser. De indirekta skatterna fick ökad vikt. Syftet med reformen var att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektivare beskattning genom minskade skattekil¹ och en mer likformig beskattning. Inriktningen under senaste tiden har varit att minska den skatt som tas ut på inkomster från aktivt arbete.

4.2 Skatt på arbete idag

Skatt på arbete tas idag ut i form av statlig och kommunal inkomstskatt på individernas arbetsrelaterade inkomster samt som olika former av avgifter som antingen betalas direkt av företagen (arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, egenavgifter) eller av individerna (allmänna egenavgifter). Underlaget för beskattning av arbete är löner eller andra förmåner man erhåller som anställd, egenföretagares inkomst av näringsverksamhet samt de ersättningar individerna får via socialförsäkringarna vid utebliven arbetsinkomst t.ex. sjukförsäkring, föräldraförsäkring och pension. Socialförsäkringsersättningarna kan ses som i tiden omfördelade arbetsinkomster.

Inkomståret 2005 uppgick skatt på arbete till totalt 828 miljarder kronor (4.1 Tabell) vilket motsvarar 31 procent av BNP.

4.1 Tabell

Skatt på arbete åren 1996-2005, mnkr
Overview of taxes on labour 1996-2005, MSEK

	Inkomståret <i>Income year</i>									
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Statlig inkomstskatt (<i>Central gov. income tax for individuals</i>)	25 930	29 345	31 909	29 577	33 479	34 616	33 108	32 662	34 023	38 308
Kommunal inkomstskatt* (<i>Local income tax for individuals</i>)	284 060	292 666	306 370	323 154	336 304	359 389	378 492	403 077	419 839	435 577
Skattereduktioner (<i>Tax reductions</i>)				-3 488	-18 866	-36 147	-59 002	-56 223	-59 070	-68 587
Delsumma inkomstskatt på arbete (Total income tax on labour)	309 990	322 011	338 279	349 243	350 917	357 858	352 598	379 516	394 792	405 298
Arbetsgivaravgifter (<i>Employers' social sec. contributions</i>)	230 629	237 492	251 400	266 290	283 640	299 641	309 463	316 342	322 994	332 877
Egenavgifter (<i>Social sec. contributions for self-employed</i>)	5 820	5 652	5 980	6 434	7 153	7 396	7 692	7 756	8 031	8 790
Allmänna egenavgifter (<i>General social sec. contributions</i>)	37 539	46 438	56 687	59 965	63 074	65 749	68 137	70 296	72 115	74 178
Särskild löneskatt (<i>Special tax on certain earned income and pension costs</i>)	11 552	12 872	16 131	18 771	22 349	25 336	27 639	27 145	28 576	29 862
Avgår avgifter till premiepensionssystemet** (<i>Deduction for the premium pension system</i>)				-20 805	-18 349	-15 422	-18 392	-17 525	-17 821	-20 287
Delsumma sociala avgifter (Total social security contributions)	285 540	302 453	330 198	330 654	357 867	382 700	394 539	404 013	413 894	425 420
Beskattning av tjänstegrupp-liv (<i>Tax levied on benefits of occupational group insurance</i>)	1 061	910	802	1 004	904	1 065	1 176	1 235	1 350	1 037
Skattereduktion för byggnadsarbete "ROT" (<i>Tax reduction for housing improvements</i>)	-1 179	-2 307	-2 476	-1 081	-	-	-	-	-1 572	-1 933
Sjöfartsstöd (<i>Shipping support</i>)	-	-	-	-	-	-206	-1 390	-1 537	-1 677	-1 699
Total skatt på arbete (Total tax on labour)	595 412	623 067	666 803	679 820	709 687	741 417	746 923	783 227	806 787	828 123
Dito i procent av BNP (As percentage of GDP)	32,5%	32,7%	33,6%	32,4%	32,0%	32,4%	31,5%	31,8%	31,5%	31,0%

* Åren 1996-1999 ingår kyrkoskatten i den kommunala inkomstskatten. Fr.o.m. 2000 då kyrkan skiljts från staten ingår kyrkoskatten inte längre i kommunalskatten vilket orsakar ett skift i nivån mellan 1999 och 2000. År 1999 uppgick församlingsskatten till 11 miljarder kronor.

** I enlighet med Eurostats principer för redovisning av skatter betraktas den del av socialavgifterna som överförs till premiepensionssystemet inte som skatt utan som tillhörande individerna.

Källa: Skatteverket och ESV. Taxeringsutfallet, riksbokföringen samt statistikdatabasen GIN-Skatt.

¹ Med skattekil avses ett marginalskattebegrepp som utöver den inkomstskatt och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionskatter.

4.3 Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna

4.3.1 Omfördelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet

Ingen människa kan ta hand om sig själv och försörja sig genom eget arbete i livets alla skeden. Vi arbetar ungefär halva livet men måste ha försörjning hela. För att trygga uppehållet i barndom, ålderdom, vid arbetslöshet och sjukdom m.m. måste en omfördelning ske mellan aktiva och passiva perioder i människornas livscykel.²

Omfördelningen organiseras på olika sätt. En del löses inom familjen. Försäkringslösningar, avtal mellan arbetsmarknadens parter, lån och eget sparande är andra vägar. Skattefinansiering är en annan lösning. Var tyngdpunkten lagts varierar mellan olika länder. Sverige har via de lagstadgade socialförsäkringsavgifterna en förhållandevis hög skattefinansiering av den sociala tryggheten.

Trygghetsarrangemangen – oavsett om de löses via skatter eller på annat sätt – tar i anspråk närmare halva nationalinkomsten. Mindre än halva befolkningen är sysselsatt med förvärvsarbete (4.2 Tabell).

4.2 Tabell

Befolkning och sysselsättning vissa år under perioden 1993-2006, tusental personer och arbetade timmar

Population and employment some of the years 1993-2006, number of persons (thousands) and hours worked

	1993	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	Förändring 1993-2006 Change 1993-2006	
									abs. tal abs. figures	% %
Befolkning (Total population)	8 719	8 827	8 872	8 925	8 958	8 994	9 030	9 081	+362	+4,2
20-64 år (20-64 years)	5 033	5 112	5 199	5 250	5 272	5 290	5 311	5 343	+309	+6,1
Sysselsatta (Economically active population)	3 964	3 986	4 175	4 263	4 250	4 228	4 258	4 341	+377	+9,5
därav i arbete (of which at work)	3 306	3 391	3 512	3 534	3 525	3 518	3 566	3 639	+333	+10,1
därav tillfälligt frånvarande (of which temporarily absent from work)	658	596	663	729	725	709	692	701	+43	+6,5
relativt frånvarotal (absent persons in percent)	17	15	16	17	17	17	16	16		
Öppet arbetslösa (Unemployed)	356	333	221	192	236	268	269	246	-110	
I åtgärder (Engaged in labour market measures)	192	198	113	117	93	108	123	139	-53	
Öppet arbetslösa i % (Unemployed in percent)	8,2	7,7	5,0	4,3	5,3	6,0	5,9	5,4		
I arbetsmarknadspolitiska program i % (Engaged in labour market measures in percent)	4,4	4,6	2,6	2,6	2,1	2,4	2,7	3,0		
Sysselsatta per invånare, % (Economically active population in percent of total population)	45,5	45,2	47,1	47,8	47,4	47,0	47,2	47,8		
Arbetade timmar (Number of hours worked):										
- total antal i miljoner (in millions)	6 452	6 672	6 928	6 875	6 775	6 831	6 873	6 972	+520	+8,1
- per sysselsatt (per person economically active)	1 628	1 674	1 659	1 613	1 594	1 616	1 614	1 606	-21	-1,3
- per invånare 20-64 år (per person aged 20-64)	1 282	1 305	1 333	1 309	1 285	1 291	1 294	1 305	+23	+1,8
- per invånare (per person)	740	756	781	770	756	760	761	768	+28	+3,8

Anm: Sysselsättningen avser förhållandena under en genomsnittlig mätvecka enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Personer som har sysselsättning men är lediga en hel mätvecka på grund av t.ex. semester, föräldraledigt eller sjukdom hamnar i gruppen "sysselsatta frånvarande". Åren 2000-2006 enligt nya AKU-definitioner.

Källa: Konjunkturinstitutet.

² Denna fråga behandlas djupare i ett antal SNS-rapporter: "Välfärdsolitik i kristid – håller arbetslinjen" (1998), "Från dagis till servicehus. Välfärdsolitik i livets olika skeden" (1999), "Privatiseringens gränser – perspektiv på välfärdsolitiken" (2000), "Ny kris i befolkningsfrågan?" (2001) samt "Alternativ i välfärdsolitiken. Hur möter vi en åldrande befolkning och internationalisering?" (2002). Det är också ett centralt tema i Långtidsutredningen 2003/04 (SOU 2004:19).

4.3.2 Förändringen av antalet arbetade timmar av betydelse för skattepolitiken

Förändringar i antalet arbetade timmar har betydelse för skattepolitiken och omfördelningstrycket mellan de som arbetar och de som inte har arbete. Från högkonjunkturåret 1990 till lågkonjunkturåret 1993 minskade antalet arbetade timmar med nio procent. Antalet totalt arbetade timmar var som lägst år 1993. Därefter har en återhämtning skett. Sett över hela perioden 1993 till 2006 har antalet arbetstimmar ökat med 8,1 procent. Återhämtningen kan i första hand hänföras till att fler är sysselsatta. Befolkningen har ökat. Slås de arbetade timmarna ut per invånare har antalet arbetade timmar ökat med 3,8 procent mellan 1993 och 2006 – från 740 till 768 timmar.

4.3.3 Ca 262 000 individer har förvärvsinkomster över 500 000 kr

Ser man till befolkningen över 18 år inklusive pensionärer och egenföretagare, totalt 7,2 miljoner individer, fördelar sig de taxerade förvärvsinkomsterna år 2005 på sätt som framgår av 4.3 Tabell.³ Ca 300 000 individer har ingen eller så låg förvärvsinkomst att de inte behöver deklarerat. Drygt 3,4 miljoner inkomsttagare har förvärvsinkomster som understiger 200 000 kr, 2,1 miljoner har inkomster mellan 200-300 000 kr och 1,1 miljoner har inkomster mellan 300-500 000 kr. Det finns 232 000 personer med inkomster mellan en halv och en miljon och 30 000 som får mer än

en miljon i inkomst från förvärvsarbete. Inkomsttagare med inkomst över en halv miljon utgjorde 3,7 procent av antalet personer, hade 13,1 procent av de taxerade förvärvsinkomsterna och betalade 18,5 procent av de direktdebiterade skatter som tas ut på arbetsinkomster.

Medelinkomst för heltidsarbetande ca 318 000 kr

Av de förvärvsarbetande 2005 kan ca 3,7 miljoner karakteriseras som anställda. Antalet egenföretagare som går med överskott och har sin huvudsakliga inkomst från näringsverksamhet uppgår till i storleksordningen 150 000. Av de anställda i åldern 20-64 år arbetade drygt 69 procent heltid, 23 procent lång deltid och 7 procent kort deltid (4.4 Tabell). Av de inmot 1,9 miljoner anställda männen arbetade 81 procent heltid och 19 procent deltid. Av de drygt 1,8 miljoner anställda kvinnorna arbetade 58 procent heltid och 42 procent deltid. De heltidsanställda utgjorde 69 procent av de anställda och svarade för 84 procent av de sammanlagda arbetsinkomsterna för anställda. Den genomsnittliga arbetsinkomsten för de heltidsanställda var 318 200 kr.

Av de 2,6 miljoner heltidsarbetande anställda (4.5 Tabell) hade 60 procent inkomster under 300 000 kr, 32 procent inkomster i intervallet 300 000-500 000 och 8 procent inkomster över en halv miljon. De heltidsarbetande företagarna redovisar medelinkomster som uppgår till 78 procent av de heltidsanställdas.

³ Samma uppgifter med en mer detaljerad inkomstklassindelning återfinns i 4.38 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

4.3 Tabell

Befolkningen 18 år eller äldre fördelade i inkomstklasser efter taxerad förvärvsinkomst. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete i form av inkomstskatt, allmän pensionsavgift samt skattereduktioner, inkomståret 2005
Total population aged 18 years or more by assessed income from employment and business showing number of persons, income amounts, taxes on labour in form of central government income tax for individuals, local income tax for individuals, general pension contribution and tax reductions, income year 2005

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr Assessed inc. from work, KSEK	Antal personer, tusental Number of persons, thousands	Taxerad förvärvs- inkomst mdkr Assessed inc. from work, BSEK	Skatt på arbete (mdkr) i form av Taxes on labour (BSEK) in form of			Skattereduktion (mdkr) för Tax reduction (BSEK) for		Summa, mdkr Total, BSEK
			Statlig inkomst- skatt Central gov. inc. tax	Kommunal inkomst- skatt Local inc. tax	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Fackförenings- och A-kasse- avgift Labour union dues, fee unempl. benefit fund	
0	305	0	0	0	0	0	0	0
-100	1 225	71	0	15	2	-2	0	15
100-200	2 214	339	0	89	12	-11	-1	90
200-300	2 097	514	0	151	31	-27	-2	153
300-400	816	277	4	84	17	-15	-1	90
400-500	261	116	7	35	6	-5	0	43
500-1000	232	148	17	45	5	-4	0	63
1000-	30	50	10	15	1	-1	0	25
Samtliga (All)	7 181	1 514	38	434	74	-64	-4	478
Icke folkbokförda (not registered in Sweden)	88	5	0	1	0	0	0	2
Totalt (Total)	7 269	1 519	38	435	74	-65	-4	479
varav för följande kategorier, endast folkbokförda (by categories, only registered)								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 644	270	3	73	1	-1	0	77
2. 18-24 år (18-24 years)	745	60	0	15	4	-4	0	16
3. Egenföretagare (Self-employed)	154	29	1	8	2	-2	0	9
4. Löntagare (Employees)	3 738	1 055	33	311	65	-57	-3	349
5. Övriga (Others)	900	99	1	26	2	-2	0	27

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare, i annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i gruppen övriga.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret (IoT).

4.4 Tabell

Antal anställda och genomsnittlig och medianarbetsinkomst 2005 för anställda som inte har företagarinkomst i åldersgruppen 20-64 år, efter sysselsättningsnivå och kön

Total numbers of employees and average and median employment income 2005, employees aged 20-64 with no entrepreneurial income, by activity level and gender

	Antal anställda Number of employees		Medelinkomst, tkr	Medianinkomst, tkr	Total arbetsinkomst för resp. kategori, mdkr	Dito i % av arbetsinkomsten för samtliga anställda
	tusental	i % av samtliga anställda	Average income, KSEK	Median income, KSEK	Total employment income by category, BSEK	Do. in % of all employment income
	thousands	share (%) of all employees				
Helårs- och heltidsanställda 90-100 procent av årsarbetstiden (Year-round full-time [90-100 per cent] employees)						
Män (Men)	1 502	41	346,6	298,5	521	53
Kvinnor (Women)	1 065	29	278,1	255,4	296	30
Samtliga (Total)	2 568	69	318,2	280,0	817	84
Deltidsanställda 50-89 procent av årsarbetstiden (Part-time [50-89 per cent] employees)						
Män (Men)	238	6	149,2	145,7	36	4
Kvinnor (Women)	622	17	163,1	162,5	101	10
Samtliga (Total)	861	23	159,2	157,4	137	14
Deltidsanställda 1-49 procent av årsarbetstiden (Part-time [1-49 per cent] employees)						
Män (Men)	111	3	73,4	62,1	8	1
Kvinnor (Women)	157	4	72,1	63,5	11	1
Samtliga (Total)	268	7	72,6	63,0	19	2
Samtliga anställda (All employees)						
Män (Men)	1 852	50	304,8	277,2	564	58
Kvinnor (Women)	1 844	50	221,8	214,7	409	42
Samtliga (Total)	3 696	100	263,4	243,5	973	100

Källa: SCB. Bearbetning av HEK 2005.

4.5 Tabell

Helårs- och heltidsarbetande anställda och företagare i åldersgruppen 20-64 år med fördelning på inkomstklasser och kön år 2005

Full-year and full-time workers (employees and entrepreneurs) 2005, in the 20-64 age group, by income from work and gender

Kön Gender	Antal (tusental) i inkomstklasser (tkr) Number (thousands) by income interval (KSEK)									Samtliga All	Arbetsinkomst, tkr Income from work, KSEK	
	<100	100-140	140-180	180-220	220-260	260-300	300-500	500-1000	1000-		medelinkomst	medianinkomst
											average income	median income
Anställda (Employees)												
Män (Men)	9	8	23	115	295	311	577	144	19	1 502	346,6	298,5
Kvinnor (Women)	11	15	43	199	294	211	252	38	2	1 065	278,1	255,4
Samtliga (Total)	20	23	66	314	589	523	829	182	21	2 568	318,2	280,0
Företagare (Entrepreneurs)												
Lantbrukare och övriga företagare (Farmers and other entrepreneurs)	22*	14	15	17	12	8	24	5	0	117	247,8	197,9

* Inklusive ca 2 000 företagare som har negativa inkomster (underskott).

Källa: SCB. Bearbetning av HEK 2005.

4.4 Administrativa uppgifter kring skatt på arbete

4.4.1 Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration

Beskattningen av fysiska personers (individer och dödsbon) arbets- och kapitalinkomster sker per inkomstår. Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration ("Inkomstdeklaration 1") som lämnas in till Skatteverket på våren efter inkomståret ("taxeringsåret"). Deklarationen är på två sidor. Den första sidan räcker för personer som ska redovisa anställningsinkomster, pension och kapital. Personer som ska redovisa näringsverksamhet får även fylla i uppgifter på blankettens baksida. Skatteverket skickar ut deklarationsblanketten med förtryckta inkomstuppgifter samt en specifikation över kontrolluppgifter och en preliminär skatteuträkning till dem som ska deklarerat. De förtryckta uppgifterna har lämnats till Skatteverket som kontrolluppgifter från arbetsgivare, pensionsinstitut, banker m.fl. Inför deklarationen av 2006 års inkomster har lämnats 86 miljoner kontrolluppgifter (se sammanställning i 4.7 Tabell) varav 17 miljoner avseende löner, pensioner och andra sociala ersättningar och 69 miljoner avseende kapital m.m. Stämmer uppgifterna på den förtryckta deklarationsblanketten behövs bara ett godkännande av att uppgifterna är riktiga. I annat fall kompletterar deklaranter blanketten med tilläggsuppgifter. De vanligaste orsakerna till att tilläggsuppgift lämnas är yrkande om avdrag för arbetsresor och redovisning av vinst/förlust vid försäljning av värdepapper och småhus.

År 2002 kunde individer för första gång lämna deklaration elektroniskt. År 2007 utnyttjade 3,1 miljoner individer denna möjlighet (43 procent av deklaranterna). 1,9 miljoner använde sig av Internet och 1,2 miljoner av telefon/SMS.

Drygt 7 miljoner deklamationer

Vid 2006 års taxering lämnades 7,2 miljoner deklamationer avseende fysiska personer varav 5,9 miljoner löntagare och 1,3 miljoner näringsidkare/fåmansbolagsdelägare (4.6 Tabell). Av löntagardeklamationerna hade 44 procent tilläggsuppgifter. 49 000 personer som inte lämnade in deklamation skönsbeskattades. Därutöver har 720 000 personer, i första hand barn, blivit maskinellt beskattade för kapital utan att ha lämnat deklamation. Av de deklamationer som lämnades av individerna ändrades uppemot fyra procent vid Skatteverkets deklaramationsgranskning.

Lite kontrolluppgiftshistoria

Kontrolluppgiften har en gammal historia, men det är under de senaste två decennierna som antalet kontrolluppgifter ökat och fått en större täckning och betydelse.

Kontrolluppgift för lön m.m. infördes redan 1935. Sedan 1981 tillgodoförs deklaranter den avdragna preliminärskatten via kontrolluppgiften. I samband med att den förenklade deklamationen infördes 1987 tillkom kontrolluppgift på inkomstrentor, aktieutdelningar m.m.

Nästa stora expansion i antalet kontrolluppgifter inträffade i samband med att den nya förenklade deklamationen med ett förslag till taxering infördes vid 1995 års taxering. För att göra taxeringsförslaget så fullständigt som möjligt infördes kontrolluppgifter på utgiftsrentor, tomträttsavgifter, överlåtelse av andel i allemansfonder och pensionssparande. Vid 1997 års taxering kom för första gången kontrolluppgifter avseende försäljningar av aktier och andra värdepapper. Vid 1998 års taxering infördes kontrolluppgift på skuldbeloppets storlek. Vid 2003 års taxering tillkom kontrolluppgifter på options- och terminsaffärer, bostadsrätters förmögenhetsvärde samt avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa.

4.6 Tabell

Antal inkomstdeklarationer från individer och dödsbon 2003-2006

Number of income tax returns for individuals 2003-2006

Taxeringsår Assessment year	"Löntagare" "Employees"		Egenföretagare/ fåmansbolags- delägare Self-employed/ part-ownership in close company	Skönstaxerade Discretionary assessments	Totalt antal Total number	
	utan tillägg without addition	med tillägg with additions				Delsumma Subtotal
2003	3 039	3 176*	6 215*	788*	55	7 058
2004	3 009	2 781	5 790	1 264	56	7 110
2005	3 227	2 610	5 837	1 259	49	7 146
2006	3 269	2 611	5 880	1 283	49	7 212

* Annan avgränsning, vilket medför att statistiken ej är jämförbar med övriga år.

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik.

4.7 Tabell

Kontrolluppgifter av olika slag vid taxeringen 2007

Statements of income from third party at assessment, 2007

Typ av kontrolluppgift		Antal, tusental	Belopp, mdkr
Type of statement		Number, thousands	In BSEK
Löne- och sociala kontrolluppgifter (From employer etc.)			
KU 10,13,16	Lön	7 865	1 112,8
KU 18	Pension, livränta, m.m.	9 588	..
KU 14	Särskild KU - pensionsgrundande inkomst (s.k. Gul KU)	17	..
Summa (Total)		17 470	
varav lämnade på ADB-media		17 042	
varav lämnade på papper		428	
Kapital-kontrolluppgifter m.m. (From financial institutions etc.)			
KU 20	Inkomsträntor, konton	7 301	10,5
	Sammanlagd behållning vid årets utgång		713,9
KU 21	Inkomsträntor, fordringsrätter värdepapper	2 332	2,1
	Sammanlagt värde vid årets utgång		114,2
KU 25	Utgiftsräntor	15 958	70,6
	Låneskuld		2 019,9
KU 26	Tomträttsavgäld	103	0,4
KU 31	Utbetald aktieutdelning	21 360	44,9
KU 32	Erhållen ersättning vid försäljning av aktier m.m.	6 195	802,0
KU 33	Innehav av marknadsnoterade optioner och terminer	40	
KU 34	Avyttring/utfärdande/slutförande av optionsaffär	468	
KU 35	Slutförande av terminsaffär	10	
KU 40	Avyttring av andel i värdepappersfond	3 808	
	Beräknad vinst vid försäljning av andel i fond		24,1
	Beräknad reaförlust vid försäljning av andel i fond		3,5
KU 56	Förmögenhetsvärde bostadsrätt m.m.	835	175,4
KU 55	Överlåtelse av bostadsrätt - överlåtelsepris	136	128,2
	Överlåtelse av bostadsrätt - förvärvspris		69,2
KU 50	Pensionssparande	2 432	15,1
KU 52	Utländsk försäkring	2	
	- värde på försäkring vid årets ingång		8,3
	- värde på försäkring vid årets utgång		10,6
KU 60	Avgift till fackförening/arbetslöshetskassa	7 658	
	- avgift fackförening		8,6
	- avgift till arbetslöshetskassa		4,2
KU 70	Näringsverksamhet (utbetald royalty, näringsbidrag m.m.)	112	21,2
KU 71	Utbetalt belopp från skogskonto m.m.	31	1,1
KU 73	Utdelning m.m. till delägare i samfällighet	19	0,1
Summa (Total)		68 800	
varav lämnade på ADB-media		68 665	
varav lämnade på papper		135	
Totalt antal KU (Total number of statements)		86 269	

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

4.4.2 Individernas inkomstskatt slutregleras en gång per år

Skatten på löntagarnas och pensionärernas inkomster betalas i allt väsentligt in under inkomståret genom arbetsgivarens eller pensionsutbetalarens försorg genom att preliminärskatt dras av före löne- eller pensionsutbetalningen. Egenföretagarna betalar själva in preliminär inkomstskatt en gång per månad baserat på tidigare års inkomstnivå eller en preliminär deklARATION. Den preliminära skatten avräknas från den skatt som debiteras vid taxeringen (slutskatten). Flertalet personer får besked om sin slutskatt redan under sommaren efter inkomståret. För personer med mer komplicerade inkomstförhållanden lämnas

besked om slutskatten i december efter inkomståret. Hur betalningsmönstret såg ut för de skatter som fastställdes i den deklARATION som lämnades av individerna 2006 framgår av 4.8 Tabell.

Den slutliga skatten fastställdes i taxeringen till 546 miljarder kronor. Arbetsgivarna betalade in 494 miljarder kronor genom preliminärskatteavdrag för sina anställda. Egenföretagare m.fl. betalade in 25 miljarder genom egna månatliga inbetalningar. Individerna gjorde därutöver själva 56 miljarder i kompletterande inbetalningar och 28 miljarder betalades tillbaka till individerna på grund av att för stora belopp blivit inbetalda till Skatteverket.

4.8 Tabell

Betalningsmönstret för den skatt som fastställts i inkomstdeklARATIONEN för inkomståret 2005 (taxeringsåret 2006) för individer

Collection of income tax debited on basis of personal tax return for income year 2005 (assessment year 2006), individuals, BSEK

	Antal, tusental Number, thousands	Belopp, mdkr Amount, BSEK	Belopp i % av fastställd skatt Amount in % of final tax
Summa skatt fastställd i den årliga inkomstdeklARATIONEN <i>(Total tax debited on basis of personal tax return)</i>	7 697	546,1	100%
varav inbetalt via <i>(of which paid by)</i>			
- arbetsgivare, banker m.fl. genom preliminärskatteavdrag <i>(employers, banks etc. by means of withdrawal)</i>	8 010	493,6	90%
- egenföretagare m.fl. genom fördebiterad preliminär skatt <i>(preliminary tax paid by entrepreneurs)</i>	315	25,1	5%
Återstående differens som regleras genom skattskyldigas egna betalningar <i>(Remaining amount regulated by individuals' own payment)</i>		27,5	5%
fördelat på skattskyldiga som <i>(of which tax payers)</i>			
- har en differens på 100 kr eller mindre <i>(having a discrepancy of 100 SEK or less)</i>	816	0,0	0%
- får göra kompletterande inbetalningar med mer än 100 kr <i>(making additional payments of more than 100 SEK)</i>	2 329	55,9	10%
- har belopp att återfå på mer än 100 kr <i>(having more than 100 SEK to be refunded)</i>	4 552	-28,4	-5%

Anm: Den fastställda skatten i denna tabell omfattar utöver inkomstskatt på individernas förvärvsinkomster även skatt på inkomst av kapital, fastighetsskatt, förmögenhetsskatt samt kyrko- och begravningsavgift.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

Alla har ett eget skattekonto

Fr.o.m. 1999 har alla som betalar skatt ett eget skattekonto hos Skatteverket. På kontot bokförs både de betalningar de skattskyldiga själva gör och det som arbetsgivare, pensionsutbetalare och banker m.fl. dragit av som preliminär skatt. Egna inbetalningar kan göras till kontot när som helst under året. Intäkts- respektive kostnadsränta på över- och underskott räknas dag för dag precis som på ett vanligt bankkonto. När den slutliga skatten fastställts för en person jämförs detta belopp med de betalningar som kommit in från olika håll. Beroende på hur mycket som betalats uppstår därvid över- eller underskott på kontot. Den som fått ett överskott får tillbaka det som betalats in för mycket och den som har underskott får ett betalningskrav.

4.4.3 Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad

Som framgått ovan ombesörjer arbetsgivare och pensionsutbetalare m.fl. att skatt dras på de anställdas löner, pensioner m.m. och skatten betalas in till Skatteverket löpande under året. Arbetsgivarna betalar dessutom in arbetsgivaravgifter. Underlaget för arbetsgivaravgifter är i princip lönesumman inkl. beskattade förmåner.

4.9 Tabell

Arbetsgivarna fördelade efter lönesumma 2006 (enligt kontrolluppgifter för inkomståret 2006)

Employers by total wages paid in 2006

Lönesumma, mnkr Total wages, MSEK	Antal arbetsgivare Number of employers		Lönesumma Total wage sum	
	antal number	fördelning i % share in %	mdkr BSEK	fördelning i % share in %
- 0,2	130 351	40	8	1
0,2 - 0,5	66 907	21	22	2
0,5 - 1,0	46 884	14	33	3
1,0 - 5,0	59 600	18	128	11
5,0 - 10,0	9 856	3,0	68	6
10,0 - 20,0	5 052	1,6	70	6
20,0 - 50,0	2 952	0,9	90	8
50,0 - 100,0	984	0,3	68	6
100,0 -	1 241	0,4	625	56
Summa (Total)	323 827	100	1 113	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

Arbetsgivaravgifterna och det preliminärskatteavdrag arbetsgivarna gör för sina anställda deklarerar och betalas in en gång i månaden. Denna inbetalning skall vara gjord den 12:e i månaden efter den månad lönen betalades ut till den anställde.

Antalet arbetsgivare i Sverige uppgår till 324 000. Det svenska näringslivet domineras av stora arbetsgivare. Arbetsgivare med en lönesumma över fem miljoner utgör 6,2 procent av arbetsgivarna och svarar för 83 procent av lönesumman (4.9 Tabell).

4.5 Direkt skatt på individernas inkomster av förvärvsarbete

4.5.1 De taxerade förvärvsinkomsterna 1 519 miljarder kronor år 2005

Sammansättningen av den taxerade förvärvsinkomsten inkomståret 2005 framgår av 4.10 Tabell. I tabellen ingår inte inkomster för personer som haft så låga inkomster att de inte behövt lämna deklARATION (ca 250 000 personer). Sammantaget kan dessa inkomster för icke-deklaranterna beräknas till ca 2 miljarder kronor.

4.10 Tabell

Den taxerade förvärvsinkomstens sammansättning inkomståret 2005 för individer och dödsbon

The structure of assessed earned income, income year 2005, individuals and deceased persons' estates

Delposter under inkomst av tjänst m.m.	Antal som deklarerat på resp. post, tusental	Belopp, mdkr
Structure of assessed income	Number of persons, thousands	Amounts, BSEK
A. Inkomst av tjänst (Income from employment)	6 753	1 494,2
A.1 Delsumma inkomstposter (Subtotal for incomes)		1 511,9
Löner, skattepliktiga förmåner, sjukpenning m.m. (Wages and social benefits)	5 210	1 193,7
Kostnadsersättning (Compensation for costs)	122	1,4
Allmän pension, tjänstepension (General pensions)	2 310	281,5
Privat pension och livränta (Private pensions)	584	19,6
Skattepliktiga ersättningar som ej är pensionsgrundande (Other taxable compensations not entitling to pension)	205	6,4
Ersättningar från fåmansföretag/handelsbolag (Remuneration from close company/partnership)	25	8,7
Övrigt t.ex. hobbyverksamhet (Other income e.g. from hobby)	22	0,6
A.2 Delsumma avdragsposter (Subtotal for deductions)		-17,7
Resor till och från arbetet (Travel between home and work)	1 005	-13,3
Tjänsteresor (Travel in business)	42	-0,4
Dubbel bosättning (Dual residence)	84	-1,9
Övriga utgifter (Other expenditure)	266	-2,1
B. Inkomst av näringsverksamhet (egenföretagare) (Income from personal business)	384	38,6
Aktiv näringsverksamhet (For persons active in business)	317	35,9
Passiv näringsverksamhet (For persons not active in business)	70	2,7
C. Allmänna avdrag (General exemptions)		-13,1
Pensionssparande m.m. (Private saving for pension etc.)	1 982	-12,5
Kvittning av underskott av näringsverksamhet mot inkomst av tjänst (Deduction of deficit in business from income from employment)	19	-0,6
D. Taxerad förvärvsinkomst (A+B-C) (Assessed income [A+B-C])	6 862	1 519,4

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet.

Den taxerade förvärvsinkomsten som är summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet, men efter allmänna avdrag, uppgick 2005 till 1 519 miljarder kronor. Den taxerade inkomsten utgör basen för skatteberäkningen. I taxeringsunderlaget ingår inkomst av tjänst med 1 494 miljarder kronor. Härav utgjorde löner, skattepliktiga förmåner och vissa socialförsäkringsförmåner sammanlagt 1 194 miljarder kronor varav 1 151 miljarder avseende socialförsäkringar (t.ex. sjuk- och föräldrapenning, arbetslöshetsersättning).

De allmänna pensionerna och tjänstepensionerna svarade för 282 miljarder kronor. Egenföretagarnas inkomst av näringsverksamhet var 39 miljarder kronor.⁴ Individerna erhöll 20 miljarder i privata pensioner och livräntor. Avdraget för pensions-sparande var 12,5 miljarder kronor. Avdrag för resor till och från arbetet gjordes av 1 005 000 personer till ett sammanlagt belopp på 13,3 miljarder. Avdrag för arbetsresor och för pensionssparande är de vanligaste avdragen.

⁴ Näringsidkarnas inkomster och principerna för hur de beskattas behandlas samlat i kapitel 7 "Företagsbeskattnings".

4.5.2 1 005 000 personer gör avdrag för arbetsresor

Hur de förvärvsarbetande tar sig till och från jobbet kartläggs genom s.k. resvaneundersökningar. Den senaste avser perioden oktober 2005-september 2006.⁵ Vanligaste sättet att ta sig till och från arbetet är med bil. Antalsmässigt fördelar sig arbetsresorna på 62 procent med bil, 14 procent med kollektivtrafik och 24 procent på annat sätt (främst till fots eller med cy-

kel). Den genomsnittliga arbetsresan var 16 kilometer och tog 27 minuter. Reslängden på en arbetsresa mätt i kilometer var kortast för boende i storstäder och längst i förortskommuner och pendlingskommuner. Samtidigt var restiden längst i storstäder och förortskommuner. Av de förvärvsarbetande distansarbetade 11 procent. De som distansarbetade höll i snitt till 7 dagar i månaden på annan plats än sin ordinarie arbetsplats.

4.11 Tabell

Resor till och från arbetet. Antal resor per dag, reslängd och fördelning på färdstätt i olika boenderegioner 2005-2006

Travels to and from work. Number of trips per day, length of trips and distribution by means of travel in different living regions 2005-2006

Boenderegion Living region	Antal resor (enkelresor) per dag		Resans genomsnittliga längd		Fördelning av resorna (%) på färdstätt inom resp. boenderegion			
	Number of trips (single trips) per day		Average length of trip		Distribution of trips (%) by means of travel within region of living			
	tusental	andel (%) av arbets- resorna i riket	km	minuter	Person- bil	Kollektivt	Övriga färdstätt*	Totalt
	thousands	share (%) of total trips	km	minutes	Car	Public transport	Other means of travel*	Total
Storstäder (<i>The biggest cities</i>)	761	17	13	32	42	32	26	100
Förortskommuner (<i>Suburban municipalities</i>)	673	15	19	35	62	26	12	100
Större städer (<i>Bigger cities</i>)	1 247	28	15	25	62	9	29	100
Pendlingskommuner (<i>Commuting municipalities</i>)	312	7	21	26	75	8	17	100
Glesbygdskommuner (<i>Rural districts</i>)	140	3	18	23	77	3	20	100
Varuproducerande kommuner (<i>Manufacturing districts</i>)	295	7	14	20	67	3	30	100
Övriga kommuner, mer än 25 000 inv. (<i>Other municipalities, >25 000 inhabitants</i>)	567	13	18	24	66	7	27	100
Övriga kommuner, 12 500 - 25 000 inv. (<i>Other municipalities, 12 500 - 25 000 inhabitants</i>)	297	7	16	21	69	3	28	100
Övriga kommuner, mindre än 12 500 inv. (<i>Other municipalities, <12 500 inhabitants</i>)	104	2	17	22	78	5	17	100
Hela riket (Total)	4 397	100	16	27	62	14	24	100

* Främst till fots eller med cykel (Primarily by foot or bicycle).

Källa: Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA). Den nationella resevaneundersökningen RES 2005-2006.

⁵ RES 2005-2006. Den nationella resevaneundersökningen. SIKA Statistik 2007:19. Statens institut för kommunikationsanalys.

Men det är bara i vissa fall som kostnaderna för arbetsresor får dras av vid inkomstbeskattningen. För att få göra avdrag för resor med kollektivtrafik ska arbetsplatsen vara belägen minst 2 km från bostaden. För att få göra avdrag för resa med bil istället för kollektivtrafik krävs dels att avståndet mellan bostad och arbetsplats är minst 5 km, dels att man tjänar minst 2 timmar sammanlagt för fram- och återresa genom att använda bil istället för kollektivtrafik. Inkomståren 1998-2006 har avdrag för arbetsresor fått göras för kostnader som överstiger 7 000 kr. Gränsen höjdes 2007 till 8 000 kr. Åren 2006-2007 var avdraget för resor med bil 18 kr per mil. I budgetpropositionen hösten 2007 föreslås att bilavdraget höjs till 18,50 kr per mil år 2008.

Inkomstår	Gräns för att göra avdrag	Avdrag vid resor med egen bil
1993-1994	4 000 kr	13 kr/mil
1995-1997	6 000 kr	13 kr/mil
1998-2000	7 000 kr	15 kr/mil
2001-2004	7 000 kr	16 kr/mil
2005	7 000 kr	17 kr/mil
2006	7 000 kr	18 kr/mil
2007	8 000 kr	18 kr/mil
2008*	8 000 kr	18,50 kr/mil

* Enligt förslag i budgetpropositionen hösten 2007

År 2005 har 1 005 000 inkomsttagare gjort avdrag för arbetsresor (4.12 Tabell). Avdragsbeloppet var 13,3 miljarder kronor.

Inkomståret 2005 som den senaste statistiken avser var avdraget i genomsnitt 13 200 kr. För 137 000 personer översteg avdraget 25 000 kr.

Drygt 18 procent av inkomsttagarna gör reseavdrag. Vanligast är reseavdrag i pendlingslänen Halland och Uppsala. Det genomsnittliga avdraget för de som gör avdrag är högst i Södermanlands och Uppsala län.

4.12 Tabell

Reseavdraget 1993-2005

Deduction for expenses for travelling between home and place of work 1993-2005

Inkomstår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnkr	Medelbelopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1993	1 291	8 821	6,8
1994	1 153	8 926	7,7
1995	805	7 341	9,1
1996	815	7 637	9,4
1997	872	8 256	9,5
1998	880	9 653	11,0
1999	904	10 117	11,2
2000	934	10 480	11,2
2001	957	11 670	12,2
2002	925	11 390	12,3
2003	934	11 605	12,4
2004	948	11 886	12,5
2005	1 005	13 299	13,2

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet.

4.13 Tabell

Antal reseavdrag fördelade efter storlek inkomståret 2005

Number of deductions for expenses for travelling between home and place of work income year 2005

Avdrag, tkr Deduction, KSEK	Antal Number		Belopp, mnkr Amount, MSEK
	tusental thousands	andel, % share, %	
0 - 2	89	9	86
2 - 4	110	11	332
4 - 6	117	12	579
6 - 8	102	10	714
8 - 10	87	9	780
10 - 12	78	8	854
12 - 15	93	9	1 247
15 - 20	117	12	2 018
20 - 25	75	7	1 681
25 - 30	47	5	1 270
30 - 40	52	5	1 772
40 -	38	4	1 965
Summa (Total)	1 005	100	13 299

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

4.14 Tabell Reseavdraget i olika län inkomståret 2005

Deduction for expenses for travelling between home and place of work in the different counties in 2005

Län	Antal som gjort avdrag	% av de som haft lön m.m.	Genomsnittligt avdragsbelopp, tkr
County	Number of persons with deductions	In % of the income earners	Average amount deducted, KSEK
Stockholm	153 859	13,3	12,3
Uppsala	45 382	24,0	16,8
Södermanland	31 636	20,5	17,3
Östergötland	43 535	17,5	12,1
Jönköping	35 141	17,5	11,8
Kronoberg	21 560	19,7	12,3
Kalmar	25 312	18,4	12,5
Gotland	6 719	19,8	11,9
Blekinge	17 355	19,5	11,8
Skåne	138 349	20,5	13,6
Halland	42 150	24,9	13,7
Västra Götaland	197 514	21,4	13,1
Värmland	32 677	20,2	13,1
Örebro	29 856	18,1	12,8
Västmanland	28 654	18,4	15,1
Dalarna	31 550	19,0	12,7
Gävleborg	27 927	16,8	12,7
Västernorrland	29 196	19,9	11,7
Jämtland	12 850	16,4	13,2
Västerbotten	27 986	17,4	12,7
Norrbottnen	26 004	16,7	14,3
Riket (Total)	1 005 212	18,5	13,2

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

Tittar man på enskilda kommuner är reseavdrag mest frekventa i Lerum (48,5 procent), Knivsta och Håbo och minst vanliga i Kiruna (8,8 procent), Stockholm och Solna. Högst medelvärde bland dem som gjorde reseavdrag hade inkomsttagarna i Bjurholm (21 600 kr) följt av Trosa, Norrtälje och Strängnäs. Lägst medelvärde hade Partille (8 800 kr) följt av Gnosjö, Mölndal och Kumla.

4.5.3 Fler kvinnor än män pensionssparar

Från att tidigare ha ökat har antalet som privatpensionssparar under början av 2000-talet stabiliserats kring 2 miljoner. Inkomståret 2005 gjordes avdrag för pensionssparande med ett totalt belopp på 12,5

miljarder kronor. Detta innebär att 38 procent av personerna i aktiv ålder kompletterar sin lagstadgade pension med ett eget pensionssparande. Beloppet som drogs av uppgick i snitt till 6 300 kr. Antalet personer som pensionssparar har fördubblats sedan 1991. Pensionsspararna sparar dock i genomsnitt mindre än 1991. Avdraget för pensionssparande begränsades 1995 från ett helt till ett halvt basbelopp. För tjänsteinkomster mellan 10 och 20 basbelopp⁶ eller om man är näringsidkare får ett större avdrag göras. Avdraget för pensionssparande föreslås fr.o.m. inkomståret 2008 begränsas till 12 000 kr per år som en del i finansieringen av avskaffandet av förmögenhetsskatten. Näringsidkare och andra som helt saknar rätt till tjänstepension får dock liksom tidigare dra av ett större belopp. Ett annat motiv till begränsningen är att göra systemet mera robust – begränsningen minskar risken för förlust av framtida skatteintäkter eftersom avdrag för pensionssparande enligt dom i EG-domstolen inte längre kan begränsas till att avse sparande i Sverige.

4.15 Tabell Avdrag för pensionssparande 1991-2005

Deduction for savings for individual private pension 1991-2005

Inkomstår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnkr	Medelbelopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1991	966	9 076	9,4
1992	1 018	8 242	8,1
1993	1 070	8 795	8,2
1994	1 235	10 551	8,5
1995	1 363	9 144	6,7
1996	1 478	9 797	6,6
1997	1 576	10 415	6,6
1998	1 678	11 053	6,6
1999	1 803	12 185	6,8
2000	1 903	12 861	6,8
2001	1 959	13 048	6,7
2002	2 027	13 035	6,4
2003	2 041	12 523	6,1
2004	2 004	12 414	6,2
2005	1 981	12 519	6,3

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

⁶ Reglerna innebär inkomståret 2005 (prisbasbelopp = 39 400 kr) för den som är anställd och har inkomster under 394 000 kr (10 prisbasbelopp) att det största belopp som får dras av är 19 700 kr. För den som har inkomster mellan 394 000 och 788 000 kr (20 prisbasbelopp) får avdrag göras med ytterligare 5 procent av den del av inkomsten som överstiger 394 000 kr. Maximalt avdrag som kan göras av anställda är således 39 400 kr vid en inkomst på 788 000 kr eller mer.

Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män (4.16 Tabell). I åldrarna 20-64 år pensionssparar 42 procent av kvinnorna mot 34 procent av männen. Men sparandet är genomsnittligt sett lägre bland de kvinnor som gör pensionsavdrag.⁷ Pen-

sionssparandet börjar tidigt. Av dem som har förvärvsinkomster och är under 25 år pensionssparar 5 procent med i genomsnitt 1 900 kr. Av dem som är i åldrarna 35-54 år och har förvärvsinkomst pensionssparar 45 procent.

4.16 Tabell

Avdraget för pensionssparande fördelat på ålder och kön 2005 (exkl. dödsbon) Deduction for savings for individual private pension 2005 by age and gender (excl. deceased persons' estates)

Ålder Age	Kvinnor Women			Män Men			Samtliga All		
	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK	Antal Number	Andel,%* Share, %	Genomsnitt, tkr Mean value, KSEK
0-24	22 357	5	1,7	24 339	6	2,1	46 696	5	1,9
25-34	199 938	37	2,9	185 561	33	3,5	385 499	35	3,2
35-44	292 730	49	4,3	254 955	41	5,4	547 685	45	4,8
45-54	282 387	50	6,3	217 277	38	8,1	499 664	44	7,1
55-64	258 928	44	8,8	200 778	34	11,1	459 706	39	9,8
65-	18 551	2	9,7	22 811	3	14,6	41 362	3	12,4
Samtliga (Total)	1 074 891	30	5,7	905 721	26	7,1	1 980 612	28	6,3
varav i åldern 20-64 år (of which by age 20-64 years)	1 055 752	42	5,6	882 246	34	6,9	1 937 998	38	6,2

* Andel av personer med förvärvsinkomst.

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

4.5.4 Skatteberäkningen grundas på taxerad förvärvsinkomst

Den taxerade förvärvsinkomsten utgör bas för skatteberäkningen av skatt på arbete. Skatten tas ut som kommunal och statlig inkomstskatt. Dessutom tas för personer i aktiv ålder ut en allmän pensionsavgift. Fr.o.m. 2006 motsvaras dock den allmänna pensionsavgiften av en lika stor skattereduktion. För att få den beskattningsbara förvärvsinkomsten görs grundavdrag. Den beskattningsbara förvärvsinkomsten utgör

den bas på vilken den statliga och kommunala inkomstskatten tas ut. För dem som har inkomster från aktivt förvärvsarbete tillkommer fr.o.m. 2007 en skattelättnad i form av ett s.k. jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdraget ges i form av en skattereduktion.

4.17 Tabell visar skatternas och avgifternas storlek vid vissa inkomstnivåer år 2007. I tabellen anges också hur stor arbetsgivaravgift som normalt betalas vid respektive nivå.

⁷ Mer detaljerade uppgifter om storleken på pensionsavdraget för kvinnor och män återfinns i 4.42 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

4.17 Tabell

Skatt på arbete för löntagare i aktiv ålder vid några olika inkomstnivåer 2007, inga avdrag, kommunalskatt = 31,55 % (motsvarar medelskattesats för primärkommuner och landsting)

Tax paid for wage earners of active ages at different income levels (SEK) in year 2007, no deductions, local tax rate = 31,55 % (equal to the average charge for municipalities and county councils)

Inkomst och skatt Income and tax	Lönenivå, kr Wage level, SEK									
	50 000	100 000	150 000	200 000	250 000	300 000	350 000	400 000	500 000	1 000 000
Grundavdrag (Basic deduction)	-19 100	-29 100	-28 600	-23 600	-18 600	-13 600	-11 900	-11 900	-11 900	-11 900
Beskattningsbar inkomst (Taxable income)	30 900	70 900	121 400	176 400	231 400	286 400	338 100	388 100	488 100	988 100
Kommunalskatt (31,55%) (Local tax)	9 748	22 368	38 301	55 654	73 006	90 359	106 670	122 445	153 995	311 745
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax)	0	0	0	0	0	0	4 280	14 280	34 850	159 850
Allmän pensionsavgift (General pension contr.)	3 500	7 000	10 500	14 000	17 500	21 000	24 500	25 900	25 900	25 900
Skattereduktion allmän pensionsavgift (Tax reduction for general pension contr.)	-3 500	-7 000	-10 500	-14 000	-17 500	-21 000	-24 500	-25 900	-25 900	-25 900
Skattereduktion för aktiv arbetsinkomst (Tax reduction for incomes from active work)	-5 164	-5 164	-5 929	-7 506	-9 084	-10 661	-11 198	-11 198	-11 198	-11 198
S:a direktdebiterad skatt (Direct income tax)	4 584	17 204	32 372	48 148	63 922	79 698	99 752	125 527	177 647	460 397
Arbetsgivaravg. (32,42%) (General payroll tax)	16 210	32 420	48 630	64 840	81 050	97 260	113 470	129 680	162 100	324 200
Skatt+arbetsgiv. avg. (Total tax on labour)	20 794	49 624	81 002	112 988	144 972	176 958	213 222	255 207	339 747	784 597
Arbetsgivarkostnad (Total wage cost for the employer)	66 210	132 420	198 630	264 840	331 050	397 260	463 470	529 680	662 100	1 324 200
Behållen lön efter skatt (Remaining wage after taxes being paid)	45 416	82 796	117 628	151 852	186 078	220 302	250 248	274 473	322 353	539 603

Källa: Skatteverket.

4.5.5 Grundavdraget är "puckelformat"

Grundavdraget har varit lika stort vid den statliga och kommunala taxeringen sedan 1991 utom 1994 då grundavdraget tillfälligt slopades vid den statliga taxeringen. Grundavdraget har tidigare utgått från en grundnivå som därefter trappats upp för att sedan åter trappas ned till samma grundnivå. Fr.o.m. inkomståret 2003 har skett en differentiering så att avdraget blir större i låga inkomstlägen än i de högre. Grund-

nivån i botten är 0,423 prisbasbelopp (avrundning uppåt till närmaste hundratal kronor). I de höga inkomstlägena är nivån 0,293 prisbasbelopp. Däremellan varierar grundavdraget och är som högst 0,77 prisbasbelopp. Grundnivån uttryckt i kronor vid den statliga och kommunala beskattningen inkomståren 1991-2008 framgår av sammanställningen i 4.18 Tabell. Uttryckt i kronor är grundavdraget år 2008 17 400 kr vid låga inkomstnivåer och 12 100 kr vid höga inkomstnivåer.

4.18 Tabell

Grundavdragets grundnivå, maxnivå och slutnivå inkomståren 1991-2008
Basic deduction; standard level, maximum and end level in SEK 1991-2007

Inkomstår Income year	Grundavdrag, kr Basic deduction, SEK
1991	10 300 - 18 500 - 10 300
1992	10 700 - 19 400 - 10 700
1993	11 000 - 19 800 - 11 000
1994*	8 800 - 17 800 - 8 800
1995	8 900 - 18 100 - 8 900
1996	8 600 - 18 000 - 8 600
1997	8 700 - 18 000 - 8 700
1998	8 700 - 18 100 - 8 700
1999	8 700 - 18 100 - 8 700
2000	8 700 - 18 200 - 8 700
2001	10 000 - 19 500 - 10 000
2002	11 200 - 20 900 - 11 200
2003	16 400 - 25 900 - 11 400
2004	16 700 - 26 400 - 11 600
2005	16 700 - 28 800 - 11 600
2006**	16 800 - 30 600 - 11 700
2007	17 100 - 31 100 - 11 900
2008	17 400 - 31 600 - 12 100

* 1994 medgavs inte grundavdrag vid den statliga taxeringen.

**Grundavdraget inom stödområde A var år 2006 högre än i övriga landet.

Reglerna för grundavdrag i olika inkomstlagen innebär att grundavdraget blir ”puckelformat”. Inkomståret 2008 är grundavdraget 17 400 kr vid taxerad inkomst under 40 800 kr och 12 100 kr vid taxerad inkomst över 322 300. I inkomstlagen däremellan varierar grundavdraget med ett högsta värde på 31 600 kr vid taxerad inkomst mellan 111 400 och 128 200. Puckeln har tillkommit i syfte att låg- och medelinkomsttagare ska få lägre skatt än om grundavdraget ges med samma belopp oberoende av inkomstnivån.

4.5.6 Statliga och kommunala inkomstskatten

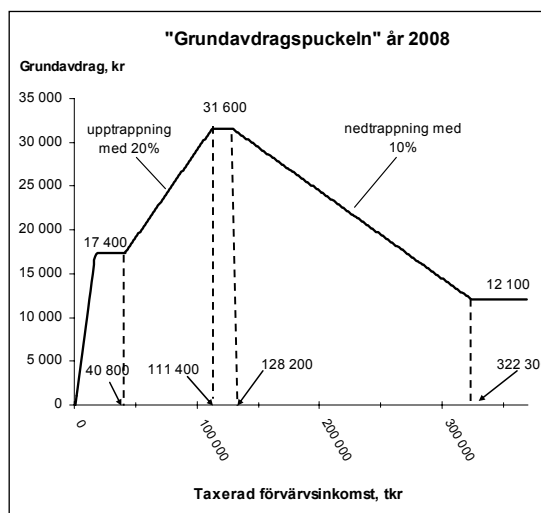
Fysiska personer betalar kommunal och statlig inkomstskatt på den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Samtliga skattebetalare med beskattningsbar förvärvsinkomst påförs kommunal inkomstskatt. Statlig inkomstskatt tas ut först när förvärvsinkomsten blir högre och överstiger den s.k. brytpunkten.

4.19 Tabell

Beräkning av grundavdraget i olika inkomstlagen år 2008
Calculation of basic deduction at different levels of assessed income year 2008

Taxerad förvärvsinkomst, kr Assessed earned income, SEK	Grundavdrag Basic deduction
Regelsystemet uttryckt i prisbasbelopp (pbb = prisbasbelopp, TI = taxerad förvärvsinkomst)	
- 0,99 pbb	0,423 pbb
0,99 pbb - 2,72 pbb	0,423 pbb + 0,20*(TI - 0,99 pbb)
2,72 pbb - 3,11 pbb	0,77 pbb
3,11 pbb - 7,88 pbb	0,77 pbb - 0,10*(TI - 3,11 pbb)
7,88 pbb -	0,293 pbb
Inkomståret 2008, kr (Income year 2008, SEK)	
- 40 800	17 400
40 900 - 111 300	17 500 - 31 500
111 400 - 128 200	31 600
128 300 - 322 200	31 500 - 12 200
322 300 -	12 100

Anm: Avrundningsreglerna medför att de formella gränserna i den övre delen av tabellen inte direkt kan översättas till de kronor som anges i den nedre delen av tabellen. Prisbasbeloppet för 2008 är fastställt till 41 000 kr.

Genomsnittlig kommunalskatt 31,55 procent 2007

Fram t.o.m. 1999 bestod kommunalskatten av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting samt församlingsskatt. I och med kyrkans skiljande från staten har församlingsskatten ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som skatt. Kommunalskatten består därför fr.o.m. år 2000 av skatteuttag för kommunen och för landstinget. Kommunalskattesatsen varierar mellan kommuner, men landets genomsnittliga kommunalskattesats är 31,55 procent inkomståret 2007.

Statlig inkomstskatt i två skikt fr.o.m. 1999

Åren 1991-1994 utgick, utöver kommunalskatten, statlig inkomstskatt om ytterligare 20 procent på den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger skiktgränsen för statlig skatt. Åren 1995-1998 fanns en s.k. värnsskatt i form av en temporär höjning av den statliga inkomstskatten från 20 till 25 procent. Skiktgränsen för statlig inkomstskatt redovisas i 4.20 Tabell.

4.20 Tabell Skiktgräns för statlig inkomstskatt, 1991-2008

Income level at which central government income tax is to be paid, 1991-2008

Inkomstår Income year	Inkomstnivå, kr		Income level, SEK		Skattesats Tax rate	
	Beskattningsbar inkomst		Dito uttryckt som taxerad förvärvsinkomst (se anm)		nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level
	Taxable income		Do. in terms of assessed income			
	nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level	nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level		
1991	170 000		180 300		20%	
1992	186 600		197 300		20%	
1993	190 600		203 500		20%	
1994	198 700		202 700		20%	
1995	203 900		221 600		25%	
1996	209 100		229 000		25%	
1997	209 100		231 600		25%	
1998	213 100		238 400		25%	
1999	219 300	360 000	245 000	389 500	20%	25%
2000	232 600	374 000	254 700	398 600	20%	25%
2001	252 000	390 400	271 500	411 100	20%	25%
2002	273 800	414 200	290 100	430 900	20%	25%
2003	284 300	430 000	301 000	447 200	20%	25%
2004	291 800	441 300	308 800	458 900	20%	25%
2005	298 600	450 500	313 000	465 200	20%	25%
2006	306 000	460 600	317 700	472 300	20%	25%
2007	316 700	476 700	328 600	488 600	20%	25%
2008	328 800	495 000	340 900	507 100	20%	25%

Anm: Brytpunkten uttryckt i taxerad förvärvsinkomst har beräknats utifrån beskattningsbar inkomst med tillägg för grundavdrag och avdrag för allmän egenavgift för icke-pensionär.

År 1999 togs den s.k. värnskaften bort och ersattes av en statlig inkomstskatt som tas ut i två skikt. I det första skiktet är den statliga skatten 20 procent och gäller för år 2008 för inkomster över 340 900 kr. I det andra skiktet tas ytterligare fem procent ut i skatt. Det gäller år 2008 för inkomster över 507 100 kr. Som ett reallöneskydd indexuppräknas skiktgränserna för statliga skatten mellan åren med inflationen plus två procentenheter. I praktiken har dock skiktgränsernas nivåer många år kommit att fastställas genom separata beslut. Mellan 1999 och 2008 har den nedre skiktgränsen uttryckt i beskattningsbar inkomst justerats upp från 219 300 kr till 328 800 kr dvs. med 109 500 kr. Sett över hela tidsperioden är detta mer än vad som följer av uppräkningsregeln. Uppjusteringen fördelar sig på 82 200 kr för indexregeln, 19 400 kr för att tekniskt kompensera för begränsningen av avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften och 7 900 kr i extra höjning för att få ned andelen inkomsttagare som har inkomster över brytpunkten.⁸ Uppräkningen av den övre skiktgränsen är sett över samma tidsperiod lägre än vad som följer av indexregleringen.

Jobbskatteavdrag i två steg 2007 och 2008

Inkomståret 2007 infördes en skattelättnad i form av en skattereduktion för personer som har inkomster från *aktivt förvärvsarbete*. I budgetpropositionen hösten 2007 aviseras en ytterligare höjning av reduktionen till inkomståret 2008. Syftet med detta s.k. jobbskatteavdrag är att göra det mer lönsamt att arbeta och att därigenom öka arbetskraftsdeltagandet. Jobbskatteavdraget är högre för dem som fyllt 65 år än för övriga åldrar. Skattereduktionen är utformad så att större delen av skattelättnaden tillfaller låg- och medelinkomsttagare. För att jobbskatteavdraget ska hålla takt med prisutvecklingen är det knutet till prisbasbeloppet.

4.21 Tabell visar hur stor skattesänkning jobbskatteavdraget ger vid olika arbetsinkomst inkomståret 2008 sammantaget för de båda stegen. Dessutom visas skattesänkningen som procent av arbetsinkomsten. Den skattesänkning som redovisas i tabellen gäller för personer som har hela sin inkomst från arbete samt är under 65 år. Av tabellen framgår att det ekonomiska utbytet av att gå från t.ex. heltidsarbets-

löshet till heltidsarbete med en årsinkomst på 250 000 kr ökar, på grund av jobbskatteavdraget, med nästan 12 000 kr. Den genomsnittliga skatten, räknat i antal procentenheter, sjunker mest för låginkomsttagare. Därefter minskar skillnaden gradvis för högre inkomster. Jobbskatteavdraget är konstruerat så att det ska uppväga den ökning av margineffekterna som avtrappningen av grundavdraget annars ger i intervallet 128 300-322 200 kr (jämför 4.19 Tabell).

4.21 Tabell

Skattesänkning i kronor till följd av jobbskatteavdraget för personer under 65 år med inkomster från aktivt förvärvsarbete. Inkomståret 2008
Tax reduction (SEK) for persons less than 65 years having incomes from active work, income year 2008

Arbetsinkomst per år, kr	Jobbskatteavdrag, kr	Jobbskatteavdrag i procent av inkomsten
Income from active work per year, SEK	Tax reduction, SEK	Tax reduction as percentage of income
100 000	6 482	6,5
150 000	7 578	5,1
200 000	9 676	4,8
250 000	11 774	4,7
300 000	13 734	4,6
350 000	14 460	4,1
400 000	14 460	3,6
500 000	14 460	2,9

Anm. Enligt förslag som aviseras i budgetpropositionen hösten 2007. I beräkningen har använts en kommunal skattesats på 31,55 procent.

Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner

År 2001 infördes en skattelättnad för utländska experter, forskare och andra nyckelpersoner som vistas i Sverige under en begränsad period. Lättnaden innebär att skatt och socialavgifter endast betalas på 75 procent av lönen. Lättnaden gäller de tre första åren av vistelsen. En särskild nämnd, Forskarskattenämnden, prövar vilka som uppfyller kriterierna.

Fram t.o.m. augusti 2007 har 3 858 ansökningar om skattelättnader kommit in. Den stora mängden ansökningar under 2001 har att göra med övergångsregler som innebär att det i samband med att reglerna infördes fanns möjlighet att ansöka för personer som redan fanns här men som ännu inte vistats tre år i landet.

⁸ I tabellbilagan (4.40 Tabell) redovisas upjusteringen fördelad på respektive år.

Av de 3 495 ansökningar som var avgjorda sommaren 2007 har 1 941 bifallits. Anledningen till avslag är både att man inte uppfyller kriterierna för att få nedsättning samt avslag på formella grunder, vanligen på grund av för sent inkomna ansökningar. Drygt 100 ansökningar har återkallats.

4.22 Tabell

Ansökningar om skattelättnader för utländska nyckelpersoner

Number of applications for tax relief for foreign experts

	Antal ansökningar Number of applications
2001	1 391
2002	479
2003	418
2004	405
2005	451
2006	419
2007 jan-aug	295
Summa (Total)	3 858
varav avgjorda* (of which settled)	3 495
varav bifall (of which approved)	1 941
varav avslag (of which refused)	1 554

* t.o.m. augusti 2007

Källa: Forskarskattenämnden

4.5.7 Marginalskatt och margineffekter

I kapitel 1 beskrivs olika marginalskattebegrepp. Det marginalskattebegrepp som används nedan – den synliga marginalskatten – inkluderar den inkomstskatt och de egenavgifter som träffar en viss inkomstökning som en individ får. Ett annat mer omfattande marginalskattebegrepp är den s.k. skattekiln som utöver den inkomstskatt och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionsskatter.

Ett annat begrepp som förekommer i diskussionerna är margineffekten. Margineffekten brukar utöver marginalskatten beakta de effekter en inkomstökning ger på olika inkomstberoende bidrag och avgifter. De man vanligen tänker på är bostadsbidrag, barnomsorgsavgifter, underhållsbidrag, återbetalning av studielån och socialbidrag. Ett mer heltäckande mått, som används i samband med studier av drivkrafterna för arbete, är den s.k. utbytesgraden.

Utbytesgraden definieras som den andel av en arbetskostnadsökning som tillfaller den som ökar sin arbetsinsats efter ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag.

Högsta marginalskatten 56,55 procent

Den sammanlagda marginalskatt som uppstår i olika inkomstlagen år 2007 för en person i aktiv ålder med förvärvsinkomst illustreras i 4.23 Diagram. I beräkningarna har tagits hänsyn till grundavdraget, en kommunalskattesats på 31,55 procent (= medelutdebiteringen), den statliga inkomstskatten, den allmänna pensionsavgiften samt skattereduktionerna för allmän pensionsavgift och jobbskatteavdraget. Genom att den allmänna pensionsavgiften fr.o.m. 2006 i princip motsvaras av en lika stor skattereduktion påverkar den dock marginalskatten endast i de allra lägsta inkomstskikten.

Den som har inkomster under 17 100 kr (=grundavdragets nivå) betalar ingen skatt. På inkomster mellan 17 100-44 100 kr ska ett belopp motsvarande allmän pensionsavgift om 7 procent betalas men övrig skatt "kvittas bort" mot skattereduktionerna för allmän pensionsavgift och jobbskatteavdrag. Marginalskatten på inkomster däröver är i princip 31,55 procent upp till en inkomst på 328 600 kr. Marginalskatten består här av kommunalskatt. På grund av grundavdragets konstruktion blir dock margineffekten inte 31,55 procent utan något försänkt (25,24 procent) vid inkomster mellan 44 100 kr och 109 600 kr. I skiktet 126 600-316 700 kr nedtrappas grundavdraget men samtidigt ökar jobbskatteavdraget i motsvarande mån vilket gör att marginalskatten för de med arbetsinkomst ligger oförändrad på 31,55 procent i skiktet. I inkomstskiktet mellan 328 600 och 488 600 kr betalas utöver kommunalskatt även statlig inkomstskatt med 20 procent och marginalskatten hamnar på 51,55 procent. När gränsen för statsskattens övre skikt överskrids, vilket inträffar vid inkomster på 488 600 kr, blir marginalskatten 56,55 procent.

17 procent över brytpunkten 2005

I utredningsskedet för den stora skattereformen i början av 1990-talet föreslogs att skiktgränsen vid genomförandet 1991 skulle sättas vid en inkomst på 200 000 kr och man räknade då med att tio procent av de skattskyldiga skulle hamna över brytpunkten. Vid riksdagsbehandlingen och

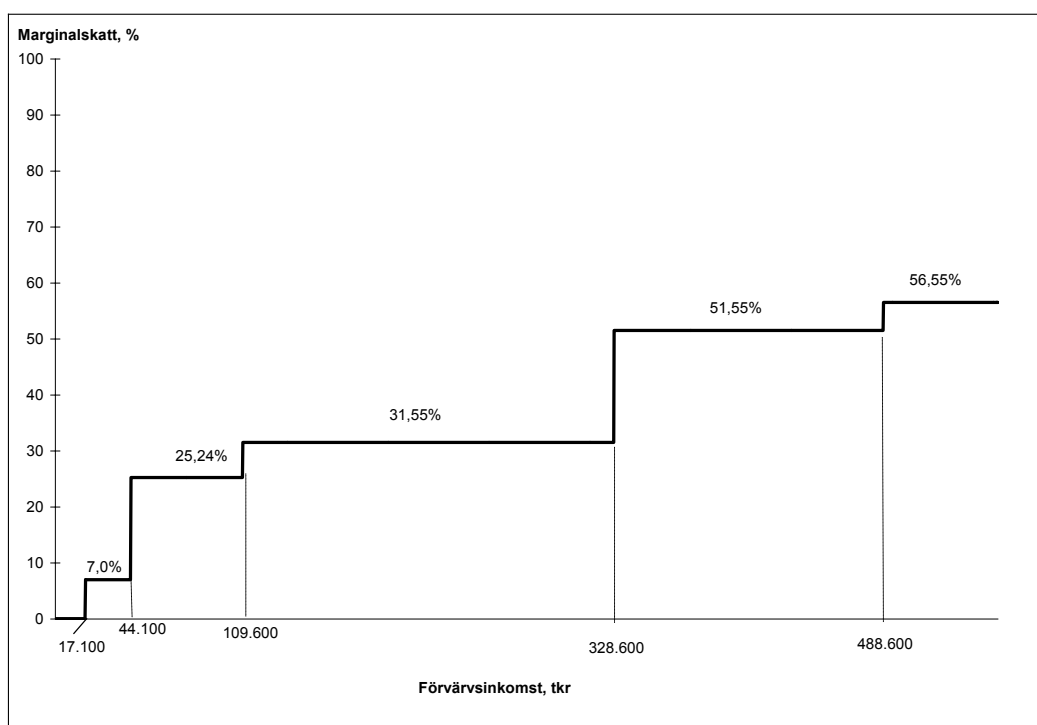
beslutet om skattereformen sänktes gränsen. Skiktgränsen fastställdes därvid med inriktning att 15 procent av de skattskyldiga skulle betala statlig skatt. Inkomstskattereglerna har därefter ändrats i olika avseenden.

Ser man till utfallet 2005 för samtliga inkomsttagare över 20 år (inkl. pensionärer) hade 17 procent eller drygt 1,1 miljoner personer inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Bland helårs- och heltidsanställda hade 34 procent inkomster

över nedersta skiktgränsen (4.24 Tabell samt 4.41 Tabell i tabellbilagan). Bland heltidsanställda män var det 42 procent och bland heltidsanställda kvinnor 22 procent.

Åren 2000-2002 har extra höjningar av den nedre skiktgränsen gjorts i syfte att få ned andelen som betalar statlig skatt. Åren 2004-2006 har däremot uppräknings av skiktgränsen begränsats i förhållande till indexeringen.

4.23 Diagram Marginalskatt i olika inkomstlägen inkomståret 2007 Marginal tax rate at different income levels in 2007

Anm: I diagrammet bortses från den effekt som uppträder vid uttag av allmän pensionsavgift vid den inkomstgräns som man överskrider gränsen för deklarationsplikt.

4.24 Tabell

Procentandelen inkomsttagare över skiktgränsen för statlig inkomstskatt

Share of persons with income level above the threshold for central government income tax

	Andel, procent Share in %					
	Samtliga över 20 år (inkl. pensionärer)			Heltidsanställda 20-64 år		
	All persons above 20 years			Full-time employees 20-64 years		
	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All
Nivå 1 (Level 1)						
1991	34	9	21	53	24	42
1992	28	6	17	43	16	33
1993	27	7	17	47	19	35
1994	30	9	19	52	24	40
1995	25	6	15	42	15	31
1996	26	7	16	44	19	34
1997	28	9	18	47	23	37
1998	29	9	19	48	22	38
1999	30	10	20	48	23	37
2000	30	10	20	47	24	38
2001	28	9	18	44	22	35
2002	25	8	17	41	20	32
2003	25	8	16	39	20	31
2004	24	9	16	40	20	31
2005	25	9	17	42	22	34
Nivå 2 (Level 2)						
1999	7	1	4	12	3	8
2000	9	2	5	14	4	10
2001	9	2	5	13	4	10
2002	8	2	5	13	4	9
2003	8	2	5	12	4	9
2004	8	2	5	12	3	8
2005	8	2	5	13	5	9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna.

Marginal effekter av inkomstprövade system

För att ge en uppfattning om effekterna av några av de inkomstprövade systemen vid sidan av inkomstskatten redovisas i 4.25

4.25 Tabell

Vissa inkomstberoende system vid sidan av skattesystemet 2005 Some means tested systems outside the tax system 2005

	Antal, tusental Number thousands	Belopp, mdkr Amounts, BSEK
Barnomsorgsavgift (Day care fee)		
Ensamstående hushåll (Singles)	85	0,4
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	413	4,3
Summa hushåll (Total households)	498	4,7
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	911	
Återbetalning av studielån m.m. (Repayment of study loan)		
Berörda individer (Affected persons)	996	10,1
Bostadsbidrag till barnfamiljer och unga (Accommodation allowances for families with children and young people)		
Ensamstående hushåll (Singles)	231	3,1
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	60	1,0
Summa hushåll (Total households)	290	4,0
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	350	
Bostadsbidrag till pensionärer (BTP) (Accommodation allowances for pensioners)		
Ensamstående hushåll (Singles)	426	10,9
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	43	1,1
Summa hushåll (Total households)	469	12,1
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	511	

Källa: SCB. Specialuttag ur HEK och FASIT.

Antalet hushåll som betalar barnomsorgsavgifter var 2005 ca 500 000 och det belopp som betalades var 4,7 miljarder kronor. En för riket gemensam maxtaxa i barnomsorgen har införts fr.o.m. år 2002 vilket har lindrat marginaleffekterna. Barnomsorgstaxorna hade tidigare skiftande utformning mellan kommunerna.

Återbetalning av studielån m.m. gjordes av ca 1 miljon personer. Det återbetalda beloppet var 10,1 miljarder kronor. Reglerna för återbetalning har varierat över tiden. För studielån tagna fr.o.m. hösten 2001 gäller att lånet ska betalas tillbaka under längst 25 års tid, eller till och med det år man fyller 60. Återbetalningstiden blir kortare om skulden är liten. Det lägsta belopp man betalar per år är 15 procent av prisbasbeloppet (6 045 kr för år 2007). Beloppet som betalas tillbaka kan minskas om inkomsten är låg. För studielån som är tagna mellan 1989 och vårterminen 2001

Tabell antal berörda hushåll och vilka belopp som omsätts när det gäller barnomsorgsavgifter, återbetalning av studielån och bostadsbidrag år 2005.

gäller att återbetalning ska göras med fyra procent av inkomsten om denna överstiger en viss undre gräns.

Bostadsbidrag till ungdomar och barnfamiljer berörde ca 290 000 hushåll som fick 4,0 miljarder i bostadsbidrag. För barnfamiljer gäller att bostadsbidraget minskas med 20 procent av inkomsten över viss nivå. För ungdomar minskas bostadsbidraget med en tredjedel av inkomsten som överstiger viss nivå.

Bostadsbidraget till pensionärer berörde ca 470 000 hushåll och uppgick till 12,1 miljarder kronor.

Utbytesgraden – ett mera fullständigt mått på marginaleffekter

För att följa hur de ekonomiska drivkrafterna för arbete utvecklas över tiden publicerar Konjunkturinstitutet ett mått på den s.k. utbytesgraden eller totala marginaleffekten vid ökad arbetsinsats.⁹ Institutets

⁹ Måttet redovisas löpande i Konjunkturläget som utkommer fyra gånger per år.

mått ger en mer fullständig bild av marginaleffekterna än andra mer partiella mått. Det beaktar utöver inkomstskatt och inkomstberoende bidrag även arbetsgivaravgifter, indirekta skatter och det värde som ligger i ökade framtida förmåner som t.ex. ålderspension och sjukpenning som uppstår för individen när arbetsinsatsen ökar.

Utbytesgraden definieras som den andel av en arbetskostnadsökning som tillfaller den som ökar sin arbetsinsats efter ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag. Spegelbilden till utbytesgraden är den totala marginaleffekten (=100 procent minus utbytesgraden) som visar den andel av arbetskostnadsökningen som kommer de offentliga finanserna till del. Utbytesgraden mäter förhållandet mellan den ersättning som individen får behålla och vad det skulle kosta honom eller henne att köpa den vara han eller hon själv har producerat, förutsatt att priset består av lönekostnader, arbetsgivaravgifter och indirekta skatter. Om t.ex. utbytesgraden för en person

är 50 procent så måste personen arbeta två timmar för att köpa en timmas arbete av en person som har samma lön.

I 4.26 Tabell redovisas den genomsnittliga utbytesgraden och den genomsnittliga totala marginaleffekten för personer i åldrarna 20-64 år (exkl. pensionärer, egenföretagare och studerande) åren 1997-2007. Medelvärde av alla arbetande svenskers utbytesgrad beräknas 2007 uppgå till 43,1 procent. Detta innebär att i genomsnitt får en person av en lönekostnadsökning på 1 000 kr behålla 431 kr (inkl. värdet av framtida förmåner) medan 569 kr går i ökad skatt och minskade inkomstberoende bidrag. Skulle en genomsnittlig individ vilja köpa en timmas arbete av en person med samma timlön krävs år 2007 en arbetsinsats på 2,32 timmar. Bakom medelvärdena döljer sig stora individuella skillnader. Vissa individer har låg utbytesgrad, dvs. hög marginaleffekt, medan andra har hög utbytesgrad, dvs. låg marginaleffekt.

4.26 Tabell

Genomsnittlig utbytesgrad och total marginaleffekt med fördelning på komponenter för individer i åldrarna 20-64 åren 1997- 2007 (exkl. pensionärer, egenföretagare och studerande)

Average net compensation rate and total marginal effect distributed by components, population aged 20-64 years 1997-2007 (pensioners, self-employed and students excl.)

	Fördelning av arbetskostnadsökningen på olika komponenter, andel (%)										
	Distribution of marginal increase in labour cost by components, share (%)										
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 prel.	2007 prel.
Arbetskostnadsökning (Increase in labour cost)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
varav arbetsgivaravgift (of which employers soc.sec.contr.)	24,8	24,8	24,8	24,8	24,7	24,7	24,7	24,6	24,5	24,5	24,5
Återstående kontantlöneökning (Remaining increase in cash wage)	75,2	75,2	75,2	75,2	75,3	75,3	75,3	75,4	75,5	75,5	75,5
Framtida förmånsökning (Increase in future benefits)	..	..	..	..	..	..	+10,5	+10,5	+9,0	+8,6	+8,6
Inkomstskatt (Income tax)	..	..	..	..	..	..	-33,0	-33,3	-34,0	-33,8	-31,9
Minskade bidrag* (Decrease in current benefits)	..	..	..	..	..	..	-1,7	-1,8	-1,0	-0,8	-0,7
Indirekt skatt (Indirect taxes)	..	..	..	..	..	..	-9,9	-9,9	-8,1	-8,1	-8,4
Utbytesgrad (Net compensation rate)	39,4	39,3	37,3	39,6	40,8	41,1	41,2	40,7	41,4	41,5	43,1
Total marginaleffekt (Total marginal effect)	60,6	60,7	62,7	60,4	59,2	58,9	58,8	59,3	58,6	58,5	56,9
Tidsåtgång om köp av en timmas arbete från personer med samma timlön (Time needed if one were to buy an hour of work from persons with the same hourly wage)	2,54 tim	2,55 tim	2,68 tim	2,53 tim	2,45 tim	2,43 tim	2,43 tim	2,45 tim	2,41 tim	2,41 tim	2,32 tim

* Bostadsbidrag, socialbidrag, underhållsstöd och barnomsorgsavgift

Källa: Konjunkturinstitutet.

4.6 Mer om kommunalskatten

I detta avsnitt behandlas kommunalskatterna översiktligt. Den läsare som vill veta mer om kommunalskatterna och kommunernas ekonomi hänvisas till Statistiska centralbyråns bok "Årsbok för Sveriges kommuner 2007", som är huvudkällan till de uppgifter om kommunalskatterna som redovisas nedan.

4.6.1 Kommunalskatten proportionell

Kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt samt att bestämma skattesatsens storlek. Fram till år 2000 bestod den totala skattesatsen av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting och skattesats för kyrkliga kommuner. I och med kyrkans skiljande från staten utgörs den totala skattesatsen fr.o.m. år 2000 av summan av skattesatsen för kommunen och skattesatsen för landstinget.

Den tidigare församlingsskatten har ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som en skatt. Förändringen sammanhänger med att Svenska kyrkan frigjordes från staten den 1 januari år 2000. Kyrkoavgiften inkluderar en avgift till begravningsverksamheten. De som inte tillhör Svenska kyrkan eller bor i en kommun som är huvudman för begravningsverksamheten betalar en separat begravningsavgift.¹⁰

Kommunalskatt betalas sedan mitten av 1980-talet endast av fysiska personer. Den kommunala inkomstskatten är proportionell, dvs. den utgår med samma procentuella andel av den beskattningsbara förvärvsinkomsten oavsett inkomstens storlek. Alla skattskyldiga betalar skatt till den kommun och det landsting där de är folkbokförda.

4.6.2 Utveckling av kommunalskatten

Utvecklingen av de kommunala skattesatserna i medeltal åren 1960-2007 redovisas i 4.27 Tabell. Den genomsnittliga kommunala skattesatsen i landet uppgår år 2007 till 31,55 procent. För att få en riktig bild av utvecklingen före och efter år 2000 måste församlingsskatten exkluderas.

År 1990 beslutade riksdagen om kommunalt skattestopp. Den successiva ökningen av kommunalskattesatsen sedan decennier tillbaka stoppades upp åren 1990-1994. Inom ramen för skattestoppet gjordes dock 1992 en skatteväxling mellan kommuner och landsting. Anledningen var att kommunerna genom den s.k. ÅDEL-reformen övertog service och vård av äldre och handikappade från landstingen. Under åren efter 1992 har gjorts ytterligare skatteväxlingar mellan kommunerna och landstingen, i första hand med anledning av att landstingen lämnat över ansvaret för bl.a. särskolan och omsorgen om psykiskt utvecklingsstörda till kommunerna. Skattestoppet hävdes 1995 med vissa reservationer. Åren 1997-1999 fanns bestämmelser som innebar att höjningar av kommunalskatten i särskilda fall (lågskattekommunerna Täby, Danderyd och Lidingö undantagna) skulle reducera det generella statsbidraget med hälften av den ökning i skatteintäkterna som skattehöjningen medförde. Åren 1997 och 1998 berördes inga kommuner av denna reducering. År 1999 berördes fem kommuner och det generella statsbidraget reducerades för dessa med sammantaget ca 20 miljoner kronor. Den tillfälliga lagen om reducering av statsbidraget vid skattehöjningar upphörde att gälla i och med utgången av 1999. Från 1999 till 2007 har medelskattesatsen ökat med 1,26 procentenheter.

¹⁰ Den kyrkoavgift exkl. begravningsavgift, som erläggs av dem som tillhör Svenska kyrkan, är år 2007 i genomsnitt 0,98 procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten. Ytterligare ett antal trossamfund har fastställt sin avgiftssats till 1,00 procent. Den obligatoriska begravningsavgiften, som betalas av alla i landet, har beräknats till 0,22 procent i genomsnitt.

4.27 Tabell

Kommunala medelskattesatser vissa år under perioden 1960-2007

Mean local tax rates, certain years 1960-2007

År Year	Antal kommuner Number of municipalities	Folkmängd, tusental Population, thousands	Medelskattesats, % Mean local tax rate, %					Skatteunderlag Tax base	
			Total kommunal*	Total exkl. församlings- skatt	Primär- kommun	Lands- ting**	För- samlingar	Kr per invånare	Kr per invånare reala värden***
			Total	Total excl. parishes	Municipal- ities	County councils	Parishes	SEK per inhabitant	SEK per inhabitant, real value
1960	1 031	7 471	14,63	13,86	10,85	4,38	0,77	..	..
1965	995	7 695	17,25	16,45	12,18	5,95	0,80	..	..
1970	848	8 014	21,00	20,18	14,18	8,06	0,82	9 601	..
1975	278	8 177	25,23	24,35	15,23	10,21	0,88	14 689	..
1980	279	8 303	29,09	28,09	16,68	12,61	1,00	27 821	..
1985	284	8 343	30,38	29,28	17,20	13,30	1,10	41 797	88 000
1990	284	8 527	31,16	30,01	17,31	13,96	1,15	65 642	104 000
1995	288	8 816	31,50	30,33	20,20	11,05	1,17	92 260	106 000
1996	288	8 837	31,65	30,47	21,15	10,17	1,18	96 011	108 000
1997	288	8 844	31,66	30,47	21,16	10,15	1,19	97 960	108 000
1998	288	8 848	31,65	30,46	21,18	10,12	1,19	101 837	112 000
1999	289	8 854	31,48	30,29	20,55	9,79	1,19	104 931	114 000
2000	289	8 861	30,38	30,38	20,57	9,87	.	109 796	120 000
2001	289	8 883	30,53	30,53	20,57	10,02	.	115 903	126 000
2002	289	8 909	30,52	30,52	20,53	10,05	.	124 256	134 000
2003	290	8 941	31,17	31,17	20,70	10,53	.	131 770	138 000
2004	290	8 976	31,51	31,51	20,80	10,76	.	138 239	142 000
2005	290	9 011	31,60	31,60	20,84	10,81	.	143 531	145 000
2006	290	9 048	31,60	31,60	20,83	10,82	.	147 381	148 000
2007	290	9 113	31,55	31,55	20,78	10,84	.	152 373	152 000

* Med total skattesats avses den procentuella andel av den beskattningsbara inkomsten som en skattskyldig påförs i kommunal inkomstskatt. Genomsnittliga skattesatser, medelskattesatser, är beräknade som vägda medelvärden med det kommunala skatteunderlaget som vikter. Från och med år 2000 ingår inte längre någon församlingsskatt i den kommunala skattesatsen, eftersom församlingarna inom Svenska kyrkan inte längre är kommuner.

** Exklusive kommuner utanför landsting, s.k. landstingsfria kommuner.

*** Skatteunderlaget per invånare (medelskattkraften) är omräknat till reala värden genom deflatering med konsumentprisindex (KPI) med år 2007=100 (det vill säga inkomståret 2005=100). Värdena har genomgående avrundats till jämna tusental.

Källa: SCB, Årsbok för Sveriges kommuner 2007.

4.6.3 Kommunalskatten varierar med drygt fem procentenheter

Det totala kommunala skatteuttaget varierar mycket mellan olika kommuner och olika delar av landet. Skillnaden mellan den kommun som 2007 har lägst total kommunal skatt (Vellinge kommun i Skåne län 28,89 procent) och den som har högst skatt (Dals-Eds kommun i Dalsland 34,24 procent) uppgår till 5,35 procentenheter.

4.28 Tabell

Kommunerna med lägst och högst kommunalskatt 2007, procent
Local authority areas with the lowest and highest local income tax rates in 2007, percent

Kommun	Procent
Local authority area	Percent
Tio med lägsta (Ten with lowest)	
1. Vellinge	28,89
2. Kävlinge	28,90
3. Örkelljunga	29,15
4. Staffanstorps	29,28
5. Ängelholm	29,43
6. Lomma	29,63
7. Solna	29,65
8. Danderyd	29,73
9. Halmstad	29,75
10. Laholm	30,00
Tio med högsta (Ten with highest)	
1. Dals-Ed	34,24
2. Ragunda	33,72
3. Sollefteå	33,69
4-5. Norsjö, Malå	33,65
6. Härnösand	33,64
7. Ånge	33,63
8. Smedjebacken	33,59
9. Mora	33,57
10. Borlänge	33,55

Källa: SCB, Årsbok för Sveriges kommuner 2007.

Av landets 290 kommuner hade 9 stycken en kommunal skattesats under 30 procent. Utdebitering över 33 procent fanns i 44 kommuner (4.43 och 4.44 Tabell i tabellbilagan). Ser man till hur stor andel av befolkningen (4.29 Diagram) som bor i kommuner med olika skattesats finner man att kommuner med skattesats under 30 procent omfattar 3,6 procent av befolkningen och 8,0 procent bor i kommuner med utdebitering över 33 procent.

4.6.4 Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Årjäng

Förvärvsinkomsterna och därmed det kommunala beskattningsunderlaget varierar över landet. Skattekraft är ett mått som används som beteckning på det skatteunderlag som härrör från kommunens egna invånare. I genomsnitt för riket var skattekraften 2007 152 373 kr per invånare.¹¹ Av kommunerna hade Danderyd i Stockholms län den högsta skattekraften med 176 procent av riksgenomsnittet och Årjäng i Värmlands län det lägsta med 79 procent av riksgenomsnittet (4.44 Tabell i tabellbilagan).

4.6.5 Kommunalskatten vidarebefordras från staten till kommunerna

Kommunalskatten fastställs av kommunfullmäktige men tas administrativt in av staten. Kommunalskatten vidarebefordras sedan från staten till kommunerna. År 1993 infördes nuvarande system för hur staten betalar ut kommunalskattemedel till kommunerna. Utbetalningen grundas på det senast kända skatteunderlaget som räknas upp med av regeringen bestämda faktorer som motsvarar den beräknade ökningen av skatteunderlaget de två efterföljande åren. Den prognostiserade utvecklingen följs upp och när det slutliga taxeringsutfallet är känt görs en slutreglering. Fr.o.m. 1998 reviderades systemet för utbetalning av skattemedel till kommuner och landsting genom att slutavräkningen ändrades från en individuell slutavräkning på kommun- eller landstingsnivå till en kollektiv slutavräkning. Detta innebär att skillnaden mellan preliminära och slutliga kommunal- och landstingssskattemedel på riksnivå regleras med ett enhetligt belopp per invånare i kommunen och landstinget.

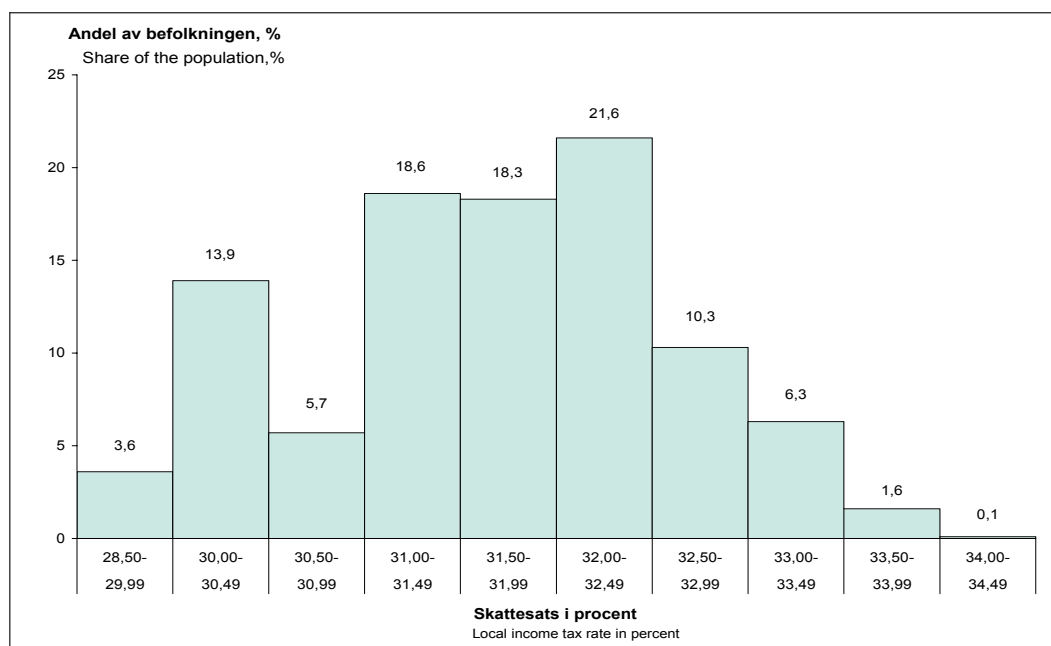
Systemförändringen som gjordes 1993 medförde att den tidigare tvååriga eftersläpningen upphörde. Det nya systemet underlättar den kommunala planeringen genom att utgifter och inkomster kommer bättre i fas.

¹¹ Avser de inkomster som intjänades två år tidigare dvs inkomståret 2005.

4.29 Diagram

Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats 2007

Population by total local income tax rate 2007

Källa: SCB, Årsbok för Sveriges kommuner 2007 (se även 4.43 Tabell i tabellbilaga).

4.6.6 Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting

Ett nytt system för kommunalekonomisk utjämnung infördes 2005. Det finns ett delsystem för kommuner och ett för landsting. Utjämningsystemet syftar till att garantera alla kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar oavsett strukturella förhållanden. Utjämningsystemet innehåller ett system för inkomstutjämnung, ett system för kostnadsutjämnung samt inslag i form av strukturbidrag, införandebidrag och regleringspost. Staten finansierar inkomstutjämnungen till större delen. Kommuner garanteras genom inkomstutjämningsbidraget 115 procent och landstingen 110 procent av en uppräknad medelskattekraft. Kommuner och landsting som har en skattekraft över respektive nivå betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Kostnadsutjämnungen syftar till att utjämna för strukturella behovs- och kostnadsskillnader och finansieras genom en omfördelning mellan kommunerna. Strukturbidraget finansieras av staten och ges bl.a. till kommuner med hög arbetslöshet och svagt befolkningsunderlag.

Genom utjämningsystemet överförs år 2007 ca 71 miljarder kronor från staten till kommuner och landsting. Av beloppet avser 55 miljarder kronor kommunerna och 16 miljarder landstingen.

4.30 Tabell

Kommunalekonomisk utjämnung för kommuner och landsting år 2007, mdkr Economic equalisation for municipalities and county councils year 2007, BSEK

	Kommuner Municipalities	Landsting County councils	Totalt Total
Inkomstutjämnung (Equalisation of revenues)			
Statsbidrag (State grant)	48,1	15,8	63,9
Kommunal avgift (Municipal fee)	-3,3	-2,0	-5,2
Inomkommunal kostnadsutjämnung (Intramunicipal equalisation of costs)			
Bidrag (Contribution)	4,9	1,2	6,0
Avgifter (Fees)	-4,9	-1,2	-6,0
Övriga poster i utjämningsystemet (Other items of the equalisationsystem)			
Strukturbidrag (Structural grant)	1,5	0,7	2,2
Införandebidrag (Introduction grant)	0,5	0,2	0,7
Regleringspost (Regulation amount)	8,3	0,9	9,3
Summa (Sum)	55,2	15,7	70,8

Källa: SCB, Årsbok för Sveriges kommuner 2007.

Nedanstående exempel för Sollentuna och Dorotea visar hur den kommunalekonomiska utjämningen fungerar i det enskilda fallet år 2007. Värdena i sammanställningen avser kronor per invånare.

4.31 Tabell

Exempel på utjämning av inkomster och kostnader, Sollentuna och Dorotea, kr/invånare Examples of equalisation of revenues and costs, Sollentuna and Dorotea, SEK per capita

	Sollentuna	Dorotea
Inkomstutjämning (Equalisation of revenues)		
Statsbidrag (State grant)	-	+9 083
Kommunal avgift (Municipal fee)	-2 956	-
Inomkommunal kostnadsutjämning (Intramunicipal equalisation of costs)		
Bidrag (Contribution)	+2 329	+10 122
Avgift (Fee)	-	-
Övriga poster i utjämningssystemet (Other items of the equalisationsystem)		
Strukturbidrag (Structural grant)	-	+2 539
Införandebidrag (Introduction grant)	-	+245
Regleringspost (Regulation amount)	+913	+913
Summa utfall av utjämningssystemet, kr/inv (Total outcome of the system, per capita SEK)	+286	+22 902

Källa: SCB, Årsbok för Sveriges kommuner 2007.

Sollentuna är en kommun som har en skattekraft som ligger 27 procent över riksgenomsnittet (dvs. över den garanterade nivån på 115 procent) och får betala en avgift till inkomstutjämningen. Doroteas skattekraft ligger 14 procent under riksgenomsnittet och får via ett positivt inkomstutjämningsbidrag en utfyllnad upp till den garanterade nivån på 115 procent av medelskattekraften. Båda kommunerna har strukturella förhållanden som ligger sämre till än snittet vilket innebär att de får ett positivt bidrag inom ramen för kostnadsutjämningsystemet. Kostnadsstrukturen i Dorotea är dock betydligt mer oförmånlig än i Sollentuna. Dorotea får därutöver ett strukturbidrag. Sammantaget får Sollentuna ett bidrag på 286 kr per invånare och Dorotea ett bidrag på 22 902 kr per invånare.

4.7 Socialavgifter

Socialavgifterna är i ekonomisk mening till viss del avgifter, som till denna del grundar förmåner i form av rätt till sjukpenning, pensioner m.m. Till resterande del är dessa

avgifter i ekonomisk mening att betrakta som skatter eftersom de inte finansierar förmåner som är relaterade till individens inkomst.

4.7.1 Olika former av socialavgifter

En av grundtankarna i skattereformen i början 1990-talet var att all arbetsersättning oavsett vilken form den har och all inkomst av näringsverksamhet skulle beläggas med någon typ av socialavgifter eller motsvarande skatt. För att uppnå detta tas socialavgifter ut i olika former.

Den första typen är de avgifter som betalas in av arbetsgivarna och som kallas för arbetsgivaravgifter. Egenföretagarnas motsvarande avgifter kallas för egenavgifter. Den andra formen är den allmänna pensionsavgift som betalas direkt av både anställda och egenföretagare.

En tredje typ är den särskilda löneskatten som är att betrakta som en renodlad skatt. Den särskilda löneskatten tillkom i samband med skattereformen i syfte att ge inkomsterna en mer likformig beskattning. Nivån på den särskilda löneskatten sattes att motsvara skattedelen av socialavgifterna såsom avgifterna var utformade vid tiden för skattereformen. Särskild löneskatt betalas på förvärvsinkomster som inte är förmånsgrundande, på vissa försäkringssättningar och på pensionskostnader.

Avgifter till premiepensionssystemet inte att betrakta som skatt

År 1998 beslutade riksdagen om ett reformerat ålderspensionssystem. Ett inslag i det nya pensionssystemet är den s.k. premiepensionen. Avsättningen av medel i premiepensionssystemet registreras på enskilda konton där pensionsspararna själv väljer vem som ska förvalta sparandet. För att kunna jämföra skatterna i EU-länderna fastlägger Eurostat (EU:s statistikorgan) principer för hur skatter ska redovisas. Eurostat har beslutat att pensionssystem av den karaktär som premiepensionssystemet har inte ska ingå som en del i offentliga sektorns skatteintäkter. Omläggningen innebär att de avgifter som betalas till premiepensionssystemet inte längre anses tillhöra den offentliga sektorn utan hushållssektorn. I redovisningen av totala socialavgifterna har därför fr.o.m. 1999 avräknats ett belopp motsvarande de årliga avgifterna till premiepensionssystemet.

4.32 Tabell

Socialavgifter för olika huvudgrupper 1996-2005, mnkr

Compulsory social security contributions by main group 1996-2005, MSEK

Inkomstår Income year	Avgiftsslag Main group					Summa sociala avgifter Total social sec. contributions	Andel av BNP As percentage of GDP
	Arbetsgivaravgifter Employers' social sec. contributions	Egenavgifter Social sec. contributions for self-employed	Allmänna egenavgifter General social sec. contributions	Särskild löneskatt Special tax on certain earned income and pension costs	Avgår avgifter till premiepensions-systemet Deduction for the premium pension system		
1996	230 629	5 820	37 539	11 552		285 540	15,6%
1997	237 492	5 652	46 438	12 872		302 453	15,9%
1998	251 400	5 980	56 687	16 131		330 198	16,6%
1999	266 290	6 434	59 965	18 771	-20 805	330 654	15,8%
2000	283 640	7 153	63 074	22 349	-18 349	357 867	16,1%
2001	299 641	7 396	65 749	25 336	-15 422	382 700	16,7%
2002	309 463	7 692	68 137	27 639	-18 392	394 539	16,6%
2003	316 342	7 756	70 296	27 145	-17 525	404 013	16,4%
2004	322 994	8 031	72 115	28 576	-17 821	413 894	16,1%
2005	332 877	8 790	74 178	29 862	-20 287	425 420	15,9%

Källa: Skatteverket och ESV. Taxeringsutfallet, riksbokföringen samt statistikdatabasen GIN-Skatt.

Socialavgifterna 425 miljarder kronor 2005

År 2005 uppgick socialavgifterna inkl. den särskilda löneskatten totalt till 425 miljarder kronor vilket innebär att de svarade för drygt hälften av de skatter som tas ut på arbete (4.32 Tabell).

4.7.2 Underlag och avgiftssatser

År 2008 gäller i korthet följande för beräkning av underlaget för socialavgifterna. I beskrivningen har beaktats de förslag till ändringar som förts fram i budgetpropositionen hösten 2007.

- Avgiftspliktigt underlag för arbetsgivaravgifterna är löntagarens bruttoersättning inkl. skattepliktiga förmåner och exkl. kostnadsavdrag. Om den utbetalda ersättningen till en person är mindre än 1 000 kr under ett år är denna avgiftsfri.
- Underlaget för egenföretagarnas egenavgifter är i huvudsak nettointäkten av näringsverksamhet.
- Underlaget för den särskilda löneskatten är sådan näringsverksamhet där den

skattskyldige inte själv är aktiv (s.k. passiv näringsverksamhet). Särskild löneskatt tas också ut på vissa försäkringsersättningar som inte kan anses ersätta förlorad arbetsinkomst (t.ex. avtalsreglerad avgångsersättning) och på bidrag till vinstandelsstiftelse. Vidare tas ut särskild löneskatt på de kostnader som en arbetsgivare har för pensionsutfästelser till anställda samt på egenföretagares pensionsförsäkringspremier.

- För den allmänna pensionsavgiften som betalas direkt av individerna är det avgiftspliktiga underlaget inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp (år 2007=370 413).¹² Inkomster därutöver är avgiftsfria och berättigar inte heller till pensionsförmåner.

Som framgår av 4.33 Tabell har avgiftsuttagets sammansättning förskjutits sett över en längre tidsperiod. Sedan början av 1990-talet har arbetsgivar- och egenavgifter sänkts samtidigt som införts allmänna egenavgifter/allmän pensionsavgift som successivt höjts.

¹² Inkomstbasbeloppet används för beräkning av det s.k. taket för pensionsgrundande inkomst och beräkning av den allmänna pensionsavgiften. Uppräkningen av inkomstbasbeloppet utgår från ett inkomstindex som har koppling till utvecklingen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst. För inkomståret 2007 är inkomstbasbeloppet 45 900 kr.

4.33 Tabell

Avgiftssatser för socialavgifter för olika huvudgrupper i procent av avgiftspliktig ersättning/inkomst Compulsory social security contributions by main group as percentages of earnings liable for charges

År Year	Avgiftsslag Main group			
	Arbetsgivaravgifter Employers' social sec. contributions	Egenavgifter Social sec. contributions for self-employed	Allmänna egenavgifter General social sec. contributions	Särskild löneskatt Special tax on certain earned income and pension costs
1990	38,97	34,19	-	-
1991*	38,02	34,75	-	22,20
1992	34,83	33,85	-	21,85
1993	31,00	29,55	0,95	17,69
1994	31,36	29,75	1,95	17,89
1995	32,86	31,25	3,95	21,39
1996	33,06	31,25	4,95	21,39
1997	32,92	31,25	5,95	22,42
1998	33,03	31,25	6,95	24,26
1999	33,06	31,25	6,95	24,26
2000	32,92	31,11	7,00	24,26
2001-2003	32,82	31,01	7,00	24,26
2004	32,70	30,89	7,00	24,26 (16,16)**
2005	32,46	30,89	7,00	24,26 (16,16)**
2006	32,28	30,71	7,00	24,26 (16,16)**
2007	32,42	30,71	7,00	24,26
2008***	32,42	30,71	7,00	24,26

* Genomsnitt för året. Olika avgifter gällde före och efter halvårsskiftet.

** Procentsatsen inom parentes åren 2004-2006 avser särskilda bestämmelser för personer som omfattas av det nya pensionssystemet dvs. personer som är födda 1938 eller senare och är över 65 år (dvs. för år 2004 personer födda 1938, år 2005 personer födda 1938-1939, år 2006 personer födda 1938-1940). Fr.o.m. 2007 tas särskild löneskatt inte längre ut på arbetsinkomster för de som är över 65 och omfattas av nya pensionssystemet (dvs. år 2008 åldrarna 66-70 år). Däremot betalas liksom tidigare en ålderspensionsavgift för denna åldersgrupp. År 2008 föreslås den särskilda löneskatten slopad även för de som omfattas av det äldre pensionssystemet.

*** År 2008 enligt förslag i budgetpropositionen hösten 2007.

4.34 Tabell

Avgiftssatser för arbetsgivaravgifter och egenavgifter efter ändamål åren 2006-2008 Compulsory social security contribution rates by purpose 2006-2008

Ändamål Purpose	Arbetsgivaravgifter, % Employers' social security contributions, %			Egenavgifter, % Social sec. contributions for self-employed, %		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
	Sjukförsäkringsavgift (<i>Health insurance</i>)	8,64	8,78	7,71	9,61*	9,61*
Föräldraförsäkringsavgift (<i>Parental insurance</i>)	2,20	2,20	2,20	2,20	2,20	2,20
Ålderspensionsavgift (<i>Old age pension</i>)	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift (<i>Survivor's pension</i>)	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70
Arbetsmarknadsavgift (<i>Labour market</i>)	4,45	4,45	2,43	1,91	1,91	0,50
Arbetskadavgift (<i>Occupational injuries</i>)	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68
S:a socialavgifter (Total social sec. contrib.)	27,88	28,02	24,93	26,31	26,31	23,22
Allmän löneavgift (<i>General wage fee</i>)	4,40	4,40	7,49	4,40	4,40	7,49
S:a socialavgifter och allmän löneavgift (Total social sec. contrib. and general wage fee)	32,28	32,42	32,42	30,71	30,71	30,71

* Med en karensdag i sjukförsäkringen. Avgiftssatsen är lägre om egenföretagaren väljer att ha fler karensdagar.

Anm: Avgiftssatserna för 2008 enligt förslag i budgetpropositionen hösten 2007.

Arbetsgivar- och egenavgifter efter ändamål

Arbetsgivar- och egenavgifterna är sammansatta av olika delavgifter avsedda för olika ändamål (4.34 Tabell). Det finns sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Därutöver finns en allmän löneavgift utan koppling till ett specifikt ändamål. Avgiftsuttaget domineras av avgifter för finansiering av sjukförsäkring och ålderspension. Mellan 2007 och 2008 föreslås avgiftsuttaget totalt sett bli oförändrat. Inom ramen för oförändrat uttag föreslås en ändrad sammansättning. Sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsavgifterna sänks som en anpassning till att de utgifter avgifterna ska finansiera förväntas minska. Eftersom justeringen av de båda avgifterna ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat uttag så höjs den allmänna löneavgiften i motsvarande mån.

Särskild löneskatt

Särskild löneskatt tas ut på inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsför-

måner t.ex. vissa försäkringsersättningar. Nivån på den särskilda löneskatten är schablonmässigt beräknad baserat på de avgifter som gällde vid tiden för skattereformen i början av 1990-talet. Skattesatsen är 24,26 procent av underlaget. Denna procentsats tillämpas på inkomster av passiv näringsverksamhet och på vissa försäkringsersättningar och på pensionsutfästelser.

Allmän pensionsavgift

De allmänna egenavgifterna som direktdebiteras löntagare och företagare har varierat i sammansättning över åren (4.35 Tabell). Fr.o.m. år 1998 finns bara en pensionsavgift. Avgiftsunderlaget för denna är fr.o.m. år 2000 inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp och avgiftssatsen är 7,00 procent av avgiftsunderlaget. Den högsta avgiften år 2007 blir med dessa regler 25 900 kr vilket inträffar vid en förvärvsinkomst på 370 413 kr. Inkomster därutöver är avgiftsfria och berättigar inte heller till pensionsförmåner.

4.35 Tabell

Allmänna egenavgifter i procent av avgiftspliktig inkomst

General social security contributions by purpose, rates in percent of earnings liable for charges

År Year	Avgift efter ändamål, procent Charges by purpose, percent			
	Allmän sjukförsäkringsavgift	Allmän arbetslöshetsförsäkringsavgift	Allmän pensionsavgift	Samtliga allmänna egenavgifter
	General health insurance	General unemployment insurance	Pension contribution	Total general social sec. contributions
1993	0,95			0,95
1994	0,95	1,00		1,95
1995	2,95	-	1,00	3,95
1996	3,95	-	1,00	4,95
1997	4,95	-	1,00	5,95
1998 - 1999	-	-	6,95	6,95
2000 -	-	-	7,00	7,00

Fram t.o.m. 1999 var pensionsavgiften avdragsgill. År 2000 inleddes en reform av förvärvsinkomstbeskattningen som innebär att de förvärvsarbetande genom en skattereduktion successivt kommit att kompenseras för effekterna av den allmänna pensionsavgift som infördes under 1990-talets budgetsanering. Fr.o.m. 2006

är kompensationen fullt genomförd och avdragsrätten är i sin helhet ersatt av en skattereduktion.¹³

Avgiftssatserna olika för olika åldersgrupper

Reglerna innebär att avgiftsuttaget på arbetsinkomster varierar beroende på den

¹³ Tre fjärdedelar (75 procent) av kompensationen genomfördes uppdelat på åren 2000, 2001 och 2002. Åren 2003 och 2004 gjordes ett uppehåll. År 2005 höjdes kompensationen ytterligare till 87,5 procent av avgiftsuttaget. Sista steget i kompensationen togs 2006. Detta innebär att fr.o.m. 2006 motsvaras den allmänna pensionsavgift som förs på inkomsttagarna av en lika stor skattereduktion.

anställdes eller egenföretagarens ålder. Följande gäller för 2008 (4.36 Tabell). För anställda mellan 25-65 år betalas ”normal” avgiftssats vilket innebär 32,42 procent. Normal avgiftssats gäller även för anställda under 18 år. I syfte att stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft tas för anställda som vid årets ingång fyllt 18 men inte 25 år sedan den 1 juli 2007 ut en lägre avgift än den normala. Arbetsgivaravgiften för 18-25 åringar uppgår 2008 till 21,31 procent och består av ålderspensionsavgift och hälften av övriga avgifter. Dessutom betalar alla anställda upp till 70 år själva en allmän pensionsavgift på 7 procent i anslutning till inkomsttaxeringen.

För personer över 65 år som är kvar i arbetslivet gäller olika regelsystem beroende på om man omfattas av det nya eller det gamla pensionssystemet. De som omfattas av det nya pensionssystemet tjänar in pensionsrätt även i de fall de fortsätter att arbeta efter att personen fyllt 65 år. En successiv infasning i det nya systemet sker över åren. År 2008 omfattas personer i åldersgruppen 66-70 år av det nya pensionssystemet. För personer i detta åldersintervall avgiftsbeläggs arbetsinkomsten med ålderspensionsavgift på 10,21 procent samt med direktdebiterad allmän pensionsavgift på 7 procent. För förvärvsaktiva personer som är 71 år eller mer, och som därför omfattas av det gamla pensionssystemet, föreslås i budgetpropositionen hösten 2007 att avgiftsuttaget helt slopas i syfte att göra det mer attraktivt att ha äldre anställda.

4.7.3 Undantagsregler för avgiftsuttaget

Det finns vissa undantag från de grundläggande reglerna för avgiftsuttaget som tillkommit av arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska skäl.

Generell nedsättning åren 1997-2007

Ett av undantagen är den generella sänkning av arbetsgivaravgifterna med fem procentenheter upp till viss nivå som tillkom 1997 i syfte att underlätta för företagen att expandera. År 2006 uppgick nedsättningen för helår räknat till som högst 37 080 kr per företag. Även egenföretagare har haft en motsvarande nedsättning. Värdet på nedsättningen kan för år 2006 beräknas till drygt 6 miljarder kronor. Nedsättningen har halverats under 2007 och upphört helt år 2008. Skälet till avvecklingen anges vara att konstruktionen bedömts vara ineffektiv utifrån sitt syfte och ersätts av andra satsningar för att stimulera efterfrågan på arbetskraft.

Utvidgad regional nedsättning

Fram till och med 1999 fanns ett regionalpolitiskt stöd till näringslivet i speciellt utsatta delar av landet. Arbetsgivare och egenföretagare med viss verksamhet inom vissa kommuner i stödområdet fick sätta ned arbetsgivar- eller egenavgiften med åtta procentenheter. Med den utformning nedsättningen hade godkändes den inte av EU-kommissionen eftersom den inte var förenlig med statsstödsriktlinjerna.

4.36 Tabell

Avgiftssatser i olika åldersgrupper 2008. Anställda

Compulsory social security contributions by age groups 2008. Employees

Personer som under år 2008 fyller	Födelsår Year of birth	Arbetsgivaravgift, avgiftssats Social security contribution, rates			Summa Total	Egenbetald allmän pensionsavgift
		Ålderspensionsavgift	Övriga socialavgifter	Särskild löneskatt		
Persons who reaches this age during the year 2008		Old age pension	Other social security contributions	Special tax on certain earned income and pension costs		General pension contribution
-18 år	1990-	10,21%	22,21%	-	32,42%	7%
19-25 år	1983-1989	10,21%	11,10%	-	21,31%	7%
26-65 år	1943-1982	10,21%	22,21%	-	32,42%	7%
66-70 år	1938-1942	10,21%	-	-	10,21%	7%
71- år	-1937	-	-	-	-	-

En ny regional stimulans av småföretagandet i stödområde A infördes år 2002. Den regionala nedsättningen i stödområdet uppgår till 10 procent av avgiftsunderlaget upptill 852 000 kr. Den utvidgade regionala nedsättningen i stödområde A blir maximalt 85 200 kr. Nedsättningen omfattar inte offentliga arbetsgivare, transportverksamhet och jordbruk. I stödområde A ingår särskilt utsatta kommuner och delar av kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län. Nedsättningen är begränsad till belopp och faller under EU-kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse, s.k. försumbart stöd. Värdet på nedsättningen kan beräknas till inemot 0,6 miljarder kronor.

Förslag om sänkta arbetsgivaravgifter i vissa tjänstesektorer

Regeringen har aviserat att den under hösten 2007 kommer att lägga fram förslag om sänkta socialavgifter för vissa delar av tjänstesektorn. Åtgärden syftar till att stimulera efterfrågan på arbetskraft, förbättra den samhällsekonomiska effektiviteten och minska svartarbetet i den svenska ekonomin. Styrande för det branschurval som ska omfattas av nedsättningen är att det ska vara produktion av tjänster som i förhållandevis hög utsträckning kan ersätta hemarbete och svartarbete. Ambitionen är att de nya reglerna ska kunna träda ikraft den 1 januari 2008 efter godkännande av Europeiska kommissionen.

4.8 Beskattning av tjänstegruppliv

4.8.1 Skatten tas ut av försäkringsföretag m.fl.

Särskild premieskatt betalas på premie för grupplivförsäkring och för utbetalt belopp som motsvarar ersättning på grund av sådan försäkring. Beskattningen av tjänstegruppliv i dess nuvarande form kom till i samband med skattereformen i början av 1990-talet som en del av de basbreddningar som syftade till en mer likformig och neutral beskattning av löneförmåner. Tidigare hade förmånen av tjänstegruppliv inte beskattats. Istället för att direkt förmånsbeskatta individerna valdes som teknisk lösning att ta ut skatten av svenska

försäkringsföretag, utländska försäkringsföretag ifråga om verksamhet som bedrivs här i landet och i vissa fall av arbetsgivare och näringsidkare.

År 2006 gav beskattningen av tjänstegruppliv skatteinkomster på 1 233 miljoner kronor.

Skatten på tjänstegruppliv har satts att motsvara genomsnittlig kommunalskattesats och uttaget av särskild löneskatt. Att skattesatserna blir så olika (se nedan) sammanhänger med att beskattningsunderlaget i en del fall utgörs av förmånen efter skatt och i andra fall förmånen inkl. skatt.

4.8.2 Skattesatser

För försäkringsföretag är skattesatsen 45 procent av beskattningsunderlaget. Underlaget utgörs av 95 procent av de premieinkomster som inkommer till försäkringsföretaget och avser grupplivförsäkring i tjänsten eller yrket.¹⁴ Skatteplikt inträder när premie tas emot.

För staten och andra arbetsgivare som utan att försäkring tecknats för anställdas räkning, betalar ut ersättning som motsvarar ersättning på grund av grupplivförsäkring är skattesatsen 81,83 procent. Underlaget utgörs av utbetalt belopp. Skatteplikt inträder vid utbetalning.

För att uppnå en neutral beskattning i de fall arbetsgivare och näringsidkare väljer utlandstecknade försäkringar finns en skatteplikt direkt för arbetsgivaren/näringsidkaren eftersom utländska försäkringsföretag inte kan omfattas av svensk premieskatt.¹⁵ I dessa fall är beskattningsunderlaget 95 procent av betald premie och skatten uppgår till 81,83 procent av underlaget.

4.9 Andra nedsättningar m.m.

4.9.1 Skattereduktion för hushållstjänster från 1 juli 2007

Fr.o.m. den 1 juli 2007 kan privatpersoner få skattereduktion när man anlitar någon att utföra hushållstjänster. Den som utför tjänsten måste ha F-skattsedel och arbetet ska ha utförts i eller i nära anslutning till bostaden (t.ex. snöskottning, gräsklippning). Arbetskostnaden måste vara minst 1 000 kr per år. Skattereduktionen är 50 procent av arbetskostnaden inklusive moms, men högst 50 000 kr per sökande och år. Det

¹⁴ Att underlaget begränsas till 95 procent beror på att 5 procent av premien schablonmässigt antas gå till omkostnader i försäkringsföretaget.

¹⁵ I den mån betalning av premie på motsvarande försäkring till svenskt försäkringsföretag hade föranlett skatteplikt för det svenska försäkringsföretaget.

innebär att skattereduktion inte ges för arbetskostnader som överstiger 100 000 kr per person och år. Skattereduktion kan fås även i de fall man betalar för hushållstjänster som utförs i föräldrarnas hushåll.

Även den som har haft skattepliktig löneförmån i form av hushållstjänster föreslås fr.o.m. 2008 få skattereduktion med 50 procent av förmånens värde.

4.9.2 Skattereduktion för byggnadsarbeten ("ROT-avdrag")

I syfte att stimulera byggarbetsmarknaden har under vissa perioder funnits en skattereduktion, s.k. ROT-avdrag, när man anlitat någon för att reparera, bygga om eller bygga till sitt hus. ROT-avdraget har varit kopplat till arbetskostnaden. Åren 1993-1999 gavs ROT-avdrag med vissa kortare avbrott. Skattereduktionen för ägare till villor, fritidshus och bostadsrättslägenhet var 30 procent av arbetskostnaden (inklusive moms) upp till viss nivå. För hyreshus och bostadsrättsföreningar gällde särskilda regler för ROT-avdrag. ROT-avdrag har också givits för arbeten utförda mellan 15 april 2004 och 30 juni 2005. Sammantaget har ROT-avdrag under dessa år givits

med 14,1 miljarder kronor (4.37 Tabell) varav 6,6 miljarder till fysiska personer och 7,5 miljarder till juridiska personer.

4.9.3 Sjöfartsstöd

Sjöfartsstöd lämnas till rederier med svenskeregistrerade fartyg som används i utrikestrafik av betydelse för den svenska utrikeshandeln eller den svenska tjänsteexporten. Stödet motsvarar den preliminärskatt och arbetsgivaravgift som betalats för de sjömän som är anställda. Sjöfartsstöd har funnits även tidigare men stödet tillgodoförs sedan oktober 2001 redarna genom kreditering på redarnas skattekonto. År 2006 uppgick krediteringen för sjöfartsstöd till 1 705 miljoner kronor.

Rätten till sjöfartsstöd föreslås i en proposition hösten 2007 utvidgas till att även gälla för arbete på ett handelsfartyg från ett annat EES-land. Vidare föreslås att arbete på ett fartyg som går i internationell trafik och som är registrerat i ett annat nordiskt land än Sverige undantas från beskattning i Sverige. Det senare gäller även inkomst från arbete på danska färjor i linjetrafik mellan Sverige och Danmark.

4.37 Tabell
"Slutfacit" för ROT-avdraget åren 1993-1999 samt 2004-2005
Special tax reduction for housing improvements, 1993-1999 and 2004-2005

	Antal beslut			Skattereduktion, mnkr		
	Number of decisions			Tax reduction, MSEK		
	1993-1999	2004-2005	Totalt	1993-1999	2004-2005	Totalt
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	978 645	465 585	1 444 230	4 399	2 174	6 573
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	52 150	17 942	70 092	6 192	1 331	7 523
Summa (Total)	1 030 795	483 527	1 514 322	10 591	3 505	14 096

Källa: Skatteverkets debiteringssammandrag.

Tabellbilaga:

- 4.38 Tabell Befolkningen 18 år eller äldre fördelade i inkomstklasser efter taxerad förvärvsinkomst. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete. Inkomståret 2005
- 4.39 Tabell Befolkningen fördelad efter åldersgrupp. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete. Inkomståret 2005
- 4.40 Tabell Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999-2008 fördelat på orsak
- 4.41 Tabell Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2005
- 4.42 Tabell Avdraget för pensionssparande 2005 fördelat på intervall och kön (exkl. dödsbon)
- 4.43 Tabell Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats (till landsting och kommun) 2007, länsvis
- 4.44 Tabell Folkmängd, medelinkomst, skattekraft och total kommunal skattesats (till landsting och kommun) 2007 i Sveriges 290 kommuner

4.38 Tabell

Befolkningen 18 år eller äldre fördelade i inkomstklasser efter taxerad förvärvsinkomst. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete i form av inkomstskatt, allmän pensionsavgift samt skattereduktioner. Inkomståret 2005

Total population aged 18 years or more by assessed income from employment and business showing number of persons, income amounts and taxes on labour in form of central government income tax for individuals, local income tax for individuals, general pension contribution and tax reductions, income year 2005

Taxerad förvärvsinkomst, tkr Assessed inc. from work, KSEK	Antal personer Number of persons	Taxerad förvärvsinkomst mnr Assessed inc. from work, MSEK	Skatt på arbete (mnr) i form av Taxes on labour (MSEK) in form of			Skattereduktion (mnr) för Tax reduction (MSEK) for		Summa, mnr Total, MSEK
			Statlig inkomstskatt Central gov. inc. tax	Kommunal inkomstskatt Local inc. tax	Allmän pensionsavgift Pension contribution	Allmän pensionsavgift Pension contribution	Fackförenings- och A-kasseavgift Labour union dues, fee unempl. benefit fund	
0	305 278	0	0	0	2	-1	-10	1
- 20	225 288	2 133	0	17	44	-19	-8	40
20 - 40	185 784	5 524	0	752	340	-287	-20	785
40 - 60	160 812	7 994	0	1 615	465	-401	-26	1 653
60 - 80	210 668	15 157	0	3 322	560	-485	-30	3 367
80 - 100	442 824	40 124	0	9 104	732	-635	-46	9 155
100 - 120	382 311	42 024	0	9 813	967	-841	-67	9 873
120 - 140	392 854	51 093	0	12 640	1 374	-1 195	-98	12 720
140 - 160	449 184	67 422	0	17 568	2 103	-1 831	-151	17 689
160 - 180	494 481	84 134	0	22 751	3 353	-2 920	-234	22 950
180 - 200	495 495	94 064	0	26 157	4 429	-3 860	-292	26 434
200 - 220	497 469	104 472	0	29 721	5 570	-4 857	-354	30 080
220 - 240	482 350	110 856	0	32 100	6 535	-5 700	-392	32 543
240 - 260	432 937	108 096	0	31 757	6 695	-5 841	-376	32 236
260 - 280	370 065	99 797	0	29 684	6 292	-5 491	-332	30 154
280 - 300	313 754	90 885	0	27 314	5 766	-5 033	-285	27 763
300 - 320	267 692	82 876	62	25 013	5 296	-4 623	-239	25 509
320 - 340	196 408	64 704	649	19 566	4 128	-3 604	-179	20 560
340 - 360	147 211	51 448	1 072	15 578	3 212	-2 805	-132	16 925
360 - 400	204 788	77 482	2 667	23 504	4 496	-3 926	-179	26 562
400 - 500	261 480	115 682	6 795	35 207	5 767	-5 037	-212	42 520
500 -1000	232 022	148 043	17 008	45 365	5 143	-4 492	-164	62 860
1000 -	30 164	50 013	9 815	15 458	653	-570	-13	25 342
Samtliga (All)	7 181 319	1 514 025	38 068	434 007	73 920	-64 451	-3 838	477 721
Icke folkbokförda (not registered in Sweden)	88 129	5 116	228	1 425	231	-200	-5	1 679
Totalt (Total)	7 269 448	1 519 141	38 296	435 432	74 151	-64 651	-3 844	479 400
varav för följande kategorier, endast folkbokförda (by categories, only registered)								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 644 397	270 372	3 238	73 480	723	-629	-41	76 771
2. 18-24 år (18-24 years)	745 130	59 945	55	15 091	4 077	-3 534	-183	15 508
3. Egenföretagare (Self-employed)	153 987	29 468	540	8 254	1 844	-1 606	-43	8 990
4. Lönstagare (Employees)	3 738 105	1 054 830	33 293	310 761	64 906	-56 627	-3 358	348 975
5. Övriga (Others)	899 700	99 409	942	26 422	2 370	-2 056	-214	27 477

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare. I annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i gruppen övriga.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret (IoT).

4.39 Tabell

Befolkningen fördelad efter åldersgrupp. Uppgifter om antal inkomstagare, inkomstsummor samt skatt på arbete i form av inkomstskatt, allmän pensionsavgift samt skattereduktioner. Inkomståret 2005

Total population by age group showing number of persons, income amounts and taxes on labour in form of central government income tax for individuals, local income tax for individuals, general pension contribution and tax reductions, income year 2005

Ålder	Antal personer	Taxerad förvärvs-inkomst mnkr	Skatt på arbete (mnkr) i form av			Skattereduktion (mnkr) för		Summa, mnkr Total, MSEK
			Taxes on labour (MSEK) in form of			Tax reduction (MSEK) for		
			Statlig inkomstskatt	Kommunal inkomstskatt	Allmän pensionsavgift	Allmän pensionsavgift	Fackförenings- och A-kasseavgift	
Age	Number of persons	Assessed inc. from work, MSEK	Central gov. inc. tax	Local inc. tax	Pension contribution	Pension contribution	Labour union dues, fee unempl. benefit fund	
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
18 - 24	745 130	59 945	55	15 091	4 077	-3 534	-183	15 508
25 - 34	1 143 758	227 965	3 120	65 032	15 234	-13 280	-784	69 327
35 - 44	1 271 857	326 091	10 270	95 463	19 888	-17 349	-1 035	107 241
45 - 54	1 165 292	314 386	11 083	92 524	18 259	-15 930	-963	104 976
55 - 64	1 210 885	315 266	10 302	92 417	15 739	-13 730	-834	103 898
65 - 74	778 766	148 049	2 607	41 383	723	-629	-33	44 051
75 -	865 631	122 323	631	32 097	0	0	-8	32 720
Samtliga (All)	7 181 319	1 514 025	38 068	434 007	73 920	-64 451	-3 838	477 721
Tillkommer personer under 18 år (To be added for persons under 18 years old)								
-17	1 810 720	1 936	1	156	37	-29	0	164
Totalt alla åldrar (Sum all ages)	8 992 039	1 515 961	38 069	434 163	73 957	-64 480	-3 839	477 885

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret (IoT).

4.40 Tabell

Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999-2008 fördelat på orsak, kr

Adjustment of level at which central government income tax is to be paid distributed by cause, 1999-2008, SEK

Inkomstår Income year	Nivå taxerad förvärvs- inkomst Level assessed income	Nivå beskattningsbar inkomst Level taxable income	Uppräkning av beskattningsbar inkomst på grund av Adjustment of taxable income due to			
			Indexering Indexation	Teknisk höjning* Technical adjustment	Justering av skiktgränsen därutöver Adjustment of level in addition	Total nominell uppräkning Total nominal adjustment
Nedre skiktgränsen (Lower level)						
1999	245 000	219 300				
2000	254 600	232 600	+5 300	+4 400	+3 600	+13 300
2001	271 500	252 000	+6 900	+4 500	+8 000	+19 400
2002	290 100	273 800	+11 800	+5 000	+5 000	+21 800
2003	301 000	284 300	+10 500	0	0	+10 500
2004	308 800	291 800	+10 300	0	-2 800	+7 500
2005	313 000	298 600	+7 000	+2 700	-2 900	+6 800
2006	317 700	306 000	+7 600	+2 800	-3 000	+7 400
2007	328 600	316 700	+10 700	0	0	+10 700
2008	340 900	328 800	+12 100	0	0	+12 100
Total förändring 1999-2008 (Total change 1999-2008)	+95 900	+109 500	+82 200	+19 400	+7 900	+109 500
Övre skiktgränsen (Upper level)						
1999	389 500	360 000				
2000	398 600	374 000	+8 700	+5 300	0	+14 000
2001	411 100	390 400	+11 100	+5 300	0	+16 400
2002	430 900	414 200	+18 300	+5 500	0	+23 800
2003	447 200	430 000	+15 800	0	0	+15 800
2004	458 900	441 300	+15 600	0	-4 300	+11 300
2005	465 200	450 500	+10 600	+3 000	-4 400	+9 200
2006	472 300	460 600	+11 400	+3 200	-4 500	+10 100
2007	488 600	476 700	+16 100	0	0	+16 100
2008	507 100	495 000	+18 300	0	0	+18 300
Total förändring 1999-2008 (Total change 1999-2008)	+117 600	+135 000	+125 900	+22 300	-13 200	+135 000

* Som kompensation för effekterna av den avdragsbegränsning för den allmänna pensionsavgiften som genomförts dessa år.

4.41 Tabell

Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2005

Number of persons and share of persons with income level above the threshold for central government income tax 1991-2005

	Antal, tusental Number, thousands			Andel, procent Share in %		
	Män	Kvinnor	Samtliga	Män	Kvinnor	Samtliga
	Men	Women	All	Men	Women	All
Samtliga 20-år (All age 20-)						
Nivå 1 (Level 1)						
1991	1 052	308	1 360	34	9	21
1992	876	213	1 088	28	6	17
1993	839	230	1 068	27	7	17
1994	930	284	1 214	30	9	19
1995	791	193	984	25	6	15
1996	821	231	1 052	26	7	16
1997	888	292	1 180	28	9	18
1998	934	286	1 220	29	9	19
1999	941	331	1 272	30	10	20
2000	952	337	1 289	30	10	20
2001	892	319	1 212	28	9	18
2002	816	277	1 093	25	8	17
2003	799	290	1 089	25	8	16
2004	793	299	1 092	24	9	16
2005	830	306	1 136	25	9	17
Nivå 2 (Level 2)						
1999	237	44	281	7	1	4
2000	267	56	323	9	2	5
2001	272	60	332	9	2	5
2002	257	54	311	8	2	5
2003	251	54	305	8	2	5
2004	246	51	297	8	2	5
2005	259	64	322	8	2	5
Heltidsanställda 20-64 år (Full-time employees 20-64 years)						
Nivå 1 (Level 1)						
1991	789	230	1 019	53	24	42
1992	625	147	772	43	16	33
1993	598	162	760	47	19	35
1994	679	210	889	52	24	40
1995	577	138	715	42	15	31
1996	610	170	780	44	19	34
1997	657	218	874	47	23	37
1998	683	210	893	48	22	38
1999	684	236	920	48	23	37
2000	715	248	963	47	24	38
2001	673	238	911	44	22	35
2002	612	209	820	41	20	32
2003	591	219	810	39	20	31
2004	588	224	812	40	20	31
2005	628	239	867	42	22	34
Nivå 2 (Level 2)						
1999	174	31	205	12	3	8
2000	203	42	246	14	4	10
2001	204	45	250	13	4	10
2002	190	42	231	13	4	9
2003	185	42	227	12	4	9
2004	178	38	216	12	3	8
2005	194	48	242	13	5	9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna.

4.42 Tabell

Avdraget för pensionssparande 2005 fördelat på intervall och kön (exkl.dödsbon) Deduction for savings for individual private pension 2005 by size of deduction and gender

tkr KSEK	Antal inkomstagare i nedanstående klasser av pensionssparande		
	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga Total
- 2	198 421	160 884	359 305
2 - 4	418 046	315 742	733 788
4 - 6	113 083	88 521	201 604
6 - 8	132 730	104 709	237 439
8 - 10	40 444	33 542	73 986
10 - 12	22 640	22 142	44 782
12 - 16	48 498	46 170	94 668
16 - 20	84 446	82 900	167 346
20 - 24	7 607	18 607	26 214
24 - 30	5 060	15 279	20 339
30 - 40	3 682	15 674	19 356
40 -	234	1 551	1 785
Samtliga (All)	1 074 891	905 721	1 980 612

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

4.43 Tabell
Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats (till landsting och kommun)
2007, länsvis
Population by total local tax rate (to county and municipality) 2007, by counties

Län County	Folkmängd, tusental Population, thousands	Procentuell fördelning av folkmängd efter total kommunal skattesats Share of population in per cent by total local tax rate in %										Summa
		-29,99	30,00- 30,49	30,50- 30,99	31,00- 31,49	31,50- 31,99	32,00- 32,49	32,50- 32,99	33,00- 33,49	33,50- 33,99	34,00-	
Stockholms	1 918	4,8	44,0	7,5	6,9	10,3	21,8	4,7	-	-	-	100
Uppsala	320	-	-	-	18,3	62,1	5,8	6,7	7,1	-	-	100
Södermanlands	263	-	11,8	-	33,6	54,5	-	-	-	-	-	100
Östergötlands	418	-	33,2	0,9	63,1	-	2,8	-	-	-	-	100
Jönköpings	332	-	-	-	-	65,4	25,5	9,1	-	-	-	100
Kronobergs	180	-	-	8,6	74,6	11,6	5,3	-	-	-	-	100
Kalmar	234	-	-	-	-	19,6	74,3	6,1	-	-	-	100
Gotlands	57	-	-	-	-	-	-	-	100,0	-	-	100
Blekinge	151	-	-	-	-	40,8	18,8	40,4	-	-	-	100
Skåne	1 185	12,5	11,1	26,9	48,4	-	1,0	-	-	-	-	100
Hallands	289	30,8	41,0	-	28,2	-	-	-	-	-	-	100
Västra Götalands	1 538	-	-	2,2	9,1	29,5	46,2	7,8	4,9	-	0,3	100
Värmlands	273	-	-	-	9,6	-	38,9	36,7	14,9	-	-	100
Örebro	275	-	-	-	7,1	46,9	33,6	12,4	-	-	-	100
Västmanlands	248	-	-	-	53,5	-	6,1	38,1	2,4	-	-	100
Dalarnas	276	-	-	-	-	-	5,6	16,0	50,0	28,4	-	100
Gävleborgs	276	-	-	-	-	9,5	69,8	10,1	10,5	-	-	100
Västernorrlands	244	-	-	-	-	-	22,6	46,1	8,1	23,2	-	100
Jämtlands	127	-	-	-	-	-	-	79,4	16,0	4,6	-	100
Västerbottens	258	-	-	-	-	-	-	33,2	63,8	3,0	-	100
Norrbottns	252	-	-	2,1	18,4	68,7	10,8	-	-	-	-	100
Hela riket (Total)	9 113	3,6	13,9	5,7	18,6	18,3	21,6	10,3	6,3	1,6	0,1	100
Antal kommuner med resp. skattesats (Number of municipalities)		9	14	16	45	51	58	53	34	9	1	290

Källa: SCB, Årsbok för Sveriges kommuner 2007.

4.44 Tabell

Folkmängd, medelinkomst, skattekraft och total kommunal skattesats (till landsting och kommun) 2007 i Sveriges 290 kommuner

Population, average income, tax base and total local tax (to county and municipality) 2007 in the 290 municipalities of Sweden

Län/kommun County/municipality	Folkmängd den 31 dec 2006 Population 31 Dec 2006	Skatteunderlag*		Total skattesats % Total local tax rate	Län/kommun County/municipality	Folkmängd den 31 dec 2006 Population 31 Dec 2006	Skatteunderlag*		Total skattesats % Total local tax rate
		kr/inv Average tax base per capita, SEK	Index: riket=100 Share of average tax base,%				kr/inv Average tax base per capita, SEK	Index: riket=100 Share of average tax base,%	
Hela riket	9 113 257	152 373	100	31,55	Katrineholm	32 029	135 970	89	31,70
- kommun med lägsta (Vellinge)				28,89	Nyköping	50 191	149 834	98	31,00
- kommun med högsta (Dals-Ed)				34,24	Oxelösund	11 111	160 640	105	31,00
Stockholms län:					Strängnäs	31 152	156 768	103	30,35
Botkyrka	77 553	136 266	89	32,40	Trosa	10 951	163 382	107	31,40
Danderyd	30 492	268 924	176	29,73	Vingåker	9 212	129 593	85	31,50
Ekerö	24 301	181 109	119	31,50	Södermanlands län	263 099	144 509	95	31,30
Haninge	72 956	154 596	101	32,35	Östergötlands län:				
Huddinge	90 182	160 898	106	32,37	Boxholm	5 226	135 957	89	31,00
Järfälla	62 342	175 820	115	31,25	Finspång	20 812	147 308	97	31,15
Lidingö	42 321	232 139	152	31,23	Kinda	9 918	131 689	86	31,00
Nacka	82 421	194 394	128	30,68	Linköping	138 580	151 594	99	30,25
Norrtälje	54 836	143 696	94	32,69	Mjölby	25 348	136 896	90	31,00
Nykvarn	8 609	170 259	112	32,22	Motala	41 959	138 499	91	31,25
Nynäshamn	24 992	154 702	102	32,10	Norrköping	125 463	140 886	92	31,30
Salem	14 715	165 735	109	32,17	Söderköping	14 051	142 291	93	31,20
Sigtuna	36 976	159 884	105	32,37	Vadstena	7 541	144 128	95	31,10
Sollentuna	60 528	193 619	127	30,60	Valdemarsvik	8 038	129 051	85	31,00
Solna	61 717	181 981	119	29,65	Ydre	3 822	131 240	86	30,75
Stockholm	782 885	185 652	122	30,05	Åtvidaberg	11 775	136 036	89	32,00
Sundbyberg	34 529	175 058	115	31,55	Ödeshög	5 433	123 177	81	31,35
Södertälje	81 791	148 147	97	32,40	Östergötlands län	417 966	143 398	94	30,90
Tyresö	41 476	169 293	111	31,90	Jönköpings län:				
Täby	61 006	218 377	143	30,30	Aneby	6 551	130 965	86	32,50
Upplands-Bro	37 848	168 111	110	31,85	Eksjö	16 516	142 782	94	32,57
Upplands-Väsby	21 638	158 652	104	31,85	Gislaved	29 327	144 900	95	31,75
Vallentuna	27 868	165 858	109	31,45	Gnosjö	9 598	153 682	101	31,95
Vaxholm	10 440	180 011	118	32,15	Habo	10 122	141 849	93	31,83
Värmdö	35 803	164 701	108	32,55	Jönköping	122 194	147 355	97	31,75
Österåker	37 879	170 983	112	31,70	Mullsjö	7 075	137 069	90	32,65
Stockholms län	1 918 104	178 715	117	30,88	Nässjö	29 369	138 359	91	32,10
Uppsala län:					Sävsjö	10 985	129 567	85	32,25
Enköping	38 486	144 210	95	31,35	Tranås	17 765	136 688	90	32,22
Heby	13 530	127 423	84	33,36	Vaggeryd	12 816	140 521	92	31,50
Håbo	18 637	163 135	107	32,20	Vetlanda	26 380	139 284	91	32,17
Knivsta	13 597	165 874	109	31,87	Värnamo	32 841	148 756	98	31,75
Tierp	19 943	130 956	86	31,45	Jönköpings län	331 539	143 647	94	31,92
Uppsala	185 187	155 387	102	31,80	Kronobergs län:				
Älvkarleby	9 110	141 199	93	33,05	Alvesta	18 741	140 749	92	31,41
Östhammar	21 435	146 437	96	32,55	Lessebo	8 099	135 880	89	31,91
Uppsala län	319 925	151 175	99	31,90	Ljungby	27 121	142 857	94	31,16
Södermanlands län:					Markaryd	9 613	135 233	89	31,20
Eskilstuna	92 250	139 445	92	31,70	Tingsryd	12 712	132 454	87	31,66
Flen	16 222	136 376	90	31,10	Uppvidinge	9 508	136 560	90	32,20
Gnesta	9 981	143 064	94	31,70					

Län/kommun County/municipality	Folkmängd den 31 dec 2006 Population 31 Dec 2006	Skatteunderlag*		Total skattesats % Total local tax rate	Län/kommun County/municipality	Folkmängd den 31 dec 2006 Population 31 Dec 2006	Skatteunderlag*		Total skattesats % Total local tax rate
		kr/inv Average tax base per capita, SEK	Index: riket=100 Share of average tax base,%				kr/inv Average tax base per capita, SEK	Index: riket=100 Share of average tax base,%	
Växjö	78 473	149 936	98	31,16	Staffanstorps	20 840	160 700	105	29,28
Älmhult	15 368	150 324	99	30,80	Svalöv	13 055	129 184	85	30,38
Kronobergs län	179 635	144 541	95	31,27	Svedala	18 988	150 200	99	30,63
Kalmar län:					Tomelilla	12 719	125 171	82	31,00
Borgholm	10 983	125 077	82	32,20	Trelleborg	40 320	138 190	91	30,75
Emmaboda	9 436	141 716	93	31,83	Vellinge	32 270	183 970	121	28,89
Hultsfred	14 306	130 684	86	32,53	Ystad	27 398	144 041	95	30,50
Högsby	6 033	123 233	81	32,43	Åstorp	13 885	128 463	84	30,68
Kalmar	61 321	145 275	95	32,03	Ängelholm	38 682	148 651	98	29,43
Mönsterås	13 111	139 832	92	32,03	Örkelljunga	9 529	127 162	83	29,15
Mörbylånga	13 520	138 134	91	32,03	Östra Göinge	13 886	132 791	87	31,00
Nybro	19 680	134 267	88	32,45	Skåne län	1 184 500	142 582	94	30,69
Oskarshamn	26 244	151 392	99	32,13	Hallands län:				
Torsås	7 154	129 201	85	32,05	Falkenberg	39 874	133 817	88	30,20
Vimmerby	15 588	133 990	88	32,08	Halmstad	88 958	144 551	95	29,75
Västervik	36 400	137 615	90	31,78	Hylte	10 371	134 722	88	31,17
Kalmar län	233 776	139 297	91	32,08	Kungsbacka	71 044	170 401	112	31,25
Gotlands län:					Laholm	23 153	131 408	86	30,00
Gotland	57 297	128 317	84	33,10	Varberg	55 459	142 029	93	30,25
Blekinge län:					Hallands län	288 859	147 478	97	30,39
Karlshamn	31 179	146 119	96	32,60	Västra Götalands län:				
Karlskrona	61 844	146 681	96	31,90	Ale	26 800	146 939	96	32,45
Olofstrom	13 355	145 348	95	32,55	Alingsås	36 481	148 989	98	32,24
Ronneby	28 443	140 291	92	32,00	Bengtstors	10 080	131 992	87	32,99
Sölvesborg	16 615	142 205	93	32,66	Bollebygd	8 179	152 285	100	31,94
Blekinge län	151 436	144 753	95	32,20	Borås	100 221	145 672	96	31,94
Skåne län:					Dals-Ed	4 900	126 640	83	34,24
Bjuv	14 199	129 116	85	31,28	Essunga	5 651	131 320	86	31,95
Bromölla	12 145	141 829	93	32,15	Falköping	31 240	134 294	88	31,55
Burlöv	15 662	137 559	90	30,48	Färgelanda	6 779	130 531	86	32,14
Båstad	14 170	153 400	101	30,62	Grästorps	5 809	135 501	89	32,20
Eslöv	30 437	133 085	87	30,13	Gullspång	5 506	127 381	84	33,37
Helsingborg	123 389	150 424	99	30,60	Göteborg	489 757	158 678	104	32,00
Hässleholm	49 381	134 200	88	31,00	Götene	12 959	140 648	92	31,95
Höganäs	23 857	159 486	105	30,12	Herrljunga	9 243	135 792	89	32,79
Hörby	14 540	126 039	83	30,17	Hjo	8 853	135 283	89	32,45
Höör	14 777	134 733	88	31,22	Härryda	32 395	166 292	109	31,60
Klippan	16 106	129 081	85	30,40	Karlsborg	6 880	137 597	90	31,95
Kristianstad	76 540	141 054	93	31,25	Kungälv	38 899	159 312	105	32,32
Kävlinge	27 369	155 851	102	28,90	Lerum	37 092	162 859	107	31,63
Landskrona	40 018	131 236	86	30,63	Lidköping	37 526	144 890	95	31,54
Lomma	19 434	188 919	124	29,63	Lilla Edet	12 836	138 884	91	33,25
Lund	103 286	154 792	102	31,38	Lysekil	14 631	147 275	97	32,94
Malmö	276 244	134 267	88	31,23	Mariestad	23 933	139 278	91	31,64
Osby	12 634	134 683	88	31,40	Mark	33 594	135 351	89	32,09
Perstorp	6 898	138 179	91	30,95	Mellerud	9 623	126 236	83	33,14
Simrishamn	19 418	134 318	88	30,90	Munkedal	10 246	130 500	86	33,21
Sjöbo	17 721	126 951	83	30,31	Möndal	58 938	166 794	109	31,39
Skurup	14 703	134 492	88	30,50	Orust	15 185	148 333	97	32,34
					Partille	33 614	165 620	109	30,94
					Skara	18 595	142 939	94	31,45

Län/kommun County/municipality	Folkmängd den 31 dec 2006 Population 31 Dec 2006	Skatteunderlag*		Total skattesats % Total local tax rate	Län/kommun County/municipality	Folkmängd den 31 dec 2006 Population 31 Dec 2006	Skatteunderlag*		Total skattesats % Total local tax rate
		kr/inv Average tax base per capita, SEK	Index: riket=100 Share of average tax base,%				kr/inv Average tax base per capita, SEK	Index: riket=100 Share of average tax base,%	
Skövde	50 153	147 946	97	31,59	Örebro län	275 030	143 558	94	32,04
Sotenäs	9 283	146 864	96	32,19	Västmanlands län:				
Stenungsund	23 190	157 643	103	32,52	Arboga	13 391	140 673	92	32,54
Strömstad	11 569	133 651	88	32,44	Fagersta	12 202	154 680	102	32,99
Svenljunga	10 405	133 173	87	31,65	Hallstahammar	15 042	141 270	93	32,49
Tanum	12 253	132 857	87	32,44	Kungsör	8 211	144 015	95	32,71
Tibro	10 671	133 202	87	31,59	Köping	24 659	144 661	95	32,84
Tidaholm	12 653	132 406	87	31,45	Norberg	5 843	142 707	94	33,34
Tjörn	14 954	158 851	104	32,09	Sala	21 360	135 332	89	32,99
Tranemo	11 742	141 574	93	31,20	Skinnskatteberg	4 752	139 663	92	32,69
Trollhättan	53 830	150 097	99	31,84	Surahammar	10 109	145 858	96	32,99
Töreboda	9 368	122 224	80	31,85	Västerås	132 920	155 020	102	31,24
Uddevalla	50 507	141 495	93	32,74	Västmanlands län	248 489	149 331	98	31,95
Ulricehamn	22 436	139 521	92	31,43	Dalarnas län:				
Vara	15 961	131 909	87	31,35	Avesta	21 963	149 738	98	33,10
Värgårda	10 896	134 973	89	31,94	Borlänge	47 399	145 441	95	33,55
Vänersborg	37 023	147 899	97	33,09	Falun	55 267	150 266	99	33,30
Åmål	12 716	136 371	89	32,99	Gagnef	10 080	132 302	87	33,38
Öckerö	12 229	156 375	103	31,64	Hedemora	15 380	136 499	90	32,80
Västra Götalands län	1 538 284	150 445	99	32,00	Leksand	15 450	140 575	92	32,35
Värmlands län:					Ludvika	25 477	146 544	96	33,20
Arvika	26 131	134 478	88	31,40	Malung	10 518	133 433	88	32,70
Eda	8 670	123 261	81	32,75	Mora	20 159	140 469	92	33,57
Filipstad	10 952	133 441	88	32,50	Orsa	7 026	124 902	82	33,25
Forshaga	11 466	131 950	87	32,85	Rättvik	10 884	131 761	86	32,95
Grums	9 332	140 736	92	32,90	Smedjebacken	10 715	151 261	99	33,59
Hagfors	13 127	139 516	92	32,80	Säter	10 991	137 452	90	33,45
Hammarö	14 489	162 287	107	32,60	Vansbro	6 983	127 822	84	33,43
Karlstad	82 878	151 256	99	32,25	Älvdalen	7 419	128 495	84	32,70
Kil	11 803	138 059	91	32,90	Dalarnas län	275 711	142 711	94	33,23
Kristinehamn	23 848	140 927	92	33,05	Gävleborgs län:				
Munkfors	3 936	135 523	89	33,00	Bollnäs	26 278	135 535	89	31,57
Storfors	4 526	136 408	90	32,75	Gävle	92 416	151 274	99	32,22
Sunne	13 591	129 115	85	32,30	Hofors	10 091	148 181	97	32,57
Säffle	15 973	135 180	89	32,50	Hudiksvall	36 956	140 058	92	32,32
Torsby	12 946	130 191	85	33,00	Ljusdal	19 243	134 515	88	33,07
Årjäng	9 821	120 280	79	32,45	Nordanstig	9 810	130 159	85	33,07
Värmlands län	273 489	140 769	92	32,46	Ockelbo	6 038	135 713	89	32,77
Örebro län:					Ovanåker	11 816	132 817	87	32,57
Askersund	11 470	140 412	92	32,40	Sandviken	36 748	154 560	101	32,32
Degerfors	10 014	142 992	94	32,55	Söderhamn	26 257	138 829	91	32,37
Hallsberg	15 287	140 252	92	32,10	Gävleborgs län	275 653	144 336	95	32,32
Hällefors	7 539	134 814	88	32,60	Västernorrlands län:				
Karlskoga	30 159	154 931	102	32,10	Härnösand	25 080	143 647	94	33,64
Kumla	19 643	138 541	91	31,10	Kramfors	19 816	138 715	91	33,44
Laxå	6 046	141 168	93	32,73	Sollefteå	20 849	136 746	90	33,69
Lekeberg	7 096	135 016	89	32,28	Sundsvall	94 516	158 418	104	32,89
Lindesberg	23 074	141 935	93	32,35	Timrå	17 870	147 670	97	32,94
Ljusnarsberg	5 243	130 114	85	32,10					
Nora	10 482	143 989	94	32,60					
Örebro	128 977	144 288	95	31,90					

Län/kommun County/municipality	Folkmängd den 31 dec 2006 Population 31 Dec 2006	Skatteunderlag*		Total skattesats % Total local tax rate
		kr/inv Average tax base per capita, SEK	Index: riket=100 Share of average tax base,%	

Ånge	10 604	137 691	90	33,63
Örnsköldsvik	55 243	148 874	98	32,39
Västernorrlands län	243 978	149 555	98	32,99

Jämtlands län:

Berg	7 592	124 276	82	33,02
Bräcke	7 202	129 663	85	32,72
Härjedalen	10 764	131 467	86	32,97
Krokom	14 270	134 077	88	32,67
Ragunda	5 806	132 926	87	33,72
Strömsund	12 782	129 179	85	33,22
Åre	10 021	127 243	84	32,72
Östersund	58 583	149 460	98	32,52
Jämtlands län	127 020	138 998	91	32,74

Västerbottens län:

Bjurholm	2 541	126 285	83	33,40
Dorotea	3 069	131 455	86	33,40
Lycksele	12 612	137 158	90	33,35
Malå	3 348	143 845	94	33,65
Nordmaling	7 426	134 151	88	33,15
Norsjö	4 437	132 487	87	33,65
Robertsfors	6 996	132 313	87	32,90
Skellefteå	71 966	143 353	94	32,90
Sorsele	2 867	127 994	84	33,40
Storuman	6 432	129 306	85	32,90
Umeå	111 235	146 404	96	33,10
Vilhelmina	7 280	126 507	83	33,40
Vindeln	5 665	131 448	86	33,40
Vännäs	8 436	135 396	89	33,40
Åsele	3 271	125 188	82	33,40
Västerbottens län	257 581	141 529	93	33,10

Norrbottens län:

Arjeplog	3 151	136 224	89	31,70
Arvidsjaur	6 791	140 353	92	31,50
Boden	28 002	145 360	95	31,55
Gällivare	18 959	156 634	103	31,75
Haparanda	10 214	123 351	81	31,70
Jokkmokk	5 491	139 743	92	31,30
Kalix	17 396	140 683	92	31,75
Kiruna	23 258	158 705	104	32,25
Luleå	73 313	151 595	99	31,70
Pajala	6 688	126 167	83	31,90
Piteå	40 943	145 765	96	31,45
Älvsbyn	8 653	136 061	89	31,65
Övertorneå	5 168	124 067	81	30,95
Norrbottens län	251 886	146 244	96	31,69

* Avser den kommunalt beskattningsbara förvärsinkomsten för inkomståret 2005 dividerat med den totala folkmängden.

Källa: SCB, Årsbok för Sveriges kommuner 2007.

Källor och lästips:

Ekonomistyrningsverket:

- Inkomstliggaren (hänvisningar till aktuella skattelagar och skatteförfordningar)
- Budgetprognos (4 gånger om året).
- Statens Finanser (populär framställning om bl.a. skatterna)
- ESV:s hemsida (www.esv.se).

Skatteverket:

- De svenska skatternas historia
- Skattenyheter. Utgivningen, som fr.o.m. 2006 endast sker via Skatteverkets webbplats, omfattar 20-25 nummer per år. I Skattenyheter presenteras sammanfattning av ny lagstiftning, utskottsbetänkanden, propositioner, lagrådsremisser, betänkanden och förslag m.m.
- Skatteverkets hemsida (www.skatteverket.se).

Statistiska centralbyrån:

SCB:s hemsida (www.scb.se) ämnesområdet "Hushållens ekonomi":

- Undersökning av Hushållens ekonomi (HEK) med inriktning på inkomster och inkomstfördelning. HEK är en urvalsundersökning som genomförs varje år.
- Inkomststatistik totalräknad. Statistiken avser att med utgångspunkt från taxeringsregistret och andra administrativa register belysa inkomst- och förmögenhetsfördelningen för individer och familjer.
- Skatter och taxerade inkomster. Statistiken avser att med utgångspunkt från taxeringsregistret och andra administrativa register belysa skatter och taxerade inkomster på individnivå.
- Årsbok för Sveriges kommuner.

Övrigt:

- Lönar sig arbete? Rapport från ESO (Ds 1997:73).
- Vem tjänar på att arbeta? Bilaga 4 till LU 2003/04 (SOU 2004:2).
- Kan vi räkna med de äldre? Bilaga 5 till LU 2003/04 (SOU 2004:44).
- Konjunkturläget samt Analysunderlag till Konjunkturläget. Konjunkturinstitutet.
- Beräkningskonventioner (Konventioner för beräkning och redovisning av budgeteffekter vid ändrade skatte- och avgiftsregler. Rapport från Skatteekonomiska enheten på Finansdepartementet).
- Inkomstgrundad ålderspension, m.m. (Prop. 1997/98:151).
- Valfärdspolitik i kristid - håller arbetslinjen? Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). SNS-förlag 1998.
- Från dagis till servicehus. Valfärdspolitik i livets olika skeden. Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). SNS-förlag 1999.
- Privatiseringens gränser – perspektiv på valfärdspolitiken. Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). SNS-förlag 2000.
- Ny kris i befolkningsfrågan? Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). SNS-förlag 2001.
- Alternativ i valfärdspolitiken. Hur möter vi en åldrande befolkning och internationalisering? Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). SNS-förlag 2002.
- Finanser för framtida välfärd. Konjunkturrådets rapport 2004. Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS).
- Den nationella resvaneundersökningen RES 2005-2006. SIK Statistisk 2007:19. Statens institut för kommunikationsanalys

*Utvandrades skattskyldig kostnadsfritt jämfikt 53 § taxeringsförordningen.
Vinstingar för deklarationsblankettens ifyllande tillhandahållas särskilt.*

Formulär nr 1

Deklaration enligt denna blankett avgives till ledning för taxeringen till
alltlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till ledning för övrig taxering
för inkomst, som skall äga rum å samma ort.

Deklarationsblankett nr 1

**Allmän självdeklaration att avlämnas år 19... för taxering
i... kommun av:**

Fullständiga för- och tillnamn: .....
 Födelseår: ..... Yrke (eller titel och anställning): .....
 Hemortskommun och hemvist därstüdes: .....
 Län: ..... Stad: ..... Rote: .....
 Socken, köping: ..... Församling (i stad): .....
 Municipalsamhälle: ..... Kvarter: ..... tomtur: .....
 By, gård, hemman och nr: ..... Stadsåga nr: .....
 Lägenhet, torp: ..... Adressnr: ..... vid: .....
 Uppgifterna avse kalenderåret 19 (räkenskapsåret fr. o. m. den 19 t. o. m. den 19).

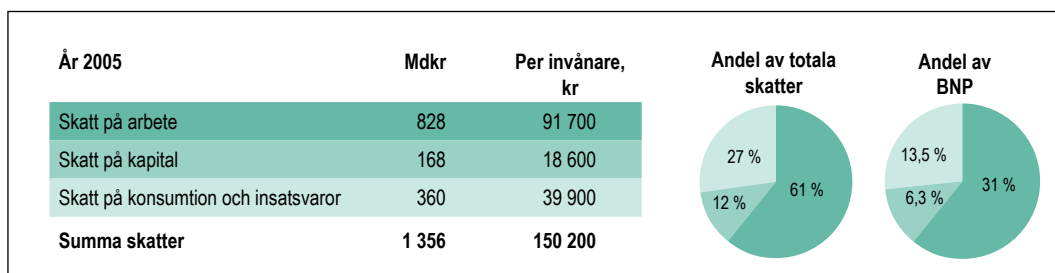
	Inkomsten här ej överstigit Kronor	Taxeringsnämndens aupteckningar Kronor
A. Inkomst av jordbruksfastighet (se 1).		
Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från följande fastigheter:		
..... i (fastighetens namn och nummer) kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr ..... utföres (se 22) med		
..... i (fastighetens namn och nummer) kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr ..... utföres (se 22) med		
Inkomst under A		
B. Inkomst av annan fastighet.		
I. Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från följande fastigheter:		
..... i (fastighetens beteckning) kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr ..... utföres (se 22) med		
..... i (fastighetens beteckning) kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr ..... utföres (se 22) med		
II. Inkomst av frälseränta från fastigheten ..... i ..... kommun:		
Intäkt ..... kr.		
Ångår: ränta å gäld, som hänför sig till frälseräntan ..... *		
Inkomst under B		
C. Inkomst av rörelse (även såsom delägare i enkelt bolag).		
Inkomst (specificeras å bilaga) i penningar och naturaförmåner från nedannämnda företag (även hantverk, s. k. fria yrken samt rätt till royalty o.d., som ej utgår av fastighet; se 27):		
..... inom (rörelsens namn) kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr ..... utföres (se 22) med		
..... inom (rörelsens namn) kommun; nettointäkten därav enligt bilaga nr ..... utföres (se 22) med		
Inkomst under C		
D. Inkomst såsom delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi.		
Under året har jag varit delägare för ..... i ..... (andelens storlek) (företagets namn)		
Företagets hela inkomst utgjorde kr. ....; härav belöper på min andel		
Inkomst under D (se 49)		
Den till kommunal inkomstskatt skattepliktiga inkomsten inom denna kommun för här ovan under D angivna företag utgjorde i sin helhet kr. .... På min andel belöper kr.		

* 270—280024. Svensk författningssamling 1928, Nr 383 och 384.

Kommunalskattelagen infördes 1928 och är alltjämt gällande. Trots en mängd ändringar och tillägg har grundstrukturen bibehållits. Införandet av kommunalskattelagen innebar inte några principiella ändringar av de materiella skattereglererna. Viktigast var att kontantprincipen blev lagfäst. Tidigare hade inkomst även om den inte var bokföringsmässigt beräknad ofta beskattats när den uppkommit.

*Källa: Carsten Welinder, Kommunalskattelagen 50 år,
Svensk Skattetidning 1978 sid 535-544.*

Skatt på kapital

- Individerna hade 2005 tillgångar till ett uppskattat marknadsvärde på 6 056 miljarder kronor och skulder på 1 804 miljarder kronor vilket motsvarar en nettoförmögenhet på 470 000 kr per invånare.
- De olika kapitalskatterna på individer och företag uppgick år 2005 till 168 miljarder kronor eller ca 18 600 kr per invånare.
- Kapitalskatterna motsvarade 6,3 procent av BNP och utgjorde 12 procent av totala skatteuttaget.
- Skatten på företagens vinster ”bolagsskatten” uppgick 2005 till 92 miljarder kronor och svarade därmed för 55 procent av kapitalskatterna.

5.1 Historik

Beskattning av kapital förekom tidigt, främst i samband med krig eller speciella krissituationer. Hit hör t.ex. de förmögenhetsskatter som utgick på 1570- och 1610-talen för att lösa in Älvsborgs fästning efter krig med Danmark liksom Karl XII:s förmögenhetsskatter på 1710-talet. Även år 1800 fanns en typ av förmögenhetsskatt när man ville lösa en samhällsekonomisk kris. År 1861 infördes en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av kapital och arbete. År 1903 ersattes denna av en progressiv inkomstskatt. År 1911 infördes förmögenhetsskatt samordnad med den statliga inkomstskatten.

I samband med skattereformen 1990-1991 separerades skatt på inkomst av kapi-

tal från beskattningen av arbetsinkomster. Skatt på inkomst av kapital bildar således ett eget inkomstslag som numera beskattas fristående och enbart med en proportionell skattesats.

5.2 Skatt på kapital idag

Dagens kapitalbeskattning innefattar skatt på löpande kapitalinkomster, skatt på innehav av kapital samt skatt som tas ut då kapitalet byter ägare. Kapitalskatterna betalas i vissa delar direkt av hushållen. Andra delar av kapitalskatterna betalas administrativt via företagen men belastar slutligt hushållen. Exempel på det senare är fastighetsskatten på hyreshus som betalas av ägaren men belastar hushållen via hyrorna. Avkastningsskatten på pensionsmedel är ett annat exempel. Den betalas av försäkringsbolagen men är en skatt på hushållens pensionssparande. Den del av kapitalbeskattningen som avser företagens vinster, ”bolagsskatten”, behandlas i kapitel 7.

Redovisningen i detta kapitel baseras i första hand på utfallet av den taxering som gjordes 2006 (”2006 års taxering”), dvs. inkomster och skatter hänförliga till inkomståret 2005. Beloppen redovisas endast på riksnivå. Kapitalskatterna inklusive bolagsskatten uppgick 2005 till 168 miljarder kronor varav 92 miljarder kronor avsåg bolagsskatt. I 5.1 Tabell ges en översikt av intäkterna från kapitalskatterna för perioden 1996-2005.

5.1 Tabell

Översikt över kapitalbeskattningen 1996-2005 (inkl. bolagsskatten), mnkr Overview of taxes on capital 1996-2005 (incl. company profit tax), MSEK

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Skatt på kapital - individerna betalningsskyldiga (Taxes on capital - paid directly by individuals):										
Skatt på kapitalinkomst, netto* (Net tax on income from capital)	4 161	11 313	12 694	25 213	34 078	12 966	6 225	6 708	11 776	22 719
Expansionsfondsskatt, netto (Alternative tax for self-employed on funds retained for expansion)	404	475	248	311	287	112	89	86	162	211
Fastighetsskatt (Real estate tax)	15 037	14 870	13 255	13 253	13 316	11 813	13 056	13 262	13 811	14 440
Förmögenhetsskatt (Recurrent tax on wealth)	5 034	5 329	5 893	8 428	8 043	6 312	3 818	4 714	5 141	4 781
Arvsskatt (Inheritance tax)	1 165	1 573	1 755	1 878	2 088	2 199	2 643	2 175	2 074	870
Gåvoskatt (Gift tax)	198	222	250	272	460	377	332	315	478	223
Kupongskatt (Tax on dividends to non-residents)	1 566	1 663	1 965	1 817	2 083	2 503	1 929	1 838	2 480	2 819
Delsumma (Subtotal)	27 565	35 445	36 060	51 172	60 354	36 282	28 092	29 099	35 922	46 063
Skatt på kapital - företagen betalningsskyldiga (Taxes on capital - paid by companies):										
Fastighetsskatt (Real estate tax)	8 951	12 210	11 540	10 066	9 943	9 139	10 106	10 375	10 192	10 323
Avkastningsskatt på pensionsmedel (Tax on pension fund earnings)	13 585	12 293	11 895	10 715	13 096	14 659	13 208	12 457	11 140	11 754
Förmögenhetsskatt (Recurrent tax on wealth)	113	124	134	162	180	181	116	130	142	175
Delsumma exkl. bolagsskatt (Subsum excl. company profit tax)	22 649	24 628	23 569	20 943	23 219	23 979	23 430	22 962	21 474	22 252
Bolagsskatt (Company profit tax)	36 407	46 509	45 752	53 464	72 489	52 088	43 928	48 924	71 510	91 986
Delsumma inkl. bolagsskatt (Subsum incl. company profit tax)	59 056	71 137	69 321	74 406	95 707	76 067	67 358	71 886	92 984	114 238
Skatt på kapital - ofördelat (Other taxes on capital)										
Stämpelskatt (Stamp duty)	2 665	2 624	3 953	4 496	4 878	5 367	5 780	5 953	7 118	7 828
Delsumma (Subtotal)	2 665	2 624	3 953	4 496	4 878	5 367	5 780	5 953	7 118	7 828
Totalt exkl. bolagsskatt (Total excl. company profit tax)	52 879	62 697	63 582	76 611	88 451	65 628	57 302	58 014	64 513	76 143
Totalt inkl. bolagsskatt (Total incl. company profit tax)	89 286	109 206	109 334	130 075	160 939	117 716	101 230	106 938	136 023	168 129
Dito som andel av BNP (Share of GDP)	4,9%	5,7%	5,5%	6,2%	7,3%	5,1%	4,3%	4,3%	5,3%	6,3%

* Skatt på kapitalinkomst omfattar skatt på räntor och utdelningar netto efter avdrag för skuldräntor samt kapitalvinster (netto för förluster) vid försäljning av värdepapper, fastigheter m.m.

Källa: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket (ESV)

Av 5.1 Tabell framgår att intäkterna av skatt på kapital har varierat kraftigt mellan åren. Under de senare åren på 90-talet ökade kapitalvinsterna stadigt för att göra en djupdykning 2001. Vinsterna vände åter uppåt år 2003 och 2005 fortsatte den trenden. Företagsvinsterna var relativt konstanta under mitten av 90-talet och som en följd därav även bolagsskatten. 1997 började inkomsterna från bolagsskatten öka och den nådde sin topp år 2000, för att sedan minska under de två följande åren. År 2003 bröts den neråtgående trenden och 2005 var bolagsskatten högre än toppåret 2000. Nedan redogörs för beskattningen av kapital mer i detalj.

5.3 Nationalförmögenheten och förmögenheten i hushållssektorn

5.3.1 Hushållens tillgångar och skulder

Hushållens kapital består dels av fast egendom, dels av finansiella tillgångar och finansiella skulder. Den senaste mer heltäckande bilden av hushållens tillgångar härrör från SCB:s förmögenhetsundersökning 2005 (se 5.2 Tabell). De tillgångar som omfattas av undersökningen har ett beräknat marknadsvärde på 6 056 miljarder kronor och skulderna beräknas till 1 804 miljarder kronor. Undersökningen utgår från upp-

gifter som redovisats via kontrolluppgifter och i inkomstdeklarationer. Detta innebär att bl.a. kapitalinnehav placerat i utlandet är underskattat. Storleken på individernas utlandskapital är osäker. I finansräkenskaperna finns en oförklarad s.k. korrigeringspost som ibland används som indikation på hur stora belopp det skulle kunna röra sig om. År 2004 uppgick denna korrigeringspost till i storleksordningen 498 miljarder kronor (5.19 Tabell). Denna uppgift har senare tagits bort från statistikredovisningen. SCB:s förmögenhetsundersökning för 2005 omfattar inte någon total värdering av de bilar och båtar hushållen äger. Vid den senaste värderingen av hushållens bilinnehav som SCB gjorde 1997 uppgick värdet av denna tillgång till 138 miljarder kronor. Hushållens individuella och kollektiva

pensionssparande omfattas inte heller av undersökningen. Detta pensionssparkapital uppgick 2005 till nära 1 900 miljarder kronor. Pensionssparkapitalet är inte skattepliktigt i förmögenhetshänseende.

Den avgjort tyngsta enskilda posten i hushållens förmögenhet är den egna bostaden. Tillgångar i form av eget hem uppgår marknadsvärderat till 2 457 miljarder kronor (41 procent av tillgångarna) och bostadsrätt till 719 miljarder kronor (12 procent av tillgångarna). Fritidshuset beräknas ha ett marknadsvärde på 388 miljarder kronor (6 procent av tillgångarna). Finansiella tillgångar, dvs. sparande i bank, aktier och andra värdepapper uppgick till sammanlagt 1 679 miljarder kronor (28 procent av tillgångarna).

5.2 Tabell

Individernas tillgångar (exkl. bilar) och skulder till marknadsvärde år 2005

Assets (excl. cars) and liabilities of individuals 2005 at market value

	Belopp Amount		Antal individer med värde, tusental Number of persons, thousands	Medelvärde, tkr Average value, KSEK
	mdkr BSEK	andel av tillgångar respektive skulder, % share of assets resp. liabilities, %		
Reala tillgångar (Tangible assets)				
Eget hem (Own house)	2 457	40,6	2 578	953
Bostadsrätt (Tenant ownership)	719	11,9	1 073	670
Fritidshus (Buildings for seasonal use)	388	6,4	693	560
Jordbruksfastighet (Agricultural property)	495	8,2	391	1 266
Hysesfastighet (Apartment property)	179	3,0	37	4 831
Övriga fastigheter inkl tomtmark (Other real estate, ground incl.)	43	0,7	141	304
Summa reala tillgångar (Total real assets)	4 279	70,7	3 897	1 098
Finansiella tillgångar (Financial assets)				
Bankmedel (Deposits)	428	7,1	2 548	168
Räntefonder (Interest funds)	68	1,1	747	91
Andra fonder än räntefonder (Other funds)	461	7,6	4 269	108
Obligationer m.m. (Bonds etc.)	92	1,5	868	106
Börsnoterade aktier (Shares listed in the stockmarket)	512	8,5	1 954	262
Skattepliktig försäkring (Tax liable insurance)	118	1,9	959	123
Summa finansiella tillgångar (Total financial assets)	1 679	27,7	5 933	283
Övriga tillgångar (Other assets)	98	1,6	97	1 008
Summa tillgångar (Total assets)	6 056	100,0	6 812	889
Skulder (Debts)				
Skulder utöver studieskulder (Liabilities; study debts excl.)	1 642	91,0	-	-
Studieskulder (Study debts)	162	9,0	6 812	127
Summa skulder (Total liabilities)	1 804	100,0	4 997	361
Nettoförmögenhet (Net wealth)	4 252		7 788	546

Anm: Uppgifterna i tabellen avser "helårsindivider". Dödsbon eller personer som vistas utomlands hel eller del av året ingår inte, ej heller institutionsboende.

* Uppgiften grundar sig på kontrolluppgifter. Banker är bara skyldiga att lämna kontrolluppgift om avkastningen överstiger 100 kr. Detta innebär att banksparandet är något underskattat.

Källa: SCB

Hushållssektorns finansiella förmögenhet har mer än fördubblats mellan åren 1996 och 2006.¹ Förändringarna i förmögenheten förklaras främst av kraftiga värdeförändring på aktier och andelar. Från att ha legat på en konstant nivå under en längre tid började bankinlåningen öka i början av 2000-talet och har under de senaste åren ökat kraftigt. Under perioden 1996-2006 har hushållen mer än fördubblat sina lån, främst från bolåneinstitut.

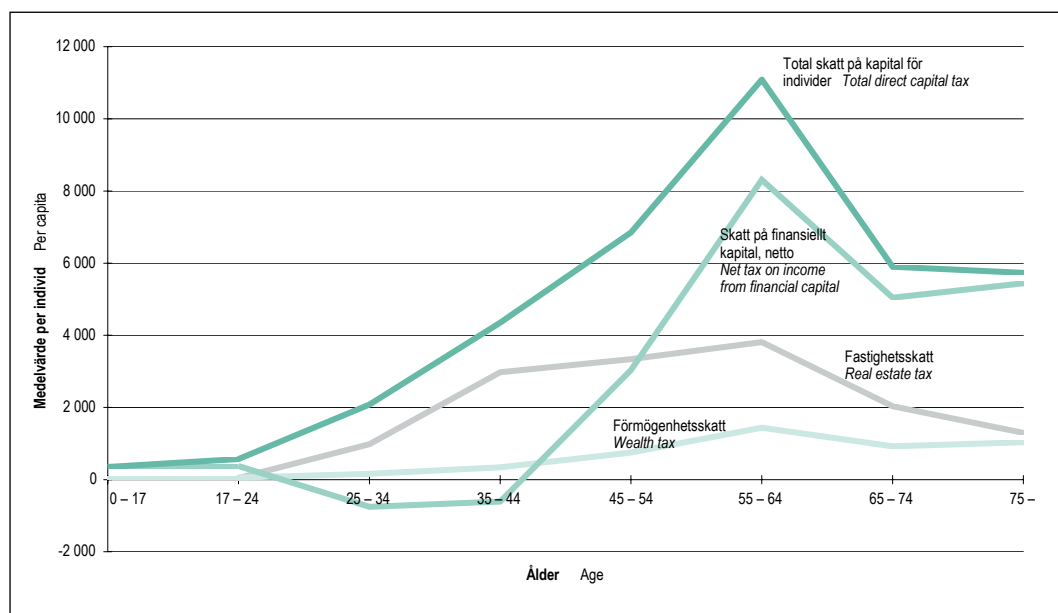
5.3.2 Hushållens skatt på kapital 42 miljarder 2005

Den skatt på kapital som direktdebiteras hushållen består i första hand av fastighetsskatt, skatt på räntor, utdelningar och kapitalvinster, skattereduktion för skuldräntor samt förmögenhetsskatt. Sammantaget uppgick dessa skatter 2005 till knappt 42 miljarder kronor. 5.3 Diagram visar hur stora dessa skatter i genomsnitt är för olika åldersgrupper. Genomsnittet för hela befolkningen är ca 4 500 kr.

Skatten på kapital som debiteras individerna har en klar livscykelprofil. I ungdomsåren är skatten på kapital liten. I trettioårsåldern börjar man köpa fastigheter och skuldsätter sig. Därefter kommer individerna in i en konsolideringsfas och skatten som tas ut på deras kapital ökar.

5.3 Diagram

Skatt på kapital för individer i olika åldersgrupper år 2005, medelvärden, kr
Average taxes on capital for individuals by age group in 2005, in SEK per capita

Anm: Sifferunderlaget till diagrammet återfinns i 5.20 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret

För pensionärerna kan noteras en nedgång i fastighetsskatt beroende på att man byter boendeform.

Kapitalavkastningen och skatten på kapital för individer är starkt koncentrerad till höginkomsttagare (se 5.21 Tabell i tabellbilaga). Av totala antalet inkomsttagare 2005 hade 3,7 procent förvärvsinkomster över en halv miljon. Dessa inkomsttagare hade ca 13,1 procent av förvärvsinkomsterna i landet och betalade 33,0 procent av de skatter som tas ut på individernas kapital.

5.4 Fastighetsskatt

Fastighetsskatt med den utformning den har till och med 2007 introducerades i samband med skattereformen 1991. Småhusen hade tidigare – från mitten av 1950-talet – beskattats som en särskild egen förvärvskälla enligt en schablonmetod som innebar att en schablonberäknad avkastning beroende på taxeringsvärdet togs upp på inkomstsidan och att avdrag gavs för räntekostnader kopplade till fastighetsinnehavet.

I budgetpropositionen hösten 2007 föreslås att den statliga fastighetsskatten på bostäder avskaffas den 1 januari 2008 och ersätts med en kommunal fastighetsavgift.

¹ Enligt SCB:s Finansräkenskapsstatistik. För tidsserie se 5.19 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

5.4.1 Taxeringsvärdet 75 procent av marknadsvärdet

Underlaget för fastighetsskatt utgörs av ett taxeringsvärde som i princip ska uppgå till 75 procent av marknadsvärdet. Avgörande för marknadsvärdet är byggnadens och markens storlek, kvalitet och dess läge. Taxeringsvärdena fastställs vid de s.k. allmänna fastighetstaxeringar som ska genomföras med sex års mellanrum. Allmän fastighetstaxering äger rum olika år för olika fastighetstyper (5.4 Tabell). Underlaget för de allmänna fastighetstaxeringarna är dels deklARATIONER ÖVER FASTIGHETERNAS BESKAFFENHET DELS S.K. VÄRDEOMRÅDEN som bestämts så att värdeförhållandena inom ett område är likartade. Fr.o.m. 1996 har principen varit att taxeringsvärdena ska räknas om årligen med hänsyn till hur priserna utvecklas. Omräkningen har omfattat både småhus, hyreshus och lantbruk. Tanken med omräkningen har varit att förändringarna i taxeringsvärdena mellan enskilda år ska beaktas löpande i stället

för med de längre tidsintervaller som blir fallet om endast de allmänna fastighetstaxeringarna ges genomslag. Men i praktiken har inte omräkningen fått genomslag. Taxeringsvärdena för småhus och hyreshus (bostadsdelen) var frysta under inkomst-åren 1997-2000 på 1997 års värdenivå.² Frysningen av taxeringsvärdena för småhus och hyreshus upphörde 2001. Taxeringsvärdena höjdes kraftigt på grund av den prisutveckling som hade skett. Skillnaderna i höjning var dock stora mellan olika delar av landet.

2006 genomfördes nya principer för fastighetstaxeringen för småhus, hyreshus och lantbruk. Omräkningsförfarandet avskaffades och ersatts med regler om en förenklad fastighetstaxering mellan de allmänna fastighetstaxeringarna. För småhusens del innebar det nya systemet att en allmän fastighetstaxering genomfördes år 2003 och att den förenklade fastighetstaxeringen introducerades år 2006.

5.4 Tabell

Tidsschema för de allmänna fastighetstaxeringarna

Time schedule for general real estate assessment by type of estate

År Year	Fastighetstyp Type of real estate		
	Småhusenhet One- or two-dwelling buildings	Hyreshusenhet Apartment buildings	Lantbruksenhet Unit for agriculture and forestry
2006	Förenklad fastighetstaxering		
2007	Allmän fastighetstaxering		
2008	Förenklad fastighetstaxering		

En dämpningsregel infördes inom fastighetsbeskattningen. ”Dämpningsregeln” innebar att om taxeringsvärdena höjs vid en allmän eller en förenklad fastighetstaxering ska detta inte omedelbart slå igenom vid uttaget av fastighetsskatt. Istället ska endast en tredjedel av höjningen slå igenom taxeringsåret och lika mycket under vart och ett av de två därpå följande åren.

Fastighetstaxering görs också av elproduktions- och industrienheter. Allmän fastighetstaxering för dessa genomförs samma år som den allmänna fastighetstaxeringen för hyreshus.

I budgetpropositionen hösten 2007 föreslås att fastighetsskatten avskaffas från och med 2008 och ersätts med en kommunal fastighetsavgift. Avgiften för småhus skulle bli 6 000 kr per småhus, dock högst

0,75 procent av taxeringsvärdet. En avgift på 1 200 kr per lägenhet i flerbostadshus, dock högst 0,4 procent av taxeringsvärdet. Avgifterna ska indexeras genom att knytas till inkomstutvecklingen.

5.4.2 Olika skattesatser för olika fastighetstyper

Med undantag för åren 1996 och 1997 har fastighetsskatten på småhus 1994-2000 varit 1,5 procent. För bostäder i hyreshus var fastighetsskatten t.o.m. år 1998 densamma som för småhusen. År 1999 sänktes skattesatsen för hyreshusen till 1,3 procent och år 2000 till 1,2 procent. Parallellt med att frysningen av taxeringsvärdena för småhus och hyreshus upphörde år 2001 sänktes skattesatsen till 1,0 procent för småhusen och till 0,5 procent för hyreshusen. Sam-

² Allmän fastighetstaxering för hyreshus genomfördes år 2000. Endast i de fall det nya värdet enligt fastighetstaxeringen för hyreshusen var lägre än 1999 års värde lades detta till grund för fastighetsskatten. I övriga fall frystes värdena även för hyreshusen (bostadsdelen).

tidigt infördes en ny begränsningsregel med inriktningen att hushåll med normala inkomst- och förmögenhetsförhållanden i princip inte ska behöva betala mer än 5 procent av hushållsinkomsten i fastighetsskatt för småhus. (Den 1 april 2004 infördes en utvidgning av begränsningsregeln till att även omfatta förmögenhet i samband med fastighetsinnehav, se vidare 5.6.1.) Av bostadspolitiska skäl är skatten för nybyggda hus nedsatt under de första tio åren. Ingen fastighetsskatt utgår de fem första åren och halv skatt utgår de följande fem åren. År 2007 förändrades beskattningen av småhus i den del det avser markvärdet. Skatten på bostadsdelen uppgår även fortsättningsvis till 1,0 procent medan skatten på markdelen begränsades till 2 kr per kvadratmeter eller max 5 000 kr om detta innebar en skattesänkning för småhusägarna. För hyreshusens bostadsdelar sänktes fastighetsskatten till 0,4 procent.

Sedan 1996 beskattas också kommersiella lokaler och industrifastigheter. Skattesatsen för kommersiella lokaler är 1,0 procent och för industrienheter 0,5 procent. Inkomståret 1997 infördes också en särskild fastighetsskatt på markvärdet för vattenkraftverk på 3,42 procent. Denna skatt ersatte en tidigare produktionsskatt på el från vattenkraftverken. Den särskilda fastighetsskatten på markvärdet för vattenkraftverk sänktes till 2,21 procent 1998 och till 0,50 procent från 1999 dvs. till samma skattesats som för industrienheter. Fastighetsskatten för vattenkraftverk höjdes 2006 från 0,5 procent till 1,20 procent.

Samtidigt höjdes skattesatsen tillfälligt för vattenkraftverk med 0,5 procent till sammanlagt 1,7 procent. Den tillfälliga höjningen gäller under taxeringsåren 2007-2011. I budgetpropositionen hösten 2007 föreslås att fastighetsskatten för vattenkraftverk ska höjas från 1,2 procent till 1,7 procent. Höjningen föreslås gälla från 2008. Tillsammans med den tillfälliga höjningen av skatten med 0,5 procent kommer skatten från och med 2008 därmed att uppgå till 2,2 procent. Denna höjning motiveras med att vattenkraft idag är billig att producera och bedömningen är att skatten inte kommer att vältras över till konsumenterna utan istället reducera elproducenternas vinster.

Fastighetsskatten 25 miljarder 2005

Fastighetsskatten på småhus är att se som en integrerad del av kapitalinkomstbeskattningen. Nivån på fastighetsskatten har ursprungligen valts bl.a. i perspektiv av att uppnå en likformighet mellan hushållens alternativa sparformer. De ändringar som föreslagits för 2008 innebär att även andra överväganden kommit med i bilden.

5.6 Tabell visar underlaget för fastighetsskatten och skattebeloppet inkomståret 2005 fördelat på olika fastighetstyper. Individerna står som ägare i första hand till småhus. Fastighetsskatten på hyreshus bärs av hushållen via hyran. Fastighetsskatten på lokaler och industrier inverkar på företagets vinster (och därmed på intäkterna av bolagsskatten) och påverkar priserna på företagets produkter.

5.5 Tabell
Skattesatser (%) för fastighetsskatten 1994-2008
Tax rates (%) on real estate 1994-2008

År	Småhus inkl. mangårdsbyggnad på lantbruk	Hyreshus, bostadsdel	Kommersiella lokaler	Industrienheter	Vattenkraftverk
Year	One and two-dwelling buildings	Apartment buildings, dwellings	Commercial premises	Industries	Hydro-electric power stations
1994-1995	1,50	1,50	0,00	0,00	0,00
1996	1,70	1,70	1,00	0,50	0,50
1997	1,70	1,70	1,00	0,50	3,42*
1998	1,50	1,50	1,00	0,50	2,21
1999	1,50	1,30	1,00	0,50	0,50
2000	1,50	1,20	1,00	0,50	0,50
2001-2005	1,00	0,50	1,00	0,50	0,50
2006	1,00	0,50	1,00	0,50	1,20
2007	1,00	0,40	1,00	0,50	1,70
2008	**	**	1,00	0,50	2,20

* Avseende markvärdet

** Avskaffas och ersätts med kommunalavgift

5.6 Tabell

Fastighetsskatten år 2005 med fördelning på fastighetstyp

Real estate tax 2005 by type of estate

Fastighetstyp	Skattesats	Beskattningsunderlag, mdkr	Fastighets-skatt, mnkr	Andel av total fastighetsskatt	
Type of real estate	Tax rate	Taxable value, BSEK	Real estate tax, MSEK	Share of total real estate tax	
Småhus inkl. bostadshus på lantbruk (One- and two-dwelling buildings)	"Normal"	1,00%	1 463	14 628	
	Övergångsregler	0,50%	39	193	
	Utland	1,00%	4	40	
	avgår skattereduktion			-365	
Summa småhus (Total one- and two-dwelling buildings)		1 505	14 495	59%	
Hyreshus exkl. lokaler (Apartment buildings)	"Normal"	0,50%	766	3 830	
	Övergångsregler	0,25%	29	73	
	Nybyggda	0,00%			
Summa hyreshus (Total apartment buildings)		795	3 903	16%	
Lokaler (Premises)		1,00%	458	4 584	19%
Industrier (Industries)		0,50%	358	1 792	7%
Summa (Total)		3 118	24 775	100%	

Anm: Slutsumman i uträknad fastighetsskatt är något högre än den fastighetsskatt som redovisas i 5.1 Tabell. Skillnaden består av avräkning enligt dubbelbeskattningsavtal av skatt som betalats till utlandet.

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet för inkomståret 2005

Fastighetsskatten uppgick enligt taxeringsutfallet för inkomståret 2005 till ca 25 miljarder kronor varav 14,5 miljarder kronor avser småhus, 3,9 miljarder hyreshus, 4,6 miljarder lokaler och 1,8 miljarder industrier.

5.4.3 Stora skillnader i värdena på småhus

Värdena på småhus är en central komponent bland hushållens kapitaltillgångar och för hushållens ekonomi. Totalt fanns år 2006 i landet 2,0 miljoner småhus med byggnadsvärde över 50 000 kr.

Värdena på småhus varierar över landet. Det genomsnittliga småhuset för permanentboende har ett taxeringsvärde på 963 000 kr. Taxeringsvärden över genomsnittet återfinns i Stockholms, Uppsala, Skåne, Hallands och Västra Götalands län. Stockholms län har det högsta genomsnittliga taxeringsvärdet, 1 937 000 kr och Västernorrlands län det lägsta, 310 000 kr. Fritidshusen har ett genomsnittligt taxeringsvärde på 597 000 kr. Spridningen ligger mellan 225 000 kr för Norrbottens län och 1 115 000 kr för Stockholms län.³

5.7 Tabell

Bebyggda småhusenheter (1-2 familjshus och fritidshus, byggnadsvärde minst 50 tkr), 2006

Number of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use (value of building at least 50 KSEK), 2006

	Antal, tusental	Totalt tax.värde, mdkr	Medelvärde, tkr
	Number, thousands	Total assessed value, BSEK	Average value, KSEK
Småhus helårsbostad (One- and two-dwelling buildings for permanent use)	1 612	1 552	963
Fritidshus (Buildings for seasonal use)	403	241	597
Samtliga (All)	2 015	1 793	890

Källa: SCB "Rikets fastigheter" 2006

³ Statistiska centralbyrån, Rikets fastigheter 2006.

De stora skillnaderna i taxeringsvärden mellan olika områden för fastigheter med likartade bruksvärden gör att det är svårt att finna en utformning av beskattningen av fastigheter som uppfattas som acceptabel. Utifrån perspektivet att ett hus är en kapitaltillgång som ska beskattas likformigt med andra kapitaltillgångar och för att undvika skatteplanering bör fastighets-skatten utgå från ett värde som har kopplingar till marknadsvärdet. En beskattning utifrån marknadsvärdet kan vara svårforcerad enligt med en helt bruksvärdesorienterad syn på boendet.

Omsättning och prisutveckling på småhus

Statistiken över antalet försäljningar av småhus i 5.8 Tabell omfattar "vanliga köp" vilket innebär att slätköp och andra speciella köp som inte är representativa för marknadsvärdet är exkluderade. Sett över en längre period säljs i genomsnitt under ett år ca 60 000 småhus eller ca tre procent

av småhusbeståndet på marknaden. Därutöver försäljs ungefär 10 000 småhus per år genom icke marknadsmässiga köp inkl. slätköp. Ägarförhållanden ändras också genom arv och gåva.

Perioden 1986-1991 var omsättningen hög, i genomsnitt såldes nästan 71 000 villor och fritidshus per år. Perioden 1992-1995 i samband med den ekonomiska krisen sjönk nivån till ca 47 000 i snitt per år. En återhämtning skedde mellan åren 1996-2002 då drygt 60 000 småhus såldes per år. Sedan år 2001 har antalet försäljningar stadigt ökat och år 2006 såldes 68 000 småhus på normala marknadsmässiga villkor. Dessutom ändrades ägarförhållanden i ca 9 000 fall genom icke marknadsmässiga köp inkl. slätköp. Totala köpeskillingen för "normala" småhusförsäljningar 2006 uppgick till 106 miljarder varav 96 miljarder för omsättning av permanentbostäder och 11 miljarder för fritidshus.

5.8 Tabell

Normala köp av småhus åren 1985-2006, antal samt köpeskillning, belopp i löpande priser om ej annat anges

Normal purchases of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use 1985-2006, numbers and purchase price, amounts in current prices if not otherwise stated

År Year	Antal försäljningar Number of sales			Köpeskillning, medelvärde, tkr Purchase price, mean value, KSEK		Total köpeskillning, mdkr Total purchase price, BSEK		
	Permanent- bostad Owner occupied	Fritidshus Seasonal	Summa Total	Permanent- bostad Owner occupied	Fritidshus Seasonal	Permanent- bostad Owner occupied	Fritidshus Seasonal	Summa Total
1985	49 127	10 741	59 868	361	184	17,7	2,0	19,7
1990	54 295	11 350	65 645	625	308	33,9	3,5	37,4
1995	41 877	10 124	52 001	651	354	27,3	3,6	30,8
2000	50 946	9 857	60 803	951	596	48,4	5,9	54,3
2001	50 674	9 367	60 041	1 049	637	53,2	6,0	59,1
2002	51 615	9 442	61 057	1 113	679	57,4	6,4	63,9
2003	54 253	9 231	63 484	1 223	792	66,4	7,3	73,7
2004	56 248	9 699	65 947	1 340	838	75,4	8,1	83,5
2005	59 224	10 226	69 450	1 455	916	86,2	9,4	95,5
2006	58 751	9 654	68 405	1 625	1 084	95,5	10,5	105,9
Genomsnitt per år (Annual average)	51 399	10 722	62 121					

Källa: SCB, Statistisk Årsbok samt Fastighetsprisstatistik

Priserna på småhus har varierat kraftigt i olika perioder vilket framgår av 5.9 Diagram. Diagrammet visar prisutvecklingen på småhus och fritidshus i fasta priser (i förhållande till den allmänna prisutvecklingen mätt med konsumentprisindex, KPI). Mer detaljerade uppgifter om prisutvecklingen på egna hem och fritidshus i löpande och fasta priser återfinns i 5.24 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

En viktig orsak till variationerna i priser har varit läget på kreditmarknaden. Under första hälften av 1980-talet var det svårt att låna. Huspriserna sjönk räknat i fasta priser. I mitten av 1980-talet avreglerades kreditmarknaden och i spåren av avregleringen blev det lätt att få lån samtidigt som realräntorna var låga. Huspriserna steg snabbt – betydligt snabbare än konsumentprisindex. Priserna hamnade på topp

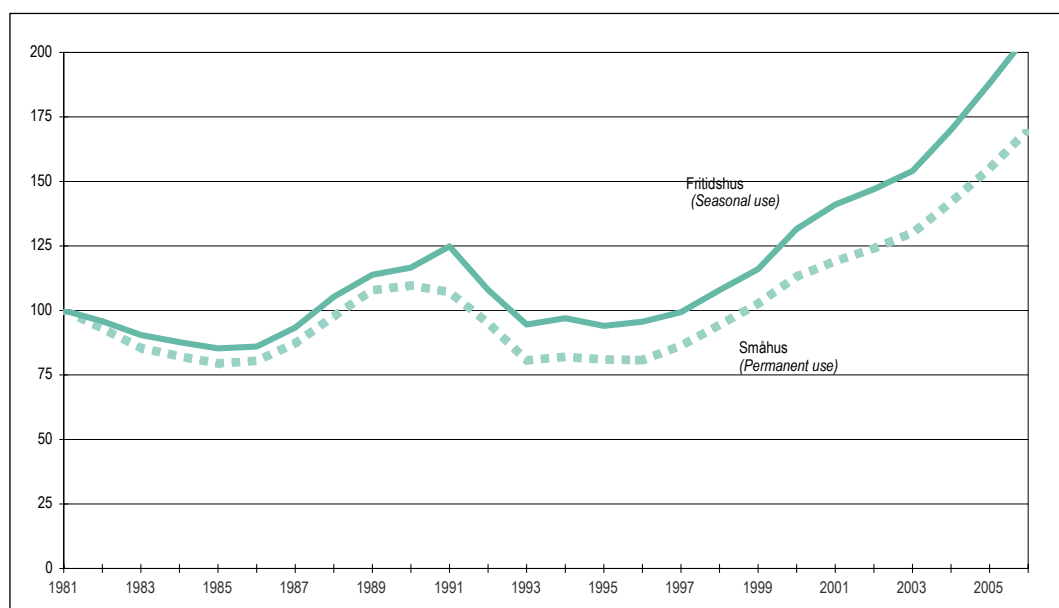
1991. Bakslaget kom hösten 1992 när räntorna drevs upp i samband med den ekonomiska krisen i början 1990-talet. Åren 1992 och 1993 sjönk priserna på egna hem i löpande priser med i genomsnitt ca 20 procent. Därefter har priserna återhämtat sig bl.a. till följd av sjunkande räntor. Priserna i genomsnitt (fasta priser) för riket är år 2006 väl över 1991 års toppnivå. Sett från början av 1980-talet fram t.o.m. 2006 har priserna på egna hem ökat 70 procent snabbare än KPI och priserna för fritidshus 70 procent snabbare.

Mönstret i prisförändringarna är likartat i hela landet även om nivåerna varierar mellan regionerna. Mer detaljerade uppgifter om prisutvecklingen i olika regioner återfinns i 5.24 Tabell i tabellbilaga till detta kapitel.

5.9 Diagram

Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1981-2006, fasta priser, index 1981=100

Real estate price index for one- and two-dwelling buildings 1981-2006, fixed prices, index 1981=100

Anm: Sifferunderlaget till diagrammet finns i 5.24 Tabell i tabellbilagan i detta kapitel.

Källa: Statistiska centralbyrån, Fastighetsprisstatistik

5.5 Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder

5.5.1 Sammansättningen av hushållens finansiella förmögenhet

Hushållens finansiella tillgångar har ändrat sammansättning över åren. 5.10 Tabell visar hushållens finansiella tillgångar och skulder uttryckt som andel av bruttonationalprodukten. Jämfört med 1970- och 1980-talen har hushållen numera betydligt mer av sitt finansiella kapital placerat i aktier, fondandelar och försäkringssparande. Banksparandet har gått tillbaka som kapitalplaceringssform även om det ökat något sedan 2000.

Beskattningen av hushållens kapitalinkomster påverkas av förändringen. Med förskjutningen av sparandet från bank till värdepapper blir beskattning av värdestegringar "kapitalvinster" en mer central komponent i kapitalbeskattningen än tidigare. Avkastningsskatten på pensionsmedel hos pensionsfonder, som infördes i samband med skattereformen 1991, är en annan beståndsdel i kapitalbeskattningen

som blivit viktigare. Denna skatt syftar till att göra beskattningen mer likformig mellan det direkta sparandet och försäringssparandet i pensioner. För att upprätthålla likformigheten i beskattningen av hushållens olika tillgångstyper med den sammansättning som numera finns har utbyggnaden av systemet med kontrolluppgifter från banker m.fl. varit väsentlig (se beskrivning i kapitel 4).

Beskattningen av hushållens kapitalinkomster påverkas av förändringen. Med förskjutningen av sparandet från bank till värdepapper blir beskattning av värdestegringar "kapitalvinster" en mer central komponent i kapitalbeskattningen än tidigare. Avkastningsskatten på pensionsmedel hos pensionsfonder, som infördes i samband med skattereformen 1991, är en annan beståndsdel i kapitalbeskattningen som blivit viktigare. Denna skatt syftar till att göra beskattningen mer likformig mellan det direkta sparandet och försäringssparandet i pensioner. För att upprätthålla likformigheten i beskattningen av hushållens olika tillgångstyper med den sammansättning som numera finns har utbyggnaden av systemet med kontrolluppgifter från banker m.fl. varit väsentlig (se beskrivning i kapitel 4).

5.10 Tabell

Hushållssektorns finansiella förmögenhetsstruktur 1970-2006, procentuella andelar av BNP

Households, financial wealth structure 1970-2006, percentage of GDP

	Tillgångar Assets					Summa	Skulder Liabilities	Finansiell förmögenhet Net financial wealth
	Sedlar, mynt och inlåning Currency and deposits	Obligationer Bonds	Börsaktier och andelar Shares and other equity	Försäringssparande m.m. Insurance technical reserves	Övrigt Other accounts receivable			
Äldre definition/statistik (Old definition/statistics)								
1970	48,2	5,0	7,5	24,7	..	85,4	46,5	38,9
1975	45,2	5,9	8,3	19,1	..	78,5	51,5	26,9
1980	39,8	8,2	5,3	16,4	..	69,7	54,3	15,3
1985	36,8	9,0	15,0	21,4	..	82,2	54,2	28,1
1990	35,8	6,7	17,4	25,1	..	85,0	63,2	21,8
Ny definition* (New definition)								
1995	31,3	9,8	23,4	29,7	17,6**	111,7	49,0	62,7
2000	23,7	4,9	50,3	53,9	31,5	164,3	52,6	111,7
2001	25,6	4,3	42,6	57,5	31,9	161,8	55,2	106,5
2002	26,5	4,1	28,3	53,9	32,3	145,1	57,4	87,7
2003	27,5	4,1	34,1	50,3	38,2	154,2	60,4	93,8
2004	26,7	3,6	38,2	52,3	21,9	142,7	63,8	78,9
2005	31,3	4,0	45,2	50,8	30,3	158,0	67,4	90,6
2006	29,5	4,0	48,1	67,8	32,7	182,1	70,4	111,6

* Finansräkenskapsstatistiken har anpassats till ENS 95, en EU-förordning som likriktar sektorsavgränsningar och definitioner i det europeiska nationalräkenskapsystemet. Revideringen av statistik för tidigare år täcker för närvarande perioden tillbaka till 1995. En av de större förändringarna i förhållande till tidigare definition är att det kollektiva försäringssparandet (som följer av kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter) nu tas med bland hushållssektorns tillgångar.

** Bostadsrättsandelar ingick inte i övrigtposten 1995.

Källa: SCB, Finansräkenskaper

5.5.2 Skatt på finansiella kapitalinkomster

Inkomsträntor, utdelningar samt kapitalvinster vid försäljning av aktier, andelar, fastigheter, bostadsrätter och övrig lös egendom förs i individbeskattningen samman till ett eget inkomstslag ”inkomst av kapital”. I inkomstslaget kapital beskattas även inkomster av uthyrning av privatbostad. För näringsidkare görs s.k. räntefördelning för att få en riktig fördelning av beskattningen av näringsidkares egna kapital mellan inkomstslagen kapital och näring. Avdrag i inkomstslaget kapital får göras på skuldräntor för lån på fastighet och andra lån, tomträttsavgäld, kapitalförluster samt vissa förvaltningskostnader.

Proportionell skatt på inkomst av kapital

Inkomstslaget kapital bildar sedan skattereformen 1991 ett skatteunderlag, på vilket skatten är proportionell. Om inkomsterna är större än utgifterna utgår skatt på nettobeloppet. Är däremot utgifterna större än inkomsterna fås på motsvarande sätt en skattereduktion. Skattereduktionen på kapital dras av från skatten på förvärvsinkomst (och fastighetsskatt). Dock finns en begränsning som innebär att skattereduktionen i de fall underskottet överstiger 100 000 kr endast görs med 21 procent för den överskjutande delen.

Vid 1991 års skattereform sattes kapitalkattesatsen för såväl skatt som skattereduktion till 30 procent. Vissa smärre avvikelser i kapitalinkomstbeskattningen kom under åren 1992 och 1993. Bl.a. sänktes kapitalvinstskatten och skatten på utdelning för svenska aktier till 25 procent. Inkomståret 1994 skedde en rad större förändringar på kapitalskatteområdet. Skattesatsen sänktes för kapitalvinster på svenska aktier till 12,5 procent och skatten på kapitalvinster vid försäljning av villor och bostadsrätter till 15 procent. Vidare slopades den s.k. dubbelbeskattningen av utdelningsinkomster från svenska aktier. Tekniskt skedde detta genom att svenska aktier befriades från kapitalskatt vid taxeringen i individbeskattningen. Från och med år 1995 återställdes emellertid kapitalkattesatsen till att i huvudsak vara 30 procent.

Allemanssparandet som infördes 1984 var skattebefriat fram till 1990. I samband med basbreddningarna i skattereformen beslutades att räntan på allemanssparandet skulle beskattas men endast med 20 procent. Fr.o.m. år 1993 beskattas räntan på allemanssparandet i likhet med annan

ränta med 30 procent. Allemanssparandet avvecklades som särskild sparform under 1998. Andelar i allemansfonder, som tidigare haft en gynnad skattställning, ger fr.o.m. inkomståret 1997 inte längre skatterabatt. Både utdelning och kapitalvinst beskattas, precis som övriga fonder, med 30 procent. Insättningsbegränsningen har också slopats.

Vid försäljning av småhus och bostadsrätter har t.o.m. år 2000 hälften av den framräknade vinsten tagits upp till beskattning. Skatten är 30 procent på den skattepliktiga vinsten. Detta innebär att skatten, som andel av den nominella vinsten, var 15 procent. Regeln om att endast del av vinsten är skattepliktig har sin grund i de avvägningar som gjordes när de s.k. takreglerna, som infördes i samband med skattereformen, slopades. År 2001 skärptes kapitalvinstbeskattningen vid försäljning av privatbostäder genom att den andel av vinsten som är skattepliktig höjdes till två tredjedelar. Skatten som andel av vinsten är således numera 20 procent. Vid försäljning av villor och bostadsrätter har den som säljer en bostad och därefter köper en annan bostad vissa möjligheter att skjuta upp beskattningen av en eventuell kapitalvinst i samband med försäljningen av ursprungsbostaden. I budgetpropositionen hösten 2007 föreslås, i samband med att fastighetsskatten avskaffas, att skatt på kapitalvinsten för privatbostäder vid försäljning höjs från 20 till 22 procent. Dessutom föreslås att uppskovsbeloppet räntebeläggs med 0,5 procent av uppskovsbeloppet. Förslaget ska gälla från och med år 2008. För kapitalvinst vid försäljning av närings- och hyresfastigheter sätts beskattningsunderlaget till 90 procent av vinsten.

Variationer i taxeringsunderlagen över tiden

5.11 Tabell visar taxeringsunderlag och skatten på kapitalinkomst för fysiska personer (individer och dödsbon) inkomståren 1995-2005. Det bör observeras att beloppen i tabellen avser taxeringsmässiga skatteunderlag och dessa har varierat över tiden, bl.a. som en återspeglning av förändringar i skattesatsen (t.ex. är det taxeringsmässiga skatteunderlaget vid utdelningar på svenska aktier satt till noll år 1994 då aktierna var befriade från skatt i individledet; ett annat exempel är sänkningen av kapitalvinstskatten på aktier 1994 från 25 till 12,5 procent vilket tekniskt effektuerades genom att det taxeringsmässiga underlaget sänktes).

5.11 Tabell

Taxeringsunderlag och skatt på inkomst av kapital för fysiska personer inkomstären 1995-2005, mdkr

Assessed tax base and assessed tax on income from capital for individuals 1995-2005, BSEK

	Taxeringsmässigt skatteunderlag, mdkr									
	Assessed taxbase, BSEK									
	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Inkomstränta/utdelningar/positiv räntefördelning (Income from interest and dividends)	47	43	37	39	43	43	44	41	41	43
Skuldränta/negativ räntefördelning (Interest on debts)	-75	-61	-57	-54	-57	-62	-66	-67	-64	-63
Netto räntor/utdelningar (Net interest)	-28	-18	-19	-15	-14	-19	-23	-26	-23	-19
Kapitalvinst (Capital gain)	22	59	64	103	133	71	53	56	68	100
Kapitalförlust (Capital loss)	-5	-4	-4	-3	-6	-12	-12	-10	-7	-5
Nettokapitalvinst (Net capital gain)	17	55	60	99	127	59	41	46	61	95
Förvaltningskostnader m.m. (Administration cost)	-0,3	-0,5	-0,5	-0,6	-0,7	-0,5	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4
Summa inkomst av kapital (Total income from capital)	-12	37	40	84	113	40	18	20	38	75
Nettoskatt på inkomst av kapital (Net tax on income from capital)	-3	11	13	25	34	13	6	7	12	23

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet

Jämförelsen visar att beloppen för skuldräntor minskade fram till 1999 men ökade de efterföljande fyra åren för att sedan återvända neråt år 2004. Skuldräntorna är betydligt större än inkomsträntor/utdelningar som hållit sig på en jämn nivå under de senaste åren. Kapitalvinsterna har varierat kraftigt mellan åren. Svängningarna förklaras bl.a. av skatteplanering i samband med förändring av skattereglerna. År 1996 blev nivån på kapitalvinsterna hög bl.a. beroende på att innehav i allemansfonder realiserades inför de förändringar som inne-

bar att den speciella skattenedsättningen för allemansfonder skulle slopas. De höga nivåerna 1997-2000 sammanhänger med återhämtningen på fastighetsmarknaden och börsuppgången. År 2001 mer än halverades nettokapitalvinsterna som en följd av den börsnedgång som inleddes år 2000 (se tabell 5.26). Sett mer långsiktigt har hushållens ändrade sparbetende, som innebär att man i ökad utsträckning sparar i värdepapper, betydelse för utvecklingen av kapitalvinsterna.

5.12 Tabell

Inkomst av kapital 2005, taxeringsmässiga begrepp, antal och belopp (exkl. dödsbon)

Assessed income from capital 2005, assessment concepts, numbers and amounts (capital of deceased persons' estates excluded)

	Antal individer, tusental Number of persons, thousands	Totalt belopp, mdkr Total amount, BSEK	Genomsnitt, tkr Average amount, KSEK
Kapitalinkomster (Capital income):			
- ränta, utdelning m.m. (income from interest and dividend)	5 413	35,3	6,5
- uthyrning privatbostad (letting private residence)	73	1,4	19,2
- positiv räntefördelning (positive interest adjustment for self-employed)	1 316	6,2	47,2
- kapitalvinst (capital gain)	1 484	95,9	64,4
Summa kapitalinkomster (Total capital income)	5 652	136,8	24,6
Kapitalutgifter (Capital expenditure):			
- utgiftsränta (interest on debts)	4 675	62,0	13,3
- förvaltningskostnad (administration cost)	68	0,4	5,4
- negativ räntefördelning (negative interest adjustment for self-employed)	49	0,7	15,3
- kapitalförlust (capital loss)	658	4,8	7,2
Summa kapitalutgifter (Total capital expenditure)	4 913	67,8	13,8
Netto (Net capital income)	7 316	71,0	9,7
varav överskott (of which surplus)	3 494	125,0	35,8
varav underskott (of which deficit)	3 822	54,0	14,1

Källa: SCB, Bearbetning av den totalräknade inkomststatistiken 2005

Kapitalvinsternas sammansättning kartlagd för 2003

För inkomståret 2003 har Statistiska centralbyrån undersökt hur kapitalvinster är sammansatta. Detta år var kapitalvinster (netto för förluster) i storleksordningen 43 miljarder kronor (5.13 Tabell). Av beloppet är 11 miljarder hänförligt till avyttrade finansiella tillgångar varav -2 miljarder för marknadsnoterade aktier, 2 miljarder för värdepappersfonder och 10 miljarder för ej marknadsnoterade aktier. För avyttrade reala tillgångar, t.ex. fastigheter och bostadsrätter, var vinsten 60 miljarder. Den framräknade kapitalvinsten reducerades med 17 miljarder kronor på grund av det uppskovsavgift som ges vid

uppskjuten kapitalvinstbeskattning för egna hem och bostadsrätter. För att få fram det taxeringsmässiga underlaget måste värdena reduceras med 12 miljarder kronor hänförliga till att skillnaden mellan framräknad vinst brutto och taxeringsmässig del av detta underlag (främst för fastigheter) samt kvittningar av förluster mot vinster mellan tillgångsslagen.

Kapitalinkomsterna varierar med åldern

Inkomsterna från räntor, utdelningar samt kapitalvinster ökar med individens ålder och är som störst i övre medelåldern (5.14 Diagram). Mest skuldtunga är hushållen i åldersgruppen 35-44 år med genomsnittliga skuldräntor på drygt 15 000 kr.

5.13 Tabell

De taxerade kapitalvinsternas sammansättning för fysiska personer inkomståret 2003 Structure of assessed capital gain for individuals in income year 2003

Typ av tillgång Type of asset	Skatteunderlag, mdkr Assessed taxbase, BSEK				Antal individer, tusental Number of persons, thousands		
	Kapitalvinst Capital gain	Kapitalförlust Capital loss	Netto Net	dito andel share	Kapitalvinst Capital gain	Kapitalförlust Capital loss	Totalt Total
Försäljning finansiella tillgångar (Sale of financial assets)	34,6	-23,4	11,3	26%	943	898	1 840
Marknadsnoterade aktier (<i>Quoted shares</i>)	14,2	-16,1	-1,9	-4%	427	316	743
Aktie- och blandfonder (<i>Mutual funds</i>)	4,2	-2,2	2,0	5%	529	573	1 102
Aktieoptioner (<i>Share options</i>)	1,3	-2,5	-1,2	-3%	12	20	32
Ej marknadsnoterade aktier (<i>Non-quoted shares</i>)	11,2	-1,7	9,5	22%	28	36	64
Övriga finansiella reavinster (<i>Other financial assets</i>)	3,6	-0,8	2,8	7%	27	36	63
Försäljning reala tillgångar (Sale of tangible assets)	61,5	-1,6	59,8	140%	178	38	215
Fastighet (<i>Real estate</i>)	33,5	-0,8	32,7	77%	92	18	110
Bostadsrätt (<i>Tenant ownership rights</i>)	21,2	-0,6	20,6	48%	80	17	97
Näringsfastighet (<i>Commerce and industry estate</i>)	6,5	-0,2	6,3	15%	10	..	..
Övriga reala reavinster (<i>Other tangible assets</i>)	0,3	0,0	0,2	1%	..	..	..
Uppskovsavgift (Deduction for postponed payment)	-16,6		-16,6	-39%			
Eget hem (<i>One- and two-dwelling buildings for private use</i>)	-9,3		-9,3	-22%	33		33
Bostadsrätt (<i>Tenant ownership rights</i>)	-7,3		-7,3	-17%	38		38
Justering till taxeringsmässigt underlag* (Adjustment to assessed taxbase)	-28,0	16,1	-11,9	-28%			
Summa taxeringsmässigt underlag (Total assessed taxbase)	51,5	-8,9	42,6	100%	857	719	1 576

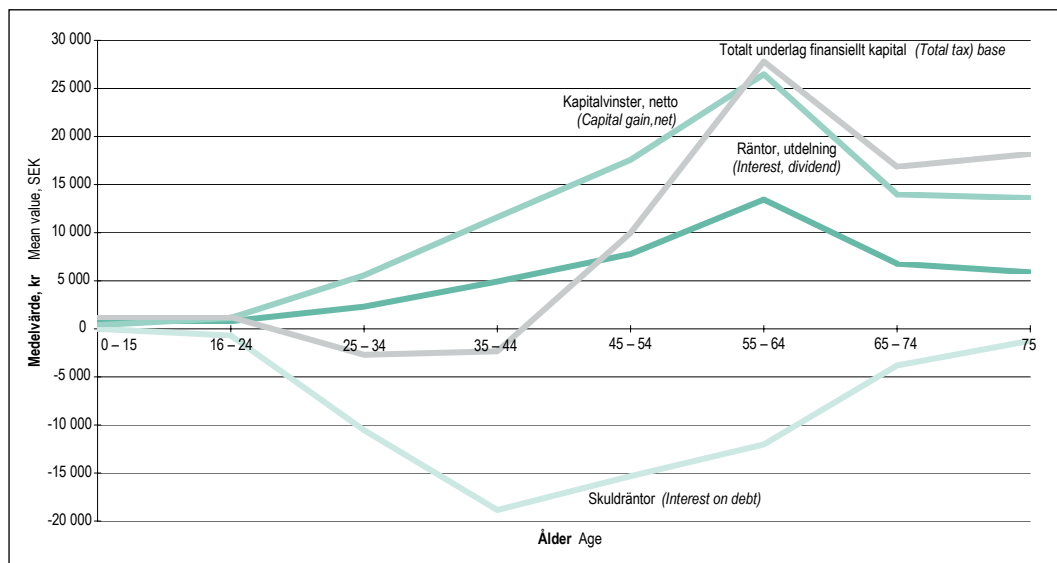
Anm: Vinster och förluster redovisas brutto för de olika tillgångsslagen och är därför högre än de taxerade vinsterna och förlusterna. Detta gäller framför allt de reala tillgångarna. I justeringen ligger också kvittningar dvs. att förluster för ett tillgångslag kan kvittas mot vinster för ett annat tillgångslag.

Källa: SCB, undersökning av kapitalvinster inkomståret 2003

5.14 Diagram

Genomsnittligt underlag ("skattebas") för beskattning av finansiellt kapital i olika åldersgrupper år 2005, kr per invånare

Average net income from financial capital ("tax base") for individuals by age group in 2005, SEK per capita

Anm: Sifferunderlaget till diagrammet återfinns i 5.22 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

Källa: SCB:s inkomststatistik, taxeringsregistret

5.6 Förmögenhetsskatt

5.6.1 Förmögenhetsskatten uppgick till knappt 5 miljarder 2005

Förmögenhetsbeskattningen kan ur en ekonomisk-teoretisk synvinkel ses som ett progressivt komplement i en i övrigt proportionell kapitalinkomstbeskattning. Progressiviteten består i att den proportionella skatt, 1,5 procent, som tas ut på nettoförmögenheter överstigande en viss nivå kan sägas bilda ett andra skikt i beskattningen av avkastningen på kapital. Inkomståret 2005 betalade 229 000 individer tillsammans 4,8 miljarder kronor i förmögenhetsskatt. Förmögenhetsskatt betalas även av vissa juridiska personer, i första hand ekonomiska föreningar och vissa stiftelser.⁴ Förmögenhetsskatten för dessa var år 200 176 miljoner kronor.

Den 1 april 2004 infördes en begränsningsregel på förmögenhetsområdet liknande den begränsningsregel som redan finns för fastighetsbeskattning. Begränsningsregeln tar sikte på de skattskyldiga som idag tillgodoräknas skattereduktion för fastighetsskatt och som betalar förmögenhetsskatt på sitt småhus. De ska även tillgodoräknas skattereduktion för förmögenhetsskatt. Detsamma ska gälla personer

som sambeskattas med en skattskyldig som tillgodoräknats skattereduktion för fastighetsskatt.

5.15 Tabell Debitering av förmögenhetsskatt 1995-2005, antal skattskyldiga och belopp

Recurrent tax on wealth 1995-2005, number and amounts

År Year	Fysiska personer Individuals		Juridiska personer Companies	
	Antal, tusental Number, thousands	Belopp, mnkr Amount, MSEK	Antal, tusental Number, thousands	Belopp, mnkr Amount, MSEK
1995	407	3 503	12	81
1996	457	5 034	12	114
1997	578	5 329	12	124
1998	613	5 893	12	134
1999	713	8 428	12	162
2000	691	8 043	12	180
2001	473	6 312	13	181
2002	263	3 818	12	116
2003	318	4 767	12	130
2004	334	5 191	12	142
2005	229	4 822	12	176

Källa: Skatteverket, Debiteringsstatistik

⁴ För dessa uppgår fribeloppet till 25 000 kr och skattesatsen till 1,5 promille.

5.6.2 Proportionell förmögenhetsskatt sedan 1992

Åren 1990 och 1991 fanns ett progressivt inslag i förmögenhetsskatteskalen. Sedan 1992 är förmögenhetsskatten proportionell och utgår med 1,5 procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger skattepliktsgränsen. Skattepliktsgränsen för uttag av förmögenhetsskatt på fysiska personer höjdes 1996 från 800 000 till 900 000 kr. Höjningen gjordes bl.a. för att dämpa genomslaget av fastighetstaxeringen 1996. I samband med att frysningen av taxeringsvärdena för småhus upphörde år 2001 höjdes gränsen för uttag av förmögenhetsskatt till 1,0 miljoner kronor för ensamstående och 1,5 miljoner kronor för sambeskattade par. År 2002 höjdes gränsen ytterligare till 1,5 miljoner kronor för ensamstående och 2 miljoner kronor för sambeskattade par. År 2005 höjdes förmögenhetsskattegränsen ytterligare men enbart för sambeskattade till 3,0 miljoner kronor. Detta för att likställa sambor med barn och gifta (som sambeskattas) med sambor utan barn (som har var sitt fribelopp). I Budgetpropositionen hösten 2007 aviserar regeringen att de under hösten 2007 ska lägga fram ett förslag till riksdagen om slopad förmögenhetsskatt. I detta sammanhang aviseras även att den generella kontrolluppgiftsskyldigheten för tillgångar och skulder ska upphöra.

Det finns en begränsningsregel för att det samlade skatteuttaget inte ska bli alltför högt. Spärrbeloppet för skatt på förvärvsinkomst, skatt på kapitalinkomst och förmögenhetsskatt är satt till 60 procent av summan av den beskattningsbara förvärvsinkomsten och inkomsten av kapital. Bli skattebeloppet högre än spärrbeloppet, sätts i första hand förmögenhetsskatten ned (dock inte lägre än till hälften), därefter inkomstskatten på kapitalinkomster och slutligen den statliga inkomstskatten på förvärvsinkomster.

5.6.3 Värderingsreglerna i förmögenhetsbeskattningen

Vid beräkning av den taxerade förmögenheten tas fastigheter upp till taxeringsvärdet (som ska motsvara 75 procent av marknadsvärdet). Inregistrerade aktier på börsens A-lista togs t.o.m. 1995 upp till 75 procent av marknadsvärdet. År 1996 togs de upp till fulla värdet. Fr.o.m. 1997 tas de upp till 80 procent av sitt marknadsvärde.

5.16 Tabell Skattepliktsgräns och skattesatser i förmögenhetsbeskattningen Wealth tax liability threshold and tax rates

Inkomstår	Vid en beskattningsbar förmögenhet av, tkr	Skattesats inom skiktet, %
Income year	At a taxable net wealth of, KSEK	Tax rate in %
1990	800 - 1 600	1,5
	1 600 - 3 600	2,5
	3 600 -	3,0
1991	800 - 1 600	1,5
	1 600 -	2,5
1992-1995	800	1,5
1996-2000	900	1,5
2001	ensamst. 1 000	1,5
	samtax 1 500	1,5
2002-2004	ensamst. 1 500	1,5
	samtax 2 000	1,5
2005-2006	ensamst. 1 500	1,5
	samtax 3 000	1,5
2007*	ensamst. 1 500	0,75
	samtax 3 000	
	finansiella och reala tillgångar } fastigheter och bostadsrätter	1,5

Vissa undantag finns dock för huvudägare av aktiebolag. Onoterade aktier är i princip skattepliktiga. Oftast blir det kanske ändå inget värde, eftersom det sker en substansvärdering, varvid tillgångar nedlagda i näringsverksamhet inte räknas med. Ingen förmögenhetsskatt betalas på aktier på de s.k. OTC- och O-listorna.⁵

Statistiska centralbyråns fördjupade undersökning av hushållens förmögenhetsfördelning år 2005 ger en uppfattning om hur underlaget för förmögenhetsskatt förhåller sig till hushållens samlade marknadsvärderade nettotillgångar. Marknadsvärdet på det individerna äger i fast egendom och sparande (netto för skulder) uppskattas detta år till ca 4 352 miljarder. Underlaget för uttag av förmögenhetsskatt uppgick samma år till 399 miljarder kronor (5.17 Tabell). Detta innebär att 9 procent av värdet av det hushållen äger beläggs med förmögenhetsskatt. Andelen är dock beroende på hur tillgångarna definieras. SCB:s förmögenhetsundersökning 2005 omfattar sådana tillgångar som kan verifieras och knyts till en speciell individ genom kontrolluppgifter m.m. Skulle man bland

⁵ Med undantag för vissa aktier som i skatteplaneringssyfte efter den 29 maj 1997 flyttat till dessa listor.

tillgångarna även ta med underskattningen av bankmedel till följd av att kontrolluppgifterna inte är heltäckande, hushållens individuella och kollektiva försäkringssparande och sparande som flyttat utomlands blir andelen lägre.

5.17 Tabell

Översikt över hushållens nettotillgångar till marknadsvärde samt förmögenhetsbeskattningen år 2005 (exkl. dödsbon), mdkr

Overview of household net wealth at market value and taxable net wealth 2005, BSEK

Tillgångar, marknadsvärde* (<i>Assets at market value</i>)	6 156
Skulder, marknadsvärde (<i>Liabilities at market value</i>)	1 804
Netto, marknadsvärderat (<i>Net, at market value</i>)	4 352
Underlag för uttag av förmögenhetsskatt** (<i>tax base for wealth tax</i>)	399
Dito i % av det totala marknadsvärderade nettot (<i>In % of net wealth at market value</i>)	9%

* Tillgångar enligt redovisningen i 5.2 Tabell med tillägg för 100 miljarder kronor för bilar. Värdet har justerats något jämfört med den värdering av bilinnehavet som gjordes 1997 då de värderades till 138 miljarder kronor. Att värdet minskats beror på att bilar till viss del kan återfinnas bland de marknadsvärderade tillgångarna beroende på om de deklarerats eller ej.

** Nettoförmögenhet till den del den överstiger 1 500 000 kr för ensamstående samt 2 000 000 för samtaxerade enligt de värderingsregler för tillgångar och skulder som tillämpas i förmögenhetsbeskattningen år 2005.

Källa: Statistiska centralbyråns studie över förmögenhetsfördelningen 2005 samt den totalräknade inkomststatistiken.

5.6.4 Sammansättning av beskattningsbara förmögenheten

För bedömningar av hur förmögenhetsskatten utvecklas i samband med värdeförändringar på börsen och priset på fastigheter är det väsentligt att känna till hur den beskattningsbara förmögenheten är sammansatt. Tidigare i detta kapitel redovisas hur individernas tillgångar och skulder fördelar sig mellan olika tillgångsslag (se 5.2 Tabell). Av nämnda tabell framgår att "Egna hem" är den tyngsta komponenten med 41 procent av tillgångsmassan.

Därefter kommer "Bostadsrätt" med 12 procent och "Bankmedel" med 7 procent.

5.6.5 Hushållens beskattningsbara förmögenhet 399 miljarder 2005

År 2005 hade 162 000 hushåll en nettotillgång över 1 500 000 kr. Den samlade beskattningsbara förmögenheten för hushållen var 399 miljarder kronor. Av beskattningsvärdet är 64 procent hänförlig till de 27 000 hushåll som har en förmögenhet över fem miljoner kronor (5.18 Tabell).

5.7 Bolagsskatt

Från och med 1995 är den statliga inkomstskatten för juridiska personer, eller som den populärt kallas "bolagsskatten" eller "skatt på företagsvinster", 28 procent. Skatteunderlaget, den taxerade inkomsten, räknas fram som det bokföringsmässiga resultatet korrigerat för skattemässiga justeringar. År 2005 uppgick den totala taxerade inkomsten "den skattemässiga vinsten" för juridiska personer med överskott till 327 miljarder kronor och skatten för dessa till 92 miljarder kronor. Aktiebolagen står för en dominerande del av de juridiska personernas ekonomiska aktivitet. Av samtliga aktiebolag redovisar 51 procent överskott vid taxeringen medan 35 procent redovisar underskott. Resterande 14 procent redovisar nollresultat.

En stor andel av den redovisade beskattningsbara inkomsten är hänförlig till en mindre mängd mycket stora företag. Tre procent av de bolag som redovisade överskott svarade för hela 80 procent av bolagsskatten.

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först ska betala skatt på sin vinst. Därefter ska aktie- eller andelsägarna betala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag i princip inte får göra avdrag för vinstutdelning uppkommer dubbelbeskattning.

Företagsbeskattningen behandlas utförligare i kapitel 7.

5.18 Tabell

Förmögenheter efter storlek 2005 (fysiska personer exkl. dödsbon), antal hushåll som har nettoförmögenhet som överstiger 1 500 000 kr samt nettoförmögenhet överstigande skattepliktsgränsen

Taxable net wealth by size 2005 (individuals, capital of deceased persons' estates excl.), number of households having net wealth exceeding 1 500 000 SEK and amount of net wealth exceeding the tax liability threshold

Förmögenhet, mnkr Net wealth, MSEK	Antal hushåll med beskattningsbar förmögenhet Number of households with a taxable net wealth		Taxerad förmögenhet Assessed wealth		Beskattningsbar förmögenhet Taxable wealth	
	antal number	andel i % share in %	mnkr MSEK	andel i % share in %	mnkr MSEK	andel i % share in %
1,5-2,0	45 840	28%	78 765	12%	10 005	3%
2,0-3,0	33 968	21%	81 404	12%	30 452	8%
3,0-4,0	38 987	24%	133 660	20%	61 439	15%
4,0-5,0	16 927	10%	75 129	11%	43 724	11%
5,0-	26 964	17%	303 604	45%	253 733	64%
Summa (Total)	162 686	100%	672 562	100%	399 353	100%
varav (of which)						
ensamstående (not cohabiting)	104 325	64%	311 818	46%	155 331	39%
sambeskattade (with joint taxation)	58 361	36%	360 744	54%	244 022	61%

Källa: SCB, Den totalräknade inkomststatistiken 2005

5.8 Övriga skatter på kapital

5.8.1 Arv- och gåvoskatt

Tidigare har man i Sverige tagit ut skatt på arv och gåva. Den 1 januari 2004 slopades arvsskatten mellan makar och Riksdagen beslutade hösten 2004 att arvs- och gåvoskatten skulle tas bort från och med 1 januari 2005. Flodvågskatastrofen i Asien under julhelgen 2004 gjorde dock att man beslutade tidigarelägga skatternas avskaffande till den 17 december 2004. Även om skatterna avskaffats kommer det fortfarande in belopp från dem, detta framgår av tabell 5.1. Detta är pengar som härrör sig från gåvor och arv som skiftats innan skatternas avskaffande.

5.8.2 Kupongskatt

Kupongskatt utgår på utdelning på aktier i svenska aktiebolag och andelar i svenska aktiefonder. Den är en definitiv källskatt och erläggs med 30 procent av utdelningen till i utlandet bosatta personer och av vissa med dem likställda utdelningsberättigade. Från huvudregeln om 30 procent kupongskatt förekommer undantag. Till följd av ingångna avtal med olika länder kan kupongskatten sättas ned med varierande skattesatser för att undvika dubbelbeskattning med hänsyn till beskattningen i hem-

landet. Kupongskatten resulterade 2005 i skatteinkomster på 2 819 miljoner kronor.

5.8.3 Avkastningsskatt på pensionsfonder

Skatt på pensionsfondernas avkastning är en indirekt skatt som betalas av försäkringsföretag, banker, pensionsstiftelser, företag och pensionssparinstitut som förvaltar avsatta pensionsmedel. Avkastningsskatten infördes i samband med skattereformen 1991. Beskattningen av avkastningen på pensionsmedel syftar till att göra beskattningen mer likformig mellan privatpersoners direkta sparande i bank etc. och försäkringssparande i pensions- och kapitalförsäkringar.

Genom avkastningsskatten begränsas i princip den del av tillväxten (avkastningen) av pensionskapitalet som kommer den pensionsförsäkrade till godo.

Skatteunderlaget utgörs av pensionskapitalets värde vid taxeringsårets ingång. Därefter beräknas en schablonavkastning genom att multiplicera underlaget med den genomsnittliga statslåneräntan. Schablonavkastningen på pensionsförsäkringskapital beskattas inkomståret 2004 med 15 procent medan avkastningen på kapital i kapitalförsäkring beskattas med 27 procent.⁶

⁶ Från och med 2005 beskattas vissa kapitalförsäkringar med den lägre skattesatsen för avkastningsskatt.

Den totala förmögenheten i pensionsfonderna beräknas vid utgången av år 2007 (som utgör underlag för beskattning under inkomståret 2008) uppgå till 2 378 miljarder kronor.⁷ Av kapitalet beräknas det privata pensionskapitalet svara för ca 440 miljarder kronor, tjänstepensionskapitalet svara för ca 1 730 miljarder kronor och kapitalförsäkringskapitalet uppgå till 215 miljarder kronor. Enligt taxeringsutfallet för inkomståret 2004 debiterades totalt 11,8 miljarder kronor i avkastningsskatt (se 5.1 Tabell).

5.8.4 Stämpelskatt

Stämpelskatt utgår vid förvärv av fast egendom och tomträtter samt vid beviljande av inteckningar.

Vid förvärv är skatten 1,5 procent av egendomens värde. Förvärvas egendomen av juridisk person är dock skatten med vissa undantag 3 procent. För att stimulera bostadsmarknaden var stämpelskatten tillfälligt nedsatt till 0,5 resp. 1 procent under perioden 12 juni 1996 - 31 december 1997.

Vid inteckning är skatten 2 procent av inteckningsbeloppet för fast egendom och tomträtt, 1 procent för luftfartyg och näringsverksamhet samt 0,4 procent för skepp.

Tidigare utgick stämpelskatt också på aktier vid bildandet av aktiebolag och vid ökning av aktiekapital. Stämpelskatten på aktier upphörde den 1 januari 1995.

Stämpelskatten inbringade 7 828 miljoner kronor år 2004.

⁷ Beräkningskonventionen, rapport från Skatteekonomiska enheten på Finansdepartementet.

Tabellbilaga:

5.19 Tabell	Hushållssektorns, inkl. hushållens intresseorganisationers, finansiella tillgångar och skulder 1996-2006, ställning vid årets slut
5.20 Tabell	Skatt på kapital år 2005 för individer efter ålder samt för dödsbon
5.21 Tabell	Skatt på kapital år 2005 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon
5.22 Tabell	Avkastning på finansiellt kapital år 2005 för individer efter ålder samt för dödsbon
5.23 Tabell	Avkastning på finansiellt kapital år 2005 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon
5.24 Tabell	Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1981-2006, löpande och fasta priser
5.25 Tabell	Fastighetsprisindex för småhus i olika regioner 1981-2006
5.26 Tabell	Generalindex på Stockholms fondbörs
5.27 Tabell	Villaränta (Swedbank) 1990 och framåt, för rörlig ränta respektive femårig bunden

5.19 Tabell

Hushållssektorns, inkl. hushållens intresseorganisationers, finansiella tillgångar och skulder 1996-2006, ställning vid årets slut

Financial assets and liabilities 1996-2006, of households, incl. private non-profit institutions serving households, outstanding values at the end of the year

	Totalt, mdkr Total, BSEK									Per inv 2006		
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004***	2005	2 006	Per capita 2006, SEK
Finansiell nettoförmögenhet (Net financial wealth)	1 311	1 612	1 742	2 186	2 050	2 015	1 665	1 820	1 992	2 122	3 361	368 824
Summa finansiella tillgångar (Total financial assets)	2 171	2 524	2 710	3 238	3 187	3 241	2 988	3 266	3 590	3 838	5 275	578 779
Sedlar, mynt och inlåning (Currency and deposits)	550	524	512	525	520	580	623	670	678	725	831	91 219
- sedlar och mynt (currency)	52	55	58	66	67	77	77	79	78	74	84	9 167
- bankinlåning (deposits in banks)	453	437	448	452	444	491	530	573	580	629	725	79 587
- allemanssparande (national savings accounts)	44	29	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
- riksgäldsspar (national debt savings)	.	3	6	7	8	12	16	19	20	21	22	2 465
Obligationer (Bonds (long term))	180	166	171	146	107	97	95	101	92	106	103	11 254
- privatobligationer och konvertibler (bonds)	97	93	100	88	56	51	54	60	53	57	61	6 716
- premieobligationer (lottery bonds)	67	64	63	53	49	43	40	39	38	42	41	4 538
- riksgäldskonto (national debt account)	16	9	8	4	3	2	1	1	1	7	.	.
Lån till företag, finanssektorn, kommuner (Loans)	22	19	14	18	18	17	15	12	12	11	11	1 190
Aktier och andelar* (Shares and other equities)	535	779	869	1 237	1 104	966	666	831	971	1 207	2 403	263 712
- svenska börsaktier (sw. quoted shares)	315	440	459	579	500	426	289	373	464	591	739	81 074
- svenska fondandelar (sw. mutual fund shares)	168	262	308	488	451	392	259	310	343	438	484	53 090
- utländska aktier (foreign shares)	51	77	102	171	153	148	118	148	164	178	176	19 301
Försäkringssparande (Insurance technical reserves)	585	759	871	1 069	1 184	1 304	1 269	1 226	1 331	1 783	1 919	210 561
- individuellt (individual pension savings)	332	448	529	702	765	854	790	562	609	742	765	83 892
- kollektivt (collective insurance)	235	292	311	336	384	415	447	629	686	1 001	1 120	122 927
- utländskt (foreign)	18	19	31	31	35	34	33	35	36	39	34	3 742
Handelskrediter (Trade credits)	4	6	6	7	9	8	8	8	8	8	8	842
Övriga finansiella tillgångar inkl. korrigeringspost** (Other accounts receivable incl. adjustment item)	295	271	268	236	245	269	311	418	498	2	.	.
Summa skulder (Total liabilities)	860	912	969	1 052	1 138	1 226	1 323	1 447	1 599	1 717	1 913	209 955
Lån (Loans)	851	901	956	1 038	1 121	1 207	1 304	1 427	1 580	1 697	1 893	207 767
- banker (banks)	188	205	218	235	267	282	296	299	315	353	404	44 338
- bostadsinstitut (housing credit institutions)	502	519	549	592	620	680	748	840	973	1 111	1 252	197 335
- övriga finansinstitut (other financial institutions)	64	68	72	85	95	98	105	124	121	58	60	6 567
- offentliga sektorn (general government)	98	108	117	127	138	147	155	164	170	175	178	19 258
Handelskrediter (Trade credit)	9	10	12	13	17	18	18	19	19	20	20	2 187

* Icke börsnoterade aktier redovisas under övriga tillgångar.

** Inklusive korrigeringspost för avstämning mot Nationalräkenskapernas hushållssparande.

*** Siffrorna för 2004 och framåt är ställningssiffror från 4:e kvartalet

Källa: SCB, Finansräkenskaper FM 11 SM 0401, FM17 SM 0502 och FM17 SM 0602

5.20 Tabell

Skatt på kapital år 2005 för individer efter ålder samt för dödsbon

Taxes on capital 2005 for individuals by age group and for deceased persons' estates

Ålder Age	Antal individer Number of persons	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK						Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK					
		Fastighets- skatt Real estate tax	Förmögen- hetsskatt Wealth tax	Nettoskatt på finansiellt kapital Net tax income from financial capital	varav Skatt på kapital- överskott Tax on capital surplus	of which Skatte- reduktion för underskott Tax reduction for capital deficit	Summa direkt skatt på kapital för individer Sum direct capital tax	Fastighets- skatt Real estate tax	Förmögen- hetsskatt Wealth tax	Nettoskatt på finansiellt kapital Net tax income from financial capital	varav Skatt på kapital- överskott Tax on capital surplus	of which Skatte- reduktion för underskott Tax reduction for capital deficit	Summa direkt skatt på kapital för individer Sum direct capital tax
0 - 17	1 810 720	8	45	348	348	1	401	4	25	192	192	1	221
18 - 24	745 130	44	56	378	570	192	478	59	75	507	765	258	641
25 - 34	1 143 758	983	160	-752	2 081	2 833	391	859	140	-657	1 819	2 477	342
35 - 44	1 271 857	2 974	339	-607	4 351	4 957	2 706	2 338	267	-477	3 421	3 897	2 128
45 - 54	1 165 292	3 342	751	3 037	6 847	3 810	7 130	2 868	644	2 606	5 876	3 270	6 119
55 - 64	1 210 885	3 812	1 437	8 314	11 089	2 775	13 563	3 148	1 187	6 866	9 158	2 292	11 201
65 - 74	778 766	2 034	922	5 044	5 904	859	8 000	2 612	1 184	6 477	7 581	1 103	10 273
75 -	865 631	1 296	1 035	5 439	5 730	291	7 770	1 497	1 196	6 283	6 619	336	8 976
Samtliga (All)	8 992 039	14 493	4 745	21 201	36 920	15 718	40 439	1 612	528	2 358	4 106	1 748	4 497
Andel % (Share, %)		36%	12%	52%	91%	39%	100%						
Tillkommer för dödsbon m.m. (To be added for deceased persons estate)	465 146	159	63	1 317	1 361	45	1 539	342	135	2 831	2 926	97	3 309
Totalt (Total)	9 457 185	14 652	4 808	22 518	38 281	15 763	41 978						

Anm: De avvikelser som förekommer i totalbeloppen jämfört med värdena i tabell 5.1 sammanhänger med att tabellen ovan bygger på ett urval som räknats upp till rikssiffror.

Källa: SCB:s inkomststatistik, taxeringsregistret.

5.21 Tabell

Skatt på kapital år 2005 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon

Taxes on capital 2005 for individuals by assessed earned income and for deceased persons' estates

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK						Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK					
		Fastighets-skatt	Förmögen-hetsskatt	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer	Fastighets-skatt	Förmögen-hetsskatt	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer
					Skatt på kapital-överskott	Skatte-reduktion för underskott					Skatt på kapital-överskott	Skatte-reduktion för underskott	
Assessed income from work, KSEK	Number of persons	Real estate tax	Wealth tax	Net tax income från financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax	Real estate tax	Wealth tax	Net tax income från financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax
0	1 914 926	215	240	1 329	1 383	-54	1 783	112	125	694	722	-28	931
1 - 20	401 818	117	92	713	734	-20	923	292	230	1 775	1 825	-50	2 297
20 - 40	203 938	102	53	581	637	-55	737	502	260	2 850	3 122	-271	3 612
40 - 60	164 763	120	52	569	665	-96	741	730	314	3 451	4 036	-585	4 495
60 - 80	212 012	191	80	593	724	-131	865	902	379	2 799	3 415	-616	4 080
80 - 100	443 296	354	136	991	1 240	-249	1 481	798	307	2 236	2 798	-562	3 340
100 - 120	382 585	422	133	909	1 235	-327	1 464	1 102	348	2 376	3 229	-853	3 826
120 - 140	392 984	495	124	813	1 238	-425	1 432	1 260	315	2 070	3 150	-1 081	3 645
140 - 160	449 233	646	142	850	1 432	-582	1 638	1 437	316	1 893	3 188	-1 295	3 646
160 - 180	494 539	808	163	724	1 530	-806	1 695	1 634	330	1 465	3 094	-1 629	3 428
180 - 200	495 534	883	188	606	1 568	-961	1 678	1 782	380	1 224	3 164	-1 940	3 386
200 - 220	497 483	948	173	417	1 531	-1 114	1 538	1 905	348	838	3 077	-2 239	3 091
220 - 240	482 363	959	167	190	1 410	-1 220	1 316	1 988	347	393	2 923	-2 530	2 729
240 - 260	432 947	918	160	76	1 299	-1 223	1 154	2 121	370	176	3 000	-2 824	2 666
260 - 280	370 072	861	147	7	1 156	-1 148	1 015	2 325	397	20	3 123	-3 103	2 743
280 - 300	313 759	816	160	82	1 137	-1 055	1 057	2 600	509	260	3 623	-3 363	3 370
300 - 320	267 694	811	175	395	1 344	-950	1 381	3 029	655	1 474	5 022	-3 548	5 157
320 - 340	196 412	605	144	177	934	-757	925	3 080	732	899	4 755	-3 857	4 711
340 - 360	147 214	484	120	168	776	-607	772	3 289	812	1 142	5 268	-4 126	5 244
360 - 400	204 793	747	198	410	1 325	-916	1 354	3 647	966	2 000	6 472	-4 472	6 613
400 - 500	261 484	1 139	388	850	2 183	-1 334	2 377	4 356	1 484	3 249	8 350	-5 101	9 089
500 - 1000	232 026	1 468	767	3 458	4 906	-1 448	5 692	6 325	3 305	14 903	21 144	-6 241	24 532
000 -	30 164	384	743	6 293	6 533	-240	7 421	12 745	24 634	208 630	216 579	-7 949	246 008
Samtliga (All)	8 992 039	14 492	4 745	21 201	36 920	-15 718	40 439	1 612	528	2 358	4 106	-1 748	4 497
Tillkommer för dödsbon m.m. (To be added for deceased persons estate)	465 146	160	63	1 316	1 362	31 482	1 539	345	135	2 830	2 927	-67 681	3 310
Totalt (Total)	9 457 185	14 652	4 808	22 518	38 281	-15 763	41 978						

Anm: De avvikelser som förekommer i totalbeloppen jämfört med värdena i tabell 5.1 sammanhänger med att tabellen ovan bygger på ett urval som räknats upp till rikssiffror.

Källa: SCB:s inkomststatistik, taxeringsregistret

5.22 Tabell

Avkastning på finansiellt kapital år 2005 för individer efter ålder samt för dödsbon

Yield on financial capital 2005 for individuals by age group and for deceased persons' estates

Ålder	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förlust	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag	Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förlust	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
Age	Number of persons	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. Cost	Sum tax base	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. Cost	Sum tax base
0 - 15	1 810 720	761	383	-3	-3	1 138	420	212	-2	-2	629
16 - 24	745 130	808	1 125	-703	-7	1 224	1 085	1 509	-943	-9	1 642
25 - 34	1 143 758	2 308	5 570	-10 551	-20	-2 693	2 018	4 870	-9 225	-18	-2 355
35 - 44	1 271 857	4 923	11 612	-18 837	-34	-2 336	3 871	9 130	-14 811	-27	-1 837
45 - 54	1 165 292	7 782	17 590	-15 332	-67	9 973	6 678	15 095	-13 158	-57	8 559
55 - 64	1 210 885	13 449	26 488	-12 031	-106	27 799	11 107	21 875	-9 936	-88	22 958
65 - 74	778 766	6 769	13 975	-3 813	-68	16 863	8 692	17 945	-4 897	-87	21 653
75 -	865 631	5 875	13 602	-1 235	-59	18 182	6 786	15 713	-1 427	-68	21 004
Samtliga	8 992 039	42 675	90 345	-62 506	-364	70 150	4 746	10 047	-6 951	-40	7 801
Tillkommer för dödsbon m.m. (To be added for deceased persons estate)	465 146	646	3 974	-298	-7	4 315	1 388	8 543	-640	-14	9 277
Totalt (Total)	9 457 185	43 321	94 319	-62 804	-371	74 465					

Anm: De avvikelser som förekommer i totalbeloppen jämfört med värdena i 5.10 Tabell sammanhänger med att tabellen ovan bygger på ett urval som räknats upp till rikssiffror.

Källa: SCB:s inkomststatistik, taxeringsregistret.

5.23 Tabell

Avkastning på finansiellt kapital år 2005 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon

Yield on financial capital 2005 for individuals by assessed income from earnings and for capital of deceased persons' estates

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förlust	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag	Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förlust	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
Assessed income from work, KSEK	Number of persons	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. Cost	Sum tax base	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. Cost	Sum tax base
0	1 914 926	1 681	3 147	-625	-22	4 181	878	1 643	-326	-11	2 183
1 - 20	401 818	903	1 646	-312	-12	2 225	2 247	4 097	-775	-31	5 538
20 - 40	203 938	554	1 639	-352	-7	1 834	2 716	8 035	-1 725	-32	8 994
40 - 60	164 763	574	1 711	-435	-5	1 845	3 484	10 384	-2 641	-28	11 200
60 - 80	212 012	785	1 711	-540	-6	1 950	3 701	8 069	-2 546	-29	9 196
80 - 100	443 296	1 359	2 895	-953	-13	3 288	3 066	6 530	-2 150	-29	7 418
100 - 120	382 585	1 423	2 828	-1 236	-10	3 005	3 720	7 393	-3 231	-26	7 855
120 - 140	392 984	1 378	2 925	-1 593	-10	2 701	3 506	7 444	-4 053	-24	6 873
140 - 160	449 233	1 598	3 416	-2 172	-10	2 832	3 558	7 604	-4 836	-22	6 305
160 - 180	494 539	1 676	3 736	-2 999	-10	2 403	3 389	7 555	-6 065	-21	4 858
180 - 200	495 534	1 806	3 796	-3 580	-13	2 009	3 645	7 660	-7 224	-27	4 054
200 - 220	497 483	1 707	3 826	-4 138	-13	1 382	3 431	7 690	-8 318	-26	2 778
220 - 240	482 363	1 748	3 453	-4 541	-13	647	3 624	7 158	-9 414	-27	1 341
240 - 260	432 947	1 536	3 285	-4 564	-13	244	3 547	7 587	-10 541	-29	564
260 - 280	370 072	1 438	2 914	-4 319	-12	21	3 887	7 874	-11 671	-32	58
280 - 300	313 759	1 462	2 817	-4 019	-13	246	4 658	8 977	-12 810	-42	784
300 - 320	267 694	1 832	3 236	-3 719	-14	1 335	6 844	12 087	-13 893	-52	4 986
320 - 340	196 412	1 243	2 319	-2 961	-11	591	6 327	11 807	-15 073	-54	3 007
340 - 360	147 214	996	1 944	-2 369	-9	563	6 769	13 205	-16 089	-62	3 823
360 - 400	204 793	1 663	3 362	-3 649	-16	1 360	8 119	16 417	-17 818	-77	6 640
400 - 500	261 484	2 957	5 349	-5 462	-31	2 814	11 310	20 456	-20 888	-119	10 760
500 - 1000	232 026	6 126	11 936	-6 503	-59	11 499	26 402	51 441	-28 028	-256	49 560
1000 -	30 164	6 230	16 456	-1 467	-43	21 176	206 548	545 543	-48 636	-1 436	702 020
Samtliga (All)	8 992 039	42 675	90 345	-62 506	-364	70 150	4 746	10 047	-6 951	-40	7 801
Tillkommer för dödsbon (To be added for deceased persons' estate)	465 146	646	3 974	-298	-7	4 315	1 388	8 543	-640	-14	9 277
Totalt (Total)	9 457 185	43 321	94 319	-62 804	-371	74 465					

Anm: De avvikelser som förekommer i totalbeloppen jämfört med värdena i 5.10 Tabell sammanhänger med att tabellen ovan bygger på ett urval som räknats upp till rikssiffror.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret

5.24 Tabell

Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1981-2006, löpande och 1981 års priser Real estate prices for permanent one- and two dwelling houses and houses for seasonal use 1981-2006, current prices and price level of 1981

År Year	Småhus Permanent one- or two-dwelling houses				Fritidshus Houses for seasonal use				KPI Consumer price index	
	Index 1981 = 100 Index 1981=100		Förändr. föreg. år,% Change in % from last year		Index 1981 = 100 Index 1981=100		Förändr. föreg. år,% Change in % from last year		Index 1981=100	Förändring från föreg. år, % Change from last year, %
	Löpande priser Current prices	Fasta priser Price level of 1981	Löpande priser Current prices	Fasta priser Price level of 1981	Löpande priser Current prices	Fasta priser Price level of 1981	Löpande priser Current prices	Fasta priser Price level of 1981		
1981	100	100			100	100			100	
1982	101	93	+1	-7	104	96	+4	-4	109	+8,6
1983	101	85	+0	-8	107	90	+3	-6	118	+9,0
1984	105	82	+4	-4	112	88	+5	-3	128	+8,0
1985	109	79	+4	-3	117	85	+4	-3	137	+7,4
1986	115	80	+6	+1	123	86	+5	+1	143	+4,2
1987	130	87	+13	+9	139	93	+13	+8	149	+4,2
1988	154	98	+18	+12	166	105	+19	+13	158	+5,8
1989	181	108	+18	+10	191	114	+15	+8	168	+6,5
1990	203	110	+12	+2	216	117	+13	+2	185	+10,4
1991	217	107	+7	-2	253	125	+17	+7	203	+9,4
1992	197	95	-9	-11	225	109	-11	-13	207	+2,2
1993	175	81	-11	-15	205	94	-9	-13	217	+4,7
1994	183	83	+5	+2	215	97	+5	+3	222	+2,2
1995	184	81	+1	-2	215	95	+0	-2	227	+2,5
1996	185	81	+1	-0	219	96	+2	+1	229	+0,7
1997	198	86	+7	+7	228*	99*	+4*	+4*	230	+0,2
1998	217	94	+10	+9	248	108	+9	+9	230	+0,2
1999	237	103	+9	+9	268	116	+8	+8	231	+0,4
2000	263	113	+11	+10	306	132	+14	+13	233	+0,7
2001	284	119	+8	+6	335	141	+9	+7	238	+2,3
2002	302	124	+6	+4	358	147	+7	+5	243	+2,1
2003	322	130	+7	+4	383	154	+7	+5	248	+2,1
2004	353	142	+10	+9	424	170	+11	+10	249	+0,4
2005	387	155	+10	+9	470	188	+11	+10	250	+0,4
2006	431	170	11	10	527	207	12	+10	254	1,6

* Tidsseriebrott

Källa: SCB, Fastighetsprisstatistik

5.25 Tabell

Fastighetsprisindex för småhus i olika regioner, 1981=100

Real estate price index for one- and two-dwelling buildings, 1981=100

	1981	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Konsumentprisindex (Consumer price index)	100	137	185	227	233	238	243	248	249	250	254
Egna hem (Owner-occupied one- or two-dwelling buildings)											
Stockholms län	100	111	246	204	365	402	426	436	468	502	565
därav Stor-Stockholm	100	111	247	206	374	411	434	443	475	509	574
Östra Mellansverige	100	107	190	171	231	248	271	292	317	344	377
Småland med öarna	100	104	173	176	227	242	257	275	298	324	357
Sydsverige	100	107	204	196	290	314	337	368	410	458	517
därav Stor-Malmö	100	109	229	210	346	374	403	445	503	569	647
Västsverige	100	114	213	187	259	278	296	327	369	418	464
därav Stor-Göteborg	100	116	242	200	305	328	351	394	446	505	558
Norra mellansverige	100	106	178	167	193	203	213	225	244	264	291
Mellersta Norrland	100	107	168	152	173	178	185	194	206	219	247
Övre Norrland	100	110	179	166	195	205	214	219	236	255	281
Hela riket (All of Sweden)	100	109	203	184	262	284	302	322	353	387	431
Fritidshus (Buildings for seasonal and secondary use)											
Stockholms län	100	122	263	239	414	472	496	505	546	591	654
Södra ostkusten, Öland och Gotland	100	109	194	210	277	305	334	371	406	444	484
Västkusten	100	122	238	243	381	413	443	499	564	637	742
Sydsverige	100	114	202	227	362	385	422	452	533	627	717
Göta och Svealands inland utom Dalarnas län	100	114	199	197	224	238	260	281	308	337	375
Norra ostkusten t.o.m. Höga kusten	100	116	194	206	267	279	294	313	356	404	436
Nedre Norrlands inland samt Dalarnas län	100	110	161	156	175	186	192	222	241	261	289
Övre Norrland	100	130	212	211	246	272	279	287	315	346	401
Hela riket (All of Sweden)	100	117	216	215	306	335	358	383	424	470	527

Källa: SCB, Fastighetsprisstatistik

5.26 Tabell

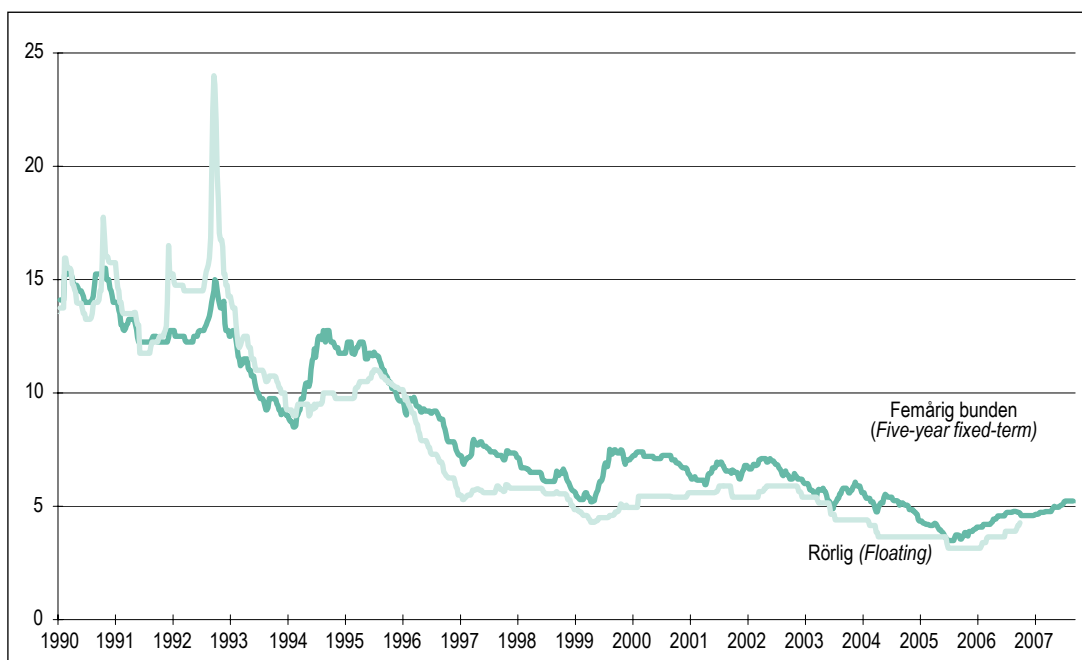
Generalindex på Stockholms fondbörs, aktieindex 29/12 1995=100 The Stockholm Stock Exchange share index, index 29/12 1995=100

År Year	Index vid slutet av året Index by the end of the year	Förändring i % från föregående år Change in % från last year
1980	7	
1981	11	+57
1982	15	+35
1983	25	+66
1984	22	-11
1985	28	+25
1986	42	+51
1987	38	-8
1988	58	+52
1989	73	+24
1990	50	-31
1991	53	+5
1992	53	-1
1993	81	+54
1994	85	+5
1995	100	+18
1996	138	+38
1997	172	+25
1998	191	+11
1999	316	+66
2000	278	-12
2001	231	-17
2002	145	-37
2003	188	+30
2004	221	+18
2005	293	+33
2006	365	+25

Källa: Affärsvärldens hemsida: www.afv.se

5.27 Diagram

Villaränta (Swedbank) 1990-2007, för rörlig ränta respektive femårig bunden, procent Lending rate for family houses, 1990 -2007, showing floating interest rate and interest rate for five-year fixed-term loan, percent

Källa: Boverket

Källor och lästips:

Ekonomistyrningsverket:

- Inkomstloggaren (hänvisningar till aktuella skattelagar och skatteförfordningar).
- Statsbudgetens utfall.
- Statens Finanser (populär framställning om bl.a. skatterna).
- Ekonomistyrningsverkets hemsida (www.esv.se).

Skatteverket:

- De svenska skatternas historia.
- Skattenyheter (sammandrag av förslag i betänkanden, propositioner, beslut om förändringar m.m.; utkommer ungefär varannan vecka.).
- Fastighetskatt. Informationsbroschyr från skatteförvaltningen.
- Skatteverkets hemsida (www.skatteverket.se).

Statistiska centralbyrån:

- Realkapitalstock och förmögenhet 1980-1995. Appendix 3 till Nationalräkenskaper 1980-1994. Statistiska meddelanden N 10 SM 9501.
- Förmögenhetsfördelningen i Sverige 1997 med tillbakablick till 1975. Rapport 2000:1.
- Finansräkenskaper. Statistiska meddelanden serie FM 11 (år) samt serie FM 17 (kvartal).
- Inkomststatistik. Statistiska meddelanden serie HE 20.
- Inkomstfördelningsundersökningen. Statistiska meddelanden serie HE 21.
- Taxering och skatter. Statistiska meddelanden HE 22
- Taxeringsutfallet. Statistiska meddelanden serie OE 21.
- Rikets fastigheter. Statistiska meddelanden serie BO 37.
- Fastighetsprisstatistik. Statistiska meddelanden serie BO 41.
- Rapport 2003, Minskade vinster 2001, Kapitalvinster och kapitalförluster, Förmögenhet
- SCB:s hemsida (www.scb.se).

Boverket:

- Boverkets indikatorer. Utvecklingen på bygg-, bostads- och kreditmarknaden.

Övrigt:

- Fastighetstaxering – precision, påverkansmöjligheter, individuella bedömningar (SOU 2000:10).
- Finansdepartementet: Beräkningskonventioner. (Konventioner för beräkning och redovisning av budgeteffekter vid ändrade skatte- och avgiftsregler. Rapport från Skatteeconomiska enheten på Finansdepartementet).

Ordinarie inkomster:

Grundskatt	kronor	480,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	»	280,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	38,000: —
Trosspassevolansafgift	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	150,000: —
Soldatvakansafgift	»	19,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,100,000: —
Mantalspenningar	»	750,000: —
Bötesmedel	»	400,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	60,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,500,000: —
Telegrafmedel	»	6,500,000: —
Jernvägstrafikmedel	»	7,000,000: —
Skogsmedel	»	7,500,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —
säger 27,046,000: —		

Bevillningar:

Tullmedel	kronor	49,000,000: —
Postmedel	»	13,340,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	300,000: —
Stämpelmedel	»	6,500,000: —
Bränvinstillverkningskatt	»	20,500,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	»	11,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	8,500,000: —
Tilläggsbevillning till bevillningen af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	7,650,000: —
Inkomstskatt för år 1903	»	10,500,000: —
säger 127,290,000: —		

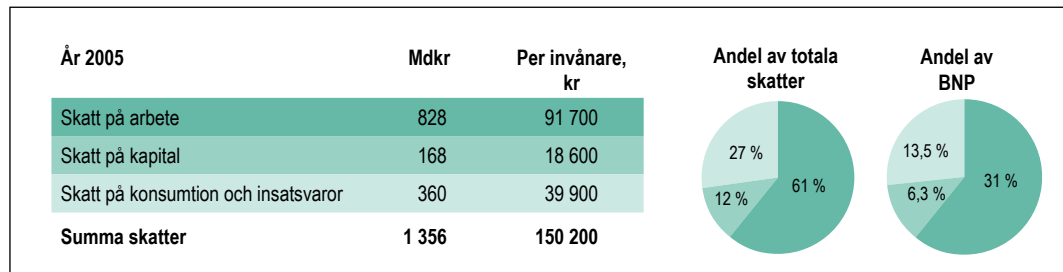
summa kronor 154,336,000: —

Kongl. Maj:t föreslår vidare enligt ofvan nämnda protokoll öfver finansärenden för den 11 innevarande månad:

Transport kronor 154,336,000: —

*Vid sekelskiftet fanns två punktskatter eller acciser,
en på brännvin och en på socker.
Dessa två punktskatter stod för ca 20 procent av statens inkomster.*

Skatt på konsumtion och insatsvaror

- De olika skatterna på konsumtion och insatsvaror inbringade år 2005 sammanlagt 360 miljarder kronor eller utslaget per invånare ca 40 000 kr
- Skatt på konsumtion och insatsvaror utgjorde år 2005 ca 27 procent av det totala skatteuttaget och motsvarade 13 procent av BNP

6.1 Inledning

6.1.1 Moms och punktskatter

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, import, försäljning och konsumtion av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, som tas ut på nästan all omsättning av varor och tjänster, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster.

En vedertagen term sedan 1940-talet för de sistnämnda skatterna är punktskatter. Historiskt har dessa funnits i Sverige i mer än 400 år. Punktskatterna är ett uttryck för den rådande samhällsstrukturen och har långt in i modern tid, tillsammans med tullavgifterna, varit den dominerande inkomstkällan för staten.

Differentierade mervärdesskattesatser eller punktskatter på specifika varor eller tjänster är i vissa fall ett uttryck för en ambition att styra efterfrågan. Förändringar i skattesatserna slår dock inte nödvändigtvis igenom fullt ut på konsumentpriserna. Hur stor del av skatten som övervältras på konsumenten beror på hur efterfrågan påverkas av prisförändringar, dvs. på priskänsligheten (se vidare kapitel 1).

Skatt på konsumtion och insatsvaror är ofta så kallade indirekta skatter. Med detta menas skatter som normalt sett belastar konsumenterna men tas ut och betalas in av producenterna eller säljarna (se vidare kapitel 1). Det finns i regel en administrativ fördel med detta. Antalet skattskyldiga som ska hanteras av skatteadministrationen blir betydligt färre än de som är avsedda att träffas av skatten. Alla punktskatter behöver dock inte vara indirekta skatter. Definitionsmässigt har det ingen betydelse vem som redovisar och betalar in skatten. Ett exempel på en punktskatt som betalas direkt av dem som belastas av den är fordonsskatten.

För en internationell jämförelse av skatterna på konsumtion och insatsvaror hänvisas till kapitel 15.

6.1.2 Harmonisering inom EU

Inom EU finns en strävan att skapa vissa gemensamma regler inom skatteområdet. Framförallt har inriktningen varit att harmonisera de indirekta skatterna. När den s.k. inre marknaden infördes den 1 januari 1993 avskaffades i princip alla gränskontroller för handel mellan medlemsstaterna. Samtidigt innebar det att inga indirekta skatter, importavgifter eller tullar längre får tas ut vid gränspassage.

För att den gemensamma marknaden ska fungera så effektivt som möjligt och för att säkerställa medlemsländernas skatteintäkter har man inom EU beslutat om ett antal direktiv, som sammantaget innebär att mervärdesskatten och punktskatterna på alkohol, tobak samt energi harmoniseras. Harmoniseringen innebär att skattebe-

serna definierats på ett enhetligt sätt och att miniminivåer fastställts. Det finns dock inga restriktioner vad avser maximala skattesatser.

Beskattningsförfarandet vid handel mellan EU-länder beskrivs närmare i avsnitten 6.2.3 och 6.3.1.

6.1.3 Skatter på konsumtion och insatsvaror utgör en fjärdedel av alla skatter

Skatterna på konsumtion och insatsvaror uppgick år 2005 till sammanlagt 360 mil-

jarder kronor eller 13,5 procent av den beräknade bruttonationalprodukten (BNP) för det året. Ca 70 procent av denna skatteuppbörd hänför sig till mervärdesskatten (momsen) och resterande 30 procent till punktskatterna.

Sedan skattereformen 1990-91, då underlaget för momsen breddades, har skatten på konsumtion och insatsvaror som andel av de totala skatterna uppgått till omkring en fjärdedel. Momsens andel av konsumtionsskatterna har de senaste åren legat på ca 70 procent.

6.1 Tabell

Skatter på konsumtion och insatsvaror 1996-2005, mnkr

Taxes on consumption and input goods 1996-2005, MSEK and percent

Skatteslag	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Andel av total, %
Nature of tax	Mnkr										Share of total
	MSEK										
Mervärdesskatt (VAT)	175 800	168 900	180 684	191 736	200 686	211 003	219 220	227 945	237 767	252 861	70
Punktskatter (Excise duties)	83 439	84 048	86 799	86 649	89 767	93 481	96 930	100 837	102 399	107 043	30
Totalt (Total)	259 239	252 948	267 483	278 385	290 454	304 484	316 150	328 782	340 166	359 904	100
Andel av BNP, % (Share of GDP)	14,2	13,3	13,5	13,3	13,1	13,3	13,3	13,4	13,3	13,5	

Anm: Beloppen för mervärdesskatt avser till och med 1997 betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod. Punktskatterna avser för samtliga år betalda skatter.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

6.2 Mervärdesskatt (moms)

Mervärdesskatten (momsen) föregicks av en allmän varuskatt (omsättningsskatt) som endast togs ut i detaljistledet och uppgick till fyra procent av försäljningspriset. Omsättningsskatten ersattes år 1969 av momsen. Vid införandet var moms-skattesatsen tio procent men höjdes redan efter två år till 15 procent. Moms utgår på värdet av skattepliktig omsättning av varor och tjänster. Varje enskild transaktion som innefattar försäljning eller uttag av varor och tjänster räknas som omsättning.

6.2.1 Moms betalas på det egna mervärdet

Enligt huvudregeln föreligger skattskyldighet för skattepliktig omsättning inom landet av vara eller tjänst som sker i en yrkesmässig verksamhet. Dessutom föreligger skattskyldighet för skattepliktig import av varor från land utanför EU samt för s.k. gemenskapsinterna förvärv inom EU. Med det sistnämnda menas skattepliktig införsel av vara mellan två momspliktiga parter från en medlemsstat till en annan (se vidare

avsnitt 6.2.3). Export av varor till länder utanför EU är momsbefriad.

Momsen tas ut på privat och offentlig konsumtion av varor och tjänster. Momsen tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den som är skattskyldig betalar skatt på den omsättning som sker i ledet och har rätt till avdrag för den skatt som påförts av eller betalats till leverantör i tidigare led. I varje led betalar sålunda den skattskyldige företagaren moms till staten på det egna mervärdet (moms på mervärdet = utgående moms - ingående moms). Därav följer benämningen mervärdesskatt. Summan av all påförd moms i alla leden övervältras på slutkonsumenten eller användaren av varan eller tjänsten. Den totala momsen påverkas inte av antalet led i kedjan.

I följande exempel visas schematiskt hur företag i olika led tar ut moms från nästa led och drar av momsen från det föregående ledet samt betalar in mellanskillnaden till staten. I exemplet används skattesatsen 25 procent.

6.2 Tabell

Totala skatter relaterade till skatt på konsumtion och insatsvaror, 1989/90-2005, mdkr och procent

Total tax revenue and revenues from taxes on consumption and input goods, 1989/90-2004, BSEK and percent

Budgetår	Totala skatter*	Skatt på konsumtion och insatsvaror	därav moms**	Andel skatt på konsumtion och insatsvaror av totala skatter, %
Fiscal year	Total tax revenue	Taxes on consumption and input goods	VAT	Taxes on consumption and input goods share of total tax revenue, %
89/90	726	169	100	23,3
90/91	762	191	123	25,1
91/92	750	190	120	25,3
92/93	731	187	118	25,6
1993	723	195	123	27,0
1994	756	188	116	24,9
1995	815	188	116	23,1
1996	929	259	176	27,9
1997	978	253	169	25,9
1998	1 035	267	181	25,8
1999	1 106	278	192	25,2
2000	1 153	290	201	25,2
2001	1 149	304	211	26,5
2002	1 151	316	219	27,5
2003	1 207	329	228	27,2
2004	1 271	340	238	26,8
2005	1 344	360	253	26,8

* Uppgifterna om totala skatter är reviderade från och med 1993 p.g.a. omläggning av nationalräkenskaperna. Skillnaden i totala skatter för år 2004 mellan 6.2 Tabell och den inledande tabellen i kapitel 6 beror på skillnader i definitioner mellan nationalräkenskaperna och Skatteverkets statistik.

** Beloppen avser till och med 1995 nettomomsen efter avräkning för statens, kommunernas och landstingens kompensation för betald moms. Från och med 1996 ingår inga sådana kompensationer. Till och med 1997 avser beloppen betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna, Ekonomistyrningsverket och Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

6.2.2 Nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga

I princip alla varor och tjänster är skattepliktiga sedan skattereformen 1990-1991. Det finns dock sådant som fortfarande är undantaget från skatteplikt, bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet. Producenterna av de uppräknade varorna och tjänsterna har inte rätt att dra av den ingående momsen. Detta innebär att priset som konsumenten betalar påverkats av den moms producenten betalat till tidigare led. Det finns således en s.k. dold moms även i priset för varor och tjänster som är undantagna från skatteplikt. Ett fåtal varor och tjänster är dock s.k. kvalificerat undantagna från moms. Detta innebär att den som omsätter sådan vara eller tjänst har rätt till återbetalning av moms på inköp i verksamheten, vilket medför att konsu-

Trävarufirman A säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning		
Trävaror	500	Utgående moms	125
Moms 25 %	125	Ingående moms	0
Fakturasumma	625	Till staten (125-0)	125

Möbelfabriken B säljer till möbelfabriken C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Ingående moms	125
Fakturasumma	1 750	Till staten (350-125)	225

Möbelfabriken C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

mentpriset inte påverkats av någon moms. Så är fallet för t.ex. receptbelagda läkemedel och flygbränsle.

Huvudregeln är att moms utgår med 25 procent av beskattningsunderlaget. Skattesatsen är sålunda en påläggsprocent på priset före moms. Detta motsvarar 20 procent av priset inklusive moms. Minimnivån i EU för "normalskattesatsen" är 15 procent. Det tillåts dock två lägre skattesatser med en miniminivå på fem procent. I Sverige beskattas bland annat livsmedel

och hotelltjänster med en skattesats på tolv procent. Nyhetstidningar och entréavgifter till exempelvis bio- och teaterföreställningar beskattas med sex procent, liksom böcker och tidskrifter samt persontransporter. Som framgår av tabell 6.3 har skattesatsstrukturen förändrats ett flertal gånger sedan skattereformen 1991. Den senaste förändringen gäller transporter i skidliftar, som från och med 2007 beskattas med 6 procent. Tidigare var skattesatsen för sådana transporter 12 procent.

6.3 Tabell
Skattesatser för mervärdesskatt 1991-2007, procent
VAT rates for 1991-2007, percent

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997-2000	2001	2002-2006	2007
Generellt (<i>General</i>)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Receptbelagda läkemedel, flygbränsle m.m. (<i>Pharmaceuticals sold on prescription, aviation fuel etc.</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Livsmedel m.m. (<i>Food etc.</i>)	25	18	21	21	21	12	12	12	12	12
Restaurang (<i>Restaurants</i>)	25	18	21	21	25	25	25	25	25	25
Hotell och camping (<i>Hotel and camping</i>)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12
Personbefordran (<i>Passenger transport</i>)	25	18	21	12	12	12	12	6	6	6
Transport i skidliftar (<i>Transport in skilifts</i>)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	6
Dagstidningar (<i>Newspapers</i>)	0	0	0	0	0	6	6	6	6	6
Bio (<i>cinemas</i>)	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6
Konserter, opera, balett m.m. (<i>concerts, opera and ballet etc.</i>)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6
Idrott (<i>sports</i>)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6
Inträde djurparker (<i>Entrance fee zoological gardens</i>)	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6
Böcker och tidskrifter (<i>Books and magazines</i>)	25	25	25	25	25	25	25	25	6	6

Källa: Skatteverket.

6.2.3 Omvänd skattskyldighet

I vissa fall tillämpas i momssystemet så kallad omvänd skattskyldighet. Detta innebär att det är köparen och inte säljaren som är skattskyldig. Det är alltså köparen som ska redovisa och betala moms när denne köpt en vara eller tjänst. Omvänd skattskyldighet gäller exempelvis vid s.k gemenskapsinterna förvärv, dvs. vid köp av varor från ett annat EU-land, vid köp av vissa tjänster från andra länder och vid omsättning av byggtjänster mellan företag i byggsektorn.

Gemenskapsinterna förvärv (GIF)

Som tidigare nämnts i avsnitt 6.1.2 innebär införandet av den s.k. inre marknaden inom EU att mervärdesskatt inte längre får tas ut vid gränsen när varor förs mellan två

medlemsländer. Beskattningen sker dock fortfarande i huvudsak enligt den s.k. destinationsprincipen, som innebär att momsen tillfaller destinationslandet för varan. Sveriges medlemskap i EU innebär därför att ett nytt förfarande fick införas vid införsel av varor från annat EU-land. Förfarandet innebär att beskattningen av gemenskapsinterna förvärv sker inom det ordinarie mervärdesskattesystemet istället för som tidigare genom en särskild gränsuppbörd. Detta görs genom tillämpning av omvänd skattskyldighet på så sätt att köparen får redovisa en förvärvsskatt i sin skattedeklaration. Avdrag får sedan göras för denna skatt enligt samma regler som vid inköp inom landet.

I nedanstående exempel visas hur mervärdesskatten tas ut från olika led när inköper sker från ett annat EU-land.

Trävarufirman Holzmann & Sohn i Tyskland säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning
Trävaror	500
Fakturasumma	500

Möbelfabriken B säljer till möbelfabriken C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Utgående moms (förvärvsskatt, 25% av 500)	125
Fakturasumma	1 750	Ingående moms	125
		Till staten (350+125-125)	350

Möbelfabriken C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143
Kunden D	2 469	Summa	493

Den som omsätter varor med leverans till annat EU-land, som föranleder beskattning hos köparen enligt ovan beskrivna regler, ska lämna en periodisk sammanställning, en s.k. kvartalsredovisning (KVR). I denna ska uppgifter lämnas om bl.a. värdet av leveranserna och köparens registreringsnummer till moms. KVR ska i vissa fall även lämnas då ett företag för över eller låter föra över varor mellan EU-länder utan att omsättning föreligger.

Inköp av tjänster från andra länder

Omvänd skattskyldighet gäller även den som köper tjänster från en utländsk företagare och är momsregistrerad i Sverige. Detta gäller de flesta tjänster. Några undantag finns dock, t.ex. vissa kulturella och idrottsliga aktiviteter samt vetenskapliga tjänster.

Omsättning av byggtjänster inom byggsektorn

Från och med den 1 juli 2007 tillämpas omvänd skattskyldighet också inom byggsektorn. Den omvända skattskyldigheten gäller när en byggtreprenör köper vissa byggtjänster från en underentreprenör, dvs. det gäller situationer där byggföretag säljer tjänster till ett annat byggföretag som i sin tur säljer sådana tjänster. Syftet

med reglerna är att motverka fusk där köparen drar av moms som inte redovisas och betalas av säljaren.

6.2.4 Distansförsäljning mellan EU-länder

Det finns särskilda bestämmelser om s.k. distansförsäljning. Dessa bestämmelser gäller främst postorder- och internetförsäljning till privatpersoner från ett EU-land till ett annat. Närmare bestämt krävs för att det ska vara fråga om distansförsäljning att ett företag i ett EU-land säljer varor till en person, som inte är skattskyldig, i ett annat EU-land och att säljaren står för transporten. Så länge försäljningen från ett företag i ett annat EU-land till Sverige inte överstiger 320 000 kr redovisas skatten i säljarens hemland. Om gränsen överskrids ska företaget registrera sig i Sverige och betala moms enligt svenska regler för den försäljning som sker här. Är det fråga om försäljning av alkohol, tobak eller mineralolja gäller inte beloppsgränsen. För dessa varor föreligger skatteplikt i köparens hemland från första kronan.

6.2.5 Redovisning, beskattningsunderlag och omsättning

Redovisning av momsen kan ske på två sätt. Skattskyldiga med ett beskattningsunderlag som uppgår till högst 1 miljon kronor per beskattningsår och som är skyldiga att lämna självdeklaration får redovisa skatten i denna deklaration. Momsen ingår för dessa i den slutliga skatten. Eventuell överskjutande ingående moms gottskrivs vid debiteringen av slutlig skatt.

Skattskyldiga med ett beskattningsunderlag över 1 miljon kronor ska redovisa skatten varje månad i en särskild skattedeklaration. Om beskattningsunderlaget överstiger 40 miljoner kronor per beskattningsår sker inbetalningen av momsen senast den 26:e i månaden efter den månad som avses, i annat fall senast den 12:e i andra månaden efter. Handelsbolag och de som inte är skyldiga att lämna självdeklaration får lämna skattedeklaration för helt år om summan av beskattningsunderlagen beräknas uppgå till högst 200 000 kr. Under år 2006 uppgick antalet skattedekclarationer med moms till totalt ca 4,2 miljoner. Antalet skattskyldiga som redovisar moms i skattedeklarationen uppgår till ca 400 000 (se 6.4 Tabell).

6.4 Tabell

Antalet mervärdesskatteregistrerade juni 2007

Number of enterprises registered for VAT in June 2007

Skattskyldiga Liable to tax	Skattedeklaration Tax return		Helårsredovisning Whole year accounting period	Inkomstdeklaration Income tax return	Totalt Total
	< 40 mnkr	>40 mnkr			
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	264 701	11 086	28 361	57 050	361 198
Fysiska personer (<i>Private individuals</i>)	125 424	125	5	453 071	578 625
Totalt (Total)	390 125	11 211	28 366	510 121	939 823

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Beskattningsunderlaget är inte detsamma som företagets omsättning. Ett exempel på en transaktion som beskattas utan att vara omsättning är varuförvärv från annat EG-land. På motsvarande sätt är försäljning av varor till ett annat EG-land undantaget från moms samtidigt som det naturligtvis är en del av omsättningen. Över tre fjärdedelar av alla företag har en omsättning som är mindre än en miljon kronor (6.5 Tabell).

6.5 Tabell

Antalet företag efter omsättningens storlek 2005

Number of enterprises by turnover 2005

Omsättning Turnover	Antal företag Number of enterprises	Andel i procent Share in percent
- 1 mnkr	645 982	76
1 - 10 mnkr	164 222	19
10 - 50 mnkr	32 623	4
50 - 100 mnkr	5 317	1
100 mnkr - 1 mdkr	5 555	1
1 mdkr -	716	0,1
Totalt (Total)	854 415	100

Anm: Antalet företag avser alla som redovisat något momsrelaterat belopp i skattedeklarationen eller inkomstdeklarationen avseende 2004. I omsättningen ingår momspliktig och momsfri omsättning inom Sverige samt omsättning till utlandet.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

6.2.6 Momsuppbörden

Skatteverket är beskattningsmyndighet för all omsättning av varor och tjänster inom landet. Motsvarande funktion har Tullverket för import av varor från land utanför EU. I redovisningen av momsen skiljer man därför mellan inbetalningar till Skatteverket respektive Tullverket.

Inom momssystemet görs även utbetalningar. Sådana görs i de fall en skattskyldig

under en redovisningsperiod deklarerar en större ingående än utgående moms. Utbetalningar i särskild ordning görs även till utländska företag som påförts moms i samband med förvärv från svenska skattskyldiga.

Skillnaden mellan inbetalningar och utbetalningar av moms redovisas som inkomst i statsbudgeten. Utöver de betalningar som redovisas i 6.6 Tabell påverkas statsbudgeten av den kompensation som statliga myndigheter får för den moms de betalar i sin verksamhet. Denna uppgick år 2005 till ca 23 miljarder kronor. För kommuner och landsting fanns före 1996 ett liknande kompensationssystem för betald moms. Detta ersattes av det s.k. kommunkontosystemet, som finansierades av kommunerna och landstingen själva genom avgifter. Från och med år 2003 sker kommunernas och landstingens kompensation för betald moms återigen via statsbudgeten. Finansieringen sker genom en minskning av de generella statsbidragen till kommunerna. Syftet med kompensationerna till statliga myndigheter, kommunerna och landstingen är att eliminera momsens konkurrensnedvridande effekter. Momsen ska inte påverka valet mellan att utföra tjänster i egen regi eller att upphandla tjänster från privata entreprenörer.

6.2.7 Redovisning efter skattesats

I de skattskyldigas deklARATIONER redovisas den utgående momsen efter skattesats. Den ingående momsen, som är avdragsgill, redovisas däremot inte efter skattesats. En sammanställning av omsättningen och momsen efter skattesats enligt skattedeklarationerna för 2006 lämnas i 6.7 Tabell. Ca 80 procent av den utgående momsen hänförs till sådan skattepliktig omsättning som beskattas med 25 procent.

6.6 Tabell

Redovisning av mervärdesskatt 1996-2005, mdkr

VAT revenues and expenditures 1996-2005, BSEK

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Inbetalningar (Ingoing payments)										
Tullverket (Customs authorities)	33,4	37,7	38,9	37,3	47,1	46,3	44,9	46,9	43,7	44,4
Skatteverket (Tax Agency)	245,2	245,4	270,8	288,5	307,7	324,9	331,3	335,6	345,8	374,8
Summa (Sum total)	278,6	283,1	309,7	325,7	354,8	371,1	376,2	382,5	389,5	419,1
Utbetalningar (Outgoing payments)										
Skatteverket (Tax Agency)	105,7	117,0	133,5	138,6	158,9	165,0	160,3	159,2	156,4	170,9
Övriga utbetalningar* (Other payments)	-	-	0,8	0,9	1,0	0,9	2,3	1,1	1,0	1,2
Summa (Total)	105,7	117,0	134,4	139,5	159,8	165,9	162,7	160,3	157,4	172,1
Mervärdesskatt redovisad i inkomstdeklarationen (VAT reported in annual income tax returns)	-	-	5,4	5,5	5,7	5,8	5,7	5,7	5,7	5,7
Övriga betalningar** (Other payments)	2,9	2,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Nettouppbörd (Net payments)	175,8	168,9	180,7	191,7	200,7	211,0	219,2	227,9	237,8	252,8

Anm: Beloppen avser till och med 1997 betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

* Övriga utbetalningar avser till största delen återbetalningar av moms till ej skattskyldiga utländska företag.

** I övriga betalningar ingår moms redovisad i inkomstdeklaration, indrivning av restförd moms, återbetalningar till utländska företag m.m.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

6.7 Tabell

Omsättning och moms efter skattesats 2006, mdkr

Total turnover and VAT revenues according to tax rate 2006, BSEK

	Omsättning Turnover	Utgående moms Output tax	Ingående moms Input tax	Nettouppbörd Net collection of taxes
Skattesats 25% (Tax rate 25%)	4 115	1 029		
Skattesats 12% (Tax rate 12%)	471	57		
Skattesats 6% (Tax rate 6%)	118	7		
Utgående moms på varuförvärv från annat EG-land (Output tax on goods acquired from another EC country)		169		
Utgående moms på tjänsteförvärv från utlandet (Output tax on services supplied from another country)		40		
Skattefri omsättning (Turnover, tax free)	379			
Omsättning till annat EG-land (Turnover, other EC countries)	663			
Exportomsättning (Turnover, export)	910			
Totalt (Total)	6 656	1 302	1 086	216

Anm: Sammanställningen inkluderar i princip endast vad som redovisats i skattedeklarationen. Uppgifterna om omsättning efter skattesats är framräknade från redovisad utgående skatt. Till skillnad mot 6.5 Tabell ingår inte tull-moms, moms i inkomstdeklarationen och återbetalningar till utländska företag.

Källa: SCB

6.2.8 Momsuppbörden per bransch

I 6.8 Tabell har den momsuppbörd som administreras av Skatteverket fördelats efter bransch. Parti- och detaljhandeln svarar för mer än hälften av nettouppbörderna, medan tillverkningsindustrin totalt sett redovisar en negativ nettomoms.

Som tidigare förklarats betalar varje skattskyldig moms på det mervärde som denne tillfört i produktions- och distributionskedjan. Tabellen nedan avspeglar dock inte helt detta mervärde, vilket förklaras av att moms endast betalas på omsättning som sker inom landet. När varor exporte-

ras, dvs. omsätts utanför landet, upphör beskattningskedjan. Detta innebär att det exporterande företaget endast drar av den moms som betalats för det mervärde som uppstått i tidigare led, utan att redovisa någon utgående moms. För det exporterande företaget betyder det att en negativ nettomoms redovisas för just denna affärstransaktion. Totalt sett innebär det dock endast att en utjämning sker av den moms som redovisats i tidigare led. Denna utjämning framgår dock inte av tabellen om tidigare led finns i en annan bransch än det exporterande företaget.

6.8 Tabell

Moms fördelad efter bransch 2006, mnkr VAT according to corporate sector 2006, MSEK

Bransch Corporate sector	Utgående moms Output tax			Ingående moms Input tax	Netto Net
	På omsättning	På varuförvärv från annat EG-land	På tjänsteförvärv från utlandet		
	On turnover	On goods acquired from another EC country	On services supplied from another country		
Jordbruk, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	23 372	726	81	21 979	2 200
Gruvor och mineralutvinning (Mines and quarries)	4 791	167	53	4 503	508
Tillverkningsindustri (Manufacturing industry)	180 380	68 258	14 937	297 532	-33 957
El-, gas-, värme- och vattenverk (Electricity, gas and water works)	75 441	559	249	58 522	17 727
Byggindustri (Construction)	87 122	1 335	272	60 942	27 787
Varuhandel, reparation av fordon m.m. (Wholesale and retail trade)	395 751	88 466	3 683	384 812	103 088
Hotell- och restaurangverksamhet (Hotels and restaurants)	15 059	72	86	10 349	4 868
Transport och kommunikationer (Transport and communication)	88 484	803	7 548	79 792	17 043
Kreditinstitut och försäkringsbolag (Financial institutions and insurance companies)	32 880	911	764	32 642	1 913
Fastighetsbolag och företagservice (Renting, business service and real estate companies)	157 933	6 696	11 886	114 298	62 217
Offentlig förvaltning (Community services)	1 795	473	248	165	2 351
Utbildning, sjukvård och sociala tjänster (Education, health care and social service)	11 189	155	73	6 296	5 121
Andra samhällsliga och personliga tjänster (Other community and personal services)	17 579	435	584	13 281	5 317
Utan bransch/konkurser (Without corporate sector/bankruptcy)	684	65	3	841	-89
Totalt (Total)	1 092 460	169 121	40 467	1 085 954	216 094

Källa: SCB

6.3 Punktskatter

6.3.1 Allmänt om punktskatter

Punktskatter är skatter på specifika varor och tjänster. Till skillnad från de flesta andra typer av skatter har punktskatterna ofta dubbla syften. Förutom det fiskala syftet, att ge inkomster till statskassan, används de ofta som ekonomiskt styrmedel för att påverka resursutnyttjandet eller den privata konsumtionen. Som styrmedel avspeglar punktskatterna i regel de ambitioner som finns inom politiken, exempelvis vad gäller miljön eller folkhälsan. Att punktskatterna fungerar som politiskt instrument innebär också att de ofta är föremål för justeringar och omläggningar av olika slag. Under årens lopp har många punktskatter försvunnit, medan andra tillkommit.

Energi- och miljöskatternas andel ökar

I tabellen nedan visas utvecklingen av punktskatterna sedan 1994 fördelad på de

viktigaste grupperna. De energi- och miljörelaterade punktskatterna har ökat i betydelse på senare år och svarade år 2006 tillsammans för ca två tredjedelar av den totala punktskatteuppbörden. I motsvarande grad har alkohol- och tobaksskatternas andel sjunkit. Fordonsbeskattningens andel (exkl. skatt på drivmedel) är i stort sett oförändrad. Importskatternas fiskala betydelse för svenska staten har helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Dessa skatter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader. Lotteri-, spel- och reklamskatterna har totalt sett minskat över åren, både i relativa och absoluta tal.

En mer detaljerad redovisning av de enskilda skatterna lämnas i respektive avsnitt nedan.

6.9 Tabell

Uppbörd av vissa punktskattegrupper 1994-2006, mnkr

Revenues from different groups of excise duties 1994-2006, MSEK

År	Skatt på energi	Andra miljörelaterade skatter	Alkohol- och tobaksskatter	Skatt på vägtrafik	Skatt på import	Lotteri- och spelskatt samt överskott från statlig spelverksamhet	Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm	Totalt
Year	Energy taxes	Environment taxes	Alcohol and tobacco taxes	Tax on road traffic	Import tax	Lottery- and gambling taxes, profits from government owned gambling companies	Tax on advertising, concession fees for TV networks etc	Total
1994	40 383	517	18 933	5 788	5 505	5 039	1 036	77 200
1995	41 432	578	19 007	5 801	4 981	4 895	1 231	77 924
1996	48 031	593	18 669	6 871	3 625	4 134	1 516	83 439
1997	48 617	662	17 644	6 449	3 808	5 288	1 580	84 048
1998	51 348	634	17 583	6 903	3 765	4 796	1 770	86 799
1999	52 040	671	18 116	7 250	3 530	3 345	1 695	86 649
2000	52 464	1 132	18 737	7 691	3 806	4 182	1 756	89 767
2001	54 921	1 615	19 127	7 641	3 643	4 823	1 712	93 481
2002	58 304	1 511	19 531	8 188	3 476	4 511	1 409	96 930
2003	62 211	1 646	19 279	8 327	3 461	4 549	1 365	100 837
2004	63 525	1 457	18 509	8 781	3 787	4 950	1 391	102 399
2005	65 373	1 362	18 211	11 022	4 649	4 897	1 530	107 043
2006	66 281	1 390	19 545	11 784	5 033	4 741	1 343	110 116

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och Vägverket

6.10 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter 2006

Number of enterprises registered for excise duties 2006

Skatteslag Type of tax	Antal skattskyldiga Number of taxpayers
El (<i>Electricity</i>)	671
Olja, gasol och metan (<i>Oil, liquified petroleum gas and methane</i>)	231
Naturgas, kolbränsle och petroleumkoks (<i>Natural gas, coal and petroleum coke</i>)	84
Bensin (<i>Petrol</i>)	33
Svavel (<i>Sulphur</i>)	192
Förbränning av hushållsavfall (<i>Household refuse used for heating</i>)	33
Råttalolja (<i>Crude tall oil</i>)	19
Alkohol (<i>Alcohol</i>)	911
Tobak (<i>Tobacco</i>)	76
Gödselmedel (<i>Fertilizers</i>)	81
Naturgrus (<i>Natural gravel</i>)	663
Deponering av avfall (<i>Deposition of waste</i>)	224
Bekämpningsmedel (<i>Pesticides</i>)	39
Reklam (<i>Advertising</i>)	4 599
Spel (<i>Gambling</i>)	203
Vinstsparande (<i>Prizes from savings</i>)	2
Lotteri (<i>Lottery</i>)	1

Källa: Skatteverket

Begränsat antal registrerade skattskyldiga för punktskatter

Jämfört med övriga skatter på arbete och kapital är antalet registrerade skattskyldiga för punktskatter få. Totalt uppgår de till ca 9 000 näringsidkare, varav ca hälften är registrerade för reklamskatt. För övriga punktskatter uppgår antalet skattskyldiga till endast några hundra eller i vissa fall några enstaka.

Av 6.11 Diagram framgår hur antalet skattskyldiga förändrats för olika punktskatter sedan 1993. Antalet skattskyldiga för reklamskatt minskade kraftigt 1999 när skattskyldigheten för reklamtrycksaker togs bort. Anledningen till avskaffandet var svårigheter i tillämpningen och kontrollen av skatten på annonser och reklam. Efter EU-inträdet 1995 ökade antalet registrerade skattskyldiga för alkoholskatt. Under de senaste åren har antalet ökat ytterligare, liksom antalet skattskyldiga för tobaksskatt. Denna ökning är en följd av införandet av exportbutiklagen, som reglerar försäljning

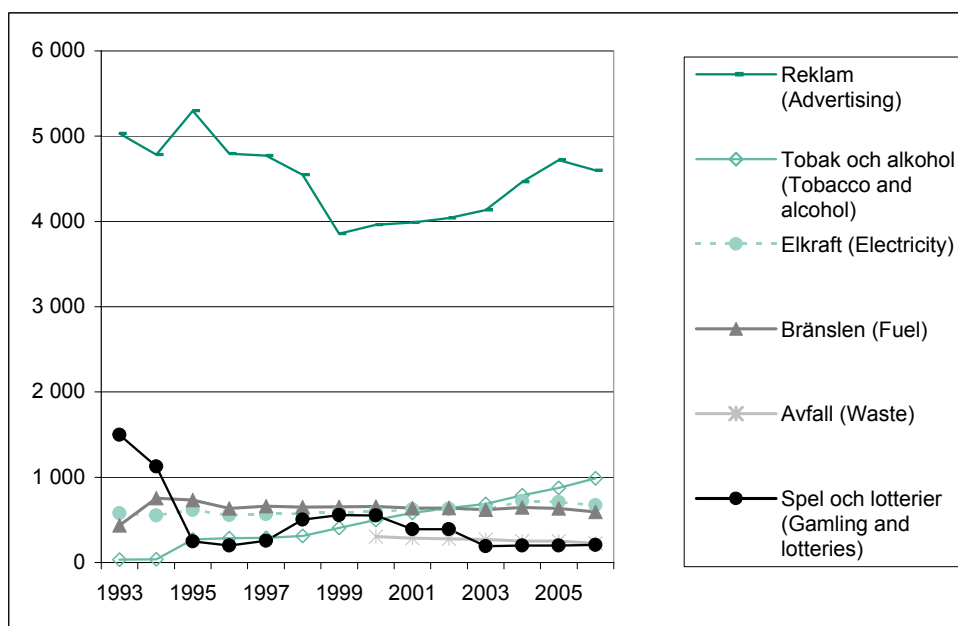
av obeskattade alkohol- och tobaksvaror till flygpassagerare som reser till en plats utanför EU:s skatteområde. Antalet skattskyldiga för spelskatt har varierat kraftigt under den jämförda tidsperioden. Minskningen under 1995 beror på att skatten på bingospel då slopades. Det större antalet skattskyldiga under åren 1998 till 2000 beror på att varuspelsautomater beskattades under dessa år. Nedgången det senaste året beror dock endast på att Skatteverket haft en striktare tillämpning av reglerna för registrering.

I 6.12 Tabell visas antalet skattskyldiga för vissa punktskatter efter storleken på den totala skatteuppbörden. Ett fåtal skattskyldiga svarar i allmänhet för merparten av uppbörden av respektive punktskatt. Extremfallet är tobaksskatten där en skattskyldig svarar för 97 procent av skatteuppbörden.

6.11 Diagram

Antalet skattskyldiga för vissa punktskatter 1993-2006

Number of enterprises registered for excise duties 1993-2006

Källa: Skatteverket

6.12 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter fjärde kvartalet 2006 efter nettouppbörd, mnkr

Number of enterprises registered for certain excise duties in the fourth quarter 2006 according to duty paid, MSEK

Mnkr MSEK	Skatt på Tax on			
	Olja, gasol och metan Oil, liquefied petroleum gas and methane	Bensin Petrol	Alkohol Alcohol	Tobak Tobacco
- 1	134	18	799	77
1 - 5	61	1	28	3
5 - 10	16	1	16	2
10 - 25	15	2	14	1
25 - 50	8	2	9	1
50 - 100	-	-	-	-
100 -	5	7	5	1
Totalt (Total)	239	31	871	85

Källa: Skatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

Varorna beskattas i det land där de konsumeras

För varor som ingår i det harmoniserade punktskatteområdet – mineraloljor, alkohol och tobak – gäller, som tidigare beskrevs i avsnitt 6.1.2, gemensamma förfaranderegler inom EU. Reglerna innebär att varorna kan cirkulera fritt mellan medlemsländerna utan gränskontroller och beskattningskonsekvenser. Beskattningen inträder först när varan blir tillgänglig för konsumtion, dvs. i normalfallet när varan levereras till detaljistledet. För detta ändamål har det skapats en s.k. suspensionsordning med upplagshavare, varumottagare och skatterepresenteranter (6.13 Tabell). Under den tid varan omfattas av suspensionsordningen kan den endast hanteras av en upplagshavare. En upplagshavare har tillstånd att ta emot obeskattade varor från en annan upplagshavare och att hantera obeskattade varor i ett godkänt lager (skatteupplag). Skattskyldigheten inträder när en varumottagare, eller i deras ställe skatterepresenteranter, tar emot en obeskattad vara från en upplagshavare i ett annat medlemsland.

De gemensamma förfarandereglererna bygger på den tidigare beskrivna destinationsprincipen för beskattning av konsumtion, dvs. att skatten tillfaller destinationslandet. Det finns ett undantag från destinationsprincipen. Varor som privatpersoner medför för eget bruk från ett medlemsland till ett annat beskattas i inköpslandet. För mineraloljeproducter gäller att skatt då även tas ut i Sverige. Sverige fick dock vid sitt medlemskap i EU övergångsvis rätt att tillämpa vissa begränsningar när det gäller privat införsel av alkohol och tobak. Denna rätt upphörde vid ingången av 2004.

6.13 Tabell

Antal upplagshavare, upplag och registrerade varumottagare för harmoniserade punktskatter 2006 Number of authorized warehousekeepers, warehouses and registered traders for harmonized excise duties 2006

Vara	Upplagshavare	Upplag	Reg varumottagare
Good	Warehouse-keepers	Warehouses	Reg traders
Mineraloljor (<i>Mineral oil</i>)	222	1 454	7
Alkohol (<i>Alcohol</i>)	584	1 174	327
Tobak (<i>Tobacco</i>)	25	109	3
Bensin (<i>Petrol</i>)	31	202	2
Totalt (<i>Total</i>)	862	2 939	339

Källa: Skatteverket, Särskilda skattekontoret i Ludvika

6.3.2 Energiskatter

Energiskatt är en samlingsbeteckning för punktskatter på ett antal bränslen och elektrisk kraft. De olika energiskatterna kan lite grovt delas in i fiskala och resursstyrande skatter. Till resursstyrande skatter räknas koldioxid- och svavelskatterna. Den allmänna energiskatten betraktas normalt som en fiskal skatt, trots att även den till viss del har fått en resursstyrande utformning.

Den första energiskatten infördes i Sverige år 1929, då bensin och motoralkoholer började beskattas. Skatt på dieselolja för fordonsdrift infördes 1937. Konsumtionsskatt på el har funnits sedan 1951. År 1957 infördes den allmänna energiskatten. I samband med skattereformen åren 1990 och 1991 omstrukturerades energibeskattningen. Bland annat infördes nya skattekomponenter i form av koldioxidskatt och svavelskatt på bränslen. År 1993 genomfördes en energiskattereform, som bl.a. innebar att tillverkningsindustrin befriades från energiskatten på bränslen och el samt fick reducerad koldioxidskatt. Motiven för införande av energiskatter var till en början främst fiskala. Under de senaste decennierna har dock de energi- och miljömässiga aspekterna börjat väga allt tyngre. Exempelvis har koldioxidskatten fått ökad tyngd i förhållande till den allmänna energiskatten i syfte att öka den allmänna miljöstyrningen.

Energi- och koldioxidskattesatserna räknas varje år upp med hänsyn till prisutvecklingen. Uppräkningen baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni månad andra året före beskattningsåret och juni månad året före beskattningsåret.

6.14 Tabell

Uppbörd av energiskatter 1994-2006, mnkr

Revenues from energy taxes 1994-2006, MSEK

År	Bensinskatt*	Allmän energiskatt	Särskild skatt på elkraft från kärnkraftverk	Skatt på viss elkraft**	Koldioxidskatt	Svavelskatt	Skatt på råttallolja	Summa energiskatt
Year	Petrol tax*	General energy tax	Nuclear power tax	Tax on electricity from certain sources**	CO ² tax	Sulphur tax	Tax on crude tall oil	Total energy tax
1994	22 030	10 239	137	817	6 943	217	-	40 383
1995	1 711	27 456	133	908	11 078	146	-	41 432
1996	-2	30 371	974	1 423	15 053	212	-	48 031
1997	-	34 212	1 478	194	12 599	134	-	48 617
1998	-	36 900	1 537	-	12 796	115	-	51 348
1999	-	37 552	1 553	-	12 811	104	20	52 040
2000	-	38 389	1 726	-	12 245	75	30	52 464
2001	-	36 512	1 841	-	16 457	81	29	54 921
2002	-	36 979	1 796	-	19 373	131	24	58 304
2003	-	36 474	1 824	-	23 753	136	24	62 211
2004	-	35 357	1 860	-	26 193	93	22	63 525
2005	-	37 664	1 804	-	25 810	74	21	65 373
2006	-	38 244	3 198	-	24 743	80	16	66 281

Anm. Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

* Bensinskatten är från och med 1996 inkluderad i den allmänna energiskatten (From 1996 the petrol tax is included in the general energy tax).

** Den särskilda produktionsskatten på elkraft ersattes 1997 av en särskild fastighetsskatt (The tax on electricity from certain sources was in 1997 replaced by a real estate tax).

Källa: Ekonomistyrningsverket

Energiskatt på bränslen

Bränslen beskattas med flera olika skatter. Förutom allmän energiskatt och koldioxidskatt påförs svavelhaltiga bränslen en särskild svavelskatt. Storleken på det totala skattebeloppet styrs av många faktorer, såsom bränslets miljömässiga egenskaper, till vad det används och av vem.

Den allmänna principen är att skatt ska utgå på allt bränsle som används till uppvärmning eller för motordrift. Biobränslen och torv för uppvärmningsändamål undantas dock normalt från energi- och koldioxidskatt.

Från den 1 juli 2006 beskattas även hushållsavfall som förbränns för uppvärmning. Det är det fossila kolet i avfallet som beskattas. Mängden fossilt kol anses utgöra 12,6 viktprocent av avfallet. Energiskatten är 152 kr per ton fossilt kol och koldioxidskatten är 3 426 kr per ton.

Koldioxid- och svavelskatterna beräknas utifrån en enhetlig grund. Koldioxidskatten utgår med 93 öre per kilo utsläppt koldioxid. Svavelskatten uppgår för kol och torv till 30 kr per kilo utsläppt svavel och för olja till 27 kr per kubikmeter för varje tiondels viktprocent svavel i oljan.

Den allmänna energiskatten baseras inte på energivärdet eller efter någon annan enhetlig princip. Den allmänna energiskatten på bensin och dieselolja styrs dock av en miljöklassning, som bland annat bygger på bränslets innehåll av vissa kemiska ämnen och av dess kokpunkt. Eldningsolja miljöklassas inte på samma sätt. Anledningen är att förbränningen i dagens värmepannor är så effektiv att den miljömässiga skillnaden är liten mellan olika slags oljor. För att dieseloljan ska kunna skiljas från eldningsolja färgmärks den senare, lågbeskattade oljan.

6.15 Tabell

Allmänna energi- och miljöskattesatser för bränslen exkl. moms 2007

General energy and environmental duties for fuel excl. VAT 2007

Bränsleslag Type of fuel	Energiskatt Energy tax	Koldioxidskatt CO ² tax	Total skatt Total tax
Bensin, kr/l (Petrol, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	2,90	2,16	5,06
alkylatbensin (alkylate based petrol)	1,30	2,16	3,46
miljöklass 2 (environmental class 2)	2,89	2,16	5,09
annan bensin (other petrols)	3,61	2,16	5,77
Olja(Oil)			
för drift av motordrivna fordon samt av fartyg för privat ändamål (utan märkämnor), kr/l (for operation of motor-driven vehicle or vessel used for private purposes, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	1,057	2,663	3,665
miljöklass 2 (environmental class 2)	1,306	2,663	3,969
miljöklass 3 alt. saknar miljöklass (environmental class 3 or not classified)	1,633	2,663	4,296
för andra ändamål, t.ex. uppvärmning (med märkämnor), kr/m ³ (for other purposes, SEK/m ³)			
	750	2 663	3 413
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas, SEK/metric ton)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	1 378	1 378
för annat ändamål (for other purposes)			
	147	2 801	2 948
Naturgas och metan, kr/1000 m³ (Natural gas and methane, SEK/1000 m³)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	1 133	1 133
för annat ändamål (for other purposes)			
	243	1 994	2 237
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke, SEK/metric ton)			
	319	2 317	2 636
Råtallolja, kr/m ³ (Crude tall oil, SEK/m ³)			
	3 413	-	3 413
Hushållsavfall, (kr/ton fossilt kol) (Fossil coal from domestic refuse SEK/metric ton)			
	152	3 426	3 578

Anm: Ovannämnda bränslen samt torvbränslen kan också belastas med svavelskatt. För petroleumkoks, kol- och torvbränsle tas skatt ut med 30 kr per kg svavel i bränslet. För flytande bränslen tas svavelskatt ut med 27 kr per m³ för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket

För företag inom tillverkningsindustrin, växthusnäringen samt jordbruks-, skogsbruks och vattenbruksnäringarna är skatten på andra bränslen än bensin och dieselolja för drift av fordon reducerad. För dessa företag utgår ingen energiskatt medan koldioxidskatten är reducerad till 21 procent av annars gällande skatt, vilket motsvarar ca 19,5 öre per kilo utsläppt koldioxid (6.16 Tabell).

För den energiintensiva industrin finns möjligheter till ytterligare nedsättning av koldioxidskatten som utgår på det bränsle som används i tillverkningsprocessen. Sådan nedsättning medges, efter ansökan till beskattningsmyndigheten, om koldioxidskatten överstiger en viss andel av de framställda produkternas försäljningsvärde.¹

För råttallolja som används som bränsle gäller särskilda regler. Trots att råttallolja är ett biobränsle omfattas det inte av undantaget från energibeskattnings. Motivet för detta är näringspolitiskt. Syftet är att hålla ner efterfrågan på råttallolja som bränsle. En ökad efterfrågan skulle driva upp priset, vilket i sin tur skulle medföra problem för den delen av den kemiska industrin som använder råttallolja som råvara.

Bränslen som används för att producera elektrisk kraft belastas inte med energi- eller koldioxidskatt. Beskattningen av elektrisk kraft sker istället i konsumtionsledet.

¹ Överstiger den koldioxidskatt som belastar ett företag inom dess näringar 0,8 % av försäljningsvärdet får det överskjutande skattebeloppet sättas ned till 24 %. Möjligheterna till nedsättning begränsas dock av EU:s minimiskattesatser för vissa mineraloljor.

6.16 Tabell

Energi- och miljöskatter för bränslen som förbrukas inom industri, växthusnäring samt jord-, skogs- och vattenbruk, exkl. moms 2007

Energy and environmental duties for some special fuels in manufacturing, commercial greenhouses and farming excl. VAT 2007

Bränsleslag Type of fuel	Energiskatt Energy tax	Koldioxidskatt CO ² tax	Total skatt Total tax
Olja (med märkämmen) kr/m ³ (Oil [low tax] SEK/m ³)	0	559	559
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas)	0	588	588
Naturgas och metan, kr/1000 kbm (Natural gas and methane)	0	419	419
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (Coal and petroleum coke)	0	487	487
Rätallolja, kr/m ³ (Crude tall oil)	559	0	559
Hushållsavfall, kr/ton fossilt kol (Fossil coal from domestic refuse SEK/metric ton)	0	719	719

Anm: Eventuellt svavelinnehåll beskattas med samma skattesatser oavsett vem som förbrukar bränslet, dvs. petroleumkoks, kol- och torvbränsle beskattas med 30 kr per kg svavel i bränslet, och flytande bränslen beskattas med 27 kr per kbm för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket

Skatt på elkraft

Elektrisk kraft beskattas, som nämns ovan, vid leverans till slutanvändare. Skatten är differentierad beroende på var i landet den konsumeras och, i likhet med energiskatten på bränslen, vem som konsumerar den. Industrin var tidigare helt befriad från elskatt. Detta undantag slopades dock 2004 och ersattes av en skattesats på 0,5 öre per kWh. Detta som en följd av EU:s antagande av det s.k. energiskattedirektivet.

Utöver den energiskatt som tas ut i användarledet vid konsumtion utgår även effektskatt på kärnkraftsreaktorer. Denna fasta skatt bestäms utifrån kärnkraftsreaktorernas termiska effekt och utgår med 10 200 kr per megawatt och månad. Tidigare betalades även en produktionsskatt på elkraft från vattenkraftverk. Denna är numera ersatt av en särskild fastighetsskatt (se kapitel 5).

6.17 Tabell

Skattesatser för elkraft 2007, öre/kWh

Excise duties for electric power 2007, öre/kWh

Ändamål Purpose	Södra Sverige* Southern Sweden	Norra Sverige** Northern Sweden
Hushåll o icke-industriell verksamhet (Households and non-industrial activity)	26,5	20,4
Industri, växthus, jord- och skogsbruk (Industry, commercial greenhouses and farming)	0,5	0,5

*Med "Södra Sverige" avses alla kommuner som inte ingår i det område som beskrivs som "norra Sverige" nedan.

** Med "Norra Sverige" avses samtliga kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby.

Källa: Skatteverket

² Energimyndigheten, Energiläget 2006

6.18 Tabell

Sveriges energitillförsel efter energislag 2005, tWh Energy supply in Sweden according to source 2005, tWh

Energislag	tWh
Source of energy	tWh
Råolja och oljeprodukter (<i>Crude oil and oil products</i>)	197
Kärnkraft (<i>Nuclear power</i>)	210
Biobränslen, torv m m (<i>Biofuel, peat e.a.</i>)	112
Vattenkraft (<i>Hydroelectric power</i>)	73
Kol och koks (<i>Coal and coke</i>)	28
Naturgas, stadsgas (<i>Natural gas</i>)	10
Värmepumpar i fjärrvärmeverk (<i>Heat pumps in district heating plants</i>)	6
Vindkraft (<i>Wind power</i>)	0,85
Nettoimport av el (<i>Net import of electricity</i>)	-8
Totalt (Total)	630

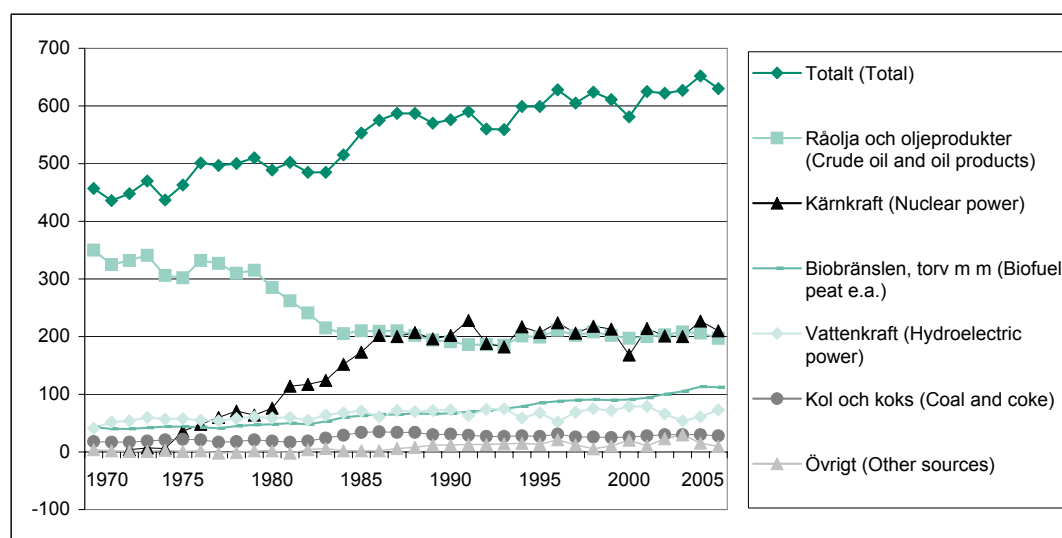
Anm: Energitillförseln från kärnkraftverken har beräknats inkl. energiomvandlingsförluster.

tWh = Terrawatt-timmar, d.v.s. 10 upphöjt till 12 watt-timmar.

Källa: Statens Energimyndighet, Energiläget i siffror 2005

6.19 Diagram

Sveriges energitillförsel efter energislag 1970-2005, tWh Energy supply in Sweden according to source 1970-2005, tWh

Källa: Statens Energimyndighet, Skatteverkets bearbetning

I 6.20 Tabell visas den slutliga energianvändningen efter energislag och samhällssektor. Skillnaden mellan den totala energitillförseln i föregående tabell och den totala energianvändningen utgörs av distributions- och omvandlingsförluster, 184 tWh, samt användning för icke energiändamål, 22 tWh.

Oljeprodukter står för 37 procent och el för 31 procent av den slutliga energianvändningen, som uppgår till ca 424 tWh. Övriga energislag har mindre betydelse.

Bostäder och service förbrukar ca 34 procent av den totala energin, medan industrin förbrukar ca 37 procent. Resterande 29 procent förbrukas av transportsektorn, där även utrikes transporter ingår. I både bostadssektorn och industrin är el det viktigaste energislaget. I industrin används dock biobränslen i nästan lika stor utsträckning som el. Inom transportsektorn kommer nästan all energianvändning från oljeprodukter.

6.20 Tabell

Slutlig energianvändning efter energislag och samhällssektor 2005, tWh

Final energy consumption according to energy source and community sector 2005, tWh

Energislag Energy source	Bostäder, service m.m. Housing, service e.a	Industri Industry	Transporter Transports	Totalt Total
Oljeprodukter (<i>Oil products</i>)	15,9	21,0	119,3	156,2
El (<i>Electricity</i>)	71,6	56,9	2,8	131,3
Biobränsle, torv mm (<i>Biofuel, peat e.a.</i>)	13,3	50,8	-	64,1
Fjärrvärme (<i>District heating</i>)	41,8	5,3	-	47,1
Kol, koks (<i>Coal, coke</i>)	-	16,8	-	16,8
Naturgas (<i>Natural gas</i>)	1,9	4,2	0,2	6,4
Stadsgas (<i>Gasworks gas</i>)	0,4	0,0	-	0,4
Etanol (<i>Ethanol</i>)	-	-	1,7	1,7
Totalt (Total)	144,9	155,1	124,0	424,0

Anm: Den slutliga energianvändningen inkluderar ej distributions- och omvandlingsförluster.

Källa: Statens energimyndighet, Energiläget i siffror 2006 och Energiförsörjningen i Sverige, korttidsprognos 2007-03-15, samt egna beräkningar

Energiskatternas fördelning

Av de totala energiskatternas 66,3 miljarder kronor hänför sig större delen till skatter på bensin och olja (6.21 Tabell). Transportsektorn som står för den största förbrukningen av oljeprodukter svarar alltså för en stor del av skatteuppbörden.

Av de olika skatteslagen svarar den allmänna energiskatten för 41,5 miljarder kronor, nästan två tredjedelar, av den totala energiskatten. Koldioxidskatten uppgår till totalt 24,7 miljarder kronor. Svavelskatten, vilken uppgår till totalt 80 miljoner kronor, motsvarar endast 0,1 procent av den totala energiskatten.

6.21 Tabell

Uppbörd av energiskatter efter energi- och skatteslag 2006, mnkr

Revenues from energy taxes according to energy source and nature of tax 2006, MSEK

Energislag Energy source	Energiskatt Energy tax	Koldioxidskatt CO ² tax	Svavelskatt Sulphur tax	Totalt Total
Bensin (<i>Petrol</i>)	14 543	10 843		25 386
Oljeprodukter (<i>Oil products</i>)	4 597	12 764		17 361
Avfall (<i>Domestic refuse</i>)	5	174		179
Råttalolja (<i>Crude tall oil</i>)	16			16
Övriga bränslen (<i>Other fuels</i>)	73	961		1 034
Samtliga bränslen (<i>All fuels</i>)			80	80
Elkraft (<i>Electricity</i>)	19 026			19 026
Produktionsskatt el från kärnkraftverk (<i>Nuclear power tax</i>)	3 198			3 198
Totalt (Total)	41 458	24 743	80	66 281

Källa: Ekonomistyrningsverket

6.22 Tabell

Exempel på elpris juli 2006 (nätavgifter tillkommer), öre/kWh och procent

Example of electricity price July 2006 (supply network fees are not included), öre/kWh and percent

	Öre/kWh	Procent
	Öre/kWh	Percent
Elpris exkl skatt (Electricity price, excl tax)	30,8	43
Energiskatt (Energy tax)	26,5	37
Moms (VAT)	14,3	20
Konsumentpris (Consumer price)	71,6	100

Källa: Skatteverket

6.23 Tabell

Exempel på bensinpris (95 oktan blyfri) augusti 2007, kr

Example of petrol price (95 octane, lead-free) August 2007, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (Price excl tax)	4,09	36
Energiskatt (Energy tax)	2,90	25
Koldioxidskatt (CO ₂ tax)	2,16	19
Moms (VAT)	2,29	20
Pris per liter (Price per litre)	11,44	100

Källa: Skatteverket

Skatter och andra styrmedel i det internationella miljösamarbetet

I februari 2005 trädde det så kallade Kyoto-protokollet i kraft. Kyoto-protokollet är en överenskommelse mellan ett stort antal länder om en gemensam minskning av utsläppen av växthusgaser, till vilka bland annat koldioxid räknas. Kyoto-protokollet trädde i kraft i och med att uppgörelsens villkor om att minst 55 länder godkänt avtalet, varav i-länder som står för minst 55 procent av koldioxidutsläppen ingår. USA, som står för över en femtedel av världens koldioxidutsläpp³, har dock valt att ställa sig utanför uppgörelsen.

När det gäller EU så finns ett gemensamt åtagande som innebär att medlemsländerna fördelar den totala utsläppsminskningen om åtta procent mellan sig. Denna fördelning har för Sveriges del inneburit att utsläppen faktiskt kan öka med fyra procent. Sverige har dock sedan tidigare beslutat om en nationell strategi för begränsning

av utsläpp av koldioxid som innebär att utsläppen ska minska. Som ett delmål ska de svenska utsläppen av växthusgaser som ett medelvärde för perioden 2008-2012 vara minst fyra procent lägre än utsläppen år 1990.

Ett effektivare resursutnyttjande, med bland annat minskade utsläpp av växthusgaser, kan uppnås med hjälp av ekonomiska styrmedel. Ett viktigt sådant är energi- och koldioxidbeskattningen. De senaste årens förändringar av skattstrukturen har haft som syfte att öka skatternas effektivitet som styrmedel. Hur stor roll beskattningen i framtiden kommer att få för styrningen mot ett effektivare resursutnyttjande är ännu osäkert. Utöver skatterna har det på senare år införts ett antal alternativa styrmedel.

Ett exempel på ett sådant styrmedel är systemet med elcertifikat som 2003 skapades till stöd för elproduktion med förnybar energi. Systemet fungerar på så sätt att producenterna av förnybar el tilldelas ett antal certifikat. Elanvändarna måste sedan köpa dessa certifikat motsvarande en viss andel av konsumtionen. Inkomsterna från certifikaten tillfaller producenterna, som på så sätt får en extra ersättning för produktionen av den förnybara elen. I systemet ingår också en handel med elcertifikat, vilket medför att det skapas ett marknadsbaserat pris och på sikt en stimulans till effektivare produktion av förnybar el.

Ett annat system för begränsning av koldioxidutsläpp är den marknad för handel med utsläppsrätter som 2005 startade i EU. Systemet fungerar så att varje medlemsland får en utsläppskvot att fördela bland de anläggningar som berörs av systemet.⁴ Innehavarna av utsläppsrätterna kan sedan antingen välja att utnyttja sin rätt till utsläpp eller att sälja den på den marknad som inrättats. Tanken med detta är att utsläppsbegränsningarna ska ske där det kan göras till lägsta kostnad. Den utsläppsrättsinnehavare som kan minska sina utsläpp till ett lägre pris än vad utsläppsrätten är värd, säljer sin rätt. Den som å andra sidan inte kan reducera sina utsläpp till en kostnad under marknadspriset för en utsläppsrätt kan istället köpa en sådan, om så skulle behövas. Handeln med utsläppsrätter är således tänkt att styra koldioxidutsläppsreduceringarna på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

³ EIA, Energy Information Administration, www.eia.doe.gov

⁴ Systemet omfattar utsläpp av koldioxid från större förbränningsanläggningar inom industrin, kraft- och värmeverk, oljeraffinaderier samt anläggningar som producerar och bearbetar järn, stål, glas, glasfiber, cement, keramik, papper och pappersmassa.

Förslag i budgetpropositionen hösten 2007

I budgetpropositionen föreslås att koldioxidskatten höjs med 6 öre per kilo koldioxid från den 1 januari 2008. För exempelvis bensin motsvarar höjningen 14 öre per liter. Till detta kommer den årliga indexuppräknings av energi- och koldioxidskatterna som i sig innebär höjningar om 1,85 procent. Den sammanlagda höjningen för bensin skulle därmed bli 23 öre per liter. För el som förbrukas i södra Sverige motsvarar indexuppräknings av energiskatten 0,5 öre per kWh, medan den i norra Sverige motsvarar 0,4 öre per kWh. Samtidigt föreslås dock att energiskatten på el i norra Sverige sänks med 3 öre per kWh, vilket skulle innebära en nettosänkning med 2,6 öre per kWh.

Energiskatten på diesel i miljöklass 1 och 2 föreslås bli höjd med 20 öre per liter. Motivet är att minska skatteskillnaden till diesel i miljöklass 3, som miljömässigt kommer att förbättras p.g.a. EU-krav. För att kompensera för den ökade skattebelastningen föreslås samtidigt att fordonsskatten sänks för dieseldrivna bilar (se avsnitt 6.3.5).

Det finns även ett förslag på höjning av kärnkraftsskatten med 24 procent. Den skulle efter höjningen uppgå till 12 648 kr per megawatt och månad.

I budgetpropositionen finns även ett förslag om sänkning av koldioxidskatten på bränslen som förbrukas i anläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Sänkningen föreslås genomföras i två steg. Den första sänkningen ska gälla från den 1 juli 2008 och minskar skattebelastningen med 6 procentenheter. Den andra sänkningen som föreslås gälla från och med den 1 januari 2010 minskar skattebelastningen med ytterligare 8 procentenheter.

6.3.3 Andra miljörelaterade skatter

Vid sidan av energiskatterna finns ett antal skatter som är mer eller mindre miljörelaterade. Skatt på bekämpningsmedel betalas av den som yrkesmässigt tillverkar eller importerar ämnen som är avsedda att skydda mot skador förorsakade av växter, djur, bakterier eller virus. Skatt på gödselmedel utgår på motsvarande sätt för den som tillverkar eller importerar ämnen som enligt lagen är att betrakta som göd-

sel. Naturgrusskatten infördes med syftet att bidra till en bättre hushållning av naturgrus eftersom tillgången är begränsad. Skatten uppgår till 13 kr per ton naturgrus som tas ut. Avgifter till Kemikalieinspektionen betalas för den provning och tillsyn som görs av dem som tillverkar eller importerar vissa kemiska produkter. Denna avgift redovisades tidigare i statsbudgeten som en offentligrettslig avgift. Från 2006 behandlas den som en skatt. Avfallsskatten infördes för att öka lönsamheten för återanvändning och återvinning av avfall och genom detta åstadkomma en minskad mängd deponerat avfall. Skatten är för närvarande 435 kr per ton avfall som deponeras. Särskild skatt mot försurning tas inte ut genom något särskilt förfarande. Den är en överföring av en del av energiskatten till en särskild inkomsttitel i statsbudgeten. En miljöskatt som tagits bort är skatten på inrikesflyg som upphörde 1996. Ett av motiven till avskaffandet var att skatten inte ansågs överensstämma med EU:s regler om beskattning av mineraloljeprodukter.

6.3.4 Skatt på alkoholdrycker och tobak

Alkohol- och tobaksskatterna har både folkhälsopolitiska och statsfinansiella syften. Beskattningen av alkohol och tobak går så långt tillbaka i tiden som slutet av 1500-talet respektive mitten av 1600-talet. Motiven för beskattning var länge i första hand finansiella. Alkoholskatterna fick en uttalat hälsopolitisk betydelse först i samband med att motbokssystemet avskaffades år 1955.

Skatten på alkohol

Skattesatsen för alkoholhaltiga drycker är relaterad till alkoholhalten (6.26 Tabell). För exempelvis etylalkohol (sprit) är skattesatsen 501,41 kr per liter ren alkohol, dvs. ju högre alkoholhalt i drycken, desto högre skatt. Principen är densamma för beskattningen av vin och öl. För alkoholdrycker som tas in från annat EU-land för privat bruk (utöver viss frikvantitet) tas skatt ut med ett bestämt belopp per volymenhet oavsett alkoholhalt. För spritdrycker är skattesatsen 196 kr per liter, för vin 22 kr per liter medan den för öl är 8 kr per liter.

6.24 Tabell

Uppbörd av vissa miljörelaterade skatter 1994-2006, mnkr Revenues from environment taxes 1994-2006, MSEK

År	Skatt på gödsel och bekämpningsmedel	Skatt på naturgrus	Avgifter till Kemikalieinspektionen*	Skatt på avfall	Särskild skatt mot försurning	Miljöskatt på inrikes flyg	Totalt
Year	Fees on fertilizers and biocides	Natural gravel tax	fees to The Swedish Chemicals Agency**	Tax on waste	Acidification tax	Fees on domestic flights	Totalt
1994	183	-	..	-	63	271	517
1995	332	-	..	-	69	177	578
1996	343	58	..	-	64	128	593
1997	427	121	56	-	58	-	662
1998	389	129	59	-	58	-	634
1999	399	145	62	-	65	-	671
2000	434	125	56	816	56	-355	1 132
2001	428	126	63	945	54	-	1 615
2002	366	114	64	907	60	-	1 511
2003	437	189	62	902	56	-	1 646
2004	370	202	67	765	53	-	1 457
2005	406	200	66	635	55	-	1 362
2006	376	254	67	646	48	-	1 390

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

*Avgifter till Kemikalieinspektionen redovisades t.o.m.2005 i statsbudgeten som en offentligrettslig avgift. Från och med 2006 redovisas de som skatt på konsumtion och insatsvaror. (Fees to The Chemicals agency were earlier accounted as public fees. From the fee is accounted as a tax on consumption and intermediate goods)

Källa: Ekonomistyrningsverket

6.25 Tabell

Uppbörd av alkohol- och tobaksskatter 1994-2005, mnkr Revenues from alcohol and tobacco taxes 1994-2005, MSEK

År	Skatt på öl	Skatt på vin	Skatt på spritdrycker	Skatt på mellanklass-produkter	Summa alkoholskatt	Systembolagets överskott*	Tobaksskatt	Summa alkohol- och tobaksskatt
Year	Tax on beer	Tax on wine	Tax on ethyl alcohol	Tax on intermediate products	Total tax on alcohol	Profits on alcohol monopoly retailing*	Tobacco tax	Alcohol and tobacco taxes total
1994	3 228	2 971	5 376	-	11 575	77	7 281	18 933
1995	3 162	2 901	5 483	-	11 546	215	7 246	19 007
1996	3 406	3 233	4 907	-	11 546	39	7 084	18 669
1997	2 079	3 094	4 686	-	9 859	90	7 695	17 644
1998	2 142	2 998	4 674	148	9 962	115	7 506	17 583
1999	2 430	3 313	4 723	133	10 599	122	7 396	18 116
2000	2 399	3 483	4 888	125	10 895	50	7 792	18 737
2001	2 381	3 635	4 861	127	11 004	80	8 043	19 127
2002	2 593	3 300	5 028	163	11 085	80	8 366	19 531
2003	2 599	3 330	4 794	234	10 957	80	8 242	19 279
2004	2 504	3 331	4 210	203	10 247	80	8 181	18 509
2005	2 549	3 407	3 921	187	10 064	90	8 056	18 211
2006	2 710	3 645	4 151	181	10 687	240	8 617	19 545

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (To 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

* Systembolagets överskott redovisades under perioden 2003-2005 i statsbudgeten bland övriga utdelningar på statens aktier. Före och efter denna period redovisades och redovisas överskottet som skatt på konsumtion och insatsvaror. (The profit from the alcohol monopoly was during the period 2003-2005 accounted as dividend on state owned shares. Before and after that period the profit is accounted together with other excise duties)

Källa: Ekonomistyrningsverket

Förslag i budgetpropositionen 2007

I budgetpropositionen föreslås att skatten på öl höjs från 1,47 till 1,66 kr per volymprocent alkohol och liter. Samtidigt föreslås att skatten på vin sänks från 22,08 till 21,58 kr per liter för drycker med en alkoholhalt över 8,5 men inte över 15 volymprocent. Skälen till justeringarna är dels att delfinansiera sänkningar av andra skatter, dels att av folkhälsoskäl åstadkomma en likvärdig beskattning mellan öl och vin sett till alkoholhalt. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Försäljningen av alkohol

Den beskattade försäljningen av alkohol har varierat en hel del under den senaste 15-årsperioden. År 1988 såldes alkohol motsvarande 6,4 liter ren alkohol per person och år. Under den efterföljande tioårsperioden minskade försäljningen till som lägst 5,8 liter. Från denna nivå steg försäljningen till 6,9 liter år 2003. Efterföljande år minskade försäljningen återigen

till 6,5 liter per år. Minskningen berodde till stor del på att det svenska undantaget från EU:s införselbestämmelser upphörde, samtidigt som grannländerna Finland och Danmark kraftigt sänkte beskattningen av spritdrycker. De senaste åren har dock försäljningen återhämtat sig. Totalt såldes år 2006 alkohol motsvarande 6,8 liter ren alkohol.

Alkoholförsäljningens fördelning på olika drycker har förändrats kraftigt under den senaste femtonårsperioden. Starkölsförsäljningen har sedan 1988 ökat med 86 procent och vinförsäljningen med 82 procent, medan försäljningen av spritdrycker relativt sett har minskat kraftigt. År 2006 motsvarade försäljningen ungefär 60 procent av den 1988.

Systembolagets försäljningsstatistik för de första nio månaderna 2007 visar på en fortsatt ökad försäljningen av både öl, vin och sprit. Sammantaget har försäljningen omräknad till ren alkohol ökat med 5,1 procent jämfört med samma period 2006.⁵

6.26 Tabell

Skattesatser för alkoholhaltiga drycker 1995-2007, kr

Excise duties on alcohol 1995-2007, SEK

	Volymprocent alkohol Percentage of alcohol by volume	1995	1996	1997	1998-2001	2002-2007
Sprit (skatt per liter ren alkohol) (Spirits [excise per litre pure alcohol])		474,00	485,00	494,00	501,41	501,41
Vin (skatt per liter) (Wine [excise per litre])	2,25 - 4,50	9,00	9,21	9,20	9,34	7,58
	4,50 - 7,00	13,30	13,61	13,60	13,80	11,20
	7,00 - 8,50	18,30	18,73	18,70	18,98	15,41
	8,50 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	22,08
	15,00 - 18,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17
Mellanklassprodukter (skatt per liter) (Intermediate products [excise per litre])	1,25 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	27,20
	15,00 - 22,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17
Maltdrycker* (skatt per liter och procentenhet alkohol) (Beer [excise per litre and percentage unit of alcohol])	2,80 - 3,50	0,91	1,21	1,45	1,47	1,47
	>3,50	2,33	2,38	1,45	1,47	1,47

* T.o.m. 961231 var gränsen 2,25 %.

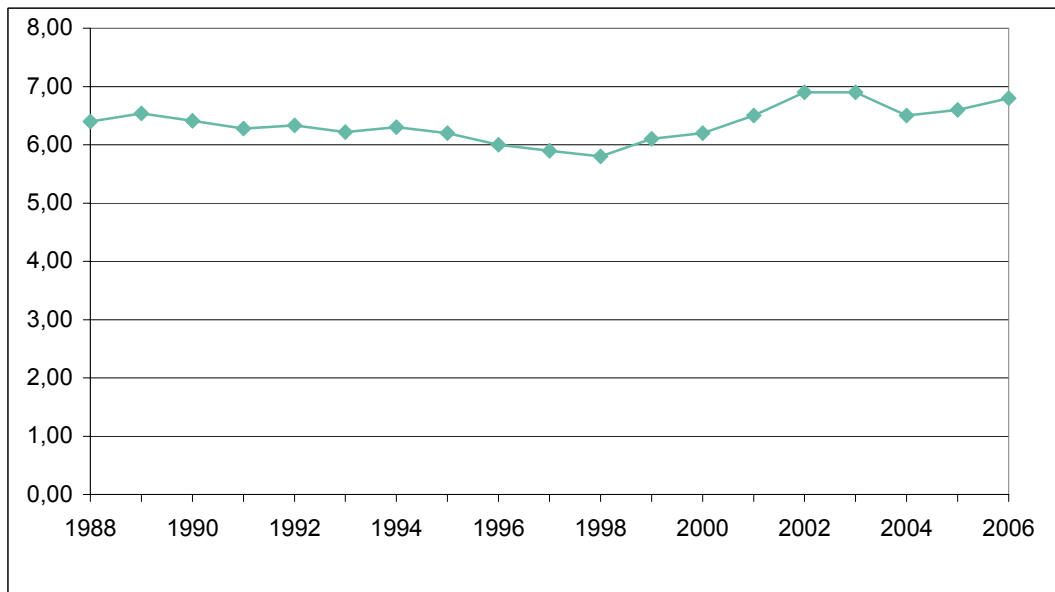
Källa: Skatteverket

⁵ Systembolaget, Försäljningsstatistik januari-september 2007

6.27 Diagram

Försäljning av alkohol 1988-2006, liter 100% alkohol per invånare över 15 år

Sales in alcohol 1988-2006, litres 100% alcohol per head of pop. aged 15 and more

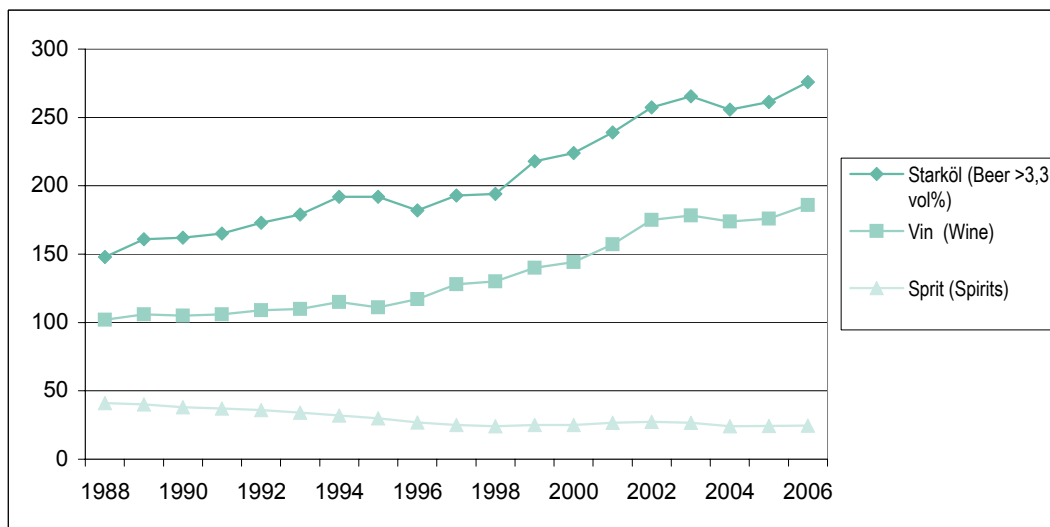

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Skatteverkets bearbetning

6.28 Diagram

Försäljning av alkoholhaltiga drycker åren 1988-2006, miljoner liter

Sales in alcoholic beverages 1988-2006, millions of litres

Anm: Statistiken omfattar Systembolagets och restaurangernas försäljning av alkoholdrycker. Den totala alkoholförsäljningen har omräknats till 100 % alkohol.

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Skatteverkets bearbetning

6.29 Tabell
Exempel på spritpris (700 ml, 40 %), september 2007, kr
Example of liquor price (700 ml, 40 %) September 2007, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	42,81	18
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	140,39	62
Moms (VAT)	45,80	20
Konsumentpris (<i>Consumer price</i>)	229,00	100

Källa: Skatteverket

6.30 Tabell
Exempel på vinpris (750 ml, alkoholhalt 12 %), september 2007, kr
Example of wine price (750 ml, 12 % alc. by volume), September 2006, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	39,44	56
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	16,56	24
Moms (VAT)	14,00	20
Konsumentpris (<i>Consumer price</i>)	70,00	100

Källa: Skatteverket

6.31 Tabell
Exempel på starkölspris (500 ml, 5,2 volym % alkohol), september 2006, kr
Example of beer price (500 ml, 5,2 % alc. by volume), September 2006, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	6,50	50
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	3,82	30
Moms (VAT)	2,58	20
Konsumentpris (<i>Consumer price</i>)	12,90	100

Källa: Skatteverket

Skatten på tobaksvaror

Principerna för beskattning av tobaksvaror skiljer sig mellan de olika produkterna. Snus, rök- och tuggtobak beskattas per viktenhet medan cigarrer och cigariller beskattas med en styckeskatt. Skatten på cigarett består av två komponenter, en fast styckeskatt per cigarett och en procentandel av detaljhandelspriset inklusive moms. Dessutom finns för cigarett en bestämmelse om en lägsta styckeskatt.⁶ Denna har tillkommit som en följd av ett EG-direktiv som anger vissa miniminivåer för beskattningen av cigarett.

Den 1 januari 2007 höjdes tobaksskatterna. Skattesatserna höjdes för alla typer av tobaksprodukter. Kraftigast var höjningen för snus och tuggtobak vars skattesatser fördubblades.

Förslag i budgetpropositionen 2007

I budgetpropositionen föreslås att skatterna på tobaksvaror höjs ytterligare från den 1 januari 2008. Styckeskatten på cigarett föreslås bli höjd med 3 öre, från 28 till 31 öre per cigarett. Skatten på rök-tobak höjs från 975 till 1 560 kr per kilo och skatten på snus från 246 till 336 kr per kilo. Höjningarna föreslås av folkhälsoskäl och som ett led i finansieringen av sänkningar av andra skatter.

⁶ Skatten ska lägst tas ut med ett belopp motsvarande 100 procent av den sammanlagda skatten på cigarett i den mest efterfrågade priskategorin.

6.32 Tabell

Skattesatser för tobak 1995-2007

Excise duties on tobacco 1995-2007

	1995	1996	1997	1998-01- 1998-07	1998-08- 2002	2003	2004- 2005	2006	2007
Cigaretter (Cigarettes)									
Per styck (öre) (Each [öre])	75	53	66	85	20	20	20	20	28
Procent på detaljhandelspris (% of retail trading price)	-	15,2	16,4	17,8	39,2	39,2	39,2	39,2	39,2
Alternativt:									
Minimiskatt per styck (öre) (minimum duty each [öre])	-	-	-	-	-	84	86	98	1,14
Cigararer och cigariller per styck (öre) (Cigars and cigarillos, each [öre])									
	35	35	44	56	56	56	56	56	1,12
Tobak (kr/kg) (Tobacco [SEK/kg])	384	384	489	630	630	630	630	770	975
Snus kr/kg (Moist snuff [SEK/kg])	75	75	96	123	123	123	123	123	246
Tuggtobak kr/kg (Chewing tobacco [SEK/kg])	123	123	156	201	201	201	201	201	402

Anm: 1998a avser t.o.m. 980731, 1998b avser fr.o.m. 980801.

Källa: Skatteverket

6.33 Tabell

Exempel på tobakspris (ett cigarettpaket), september 2007, kr

Example of tobacco price (a packet of cigarettes), September 2007, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Priset exkl skatt (Price excluding tax)	13,37	29
Fast tobaksskatt (Fixed tobacco tax)	5,60	12
Värderelaterad tobaksskatt (Value related tobacco tax)	18,23	39
Moms (VAT)	9,30	20
Detaljhandelspris (Retail trade price)	46,50	100

Källa: Skatteverket

6.3.5 Fordonsskatter

Fordonsskattningen har i likhet med andra punktskatter utformats med hänsyn till flera faktorer. Förutom de statsfinansiella motiven har miljöhänsyn och trafiksäkerhetsaspekter påverkat bestämmelserna om beskattning av fordon. Totalt omfattar fordonsskattningen ett antal skatter och avgifter på registrering, innehav och användning av fordon.

Från 1950- till slutet av 1990-talet fanns också en försäljningsskatt på motorfordon. Syftet med denna var från början att hämma bilismens snabba utveckling. Senare ut-

formades skatten som ett styrmedel för att gynna fordon med bättre miljöegenskaper. Skattens avskaffande berodde på en vilja att stimulera en förnyelse av den svenska fordonsparken.

Fordonsskatten betalning för rätten att trafikera allmän väg

Den årliga fordonsskatten på innehav av fordon infördes redan 1922. Genom skatten skulle fordonsägarna få svara för den kostnad för vägunderhåll och vägförstöring som fordonen orsakade. Under många år var också fordonsskatten specialdestinerad för detta ändamål. Numera kan fordonsskatten ses som en betalning för rätten att trafikera allmän väg. Fordonsskatten tas ut med belopp som varierar med bl.a. fordonsslag, fordonsvikt, drivmedelsslag och antal hjulaxlar (lastbilar och bussar).

År 2006 infördes en ny princip för beskattning av fordon. Beskattningen sker utifrån fordonets drivmedel och koldioxidutsläpp. Koldioxidkomponenten i beskattningen är olika beroende på om bilen drivs av bensin, diesel eller kan drivas med alternativa drivmedel⁷. Syftet är att öka miljöstyrningen av fordonsskatten. Denna koldioxidbaserade fordonsskatt omfattar endast nyare personbilar.

I vissa glesbygdskommuner ges ett avdrag på fordonsskatten med 384 kr per skatteår.

⁷ Med alternativa drivmedel avses etanol, E85, naturgas eller biogas.

6.34 Tabell

Uppbörd av fordonsskatter 1994-2006, mnkr

Revenues from taxes on road traffic 1994-2006, MSEK

År	Fordonsskatt	Försäljningsskatt på motorfordon	Vägavgifter	Trängselskatt	Totala skatter på vägtrafik
Year	Vehicle tax	Sales tax	Road user charges	Congestion tax	Total tax on road traffic
1994	4 065	1 723	-	-	5 788
1995	4 049	1 752	-	-	5 801
1996	5 471	1 400	-	-	6 871
1997	6 242	207	-	-	6 449
1998	6 103	270	530	-	6 903
1999	6 421	230	600	-	7 250
2000	6 868	258	565	-	7 691
2001	7 017	-23	646	-	7 641
2002	7 429	15	743	-	8 188
2003	7 686	0	641	-	8 327
2004	8 062	0	720	-	8 781
2005	10 297	2	722	-	11 022
2006	10 572	2	718	492	11 784

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Ekonomistyrningsverket

6.35 Tabell

Exempel på fordonsskattesatser 2007, kronor/år

Examples of motor vehicle tax rates 2007, SEK/year

Fordonsslag	Drivmedel	Koldioxidutsläpp, gram CO ₂ / km	Skattevikt, kg	Fordonsskatt
Type of vehicle	Fuel	Carbon dioxide emission, gram CO ₂ / km	Tax weight, kg	Vehicle tax
Nya systemet med koldioxidbaserad fordonsskatt				
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	214	-	2 070
Personbil (Passenger car)	diesel (diesel)	174	-	5 145
Personbil (Passenger car)	etanol (ethyl alcohol)	214	-	1 500
Gamla systemet med viktbaserad fordonsskatt				
Personbil (Passenger car)	bensin (petrol)	-	1 650	2 184
Personbil (Passenger car)	diesel (diesel)	-	1 650	6 930
Dragbil (Lorry with attachment for semitrailer)	diesel (diesel)	-	16 000	8 278
Lastbil (Lorry)	diesel (diesel)	-	16 000	2 327
Släpvagn (Trailer)	-	-	20 000	4 670
Buss (Bus)	diesel (diesel)	-	16 000	10 031
Trafiktraktor (Road tractor)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	-	6 000	4 115

Källa: Skatteverket

Vägavgift för tyngre fordon

En vägavgift för tyngre fordon som trafikerar det svenska vägnätet infördes från och med 1998. Avgiften gäller för lastbilar och lastbilekipage med en totalvikt på minst 12 ton och varierar beroende på vilken avgasklass fordonet tillhör. För år 2006 är vägavgiften för fordonskombinationer som uppfyller de högsta avgaskraven och har högst tre axlar 6 831 kr, för motsvarande fordon med fler axlar är avgiften 11 385 kr. I motsvarande mån är fordonskatten sänkt för dessa lastbilar. Avgifterna ingår i ett europeiskt system, Eurovinjett-systemet, med för närvarande fem länder anslutna: Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Sverige. Bakgrunden till systemet är att flera länder med omfattande genomfartstrafik inte anses få de vägkostnader som denna medför tackta genom beskattningen av drivmedel. Tyskland deltog tidigare i vägavgiftssamarbetet men har numera infört ett eget kilometerbaserat system.

År 2005 såldes vägavgiftsbevis till utländska lastbilar för totalt 55 miljoner kronor. Polen och Norge stod för de enskilt största delarna, 15,2 respektive 7,3 miljoner kronor. Lastbilar från medlemsländerna i Euro-vinjettssystemet betalade sammanlagt ca 6 miljoner kronor.

Trängselskatter i Stockholm

Under perioden januari till juli 2006 genomfördes ett försök med trängselskatt för biltrafik i Stockholm. Under denna försöksperiod fattades 14,5 miljoner skattebeslut⁸. Det totala skattebeloppet uppgick till 492 miljoner kronor.

Från och med den 1 augusti 2007 har trängselskatten återinförts som en del i finansieringen av en kringfartsled runt Stockholm. Skatten är differentierad beroende på vilken veckodag och tid på dygnet som bilresan företas. Vissa fordonstyper är undantagna från trängselskatt, t ex utryckningsfordon, miljöbilar och handikappanpassade fordon.

Skatt på trafikförsäkringspremier

Den 1 juli 2007 infördes en skatt på trafikförsäkringspremier. Skatten tas ut med 34 procent av premien. Syftet med skatten är att överföra en större del av samhällets kostnader för trafikskadades sjukersättning till trafikförsäkringen. Genom att hela skadekostnaden hanteras av försäkringsbolagen premieras försäkringstagare med lågt riskbeteende. Detta bedöms i sin tur ge samhällsekonomiska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad och mer effektiv rehabilitering samt minskade skadekostnader.

Två tredjedelar av alla fordon är personbilar

Totalt finns närmare 8 miljoner skattepliktiga fordon i Sverige. Av dessa utgör personbilar ca två tredjedelar. Sedan 1998 har antalet personbilar ökat med ca 19 procent. Totalt sett har antalet skattepliktiga fordon ökat med 29 procent under samma tid.

Budgetpropositionen hösten 2007

I budgetpropositionen föreslås att fordonskatten för dieseldrivna personbilar sänks från och med 1 januari 2008. Skälen för sänkningen är att kompensera för den ökade skattebelastning på dieseldrivna personbilar som följer av den föreslagna höjningen av energiskatten (se avsnitt 6.3.2).

⁸ Ett skattebeslut baserades på ett skattepliktigt fordon samtliga passager under en dag mellan de tidpunkter som trängselskatten togs ut. Totalt registrerades enligt Vägverket 46,5 miljoner passager under den tid försöket pågick.

6.36 Tabell

Antalet fordon efter fordonsslag 2007, tusental

Number of motor vehicles according to type of vehicle 2007, thousands

Fordonsslag Type of vehicle	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total
Personbilar (Passenger cars)			
bensin, (petrol)	3 989	718	4 707
diesel (diesel)	327	48	375
ej bensin eller diesel (nor petrol or diesel)	1,4	0,4	2
Totalt personbilar (Passenger cars total)	4 317	766	5 084
varav alternativa drivmedel* (of which alternative fuel*)	89	2,4	91
Bussar (Buses)			
ej diesel, (not diesel)	1,3	0,5	1,8
diesel (diesel)	13	4,0	17
Totalt bussar (Buses total)	14	4,5	19
varav alternativa drivmedel* (of which alternative fuel*)	0,056	0,005	0,061
Lastbilar (Lorries)			
ej diesel (not diesel)	123	72	195
diesel (diesel)	386	80	466
Totalt lastbilar (Lorries total)	509	152	661
varav alternativa drivmedel* (of which alternative fuel*)	1,7	0,1	1,8
Motorcyklar (Motor bicycles)	388	208	596
Traktorer (Tractors)	325	94	419
Släpvagnar (Trailers)	898	186	1 084
Totalt (Total)	6 451	1 411	7 863

Anm: Uppgifterna avser antalet den 15 juni utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mät-tidpunkt.

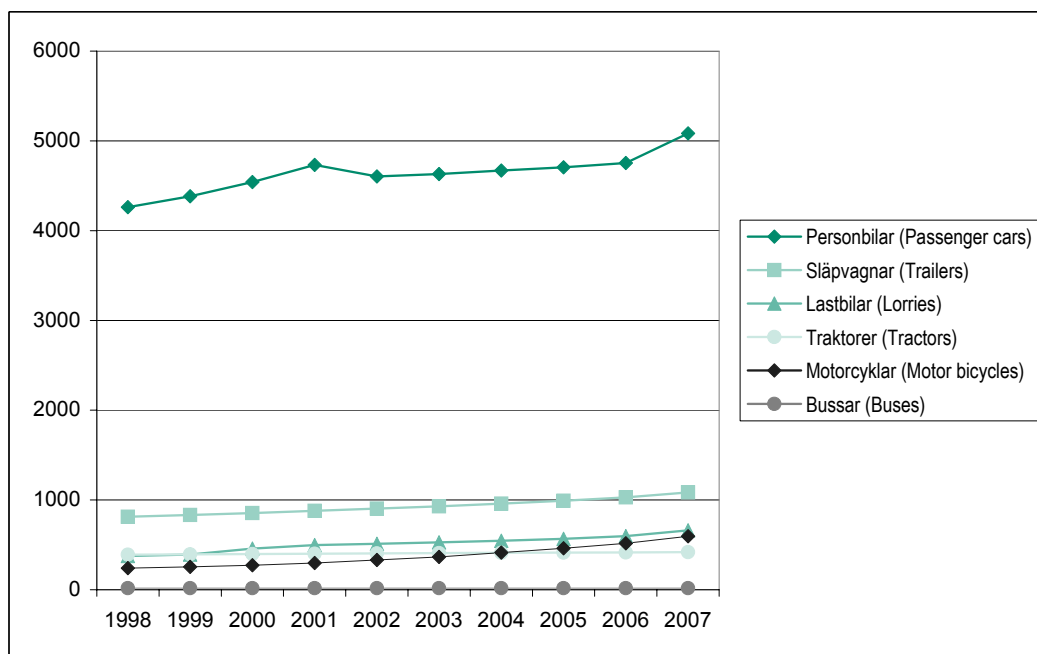
*Avser fordon som drivs av antingen bensin eller diesel och samtidigt kan drivas med alternativa drivmedel (etanol, E85, naturgas eller biogas). Dessa kan inte särskiljas från övriga bensin och dieseldrivna fordon och ingår därför även i statistiken för dessa. (Vehicles which are either driven by petrol or diesel and in the same time can be driven by alternative fuel [ethyl alcohol, E85, natural gas or fossil gas]. These fuels can not be separated from other petrol or diesel driven vehicles and are therefore included those figures)

Källa: Vägverket

6.37 Diagram

Antalet fordon efter fordonsslag 1998-2007, tusental

Number of motor vehicles according to type of vehicle 1998-2007, thousands

Anm: Uppgifterna avser antalet den 15 juni utom för motorcyklar, traktorer och släpvagnar där den 30 juni är mät-tidpunkt.

Källa: Vägverket, Skatteverkets bearbetning

6.38 Tabell

Skatt per år i samband med fordonsanvändning 2007, kr Annual taxes on vehicles 2007, SEK

	Kr SEK
Fordonsskatt (Vehicle tax)	2 184
Energi- och koldioxidskatt på bensin (Energy and CO ₂ tax on petrol)	6 072
Moms på bensin (VAT on petrol)	2 746
Totalt (Total)	11 002
Skatt kr/mil (Tax SEK/10 km)	7,33

Anm: Beräkningen avser en bensindriven personbil med skattevikt 1 650 kg, bensinförbrukning 0,8 l/mil (miljöklass 1), bensinpris 11,44 kr/lit och årlig körsträcka 1 500 mil. (Petrol-powered passenger car with kerb weight 1 650 Kilograms, petrol consumption 0,8 litre per 10 km (environmental class 1), petrol price 11,44 SEK per litre and annual driving distance 15 000 km.)

Källa: Skatteverket

6.3.6 Importskatter

Sedan Sveriges inträde i EU år 1995 tas tull och importavgifter bara ut på import från tredje land, dvs. länder utanför EU. Tull utgör tillsammans med särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter vad som brukar benämnas EU:s traditionella egna medel. De i Sverige och andra medlemsstater erlagda tullarna överförs till EU efter avdrag med 10 procent för kostnaderna för uppbörden. I regel utgår tull som värdetullar, dvs. den står i ett visst förhållande till varans värde. Endast vissa varor är belagda med tullar som utgår efter kvantitet.

Trots kraftigt ökad import har det efter Sveriges inträde i EU år 1995 endast skett små förändringar av den totala tulluppbörden. Orsaken till detta är, förutom EU:s utvidgning, att tullsatserna successivt har sänkts.

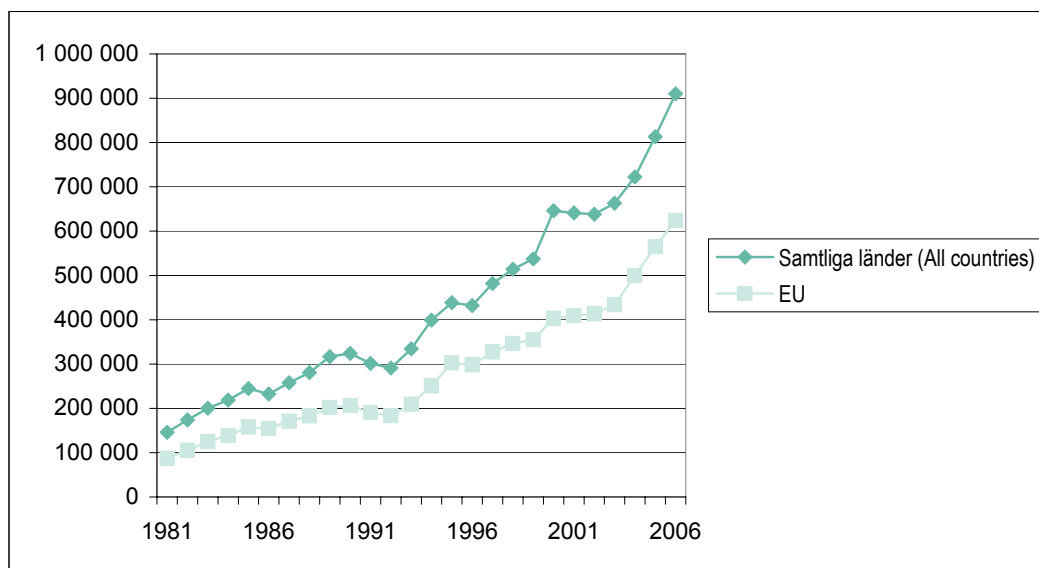
6.39 Tabell
Totala importskatter 1994-2006, mnkr
Revenues from import taxes 1994-2006, MSEK

År	Tullmedel	Särskilda jordbrukstillar och sockeravgifter	Övriga skatter m.m. på import	Total skatt på import
Year	Customs duties	Certain agricultural duties	Other import taxes	Import tax total
1994	5 074	0	431	5 505
1995	4 447	385	149	4 981
1996	3 179	255	191	3 625
1997	3 467	343	-2	3 808
1998	3 356	403	6	3 765
1999	3 143	372	16	3 530
2000	3 449	349	9	3 806
2001	3 338	298	8	3 643
2002	3 217	254	5	3 476
2003	3 209	239	13	3 461
2004	3 504	281	3	3 787
2005	4 307	340	2	4 649
2006	4 704	328	-	5 033

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (To 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Ekonomistyrningsverket

6.40 Diagram
Importvärdet efter handelspartner åren 1981-2006, mnkr
Import value by region of origin 1981-2006, MSEK

Anm: I data ingår ej den icke-varufördelade EU-handeln vilket medför att uppgifterna avviker från totalsiffran i SCB:s statistik. T.o.m. 1994 redovisades importen efter ursprungsland. Fr.o.m. 1995 redovisas den efter avsändningsland. Med EU avses samtliga nuvarande medlemsländer.

Källa: SCB, utrikeshandelsstatistiken, Skatteverkets bearbetning

6.3.7 Skatt på lotterier och spel

Lotteriskatt

Lotteriskatten omfattar lotterier och penningvinster vid vinstsparande i bank. Tidigare fanns även en lotterivinstskatt, i vilken ingick totalisatorskatt och skatt på vinster i premieobligationer. Dessa ersattes 1992 av lotteriskatten, med undantag för äldre premieobligationer som fortfarande beskattades med lotterivinstskatt. Sista året för beskattning av äldre premieobligationer var år 2000, då lotterivinstskatten i praktiken upphörde. År 1992 infördes även en skatt på bankernas vinstsparande.

Lotterier anordnande av ideella organisationer och AB Svenska spel är undantagna från lotteriskatt. Svenska spels andel av den totala spelomsättningen i Sverige uppgick under 2006 till ca 57 procent.⁹ Detta innebär att större delen av de pengar svenska folket spelar för inte omfattas av lotteriskatt. Istället redovisar AB Svenska spel, som helstatligt bolag, in sitt överskott till statsbudgeten. En inte obetydlig del av Svenska spels överskott går dock direkt som stöd till vissa ändamål, såsom idrottsrörelsen. Exempelvis fick Riksidrottsförbundet ca 1,2 miljarder kronor av 2006 års överskott. Ca en fjärdedel av Svenska spels överskott fördelas på detta sätt utanför statsbudgeten.¹⁰

Lotteriskatten utgår med 36 procent av behållningen i svenskt lotteri när vinsten utgörs av pengar. Skatten på vinstsparande tas ut med 30 procent av vinsten på sådant sparande i bank eller sparkassa. Samma skattesats gällde för lotterivinstskatten.

Skatt på spel

Skatt på spel erläggs sedan år 1973 av dem som har tillstånd att anordna roulettspel enligt lotterilagen. Till och med 1994 beskattades även bingospel och mellan 1998 och 2000 varuspelsautomater. Skatten på roulettspel utgår med ett visst belopp som är beroende av antalet spelbord. För t.ex. tillstånd som innebär rätt till spel på ett spelbord är beloppet 2 000 kr för varje månad. År 2006 fanns det 200 skattskyldiga som betalade spelskatt.

6.3.8 Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm

Skatt på annonser och reklam finansierar stödet till dagspressen

Skatt på annonser och reklam infördes i början på 1970-talet för att finansiera en ökning av det statliga stödet till dagspressen. Skatten tas ut på annons som är avsedd att offentliggöras i landet. Skattesatsen för annons i allmän nyhetstidning är tre procent av beskattningsvärdet och i övriga fall åtta procent. Skattskyldig är den som yrkesmässigt offentliggör reklam eller annons. År 1999 avskaffades reklamskatten på reklamtrycksaker. Anledningen till avskaffandet var svårigheter i tillämpningen och kontrollen av skatten på annonser och reklam.

Koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter mm

Från och med 2006 har ett antal avgifter som tidigare i statsbudgeten redovisades som offentligrättsliga avgifter tillkommit bland skatterna på konsumtion och insatsvaror. Dessa är koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter, avgifter till granskningsnämnden och avgifter för telekommunikation. Ingen av dessa avgifter administreras av Skatteverket. Koncessionsavgifter för TV-företag och lokalradioavgifter betalas till Radio- och TV-verket, avgifter till granskningsnämnden redovisas in till staten av denna nämnd och avgifter för telekommunikation betalas till Post- och telestyrelsen.

⁹ Lotteriinspektionen, *Spelmarknadens utveckling i Sverige och internationellt 2006*

¹⁰ AB Svenska spel, *Årsredovisning för år 2006*

6.41 Tabell

Uppbörd av lotteriskatt och överskott från spelverksamhet 1990-2006, mnkr

Revenues from lottery tax and profits from government owned gambling companies 1990-2006, MSEK

	Lotteriskatt	Skatt på spel	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	Lotteriavgifter*	Totalt
	Lottery tax	Tax on gambling	Delivered profits from AB Svenska Spel	Lottery fees*	Total
1990	1 494	88	2 365	1	3 948
1991	2 175	98	3 433	2	5 708
1992	2 994	110	3 212	2	6 317
1993	3 076	117	1 593	2	4 788
1994	3 190	124	1 713	12	5 039
1995	3 223	57	1 594	20	4 895
1996	2 267	48	1 798	21	4 134
1997	1 078	44	4 142	24	5 288
1998	1 183	63	3 526	24	4 796
1999	1 201	103	2 018	24	3 345
2000	1 199	96	2 862	24	4 182
2001	1 198	40	3 561	24	4 823
2002	1 149	36	3 297	30	4 511
2003	1 184	33	3 300	32	4 549
2004	1 210	31	3 677	32	4 950
2005	1 202	30	3 634	31	4 897
2006	1 243	25	3 440	33	4 741

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

*Lotteriavgifter redovisades till och med 2005 i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från och med 2006 redovisas de tillsammans med skatter på konsumtion och insatsvaror (Lottery fees were earlier accounted together with other public fees. From 2006 the fees are accounted together with taxes on consumption and input goods)

Källa: Ekonomistyrningsverket

6.42 Tabell

Uppbörd av skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag m.m. 1990-2006, mnkr

Revenues from tax on advertising, concession fees for TV networks etc. 1990-2006, MSEK

	Skatt på annonser och reklam	Koncessionsavgifter för Tv-företag, lokalradioavgifter m.m.*	Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror	Totalt
	Tax on advertising	Concession fees for TV and radio networks etc.*	Other taxes on consumption and input goods	Total
1990	1 073	..	..	1 073
1991	999	..	..	999
1992	980	..	..	980
1993	973	..	..	973
1994	1 036	..	..	1 036
1995	1 072	159	..	1 231
1996	1 103	413	..	1 516
1997	1 163	417	..	1 580
1998	1 192	567	12	1 770
1999	1 037	652	6	1 695
2000	1 091	662	3	1 756
2001	955	756	0	1 712
2002	823	582	4	1 409
2003	753	586	26	1 365
2004	821	548	21	1 391
2005	875	554	100	1 530
2006	659	663	20	1 343

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

*Häri ingår koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter, avgifter till granskningsnämnden samt avgifter för telekommunikation. Dessa avgifter redovisades t.o.m. 2005 som offentligrättsliga avgifter. Från och med 2006 redovisas de som skatt på konsumtion och insatsvaror. (Included are concession fees for TV and radio networks, fees to the Swedish Broadcast Commission and permission fees to the electronic communication network)

Källa: Ekonomistyrningsverket

Särskilt om företagsbeskattning

7.1 Inledning

Syftet med detta kapitel är att ge en samlad bild av området företagsbeskattning, eller inkomst av näringsverksamhet som är den skattemässiga termen. Dessutom ges en övergripande beskrivning av den svenska företagsstrukturen.

Den statliga inkomstskatten för juridiska personer, populärt kallad bolagsskatten, hänförs till skatt på kapital och beskrivs översiktligt även i kapitel 5. Övriga skatter på inkomster av näringsverksamhet är hänförliga till skatt på arbete. Uppgifter om dessa skatter finns även i kapitel 4.

Under årens lopp har företagsbeskattningen genomgått ett antal förändringar vad gäller företagets möjligheter att själva reglera sitt skattemässiga resultat genom att göra olika typer av reserveringar. I och med skattereformen 1990/91 renodlades företagsbeskattningen så till vida att ett flertal reserveringsmöjligheter ändrades eller togs bort samtidigt som skattesatsen för bolag sänktes (se vidare avsnitt 7.4.1). För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag varierar skattesatsen beroende på den enskilde individens kommunalskatt och övriga inkomster. Detta behandlas närmare i kapitel 4. Olika reserveringsmöjligheter som fysiska näringsidkare kan använda för att påverka det skattemässiga resultatet beskrivs närmare i avsnitten 7.5.3 (expansionsmedel), 7.5.4 (räntefördelning) och 7.5.5 (periodiseringsfond).

7.2 Grundläggande principer

7.2.1 Det bokföringsmässiga resultatet utgångspunkten

En grundläggande princip inom företagsbeskattningen är att det skattemässiga resultatet utgår ifrån företagets bokföringsmässiga resultat. Dessa resultat utgör utgångspunkten för beskattningen och resultaten påverkas endast av vissa skattemässiga justeringar. Ytterligare en koppling mellan beskattning och redovisning är det krav som finns att vissa skattemässiga reserveringar endast godtas om avsättningen har gjorts i räkenskaperna.

Den ursprungliga reserveringsmöjligheten som fanns efter skattereformen, skatteutjämningsreserven, även kallad SURV, togs bort från och med 1995 års taxering och ersattes med periodiseringsfonder (se vidare avsnitten 7.4.6 och 7.5.5).

En annan princip som upprätthålls inom företagsbeskattningen är att den i möjligaste mån ska var neutral i förhållande till den företagsform som verksamheten bedrivs i.

7.2.2 Kvittning och rullning

Förlustutjämnning sker i ett rullande system som innebär att underskott i en förvärvskälla inom inkomstslaget näringsverksamhet får dras av vid beräkningen av inkomsten av samma förvärvskälla närmast följande beskattningsår. All inkomst av näringsverksamhet som bedrivs av en skattskyldig hänförs med några få undantag till en enda förvärvskälla. Kvittningssystemet innebär att underskottsavdrag rullas vidare från ett beskattningsår till nästa till dess full kvittning uppnåts. Det underskott som fastställs vid en taxering kan på så sätt bestå av ackumulerade underskott från flera beskattningsår, samtidigt som ett redovisat överskott kan ha reducerats av tidigare års underskott. Nedan ges ett exempel på hur ett underskott rullas vidare till dess ett överskott uppstår.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Verksamhetens resultat					
aktuellt år	-100	-50	50	200	300
Inrullat underskott	-	-100	-150	-100	-
Redovisat (ackumulerat) underskott	-100	-150	-100	-	-
Redovisat överskott	-	-	-	100	300

År 1 uppstår ett underskott på 100 i förvärvskällan. Detta underskott rullas vidare till år 2. Även år 2 medför ett underskott på 50. Det ackumulerade underskottet om 150 rullas vidare till år 3. År 3 uppstår ett överskott på 50 som får kvittas mot tidigare års underskott. Det återstående underskottet om 100 rullas vidare till år 4. År 4 ger verksamheten ett överskott på 200. Detta överskott får kvittas mot det inrullande underskottet, vilket innebär att det skattemässiga resultatet uppgår till 100 samtidigt som tidigare års förluster utjämnats. År 5

redovisas ett överskott på 300 som inte påverkas av tidigare års resultat.

Det finns vissa undantag från regeln om att underskott endast får kvittas mot överskott inom samma förvärvskälla. Ett av dessa undantag är nystartad verksamhet, där underskott de fem första åren får kvittas mot tjänsteinkomster. Ett annat undantag är underskott av konstnärlig och litterär verksamhet som också får kvittas mot tjänsteinkomster. Ingen tidsbegränsning gäller dock för kvittning av underskott i sådan verksamhet. Underskott som finns kvar när en förvärvskälla upphör behandlas som en realisationsförlust, vilken får kvittas mot andra kapitalinkomster.

7.3 Företagsstrukturen i Sverige

7.3.1 Företagens storlek

För att närmare beskriva svensk företagsstruktur och dess sammansättning görs en indelning av företag efter antalet anställda. I 7.1 Tabell ingår samtliga aktiva fysiska och juridiska personer, uppdelade efter antal anställda.

Det svenska näringslivet domineras av små företag. 92 procent av alla företag har mindre än fem anställda och endast 0,1 procent av företagen har mer än 500 anställda. Av den totala arbetskraften i företag som bedriver affärsmässig verksamhet är dock 52 procent anställda i företag med

minst 500 anställda, 12 procent är anställda i företag med mellan 100 och 499 anställda medan 35 procent arbetar i företag med mellan 1 och 99 anställda. Andelen anställda i de största företagen har trots det minskat under den senaste tioårsperioden. 1995 arbetade 56 procent i företag med minst 500 anställda och 31 procent i företag med mellan 1 och 99 anställda.¹

7.3.2 Internationella företag och hemmamarknadsföretag

Företag i Sverige kan antingen räknas som hemmamarknadsföretag eller som internationella företag. Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) övertog 2001 statistikansvaret för området internationella företag av NUTEK. Av myndigheternas strukturstudier av näringslivet i Sverige framgår att endast 2,4 procent av företagen² i Sverige kan räknas som internationella³. Den genomsnittliga storleken hos de internationella företagen är dock större än hos hemmamarknadsföretagen. Det medför att de internationella företagens andel av samtliga anställda i näringslivet uppgår till 42 procent. 51 procent av de internationella företagen är svenskägda och 49 procent utlandsägda⁴. Andelen internationella företag i Sverige har varit ganska konstant sedan 1999, men bland de internationella företagen har andelen utlandsägda företag under denna tid ökat med 18 procentenheter (från 31 till 49 procent).

7.1 Tabell

Antal företag fördelade efter storlek (antal anställda), 2000-2006

Number of enterprises according to size (number of employees), 2000-2006

Antal anställda Number of employees	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
							Antal Number	Andel Share
0	601 522	613 428	628 033	641 820	651 609	676 359	680 850	74,20%
1-4	146 498	147 783	145 792	146 049	149 049	153 142	163 703	17,84%
5-9	33 058	33 435	33 558	33 748	34 439	35 156	36 418	3,97%
10-19	17 469	17 768	17 811	17 934	18 149	18 417	19 031	2,07%
20-49	10 010	10 409	10 646	10 522	10 562	10 689	11 035	1,20%
50-99	3 002	3 175	3 210	3 156	3 162	3 200	3 310	0,36%
100-199	1 432	1 495	1 527	1 513	1 482	1 491	1 505	0,16%
200-499	911	895	935	913	891	857	894	0,10%
500-	831	863	846	862	846	840	822	0,09%
Summa (Total)	814 733	829 251	842 358	856 517	870 189	900 151	917 568	100,00%

Anm: Tabellen avser aktiva företag. Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, statistikdatabasen för näringsverksamhet

¹ Beräkning efter uppgifter ur Statistiska centralbyråns statistikdatabas för näringsverksamhet.

² Bland företagen ingår alla företag exklusive finansiella företag som har tillstånd av Finansinspektionen att bedriva finansiell verksamhet.

³ I NUTEKs och ITPS undersökningar räknas företag som har bolag i minst två länder som internationella företag.

⁴ Ett företag räknas som utlandsägt om en ägare utanför Sverige innehar mer än 50 procent av aktiernas röstvärde. Internationella företag som inte är utlandsägda räknas som svenskägda företag.

7.2 Tabell

Näringslivet fördelat på internationella företag och hemmamarknadsföretag 2000 och 2002-2004

Total business sector by international enterprises and domestic enterprises 2000-2004

	2000		2002		2003		2004	
	Antal Number	Andel Share	Antal Number	Andel Share	Antal Number	Andel Share	Antal Number	Andel Share
Antal företag (Number of enterprises)								
Näringslivet totalt (<i>Total business sector</i>)	526 816	100,0	717 136	100,0	756 181	100,0	777 842	100,0
Internationella företag (<i>International enterprises</i>)	14 434	2,7	17 478	2,4	19 093	2,5	18 748	2,4
därav svenska (<i>of which Swedish owned</i>)	9 297	1,8	9 556	1,3	10 038	1,3	9 510	1,2
därav utlandsägda (<i>of which foreign owned</i>)	5 137	1,0	7 922	1,1	9 055	1,2	9 238	1,2
Hemmamarknadsföretag (<i>Domestic enterprises</i>)	512 382	97,3	699 658	97,6	737 088	97,5	759 094	97,6
Antal anställda (Number of employees)								
Anställda i näringslivet totalt (<i>Employees in total business sector</i>)	2 256 843	100,0	2 295 003	100,0	2 264 866	100,0	2 225 637	100,0
Anställda i internationella företag (<i>Employees in international enterprises</i>)	1 048 770	46,5	1 092 777	47,6	980 169	43,3	933 037	41,9
därav svenska (<i>of which Swedish owned</i>)	639 102	28,3	589 398	25,7	452 736	20,0	429 459	19,3
därav utlandsägda (<i>of which foreign owned</i>)	409 668	18,2	503 379	21,9	527 433	23,3	503 578	22,6
Anställda i hemmamarknadsföretag (<i>Employees in domestic enterprises</i>)	1 208 073	53,5	1 202 226	52,4	1 284 697	56,7	1 292 600	58,1

Anm: Internationella företag är sådana företag som har bolag i minst två länder. Ett företag definieras som utlandsägt om en ägare utanför Sverige innehar mer än 50 procent av aktiernas röstvärde. Alla företag som inte definieras som utlandsägda räknas som svenskägda företag. Hemmamarknadsföretag består av svenskägda företag utan dotterbolag i utlandet. Med näringslivet avses i den här tabellen alla företag exklusive finansiella företag som har tillstånd av Finansinspektionen att bedriva finansiell verksamhet. I Skatter i Sverige 2000 finns det även jämförbara uppgifter för 1999. I Skatter i Sverige 2005 finns det även uppgifter för 1996 och 2001, men där ingår inte enskilda näringsidkare, vilket framför allt påverkar antalet hemmamarknadsföretag.

Källa: 2000: ITPS, Strukturstudie av näringslivet i Sverige 2000, S2003:002; 2002-2003: ITPS, Strukturstudie av näringslivet i Sverige 2003, S2006:003 samt 2004: ITPS, Strukturstudie av näringslivet i Sverige 2004, S2007:001

7.3.3 Olika företagsformer

Näringsverksamhet kan bedrivas av såväl fysiska som juridiska personer. Inkomst av näringsverksamhet beskattas på olika sätt beroende på om den skattskyldige är fysisk person, dödsbo eller juridisk person. All verksamhet som bedrivs av juridiska personer hänförs till inkomst av näringsverksamhet och den juridiska personen är skattesubjekt och beskattas själv för inkomsten. Beträffande handelsbolag, kommanditbolag och Europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG), som civilrättsligt är juridiska personer, är det dock delägarna i bolaget som beskattas för näringsverksamhetens resultat. EEIG är en företagsform inom Europeiska unionen (EU). En EEIG kan närmast liknas vid ett handelsbolag över nationsgränserna. Näringsverksamhet bedriven av fysisk person, även kallad enskild näringsverksamhet eller enskild firma, innebär att verksamheten bedrivs av fysisk person i eget namn. Den

fysiska personen är skattesubjekt för den enskilda näringsverksamheten och redovisar dess inkomster tillsammans med sina övriga inkomster.

De vanligast förekommande företagsformerna i Sverige är enskild firma, aktiebolag, handelsbolag och ekonomisk förening.

Såsom framgår av 7.3 Diagram är de enskilda firmorna och aktiebolagen de klart dominerande företagsformerna, sett till antalet företag. Antalet aktiva företag⁵ har ökat något under de senaste åren. Det exakta antalet företag finns i tabellbilagan (7.21 Tabell).

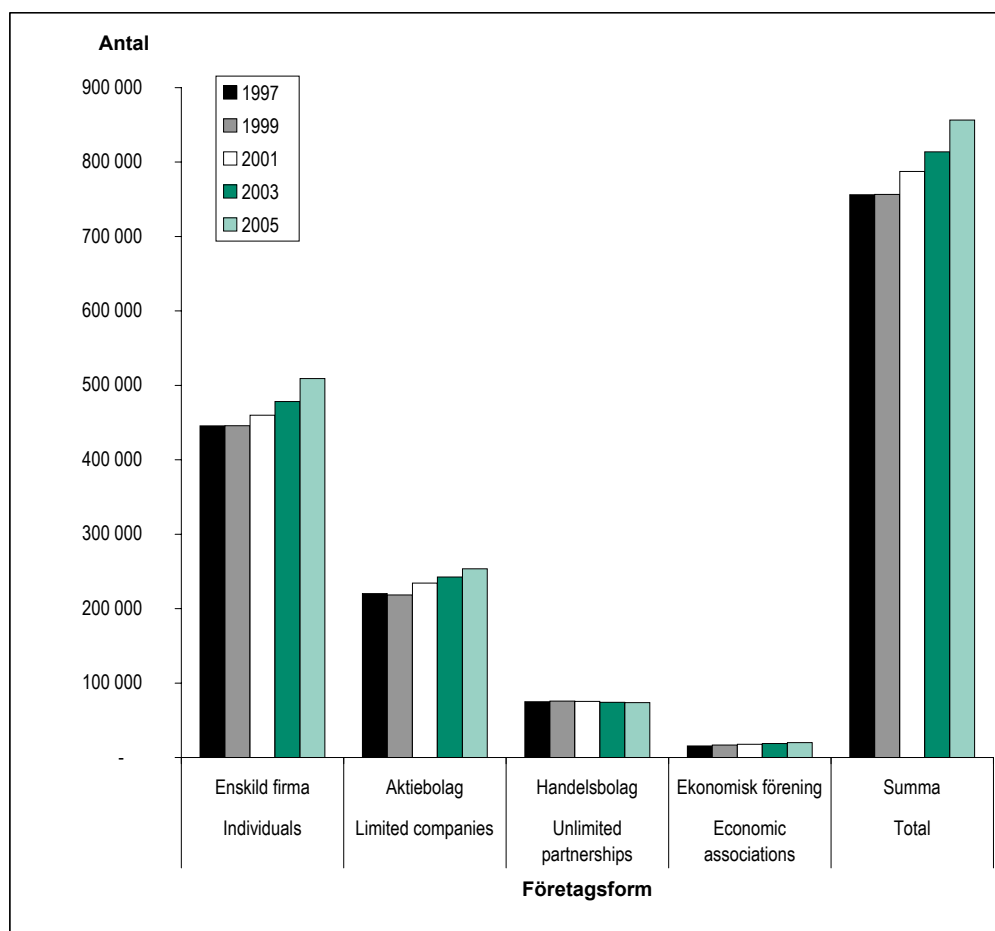
Vad gäller ekonomisk aktivitet är aktiebolagen helt dominerande och svarar för 88 procent av den totala omsättningen inom området näringsverksamhet. Aktiebolagens dominans har legat på en stabil nivå under de senaste åren. Enskild näringsverksamhet, handelsbolag och ekonomiska föreningar svarar tillsammans för drygt fem procent av omsättningen.

⁵ Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

7.3 Diagram

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 1997-2005

Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 1997-2005

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (7.21 Tabell).

Källa: Statistiska centralbyrån, centrala företags- och arbetsställeregistret

7.4 Tabell

Total omsättning per företagsform 2002-2006 enligt lämnade momsdeklarationer, mdkr och procent

Total turnover per legal form of enterprise 2002-2006 on the basis of VAT tax returns, BSEK and percent

Företagsform Legal form	2002		2003		2004		2005		2006	
	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share
Enskild näringsverksamhet (Individuals)	94,8	1,8	95,9	1,8	99,7	1,8	105,8	1,7	119,6	1,8
Aktiebolag (Limited companies)	4 751,0	88,6	4 763,2	88,3	4 972,5	88,4	5 387,0	88,0	5 892,3	88,0
Handelsbolag (Unlimited partnerships)	109,7	2,0	108,2	2,0	108,1	1,9	114,6	1,9	120,5	1,8
Ekonomiska föreningar (Economic associations)	101,4	1,9	113,9	2,1	105,0	1,9	108,5	1,8	109,3	1,6
Övriga (Other)	305,3	5,7	313,9	5,8	342,2	6,1	407,9	6,7	457,5	6,8
Summa (Total)	5 362,2	100,0	5 395,1	100,0	5 627,5	100,0	6 123,8	100,0	6 699,2	100,0

Anm: Omsättningen har beräknats utifrån uppgifter i lämnade momsdeklarationer. Det innebär en viss underskattning för enskild näringsverksamhet, eftersom momsen vid en omsättning under en miljon kronor redovisas i inkomstdeklarationen.

Källa: Statistiska centralbyrån

7.4 Juridiska personers skatt

7.4.1 Förändringar vid skattereformen

I samband med skattereformen 1990-1991 genomfördes en omfattande förändring av bolagsbeskattningen. Före skattereformen var skattesatsen 52 procent. Samtidigt var möjligheterna till s.k. skattemässiga reserveringar generösa, bl.a. i form av lagernedskrivning och avsättning till resultatutjämningsfond. Utöver bolagsskatten betalade större bolag även en särskild vinstdelningsskatt, vilken uppgick till 20 procent av ett underlag beräknat på särskilt sätt. Bolagsskattesatsen sänktes 1991 till 30 procent, samtidigt som rätten till lagernedskrivning och andra resultatreglerande åtgärder slopades. Vid samma tidpunkt togs även vinstdelningsskatten bort. Skattesatsen sänktes 1995 till den nuvarande nivån, 28 procent.

7.4.2 Dubbelbeskattning

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först ska betala skatt för sin vinst. Därefter ska aktie- eller andelsägarna betala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag inte får göra avdrag för vinstutdelningen uppkommer dubbelbeskattning. Vid 1995 års taxering var dubbelbeskattningen av svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar i princip avskaffad. Dubbelbeskattningen infördes åter fr.o.m. den 1 januari 1995. Olika invändningar har under årens lopp riktats mot systemet med dubbelbeskattning, och i vissa delar har dessa lett till att regler införts för att lindra effekten av dubbelbeskattningen. Praktiskt sett innebär dubbelbeskattningen att en bolagsvinst beskattas med 50 procent skatt. Först beskattas hela vinsten med 28 procent bolagsskatt hos bolaget, resterande 72 procent kan delas ut och beskattas då med 30 procent kapitalskatt hos mottagaren (om denne är en fysisk person). Den totala skatten på t.ex. 100 kr blir därmed 49,60 kr ($28 + 0,3 \cdot 72$).

7.4.3 Skatten för juridiska personer 137 miljarder kronor år 2005

Den totala skatt som debiteras aktiebolag och andra juridiska personer i samband med inkomsttaxeringen uppgick vid 2005 års taxering till 136,9 miljarder kronor. Detta motsvarar en ökning med 21 miljarder kronor jämfört med året innan. Av den samlade debiterade skatten svarar statlig inkomstskatt (bolagsskatt) för 92 miljar-

der kronor, vilket motsvarar ca 67 procent. Bolagsskatten ökade mellan 2004 och 2005 med 21 miljarder eller 29 procent. Ökningen beror uteslutande på förbättrade företagsvinster. I de två senaste årens höga belopp för bolagsskatt finns också en effekt från tidigare lagda återföringar av periodiseringsfonder. Dessa återföringar är en följd av den räntebeläggning av avsatta medel till periodiseringsfonderna som infördes från och med inkomståret 2004. Enligt Finansdepartementets beräkningar uppgick skatten på de tidigare lagda återföringarna till ca 12 miljarder kronor taxeringsåret 2006 och till 13 miljarder taxeringsåret 2005.

Avkastningsskatten, som betalas på inestående pensionsmedel hos försäkringsbolagen, ökade med 0,6 mdkr, från 11,0 miljarder taxeringsåret 2005 till 11,6 miljarder efterföljande taxeringsår. Detta motsvarar en ökning med ca 6 procent. Avkastningsskatten bestäms av storleken på livförsäkringsföretagens förmögenheter vid beskattningsårets ingång och den genomsnittliga statslåneräntan året närmast före. Den genomsnittliga statslåneräntan sjönk något mellan 2003 och 2004. Ökningen av avkastningsskatten beror därmed på ökade tillgångar i livförsäkringsbolagen.

Den särskilda löneskatten på pensionskostnader ökade med 0,4 miljarder till totalt 22,1 miljarder kronor. Skattesatsen var mellan 2004 och 2005 oförändrad, 24,26 procent. Ökningen av särskild löneskatt beror därmed på ökade avsättningar för anställdas pensioner.

Den största skattereduktionen beloppsmässigt är skattereduktionen för byggnadsarbeten på bostadshus s.k. ROT-avdrag. ROT-avdrag gavs med vissa avbrott under åren 1993-1999. Ett nytt ROT-avdrag har införts för arbeten som utförs mellan 15 april 2004 och 30 juni 2005. Under denna period har reduktion givits med totalt 3,5 miljarder kronor varav 2,2 miljarder avseende fysiska personer. Ägare av småhus kan få skattereduktion för vissa miljöförbättrande åtgärder (s.k. miljö-ROT) vidtagna under perioden 1 januari 2004-31 december 2006. Hittills har fattats 17 900 beslut och reduktionen har sammantaget uppgått till 95 miljoner kronor. Skattereduktion för bredbandsinstallation ges för installationer som tas i bruk mellan 1 januari 2001 och 31 december 2006. Hittills har fattats drygt 21 000 beslut och reduktion har givits med sammantaget 171 miljoner kronor.

7.5 Tabell

Översikt av skatteutfallet för juridiska personer 1994, 2000-2005, mdkr Overview of taxes for legal entities 1994, 2000-2005, BSEK

	1994	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Förändring 04-05 Change 04-05	
								mdkr BSEK	%
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	36,8	72,5	52,1	43,9	48,9	71,5	92,0	+20,5	+28,6
Avkastningsskatt (Yield tax)	6,3	13,0	14,6	13,0	12,3	11,0	11,6	+0,6	+5,8
Särskild löneskatt på pensionskostnader (Special tax on pension costs)	5,4	16,4	19,6	21,8	20,8	21,7	22,1	+0,4	+1,8
Fastighetsskatt (Real estate tax)	4,2	9,9	9,1	10,1	10,4	10,2	10,3	+0,1	+1,3
Moms, netto (VAT, net)	0,2	1,9	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	+0,1	+3,7
Skattereduktioner för investeringar och reparationer (Special tax reduction for investments and housing improvements)	-1,5	0,0	-	0,0	0,0	-0,6	-0,9	-0,3	+45,1
Övrigt (Other)	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	+0,0	+23,7
Summa (Total)	51,5	113,9	97,4	90,7	94,2	115,5	136,9	+21,4	+18,6

Källa: Skatteverkets debiteringsstatistik

7.6 Tabell

Juridiska personers skatt fördelad efter juridisk form i procent, 2005, mnkr Legal entities' tax by legal form in percent 2005, MSEK

Juridisk form	Antal	Statlig inkomstskatt	Avkastnings-skatt	Särskild löneskatt på pensionskostnader	Fastighets-skatt	Moms, netto	Förmögenhetsskatt	Slutlig skatt	Andel av slutlig skatt
Legal form	Number of entities	Central government income tax	Yield tax	Special tax	Real estate tax	VAT, net	Wealth tax	Total tax	Share of total tax
Aktiebolag (Limited companies)	326 137	78 162	449	14 983	6 292	1 532		100 981	73,8
Bankaktiebolag och sparbanker (Bank companies and savings banks)	131	8 117	9	381	30	-1		8 533	6,2
Försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag (Insurance companies)	392	1 623	9 522	346	285	-2		11 771	8,6
Ekonomiska föreningar (Economic associations)	12 094	266	7	195	90	14		566	0,4
Handelsbolag (Unlimited partnerships)	120 948		1	146	1 068			1 214	0,9
Utländska juridiska personer (Foreign legal entities)	2 589	838	105	88	77	1		1 108	0,8
Bostadsrätts- och samfällighetsföreningar (Tenant-owners' associations etc)	26 029	1 025		5	2 016	53		2 689	2,0
Ideella föreningar (Non-profit associations)	76 966	964	81	462	90	15	76	1 682	1,2
Stiftelser (Foundations)	24 663	978	837	138	155	5	99	2 175	1,6
Statliga och kyrkliga enheter, kommuner och andra offentliga organisationer (Government owned entities)	3 252	6	1	5 228	181	5		5 413	4,0
Övriga (Others)	888	8	636	81	40			763	0,5
Summa (Total)	594 089	91 987	11 648	22 053	10 324	1 622	175	136 895	100,0

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Aktiebolagen svarar för 74 procent av den totala skatten

Av de juridiska personernas totala skatt svarar aktiebolagen för den största delen, 74 procent. Tillsammans med banker och försäkringsbolag står aktiebolagen för 89 procent av skatteinkomsterna. Avkastningsskatten betalas till största delen av försäkringsföretagen, medan den särskilda löneskatten till stor del betalas av aktiebolagen samt av myndigheter och andra offentliga organisationer, dvs. stora arbetsgivare. De totala inkomsterna av fastighets-skatt härrör i huvudsak från aktiebolag och bostadsrättsföreningar.

Ett fåtal stora bolag står för en mycket stor andel av den totala bolagsskatten. I 7.7

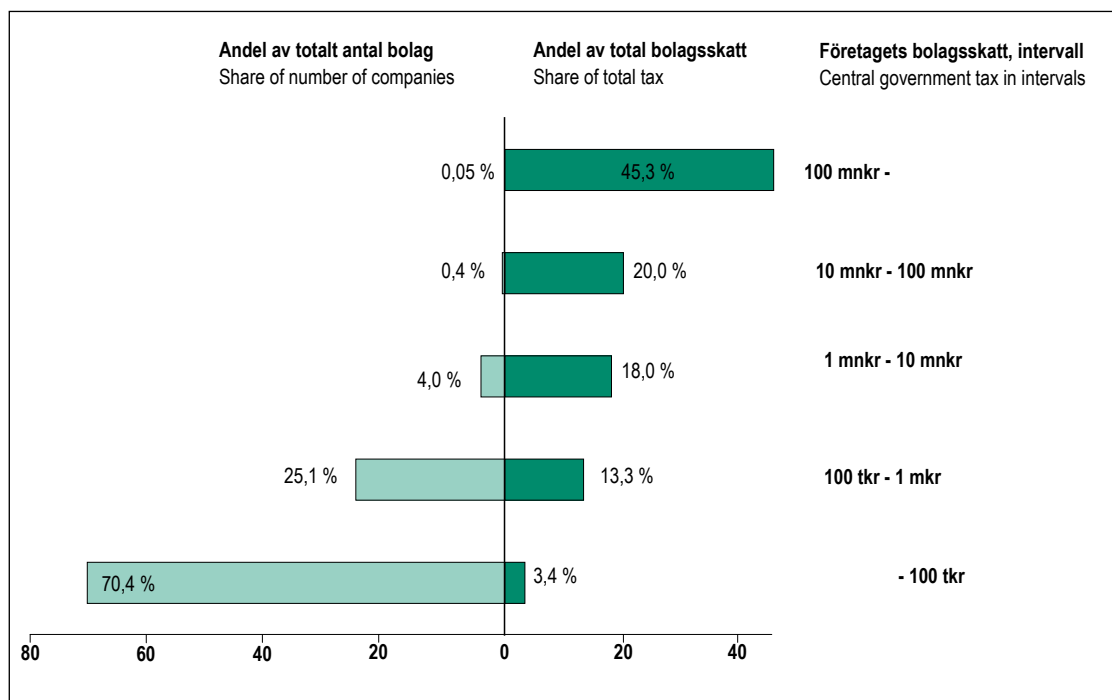
Diagram har samtliga aktiebolag, inklusive banker och försäkringsföretag, indelats i intervall efter hur mycket de betalade i bolagsskatt för inkomståret 2005. Av diagrammet framgår att en mycket liten andel av alla bolag, 0,05 procent, betalade 100 miljoner kronor eller mer i bolagsskatt, samtidigt som den sammanlagda bolagsskatten för dessa utgjorde ca 45 procent av den totala bolagsskatten i Sverige. Andelen bolag som betalade 100 tusen kronor eller mindre i bolagsskatt utgjorde 70 procent av totala antalet bolag. Den sammanlagda bolagsskatten för dessa utgjorde 3,4 procent av den totala.

De exakta sifferuppgifterna finns i tabellbilagan (7.22 Tabell).

7.7 Diagram

Fördelning av statlig inkomstskatt (bolagsskatt) för aktiebolag 2005, andel av total skatt och andel av totalt antal bolag

Division of taxes for limited companies 2005, share of total tax and share of total number

Anm: Som aktiebolag räknas här samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (7.22 Tabell).

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

7.4.4 Få företag står för större delen av överskottet

Av 7.8 Tabell framgår fördelningen av redovisade över- respektive underskott för samtliga aktieföretag inklusive banker, försäkringsföretag och utländska juridiska personer som lämnat en inkomstdeklaration för inkomståret 2005. Av alla företag redovisar ca 51 procent överskott, medan ca 35 procent redovisar underskott. Resterade 14 procent redovisar ett nollresultat. De senare är till största delen företag som bildats men ännu inte påbörjat någon verksamhet eller företag som upphört med en tidigare bedriven verksamhet.

Det tidigare beskrivna förhållandet att ett fåtal mycket stora företag betalar en

stor del av den totala bolagsskatten framgår även här. Ca 80 procent av det totala taxerade överskottet är hänförligt till ett fåtal mycket stora företag, vilka tillsammans utgör 3,1 procent av antalet företag som redovisar överskott. Fördelningen av de samlade underskotten har en liknande struktur. Som förklarats i avsnitt 7.2.2 är dock en skillnad mellan redovisade underskott och överskott att de förra i många fall är ackumulerade underskott. Ett underskott som uppstår vid taxeringen får, om det inte kan kvittas mot en vinst, rullas vidare till kommande års taxeringar för att kvittas mot eventuella framtida överskott.

7.8 Tabell

Redovisade över- och underskott (ackumulerat) i olika intervall, antal företag, andelar samt totala summor, 2005

Assessed surpluses and deficits (accumulated) for limited companies in different intervals, number of companies, shares and amounts, 2005

	Antal	Andel, %	Summa taxerad inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share, %	Assessed income, MSEK	Share
Taxerat överskott (Assessed surplus)				
1 kr - 10 tkr	20 956	13,0	74	0,0
10 tkr - 100 tkr	52 022	32,2	2 399	0,7
100 tkr - 1 mnkr	66 631	41,2	23 230	7,1
1 mnkr - 5 mnkr	17 060	10,5	36 063	11,0
5 mnkr - 10 mnkr	2 522	1,6	17 573	5,4
10 mnkr - 50 mnkr	1 995	1,2	40 714	12,4
50 mnkr - 100 mnkr	284	0,2	19 401	5,9
100 mnkr - 1 mdkr	246	0,2	60 569	18,5
1 mdkr -	39	0,0	127 215	38,9
Totalt (Total)	161 755	100,0	327 238	100,0
Taxerat underskott (ackumulerat) (Assessed deficit [accumulated])				
1kr - 10 tkr	17 820	16,1	61	0,0
10 tkr - 100 tkr	35 648	32,2	1 600	0,4
100 tkr - 1 mnkr	42 399	38,2	14 393	3,3
1 mnkr - 5 mnkr	9 941	9,0	21 203	4,8
5 mnkr - 10 mnkr	1 792	1,6	12 631	2,9
10 mnkr - 50 mnkr	2 247	2,0	49 561	11,2
50 mnkr - 100 mnkr	467	0,4	32 320	7,3
100 mnkr - 1 mdkr	512	0,5	141 385	32,0
1 mdkr -	45	0,0	168 407	38,1
Totalt (Total)	110 871	100,0	441 561	100,0
Nollresultat (Zero result)				
Totalt (Total)	43 645	100,0	0	100,0

Anm: I tabellen ingår samtliga aktieföretag, försäkringsaktieföretag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktieföretag, sparbanker och utländska juridiska personer som lämnat en inkomstdeklaration taxeringsåret 2006.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

7.4.5 Branschvis fördelning av över- och underskott

Aktiebolagens samlade överskott uppgick inkomståret 2005 till 327 miljarder kronor. Av 7.9 Tabell framgår den branschvisa fördelningen av det sammanlagda överskottet. Bland huvudgrupperna återfinns det största överskottet bland företag som ägnar sig åt fastighetsförvaltning och olika former av företagstjänster. Dessa 53 000 företag, eller 33 procent av alla företag med överskott, redovisar ett sammanlagt överskott på 96 miljarder kronor, eller 29 procent av det totala överskottet. Inom tillverkningssektorn finns det 16 000 företag med ett sammanlagt överskott på 61 miljarder kronor. Bland samtliga aktiebolag med överskott är det genomsnittliga överskottet 2,02 miljoner kronor per företag. Det högsta genomsnittliga överskottet återfinns bland företag som bedriver bankverksamhet. I genomsnitt har dessa företag ett överskott på 273 miljoner kronor.

Andra branscher med relativt höga genomsnittliga överskott är tillverkare av petroliumprodukter, försäkringsföretag, el-, gas-, värme- och vattenförsörjningsföretag och företag inom forskning och utveckling med genomsnittliga överskott på 87, 60, 33 och 31 miljoner kronor.

Aktiebolagens ackumulerade underskott uppgick inkomståret 2005 till 442 miljarder kronor. Företagen inom huvudgruppen fastighetsförvaltning och andra företagstjänster uppvisar det största samlade underskottet, 173 miljarder kronor. Det har dock minskat med 21 miljarder eller 11 procent de senaste två åren. Det näst största samlade underskottet har företag inom transport- och kommunikationssektorn. Det sammanlagda underskottet uppgår för dessa till 78 miljarder kronor. Störst genomsnittligt underskott har försäkrings- och pensionsfonds-företag, där det genomsnittliga underskottet är 97 miljoner kronor.

7.9 Tabell

Redovisat resultat i aktiebolag 2005 fördelat efter SNI*, mnkr
Assessed income for limited companies 2005 according to SNI*, MSEK

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
01-05	Jord-, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	4 170	1 835	2 113	1 711
10-14	Gruvbrytning och utvinning av mineraler (Mining)	269	4 621	128	601
15-37	Tillverkning (Manufacturing)	16 318	61 228	9 310	77 616
Varav:	15-16 Livsmedels- och dryckesvarufremställning (Food manufacturing)	908	5 821	679	4 127
(From which:)	17-19 Textil- och beklädnadsvarutillverkning; tillverkning av lädervaror (Textile and clothes manufacturing)	512	586	315	494
	20 Trävarutillverkning (Timber manufacturing)	1 383	1 703	793	2 340
	21 Massa-, pappers- och pappersvarutillverkning (Manufacturing of paper and paper goods)	177	2 868	124	2 469
	22 Förlagsverksamhet; grafisk produktion och reproduktion av inspelningar (Publishing)	2 106	2 798	1 772	4 031
	23 Stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle (Coal and mineral oil)	31	2 694	4	35
	24 Kemikalier och kemiska produkter (Chemicals)	347	2 627	239	6 216
	25-26 Gummi- och plastvaror; icke metalliska mineraliska produkter (t ex glas) (Plastic goods)	1 134	3 725	519	3 892
	27-28 Metallframställning och metallvarutillverkning (Metal industry)	4 279	13 595	1 717	5 011
	29 Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning (Machine manufacturing)	2 077	5 858	1 005	4 916

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)		
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)		
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount	
31	Andra elektriska maskiner och artiklar (<i>Electric machines</i>)	528	901	271	1 198	
32	Teleprodukter (<i>Tele products</i>)	240	5 143	188	9 204	
33	Precisionsinstrument, medicinska och optiska instrument samt ur (<i>Medical instruments</i>)	786	3 246	490	3 846	
34-35	Transportmedel (<i>Transportation</i>)	736	7 714	413	27 452	
36-37	Möbler m.m. samt återvinning (<i>Furniture manufacturing</i>)	962	1 677	687	1 258	
40-41	El-, gas-, värme- och vattenförsörjning (<i>Electricity, gas, heating and water supply</i>)	541	18 254	250	1 081	
45	Byggnadsverksamhet (<i>Construction</i>)	15 937	10 696	6 516	4 796	
50-52	Parti- och detaljhandel; reparation av fordon, hushålls- och personliga artiklar (<i>Wholesale and retail trade, repair business</i>)	32 461	57 728	20 406	34 987	
Varav:	50	Handel med och service av motorfordon; detaljhandel med drivmedel (<i>Motor vehicle trade and service</i>)	5 368	7 796	2 753	3 125
(From which:)	51	Parti- och agenturhandel utom med motorfordon (<i>Wholesale trade</i>)	14 463	32 693	9 305	23 102
	52	Detaljhandel utom med motorfordon; reparation av hushållsartiklar (<i>Retail trade</i>)	12 630	17 238	8 348	8 760
55	Hotell- och restaurangverksamhet (<i>Hotels and restaurants</i>)	3 933	1 400	4 733	4 327	
60-64	Transport, lagringsverksamhet och kommunikation (<i>Transport, storage business and communication</i>)	9 329	5 373	4 429	77 700	
Varav:	60	Landtransport; transport i rörsystem (<i>Land transport</i>)	6 989	2 257	2 685	48 812
(From which:)	61	Sjötransport (<i>Sea transport</i>)	313	320	309	9 032
	63	Stöd tjänster till transport; resebyråverksamhet (<i>Travel agency</i>)	1 698	1 893	1 094	4 635
	64	Post- och telekommunikationer	256	823	266	12 841
65-67	Finans- och försäkringsverksamhet (<i>Finance and insurance</i>)	3 866	52 150	3 262	28 842	
Varav:	651	Bankverksamhet (<i>Banking</i>)	111	30 251	19	1 281
(From which:)	652	Annan finansförmedling (<i>Finance agency</i>)	1 369	9 394	1 191	9 652
	66	Försäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförs. (<i>Insurance</i>)	104	6 339	100	9 687
	67	Stöd tjänster till finansiell verksamhet (<i>Other financial business</i>)	2 282	6 166	1 952	8 222
70-74	Fastighetsförvaltning, uthyrning och företagservice (<i>Real estate and business service, rental business</i>)	53 461	96 131	33 680	165 200	
Varav:	70	Fastighetsverksamhet (<i>Real estate service</i>)	12 335	22 533	7 388	41 857
(From which:)	71	Uthyrning av fordon och maskiner samt av artiklar för personligt bruk (<i>Renting of vehicles and machines</i>)	1 658	2 279	1 066	2 883
	72	Databehandlingsverksamhet (<i>Data processing</i>)	6 018	4 880	4 458	20 445
	73	Forskning och utveckling (<i>Research and development</i>)	682	21 092	907	9 827
	74	Andra företags tjänster (<i>Other business service</i>)	32 768	45 348	19 861	90 188
75	Samhällsförvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (<i>Community service</i>)	107	76	53	51	
80	Utbildning (<i>Education</i>)	1 798	699	1 191	1 420	
85	Hälso- och sjukvård, sociala tjänster, veterinärverksamhet (<i>Health care, social service, veterinary activities</i>)	5 115	3 104	1 674	598	

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
90-93	Andra samhällseliga och personliga tjänster (Other community and personal services)	4 632	2 789	4 387	11 694
95	Privata hushållstjänster (Services in households)	4	2	3	9
99	Verksamhet i internationella organisationer, ambassader o.dyl. (International organizations, embassies etc.)	2	1	1	0
0	SNI-saknas (Companies without SNI)	9 812	11 151	18 735	30 928
Totalt (Total)		161 755	327 238	110 871	441 561

Anm: I tabellen ingår samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer som taxeringsåret 2005 lämnat en inkomstdeklaration med ett skattemässigt resultat skilt från noll.

* Näringsgrensklassificering enl. svensk standard för näringsgrensindelning (SNI 2002) (classification by economic activity according to SNI, the Swedish version of NACE Rev 1)

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

7.4.6 Bokföringsmässigt resultat och skattemässiga justeringar

Av 7.10 Tabell framgår aktiebolagens intäkter och kostnader för år 2005. Aktiebolagens totala rörelseintäkter, dvs. omsättning, uppgick till 5 582 miljarder kronor. Rörelsekostnaderna, som framför allt består av kostnader för varor och material, uppgick till 3 182 miljarder kronor eller 57,0 procent av omsättningen. Den därefter största kostnadsposten är personalkostnader, framför allt löner och sociala avgifter, som uppgick till 939 miljarder kronor eller 16,8 procent av omsättningen. De bokföringsmässiga avskrivningarna utgör en förhållandevis liten del av företagets kostnader. De uppgick 2005 endast till 182 miljarder kronor eller 3,3 procent av om-

sättningen. Företagens finansiella intäkter och kostnader har ganska stor betydelse för företagets resultat även om de netto bara uppgår till 5,3 procent av omsättningen. Totalt uppgår de finansiella intäkterna till 668 miljarder kronor (12,0 procent av omsättningen) och de finansiella kostnaderna uppgår totalt till 375 miljarder kronor (6,7 procent av omsättningen).

Resultatet efter finansnetto är företagets resultat efter att man har tagit hänsyn till alla intäkt- och kostnadsposter men innan man gör några skattemässiga justeringar och eventuella andra bokslutsdispositioner. År 2005 uppgick aktiebolagens resultat efter finansnetto till 654 miljarder kronor, vilket motsvarar 11,7 procent av deras omsättning.

7.10 Tabell

Aktiebolagens intäkter, kostnader och rörelseresultat efter finansnetto 2005, mdkr Income and costs for limited companies 2005, BSEK

	Belopp Amount	Procent av omsättningen Percentage of turnover
Rörelseintäkter (Net sales)	5 582,4	100,0
Rörelsekostnader (Cost of sales)	-3 182,0	-57,0
Övriga externa kostnader (Other external expenses)	-918,1	-16,4
Personalkostnader (Expenses of personel)	-938,6	-16,8
Avskrivningar m.m. (Depreciation)	-182,4	-3,3
Rörelseresultat efter avskrivningar (Operating income)	361,3	6,5
Finansiella intäkter och kostnader (Financial income and expenses)	293,1	5,3
Resultat efter finansnetto (Income after financial income and expenses)	654,4	11,7

Anm: I uppgifterna ingår samtliga aktiebolag och utländska juridiska personer. På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen i tabellen något osäkra. I övriga tabeller över aktiebolagen ingår även försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag och sparbanker. Eftersom dessa företag ibland använder egna räkenskapsutdrag istället för Skatteverkets standardiserade utdrag (SRU) så kan de inte inkluderas i den här tabellen.

Källa: Riksskatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Möjligheter att påverka resultatet

Aktiebolagen har vissa möjligheter att justera det resultat som ska ligga till grund för beskattningen. Dels kan resultatet justeras genom att man får skjuta upp beskattningen av vissa inkomster och dels måste vissa justeringar göras på grund av att de bokföringsmässiga reglerna kan skilja sig från de skattemässiga.

Efter skattereformen 1990/91 finns egentligen bara två rena reserveringsmöjligheter av betydelse kvar, periodiseringsfonder och överavskrivningar. Avsättning till periodiseringsfonder kan från och med 2002 års taxering göras med upp till 25 procent av bolagets vinst (tidigare var gränsen 20 procent) och reserveringen kan sparas i upp till sex år innan den behöver återföras. Från och med ingången av 2005 räntebeläggs aktiebolagens avsättningar till periodiseringsfonder. Det går till så att en schablonintäkt tas upp till beskattning, beräknad till 72 procent av statslåneräntan multiplicerad med summan av de avsättningar till periodiseringsfonder som gjorts vid beskattningsårets ingång.

Beträffande avskrivningar medges skattemässigt en snabbare avskrivningstakt än vad som i de flesta fall är företagsekonomiskt motiverat, varigenom en reservering uppkommer.

Koncernbidrag utgör ytterligare en möjlighet för företag ingående i koncerner att påverka sitt resultat, men koncernbidrag utgör inte en reservering. Koncernen utgör inte skattesubjekt i Sverige utan varje enskilt bolag utgör ett självständigt skattesubjekt. För att valet av organisationsform – ett företag eller flera företag i en koncern – inte ska styras av skattereglerna finns särskilda regler som medger att inkomster förs över från ett företag till ett annat genom koncernbidrag. Syftet med reglerna om koncernbidrag är att skattebelastningen för en koncern varken bör vara större eller mindre än om verksamheten hade bedrivits i ett enda bolag.

Sett till totalbelopp var det sammanlagda nettoresultatet efter finansnetto och före de skattemässiga justeringarna som vi visat ovan 654 miljarder kronor inkomståret 2005 (dvs. taxeringsåret 2006). I det beloppet ingår samtliga bolag, oavsett om de har ett taxerat överskott, underskott eller nollresultat. De bolag som har ett taxerat överskott har tillsammans ett resultat efter finansnetto på 531 miljarder kronor och de som har ett taxerat underskott har ett resultat efter finansnetto på 75 miljarder kronor. Från dessa poster sker, huvudsakligen skattemässigt betingade, justeringar för att räkna fram den taxerade inkomsten. Totalbeloppen för de olika justeringsposterna taxeringsåret 2006 framgår av 7.11 Tabell. Netto medför justeringarna en minskning av resultatet med 232 miljarder kronor för bolagen med överskott och en minskning av resultatet med 502 miljarder kronor för bolagen med underskott.

De största justeringsposterna för bolagen med ett taxerat överskott är bokförda intäkter som ej är skattepliktiga (237 miljarder kronor), bokförda kostnader som ej är avdragsgilla (189 miljarder kronor) samt lämnade och mottagna koncernbidrag (142 respektive 126 miljarder kronor). Bokförda intäkter och kostnader som ej är skattepliktiga eller avdragsgilla avser exempelvis skattefria utdelningar från koncern- och intresseföretag. För bolagen med ett taxerat underskott utgörs den mest dominerande justeringsposten av underskottsavdrag från tidigare år (373 miljarder kronor), följd av bokförda intäkter som ej är skattepliktiga (161 miljarder kronor). De skattemässiga justeringar som grundar sig på olika slags överföringar mellan företag med intressegemenskap har alltså mycket större inverkan på företagets resultat än vad reserveringsmöjligheter såsom överavskrivningar och avsättningar till periodiseringsfond har.⁶

⁶ På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen osäkra.

7.11 Tabell
Justeringsposter mellan rörelseresultat efter finansnetto och taxerad inkomst
2005, mnkr
Adjustment items and taxable income 2005, MSEK

	Taxerat överskott		Taxerat underskott	
	Assessed surplus		Assessed deficit	
	Belopp	Andel av resultat efter finansnetto %	Belopp	Andel av resultat efter finansnetto %
	Amount	Share %	Amount	Share %
Resultat efter finansnetto (Net of financial income and expenses)	530 915	100,0	75 482	100,0
Resultatminskning (Profit reduction/loss increase)				
Överavskrivningar (<i>Excess depreciation</i>)	34 371	6,5	8 692	11,5
Avsättning periodiseringsfond (<i>Transfer to tax allocation reserve</i>)	36 957	7,0	1	0,0
Lämnat koncernbidrag (<i>Group contribution</i>)	141 718	26,7	77 286	102,4
Bokförda ej skattepliktiga intäkter (<i>Accounted non taxable revenues</i>)	236 704	44,6	161 186	213,5
Uppskov med vinst på aktier m.m. (<i>Deferment of stock profit etc.</i>)	61	0,0	155	0,2
Underskottsavdrag från tidigare år (<i>Deficit from previous years</i>)	24 285	4,6	372 601	493,6
Övriga justeringsposter, netto (<i>Other adjustments, net</i>)	139 928	26,4	48 365	64,1
Summa resultatminskning (Total reduction)	614 024	115,7	668 286	885,4
Resultatökning (Profit increase/loss reduction)				
Upplösning överavskrivningar (<i>Dissolved excess depreciation</i>)	10 612	2,0	5 123	6,8
Återföring periodiseringsfond (<i>Reversal of tax allocation reserve</i>)	56 244	10,6	5 102	6,8
Mottaget koncernbidrag (<i>Group contribution</i>)	125 901	23,7	78 485	104,0
Bokförda ej avdragsgilla kostnader (<i>Accounted non-deductible expenses</i>)	188 789	35,6	77 126	102,2
Återfört uppskov med vinst på aktier m.m. (<i>Reversed deferment of stock profit</i>)	104	0,0	46	0,1
Summa resultatökning (Total increase)	381 650	71,9	165 882	219,8
Totala skattemässiga justeringar (Total fiscal adjustments)	-232 374	-43,8	-502 404	94,6
Taxerad inkomst (Income tax assessment)	298 541	56,2	-426 922	565,6
Summa bolagsskatt (Total corporate income tax)	88 731	16,7	-	-

Anm: I uppgifterna ingår samtliga aktiebolag och utländska juridiska personer. På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen i tabellen något osäkra. I övriga tabeller över aktiebolagen ingår även försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag och sparbanker. Eftersom dessa företag ibland använder egna räkenskapsutdrag istället för Skatteverkets standardiserade utdrag (SRU) så kan de inte inkluderas i den här tabellen.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

7.5 Fysiska personer som näringsidkare

Fysiska personer kan bedriva näringsverksamhet direkt, som enskild näringsverksamhet, eller indirekt via handelsbolag. Inkomster från näringsverksamhet som bedrivs av en fysisk person beskattas på i princip samma sätt som övriga förvärvsinkomster. Detta innebär att kommunal och statlig inkomstskatt beräknas på inkomsten samt att allmän pensionsavgift påförs. Liksom lön från anställning påförs inkomster av näringsverksamhet socialavgifter (egenavgifter) alternativt särskild löneskatt. Den del av överskottet som kvarstår i verksamheten eller är att betrakta som avkastning på kapitalet beskattas däremot på särskilt sätt (se vidare avsnitten 7.5.3 och 7.5.4)

7.5.1 Antalet näringsidkare

Antalet fysiska personer som bedriver näringsverksamhet kan beräknas på olika sätt. I 7.3 Diagram ingår endast enskilda näringsidkare som redovisar moms i särskild skattedeklaration, dvs. näringsidkare med en omsättning överstigande en miljon kronor. Då blir antalet enskilda näringsidkare ca 509 000. Beaktar man istället hur många fysiska personer som redovisat någon typ av enskild näringsverksamhet, oavsett omfattning blir antalet ca 620 000. Vidare så finns det ca 120 000 fysiska personer som redovisar inkomst av närings-

verksamhet i sin egenskap av delägare i handelsbolag, vissa av dessa ingår även i gruppen som redovisar inkomst av enskild näringsverksamhet.

7.5.2 Redovisat resultat

Inkomst av näringsverksamhet delas för fysiska personer in i aktiv respektive passiv verksamhet. Till aktiv näringsverksamhet hänförs inkomst där den fysiska personen själv är verksam i viss omfattning. På inkomst av aktiv näringsverksamhet betalas egenavgifter med 31,71 procent (år 2007) och på inkomst av passiv näringsverksamhet betalas särskild löneskatt med 24,26 procent (år 2007). Näringsidkare som fyllt 65 år betalar särskild löneskatt istället för egenavgifter oavsett typ av verksamhet.

Som framgår av 7.12 Tabell redovisar 55 procent av de enskilda näringsidkarna överskott av sin verksamhet, medan 45 procent redovisar underskott. Bland fysiska personer som är delägare i handelsbolag är det en något högre andel som redovisar överskott, 60 procent, och följaktligen en något mindre andel som redovisar underskott, 40 procent.

Av 7.13 Tabell framgår att fördelningen av de totala inkomsterna (beräknade som absolutbelopp) på över- och underskott är ungefär densamma som fördelningen av antalet näringsidkare. En större andel av överskotten är däremot redovisade som aktiv näringsverksamhet.

7.12 Tabell

Enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag (fysiska personer) indelade efter verksamhetens art och redovisat resultat, antal och andel, 2005

Individuals with business activity according to type of business activity and income (surplus and deficit), total number and percent, 2005

	Enskilda näringsidkare		Delägare i handelsbolag	
	Individuals		Partner in unlimited partnership	
	Antal Number	Andel Share	Antal Number	Andel Share
Överskott (Surplus)	333 251	55	69 230	60
varav aktiv (active)	268 921	45	60 436	52
varav passiv (passive)	64 330	11	8 794	8
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])	270 560	45	46 063	40
varav aktiv (active)	138 520	23	29 775	26
varav passiv (passive)	132 040	22	16 288	14
Summa (Total)	603 811	100	115 293	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

7.13 Tabell

Totalsummor redovisade belopp för enskild näringsidkare och delägare i handelsbolag indelade efter verksamhetens art och redovisat resultat 2005, mnkr
Total assessed income for individuals with business activity according to type of business activity and income (surplus and deficits), 2005, MSEK

	Enskilda näringsidkare		Delägare i handelsbolag	
	Individuals		Partner in unlimited partnership	
	Inkomst	Andel	Inkomst	Andel
	Income	Share	Income	Share
Överskott (Surplus)	32 226	56	6 605	64
varav aktiv (<i>active</i>)	29 753	52	6 245	60
varav passiv (<i>passive</i>)	2 473	4	360	3
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])	25 489	44	3 725	36
varav aktiv (<i>active</i>)	16 176	28	2 591	25
varav passiv (<i>passive</i>)	9 313	16	1 134	11
Summa, absolutbelopp (Total, absolute value)	57 715	100	10 330	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

I 7.14 Tabell visas fördelningen av över- och underskott för aktiva respektive passiva näringsidkare efter olika intervall. Av tabellen framgår att 42 procent av de aktiva näringsidkarna med överskott redovisar ett överskott mindre än 50 000 kr. Deras sammanlagda överskott motsvarar 7 procent av det totala överskottet för aktiva näringsidkare. Motsvarande andelar för passiva näringsidkare är 84 respektive 23 procent. 19 procent av de aktiva näringsidkarna med överskott redovisar ett

överskott som överstiger 200 000 kr. Det sammanlagda överskottet för dem motsvarar 53 procent av det totala överskottet för aktiva näringsidkare. Motsvarande andelar för passiva näringsidkare är 4 respektive 47 procent. Även underskotten har en liknande fördelning. Både vad gäller aktiva och passiva näringsidkare har en majoritet ett underskott mindre än 50 000 kr, medan den totala andelen av underskotten för dessa endast utgör en mindre del.

7.14 Tabell

Redovisad inkomst av enskild näringsverksamhet 2005 i intervall. Antal personer samt totalsumma i intervallet, mnkr

Assessed income for individuals with business 2005 in intervals, number of individuals and total income per interval, MSEK

Intervall, inkomst av näringsverksamhet, tkr Intervals, income from business activity, KSEK	Aktiv näringsverksamhet Persons actively involved in the business				Passiv näringsverksamhet Persons not actively involved in the business				Summa aktiv och passiv näringsverksamhet Total persons actively involved and persons not active involved in the business			
	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share
Överskott (Surplus)												
0,001-10	48 728	18	162	1	34 820	54	93	4	83 548	25	255	1
10-50	64 004	24	1 738	6	19 358	30	466	19	83 362	25	2 204	7
50-100	44 615	17	3 272	11	5 288	8	372	15	49 903	15	3 644	11
100-150	34 021	13	4 205	14	1 871	3	227	9	35 892	11	4 432	14
150-200	26 636	10	4 642	16	951	1	163	7	27 587	8	4 805	15
200-250	18 673	7	4 167	14	544	1	121	5	19 217	6	4 288	13
250-300	12 254	5	3 356	11	342	1	94	4	12 596	4	3 450	11
300-	19 990	7	8 211	28	156	2	937	38	21 146	6	9 148	28
Totalt (Total)	268 921	100	29 753	100	64 330	100	2 473	100	333 251	100	32 226	100
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])												
0,001-10	31 527	23	125	1	44 385	34	171	2	75 912	28	296	1
10-50	44 411	32	1 169	7	343	35	1 179	13	90 754	34	2 348	9
50-100	22 500	16	1 616	10	18 661	14	1 329	14	41 161	15	2 945	12
100-150	11 993	9	1 475	9	8 491	6	1 039	11	20 484	8	2 514	10
150-200	7 470	5	1 294	8	4 643	4	802	9	12 113	4	2 096	8
200-250	4 959	4	1 108	7	2 804	2	627	7	7 763	3	1 735	7
250-300	3 441	2	942	6	1 761	1	481	5	5 202	2	1 423	6
300-	12 219	9	8 447	52	4 952	4	3 685	40	17 171	6	12 132	48
Totalt (Total)	138 520	100	16 176	100	132 040	100	9 313	100	270 560	100	25 489	100

Källa: Skatteverket, skattedatabasen GIN-skatt

I 7.15 Tabell visas fördelningen av över- och underskott för aktiva respektive passiva delägare i handelsbolag efter olika intervall. Fördelningen skiljer sig inte nämnvärt från motsvarande fördelning för enskilda näringsidkare. En mycket stor andel av

både aktiva och passiva delägare med överskott, 47 respektive 83 procent, redovisar ett överskott mindre än 50 000 kr. De som redovisar ett överskott om minst 200 000 kr utgör bland de aktiva delägarna 17 procent, och bland de passiva 4 procent.

7.15 Tabell

Handelsbolagsdelägares redovisade inkomst av näringsverksamhet 2005 i intervall.

Antal personer samt totalsumma i intervallet, mnkr

Assessed income for partners in unlimited partnerships 2005, number of individuals and total income per interval, MSEK

Intervall, inkomst av näringsverksamhet, tkr Intervals, income from business activity, KSEK	Aktiva delägare Partners in unlimited partnerships active in the business				Passiva delägare Partners in unlimited partnerships not active in the business				Summa aktiva och passivadelägare Partners active involved and partners not active involved in the business			
	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share
Överskott (Surplus)												
0,001-10	13 968	23	45	1	4 788	54	12	3	18 756	27	57	1
10-50	14 284	24	380	6	2 579	29	62	17	16 863	24	442	7
50-100	9 405	16	692	11	720	8	51	14	10 125	15	743	11
100-150	7 014	12	866	14	263	3	32	9	7 277	11	898	14
150-200	5 219	9	908	15	127	1	22	6	5 346	8	930	14
200-250	3 650	6	817	13	97	1	22	6	3 747	5	839	13
250-300	2 584	4	708	11	53	1	15	4	2 637	4	723	11
300-	4 312	7	1 829	29	67	2	144	40	4 479	6	1 973	30
Totalt (Total)	60 436	100	6 245	100	8 794	100	360	100	69 230	100	6 605	100
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])												
0,001-10	9 854	33	35	1	6 430	39	22	2	16 284	35	57	2
10-50	9 873	33	249	10	5 652	35	139	12	15 525	34	388	10
50-100	3 939	13	280	11	944	12	137	12	5 883	13	417	11
100-150	1 854	6	227	9	771	5	95	8	2 625	6	322	9
150-200	1 092	4	189	7	443	3	76	7	1 535	3	265	7
200-250	708	2	158	6	234	1	53	5	942	2	211	6
250-300	517	2	141	5	158	1	43	4	675	1	184	5
300-	1 938	7	1 312	51	656	4	569	50	2 594	6	1 881	50
Totalt (Total)	29 775	100	2 591	100	16 288	100	1 134	100	46 063	100	3 725	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

I 7.16 Tabell har det totala överskottet för enskilda näringsidkare som aktivt bedriver näringsverksamhet fördelats efter bransch. De två största grupperna är näringsidkare som bedriver fastighetsförvaltning, uthyrning och företagsservice eller som bedriver jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeriverksamhet. Dessa huvudgrupper innefattar omkring 50 000 näringsidkare vardera och har överskott på 6,6 respektive 4,4 miljarder kronor. De genomsnittliga överskotten per näringsidkare uppgår till 128 000 respektive 92 000 kr.

I likhet med fördelningen av överskottet återfinns det största samlade underskottet i gruppen näringsidkare med verksamhet inom jordbruk, skogsbruk eller fiskerier. Dessa är 57 000 till antalet.

En stor grupp, 37 000 st som redovisar överskott och 24 000 st som redovisar underskott, har inte tilldelats någon branschkod. Det kan finnas många orsaker till att sådan saknas. Normalt åsätts bransch-koden i samband med F-skatte- eller momsregistrering. En grupp näringsidkare som inte alltid har F-skatt eller är registrerade till moms, men ändå kan redovisa skattepliktig intäkt eller moms, är sådana med ojämna inkomster. Exempelvis kan mindre skogsägare ett enskilt år, när avverkning skett, redovisa ett stort överskott, medan föregående år inte medfört några intäkter alls. Dessa är inte alltid F-skatte- eller momsregistrerade utan redovisar intäkter och moms när betalningarna flyter in.

7.16 Tabell

Redovisat resultat av aktiv näringsverksamhet för fysiska personer 2005 efter SNI*, mnkr

Assessed income for individuals actively involved in business 2005 according to SNI*, MSEK

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
01-05	Jord-, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	47 646	4 409	56 967	8 092
10-14	Grubrytning och utvinning av mineraler (Mining)	79	14	32	4
15-37	Tillverkning (Manufacturing)	13 241	1 497	5 704	508
Varav:	15-16 Livsmedels- och dryckesvaruframställning (Food manufacturing)	582	67	192	27
(From which:)	17-19 Textil- och beklädnadsvarutillverkning; tillverkning av lädervaror (Textile and clothes manufacturing)	1 339	86	820	58
	20 Trävarutillverkning (Timber manufacturing)	2 067	247	818	96
	21 Massa-, pappers- och pappersvarutillverkning (Manufacturing of paper and paper goods)	30	3	18	1
	22 Förlagsverksamhet; grafisk produktion och reproduktion av inspelningar (Publishing)	1 515	149	909	77
	23 Stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle (Coal and mineral oil)	5	1	3	-
	24 Kemikalier och kemiska produkter (Chemicals)	72	8	53	8
	25-26 Gummi- och plastvaror; icke metalliska mineraliska produkter (t.ex. glas) (Plastic goods)	700	66	396	29
	27-28 Metallframställning och metallvarutillverkning (Metal industry)	2 740	392	774	67
	29 Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning (Machine manufacturing)	1 050	161	315	26
	31 Andra elektriska maskiner och artiklar (Electric machines)	155	20	49	5
	32 Teleprodukter (Tele products)	117	16	43	4
	33 Precisionsinstrument, medicinska och optiska instrument samt ur (Medical instruments)	343	53	75	9
	34-35 Transportmedel (Transportation)	526	61	188	21
	36-37 Möbler m.m. samt återvinning (Furniture manufacturing)	1 966	164	1 034	78
40-42	El-, gas-, värme- och vattenförsörjning (Electricity, gas, heating and water supply)	64	6	33	6
45	Byggnadsverksamhet (Construction)	26 048	4 188	3 781	368
50-52	Parti- och detaljhandel; reparation av fordon, hushålls- och personliga artiklar (Wholesale and retail trade, repair business)	25 044	2 665	12 692	1 415
Varav:	50 Handel med och service av motorfordon; detaljhandel med drivmedel (Motor vehicle trade and service)	5 463	665	2 096	261
(From which:)	51 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon (Wholesale trade)	5 655	687	2 950	308
	52 Detaljhandel utom med motorfordon; reparation av hushållsartiklar (Retail trade)	13 926	1 313	7 646	846
55	Hotell- och restaurangverksamhet (Hotels and restaurants)	6 869	762	2 055	306
60-64	Transport, lagringsverksamhet och kommunikation (Transport, storage business and communication)	12 470	2 316	1 514	193

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
65-67	Finans- och försäkringsverksamhet (Finance and insurance)	269	37	86	16
70-74	Fastighetsförvaltning, uthyrning och företagservice (Real estate and business service, rental business)	51 752	6 606	16 324	1 793
Varav:	70 Fastighetsverksamhet (Real estate service)	4 559	638	2 339	879
(From which:)	71 Uthyrning av fordon och maskiner samt av artiklar för personligt bruk (Renting of vehicles and machines)	867	89	543	61
	72 Databehandlingsverksamhet (Data processing)	6 652	859	2 653	112
	73 Forskning och utveckling (Research and development)	359	31	202	23
	74 Andra företagstjänster (Other business service)	39 315	4 989	10 587	718
75	Samhällsförvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (Community service)	138	17	34	2
80	Utbildning (Education)	3 451	329	1 286	73
85	Hälsa- och sjukvård, sociala tjänster, veterinärverksamhet (Health care, social service, veterinary activities)	10 146	1 577	2 166	171
90-93	Andra samhällliga och personliga tjänster (Other community and personal services)	34 369	3 135	11 877	1 063
95	Privata hushållstjänster (Services in households)	34	6	5	0
0	SNI-saknas (Companies without SNI)	37 301	2 189	23 964	2 166
Totalt (Total)		268 921	29 753	138 520	16 176

Anm: I tabellen ingår samtliga enskilda näringsidkare som redovisat ett skattemässigt resultat skilt från noll.

* Näringsgrensklassificering enl. svensk standard för näringsgrensindelning (SNI 2002) (classification by economic activity according to SNI, the Swedish version of NACE Rev 1)

Källa: Skatteverket, skattedatabasen GIN-skatt

7.5.3 Expansion med lågbeskattade medel

I inledningen till detta avsnitt förklarades att näringsverksamhet som bedrivs av en fysisk person och handelsbolagsdelägars del av bolagets vinst beskattas på samma sätt som andra förvärvsinkomster. Detta innebär att företagsinkomsterna för fysiska personer, till skillnad mot för aktiebolag och andra juridiska personer, beskattas progressivt, med en högsta marginalskatt på ca 65 procent. Det betyder i sin tur att den del av företagsinkomsten som inte konsumeras, utan istället får kvarstå i verksamheten, beskattas högre hos fysiska än hos juridiska personer. Från och med 1994 infördes de s.k. expansionsmedlen för att komma till rätta med denna neutralitetsbrist.

Expansionsmedlen ska motsvara den del av företagsinkomsten som får stanna i företaget och verka där. På denna del motsvarar skattenivån företagssektorn i övrigt, dvs. en skattesats på 28 procent. Detta går till på så sätt att avsättningen till expan-

sionsmedel är avdragsgill mot inkomsten av näringsverksamhet. Istället beskattas expansionsmedlen med en särskild skatt, statlig expansionsmedelsskatt, som uppgår till 28 procent.

En återföring av expansionsmedel innebär att hela eller en del av tidigare avsatt belopp återförs till beskattning som inkomst näringsverksamhet, och motsvarande expansionsmedelsskatt återfås. Expansionsmedlen kan även återföras under en förlustsituation. Då utgår ingen statlig eller kommunal inkomstskatt på det återförda beloppet. Samtidigt ger återföringen ett likviditetstillskott i förlustsituationen, eftersom expansionsmedelsskatten ändå återbetalas.

Under de tolv år som möjligheterna till avsättning till expansionsmedel har funnits har 28,5 miljarder kronor satts av till expansionsmedel, av dessa har 14,4 miljarder återförts, vilket betyder att den ackumulerade nettoavsättningen uppgår till 14,1 miljarder kronor (7.17 Tabell).

7.17 Tabell

Expansionsmedel, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, 1994, 2000-2005 Funds retained for expansion, number of individuals and total amount MSEK, 1994, 2000-2005

	1994	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Avsättning (Funds retained for expansion)							
Antal (Number)	52 930	34 561	28 182	25 747	23 250	23 477	25 437
Belopp (Amounts)	3 507	2 513	2 024	1 885	1 805	1 950	2 168
Återföring (Reverse allocation)							
Antal (Number)	0	27 213	28 733	27 451	26 880	23 795	25 065
Belopp (Amounts)	0	1 486	1 623	1 563	1 494	1 372	1 407
Årsnetto (Year net)	3 507	1 027	401	322	311	578	761
Akkumulerat (Accumulated)	3 507	11 701	12 102	12 424	12 735	13 313	14 074

Källa: 1994 V-stat, 2000-2005 statistikdatabasen GIN-skatt

7.5.4 Räntefördelning – positiv eller negativ

Genom 1990/91 års skattereform uppkom en skillnad i skattebelastningen mellan inkomst av kapital, där skattesatsen är 30 procent, och inkomst av näringsverksamhet där skatten, som tidigare nämnts, är progressiv och kan vara väsentligt högre. Dessutom påförs egenavgifter eller särskild löneskatt på näringsinkomster. För enskilda näringsidkare beskattas avkastningen på i näringsverksamheten satsat kapital som arbetsinkomst.

För att i någon mån jämställa enskilda näringsidkare med ägare till enmansaktiebolag infördes, i sin nuvarande form, från

och med 1995 års taxering regler om positiv respektive negativ räntefördelning. Positiv räntefördelning ger näringsidkaren en möjlighet att få en del av inkomsten av näringsverksamhet motsvarande avkastning på i näringsverksamheten satsat kapital beskattad i inkomstslaget kapital. Positiv räntefördelning är frivillig.

Negativ räntefördelning är avsedd att förhindra att näringsidkaren drar av sina privata utgiftsräntor i näringsverksamheten och på så sätt får en större skatteeffekt av dem. Negativ räntefördelning är obligatorisk.

Utvecklingen av räntefördelningen sedan den infördes framgår av 7.18 Tabell.

7.18 Tabell

Räntefördelning, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, 1994, 2000-2005 Adjustment for interest distribution between capital income and business income, number of individuals and total amount MSEK, 1994, 2000-2005

	1994	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Positiv räntefördelning (Positive interest distribution)							
Antal näringsidkare (Number of individuals)	104 006	134 668	132 102	128 838	126 847	128 141	136 374
Belopp (Amounts)	2 241	5 232	5 278	5 614	5 632	5 847	6 353
Negativ räntefördelning (Negative interest distribution)							
Antal näringsidkare (Number of individuals)	7 665	51 393	51 746	47 036	48 271	47 901	49 495
Belopp (Amounts)	127	726	735	739	809	839	752

Källa: 1994 V-stat, 2000-2005 statistikdatabasen GIN-skatt

7.5.5 Reserveringsmöjligheter genom periodiseringsfond

Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet har i princip samma möjligheter till skattemässiga reserveringar som juridiska personer, dvs. avsättning till periodiseringsfond och överavskrivningar (avsnitt 7.4.6). Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet eller är delägare i handelsbolag får dock sätta av 30 procent av vinsten till

periodiseringsfond, mot juridiska personer som får sätta av 25 procent. Innan 2002 års taxering (inkomståret 2001) låg detta avdragstak på 25 procent för fysiska personer och på 20 procent för juridiska personer. Tiden inom vilken återföring av periodiseringsfond ska ske har från och med 2000 års taxering förlängts från fem till sex år för alla företagsformer.

7.19 Tabell

Periodiseringsfond, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr Tax allocation reserve, number of individuals and total amount MSEK

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Avsättning (Transfer to tax allocation reserve)						
Antal (Number)	119 810	114 531	109 617	107 674	107 433	87 237
Belopp (Amounts)	4 654	5 257	5 049	4 763	4 853	5 060
Återföring (Reversal of tax allocation reserve)						
Antal (Number)	90 282	97 797	97 885	98 646	96 656	91 914
Belopp (Amounts)	3 225	3 679	3 921	3 956	4 232	4 554
Årsnetto (Year net)	1 429	1 578	1 128	807	621	506
Ackumulerat (Accumulated)	8 553	10 131	11 259	12 066	11 880	12 572

Anm: Statistikdatabasen GIN-skatt innehåller bara uppgifter om periodiseringsfonder från och med beskattningsåret 2000.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

7.6 Nyföretagandet i Sverige

Enligt undersökningar genomförda av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har antalet genuint nya företag, dvs. verksamhet som är helt nystartad eller verksamhet som återupptagits efter att ha varit vilande i minst två år, ökat under de senaste åren. Sedan år 2001 har det årliga antalet nystartade företag ökat med 25 procent. Ökningen mellan 2005 och 2006 var dock bara 1 procent.

Tjänstesektorn fortsätter att dominera nyföretagandet. Av de nya företagen startades 37 000 företag, eller 83 procent, inom tjänstesektorn och 7 600 företag inom industrisektorn. För industrisektorn innebär

det en minskning av nyföretagandet med 2 procent och för tjänstesektorn en ökning med 5 procent. Trenden är dock ett ökat nyföretagande både inom industri- och tjänstesektorn. Den största ökningen av nyföretagandet har varit inom utbildning, hälso- och sjukvård. Det senaste årets ökning var där 12 procent och sedan 2001 har nyföretagandet inom den branschen ökat med 43 procent.

De nya företagen under 2006 beräknas av ITPS sysselsätta 69 263 personer, vilket är ett par hundra mindre än året före. De nystartade företagen stod under både 2006 och 2005 för 1,7 procent av den totala sysselsättningen.

7.20 Tabell

Nystartade företag 1993, 2001-2006 Newly started enterprises 1993, 2001-2006

Bransch Corporate sector	1993	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Industrinäringar (Industrial production)	3 911	5 822	5 898	5 999	7 331	7 999	7 578
Tillverkning o.dyl. (Manufacturing etc)	1 790	2 478	2 477	2 599	2 926	2 921	2 511
Byggnadsverksamhet (Construction)	2 121	3 344	3 421	3 400	4 405	5 078	5 067
Tjänstenäringar (Service trades)	18 477	29 696	31 449	30 414	34 461	35 934	36 808
Varuhandel, reparationer samt hotell och restaurang (Trade, repairs, hotels and restaurants)	7 192	6 901	7 350	7 493	9 202	10 049	9 098
Transport och kommunikation (Transports and communication)	1 291	1 489	1 416	1 363	1 350	1 483	1 518
Finansiell verksamhet och företagstjänster (Finance and business service)	7 250	13 766	14 602	13 581	14 939	14 815	15 391
Utbildning, hälso- och sjukvård samt andra samhälleliga och personliga tjänster (Education, health care, social and personal services)	2 744	7 540	8 081	7 977	8 971	9 587	10 801
Samtliga näringsgrenar (All sectors)	22 388	35 518	37 347	36 413	41 792	43 933	44 386

Anm: Uppgifterna för år 2006 är preliminära.

Källa: 1994-98 Statistiska centralbyrån, 1999-2006 Institutet för tillväxtpolitiska studier

Enligt ITPS beräkningar är majoriteten av de nystartade företagen små. 67 procent av dem har en omsättning under 300 000 kr under det första verksamhetsåret och 26 procent har en omsättning under 30 000 kr.

Av de nya företagen startades 20 procent av företagen som aktiebolag, 9 procent som handels- eller kommanditbolag och 71 procent som enskild näringsverksamhet.⁷

Överlevnadsgraden bland de nystartade företagen har minskat

Sedan 1990-talet har SCB, NUTEK eller ITPS undersökt hur många av de nystartade företagen som fortfarande är verksamma efter tre år. Av de företag som star-

tade 2001 var 62 procent fortfarande verksamma efter tre år. Jämfört med 1998 och 1999 års företag innebär det en höjning av överlevnadsgraden med 7 respektive 3 procentenheter. 1991 och 1992 års företag hade dock ungefär samma överlevnadsgrad efter tre år som 2001 års företag.

Totalt omsatte de överlevande företagen 34,9 miljarder kronor år 2004, vilket motsvarar omkring 1,6 miljoner kronor per företag. Andelen företag med en omsättning över en miljon ökade från 15 procent 2001 till 26 procent 2004. Samtidigt ökade antalet sysselsatta i de fortfarande verksamma företagen från 26 000 till 46 000 personer.⁸

⁷ Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Nyföretagandet i Sverige 2005 och 2006, S2007:004

⁸ Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Uppföljning av 2001 års nystartade företag – tre år efter start, S2006:001

Tabellbilaga:

7.21 Tabell

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 1998-2005

Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 1998-2005

Företagsform Legal form	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Enskild firma (<i>Individuals</i>)	458 046	445 729	451 296	459 869	469 568	478 265	486 866	509 215
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	218 529	218 346	228 292	234 367	237 859	242 485	247 272	253 557
Handelsbolag (<i>Unlimited partnership</i>)	76 306	75 724	76 313	75 298	74 522	74 216	73 681	73 703
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	16 267	16 691	17 319	17 812	18 326	18 859	19 401	19 962
Totalt (Total)	769 148	756 490	773 220	787 346	800 275	813 825	827 220	856 437

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, Centrala företags- och arbetsställeregistret

7.22 Tabell

Statlig inkomstskatt för aktiebolag i olika intervall, antal bolag, andelar samt totala summor, 2005

Central government tax paid by limited companies in different intervals, number of companies, shares and amounts, 2005

Statlig inkomstskatt	Antal	Andel %	Total skatt mnkr	Andel %
Central government tax	Number	Share %	Tax, total sum MSEK	Share %
- 100 tkr	111 807	70,43	3 023	3,41
100 tkr - 1mnkr	39 849	25,10	11 837	13,34
1 mnkr - 10 mnkr	6 307	3,97	15 974	18,00
10 mnkr - 100 mnkr	697	0,44	17 740	19,99
100 mnkr -	79	0,05	40 165	45,26
Totalt (Total)	158 739	100,00	88 739	100,00

Anm: Som aktiebolag räknas här samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Månadslön kr.	Preliminär skatt									
	för ogift person (utan barn)	för gift man								
		utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn	med 4 barn	med 5 barn	med 6 barn	med 7 barn	med 8 eller flera barn
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
370-- 379-99	69	57	48	40	35	29	24	22	20	18
380-- 389-99	71	59	50	42	36	30	25	23	21	19
390-- 399-99	74	62	53	44	38	32	27	24	22	20
400-- 419-99	77	66	56	47	41	35	29	26	24	22
420-- 439-99	82	70	60	51	44	38	32	28	26	24
440-- 459-99	87	74	65	56	47	41	36	31	28	26
460-- 479-99	92	79	70	60	50	45	39	34	30	28
480-- 499-99	98	84	74	65	53	48	42	37	32	30
500-- 519-99	103	89	79	69	57	51	46	40	35	33
520-- 539-99	108	94	84	74	61	55	49	44	38	35
540-- 559-99	113	99	88	78	65	58	53	47	41	37
560-- 579-99	119	104	93	83	70	61	56	50	45	40
580-- 599-99	124	109	98	88	75	65	59	54	48	43
600-- 619-99	129	114	103	93	79	68	62	57	51	46
620-- 639-99	134	119	108	98	84	72	66	60	55	49
640-- 659-99	139	124	113	103	88	75	69	64	58	52
660-- 679-99	145	129	118	108	93	79	72	67	61	55
680-- 699-99	151	134	123	113	98	84	76	70	65	59
700-- 729-99	158	139	129	119	104	90	80	74	69	63
730-- 759-99	166	147	136	126	111	96	85	79	74	68
760-- 789-99	175	155	144	133	118	103	90	84	79	73
790-- 819-99	184	163	152	140	126	111	97	89	84	78
820-- 849-99	193	172	160	148	133	118	104	94	89	83
850-- 879-99	202	180	168	156	140	125	111	99	94	88
880-- 909-99	211	188	176	164	148	133	118	104	99	93
910-- 939-99	221	196	184	172	155	140	125	111	104	98
940-- 969-99	231	204	192	180	163	147	132	118	109	103
970-- 999-99	241	213	200	188	171	155	140	125	114	108
1 000-- 1 039-99	252	224	210	198	181	164	149	134	120	114
1 040-- 1 079-99	265	236	222	209	191	174	158	143	129	120
1 080-- 1 119-99	279	248	234	220	202	184	168	153	138	127
1 120-- 1 159-99	293	261	246	232	213	195	178	163	148	134
1 160-- 1 199-99	307	274	259	244	224	206	189	173	158	143
1 200-- 1 239-99	322	287	272	256	236	217	200	183	168	152
1 240-- 1 279-99	336	300	285	269	248	228	211	193	178	162
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Utdrag ur den första preliminärskatttabellen.

Staten övertog ansvaret för debitering och uppbörd av alla skatter och avgifter 1947.

För första gången skulle skattebetalning ske i anslutning till inkomsternas intjänande. Bilden visar den första skatttabellen för beräkning av preliminär skatt för år 1947. Av tabellen framgår att skatteuttaget var olika för gift och ogift man och vidare att hänsyn togs till antalet barn, dock högst åtta barn.

Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

8.1 Inledning

Detta kapitel fokuseras bland annat på inkomster och inkomstfördelningen som ett mått på den ekonomiska standarden. Kapitlet tar också upp den så kallade direkta beskattningen av individer samt hur direkta skatter och bidrag omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper i samhället. Kapitlet innehåller också ett avsnitt om förmögenhet. Nedan följer i punktform några av de viktigaste resultaten:

- År 2005 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 36 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter. Motsvarande andel 1991 var 29 procent.
- Av en inkomstökning på 1 000 kr får man under 2007 i genomsnitt behålla 615 kr då hänsyn tagits till exempelvis skatt, ökade barnomsorgs- och hemtjänstutgifter, minskat bostadsstöd och socialbidrag.
- Under 2005 betalade hushållen i genomsnitt 120 400 kr i skatt och fick tillbaka 114 800 kr i form av bidrag och pensioner.
- Mellan åren 1980 och 1990 ökade den disponibla inkomsten med drygt 14 procent, medan ökningen var knappt 7 procent mellan åren 1990 och 2000. Mellan åren 2000 och 2005 ökade inkomsten med omkring 12 procent.
- Under 2005 ägde 1 procent av personerna med störst förmögenhet en fjärdedel av alla individers sammanlagda förmögenhet.

8.2 Om inkomststatistik

För att mäta den ekonomiska standarden används oftast olika inkomstbegrepp. En god inkomst innebär att man har större möjligheter att påverka sin livssituation. Detta gäller framförallt i materiellt hänseende, men även i form av större möjligheter att betala för exempelvis resor, rekreation och kultur på sin fritid samt att spara för framtida behov.

Sveriges inkomststatistiska system är uppbyggt av ett flertal administrativa register som t.ex. taxeringsregistret och olika myndigheters register över bidrag och ersättningar. På Statistiska centralbyrån, SCB, finns det flera statistikprodukter som belyser inkomstförhållanden för individer och hushåll. Den totalräknade inkomststatistiken (IoS) omfattar hela befolkningen och baseras uteslutande på registeruppgifter. Inkomstfördelningsundersökningen, som är en del i undersökningen om hushållens ekonomi (HEK), baseras på ett urval som under åren varierat mellan 10 000 och 19 000 hushåll. I HEK kompletteras registeruppgifterna med uppgifter som hämtas in via telefonintervjuer. Dessutom finns två registerbaserade databaser med longitudinell inriktning, LINDA (Longitudinell INkomst DAtabas) och LOUISE (Longitudinell databas för Utbildning, Inkomst och Sysselsättning). Med hjälp av data från en longitudinell databas kan man följa samma individer över flera år.

Nytt hushållsbegrepp

I tidigare års redovisningar av resultat från Inkomstfördelningsundersökningen, har uppgifterna baserats på ett hushållsbegrepp som kallas familjeenheter. Familjeenheter avgränsas av en eller två sammanboende med eller utan barn 0-17 år. Barn 18 år och äldre dvs. från och med det år man blir myndig, betraktas då som egna familjeenheter. Det innebär att ett stort antal barn som bor hemma hos föräldrarna räknas som egna familjeenheter och endast med den inkomst som de själva har, trots att föräldrarna helt eller delvis försörjer dessa kvarboende ungdomar. Detta gör att ungdomars ekonomiska standard underskattas medan standarden istället överskattas för föräldrarna.

För åren 1991 och 1995-2005 har beräkningar gjorts för s.k. kosthushåll. I kosthushållet ingår alla personer som bor tillsammans och där man har gemensam ekonomi. Här innefattas även äldre barn som bor tillsammans med sina föräldrar, likaväl som hushåll med fler än två generationer.

Några tabeller redovisas för familjeenheter för att möjliggöra längre tidsserier.

Nytt inkomstbegrepp

Inför 2006 års publicering förändrades begreppet disponibel inkomst i SCB:s officiella inkomststatistik. Den största förändringen är beräkningen av kapitalvinster/-förluster. Tidigare kunde inte denna post bli negativ. I det nya begreppet tillåts kapitalförluster att minska den disponibla inkomsten. Det nya begreppet används i tabeller som redovisar disponibel inkomst för åren 1991, 1995-2005. Det äldre begreppet används i tabeller som går tillbaka längre än 1991.

Allt syns inte i statistiken

Även om denna inkomststatistik är den bästa tillgängliga, ger den inte hela sanningen om den ekonomiska standarden för individer och hushåll. Personer kan t.ex. ha haft svarta inkomster eller på andra sätt undandragit inkomster från beskattning. Det är betydande inkomstsummor som inte kommer myndigheterna till känna. En förklaring till en låg redovisad inkomst kan också vara att personen tillfälligtvis arbetar och skattar utomlands, men är folkbokförd i Sverige.

Den ekonomiska standarden påverkas också av hur stora utgifterna är. Exempelvis kostar boendet oftast mer i Stockholm än i en glesbygdskommun.

Inkomster skiftar också kraftigt under en livscykel. Under perioder med studier och studielån är inkomsterna ofta låga. Ofta förvärvsarbetar båda föräldrarna i en familj. Det för med sig inkomstfluktuationer när föräldrarna tar hand om barnen och t.ex. arbetar deltid. En växande grupp, speciellt ungdomar, arbetar också med lösa anställningsförhållanden. Dessutom har livsstilen för vissa grupper förändrats. Karriärer avbryts för olika projekt, t.ex. långresor eller studier utomlands. Inkomster enligt den befintliga statistiken är alltså inte något perfekt mått men den ger ändå en ganska tydlig återspeglning av den ekonomiska standarden.

8.3 Den direkta beskattningen av individen

Den direkta beskattningen av individen är endast en del av det totala skattetrycket. Med direkt beskattning menas här inkomstskatt, allmänna egenavgifter, egenavgifter

för näringsidkare, förmögenhetsskatt och fastighetsskatt. Även om andra skatter svarar för en större del av den konsoliderade offentliga sektorns skatteinkomster är det den direkta beskattningen av individen och utformningen av den beskattningen som har störst påverkan på individens beteende. Storleken och utformningen av den direkta beskattningen påverkar t.ex. fördelningen mellan personers konsumtion och sparande samt mellan den tid som läggs på arbete kontra fritid.

8.3.1 Den direkta skatten utgör drygt en tredjedel av inkomsten

År 2005 betalade en inkomsttagare i genomsnitt lite mer än 36 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter (se 8.1 Tabell). Detta är något mer än under 2004 och en ökning med 7 procentenheter om man jämför med 1991. Kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster uppgick 2005 till 28,5 procent, vilket är något mindre än 2004. Skatten på kapitalinkomster uppgick till 2,3 procent under 2005. Skuldräntorna har minskat sedan 1991 och skattereduktionen för kapitalunderskott har därmed minskat i betydelse. Förmögenhetsskatten och fastighetsskatten står för en ganska liten del av de totala direkta skatterna. Allmänna egenavgifter infördes 1993 och uppgick 2005 till 4,5 procent av den totala skattepliktiga inkomsten. En stor del av den totala skatteökningen sammanhänger alltså med införandet av de allmänna egenavgifterna.

I 8.2 Tabell redovisas hur stor andel av den totala skattepliktiga inkomsten som individen i genomsnitt betalat som skatt åren 1980, 1985, 1989, 1991 och 1996-2005. Åren 1989 och 1991 har valts eftersom 1989 är sista året med det gamla skattesystemet och 1991 första året efter skattereformen.

Den direkta beskattningen av individen var som störst 1989 då en individ med genomsnittlig inkomst betalade 35,9 procent av sina skattepliktiga inkomster i direkt skatt. 1991 hade denna andel minskat till 29,1 procent. Sedan dess har den direkta beskattningen ökat. År 2005 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 32,9 procent. I 8.2 Tabell har populationen begränsats till befolkningen 18 år och äldre och skattens totala andel skiljer sig därför något från 8.1 Tabell.

8.1 Tabell

Storlek på olika skatter och avgifter i förhållande till den totala skattepliktiga inkomsten åren 1991 och 2001-2005, mnkr och procent

Total direct taxes and charges for individuals in relation to the total assessed income in 1991 and 2001-2005, MSEK and percent

	1991		2001		2002		2003		2004		2005	
	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income
Skatt/avdrag Tax/deduction	MSEK		MSEK		MSEK		MSEK		MSEK		MSEK	
Summa förvärvs- och kapitalinkomst (Sum of income from employment, business and capital)	957 614		1 427 301		1 463 764		1 519 491		1 573 784		1 659 496	
Kommunal inkomstskatt (local income tax)	239 284	25,0%	359 389	25,2%	378 492	25,9%	403 077	26,5%	419 839	26,7%	435 577	26,2%
Statlig inkomstskatt (national income tax)	19 864	2,1%	34 616	2,4%	33 108	2,3%	32 662	2,1%	34 023	2,2%	38 308	2,3%
Skatt på kapitalinkomster (tax on capital income)	20 732	2,2%	30 539	2,1%	24 151	1,6%	24 687	1,6%	28 609	1,8%	38 463	2,3%
Skattereduktion för kapitalunderskott (tax reduction for property deficit)	-20 061	-2,1%	-16 407	-1,1%	-17 926	-1,2%	-17 979	-1,2%	-16 833	-1,1%	-15 754	-0,9%
Förmögenhetsskatt (wealth tax)	2 447	0,3%	6 312	0,4%	3 818	0,3%	4 767	0,3%	5 191	0,3%	4 822	0,3%
Fastighetsskatt (property tax)	8 575	0,9%	12 058	0,8%	13 420	0,9%	13 589	0,9%	14 151	0,9%	14 805	0,9%
Allmänna egenavgifter (general social security charges)	-	-	63 875	4,5%	66 168	4,5%	70 296	4,6%	72 115	4,6%	74 178	4,5%
Egenavgifter för näringsidkare (social security charges for businessmen)	7 321	0,8%	8 746	0,6%	10 186	0,7%	10 251	0,7%	10 621	0,7%	11 559	0,7%
Summa direkt skatt (sum of direct taxes)	278 162	29,0%	499 128	35,0%	511 417	34,9%	541 350	35,6%	567 716	36,1%	601 958	36,3%

Källa: SCB, Taxeringsutfallet och totalräknade inkomststatistiken (summa förvärvs- och kapitalinkomst).

8.2 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2005 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2005

Total skattepliktig inkomst, tkr Total assessed income, KSEK	Procent skatt Percent tax												
	1980	1985	1989	1991	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1 - 50	11,1	16,1	16,1	20,4	27,0	26,3	23,2	23,0	20,5	17,9	19,8	19,3	18,6
50 - 100	26,5	20,7	19,6	18,6	20,4	20,4	19,7	19,6	18,5	16,9	26,0	25,8	24,6
100 - 150	32,5	30,3	31,8	26,4	29,8	30,5	29,8	29,3	28,3	26,6	27,3	27,3	26,5
150 - 200	37,8	32,5	33,9	27,3	31,9	33,0	32,6	31,8	30,8	29,3	29,5	29,6	28,9
200 - 250	42,3	34,4	35,0	28,2	32,9	34,3	34,2	33,4	32,2	30,5	30,8	30,9	30,2
250 - 300	45,3	37,1	37,5	30,8	34,7	35,7	35,3	34,3	32,8	31,1	31,6	31,8	31,2
300 - 400	48,6	40,5	42,6	33,7	38,5	39,1	38,1	36,9	35,3	33,3	33,8	34,0	33,4
400 - 500	52,9	45,9	46,0	36,4	41,8	42,0	40,4	39,6	38,5	36,9	37,5	37,6	37,0
500 -	57,8	52,5	56,7	38,9	44,4	43,5	41,8	40,5	42,2	41,5	42,5	42,0	41,4
Samtliga 18- år (All 18- years)	32,5	32,9	35,9	29,1	33,9	35,3	35,1	34,6	33,6	32,1	32,9	33,2	32,9
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,8	33,9	36,7	29,7	35,1	36,7	36,3	35,6	34,5	32,9	33,4	33,7	33,4
Samtliga 65- år (All 65- years)	24,9	28,5	32,4	26,5	28,5	29,2	29,7	29,7	29,1	28,1	30,7	31,0	30,7

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.3.2 Beskattningen mindre progressiv

Höginkomsttagare med en inkomst över 500 000 kr (i 2005 års penningvärde) betalade i slutet av 1980-talet i genomsnitt över 50 procent av sina inkomster i skatt. Höginkomsttagare fick dock en markant skattesänkning genom skattereformen 1990/1991. År 1991 betalade dessa 39 procent av sina inkomster i direkt skatt. Skattereformen innebar dock att tidigare skattefria inkomster, t.ex. traktamenten och olika typer av förmåner, blev skattepliktiga samt att skattebasen breddades vad gäller kapitalinkomster. Framförallt höginkomsttagare fick därmed större skattepliktiga inkomster, men samtidigt lägre skatt.

Anmärkningsvärt är att personer med inkomster under 50 000 kr (i 2005 års penningvärde) betalade avsevärt större andel av sin inkomst i skatt 2005 än vad de gjorde 1980. Från att endast 11 procent av inkomsten gick till direkt skatt 1980 var motsvarande siffra nästan 19 procent 2005. Inkomsttagare med en inkomst lägre

än 50 000 kr betalade 2005 en större andel av sin inkomst i direkt skatt än vad fallet var 1980, medan motsatsen gällde för dem som hade en inkomst över 50 000 kr.

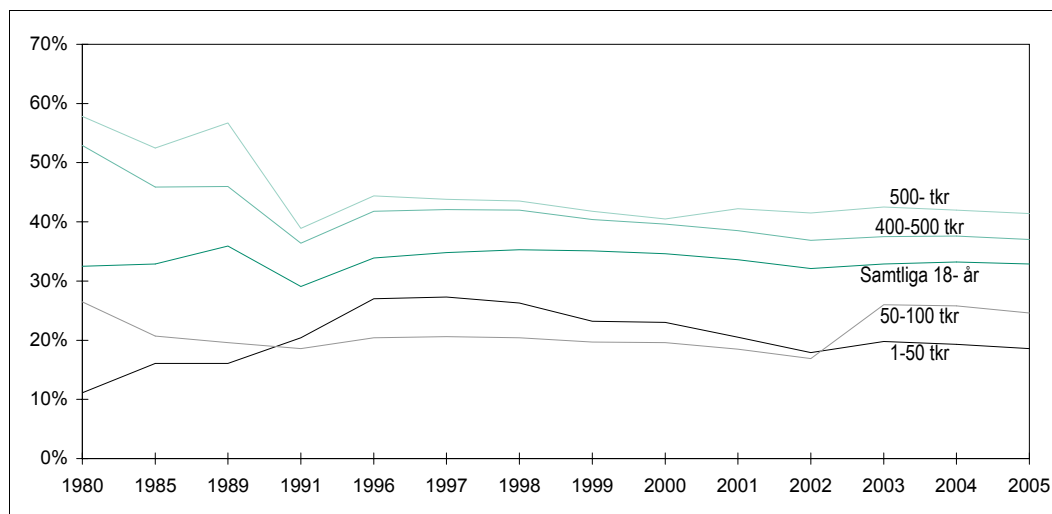
I 8.3 Diagram visas tydligt att beskattningen under perioden 1980-2005 blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat.

För de flesta individer så finns det ett starkt samband mellan höga inkomster och egendomsbeskattning, dvs. förmögenhets- och fastighetsskatt, men det finns undantag. Också personer med ganska låga inkomster har förmögenhet eller fastigheter. Dessa personer betalar då en stor andel av sina inkomster i skatt och påverkar därför genomsnittet en del. I 8.4 Tabell visas skattens andel av inkomsten då förmögenhets- och fastighetsskatten exkluderats. Som väntat är det bland höginkomsttagarna som skatteandelen minskar mest jämfört med 8.2. Tabell. Men också bland låginkomsttagarna sker en betydande minskning av skatteandelen.

8.3 Diagram

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2005 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2005

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.4 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, exklusive förmögenhets- och fastighetsskatt, procent, 2005 års prisnivå
 Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, wealth tax and real estate tax excluded, percent, price level of 2005

Total skattepliktig inkomst, tkr Total assessed income, KSEK	Procent skatt exkl. förmögenhets- och fastighetsskatt Percent tax excl. wealth tax and real estate tax												
	1980	1985	1989	1991	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
1 - 50	11,0	15,3	14,9	18,1	24,1	24,1	21,0	20,8	18,7	16,4	17,7	17,4	17,0
50 - 100	26,4	20,4	19,1	17,7	18,8	19,1	18,3	18,1	17,5	15,9	25,0	24,9	23,8
100 - 150	32,4	30,0	31,3	25,5	28,4	29,2	28,5	28,0	27,2	25,6	26,3	26,3	25,5
150 - 200	37,6	32,2	33,4	26,4	30,6	31,7	31,3	30,6	29,8	28,3	28,6	28,6	27,9
200 - 250	42,0	34,0	34,4	27,3	31,5	33,1	33,0	32,2	31,2	29,6	29,8	29,9	29,3
250 - 300	44,9	36,4	36,8	29,8	33,0	34,4	34,0	33,1	31,7	30,2	30,6	30,8	30,2
300 - 400	48,0	39,5	41,6	32,4	36,6	37,5	36,5	35,5	34,1	32,2	32,7	32,8	32,3
400 - 500	52,0	44,5	44,7	35,0	39,7	40,3	38,6	37,9	37,1	35,7	36,2	36,3	35,8
500 -	55,2	49,0	53,4	36,2	41,2	41,1	39,2	38,5	40,3	39,8	40,7	40,3	39,7
Samtliga 18- år (All 18- years)	32,3	32,3	35,1	28,0	32,2	33,8	33,5	33,1	32,4	31,0	31,7	32,0	31,8
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,6	33,4	36,0	28,6	33,6	35,4	35,0	34,4	33,5	31,9	32,4	32,6	32,4
Samtliga 65- år (All 65- years)	24,4	27,4	30,8	24,9	26,1	26,9	27,1	27,3	27,0	26,5	29,0	29,3	29,1

Källa: SCB, Databasen LINDA

8.3.3 Marginalskatten på samma nivå sedan 1999

I 8.5 Diagram visas den högsta marginalskatten åren 1980-2007 beräknad på en genomsnittlig kommunalskatt. Marginalskatten är den andel i skatt som en inkomstagare betalar på toppskiktet av sin inkomst. En marginalskatt på 80 procent innebär alltså att inkomstagaren betalar 80 kr i skatt på sina för året sist intjänade 100 kr.

Den högsta möjliga marginalskatten var mycket hög i Sverige i början av 1980-talet. En höginkomstagare utan avdrag betalade hela 85 procent av sina toppinkomster i skatt mellan åren 1980 till 1982. Åren 1983-1985 genomfördes en större skatteomläggning som innebar något lägre högsta marginalskatter. Efter detta har den högsta marginalskatten kontinuerligt minskat fram till året efter 1991 års skattereform.

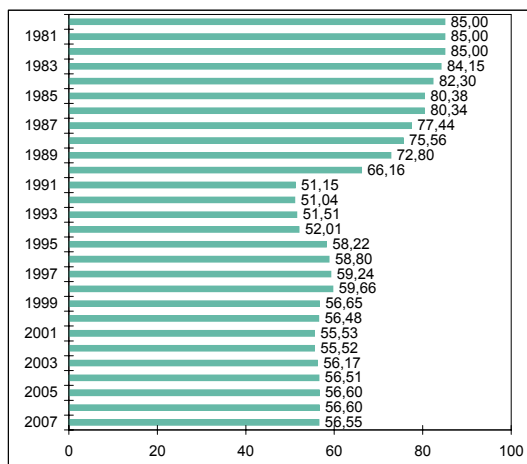
Som lägst var den högsta marginalskatten 51,04 procent, vilket var fallet 1992.

År 1993 infördes allmänna egenavgifter och 1995 höjdes den statliga inkomstskattesatsen från 20 till 25 procent. Det var den höjningen som kom att kallas värnskatt. Dessa med flera andra skattehöjningar har inneburit att den högsta marginalskatten kontinuerligt ökade under åren 1993-1998. Under 1999 bröts trenden med de ökade högsta marginalskatterna då det infördes två skiktgränser för statlig inkomstskatt. Inkomster över den lägre skiktgränsen beskattades åter med 20 procent, medan den 25-procentiga skattesatsen behölls för de inkomster som översteg den högre skiktgränsen. I praktiken innebar denna förändring att de som tidigare betalat en statlig inkomstskatt om 25 procent nu fick en skattelättnad, åtminstone för det belopp som inte översteg den högre skiktgränsen. Systemet med två skiktgränser är fortfarande gällande. Efter 1999 har den högsta marginalskatten legat runt 56 procent.

8.5 Diagram

Högsta marginalskatten 1981-2007, procent

Highest marginal income tax rate 1981-2007, percent

Källa: Finansdepartementet

8.3.4 Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter

Förutom marginalskatt så talar man också om marginaleffekter. Med marginaleffekt menas här den effekt en inkomstökning, i form av lön, har på skatten och olika inkomstberoende bidrag och avgifter. I 8.6 Tabell redovisas den genomsnittliga marginaleffekten i procent avseende bostadsstöd (bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer), underhållsstöd, socialbidrag, äldreförsörjningsstöd, barnomsorgsavgift, hemtjänstavgift och skatt. På raden för samtliga kan vi utläsa att av en inkomstökning på 1 000 kr går 385 kr, dvs. 38,5 procent, av den disponibla inkomsten till skatt och övriga utgifter samt minskade bidrag. Av inkomstökningen på 1 000 kr får man i genomsnitt behålla 615 kr.

De grupper som har de högsta sammanlagda marginaleffekten är ensamstående med barn och de allra äldsta pensionärerna. Det är de grupperna som främst träffas av kombinationseffekter av skatter, bidrag och avgifter. Här återfinns exempelvis deltidsarbetande kvinnor med bostadsbidrag och utgifter för barnomsorg. En ensamstående med minst ett barn i åldern 0-12 år får i genomsnitt behålla 468 kr av inkomstökningen på 1 000 kr. Man ska komma ihåg att marginaleffekten kan variera mycket även inom grupperna. För exempelvis en socialbidragstagare är marginaleffekten på socialbidraget i teorin 100 procent.

8.4 Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och andra transfereringar har som syfte att fördela om inkomster mellan befolkningsgrupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörda och försörjningsmöjligheter varierar. För många grupper som t.ex. studerande, arbetslösa och pensionärer är bidrag och ersättningar den huvudsakliga försörjningskällan. För andra grupper ger bidrag och ersättningar ett tillskott under perioder då inkomsten från förvärvsarbete tillfälligtvis är låg, t.ex. vid sjukdom och barns födsel.

8.4.1 Också höginkomsttagaren är bidragstagare

I 8.7 Tabell visas inkomststrukturen för hushåll 18-64 år uppdelat efter inkomstklasser (faktorinkomst) 2005. Faktorinkomst består av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet och inkomst av kapital. I tabellen framgår hur stor den genomsnittliga omfördelningen är via bidrag och skatter för familjer i olika inkomstklasser. Omfördelningen beräknas som differensen mellan bidrag och skatt.

Som väntat är det hushåll med höga inkomster som i genomsnitt betalar mest i skatt och låginkomsttagare som erhåller störst bidrag. Det är dock en ganska liten skillnad i bidragsbelopp mellan medelinkomsttagare och höginkomsttagare. Den generella välfärdspolitiken omfattar alla grupper och även hushåll med höga inkomster erhåller t.ex. barnbidrag, sjukpenning, föräldrapenning och studiebidrag på i stort sett lika villkor som hushåll med lägre inkomster.

Den disponibla inkomsten uppgick i genomsnitt till 85 procent av faktorinkomsten. Ett genomsnittligt hushåll, 18-64 år, betalade därmed omkring 53 000 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar. Hushåll med inkomst lägre än 200 000 kr mottog mer bidrag och ersättningar än vad de betalade i direkt skatt. För övriga hushåll gav omfördelningen mellan direkta skatter och bidrag ett negativt netto. Hushåll med en faktorinkomst på 1-50 000 kr hade 2005 en disponibel inkomst som i genomsnitt nästan var åtta gånger högre än faktorinkomsten. De med en inkomst på 600 000 kr eller mer hade i genomsnitt en disponibel inkomst som motsvarade 67 procent av faktorinkomsten.

8.6 Tabell

Margineffekter för vissa inkomstberoende system vid en löneökning på 1 000 kr år 2007

Marginal effects of certain means-tested systems on an income increase of 1 000 SEK in year 2007

	Minskning av			Ökning av avgifter		Skatt	Samlad margineffekt	Får behålla	Antal, tusental	
	Reduction of			Increase of fees						
	Bostadsstöd	Underhållsstöd	Socialbidrag	Barnomsorg	Hemtjänst			To keep	Number, thousands	
	Accommodation allowances	Alimony	Social assistance	Day care	Home help	%	%	kr, SEK	kr, SEK	
20-64 år										
Ensamstående (Persons not co-living)										
Utan barn (no children)	3,3	0,4	0,8	-	-	30,9	35,4	354	646	1 757,4
därav 20-29 år	1,3	0,0	1,5	-	-	24,1	26,9	269	731	669,9
30-64 år	4,5	0,6	0,4	-	-	35,0	40,5	405	595	1 087,5
Med barn (children)	11,7	0,3	4,7	0,8	0,0	32,4	49,9	499	501	251,6
därav med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	14,4	0,4	6,3	1,2	0,0	30,9	53,2	532	468	156,9
övriga med barn (other with children)	7,3	0,3	1,9	-	-	34,7	44,2	442	558	94,6
Samtliga ensamstående (All not co-living)	4,4	0,4	1,3	0,1	-	31,0	37,2	372	628	2 008,9
Sammanboende (Persons co-living)										
Utan barn (no children)	0,3	0,1	0,2	-	-	35,9	36,5	365	635	1 593,6
därav 20-29 år	0,6	0,1	0,4	-	-	29,2	30,3	303	697	218,5
30-64 år	0,3	0,1	0,3	-	-	37,0	37,7	377	623	1 375,1
Med 1 barn (1 child)	0,4	0,1	0,6	0,3	-	35,7	37,1	371	629	651,2
därav med barnet 0-12 år (the child 0-12 years)	0,5	0,1	0,9	0,5	-	34,0	36,0	360	640	392,6
övriga med 1 barn (other with 1 child)	0,2	0,1	0,2	-	-	38,2	38,7	387	613	258,6
Med >1 barn (>1 child)	0,5	0,1	1,1	0,6	-	36,6	38,9	389	611	1 028,6
därav med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	0,5	0,1	1,1	0,7	-	36,5	38,9	389	611	925,4
övriga med >1 barn (other with >1 child)	0,5	0,0	1,0	-	-	38,3	39,8	398	602	103,2
Samtliga sammanboende (All co-living)	0,4	0,1	0,6	0,3	-	36,1	37,5	375	625	3 273,5
65- år	6,9	-	0,4	-	0,9	34,0	42,2	422	578	1 542,1
därav ensamstående (not co-living)	13,8	-	0,5	-	1,8	34,2	50,3	503	497	685,8
sammanboende (co-living)	1,4	-	0,4	-	0,2	33,9	35,9	359	641	856,3
65-74 år	3,6	-	0,5	-	0,1	34,4	38,6	386	614	792,6
75-84 år	8,0	-	0,3	-	0,9	33,7	42,9	429	571	540,5
85- år	16,6	-	0,1	-	4,2	33,2	54,1	541	459	209,1
Samtliga (all)	3,0	0,2	0,8	0,2	0,2	34,1	38,5	385	615	6 824,6

Källa: SCB, Mikrosimuleringsmodellen FASIT

8.7 Tabell

Inkomststruktur efter faktorinkomst år 2005 för samtliga hushåll 18-64 år, fördelning efter inkomstklasser, tkr och antal

Structure of income by income from earnings and capital 2005, all households, 18-64 years, breakdown by income groups, KSEK and number

Inkomstklasser, tkr	Medelbelopp, tkr						Antal Number	
	Mean values, KSEK							
Income groups, KSEK	Faktorinkomst	+ Bidrag mm + Allowances	- Skatt mm	Summa omfördelning	Disponibel inkomst	Disp.ink./ faktorink., andel		
	Skattepliktiga	Skattefria						
	Factor income	Assessed	Taxfree	- Tax	Total redistribution	Disposable income	Disp. Inc./factor income, fraction	
- 0	-6,3	100,2	47,3	27,5	120,0	113,7	-	220 415
1 - 50	16,6	109,1	37,3	34,5	111,8	128,4	7,73	362 574
50 - 100	74,5	88,1	34,3	46,6	75,8	150,3	2,02	164 334
100 - 150	125,1	76,5	23,1	57,0	42,5	167,6	1,34	178 809
150 - 200	176,6	62,0	17,0	69,8	9,2	185,8	1,05	208 223
200 - 250	226,0	45,2	11,4	81,0	-24,4	201,6	0,89	346 162
250 - 300	274,4	50,8	11,5	99,8	-37,5	236,9	0,86	339 609
300 - 350	323,3	50,7	13,1	115,6	-51,8	271,6	0,84	255 703
350 - 400	372,8	56,2	16,3	136,1	-63,5	309,3	0,83	201 512
400 - 450	425,2	46,7	15,2	146,7	-84,8	340,4	0,80	161 084
450 - 500	474,6	42,9	15,6	161,3	-102,8	371,8	0,78	167 428
500 - 550	523,7	34,9	16,2	179,8	-128,8	394,9	0,75	149 892
550 - 600	573,7	28,9	15,0	194,8	-150,9	422,8	0,74	118 527
600 -	964,6	32,5	15,3	364,8	-317,0	647,6	0,67	475 525
Samtliga (All)	345,8	59,3	20,4	132,5	-52,9	293,0	0,85	3 349 798

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.2 Omfördelning mellan generationer

I 8.8 Tabell visas inkomststrukturen och omfördelningseffekten för olika hushållstyper 2005. I denna tabell, till skillnad från 8.7 Tabell, återfinns vi också pensionärshushållen. Skillnaderna i belopp som omfördelas är ganska stora beroende på hushållstyp och ålder. Eftersom pensioner räknas som en skattepliktig transferering är omfördelningseffekten störst för ålderspensionärer. Ensamstående med barn är en annan grupp som i genomsnitt får mer i bidrag än de betalar i direkt skatt.

8.4.3 Hushållens disponibla inkomst 1 233 miljarder 2005

I 8.9 Tabell visas de olika inkomstbegreppens delar i form av totalsummor för samtliga hushåll 2005. Hushållens egna inkomster,

faktorinkomsten, uppgick till 1 246 miljarder kronor under 2005. Löneinkomsten utgjorde ungefär 84 procent av faktorinkomsten. Kapitalvinsterna ökade 2005 och stod för drygt 8 procent av faktorinkomsten. Därutöver fick hushållen skattepliktiga transfereringar till ett värde av 451 miljarder kronor. En stor del av dessa, mer än tre fjärdedelar, utgjordes av pensioner samt sjuk- och aktivitetsersättning. Sjuk- och aktivitetsersättning kallades tidigare för förtidspension. De skattefria transfereringarna uppgick till 79 miljarder kronor. Hushållens disponibla inkomst uppgick under 2005 till 1 233 miljarder kronor när skatter och övriga negativa transfereringar (främst återbetalning av studielån) dragits ifrån faktorinkomsten och de positiva transfereringarna.

8.8 Tabell

Inkomststruktur efter hushållstyp och ålder 2005, tkr och antal

Structure of income by type of household and age 2005, KSEK and number

Hushållstyp, ålder Type of household, age		Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK						Antal Number	
		Faktorinkomst	+ Bidrag mm + Allowances	- Skatt mm	Summa omfördelning	Disponibel inkomst	Disp.ink./ faktorink., andel		
		Skattepliktiga Factor income	Skattefria Assessed	- Tax	Total redistribution	Disposable income	Disp. Inc./factor income, fraction		
Ensamboende (Persons not co-living)									
Utan barn (No children)		139,3	76,0	10,7	66,3	20,4	159,6	1,15	2 049 527
därav	18-29 år	132,8	13,8	20,7	42,3	-7,8	125,0	0,94	442 869
	30-64 år	211,9	53,0	6,7	86,1	-26,4	185,5	0,88	969 018
	65 - år	33,4	154,1	9,7	52,9	111,0	144,3	4,32	637 641
Med barn 0-19 år (Children)		198,2	43,0	62,0	74,4	30,5	228,7	1,15	292 201
därav	med 1 barn (with 1 child)	202,9	43,0	42,1	75,2	9,8	212,7	1,05	164 329
	med >1 barn (with >1 child)	192,1	42,9	87,5	73,4	57,1	249,2	1,30	127 872
Sammanboende (co-living persons)									
Utan barn (No children)		336,0	178,9	4,4	165,7	17,5	353,5	1,05	1 032 339
därav	18-29 år	328,3	21,9	28,4	103,2	-53,0	275,3	0,84	94 714
	30-64 år	517,6	103,9	2,1	208,1	-102,2	415,4	0,80	534 130
	65 - år	97,4	315,1	1,7	124,3	192,5	290,0	2,98	403 495
Med barn 0-19 år (Children)		523,3	66,6	31,6	197,0	-98,8	424,5	0,81	882 188
därav	med 1 barn	507,3	76,4	19,5	192,3	-96,4	410,9	0,81	313 397
	med 2 barn	549,2	58,4	30,0	204,4	-115,9	433,2	0,79	394 029
	med >2 barn	493,8	67,6	57,1	189,0	-64,4	429,4	0,87	174 762
Övriga hushåll* (Other households)									
		450,9	122,0	19,6	181,7	-40,2	410,7	0,91	163 865
därav	Ensamstående	252,4	116,0	19,4	112,1	23,3	275,7	1,09	73 300
	Sammanboende	611,6	126,8	19,7	238,1	-91,6	520,0	0,85	90 565
Samtliga (All)		277,3	97,7	17,1	120,4	-5,7	271,7	0,98	4 420 120

* Övriga hushåll är hushåll utan barn 0-19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.4.4 Hushållens disponibla inkomst har ökat

I 8.10 Tabell redovisas en något förenklad inkomststruktur jämfört med 8.9 Tabell. Här visas förutom totalsummor även de olika inkomsterna som en andel av bruttointkomsten.

Om man jämför totalsummorna (i 2005 års priser) under den redovisade tidsperioden finner man att hushållens disponibla inkomst ökade varje år mellan 1995 och 2000. Under 2001 minskade den disponibla inkomsten något lite för att sedan åter öka. Anledningen till att beloppet för disponibel inkomst 2005 i 8.10 Tabell inte är identisk med beloppet i 8.9 Tabell är att

det äldre inkomstbegreppet används i 8.10 Tabell för att möjliggöra en lång tidsserie.

Om man tittar närmare på de andelstal som finns redovisade längst ner i 8.10 Tabell finner man att omkring 62 procent av hushållens bruttointkomst under 2005 består av löne- och företagarinkomst. Tidigare, under 1970- och 1980-talet, stod löne- och företagarinkomster för en större andel av bruttointkomsten. Den för hushållen näst mest betydande inkomsten är pension. Andelen av hushållens bruttointkomst som kommer från kapital ökade under 2005. Utvecklingen styrs i hög grad av storleken på kapitalvinsterna.

8.9 Tabell

Inkomststruktur 2005 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income 2005 for all households, 18 years and older

Inkomstslag	Inkomstsummor, mdkr
Type of income	Sums of income, BSEK
Löneinkomst (<i>Wage income</i>)	1 046,3
Näringsinkomst med mera (<i>Entrepreneurial income</i>)	51,6
Ränta och utdelning (<i>Interest and delivery</i>)	44,7
Kapitalvinst (<i>Capital gain</i>)	103,4
Faktorinkomst (<i>Factor income</i>)	1 246,1
Pension (<i>Pension</i>)	295,0
Sjuk- och aktivitetsersättning (<i>Disability pension</i>)	54,3
Sjukersättning (<i>Sickness allowance</i>)	34,1
Föräldrapenning (<i>Parent allowance</i>)	22,4
Arbetsmarknadsstöd (<i>Labour market assistance</i>)	42,1
Övriga skattepliktiga (<i>Other taxable transfers</i>)	3,1
Skattepliktiga transfereringar (<i>Taxable transfers</i>)	451,1
Barnbidrag (<i>National child allowances</i>)	22,4
Studiebidrag (<i>Educational grants</i>)	22,4
därav: Studiemedlets lånedel (<i>Study loan</i>)	10,5
Bostadsbidrag (<i>Housing allowance</i>)	16,2
Socialbidrag (<i>Social assistance</i>)	9,3
Övriga skattefria transfereringar (<i>Other transfers not taxable</i>)	9,1
Skattefria transfereringar (<i>Transfers not taxable</i>)	79,4
Skatt (<i>Tax</i>)	517,0
Övriga negativa transfereringar (<i>Other transfers paid</i>)	26,6
Samtliga negativa transfereringar (<i>Total transfers paid</i>)	543,6
Disponibel inkomst (<i>Disposable income</i>)	1 233,0

Anm: Inkluderar även personer boende på institution, avlidna samt inflyttade till och utflyttade från Sverige under året.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.5 Inkomstutvecklingen

8.5.1 Jämförelser av disponibel inkomst

Ett hushåll som består av fler personer har högre försörjningsbördan än ett hushåll som består av färre personer. För att bättre kunna jämföra disponibel inkomst och ekonomisk standard mellan olika typer av hushåll justeras hushållets disponibla inkomst med en så kallad ekvivalensskala, som tar hänsyn till antalet hushållsmedlemmar enligt nedan:

Ensamboende och första vuxen i samboförhållande	1,00
Andra vuxen i samboförhållande	0,51
Ytterligare vuxen	0,60
Första barnet 0-19 år	0,52
Andra och påföljande barn 0-19 år	0,42

Konsumtionsenhetstalen för alla hushållsmedlemmar summeras, och hushållets totala disponibla inkomst divideras med denna summa. Resultaten redovisas som inkomsten per konsumtionsenhet för varje individ. I ett hushåll med ett sammanboende par med tre barn tilldelas således varje individ (totalt fem personer) den inkomst per konsumtionsenhet som hushållet har. Detta tal representerar den ekonomiska standarden i respektive hushåll.

Den ekonomiska standarden har ökat

I 8.11 Tabell visas den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet för åren 1980-2005. I tabellen redovisas medelvärden, medianvärden och Gini-koefficienter. Gini-koefficienten är ett mått på inkomstspridningen. Koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1 där ett större värde på koefficienten betyder större spridning.

Jämförelser över tiden försvåras av skattereformen 1990/91. Inkomster som tidigare var skattefria blev skattepliktiga och en del förmåner värderades högre. Detta innebar att de mätbara inkomsterna blev högre. För åren 1989 och 1990 redovisas därför två beräkningar. I 1989-rev och 1990-rev har inkomster lagts till för att öka jämförbarheten med senare år.

8.10 Tabell

Inkomststruktur vissa år 1975-2005 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income certain years 1975-2005 for all households, 18 years and older

År	Löne- och företagar- inkomst	Kapital	Pension	Övriga social- försäkringar	Generella bidrag	Bostads- stöd	Social- bidrag	Brutto- inkomst	Skatt	Övriga negativa transfere- ringar	Disponibel inkomst
Year	Work	Capital	Pension	Other social insurances	General transfers	Housing allowance	Social assistance	Gross income	Tax	Other transfers paid	Disposable income
Belopp i löpande priser, mdkr (Amounts in current prices, BSEK)											
1975	158,7	6,8	24,7	9,5	5,6	3,5	0,4	209,2	61,7	0,8	146,8
1980	253,2	14,8	56,9	22,0	12,0	6,2	0,7	365,9	104,7	1,2	259,9
1985	371,6	28,4	102,4	34,9	19,1	7,2	2,7	566,4	164,1	2,9	399,3
1990	606,5	57,9	156,8	69,4	28,4	8,9	3,9	931,9	289,3	4,5	638,1
1995	676,6	58,8	220,9	94,6	38,2	17,6	10,1	1 116,7	323,1	6,2	787,4
1997	762,9	110,1	234,1	90,5	37,8	14,4	11,1	1 261,0	396,5	6,7	857,8
1998	800,7	84,5	242,3	95,3	40,6	14,4	9,6	1 287,5	411,9	7,0	868,6
1999	841,7	118,7	251,4	101,8	40,4	14,5	9,6	1 378,1	440,4	7,9	929,8
2000	909,6	178,3	253,0	100,1	44,1	13,9	9,1	1 508,2	465,7	8,1	1 034,4
2001	961,2	108,4	265,9	103,2	47,4	14,1	7,8	1 507,9	448,4	9,3	1 050,2
2002	982,7	103,9	286,5	100,9	47,6	13,9	8,1	1 543,6	438,5	10,1	1 095,0
2003	1 010,8	97,9	312,6	102,3	52,3	13,3	7,0	1 596,2	465,7	11,2	1 119,2
2004	1 032,3	119,0	330,6	103,1	51,5	14,0	6,7	1 657,3	487,8	11,5	1 157,9
2005	1 082,0	149,1	331,4	100,3	52,5	14,3	8,8	1 738,5	506,4	11,9	506,4
Belopp i 2005 års prisnivå, mdkr (Amounts in the price level of 2005, BSEK)											
1975	731,8	31,2	114,1	43,9	25,6	16,2	2,0	965,0	284,5	3,6	676,9
1980	710,1	41,6	159,7	61,7	33,5	17,4	2,0	1 025,9	293,7	3,4	728,9
1985	677,5	51,9	186,8	63,7	34,8	13,1	4,9	1 032,6	299,2	5,3	728,0
1990	819,2	78,2	211,8	93,8	38,4	12,1	5,3	1 258,8	390,7	6,1	861,9
1995	744,5	64,7	243,1	104,1	42,0	19,4	11,1	1 228,9	355,6	6,9	866,5
1997	831,4	120,0	255,2	98,7	41,2	15,7	12,1	1 374,2	432,1	7,3	934,8
1998	873,6	92,2	264,4	104,0	44,3	15,8	10,5	1 404,7	449,4	7,6	947,7
1999	914,5	128,9	273,1	110,6	43,9	15,7	10,5	1 497,2	478,5	8,5	1 010,1
2000	978,3	191,8	272,1	107,7	47,5	15,0	9,8	1 622,1	500,9	8,8	1 112,5
2001	1 009,0	113,8	279,1	108,3	49,7	14,8	8,2	1 583,0	470,8	9,8	1 102,5
2002	1 010,1	106,8	294,5	103,7	49,0	14,3	8,3	1 586,6	450,7	10,3	1 125,5
2003	1 019,2	98,7	315,2	103,2	52,8	13,4	7,0	1 609,4	469,6	11,3	1 128,5
2004	1 036,8	119,5	332,0	103,5	51,7	14,1	6,8	1 664,4	489,9	11,6	1 162,9
2005	1 082,0	149,1	331,4	100,3	52,5	14,3	8,8	1 738,5	506,4	11,9	1 220,2
Andel i procent av bruttoinkomsten (In percent of the gross income)											
1975	75,8	3,2	11,8	4,6	2,7	1,7	0,2	100	29,5	0,4	70,1
1980	69,2	4,1	15,6	6,0	3,3	1,7	0,2	100	28,6	0,3	71,0
1985	65,6	5,0	18,1	6,2	3,4	1,3	0,5	100	29,0	0,5	70,5
1990	65,1	6,2	16,8	7,5	3,0	1,0	0,4	100	31,0	0,5	68,5
1995	60,6	5,3	19,8	8,5	3,4	1,6	0,9	100	28,9	0,6	70,5
1997	60,5	8,7	18,6	7,2	3,0	1,1	0,9	100	31,4	0,5	68,0
1998	62,2	6,6	18,8	7,4	3,2	1,1	0,7	100	32,0	0,5	67,5
1999	61,1	8,6	18,2	7,4	2,9	1,1	0,7	100	32,0	0,6	67,5
2000	60,3	11,8	16,8	6,6	2,9	0,9	0,6	100	30,9	0,5	68,6
2001	63,7	7,2	17,6	6,8	3,1	0,9	0,5	100	29,7	0,6	69,6
2002	63,7	6,7	18,6	6,5	3,1	0,9	0,5	100	28,4	0,7	70,9
2003	63,3	6,1	19,6	6,4	3,3	0,8	0,4	100	29,2	0,7	70,1
2004	62,3	7,2	19,9	6,2	3,1	0,8	0,4	100	29,4	0,7	69,9
2005	62,2	8,6	19,1	5,8	3,0	0,8	0,5	100	29,1	0,7	70,2

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

Under lågkonjunkturen i inledningen av 1980-talet sjönk den ekonomiska standarden under ett antal år. Först 1983 återhämtade sig ekonomin och därefter följde en period av nio år med kontinuerligt ökande disponibla inkomster. Speciellt stark var inkomstökningen under perioden 1987-1989. I början av 1990-talet drabbades den svenska ekonomin av en kris. Sysselsättningen minskade kraftigt, ersättningsnivåerna för sjuk- och föräldrapenningen sänktes samtidigt som barnbidraget reducerades. Den sammantagna effekten blev att hushållens inkomster minskade. Mellan 1990 och 1995 sjönk den ekonomiska standarden med nästan 8 procent. Sedan dess har en återhämtning skett. Efter 1995 har medianinkomsten stigit varje år. Den ekonomiska standarden ökade mer under 1980-talet än under 1990-talet. Mellan åren 1980 och 1990 ökade den ekonomiska standarden med ca 14 procent (medianvärdet), medan ökningen var ca 7 procent mellan åren 1990 och 2000. Totalt sett över hela perioden 1980-2005 har den ekonomiska standarden ökat med 41 procent. Under 2005 ökade den ekonomiska standarden med mer än 2 procent.

Att riktningen på utvecklingen av median- respektive medelvärdet för den disponibla inkomsten inte alltid är densamma beror på att medelvärdet är mer känsligt för extrema värden. Detta gör att medianvärdet ofta är ett föredra som mått när man redovisar inkomststatistik.

8.5.2 Inkomstspridningen ökade under 1990-talet

Inkomstspridningen, mätt med Gini-koefficienten, var ganska konstant under 1980-talet. Under 1990-talet fram till år 2000 ökade inkomstspridningen betydligt. Den uppmätta inkomstspridningen har aldrig varit större än vad den var år 2000. Mellan år 2000 och 2003 minskade spridningen för att sedan åter öka 2004 och 2005. Internationella jämförelser har visat att Sverige, tillsammans med de övriga nordiska länderna, har en jämförelsevis låg inkomstspridning.

8.11 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet (ke) samt Ginikoefficienten för samtliga individer i familjeenheter 1980-2005, tkr/ke, 2005 års priser
Disposable income per weighted consuming unit (cu) and Gini coefficient for all individuals in 1980-2005, KSEK per cu, price level of 2005

	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Gini- koefficient
1980	117,3	111,8	0,201
1981	114,9	109,1	0,199
1982	112,4	106,5	0,203
1983	112,7	106,7	0,201
1984	113,5	107,6	0,210
1985	117,8	110,8	0,211
1986	120,2	112,2	0,220
1987	123,2	116,4	0,209
1988	126,3	119,0	0,209
1989	132,4	124,6	0,213
1990	135,6	128,0	0,220
1989-rev	141,4	129,9	0,234
1990-rev	142,7	131,8	0,237
1991	145,8	131,5	0,249
1992	144,7	132,8	0,241
1993	138,1	126,2	0,243
1994	144,1	126,0	0,271
1995	132,7	121,6	0,244
1996	135,4	123,0	0,253
1997	142,1	124,7	0,277
1998	143,5	128,3	0,263
1999	152,8	133,8	0,281
2000	168,6	140,6	0,313
2001	165,7	145,5	0,282
2002	168,8	148,9	0,280
2003	169,0	149,8	0,276
2004	174,2	153,3	0,281
2005	180,6	157,2	0,296

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna

Ett annat sätt att mäta spridningen i inkomstfördelningen är att dela in befolkningen i tio lika stora grupper, decilgrupper, baserade på hur stora inkomsterna är. De tio procent med de lägsta inkomsterna utgör decilgrupp 1, de tio procent med de näst lägsta inkomsterna decilgrupp 2 osv. I 8.12 Tabell visas inkomsten för samtliga individer (decilgrupper) under åren 1991, 1997-2005 samt den procentuella förändringen över tiden. Inkomstutvecklingen har varit positiv i samtliga inkomstkikt mellan åren 1991 och 2005. Utvecklingen följer ett tydligt mönster då de med hög inkomst har ökat sin inkomst mer än de med låg inkomst. Inkomstspridningen, det vill säga skillnaden mellan de med låg respektive hög inkomst har ökat. De ökade inkomsterna beror på såväl ökade förvärvsinkomster som ökade kapitalinkomster. Kapitalinkomster i allmänhet och kapitalvinster i synnerhet är starkt koncentrerade till hushåll med de största inkomsterna.

Individerna i decilgrupp 1 utgör en ytterst heterogen grupp som bl.a. omfattar egna företagare, värnpliktiga, studerande och invandrare som nyligen kommit till Sverige. En del i denna grupp har en liten inkomst utan att de med rimliga kriterier kan anses vara ekonomiskt utsatta. Exempel på detta är en del egenföretagare med låga inkomster och andra som har tillfälligtvis små inkomster (t.ex. värnpliktiga, studerande). Pensionärer med låg ATP och barnfamiljer med liten inkomst återfinns vanligtvis i decilerna 2-4. Observera att detta är tvärsnittsdata, dvs. det är inte samma individer som följts över tiden. Många personer som under ett år hamnat i t.ex. decil 1 återfinns senare år i andra deciler. Anledningen till att medelvärdena i 8.12 och 8.11 Tabellerna inte stämmer överens är att olika hushålls- och inkomstbegrepp har använts. För att möjliggöra den längre tidsserien i 8.11 Tabell är man tvungen att använda de äldre begreppen. Se avsnitt 8.1.1 för att läsa mer om begreppsförändringarna.

8.12 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, medelvärden i respektive decilgrupp, tkr, 2005 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units, mean values for deciles, KSEK, price level of 2005

Decil, disp. ink. per ke	Medelvärden, tkr/ke Mean values, KSEK/cu								Förändring, % Change, %	
	1991	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005/91	2005/04
Decile, disp. inc. per cu										
1	65,5	58,3	62,4	58,9	65,1	66,5	68,5	70,9	8,2	3,4
2	94,2	93,0	96,0	97,8	99,6	101,6	104,5	105,5	11,9	0,9
3	106,7	105,3	109,5	112,2	114,4	116,3	119,8	121,4	13,8	1,4
4	118,1	116,4	122,0	125,5	128,4	129,6	133,5	136,1	15,2	1,9
5	128,9	128,3	134,8	139,0	142,5	143,3	147,3	151,1	17,3	2,6
6	141,0	141,0	149,0	152,7	157,2	158,0	162,3	166,6	18,2	2,7
7	155,3	156,2	166,2	169,0	174,9	175,6	179,3	184,7	18,9	3,0
8	173,3	176,8	187,9	190,3	197,0	198,5	201,8	207,8	19,9	3,0
9	198,3	206,8	221,7	222,5	229,1	229,7	235,4	241,8	21,9	2,7
10	295,5	346,1	435,6	372,7	368,1	363,9	389,7	429,0	45,2	10,1
Samtliga (total)	147,7	152,8	168,5	164,1	167,6	168,3	174,2	181,5	22,9	4,2

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.5.3 Kapitalinkomsternas betydelse har ökat

Under 1990-talet och 2000-talet har kapitalet som inkomstkälla, och då framförallt kapitalvinster, fått allt större betydelse för hushållen. Upp- och nedgångar på börserna samt förändringar i beskattningen av kapitalvinster har påverkat hushållens agerande. Uppgången på börserna under 1996-2000 medförde att många hushåll gjorde stora vinster under dessa år. I 8.13 Tabell redovisas de totala kapitalvinster 1991, 1995-2005. Redovisningen avser de kapitalvinster som ligger till grund för taxeringen. Grovt räknat står männen för ca två tredjedelar och kvinnorna för den resterande tredjedelen av den totala summan. I tabellen kan vi se att andelen hushåll med kapitalvinst har ökat sedan början av

1990-talet. Under 1991 var det knappt 8 procent av hushållen som redovisade kapitalvinster och 2005 var motsvarande siffra omkring 27 procent. År 2000 var andelen över 30 procent.

Kapitalvinster är ojämnt fördelade. En studie över kapitalvinster fördelning 2001 visade att den tiondel av befolkningen som hade de största vinster realiserade mer än 99 procent av totalsumman.¹ Den ojämna fördelningen gör att kapitalvinster i hög grad påverkar inkomstspridningen. Den kraftigt ökade inkomstspridningen under 1990-talet kan till stor del förklaras av hushållens jämförelsevis stora kapitalvinster dessa år.

Under 2005 var kapitalvinster 95,9 miljarder.

8.13 Tabell

Kapitalvinst och andel hushåll med kapitalvinster 1991, 1995-2005, mdkr och procent, 2005 års priser

Total capital gain and share of households with capital gain 1991, 1995-2005, BSEK and percent, price level of 2005

	Kapitalvinst, mdkr Capital gain, BSEK										
	1991	1995	1996	1997	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Samtliga (all)	49,5	22,8	45,1	63,0	109,0	140,0	71,6	51,8	53,8	65,0	95,9
Kvinnor (women)	18,4	7,8	15,0	20,6	35,6	40,9	25,8	19,0	19,5	23,3	32,5
Män (men)	31,1	15,0	30,1	42,4	73,3	99,2	45,9	32,9	34,3	41,6	63,9
Andel hushåll med realisationsvinst, % (Fraction with capital gain, %)	7,8	13,8	19,6	25,8	28,1	30,3	20,6	20,6	21,6	20,1	26,6

Källa: SCB, Totalräknad inkomststatistik IoT samt Inkomstfördelningsundersökningen

8.5.4 Inkomstutveckling för olika grupper

Under 2005 hade samtliga redovisade åldersgrupper en högre ekonomisk standard än vad de i motsvarande ålder hade 1991 (se 8.14 Tabell). De i åldrarna 18-22, både kvinnor och män, har haft en förhållandevis svag inkomstutveckling mellan 1991 och 2005. Detta beror på att ungdomar utbildar sig under allt längre tid, vilket leder till att steget in på arbetsmarknaden senareläggs. De som var 60 år och äldre 2005 hade en betydligt högre ekonomisk standard än vad motsvarande grupp hade 1991.

Efter mitten av 1990-talet vände inkomstutvecklingen och allt fler grupper fick ökade

inkomster. Sedan 1995 har medianinkomsten för samtliga stigit med 30 procent. För de mellan 23-64 år, alltså de i åldrarna där andelen förvärvsarbetande är störst, har inkomstutvecklingen varit ännu bättre. Ålderspensionärerna har, från 1995 fram till 2005, haft en betydligt svagare utveckling av sina inkomster. De som var 75 år och äldre 2005 hade 20 procent högre inkomst än vad de i motsvarande ålder hade 1995. Två förklaringar till att pensionärerna har haft en svagare inkomstutveckling än övriga grupper sedan 1995 är att den ökade sysselsättningen samt reallöneökningar, endast har kommit de förvärvsarbetande till del.

¹ Statistiska centralbyrån: Minskade vinster 2001 – Kapitalvinster och kapitalförluster, s.5, Rapport 2003

8.14 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, fördelade på kön och ålder, medianen i tkr/ke, 2005 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by gender and age, medians in KSEK/cu, price level of 2005

Kön och ålder Gender and age	Median, tkr Median, KSEK								Förändring, % Change %	
	1991	1995	1999	2000	2002	2003	2004	2005	2005/91	2005/04
Kvinnor (women)										
0-6	119,0	106,1	116,9	126,4	131,5	130,4	136,4	139,0	16,8	1,9
7-17	128,2	113,0	122,8	127,8	136,6	140,9	143,6	147,3	14,9	2,6
18-22	133,7	108,8	118,7	127,7	135,9	136,2	140,5	136,8	2,3	-2,6
23-29	130,1	116,9	130,6	137,1	143,7	145,4	146,5	147,5	13,4	0,7
30-39	128,2	115,4	126,6	135,0	143,7	144,6	149,0	152,9	19,3	2,6
40-49	156,4	136,1	144,3	152,2	158,8	158,1	164,2	166,0	6,2	1,1
50-59	175,1	160,8	176,2	189,9	198,0	200,2	201,4	209,2	19,5	3,9
60-64	154,9	147,1	161,9	171,1	176,6	184,2	194,6	197,1	27,2	1,3
65-74	118,7	117,4	128,8	127,0	136,2	137,8	144,3	150,5	26,8	4,3
75-	92,2	99,1	104,7	104,7	109,6	112,2	114,4	118,3	28,3	3,4
23-64	147,1	131,5	144,2	154,4	161,7	163,7	167,8	170,9	16,2	1,9
Samtliga kvinnor (all women)	131,0	119,4	131,0	137,1	145,0	146,4	150,6	153,8	17,4	2,1
Män (men)										
0-6	116,8	105,3	117,8	125,6	131,3	132,8	139,2	142,3	21,9	2,3
7-17	127,8	112,3	122,3	130,5	140,2	137,8	141,6	147,3	15,2	4,0
18-22	142,4	119,0	133,6	139,5	140,8	145,8	145,2	150,1	5,4	3,4
23-29	148,9	126,1	142,6	155,0	153,1	155,5	156,8	161,0	8,1	2,7
30-39	133,6	122,7	136,9	145,1	156,7	155,5	162,0	167,2	25,1	3,2
40-49	152,9	133,4	143,6	150,9	163,3	163,7	162,5	172,4	12,7	6,1
50-59	175,6	160,8	177,3	190,2	196,7	196,4	201,2	204,3	16,3	1,5
60-64	168,3	154,7	175,1	184,9	195,8	196,3	204,7	215,9	28,3	5,5
65-74	135,3	133,1	145,2	146,5	152,6	154,9	160,7	165,4	22,3	2,9
75-	100,4	112,4	118,5	120,2	126,0	127,5	131,2	137,1	36,6	4,5
23-64	152,7	135,9	150,9	160,8	170,4	169,8	173,9	179,3	17,4	3,1
Samtliga män (all men)	138,7	125,5	138,1	146,3	154,5	154,6	158,4	163,7	18,0	3,4
Kvinnor + män (women + men)										
0-6	118,0	105,6	117,2	125,9	131,5	131,5	138,0	141,0	19,5	2,2
7-17	127,8	112,6	122,5	128,8	138,7	139,3	142,5	147,3	15,2	3,3
18-22	137,9	113,5	126,8	133,0	137,5	139,9	142,5	143,9	4,4	1,0
23-29	138,8	121,1	137,0	144,9	149,1	149,9	150,7	153,9	10,8	2,1
30-39	131,2	118,7	131,6	139,2	150,1	150,4	155,1	159,7	21,7	2,9
40-49	154,7	134,6	143,9	151,4	161,1	161,2	163,5	169,0	9,2	3,4
50-59	175,4	160,8	176,5	190,0	197,2	198,2	201,2	206,2	17,6	2,5
60-64	162,4	151,3	167,3	177,9	185,1	190,0	199,3	207,2	27,6	4,0
65-74	125,7	124,5	136,2	136,5	143,3	145,4	152,2	157,0	24,8	3,2
75-	94,8	103,0	108,5	108,9	114,6	117,2	119,3	124,0	30,9	3,9
23-64	150,0	133,6	147,8	157,7	166,5	166,8	170,6	174,9	16,6	2,5
Samtliga (all)	134,5	122,3	134,5	141,5	149,5	150,4	154,4	158,6	18,0	2,7

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen

I 8.15 Tabell redovisas inkomstutvecklingen för olika hushållstyper 1991, 1995 och 1997-2005. Samtliga hushållstyper, med undantag för ensamboende 20-29 år, har haft en positiv inkomstutveckling under den undersökta perioden. Skillnaderna i utveckling är dock stora beroende på vilken hushållstyp man studerar. Generellt har sammanboende haft en betydligt bättre inkomstutveckling än ensamstående. De sammanboende utan barn har haft den allra bästa utvecklingen. Deras disponibla inkomst har mellan åren 1991-2005 ökat med 21 procent. De är också den hushållstyp

som har den högsta disponibla inkomsten. Även de sammanboende med barn har haft en förhållandevis god inkomstutveckling. De ensamstående har under samma tidsperiod haft en betydligt sämre utveckling av sina inkomster. Allra sämst utveckling har de unga ensamboende haft. Under 2005 hade unga ensamstående en inkomst som var lägre än vad de i motsvarande ålder hade 1991. De ensamstående föräldrarna är en annan grupp som har haft en svag utveckling av sina inkomster mellan 1991 och 2005. Det var först under 2001 som deras inkomst nådde upp till samma nivå som i början av 1990-talet.

8.15 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för individer i kosthushåll, fördelade på hushållstyp, medianen i tkr/ke, 2005 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by type of household, medians in KSEK/cu, price level of 2005

	1991	1995	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005/91	2005/04	2005
Ensamboende (Persons not co-living)													
Utan barn (no children)	119,2	110,4	113,1	118,9	122,7	123,6	129,2	129,3	132,1	136,7	14,7	3,5	2 028 028
därav 20-29 år	126,5	105,3	107,5	115,7	121,5	122,6	122,7	127,1	124,8	122,3	-3,4	-2,0	421 369
30-64 år	143,6	129,2	135,5	140,1	145,7	151,6	157,9	155,7	163,5	168,5	17,3	3,0	969 018
65 - år	95,4	99,6	101,2	104,7	104,8	103,7	109,2	112,2	114,4	118,6	24,3	3,6	637 641
Med barn 0-19 år (children)	109,4	99,9	101,4	106,4	109,1	112,3	113,4	113,4	115,2	121,0	10,6	5,0	309 995
därav med 1 barn	113,6	104,2	104,6	110,7	114,2	118,5	119,0	118,4	119,9	127,2	12,0	6,1	177 842
med >1 barn	105,6	93,4	95,5	100,0	103,0	106,2	106,7	109,0	109,2	111,1	5,2	1,8	132 153
Sammanboende (Persons co-living)													
Utan barn (no children)	168,0	155,4	165,6	174,7	183,4	186,3	190,8	194,8	196,7	203,4	21,0	3,4	2 056 040
därav 20-29 år	179,2	153,7	164,4	174,9	179,7	190,9	194,7	193,3	192,3	193,7	8,1	0,7	198 665
30-64 år	193,1	178,1	189,4	197,2	211,5	214,1	222,0	221,0	225,2	237,9	23,2	5,6	1 067 702
65 - år	124,0	128,3	135,0	139,2	137,6	141,1	144,9	145,4	154,5	156,9	26,6	1,6	789 673
Med barn 0-19 år (children)	135,7	121,5	129,9	135,1	144,6	149,1	152,7	154,3	158,2	161,5	19,0	2,1	1 831 346
därav med 1 barn	153,8	136,3	144,6	151,1	161,1	167,5	167,9	172,8	175,8	177,4	15,3	0,9	672 400
med 2 barn	133,3	120,2	129,1	134,6	142,2	145,2	153,4	151,7	155,8	160,6	20,5	3,1	803 320
med >2 barn	116,1	102,2	109,5	112,0	120,4	124,5	129,0	128,8	132,9	135,3	16,5	1,9	355 627
Övriga hushåll* (Other households)													
därav Ensamstående (not co-living)	142,6	131,1	137,2	141,7	142,7	152,8	152,7	156,7	152,6	162,0	13,7	6,2	149 395
Sammanboende (co-living)	181,8	160,6	179,7	182,6	194,7	195,8	199,7	202,2	199,8	211,9	16,5	6,0	286 900
Samtliga 20- år (all 20- years of age)	139,4	127,5	134,5	140,2	147,4	150,9	154,9	155,8	160,0	164,9	18,3	3,0	6 661 705

* Övriga hushåll är individer i hushåll utan barn 0-19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.5.5 Arbetsinkomsterna har ökat med 30 procent sedan 1995

I 8.16 Tabell visas arbetsinkomsten för helårs- och heltidsanställda i åldersgruppen 20-64 år. Med arbetsinkomst menas här summan av lön, företagarkomst, sjukpenning, föräldrapenning och dagpenning vid utbildning och tjänstgöring (repetitionsutbildning) inom totalförsvaret.

Utvecklingen av arbetsinkomsten har i stort följt det mönster som tidigare beskrivits för den disponibla inkomsten. Lågkonjunkturen i början av 1980-talet minskade den genomsnittliga arbetsinkomsten. Mellan 1991 och 1995 låg arbetsinkomsterna på en stabil nivå. Höga löneavtal tillsammans med en ökad efterfrågan på arbetskraft har lett till att arbetsinkomsterna har ökat markant sedan 1995. Mellan 1995 och 2005 ökade medianinkomsten för samtliga med 30 procent. Om man studerar inkomstutvecklingen i olika inkomstskikt framgår det att utvecklingen har varit allra bäst för de med höga inkomster.

Gränsvärdet som avgränsar de 10 procent med de högsta inkomsterna (P90) har ökat sin inkomst med 48 procent sedan 1980. Under samma period steg gränsvärdet som avgränsar de 10 procent med lägst inkomst (P10) med 30 procent.

Avståndet mellan kvinnor och mäns arbetsinkomster var som lägst år 1980, men har sedan dess ökat. Under 2005 minskade avståndet något. Det har blivit vanligare att kvinnor arbetar heltid. År 2005 var det 388 000 fler kvinnor som arbetade heltid än vad det var 1980. Antalet män som arbetar deltid har blivit något färre. Sett över hela befolkningen har antalet heltidssysselsatta ökat.

Vid studier av 8.16 Tabell är det viktigt att ha i åtanke att populationen är heltids- och helårsanställda, dvs. personer som i princip inte berördes av mer omfattande arbetslöshet eller ofrivilligt deltidarbete. Arbetslösheten under 1990-talet berörde framför allt personer utanför denna population.

8.16 Tabell

Arbetsinkomst för helårs- och heltidsanställda utan inkomst från näringsverksamhet, 20-64 år, tkr, 2005 års priser

Income from work for full year and full-time employed with no entrepreneurial income, 20-64 years, KSEK, price level of 2005

	1980	1985	1991	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Kvinnor (Women)																
Medelvärde (mean value)	193,6	181,5	201,6	200,1	206,2	203,3	217,1	223,0	232,0	239,1	247,4	251,6	257,6	256,1	266,1	278,1
P10	150,6	137,2	146,7	145,6	150,4	145,8	151,4	158,7	166,2	171,7	170,9	175,7	180,7	175,8	185,3	198,1
Median	187,5	175,5	188,9	189,1	194,4	189,1	203,5	209,1	216,3	221,5	230,2	231,4	237,1	236,5	245,7	255,4
P90	241,7	232,8	268,2	264,4	271,3	269,3	291,7	296,6	311,3	324,4	338,4	350,6	355,3	358,5	361,5	381,1
Män (Men)																
Medelvärde (mean value)	239,5	232,3	262,4	261,9	268,5	261,0	276,3	282,8	297,5	305,3	320,1	320,2	323,8	320,6	334,6	346,6
P10	167,2	159,2	172,4	171,0	171,0	167,1	174,2	182,5	188,3	194,4	194,3	198,2	203,1	197,0	208,2	219,2
Median	214,9	210,6	235,2	232,6	235,1	233,5	243,1	251,2	260,4	266,3	272,5	277,5	281,9	281,7	290,1	298,5
P90	340,0	327,0	375,9	377,6	396,4	380,7	408,7	423,3	445,1	454,0	474,7	478,5	479,6	483,4	493,5	510,6
Samtliga (All)																
Medelvärde (mean value)	225,4	214,2	238,8	237,0	243,5	238,0	252,7	258,7	271,2	277,9	290,4	291,7	296,5	293,5	305,3	318,2
P10	159,5	151,2	159,4	158,9	159,9	154,9	162,0	169,0	176,3	181,5	182,1	185,9	189,5	186,7	195,8	206,8
Median	204,7	194,2	217,0	213,2	217,1	214,6	226,2	233,0	241,9	246,8	252,4	256,3	261,9	261,5	269,9	280,0
P90	311,9	299,2	336,6	339,2	349,4	341,1	367,2	374,5	394,3	405,8	427,1	427,9	433,4	432,3	439,2	461,2
Kvinnors inkomst i % av mäns (Women's income in % of men's)																
Medelvärde (mean value)	80,8	78,1	76,8	76,4	76,8	77,9	78,5	78,8	78,0	78,3	77,3	78,6	79,5	79,9	79,5	80,2
Median	87,3	83,3	80,3	81,3	82,7	81,0	83,7	83,2	83,1	83,2	84,5	83,4	84,1	84,0	84,7	85,6
Antal i tusental (Number in thousands)																
Kvinnor (Women)	677	770	949	868	882	904	920	944	948	1 024	1 042	1 091	1 057	1 107	1 109	1 065
Män (Men)	1 525	1 395	1 495	1 281	1 317	1 368	1 389	1 405	1 419	1 450	1 507	1 532	1 510	1 528	1 481	1 502
Samtliga (All)	2 202	2 165	2 444	2 149	2 199	2 272	2 309	2 349	2 367	2 474	2 549	2 623	2 567	2 635	2 590	2 568

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

8.6 Kvinnors och mäns förmögenhet

SCB har sedan 1999 gjort förmögenhetsstatistik som täcker alla individer och hushåll där värderingen av tillgångarna speglar marknadsvärdet. Siffrorna i detta avsnitt är till stor del hämtade från denna statistik.

8.6.1 Få äger mycket

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. Under 2005 hade de 1 procent (topp 1 procent) mest förmögna individerna en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. De 10 procent rikaste förfogade över mer än två tredjedelar av den sammanlagda förmögenheten. Nettoförmögenhetens medianvärde för samtliga individer var 36 000 kr år 2005. Topp 1 procent hade ett motsvarande värde på 6,8 miljoner kronor.

Nettoförmögenheten följer ett tydligt mönster över livscykel. I unga år är inkomsten lägre och hushållen finansierar studier och bostadsköp till stor del med lån. Under denna period överstiger ofta skulderna de tillgångar man har. Senare ökar inkomsten och tillgångarna växer samtidigt som skulder amorteras. Förmögenheten är som störst då man når pensionsåldern. I 8.18 Tabell visas kvinnors och mäns nettoförmögenhet i olika åldersgrupper. Förmögenheten var 2005 som störst för de i åldersgruppen 55-74 år. Detta gällde både kvinnor och män. Generellt sett har män större tillgångar än kvinnor. Skillnaderna mellan könen är relativt små i unga år men blir sedan större. En man mellan 65-74 år hade år 2005 över 600 000 kronor (medianvärde) i nettoförmögenhet. En kvinna i samma åldersgrupp hade 380 000 kr.

8.17 Tabell

Spridning av nettoförmögenhet för samtliga kvinnor och män 2005, procent och tkr
Distribution of net wealth for all women and men in 2005, percent and KSEK

	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK	% av summa % of sum	Median, tkr Median, KSEK
Topp 1 % (Top 1 %)	17,6	6 645	30,5	6 958	25,0	6 848
Topp 10 % (Top 10 %)	62,5	2 096	74,8	2 264	69,5	2 187
Samtliga (All)	100	36	100	36	100	36

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

8.18 Tabell

Nettoförmögenhet för kvinnor och män år 2005, 18 år och äldre, uppdelat efter ålder, medel- och medianvärden i tkr
Net wealth for women and men in 2005, 18 years and older, by age, means and medians in KSEK

Ålder Age	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK
18-24	67,4	0	74,5	0	71,0	0
25-34	125,3	0	167,1	0	146,6	0
35-44	332,5	81	431,9	97	383,2	89
45-54	569,7	225	766,2	255	669,1	239
55-64	831,7	396	1237,9	531	1035,8	459
65-74	810,0	380	1234,6	663	1013,2	500
75-	687,0	265	1120,8	579	856,3	372
Samtliga (All)	493,8	118	689,6	152	590,0	133

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

8.6.2 Över en miljon miljonärshushåll 2005

Mer än en miljon hushåll hade 2005 en marknadsvärderad förmögenhet över 1 miljon kronor. Det motsvarade ungefär var fjärde hushåll. Män är miljonärer i större utsträckning än kvinnor. Av samtliga män har nästan 16 procent en nettoförmögenhet på över 1 miljon kronor jämfört med

omkring 13 procent av kvinnorna. Det är betydligt färre personer som har en miljoninkomst jämfört med antalet personer som har en miljon i förmögenhet. Omkring 31 000 personer hade 2005 en löpande inkomst från arbete eller pension på 1 miljon kronor eller mer. Läger vi till kapitalinkomsterna ökar antalet med miljoninkomst till 58 000.

8.19 Tabell

Miljonärer 2005, antal och andel av populationen Millionaires in 2005, number and fraction of population

	Antal Number	% av populationen % of population
Marknadsvärderad förmögenhet (wealth to market value)		
Hushåll (families)	1 250 224	26,2
Kvinnor (women)	569 402	12,5
Män (men)	707 930	15,8
Samtliga (all)	1 277 332	14,1
Förvärvsinkomst (income from employment and business)		
Kvinnor 18-år (women 18-years of age)	3 733	0,1
Män 18-år (men 18-years of age)	27 432	0,8
Samtliga 18-år (all 18-years of age)	31 165	0,4
Förvärvs- och kapitalinkomst (income from employment, business and capital)		
Kvinnor 18-år (women 18-years of age)	11 074	0,3
Män 18-år (men 18-years of age)	46 662	1,3
Samtliga 18-år (all 18-years of age)	57 736	0,8

Källa: SCB, Totalräknad statistik IoT samt Förmögenhetsregistret

8.6.3 Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten

Tabell 8.20 visar att över 70 procent av individernas förmögenhet bestod av fastigheter, som till största delen är småhus. Drygt 40 procent av de totala tillgångarna utgjordes av småhus. Börsnoterade aktier stod 2005 för knappt 8 procent av individernas totala tillgångar.

Kvinnor innehade ungefär 43 procent av den totala nettoförmögenheten. Skillnaden i fördelningen mellan kvinnor och män är stor beroende på vilken typ av tillgång man studerar. Bostadsrätter, räntefonder och skattepliktiga försäkringar är typer av tillgångar där kvinnor hade mer än män. Kvinnor och män hade ungefär lika stora förmögenheter i fonder, medan kvinnor ägde mindre än en tredjedel av värdet av de börsnoterade aktierna. Skillnaderna mellan könen var ännu större om man tittar på hyres- respektive jordbruksfastigheter.

Redan tidigare har det konstaterats att förmögenhetsfördelningen är ojämn. Den förmögnaaste procenten av befolkningen ägde 2005 en fjärdedel av den totala förmögenhetssumman. Fördelningen skiljer sig mycket mellan olika typer av tillgångar. Relativt många ägde ett småhus. Det är också en typ av tillgång som är förhållandevis jämnt fördelad. Topp 1 procent ägde ungefär 15 procent av det totala marknadsvärdet. Börsnoterade aktier är en annan tillgång som innehas av relativt många. Här var dock fördelningen en helt annan. Topp 1 procent ägde drygt 70 procent av det totala värdet. Aktier är alltså betydligt ojämnare fördelade än fastigheter. Förmögenhetens storlek och fördelning påverkas mycket starkt av tillgångarnas värdeförändringar. Eftersom fastighetsinnehavet är jämnare fördelat än aktieinnehavet så medför värdeökningar på fastigheter att detta kommer fler till godo och förmögen-

hetsfördelningen blir därmed jämnare. När istället aktiekurserna ökar stiger de rikaste hushållens förmögenhet mest och förmögenhetsfördelningen blir ojämnare.

År 2005 hade drygt hälften av alla individer skulder. Skuldernas andel av tillgångarna (skuldsättningsgraden) uppgick till knappt 32 procent.

8.20 Tabell

Förmögenhetens sammansättning för samtliga kvinnor och män 2005, mdkr och procent

Composition of wealth for all women and men in 2005, BSEK and percent

	Summa, mdkr			% av tillgångar			% med tillgångar			Topp 1% andel av totalsumma		
	Total, BSEK			% of assets			% with assets			Top 1% share of the total sum		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
	Women	Men	All	Women	Men	All	Women	Men	All	Women	Men	All
Fastigheter mm (Real estate)												
Småhus (Single-dwelling house)	968,2	1 238,0	2 206,2	43,7	42,0	42,7	25,5	31,2	28,3	13,3	15,3	14,5
Bostadsrätt1 (Tenant ownership)	275,8	238,2	514,0	12,5	8,1	10,0	12,1	11,5	11,8	34,4	33,4	33,9
Fritidshus (Holiday home)	162,2	182,3	344,5	7,3	6,2	6,7	6,9	7,7	7,3	44,3	45,6	45,0
Jordbruksfastighet (Agricultural property)	107,7	275,2	382,9	4,9	9,3	7,4	3,3	5,4	4,3	62,1	77,2	72,9
Hyresfastighet (Rental property)	52,5	120,5	173,0	2,4	4,1	3,4	0,3	0,5	0,4	100,0	100,0	100,0
Övriga fastigheter inkl. tomtmark (Other real estate, ground incl.)	4,9	17,7	22,6	0,2	0,6	0,4	0,2	0,6	0,4	100,0	100,0	100,0
Summa reala tillgångar (Total real assets)	1 571,2	2 071,9	3 643,2	71,0	70,3	70,6	40,3	45,2	42,7	12,6	21,6	17,7
Finansiella tillgångar (Financial assets)												
Bankmedel (Deposits)	182,4	227,7	410,1	8,2	7,7	7,9	28,1	29,6	28,8	24,9	36,6	31,4
Räntefonder mm (Interests funds etc.)	32,6	29,2	61,8	1,5	1,0	1,2	8,1	6,3	7,2	61,0	68,9	64,7
Andra fonder än räntefonder (Mutual funds)	177,7	184,7	362,3	8,0	6,3	7,0	47,7	46,1	46,9	23,0	31,8	27,5
Börsnoterade aktier (Shares listed in the stockmarket)	125,5	271,1	396,6	5,7	9,2	7,7	18,8	26,7	22,8	65,2	73,5	70,9
Obligationer och övriga värdepapper (Bonds)	36,8	41,5	78,3	1,7	1,4	1,5	9,5	8,7	9,1	51,1	61,4	56,6
Skattepliktig försäkring (Tax liable insurance)	61,7	55,2	116,9	2,8	1,9	2,3	12,2	10,7	11,5	49,4	51,7	50,5
Summa finansiella tillgångar (Total financial assets)	616,7	809,4	1 426,1	27,9	27,5	27,6	65,7	66,1	65,9	23,9	38,7	32,3
Övriga tillgångar (Other assets)	26,4	66,7	93,1	1,2	2,3	1,8	1,4	1,9	1,6	97,7	99,0	98,6
Summa tillgångar (Total assets)	2 214,3	2 948,0	5 162,4	100,0	100,0	100,0	75,2	75,7	75,5	13,3	24,4	19,7
Skulder (debts)	697,6	928,7	1 626,3	31,5	31,5	31,5	51,6	56,9	54,2	10,4	22,5	17,3
Nettoförmögenhet (net wealth)	1 516,7	2 019,3	3 536,1	68,5	68,5	68,5	85,8	87,0	86,4	18,1	30,1	25,0

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

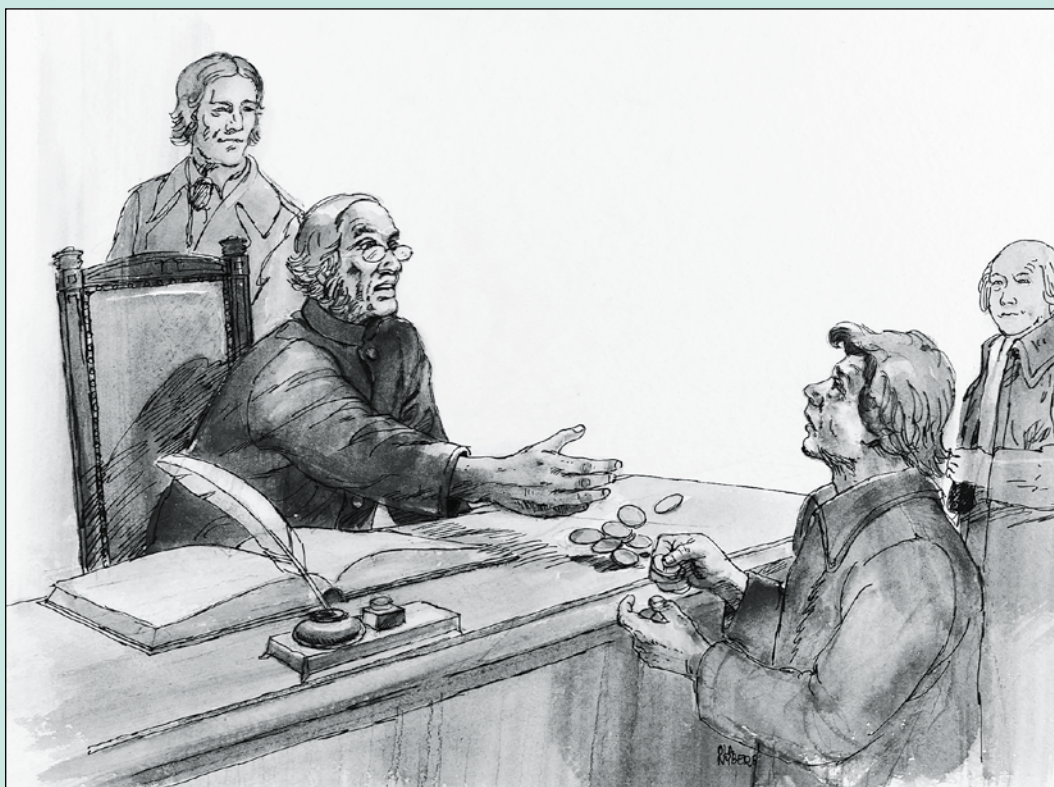

Bild: Ola Nyberg. Text: RSV "De svenska Skatternas historia".

Kronofogden kom och hämtade skatten

”Längre fram på höstsidan kom kronouppbörden, kronoskatten alltså. Kronofogden och hans skrivare anlände i hög vagn och parhästar, med beväpnad skjutsbonde, järnbeslagen kassakista, fastskruvad i vagnsbotten så att eventuella rövare ej kunde hastigt försvinna med den i skogen. Sedan herrarna fått sig något till livs och installerat sig själva och kassakistan så började kronouppbörden på den tid som förut var kungjord i sockenkyrkorna. Skatten hette ”grundskatt” och ålåg alla gårdar med i mantal satt jord och var föga älskad av bönderna, för den utkrävdes årligen med samma belopp vare sig det var god skörd eller missväxt. Kronofogde Eklund var en sträng herre. Skattsedeln skulle ligga rätt och pengarna var jämna och färdigräknade. En bonde kom fram till bordet och började plocka fram och räkna pengar, men fogden strök alltsammans ned i golvet och ropade: Fram nästa man!”

*(Minne från Rotebro gästgivargård
1884–89, nedtecknat av J Nyberg)*

Skatteskulder och uppbördsförluster

- Uppbördsförlusterna, som uppstår till följd av att faktiskt fastställda skatter inte till fullo blir betalda, uppgick år 2006 till ca 4,5 miljarder kronor eller 0,3 procent av den totala skatteuppbörden. Detta betyder att uppbördsförlusterna minskat med ca 0,1 miljard kronor jämfört med året innan.
- En viktig förklaring till svängningarna av uppbördsförlusten är konkursutvecklingen. Under 2006 gick 6 160 företag i konkurs och 13 842 anställda blev uppsagda, vilket är en minskning jämfört med 2005.
- Den 31 december 2006 fanns i Kronofogdens register ca 135 000 individer och 47 000 aktiebolag och andra juridiska personer registrerade för skatteskulder.
- De samlade skatteskulderna hos Kronofogden uppgick vid utgången av år 2006 till nära 45 miljarder kronor.

9.1 Inledning

En viss del av de skatter som påförs landets skattskyldiga betalas aldrig, av olika skäl. Detta betyder att det finns en differens mellan totalt fastställda skatter och totalt inbetalda skatter. Denna differens brukar med ett ord kallas uppbördsförlust. Till skillnad mot betalningar som uteblir på grund av skattefel, med vilket avses såväl medvetet fusk som oavsiktliga fel i uppgiftslämnandet, går det att exakt beräkna uppbördsförlustens storlek. I detta kapitel presenteras uppgifter som visar uppbördsförlustens storlek, sammansättning och förändring de senaste åren tillsammans med kommentarer och annan statistik som har betydelse i sammanhanget. Källmaterialet till detta kapitel består i huvudsak av specialbearbetningar av Kronofogdens indrivningsstatistik för 2006 och tidigare år.

9.1.1 Många orsaker till att inte skatten betalas

Det finns många olika skäl till att skattskyldiga inte betalar de skatter som påförts dem. I de flesta fall har företaget eller den enskilde ofrivilligt hamnat i en situation som medför betalningssvårigheter, t.ex. arbetslöshet, sjukdom, bristande ekonomisk planering eller en satsning på en mindre lyckad affärsidé. För större delen av uppbördsförlusterna torde därför den enskilda betalningsmoralen ha mindre betydelse. Exakt i vilken omfattning skattskyldiga medvetet låter bli att betala påförda skatter är inte känt. Man kan undgå att betala påförda skatter genom att lämna oriktiga uppgifter om sina tillgångar och ekonomi till Kronofogden eller genom att inte alls lämna några uppgifter. Man kan också göra egendom oåtkomlig för Kronofogdens indrivningsåtgärder t.ex. genom att föra den utomlands eller anlita bulvan.

9.1.2 Restföring – indrivning – preskribering

Fastställda skatter som inte betalas restförs, dvs. det administrativa ansvaret att driva in skulden tas över av Kronofogden. Indrivningen kan i vanliga fall fortgå under en tidsperiod av fem år, varefter skatteskulder normalt preskriberas.

En del av de skatteskulder som från början restförts återkallas från indrivning. Det vanligaste skälet till återkallelse är att ett tidigare fattat beslut av någon anledning ändrats av Skatteverket. Därför bör man, som görs i tabellerna nedan, skilja på det sammanlagda belopp som restförs brutto och det som återstår netto efter det att vissa belopp återkallats. Uppbördsförlusten utgörs av nettobeloppet sedan detta reducerats med de inbetalningar som gjorts till Kronofogden.

9.2 Influtna belopp efter åtgärd

Av de belopp gäldenärerna betalade in till Kronofogden avseende allmänna mål, dvs. skulder till det allmänna, kom ca 29 procent in som en följd av exekutiva åtgärder, som avbetalningsplaner, löneexekution, konkursutdelning, exekutiva försäljningar, ackordsbeslut m.m. Ca 5,5 procent av inbetalningarna var ett resultat av maskinella åtgärder, t.ex. avräkning av överskjutande skatt mot restförda skulder. Resterande del av inbetalningarna, ca 65 procent, inkom huvudsakligen utan andra åtgärder än ett första krav med eventuella påminnelser.

9.3 Uppbördsförlusternas storlek och sammansättning

De belopp som restförs hos Kronofogden har de senaste åren motsvarat 1-1,3 procent av fastställda skatter. Efter korrigering för belopp som återkallats och betalats till Kronofogden har uppbördsförlusten under de senaste åren uppgått till mellan 0,3 och 0,4 procent av den totala skatteuppbörden (9.1 Tabell). Uppbördsförlusten för inkomstskatt, arbetsgivaravgifter, mervärdesskatt och punktskatter minskade från år 2005 till år 2006 med 0,1 miljarder kronor till 4,5 miljarder kronor. Uppbördsförlusten i procent av fastställda skatter minskade marginellt från 0,34 procent till 0,32 procent.

9.1 Tabell

Restföring och uppbördsförluster för de stora skatteslagen (exkl. dröjsmålsavgifter m.m.), löpande priser, mdkr
Tax arrears and collection losses (excl. penalty interest etc.), current prices, BSEK

	Exkl. punktskatter				Inkl. punktskatter					
	Excl. excise duties				Incl. excise duties					
	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2005	2006
Totala skatter och avgifter (Total taxes)	758	737	756	929	944	1 161	1 164	1 283	1 356	1 423
Nyrestfört brutto (<i>New arrears for the year</i>)	12,3	15,7	14,8	12,2	11,6	14,1	15,5	12,8	13,1	11,0
Återkallat (<i>Arrears withdrawn</i>)	-2,3	-3,8	-3,5	-2,9	-2,5	-4,4	-4,1	-3,1	-3,7	-2,2
Restfört netto (<i>Arrears net</i>)	10,0	11,9	11,3	9,2	9,1	9,7	11,4	9,6	9,3	8,9
Betalt (<i>Paid</i>)	-2,5	-3,3	-3,9	-3,5	-3,9	-5,1	-5,0	-4,6	-4,7	-4,3
Uppbördsförlust (Collection loss)	7,5	8,6	7,4	5,7	5,2	4,5	6,3	5,0	4,6	4,5
Uppbördsförlust i % av totalt fastställda skatter (<i>Collection loss in % of total settled taxes</i>)	1,0%	1,2%	1,0%	0,6%	0,5%	0,4%	0,5%	0,4%	0,3%	0,3%

Anm: I "de stora skatteslagen" ingår i statistiken för åren 1990-1996 inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms. Fr.o.m. år 1998 har även punktskatterna hänförs till de stora skatteslagen. Uppbördsförlusten för de mindre skatteslagen uppgick 2006 till 60 miljarder kronor. Till de mindre skatteslagen har hänförs bl.a. arvs- och gåvoskatt, stämpelskatt samt tull och andra införselavgifter.

Källa: Skatteverket, bearbetning av Kronofogdens indrivningsstatistik, Konjunkturinstitutet och budgetpropositionen 2007/08:1.

9.3.1 Uppbördsförlusternas förändring på lång sikt

I 9.2 Tabell visas uppbördsförlusternas fördelning mellan fysiska och juridiska personer de tio senaste åren. Av tabellen framgår att det är de juridiska personerna som svarar för den största variationen i uppbördsförlusterna. Den totala uppbördsförlusten för fysiska personer har också varierat något sedan 1996, men i mindre omfattning.

I 9.3 Diagram visas utvecklingen av antalet konkurser och antalet anställda i konkursdrabbade företag. I början av 1990-talet ökade konkurserna kraftigt som en följd av finanskrisen och lågkonjunkturen. Därefter minskade konkurserna successivt från 21 200 år 1992 till 6 600 år 1999. Antalet anställda i konkursföretag minskade på samma sätt, från ca 80 000 1992 till ca 15 000 år 1999. År 2000 började antalet konkurser öka igen och antalet företag i konkurs ökade kontinuerligt under 2000-talets fyra första år. Den uppåtgående trenden bröts år 2004 och år 2005 och 2006 fortsatte siffrorna nedåt. År 2006 gick 6 160 företag i konkurs (en minskning med 9 % jämfört med år 2005) och 13 842 anställda drabbades (en minskning med 6 % jämfört med år 2005). Tidigare år har ökningen av antalet konkurser till stor del berott på neddragningar inom branschen datakonsulter och databyråer. Under år 2005 drabbades främst företag inom post- och telekommunikationsbranschen och under år 2006 drabbades främst företag inom kategorin "hotell och restauranger".

9.2 Tabell

Fördelning av uppbördsförlusterna mellan fysiska och juridiska personer 1996-2006, mnkr

Distribution of tax arrears and collection losses on individuals and legal entities 1996-2006, MSEK

År Year	Fysiska personer Individuals	Juridiska personer Legal entities	Totalt Total
1996	1 473	4 249	5 722
1997a	1 777	3 449	5 226
1997b	1 813	3 536	5 349
1998	2 179	2 993	5 172
1999	1 848	3 835	5 683
2000	1 997	2 532	4 529
2001	1 929	2 913	4 842
2002	2 152	4 181	6 333
2003	1 541	3 610	5 151
2004	1 392	3 614	5 006
2005	1 347	3 280	4 627
2006	1 679	2 852	4 531

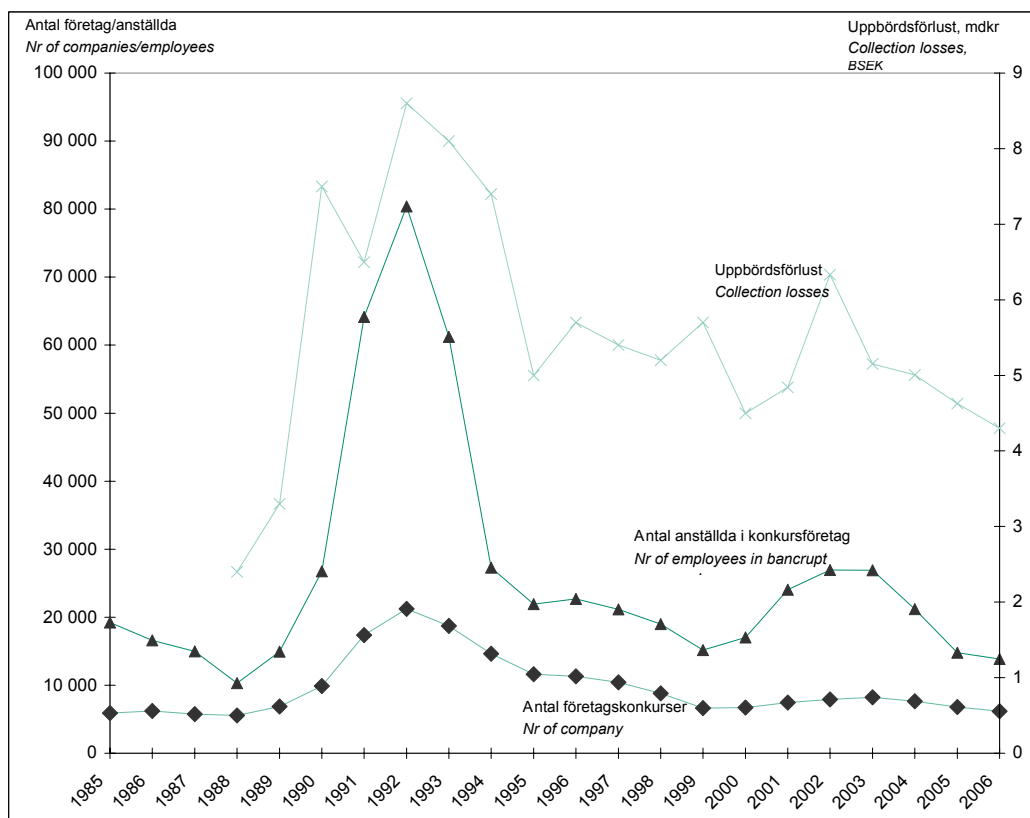
Anm: Beloppen avser "de stora skatteslagen". För året 1996 avser de inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms. Fr.o.m. 1998 har även punktskatterna förts till de stora skatteslagen. För att uppnå jämförbarhet med tidigare år redovisas vid 1997a uppbördsförlusten exkl. punktskatter, vid 1997b redovisas den inkl. punktskatter.

Källa: Skatteverket, Kronofogdens indrivningsstatistik

9.3 Diagram

Uppbördsförluster och företagskonkurser, belopp, antal konkurser och antal anställda i konkursföretag, 1985-2006

Collection losses and company bankruptcies, amount, number of bankruptcies and number of employees in bankrupt companies, 1985-2006

Källa: Uppbördsförluster: bearbetning av Kronofogdens indrivningsstatistik. Antalet konkurser och antalet anställda: Institutet för tillväxtpolitiska studier.

Vid utgången av år 2006 avsåg 23 procent av de totala skatteskulderna för fysiska personer fordringar på grund av konkurser. För juridiska personer var motsvarande andel 57 procent (framgår av 9.5 Tabell). Konkursen står alltså för en stor del av uppbördsförlusterna för juridiska personer, medan sådana endast förklarar en mindre del av uppbördsförlusterna för fysiska personer. Eftersom juridiska personer står för större delen av variationen av uppbördsförlusterna ligger det nära till hands att anta att denna variation till stor del förklaras av konkursutvecklingen.

9.3.2 Fördelning av uppbördsförlusterna

Före skattekontots införande år 1998 redovisades och betalades de olika typerna av skatter och avgifter separat. I och med skattekontots införande särskiljs inte betalningarna av inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms. Allt betalas in på samma konto, även om de olika skatterna och avgifterna fortfarande redovisas separat. Detta innebär att ett debiterat men obetalt

belopp, som går till restföring, numera inte kan hänföras till en viss skatt eller avgift.

Fortfarande restförs dock enskilda skatter eller avgifter enligt det äldre systemet. Detta sker i första hand efter omprövningsbeslut av tidigare års skatter eller avgifter, t.ex. i samband med skatterevisioner. Tidigare års restförda skulder betalas också fortfarande i måttligt stor omfattning. Det finns därför alltså anledning att separera den totala uppbördsförlusten efter skatteslag. Med tiden kommer dock alla skatteslag, utom punktskatterna, att återfinnas under posten "underskott på skattekontot". I 9.4 Tabell visas uppbördsförlusterna år 2006 för fysiska och juridiska personer fördelade på olika skatteslag. Som framgår av tabellen är "underskott på skattekontot" den helt dominerande posten. För de olika skatteslagen är beloppen betydligt mindre, och för vissa poster t.o.m. negativa. Förklaringen till att uppbördsförlusten för vissa skatteslag är negativ är att betalningarna för tidigare års restförda skulder varit större än det senaste årets restföringar.

9.4 Tabell

Uppbördsförlosternas sammansättning 2006 fördelat på om betalningsansvaret ligger på fysiska eller juridiska personer, mnkr

Tax arrears and collection losses in 2006 by type of tax and payment liability, MSEK

	Restfört brutto New arrears of the year	Återkallat pga. Arrears withdrawn due to		Betalt Paid	Uppbördsförlust Collection loss
		betalning payment	nedsättning reduction of tax		
A. Fysiska personer (Individuals)					
Källskatt/arbetsgivaravgifter (Tax deducted at source/employers' soc.sec. contr.)	0	0	0	1	-1
F-skatt m.m. (Prel. tax self-employment)	0	0	0	0	0
Kvarstående skatt (Residual tax)	2	5	12	3	-18
Tillkommande skatt (Additional tax)	63	0	33	31	-2
Moms (VAT)	4	0	0	3	1
Underskott skattekontot (Deficit on tax account)	4 644	0	1 219	1 733	1 692
Punktskatter (Excise duties)	10	0	0	2	8
Summa "de stora skatteslagen" (Total above)	4 723	5	1 265	1 774	1 679
Summa "övriga skatter" (Total other taxes)	123	30	11	49	34
Summa skatter (Total)	4 846	35	1 275	1 823	1 712
B. Juridiska personer (Legal entities)					
Källskatt/arbetsgivaravgifter (Tax deducted at source/employers soc.sec. contr.)	3	0	2	16	-15
F-skatt m.m. (Prel. tax corporations)	0	0	0	0	-1
Kvarstående skatt (Residual tax)	0	0	0	7	-7
Tillkommande skatt (Additional tax)	90	0	7	36	48
Moms (VAT)	5	0	2	20	-17
Underskott skattekontot (Deficit on tax account)	6 204	0	887	2 476	2 841
Punktskatter (Excise duties)	4	0	0	1	3
Summa "de stora skatteslagen" (Total above)	6 307	0	899	2 556	2 852
Summa "övriga skatter" (Total other taxes)	47	8	4	9	26
Summa skatter (Total)	6 354	8	902	2 565	2 879

Anm: Exkl. dröjsmålsavgifter

Källa: Kronofogden, bearbetning av indrivningsstatistiken.

9.4 Skuldbalansen

Skatt som restförs men inte betalas ligger normalt kvar i Kronofogdens register under fem år. Därefter preskriberas beloppen och indrivningsåtgärderna upphör. Inom femårsperioden överförs skulder till passiv indrivning om den aktiva indrivningen inte längre ger några resultat, dvs. då det konstateras att gäldenären saknar utmättningsbara tillgångar. Skulder som förts över till passiv indrivning bevakas dock i samband med t.ex. utbetalning av över-skjutande skatt eller annan återbetalning. De kan även leda till aktiv indrivning om det framkommer att nya omständigheter föreligger. I särskilda fall kan indrivningsperioden förlängas. T.ex. kan det hända

om någon gjort egendom oåtkomlig för indrivning genom att föra den utomlands. Något förenklat kan de skatteskulder som finns i balans hos Kronofogden sägas bestå av de fem senaste årens restföringar som inte blivit betalda.

9.4.1 Skatteskulderna ca 45 miljarder

9.5 Tabell visar statens samlade fordringar för skatter vid utgången av år 2006. De samlade fordringarna för skatter uppgick till 43,8 miljarder kronor. Av detta belopp avser 12,8 miljarder kronor individer och 31 miljarder kronor aktiebolag och andra juridiska personer. På beloppen för skatter tillkommer 0,9 miljarder kronor för dröjsmålsavgifter, kostnadsränta m.m. som

påförts under den tid skatterna eller avgifterna varit obetalda. Inklusivt dröjsmålsavgifter m.m. uppgick skattefordringarna vid utgången av år 2006 till 44,7 miljarder kronor.

Tabellen är uppdelad efter fordringar som avser konkurser och övriga fordringar. Konkursfordringarna är i sin tur uppdelade efter om konkursen är avslutad eller inte, medan övriga fordringar är uppdelade efter om de är föremål för aktiv eller passiv indrivning. Fordringar som avser ännu inte avslutade konkurser kan fortfarande bli

aktuella för konkursutdelning, medan utdelning på fordringar som avser avslutade konkurser är att betrakta som betydligt mer osannolik. Vad gäller övriga fordringar är utsikterna för betalning betydligt större om de är föremål för aktiv indrivning än passiv.

Av de totala skattefordringarna avser 32 procent avslutade och 14 procent ej avslutade konkurser. Övriga passiva fordringar utgör 37 procent och övriga aktiva fordringar utgör 16 procent av skattefordringarna.

9.5 Tabell

Skuldbalansen för skatter (exkl. preskriberade belopp), sammansättning vid utgången av år 2006, mdkr

Closing balances of tax receivables (excl. statute-barred amounts), at the end of year 2006 by status, BSEK

	Skatter exkl. dröjsmålsavgifter m.m. Taxes excl. penalty interest on arrears			Dröjsmålsavg. m.m. Penalty interest	Summa inkl. dröjsmålsavg. m.m. Sum incl. penalty interest	Andel i % Share in %
	Fysiska personer Individuals	Juridiska personer Legal entities	Summa skatter Total taxes			
	Konkurser avslutade (Bankruptcies concluded) varav bolagskonkurser (of which company bankruptcies)	2,1	12,2			
Konkurser ej avslutade (Bankruptcies not yet concluded)	0,8	5,5	6,3	0,1	6,3	14%
Övriga passiva (Others, passive collection)	4,7	11,7	16,4	0,3	16,7	37%
Övriga aktiva (Others, active collection)	5,2	1,5	6,8	0,3	7,1	16%
Summa (Total)	12,8	31,0	43,8	0,9	44,7	100%

Källa: Kronofogden, bearbetning av indrivningsstatistiken.

9.4.2 Gamla fordringar osäkra fordringar

Varje år görs, bl.a. för Skatteverkets bokslut, en värdering av hur stor del av den totala skulden som kan förväntas bli betald under de år som återstår för indrivning. Värderingen utgår från det betalningsmönster som funnits tidigare. Av skuldbalansen vid utgången av år 2006 om ca 45 miljarder kronor (skatter inkl. dröjsmålsavgifter) beräknas ca 3,8 miljarder kronor bli betald innan preskription.

När man ser närmare på betalningsmönstret visar det sig att betalningarna av skatteskulderna är koncentrerad till de senaste åren. 9.6 Tabell visar fordringarna avseende skatter fördelat efter restföringsår. I samma tabell visas hur de betalningar

som gjorts till Kronofogden under år 2006 fördelar sig på de olika årgångarna. Genom att relatera betalningarna till fordringarna får man en betalningskvot som visar hur stor andel av den återstående skulden som blivit betald under året. Restföringsåret betalades 33 procent och året därpå 8 procent av återstående skuld. Efter dessa båda år minskade betalningarna till några få procent om året. Denna fördelning visar således att fordringarna, totalt sett, är att betrakta som mer osäkra ju äldre de är. Förutsatt att betalningarna inte permanent antar ett annat mönster, än det som kunnat iaktas de senaste åren, kommer sammantaget ungefär 40 procent av den skatteskuld som restförs hos Kronofogden att bli betald innan den preskriberas.

9.6 Tabell

Skuldbalans, betalningar och betalningsandel efter preskriptionsår, exkl. dröjsmålsavgifter m.m., mdkr

Balances of tax receivables and payments to the enforcement service by the year the arrears arose, excl. penalty interests etc., BSEK

Huvudsakligt restföringsår	Preskriptionsår	Skulder ackumulerade under 2006	Fordringar skatter per 2006-01-01	Betalt till KFM avseende skatter under 2006	Betalningskvot i %
Year the arrears arose	Year the debt lapses	Claims accumulated 2006	Claims as per 2006-01-01	Paid debt during 2006	Payment, fraction in %
2006	2011	9,9		3,2	33%
2005	2010		6,9	0,5	8%
2004	2009		6,5	0,1	2%
2003	2008		6,7	0,1	2%
2002	2007		7,5	0,1	2%
2001	2006		5,9	0,1	2%
2000	preskriberat innan 2006		2,0	0,1	4%

Källa: Kronofogden, bearbetning av indrivningsstatistiken.

9.5 Antal med skatteskulder

Antalet fysiska och juridiska personer som fanns restförda för skulder hos Kronofogden uppgick den 31 december 2006 till 486 000 (9.7 Tabell). Av dessa skuld-satta s.k. gäldenärer ingick skatteskulder i 182 000 fall, varav 135 000 avsåg fysiska och 47 000 juridiska personer. Antalet gäldenärer med skatteskulder har minskat under 2000-talet. Av den vuxna befolkningen

hade knappt två procent restförda skatteskulder 2006. För juridiska personer är det svårare att ange ett relevant andelstal på grund av att många juridiska personer har en vilande verksamhet – detta gäller i särskilt hög grad konkursföretagen. Totalt finns i Skatteverkets register över en halv miljon juridiska personer. Antalet juridiska personer som faktiskt debiterats inkomstskatt var det senaste året ca 293 000.

9.7 Tabell

Antal gäldenärer i slutet av året, tusental

Number of debtors at the end of the year, thousands

	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totalt (A- och E-mål) (All claims incl. private)	440	577,5	567	560	541	521	513	497	486
varav med skuld i A-mål (of which public claims)		526,2	494	487	468	446	431	411	400
varav med skatteskuld (of which tax claims)		373	275	259	243	221	200	188	182
varav fysiska personer (of which individuals)		251	210	199	186	167	148	138	135
varav juridiska personer (of which legal entities)		122,1	64	60	57	54	52	50	47

Anm: E-mål avser "enskilda mål" dvs. skulder till "privata sektorn" (t.ex. leverantörsskulder och bankskulder). A-mål omfattar skulder till "det allmänna". Bland A-målen återfinns utöver skatter bl.a. parkeringsböter, obetalda TV-licenser och studiemedel.

Källa: Kronofogden.

Skatteskulderna ojämnt fördelade

Av de fysiska personerna med skatteskuld kan ca 8 600 räknas som näringsidkare. Den genomsnittliga skulden för dessa var ca 218 000 kr. Motsvarande siffra för övriga privatpersoner var ca 87 000 kr. För juridiska personer var genomsnittet ca 432 000 kr. Fördelningen av skuldbeloppet på storlek är dock skev och genomsnittsvärden kan vara missledande. Av tabellerna 9.8 och 9.9 framgår andelarna för gäldenärernas skatteskulder fördelade efter beloppsintervall.

Bland individer med skatteskuld är skulden mindre än 5 000 kr i 40 procent av

skuldfallen. Dessa skuldfall svarade emellertid för knappt en procent av den samlade skatteskulden för individerna. Det är 1,2 procent av individerna som har skatteskulder över 1 miljon kronor och andelen av skuldsumman för dessa uppgick till 41 procent. För juridiska personer är de stora skuldbeloppen än mer framträdande. Det fanns 3 900 juridiska personer (drygt åtta procent av gäldenärerna) med miljonskulder i skatter men dessa svarar för hela 73 procent av de juridiska personernas samlade skatteskulder.

9.8 Tabell

Fysiska personer med skatteskuld i utsökningsregistret den 31 december 2006 fördelade efter beloppsintervall

Individuals – distribution of tax debtors and of total amounts claimed, 31 December 2006

Beloppsintervall, tkr Amount between, KSEK	Fördelning Distribution		Fördelning Distribution	
	antal number	andel i % share, %	mnkr MSEK	andel i % share, %
- 1	20 915	15,5%	10	0,1%
1 - 5	34 850	25,8%	89	0,7%
5 - 25	33 329	24,7%	398	3,1%
25 - 100	23 417	17,4%	1 251	9,8%
100 - 200	9 510	7,0%	1 358	10,6%
200 - 1 000	11 235	8,3%	4 516	35,2%
1 000 -	1 681	1,2%	5 194	40,5%
Summa (Total)	134 937	100,0%	12 816	100,0%
varav näringsidkare (of which self-employed)	8 632	6,4%	1 908	14,9%
varav övriga personer (of which other persons)	126 305	93,6%	10 857	84,7%

Källa: Kronofogden, bearbetning av indrivningsstatistiken.

9.9 Tabell

Juridiska personer med skatteskuld i utsökningsregistret den 31 december 2006 fördelade efter beloppsintervall

Legal entities – distribution of tax debtors and of total amounts claimed, 31 December 2006

Beloppsintervall, tkr Amount between, KSEK	Fördelning Distribution		Fördelning Distribution	
	antal number	andel i % share, %	mnkr MSEK	andel i % share, %
- 1	4 267	9,0%	2	0,0%
1 - 5	7 692	16,2%	20	0,1%
5 - 25	8 094	17,1%	101	0,5%
25 - 100	9 655	20,3%	550	2,7%
100 - 200	4 857	10,2%	702	3,4%
200 - 1 000	8 972	18,9%	4 121	20,1%
1 000 -	3 929	8,3%	14 986	73,2%
Summa (Total)	47 466	100,0%	20 482	100,0%

Källa: Kronofogden, bearbetning av indrivningsstatistiken.

*Skatterna
bär upp
vår
åldrings-
vård*

Att få åldras utan oro

Förr i tiden betydde ålderdom ofta nöd. I våra dagars Sverige behöver ingen se fram mot ålderdomen med oro. Med hjälp av våra skatter har vi skapat en åldringsvård, som skänker ett mått av trygghet. Vårt samhälle är – trots sina brister – dock ganska gott att leva i.

Den gamle slipper oro, den sjuke kan få vård, de unga kan få utbildning, barnbidragen betyder god hjälp i många familjer.

Men – detta får vi inte gratis. Av vår inkomst får vi avstå en del i form av skatt. Den trygghet vi kan känna vid sjukdom, arbetslöshet och på ålderdomen, den har vi skaffat oss med dessa skattepengar.

Deklarera ärligt

Vår åsikt om skatterna, den skall vi uttrycka med vår röstsedel – och inte genom en *felaktig deklaration*, som låter de lojala betala vad andra undandrar sig. Det är alla politiska riktningar ense om.

Utsätt Er inte för den oro, som alltid följer med en falskdeklaration. Brevet som ramlade in i brevlådan, är det en begäran från taxerings-

myndigheterna om ytterligare kontroll? Telefonsignalen som hörs, är det polisen som vill ha ett samtal?

Dagligen kan vi läsa i tidningarna hur kontrollen skärpts, hur falskdeklaration upptäckts. Endast den som utsatts för det, förstår helt vad det innebär. Tänk på att det är många som skulle vilja ha sin deklaration oskriven, oinlämnad – som Ni ännu har.

Vad varje deklarerant bör veta

Förutom den undandragna skatt som falskdeklaranten får betala, stadgar skattestrafflagen böter upp till 5 gånger det undandragna beloppet eller fängelse eller straffarbete upp till 2 år.

3 §

Den som frivilligt rättar oriktig uppgift vare fri från straff.

Finansdepartementet genomförde 1955 en annonskampanj för att få svenska folket att deklarerera ärligt. Man hade en serie annonser som infördes i 143 tidningar runt om i landet. Man vädjade till skattbetalarna att deklarerera ärligt och talade om vad man fick för pengarna.

”Skatterna bär upp försvaret”,

”Att bli sjuk utan att bli ruinerad”, ”Våra skolor danar framtidens Sverige”,

”Att få åldras utan oro”.

IO

Fel och fusk

10.1 Inledning

Detta kapitel handlar om skatteundandragande och skattefusk. Med skatteundandragande och skattefusk torde man i vanligt språkbruk avse felaktiga handlingar som görs medvetet och i syfte att undgå skatt t.ex. genom att man undanhåller eller redovisar en inkomst/inkomstkälla för lågt eller medvetet gör ett felaktigt eller för stort avdrag. Skattskyldiga gör emellertid också fel av slarv eller ren okunnighet. Benämningen skattefel använder Skatteverket som sammanfattande begrepp för både avsiktliga och oavsiktliga fel. Skälet är naturligtvis att man oftast inte kan avgöra varför den skattskyldige gjort fel.

Skattskyldiga kan undandra skatt dels genom att undgå att bli beskattade, dels genom att undgå att betala påförd skatt. Att undandra sig betalning av påförd skatt behandlas inte här.

Skatteundandragande genom att undgå att bli beskattad är till sin natur fördolt. Av det följer att det är svårt att bestämma dess omfattning och utbredning. Trots detta finns det olika metoder som kan användas för att skapa sig en bild av den totala omfattningen av fel och fusk. Men det finns inte en metod som ensam kan förklara allt. I stället blir det fråga om att med olika metoder försöka ringa in den mest troliga omfattningen. Men slutresultatet blir under alla förhållanden osäkert.

Sedan vi i nästa avsnitt (10.2) behandlat olika begrepp och undersökningsmetoder beskrivs i tur och ordning skattningar av:

- Svartarbetets omfattning (avsnitt 10.3)
- Skattefusk kopplat till individernas finansiella tillgångar (avsnitt 10.4)
- Skattefusk med vissa punktskattebelagda varor (avsnitt 10.5)
- Gränsöverskridande transaktioner (avsnitt 10.6)
- Löntagarnas deklarationsfusk (avsnitt 10.7)
- Problembanscher (avsnitt 10.8)
- Skatteverkets bedömning av skattefelets storlek (avsnitt 10.9)

Kapitlet avslutas med vad man tror sig veta om skattefusks orsaker (avsnitt 10.10) och dess effekter (10.11).

10.2 Terminologi och olika undersökningsmetoder m.m.

10.2.1 Olika begrepp

För att ringa in vad som är känt om skattefusks omfattning är det lämpligt att dela in fusk i ”realt” fusk, dvs. fusk kopplat till att arbete utförs, och finansiellt fusk kopplat till kapitalavkastning. Därutöver förekommer illegala aktiviteter och transaktioner som kan innebära ett skatteundandragande, t.ex. hembränning, smuggling, momsbedrägerier och fusk i inkomstdeklarationen exempelvis genom att yrka för stora avdrag.

De flesta undersökningar som gjorts har varit inriktade på det reala fuskets dvs. svartarbetets omfattning. Men det har även gjorts några undersökningar om t.ex. individernas kapitalfusk och om illegala aktiviteter såsom hembrännings omfattning. Metoderna ringar i allmänhet in de undandragna inkomsterna. Man kan teoretiskt beräkna skatteundandragandet på dessa inkomster. Hur mycket skatt samhället i verkligheten går miste om i form av skatteintäkter kan däremot inte anges, eftersom den svarta verksamheten skulle ha fått en annan omfattning och skett till andra priser om den varit beskattad.

10.2.2 Direkta och indirekta metoder

Metoderna att försöka mäta skattefusks omfattning kan delas in i indirekta och direkta metoder. De indirekta metoderna bygger på antagandet att den svarta verksamheten (fusk) lämnar spår t.ex. i samhällsekonomin. De indirekta metoderna bygger i de flesta fall på att man bearbetar den offentliga statistiken på ett sådant sätt att man genom jämförelser kan dra slutsatser om förekomsten och omfattningen av svart verksamhet. Vid bearbetningen

uppkommer differenser som kan vara en indikator på oredovisade/dolda inkomster eller tillgångar. Men osäkerheten är stor. En differens kan också vara tecken på fel och brister i statistiken. I en del fall kan metoden som sådan eller den praktiska hanteringen av den ifrågasättas. I den mån man bedömer att det rör sig om dolda inkomster är frågan vad de i så fall består av och om det handlar om inkomster som ska beskattas i Sverige eller inte. Ett problem med de indirekta metoderna är således att de inte ger några – eller mycket begränsade – ledtrådar till fortsatt analys av vad de dolda inkomsterna består av.

De direkta metoderna innebär att man försöker kartlägga omfattning och ut-

bredning. Exempel på direkta metoder är intervjuundersökningar baserade på slumpmässiga urval av befolkningen eller slumpmässiga revisioner. Fördelen med de direkta metoderna är att man kan få grepp om den svarta sektorns struktur t.ex. ifråga om branscher eller regioner och fördelning på ålder, kön, inkomst m.m. En nackdel med de direkta metoderna är att de bara ger punkttestimat för den studerade gruppen (urvalet). Dessutom har undersökningsmetoderna svårt att fånga upp allt undandragande – man hittar inte allt fusk vid kontrollerna och personer svarar inte alltid sanningsenligt vid intervjuer.

10.1 Tabell

Översikt över indirekta och direkta metoder att mäta dolda aktiviteter och transaktioner

An outline of indirect and direct methods of measuring hidden activities and transactions

Metod Method	Indikation på Indication of	Underlag m.m. Basis etc.
Indirekta metoder (Indirect methods)		
Disponibel inkomstmetoden (makrodata)	Svarta arbetsersättningar	För hushållssektorn i nationalräkenskaperna jämförs inkomstanvändningen för konsumtion och sparande med de inkomster som redovisas till beskattning
<i>(Disposable income method [macro data])</i>	<i>(Black payments for work)</i>	<i>(For the household sector in the National Accounts consumption and savings are compared with income reported in tax returns)</i>
BNP-metoden	Svarta arbetsersättningar	Jämförelse av BNP mätt från användningssidan med BNP mätt från inkomstsidan
<i>(GDP-method)</i>	<i>(Black payments for work)</i>	<i>(GDP measured from an expenditure approach is compared to GDP measured from an income approach)</i>
Disponibel inkomst och utgiftsstruktur (mikrodata)	Underrapporterade inkomster för viss hushållskategori	Hushållsbudgetundersökningar. Jämförelse mellan inkomster och utgiftsstruktur för olika kategorier av hushåll
<i>(Structure of disposable income and spending [micro data])</i>	<i>(Underreporting of income in a specific category of household)</i>	<i>(Household budget surveys. Income compared to structure of spending)</i>
Skattebasmetoden	Dolda inkomster från utlandet	Inkomstskattebasen jämförs med konsumtionsskattebasen
<i>(Tax base method)</i>	<i>(Hidden income abroad)</i>	<i>(Income tax base compared to consumption tax base)</i>
Restposten i finansräkenskaperna	Hushållens dolda tillgångar i utlandet?	Över åren ackumulerat sparande som inte fångas upp i rapporteringen från finansiella institutioner m.m.
<i>(Unexplained difference in the Financial Accounts)</i>	<i>(Assets concealed abroad belonging to households?)</i>	<i>(Accumulated savings not covered by the reports from financial institutions)</i>
Momsdiskrepansen	Fusk med momsredovisningen	Teoretiskt beräknad moms enligt nationalräkenskapernas input-outputmodeller jämfört med faktiskt redovisad moms
<i>(VAT-discrepancy)</i>	<i>(VAT-fraud)</i>	<i>(Theoretically calculated VAT based on the National Accounts compared to VAT in tax returns.)</i>
Monetära metoder	Dolda aktiviteter som betalas med kontanter	Utvecklingen av kontant användningen. Beräkning av ett "överskott" av kontanter som inte förefaller kunna förklaras med normala aktiviteter
<i>(Monetary methods)</i>	<i>(Hidden activities cash paid)</i>	<i>(The development of cash transactions. A "surplus" of cash money is calculated that could not be explained by normal financial activities)</i>
Direkta metoder (Direct methods)		
Intervjuer	Främst inriktat på svartarbete	Enkäter, intervjuer
<i>(Surveys)</i>	<i>(Black work activities)</i>	<i>(Postal surveys, interviews)</i>
Skatteförvaltningens kontroller	Framkontrollerbart skattefusk inom olika delområden, olika företeelser	Sluppmässiga revisioner/kontroller där resultatet systematiseras så att slutsatser kan dras om helheten
<i>(Tax control)</i>	<i>(Tax evasion in different sectors, different tax evasion methods)</i>	<i>(Random audits designed to fit systematic analysis of results)</i>

Källa: Skattebasutredningen SOU 2002:47

10.3 Svartarbetets omfattning

10.3.1 Inledning

Det har gjorts flera försök att mäta storleken på den svarta sektorn i Sverige och andra länder. Intresset för denna form av beräkningar har ökat bland EU-länderna beroende på att en del av EU-avgiften baseras på bruttonationalinkomsten (BNI). Svartarbete ska ingå i beräkningarna, annars blir fördelningen av EU-avgifter orättvis mellan medlemsländerna. En annan del av EU-avgiften baseras på tullmedel och ländernas momsunderlag. Mellan EU-länderna finns därför också ett intresse av att tull och moms redovisas korrekt och att kontrollen fungerar.

Det är inte bekant om man i något land gör löpande undersökningar av omfattningen av den svarta sektorn. Enligt sammanställda undersökningar¹ ligger beräkningarna av svartarbetets omfattning i de nordiska och nordeuropeiska länderna i intervallet 2,5-6 procent av bruttonationalprodukten, BNP.

Svartarbetet är till sin natur fördolt och myndigheter kan inte få säker kunskap om det som människor försöker dölja. Men man kan få ökad kunskap. Ökad kunskap är viktig, för svartarbete handlar inte bara om skatter och skattebördans fördelning. I en svart ekonomi är produktionen inte lika effektiv vilket hämmar tillväxten i samhällsekonomin. Med svarta inkomster kan en individ få för mycket i bidrag. Ytterst handlar svartarbetet om förtroendet för medmänniskor, välfärdssamhället, samhällets institutioner och att regelverken uppfattas som rimliga och rättvisa.

10.3.2 Skatteverkets stora undersökning 2006 om svartarbete

Skatteverket får främst genom sin kontrollverksamhet stor kunskap om svartarbetet. Denna kunskap är dock beroende av vad som kontrolleras. Skatteverket behöver ytterligare kunskap för att träffa rätt i kontrollen, för att förhindra att fel uppkommer samt för att medverka till att förenkla och modernisera skattelagstiftningen.

Vid Skatteverkets analysenhet har åren 2005-2006 genomförts en kartläggning av svartarbetet. Det har varit en bred ansats

för att ge en allsidig belysning av svartarbetet. Syftet har varit att få en uppfattning om utbredning och omfattning på svartarbetet i dagens Sverige, attityder till svartarbete, svartarbetets orsaker och vad som kan göras för att motverka svartarbetet. Som ett led i kartlägningsarbetet har en rad undersökningar genomförts. Skatteverket har i en rapport² år 2006 redovisat de samlade undersökningsresultaten.

I det följande återges de viktigaste resultaten av studien.

10.3.3 Svartarbete = odeklarerade arbetsinkomster

Det första exempel gemene man nämner när svartarbete förs på tal är en hantverkare som gör ett jobb åt en privatperson "utan kvitto" eller när en företagare avlönar någon vid sidan av en reguljär anställning, t.ex. en person som jobbar tillfälligt på en restaurang. Svarta arbetsinkomster finns alltså både hos egenföretagare och hos anställda.

I de ovan nämnda fallen är den som köper svartarbetet och den som utför svartarbetet införstådda med att man till Skatteverket inte ska uppge arbetsinkomsten i fråga. Men det är naturligtvis också svartarbete om företagaren på ett korrekt sätt lämnar kvitto, men sedan låter bli att ta upp inkomsten i sin bokföring. Om företagaren eller den anställde får ersättning på annat sätt än i form av kontanter, till exempel med varor eller genom att få utnyttja köparens sommarstuga, spelar ingen roll. Även sådan ersättning ska enligt gällande regler beskattas. Privata utgifter som bokförs så att de belastar ett företags deklarerade inkomst av näringsverksamhet är alltså en dold arbetsinkomst (svartarbete). Med svarta arbetsinkomster³ menas därför:

- Ersättning för utfört arbete,
- som ska beskattas i Sverige
- men som man inte redovisar till Skatteverket

och de svarta inkomsterna kan som ovan nämnts indelas i:

- Oredovisad löneinkomst (lön/förmåner)
- Oredovisad företagarinkomst

¹ Sören Pedersen, *Skyggeökonomi i Vesteuropa*, Rockwool Fondens Forskningsenhet, Köpenhamn 1997

² Svartköp och svartjobb i Sverige. Del 1: Undersökningsresultat. Rapport 2006:4

³ För en utförligare definition se avsnitt 3.4 i Skatteverkets rapport 2006:4

10.3.4 Svenskarnas attityder till svartarbete

Allt svartarbete kan inte ”kontrolleras bort”. För att komma till rätta med svartarbetet är det därför viktigt att förstå vilka attityderna är till olika slag av svartarbete. Att jobba svart eller köpa tjänster svart uppfattas som en lindrig förseelse medan det uppfattas som en allvarlig förseelse att lämna felaktiga uppgifter i sin inkomstdeklaration.

Köp av hushållsnära tjänster har ett stort mått av individfokus över sig. Den samhällseliga aspekten finns nästan inte alls. Valet står inte mellan svart eller vitt utan mellan svart eller inte alls. Medborgarna är väl medvetna om att svartarbete är fel men samhällsargument är för svaga för att påverka handlandet.

Det anses inte vara rimligt att behöva sätta igång hela den administrativa apparaten – moms, arbetsgivaravgifter, deklaration av inkomst när individer byter hushållsnära tjänster med varandra. Lagstiftningen uppfattas därför inte som rimlig och rättvis när det gäller beskattningen av arbete som utförs åt familjemedlemmar utanför det egna hushållet och avser mindre belopp. Detta gör att överträdelser av skattelagstiftningen är vanlig. I synen på svartarbete finns för närvarande en klar obalans mellan det allmänna rättsmedvetandet och skattelagstiftningen. Detta bidrar sannolikt till att det generella fördömandet av svartarbete som fenomen inte är tydligare. Skatteverket har i en rapport⁴ lagt fram förslag som syftar till att skattesystemet i denna del uppfattas som mer rimligt och rättvist.

10.2 Tabell

Om du skulle ha köpt ett arbete svart, vad tror du då du skulle ha gjort efteråt? 2005 If you had bought a black service, what do you think you would have done afterwards? 2005

Andel som svarat "ja" på frågan	Alla	Köpt svart	Köpt svart för > 5 tkr
Proportion who answered "yes" to the question:	All	Bought black	Bought black for > 5 KSEK
Ha dåligt samvete? (<i>Had a bad conscience?</i>)	24	6-	4-
Berätta om det för de närmaste? (<i>Told family?</i>)	41	44	55+
Berätta om det för vänner? (<i>Told friends?</i>)	26	28	33
Tala öppet om det med vem som helst? (<i>Talked openly about it to anyone?</i>)	6	8	11+
Känna mig nöjd över en bra affär? (<i>Felt happy about doing a good business?</i>)	43	61+	69+
Skulle tycka att det inte var någon skillnad mot andra köp? (<i>Would think there was no difference from making any other purchase?</i>)	32	42+	46+

Källa: Skatteverkets rapport 2006:4, tabell 7

De som köpt svart har i mycket liten utsträckning dåligt samvete för detta. I stället känner sig en stor majoritet av dem nöjda med att ha gjort en god affär. Detta är naturligtvis ett av skälen till att de som köpt i större utsträckning än andra berättar om det för sina närmaste och för vem som helst.

De som köper svart och jobbar svart motiverar sitt handlande med olika argument. Ett ofta anfört argument är hur personer i ledande ställning bryter mot reglerna i samhället. De som köpt svart har inte gjort det för att gynna Sverige som land. Men de som agerat på den svarta marknaden vill naturligtvis gärna för sig själva och andra motivera sitt handlande med att det de gjort i själva verket är bra på något sätt.

Det är mycket stor skillnad i acceptans mellan att för svartarbete anlita en nära släkting jämfört med en person som har A-kassa, sjukpenning eller socialbidrag. Svart arbetskraft i organiserad form är ett beteende som upprör. Den exploatering och det utnyttjande som följer med svart arbetskraft uppfattas som en mycket negativ del av ekonomin.

Olika undersökningar indikerar att i jämförelse med andra länder är köp av svartarbete relativt vanligt i Sverige och vissa tecken finns på att skattemoralen har sjunkit. Detta sammanhänger sannolikt med generella förskjutningar i inställningen till vilka skyldigheter och vilka rättigheter medborgarna har gentemot samhället.

⁴ Svartköp och svartjobb i Sverige. Del 2: Möjliga åtgärder mot svartarbete och bidragsfusk. Rapport 2007:1

10.3 Tabell

Svartarbete är nödvändigt för att hålla Sverige i gång, 2005, andel i procent Black work is necessary to keep Sweden going, 2005, share in percent

Svartarbete är nödvändigt.... ?	Alla	Köpt svart	Köpt svart för > 5 tkr
Black work is necessary....?	All	Bought black	Bought black for > 5 KSEK
Instämmer inte (<i>Does not agree</i>)	50	33	26
Varken eller (<i>Neither nor</i>)	27	33+	28
Instämmer (<i>Agree</i>)	22	32	45
Ej svar (<i>No answer</i>)	1	1	0
Medelvärde (Average)	3,17	3,86+	4,20+

Anm: + anger statistiskt signifikant högre värde

Källa: Skatteverkets rapport 2006:4, Demoskops panelundersökning, bilaga 5, sjugradig skala med 4 som medelvärde

10.3.5 Omfattningen på svartarbetet

Nationalräkenskaperna (NR): Svarta inkomster på 115-120 miljarder kronor

Bruttonationalprodukten (BNP) är värdet av alla de varor och tjänster som produceras i landet för användning till konsumtion, investeringar och export. BNP ska inkludera även dold produktion. Den mest heltäckande skattningen av dolda arbetsinkomster är den som kan fås indirekt via NR. NR inkluderar nämligen även dolda inkomster från produktivt arbete som avsetts på marknaden. I nationalräkenskaperna finns en diskrepans mellan officiellt redovisad inkomst för hushållssektorn och hushållens utgifter. I Sverige har diskrepansen beräknats till ca 5 procent av BNP vilket motsvarar dolda arbetsinkomster (underlag) på 115-120 miljarder kronor räknat på 2002 års nivå. De dolda arbetsinkomsterna utgör 10 procent av de totala förvärvsinkomsterna. Om man beaktar att svarta ersättningar är små i offentlig sektor och stora industriföretag får man en antydning om att de dolda inkomsterna kan vara stora i vissa delar av ekonomin. Denna diskrepans har varit utgångspunkten för Skatteverkets undersökningar av omfattningen av dolda arbetsinkomster.

10.3.6 Revisionsmetoden förklarar 71 miljarder kronor

I en handbok från 2002 rekommenderar OECD att länderna i jakten på uppskattningar av strukturen i den dolda ekonomin bl.a. ska använda sig av resultatet av de revisioner skatteförvaltningarna utför. Metoden att använda skatterevisioner för att beräkna svarta arbetsinkomster har inte tidigare använts i Sverige.

Den av OECD rekommenderade revisionsmetoden kräver underlag i form av ett stort antal revisioner och att revisionsresultatet kodifierats tillräckligt bra samt att man har en bra grundstatistik över företagsstrukturen. Om metoden använd på svenska data ger rimliga resultat skulle det kunna vara ett stöd för de svenska nationalräkenskaperna vid allokering av den dolda ekonomin till branscher och sektorer.

Metoden har använts i Skatteverkets svartarbetskartläggning. Uppviktat representerar skattningen av de dolda arbetsinkomsterna 770 000 aktiva företag (inklusive offentlig sektor, ideella föreningar m.m.) med en totalt redovisad vit arbetsinkomst på 997 miljarder kronor. Av företagen saknar 101 000 branschkod. Företagen utan branschkod är dock små och arbetsinkomsten för dem utgör bara 10 miljarder. Skattningar av det här slaget försvåras dock och osäkerheten blir större när det inte går att hänföra företagen till en specifik bransch.

Vår räkneövning resulterar i en skattning av de dolda arbetsinkomsterna på totalt ca 71 miljarder kronor.

De dolda arbetsinkomsterna som kan upptäckas vid revision fördelar sig med ungefär lika stora delar på för lågt redovisad löneinkomst (för anställda) och för lågt redovisad inkomst av näringsverksamhet (för egenföretagare)⁵.

Från denna kalkyl bör egentligen räknas bort den del av de dolda arbetsinkomsterna som faktiskt reviderats fram - de är inte längre dolda. Men denna del är förhållandevis liten. För den period som studerats har genomförda revisioner med inriktning mot inkomstskatt reducerat de dolda arbetsinkomsterna med i genomsnitt en miljard kronor per år.

⁵ Skatteverket rapport 2006:4, bilaga 9, tabell 3, s. 296

10.4 Tabell

Dolda arbetsinkomster, fördelning på företag efter storleken på "vit" lönesumma Hidden income from work, distribution among companies on "white" income from work

Kategori Category	Vit arbetsinkomst White income from work		Skattad dold arbetsinkomst Estimated concealed income from work		Dold arbetsinkomst mätt som påslag på vit inkomst Concealed income from work expressed as an addition to white reported income
	mdkr BSEK	Andel Proportion	mdkr BSEK	Andel Proportion	
Småföretag; lönesumma under 1 mnkr (Small companies with total wages of less than SEK 1 million)	87	9%	59,8	85%	69%
Aktiebolag med lönesumma 1-5 mnkr (Limited companies with total wages from SEK 1-5 million)	100	10%	7,9	11%	8%
Större aktiebolag samt övriga sektorer (Larger limited companies and other sectors)	810	81%	3	4%	0%
Total (Total)	997	100%	70,6	100%	7%
Totalt exkl. offentliga sektorn m.m. (Total excluding public sector)	687		70,6		10%

Källa: Skatteverkets rapport 2006:4, tabell 22

Kalkylen indikerar en stark koncentration av de dolda arbetsinkomsterna (DAI) till småföretagen:

- Egenföretagare och bolag med lönesumma under 1 miljon kronor svarar för 9 procent av de vitt redovisade arbetsinkomsterna och för hela 85 procent av kalkylerade DAI.
- De halvstora aktiebolagen (med lönesumma 1-5 miljoner) svarar för 10 procent av de vitt redovisade arbetsinkomsterna och för 11 procent av kalkylerade DAI.
- Aktiebolag med lönesumma över 5 miljoner samt övriga sektorer har 81 procent av de vita arbetsinkomsterna och svarar för 4 procent av beräknade DAI.

Skattningen av de dolda arbetsinkomsterna har även bearbetats uppdelat på 25 branscher. Branscherna är mycket olika stora. Med den branschindelning som använts är de dolda inkomsterna i *absoluta* tal (räknat i kronor) störst i stora branscher som uthyrnings- och företagsservicefirmor (13,9 miljarder kronor), detaljhandel (8,1 miljarder) och byggindustri (6,2 miljarder).

Kalkyler har också gjorts av de dolda inkomsterna *relativt* sett dvs. som påslag på vitt redovisad arbetsinkomst. I toppen med dolda arbetsinkomster på över 15 procent ligger fiske, jordbruk och skogsbruk, res-

tauranger, hårfrisörer, taxi, bilservice, lokalvård och övriga personliga tjänster. I en mellangrupp med svarta arbetsinkomster på mellan 5-15 procent finns utbildnings, hälso- och sjukvårdsföretag (exkl. offentlig sektor), byggindustri, uthyrnings- och företagsservicefirmor, vägtransporter, livsmedelsbutiker, handel och hotell samt camping. Mycket små svarta inkomster – under 2 procent – finns i tillverkningsindustri, gruvor, kreditinstitut, avfallshantering, elverk m.m. Resultatet av kalkylen är intressant så till vida att det i stor utsträckning bekräftar den allmänna uppfattningen om fusket i olika branscher.

Andelen svart arbete och inslaget av småföretag i branscherna förefaller följas åt. Korrelationen är hela 0,86 vilket innebär ett mycket starkt positivt samband mellan inslaget av småföretag i branschen och förekomst av svarta arbetsinkomster (svarta löner och svart företagarinkomst).

Teoretiskt skulle man med i skatterevisjoner använda kontrollmetoder (revisionsmetoden) således kunna påvisa ca 71 miljarder kronor av de totala dolda arbetsinkomsterna enligt beräkningen i nationalräkenskaperna. En mycket stor del av detta belopp skulle i så fall upptäckas i små företag. Detta resonemang har konfronterats mot tre andra undersökningar med följande resultat som alla stödjer resultaten från revisionsmetoden:

1. Etablerade egenföretagare har väsentligt lägre vita medianinkomster än löntagare i samma bransch.
2. Andra indikatorer på levnadsstandard, bl.a. bostadsstorlek och bilinnehav, visar att företagare har en levnadsstandard som svarar mot en väsentligt högre inkomst än den officiellt redovisade.
3. En skattning av den verkliga inkomsten i företagarhusåll jämfört med löntagarhusåll baserad på livsmedelskonsumtionen ger resultat vad gäller omfattningen på underdeklaration bland företagare som är jämförbara med revisionsmetoden.

En särskild granskning av sådana nolltaxerade personer som inte förefaller vara ekonomiskt aktiva visade däremot inte på något omfattande fel i beskattningen av dessa personer men däremot i folkbokföringen. Så mycket som en fjärdedel bedömdes vara inte bosatta i Sverige.

10.3.7 Intervjuundersökningar förklarar runt 20 miljarder kronor

Undersökningsmetod

Ett sätt att få en uppfattning om svartarbetet är att fråga allmänheten. De nu genomförda undersökningarna är de mest detaljerade som gjorts i Skandinavien. Syftet har varit att få ett grepp om omfattning och struktur av den del av svartarbetet där köpare och säljare gör upp om ett svart pris och båda aktörer därför är medvetna om att de köper respektive utför svarta tjänster. Beträffande svarta varor har en separat undersökning företagits.

I undersökningen avseende tjänster har frågor ställts både om utförda och köpta tjänster. Svartarbetet som betalas i pengar har alltså mätts både från utförandesidan och från köparsidan. Skälet till detta angreppssätt är att få kunskap om strukturen på både utförare och köpare. Att fråga köparna är också ett sätt att indirekt fånga upp svartarbeten som utförs av personer som inte kommer med i intervjuundersökningarna – personer under 18 och över 74 år samt personer som inte är

folkbokförda i Sverige. Det kan också tänkas att köpare är mer uppriktiga än utförare när det gäller att uppges omfattningen. På så sätt är mätningar av svartarbetet både genom att fråga utförare och köpare ett sätt att kvalitetssäkra resultaten.

Utfört tjänster svart

Det som kommer med i intervjuundersökningar av detta slag är en mindre del av det totala svartarbetet nämligen det som man som vanlig privatperson är medveten om och som bygger på att köpare och säljare gjort upp om att priset ska vara svart.

Män utför svart arbete i högre grad än kvinnor. Detsamma gäller för de med låg ålder och med låg inkomst. Dessa variabler är alla signifikanta. Det är statistiskt säkraställt att låg inkomst har ett förklaringsvärde utöver vad som ges av variablerna kön och ålder och att kön har ett förklaringsvärde utöver vad som ges av ålder och inkomst. Även upplevd upptäcktsrisk och den allmänna inställningen till svartarbete har en signifikant effekt på att en person utför svartarbete. Däremot tillför t.ex. variablerna civilstånd, barnförekomst och boende inget i förklaringsvärde utöver vad som ges av kön, ålder och inkomst.

Omfattningen på det utförda svartarbetet som framkommer i intervjuundersökningarna beräknas till 15 miljarder kronor varav 10 miljarder utgör svartarbete åt hushåll och fem miljarder utgör svartarbete åt företag. Totalt sett motsvarar den del av svartarbetet som fångas upp i intervjuerna med allmänheten 1,7 procent av den totala arbetstiden i Sverige.

Antalet personer som svarar att de utfört något svartarbete uppskattas uppräknat till hela landet motsvara ca 800 000 och deras utförda svartarbete motsvarar 66 000 helårsarbeten, varav 25 000 åt företag. Vad gäller arbeten åt hushållen fördelar sig det svarta arbetet på 21 000 helårsarbeten på bostadstjänster och 20 000 helårsarbeten på andra tjänster åt hushållen. De som svarat på att de utfört svarta arbeten åt företag är främst yngre personer som jobbat i restaurang och butik etc. och därför är skattningen av utförda arbeten åt företag närmast att se som en lägsta nivå.

10.5 Tabell

Översikt. Omfattningen på utförda svartarbeten, intervjuundersökning 2005

Overall view. Performed black work based upon interview survey measurements in 2005

	Antal utförare	Antal årsarbetare	Ersättning inkl. värdet av gentjänster, mdkr
	Number of performers	Number of full-time jobs	Compensation including value of exchanges, BSEK
Arbeten på bostad åt hushåll* (<i>Work on homes*</i>)	325 000	21 200	5,2
Andra tjänster åt hushåll än på bostad (<i>Other household work than on homes</i>)	456 000	19 700	4,8
Arbeten åt företag (<i>Work for companies</i>)	173 000	25 500	5,1
Total (Total)	809 000	66 400	15,1

* Villor, radhus, bostadsrätter, fritidshus, tomter (Villas, terraced houses, tenant-ownerships, holiday homes, gardens)

Källa: Skatteverkets rapport 2006:4, tabell 30

10.6 Tabell

Sysselsättning och svartarbete, sortering i fallande ordning efter andel som utfört svartarbete i olika sysselsättningskategorier, intervjuundersökning 2005

Occupation and black work, sorted in descending order according to the proportion who perform black work in various occupational categories, Performed black work based upon interview survey measurements in 2005

Sysselsättning	Andel (%) inom respektive kategori som har utfört svartarbete	Dito antal personer uppräknat till riksnivå
Occupation	Proportion (%) of respective category who have done black work	Ditto, number of people extrapolated to the national level
Studering, värnplikting (<i>Students, military conscripts</i>)	25	113 000
Facklärd arbetare (yrkesutbildad), t.ex. frisör, bilmekaniker etc. (<i>Skilled workers (vocational education), e.g. hairdressers, car mechanics, etc.</i>)	16	266 000
Inte facklärd arbetare (inte yrkesutbildad) (<i>Unskilled workers [not vocationally educated]</i>)	15	105 000
Egenföretagare; enskild firma eller bolagsägare (<i>Business owners, private firms or limited companies</i>)	15	34 000
Tjänsteman privat sektor (<i>Private sector white-collar workers</i>)	13	122 000
Arbetslös (<i>Unemployed</i>)	9	23 000
Sjukskriven, (=långtidssjukskriven > 1 månad) (<i>On sick leave [= long-term sick, longer than 1 month]</i>)	9	11 000
Tjänsteman offentlig sektor (<i>Public sector white-collar workers</i>)	8	74 000
Pensionär (<i>Pensioners</i>)	5	51 000
Familjemedlem som hjälper egenföretagare (<i>Family members helping business owners</i>)	..	..
Hemarbetande (<i>Domestic work</i>)	..	..
Deltar i arbetsmarknadsprogram/utbildning för arbetslösa (<i>Participating in labour market program/training for the unemployed</i>)	..	..
Samtliga (Total)	13	809 000

Källa: Skatteverkets rapport 2006:4, tabell 33

Det skiljer sig väsentligt t.ex. beroende på sysselsättning om man arbetat svart det senaste året. Bland studerande och värnpliktiga är denna andel högst med 25 procent jämfört med befolkningen i stort (18-74 år) där andelen är 13 procent. Den största kategorin som utfört svartarbete är facklärd arbetare motsvarande uppräknat 266 000 personer. Allmänt kan sägas att de som utför svarta tjänster har en övervikt bland yngre personer och personer med låg inkomst medan köp av svartarbeten har en överrepresentation av personer med högre inkomst och personer som äger sin bostad.

En stor del av svartarbetet utförs åt släktingar, grannar och vänner. Ungefär hälften av ersättningen för svartjobb i hushållssek-

torn ersätts på annat sätt än med pengar. Kontantbetalning är vanligare i storstadsområden. Till den del betalningen sker i pengar varierar den mycket. Exempelvis ersätts djurpassning med 7 kr/timme, städning med 69 kr/tim och byggnadsarbeten med 135 kr/tim. I genomsnitt får en person som arbetar svart och får betalt i pengar ca 19 000 kr/år men när arbetet sker åt företag uppgår kontantsumman till 29 000 kr.

Köpta tjänster svart

Vart femte hushåll har köpt tjänster svart det senaste året och betalat med pengar. I genomsnitt har ett hushåll betalt 7 000 kr men för hälften av hushållen ligger köpesumman under 3 000 kr.

10.7 Tabell

Köp av svarta tjänster med betalning i pengar 2005, mdkr

Purchase of black services with payment in money 2005, SEK billions

Köpt svart Bought black	Antal hushåll Number of households	Betalt svart i pengar Black payment in money	Antal årsarbeten Number of full-time jobs
Arbeten på bostad åt hushåll (Work on homes for households)	287 000	3,8	12 100
Andra tjänster åt hushåll (Services for households other than on homes)	648 000	2,4	20 000
Totalt (Total)	826 000	6,2	32 100

Källa: Skatteverkets rapport 2006:4, tabell 35

Vilka köper tjänster svart?

Det finns en överrepresentation av svartköpare bland män, gifta och personer som äger villa/radhus. Frekvensen svartköp är högre bland välutbildade, högre tjänstemän, chefer och andra personer med höga inkomster. Yngre, ensamstående, personer med låg inkomst är underrepresenterade. Vi vet av andra undersökningar att det bland egenföretagare finns ett utbrett svartarbete. Undersökningen visar att egenföretagarna också i högre grad än andra är aktiva som köpare av svartarbete. Inga säkerställda skillnader finnas mellan storstad

och andra delar av landet.

Generellt kan man säga att köp av svartarbete i hög grad styrs av behovet av tjänster samt att mönstret är att höginkomsttagare köper andra människors tid och låginkomsttagare använder sin tid för att öka sina inkomster.

Köparsidan jämförd med utförarsidan

Volymen av köpta svarta tjänster betalda i pengar har undersökts både för köpare och för säljare. Finns det då någon skillnad och vad beror den i så fall på?

10.8 Tabell

Köpta och utförda tjänster 2005, en jämförelse

Purchased and performed work 2005, a comparison

Tjänster åt hushåll betalda i pengar Services for households, paid for in money	Betalning, mdkr Payment, BSEK	Antal årsarbeten Number of fulltime jobs
Mätt från köparsidan (Measured from the purchaser's side)	6,2	20 000
Mätt från köparsidan exkl. djurpassning (Measured from the purchaser's side, excluding looking after pets)	6,1	10 600
Mätt från utförandesidan (Measured from the performer's side)	4,8	9 100

Källa: Skatteverkets rapport 2006:4, tabell 36

I den del av undersökningen som avser köpta tjänster har man bara frågat om ersättning betald med pengar. När man frågar köparna hamnar ersättningen för svarta tjänster 1,3 miljarder kronor högre än enligt utförarnas uppgifter. Även räknat i uppskattad arbetsinsats hamnar skattningen från köparsidan högre.

En närmare analys av detta visar att djurpassning på utförarsidan är mycket mindre än djurpassning från köparsidan. Detta kan antas bero på att köparen tycker att de haft passning hela tiden medan den som passar djuren menar att passningen i verkligheten tagit mycket mindre tid rent faktiskt. En annan förklaring kan vara att mycket av djurpassningen sker av ungdomar under 18 år och personer äldre än 74 år och dessa personer inte har varit med i urvalet av personer som tillfrågats i undersökningen, vilket i sådana fall innebär att djurpassningen inte kommit med i mätningen från utförarsidan.

Om vi bortser från djurpassningen kan vi konstatera att ersättningen för svarta tjänster enligt köparna är 1,3 miljarder kronor högre än enligt utförarna. Även räknat i uppskattad arbetsinsats hamnar skattningen från köparsidan högre (1 500 årsarbeten). Att man från köparsidan hamnar högre, både för ersättning i pengar och i antal årsarbeten, är rimligt med hänsyn till att köparsidan får med även arbeten utförda av personer under 18 och över 74 år samt att köparsidan täcker in eventuella utförare som inte är folkbokförda i Sverige.

Varor som köpts svart

Intervjuundersökningen som redovisats ovan omfattade *tjänster* som köpts svart. Men man kan också köpa *varor* svart. För att få en uppfattning om omfattningen har Skatteverket i en intervjuundersökning hösten 2005 ställt frågor kring privatpersoners "svartköp av varor".

Problemet när det gäller att fråga om svartköp av varor är att det kan vara svårt för köparen att avgöra om det är svart eller vitt eftersom det oftast är upp till säljaren att sköta redovisningen. Skatteverkets fråga formulerades därför som att köparen "på goda grunder tror att försäljningen av varan inte tas upp till beskattning" och de intervjuade fick ge svar på ett antal olika kategorier av varor såsom t.ex. drycker, ätbara jordbruksprodukter, byggmaterial, skogsprodukter, konstföremål m.m. 25 procent av svenska folket uppger att de köpt varor svart senaste tolv månaders-

perioden. De som köpt varor svart har i genomsnitt köpt för 1 900 kr. Totalt för riket beräknas svartköpen av varor med betalning i pengar uppgå till 3,1 miljarder kronor.

Produktionen och försäljningen av dessa varor kräver i olika grad en arbetsinsats och vinsten på försäljningen kan ses som en svart arbetsinkomst. De som säljer varor svart kan antas bestå av en blandning av registrerade och oregistrerade företag. I den mån det är fråga om registrerade företag är det i vissa fall endast försäljningsintäkten som inte finns med i företagets redovisning – kostnaden för att producera varan kan finnas med bland utgifterna i bokföringen. I dessa fall motsvarar den svarta arbetsinkomsten hela försäljningspriset. Om det däremot är fråga om köp från ett oregistrerat företag/privatperson så ska man räkna bort kostnaderna för de "input" säljaren har haft för att få fram den svarta arbetsinkomsten. Överskottet av de svarta arbetsinkomsterna är därför lägre än försäljningsvärdet på 3,1 miljarder. Var det ligger vet vi däremot inte.

Grafisk beskrivning av svartarbetet

Lägger man samman den beräkning av svartarbetets omfattning som gjorts utifrån nationalräkenskaperna med de skattningar man kan göra utifrån genomförda skatterevisioner och information från genomförda intervjuundersökningar så kan man åskådliggöra resultatet i en grafisk kartbild över svartarbetets omfattning (se 10.9 Figur).

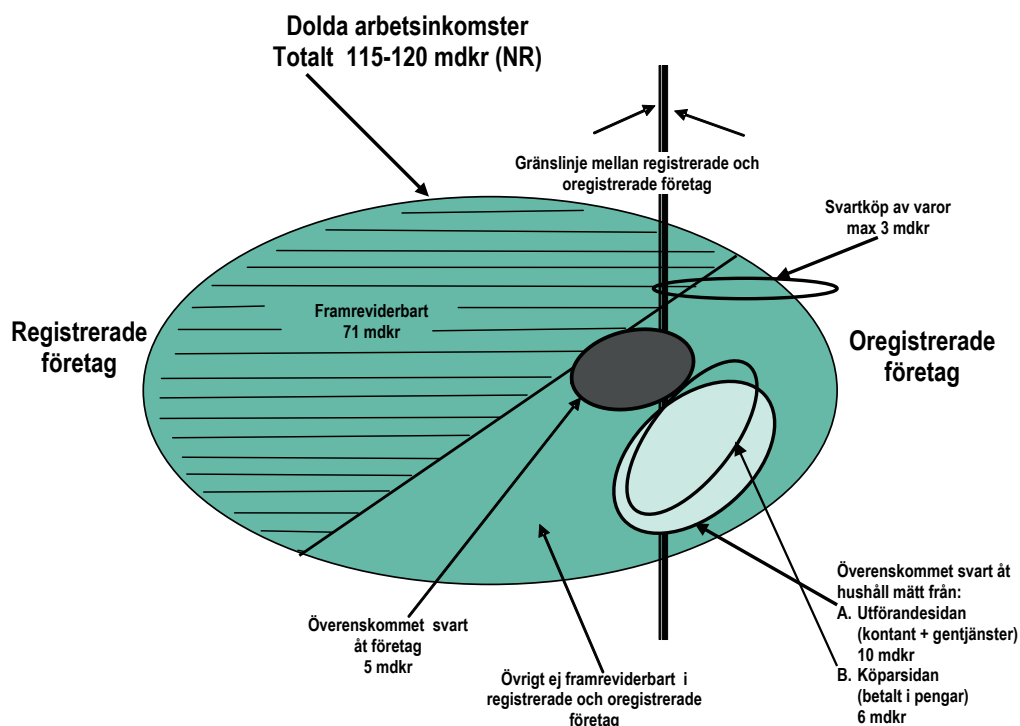
Basen för beräkningen är diskrepansen i nationalräkenskaperna. Den uppskattningen av svartarbetet kan sedan delas in i en del både utifrån hur stor del som är framreviderbar och hur stor del som avser registrerade respektive oregistrerade företag.

En förhållandevis liten del av svartarbetet avser överenskommet svarta tjänster som antingen kan utföras åt företag eller åt hushåll. De överenskommet svarta tjänsterna åt hushållen kan beräknas både utifrån säljar- och köparsidan, med delvis olika resultat.

När svartköpen av varor placeras in på kartan över dolda inkomster överlappar dessa i viss mån det som går att finna med revisionsmetoden.

Vinst från illegal verksamhet – t.ex. narkotikahandel – ska inte beskattas. Vi markerar att det finns ett visst inslag av illegala företeelser genom att svartköpen av varor till del hamnar utanför ordinarie kartbilden.

10.9 Figur Svartarbetskartan Map over black work

Källa: Skatteverkets rapport 2006:4, figur 42

Skatteverkets undersökning jämförd med Riksrevisionsverkets

År 1997 gjorde dåvarande Riksrevisionsverket (RRV) en omfattande undersökning av utfört svartarbete och svart varuförsäljning m.m. En jämförelse mellan Skatteverkets och RRV:s undersökningar påvisar en ökning av andelen av befolkningen som arbetat svart, 13 procent år 2005 mot 11 procent år 1997. Om man ser till svartarbetets volym – antalet arbetade timmar – bedöms detta ha ökat till följd av att fler personer svartarbetar. Svartarbetet har ökat bland yngre liksom bland tjänstemännen. Därutöver finns ett antal andra iakttagelser som också pekar på att svartarbetet ökat.

10.3.8 Allt svartarbete har inte kunnat påvisas

Av den diskrepans i nationalräkenskaperna, som ovan berörts och som indikerar ett svartarbete på 115-120 miljarder kronor, har genomförda undersökningar kunnat ge innehåll åt 90 miljarder, dvs. har kunnat "förklara" 75 procent. Detta innebär inte att diskrepansen i nationalräkenskaperna ligger på en felaktig nivå. Dels finns en all-

män osäkerhet i de gjorda skattningarna. Det finns även en rad skäl som talar för att det bör finnas kvar en oförklarad del, nämligen främst att:

- allt kommer inte med vid intervjuer
- allt kan inte upptäckas med skatterevisioner
- man är inte medveten om vad som är svart.

Om de genomförda undersökningarna förklarar hela diskrepansen så hade slutsatsen varit att nationalräkenskaperna troligen underskattat de dolda inkomsterna eller att det varit något fel på undersökningarna.

10.3.9 Monetära skattningar av den dolda ekonomin

Den monetära metoden

En ansats som varit populär att räkna på, men som också åtföljts av stark kritik, är den monetära metoden. Att metoden blivit populär hänger samman med att de data som behövs för beräkningarna är förhållandevis enkla att få fram ur den officiella

statistiken och att man kan göra beräkningarna för en längre tidsperiod. Det finns flera varianter på metoden men de utgår alla från idén att för att dölja svarta inkomster är kontanter det huvudsakliga betalningsmedlet. Genom att beräkna en slags över-skott på kontanter och hur detta utvecklats över tiden kan man spåra utvecklingen av den dolda ekonomin. För kalkylerna krävs att man bestämmer ett basår då den dolda ekonomin antas vara försumbar. De monetära metoderna har svagheter. Den viktigaste är det faktum att efterfrågan på kontanter beror på en rad andra faktorer än den dolda ekonomins storlek. Hur ändrade betalningsvanor (t.ex. elektroniska betalningsmedel) ska beaktas är ett exempel.

OECD⁶ är mycket skeptisk till monetära metoder: "Monetary macro-models are unsuitable for estimating the underground economy because they are based on modeling assumptions that cannot be justified."

Riksbanken – den stora mängden kontanter kan inte förklaras

Riksbanken⁷ har studerat kontanternas roll som betalningsmedel och ställt frågan: Hur mycket av utestående kontanter, dvs. värdet av utestående sedlar och mynt i svensk valuta, kan förklaras med "normala" köptransaktioner och kassahållning hos hushåll och företag och hur mycket har andra orsaker?⁸ För att skatta hur mycket av mängden kontanter som kan förklaras av betalningar vid registrerade transaktioner har Riksbanken använt en modell som utarbetats av Humphrey i samarbete med Norges Bank. Modellen har även använts i Norge och Finland med likartade resultat som för Sverige.

Sedan man i modellen tagit hänsyn till betalningar med kort och checkar beräknas den mängd sedlar och mynt som be-

hövs för att betala hushållens kontantköp. Till detta läggs en säkerhetsbuffert hos hushållen samt kassainnehav hos banker, icke finansiella företag och offentlig sektor. I modellen görs också tillägg för kontant-användningen vid handel på andrahandsmarknaden samt för förlorade kontanter. Totalt förklarar dessa poster 40 procent av de faktiskt utestående kontanterna. En stor del av kontanterna – ca 60 procent – används således till annat än öppet redovisad konsumtion och kassa hos företagen. Riksbanken menar att en tänkbar förklaring är att kontanter används i transaktioner som inte ska kunna spåras. Vad som talar för att fråga är om transaktioner man vill dölja är det faktum att en betydande del av den utestående kontantmängden utgörs av tusenlappar som är ovanliga i den normala sedelcirkulationen. Tusenkronorssedlarna svarade år 1999 för 47 miljarder kronor eller ca 48 procent av värdet av totalt utgivna sedlar och mynt.

Svartarbete och annat skattefusk är inte alltid förknippat med kontantanvändning. Man kan inte dra slutsatsen att en ökning av oförklarad kontantanvändning beror på ökat svartarbete. Kontanter används också för att dölja andra ekonomiska brott och rent kriminell verksamhet.

Utifrån storleken på den oförklarade kontantanvändningen har riksbanken gjort en beräkning av den svarta ekonomin som utöver svartarbete inkluderar illegala aktiviteter som narkotikahandel, människosmuggling, illegal sprittillverkning m.m. Om omsättningshastigheten på pengar i den svarta ekonomin antas vara densamma som i den vita landar beräkningarna av den svarta ekonomin på 6,5 procent av BNP, alltså 1,5 procent över NR:s beräkning av den svarta sektorn⁹.

⁶ OECD (2002) *Measuring the Non-Observed Economy*, s. 190

⁷ Riksbanken ger ut sedlar och mynt och behöver därför uppskatta behovet av pengar. *Distributionen av kontanter till banker etc. sköts numera av Pengar i Sverige AB, ett helägt dotterbolag till Riksbanken*

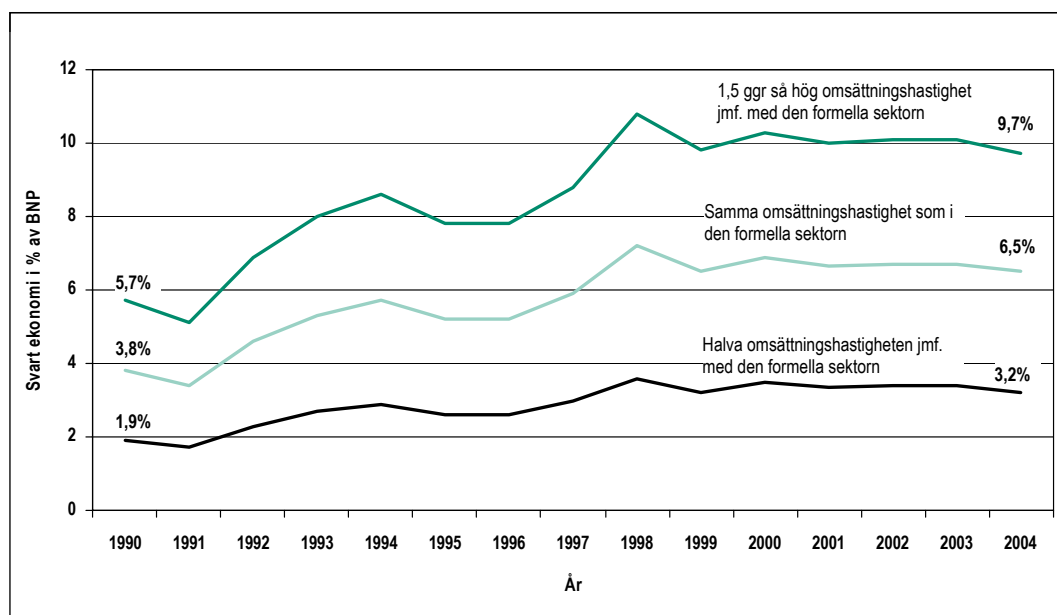
⁸ Ett sammandrag av Riksbankens undersökningsresultat finns som bilaga 16 i Skatteverkets rapport 2006:4B: *Purchasing and Performing Undeclared Work in Sweden*

⁹ Sveriges Riksbank Working Paper No. 204 *The Use of Cash and the Size of the Shadow Economy in Sweden* av Gabriela Guibourg och Björn Segendorf

10.10 Diagram

Svarta ekonomin (inkl. illegala aktiviteter) i procent av BNP vid olika antagande om omsättningshastigheten på pengar i denna sektor

Shadow economy (incl. illegal activities) in per cent of GDP at different assumptions of velocity of money in the unrecorded economy

Anm: The time series from the top: 1,5 times the velocity of the formal economy, Velocity of money the same as in the formal economy and Half the velocity of the formal economy.

Källa: Purchasing and Performing Undeclared Work in Sweden, appendix 16 and Sveriges Riksbank Working Paper 204

10.4 Skattefusk kopplat till individernas finansiella tillgångar

Mätningarna som beskrivits i föregående avsnitt avser skattningar m.m. med anknytning till inkomsterna av svartarbete. Finns det då några metoder som fångar upp skattefusk i anslutning till hushållens redovisning av sitt finansiella kapital? Fusk kan t.ex. bestå av oredovisad avkastning (räntor och utdelningar), oredovisade reavinster, överdrivna skuldräntor eller för lågt redovisad förmögenhet.

10.4.1 Kontrolluppgifter minskar fel och fusk

Tengblad har utifrån nationalräkenskaper gjort en kalkyl över hushållens oredovisade räntor och utdelningar.¹⁰ Beräkningarna visar att andelen räntor och utdelningar som inte kommer fram till beskattning har minskat mellan 1980 och 1991. I början av 1980-talet låg den andelen på ca 1 procent av BNP. 1991 hade den fallit till några tiondels procent av BNP vilket bl.a.

torde hänga samman med en bättre skattekontroll. Kontrolluppgifter har införts under perioden.

Individernas tillgångar har över tiden förskjutits från banksparande till innehav av aktier och andra värdepapper. Det har därför blivit allt viktigare att få grepp om de reavinster som görs vid försäljning av värdepapper. Fram till för ett par år sedan baserades beskattningen av reavinster på värdepapper på uppgifter som uppgavs av de skattskyldiga själva och kontrollmöjligheterna var begränsade. Fr.o.m. inkomståret 1996 lämnas kontrolluppgifter på försäljningar av samtliga aktier och svenska värdepappersfonder.

Fr.o.m. inkomståret 2001 lämnar svenska banker även kontrolluppgifter avseende utlandsbaserade värdepappersfonder. Trots att omfattande kontroll- och informationsinsatser har genomförts och att problemet fått ett inte obetydligt utrymme i medierna gör många skattskyldiga fel. Många fel beror på okunskap men också på att det är svårt att nå skattebetalare med information – många av dem som gjort fel har

¹⁰ Åke Tengblad. Århundradets skattereform, del II. Beräkning av svart ekonomi och skatteundrandragandet i Sverige 1980-1991

inte insett att de haft och avyttrat andelar i en utlandsbaserad värdepappersfond och andra har levt i föreställningen att Skatteverket genom kontrolluppgift från banken hade uppgift om vinst eller förlust och att denna var förtryckt på den förenklade deklara-tionsblanketten.

Det har under alla förhållanden blivit betydligt svårare än tidigare att undandra skatt på kapitalvinster som gjorts i Sverige. Sammanfattningsvis bedöms fusk med kapitalinkomster till följd av det utsträckta kontrolluppgiftslämnandet ha reducerats till förhållandevis obetydliga belopp för de kapitalinkomster som emanerar från placeringar inom landet. Däremot har den friare rörligheten för kapital öppnat nya möjligheter till fusk genom placeringar av finansiellt kapital i länder som inte har motsvarande system.

10.4.2 Skattefelet i aktieförsäljningar

Två miljoner individer i Sverige äger marknadsnoterade aktier. Mellan 600 000 och 800 000 personer säljer aktier under ett kalenderår och ställs då inför uppgiften att redovisa vinst eller förlust på försäljningen i sin deklaration.

Hur de skattskyldiga deklarerat sina aktieförsäljningar vid inkomsttaxeringen 2002 har kartlagts genom ett slumpmässigt urval av 3 000 personer.¹¹ Resultatet blev följande:

- Drygt en tredjedel av personerna som sålt aktier gjorde fel när de deklarerade aktieförsäljningar och det bedöms att felaktigheterna var oavsiktliga i hälften av fallen. Män och kvinnor gör lika ofta fel. Det är vanligare med fel bland personer med låg inkomst och bland personer som saknar förmögenhet.
- Drygt en åttondel av antalet affärer var felredovisade. Ju fler affärer man gjort under året desto bättre var man på att redovisa.
- Skattefelet uttryckt i uträknad skatt uppskattas till 1 100 miljoner kronor brutto, fördelat på 900 miljoner till de skattskyldigas fördel och 200 miljoner till de skattskyldigas nackdel (överbeskattning), innebärande ett skattefel netto på 700 miljoner kronor.

Anmärkas bör att inkomståret 2001, som undersökningen avsåg, var ett år mycket

små aktievinster redovisades. Nettovinsten låg det året på 1,4 miljarder kronor enligt SCB:s specialbearbetning av hushållens ekonomi. Året innan uppgick nettovinsten enligt SCB till 34 miljarder kronor. Hur skattefelet varierar med faktiskt vinst eller förlust är inte känt.

10.4.3 Kapitalplaceringar utomlands

Det antas att den friare rörligheten för kapital redan lett till ett ökat mörkertal hänförbart till kapitalplaceringar utomlands. En indikation på att hushållen har ökat placeringarna utomlands är de problem man har med att förklara vad hushållens tillgångar består av. SCB beräknar i national- och finansräkenskaperna hushållens sparande på två sätt. Sparandet beräknas som skillnaden mellan vad hushållen har i disponibel inkomst och vad de gör av med på konsumtion. Samtidigt räknar man fram hur stora tillgångar hushållen ackumulerat i sparande över tiden i form av finansiella tillgångar i banksparande, obligationer, aktier, försäkringssparande m.m. Beloppen ska överensstämja. Under 1990-talet har man dock fått allt större problem att förklara vad tillgångarna består av – den s.k. restposten av oförklarade tillgångar i finansräkenskaperna har under 1990-talet ökat.¹² Ökningen av restposten stämmer tidsmässigt väl överens med den avreglering av kapitalmarknaden som gjordes i början av 1990-talet. För år 2000 var den beräknade ackumulerade restposten i storleksordningen 250 miljarder kronor. Ackumuleringen har gjorts löpande i det penningvärde som gällde respektive år. Det innebär att i den mån det är fråga om kapital som placerats utomlands ingår inte eventuell värdestegring och återinvesterad avkastning som uppkommit på kapitalet efter utflödet. Restposten kan av detta skäl vara värderad i underkant. Skulle restposten räknas om med hänsyn till prisutvecklingen eller med tillägg för normal avkastning skulle det kunna röra sig om 500 miljarder kronor. Det förtjänar dock att påpekas att restposten samlar upp alla osäkerhet och brister i statistiken. Den troligaste orsaken är ändå att sparandet i ökande grad kanaliseras utomlands vilket medfört att det blivit svårt att fånga upp sparandet i den svenska finansräkenskapsstatistiken. Avkastningen på hushållens finansiella sparande i utlandet torde i

¹¹ Så här deklarerades aktieaffärer. Skatteverkets rapport 2004:1

¹² Internationaliseringens betydelse för svenska skattebaser och framtida skattestruktur, dir 2000:51, s. 7

realiteten i allt väsentligt undanhållas från beskattning, vilket medför att sparandet undandras både inkomst- och förmögenhetsskatt.

Det finns således en del som talar för att de svenska hushållen skulle kunna ha tillgångar i storleksordningen 250 miljarder kronor placerade utomlands och att en stor del av dessa inte uppges till Skatteverket. Om man antar att ett kapital i denna storleksordning ger avkastning på i snitt 5 procent om året och utan inskränkning skulle ha varit föremål för inkomst- och förmögenhetsbeskattning kan skattebortfallet i form av kapital- och förmögenhetsskatt¹³ överslagsmässigt beräknas till mellan 7 och 8 miljarder kronor.

10.5 Skattefusk med punkt- skattebelagda varor

Stora incitament till fusk och öppna gränser

När det gäller varuhandel i allmänhet är förtjänsten med att inte redovisa köp och försäljning den skatt som belöper på marginalen dvs. skillnaden mellan inköps- och försäljningskostnad.¹⁴ I regel är marginalerna i varuhandeln, i vart fall när det gäller stora partier av likartade varor, tämligen små och skatten en mindre del av denna. När det gäller varor som träffas av punktskatter är det annorlunda. Punktskatten på varan är ofta mångdubbelt större än den affärsmässiga vinsten och i flera fall är skatten högre än varuvärdet. Detta gör att incitamenten till skatteundandragande blir mycket stora.

Ett ytterligare incitament till skatteundandragande är skillnaden i beskattning mellan olika EU-länder. I Sverige är punktskatterna förhållandevis höga vilket påtagligt ökar lönsamheten av ett skatteundandragande i Sverige.

Fram till för ett par år sedan betraktade skatteförvaltningen punktskatterna som ett väl fungerande system utan så mycket svinn. Men läget har förändrats. Det finns flera orsaker. En är de öppnare gränserna och den fria rörligheten för varor inom EU. Punktskattepliktiga varor ska enligt det s.k. cirkulationsdirektivet¹⁵ kunna föras fritt mellan medlemsländerna utan gränskontroller och skattekonsekvenser fram till den slutliga konsumenten. Möjligheterna

till kontroll av införsel av varor från andra medlemsländer har därmed försämrats vilket lett till införsel utan föreskrivna dokument etc. som ska garantera att rätt skatt betalas i mottagarlandet.

Under de allra senaste åren har man dock uppmärksammat att smuggling sker i samband med vad som på ytan ser ut som en vanlig transport. Gränskontrollerna har slopats mellan EU-länderna och vid transporter mellan länderna tas skatten ut först då varorna i slutledet görs tillgängliga för konsumtion. Varje transport ska åtföljas av ett ledsagardokument som ska ange partiets storlek samt avsändare och mottagare. Genom att på olika sätt fuska med detta dokument kan transporterna ske synligt utan att väcka uppmärksamhet. En metod är att ta med mer i transporten än vad som står i papperen och att sedan sälja merlasten utan skatt. Ett annat sätt är att ge sken av att lasten transiteras till land utanför EU fast den i praktiken stannat i Sverige. Transporten kan också "försvinna" på vägen mellan olika upplagsplatser på väg till slutdestinationen. Man vet att de typer av fusk som nämnts ovan förekommer, eftersom det finns upptäckta fall. Däremot är den faktiska omfattningen okänd.

10.6 Gränsöverskridande transaktioner

10.6.1 Internet och elektronisk handel m.m.

Elektronisk handel finns inom många områden

I förhållande till omvärlden har Sverige höga mervärdesskattesatser och punktskatter. Till för bara några år sedan handlade diskussionen främst om riskerna för en ökad gränshandel av varor. För Sveriges del begränsades dock problemen – jämfört med många andra länder – genom det geografiska läget och genom att vi har få befolkningstäta gränsregioner.

Genom den ökade elektroniska handeln aktualiseras delvis andra risker för skattefusk än vid traditionell gränshandel. Detta beror på att transaktionskostnaderna – i form av bl.a. transport- och sökkostnader – är betydligt lägre vid elektronisk handel än vid traditionell gränshandel – fusk kan snabbt få mycket stor omfattning. Driv-

¹³ Lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt upphör att gälla vid utgången av år 2007 och för tid därefter blir beloppet lägre

¹⁴ Att utelämnas enbart försäljning men ha med inköpet i räkenskaper ökar risken för upptäckt av förfarandet

¹⁵ Berör EU-harmoniserade skatterna på alkohol, alkoholhaltiga drycker, tobak och mineraloljor

kraften är naturligtvis inte bara skillnader i skattesatser utan även skillnader i priser exklusive skatt. Handel över gränser som innebär att en tjänst levereras elektroniskt är dessutom svårare att kontrollera än handel där leveransen sker genom att en vara sänds fysiskt över en gräns.

Elektronisk leverans av sådant som traditionellt tillhandahålls fysiskt, t.ex. musik, TV- och dataspel på cd-skivor, tidningar och böcker på papper förekommer redan. Därutöver finns andra konsumtionsområden som telefoni, finansiella tjänster, TV, informationstjänster, resebyråverksamhet och lotterier där leverantören av tjänsten inte behöver finnas i Sverige.

Konsumtion av varor och tjänster ska beskattas i Sverige

Med elektronisk handel menas att man beställer varor eller tjänster över elektroniska nät, t.ex. Internet. De beställda varorna eller tjänsterna kan sedan levereras fysiskt till köparen t.ex. per post (off-line) eller levereras elektroniskt (on-line) direkt till datorn. Momsreglerna är de samma för Internethandel som för annan handel – utom på en punkt. När en vara levereras elektroniskt till mottagarens dator utgör den från moms synpunkt en tjänst och inte en vara. Så blir fallet när en bok eller en CD-skiva, i stället för fysisk leverans, levereras i form av datafiler.

Konsumtion av varor och tjänster ska i regel mervärdesbeskattas i Sverige oavsett var leverantören har sin hemvist. När det gäller varor från tredje land – alltså land utanför EU – är det tullen som tar ut momsen (av köparen) när varan passerar gränsen. Inom EU gäller dock vid försäljning till en svensk privatperson att säljaren ska ta ut moms enligt de regler som gäller i säljarens land vid försäljning av tjänster samt för varor upp till ett tröskelvärde på 320 000 kr. I annat fall är det leverantören som ska betala den svenska mervärdesskatten. När det gäller elektroniska tjänster gäller från den 1 juli 2003 att säljare av elektroniska tjänster från land utanför EU kan välja att registrera sig i valfritt EU-land.

Möjligheterna för svenska myndigheter att kontrollera i vilken utsträckning utländska företag säljer till Sverige saknas helt i många fall eller är i vart fall begränsade och omständliga. Det är uppenbart att detta medför ökade risker för skattefusk.

Värdepappershandel

Ett område inom vilket privatpersoners e-handel fått stor omfattning är handeln med värdepapper. Många privatpersoner bedriver aktiehandel via Internet på utländska börser. Det aktiehandelsföretag de anlitar kan vara hemmahörande praktiskt taget i vilket land som helst och omfattas då inte av de svenska reglerna om uppgiftslämnande på försäljning av värdepapper, som gäller för svenska institut.

Spelverksamhet

Redan i dag finns det en mängd spel att tillgå på Internet. Det är inte enbart fråga om förströelsespel utan också om spel mot betalning. Vanligtvis går det till så att spelaren öppnar ett spelkonto hos spelarrangören och gör sina insatser med hjälp av betal- eller kreditkort. Insatser och vinster bokförs sedan på spelkontot. Internationellt förekommer Internetspel i form av främst Internetkasinon och vadhållning, men i viss utsträckning även exempelvis i form skraplottsliknande produkter.

Antalet webbplatser med spel har ökat och det finns flera tusen spelsajter i världen vilka erbjuder spel om pengar. Dessa kan naturligtvis också nås av svenskar.

Vid sidan om spel på Internet finns i Sverige t.ex. värdeautomatspel. Svenska Spels värdeautomater Jack Vegas och Miss Vegas är de omsättningsmässigt största spelformerna. Dessa omsatte 2006 knappt 7 miljarder kronor. Vid sidan av dessa förekommer illegala spelautomater.

Den framtida teknikutvecklingen av betydelse för spelindustrin

Spel kan även ske på andra sätt än med dator. Man förutser en utveckling av UMTS eller tredje generationens mobilsystem (3G), som tekniken också kallas, för just spel i olika former.

Enligt ett riksdagsbeslut ska övergången från analog till digital TV vara helt genomförd år 2008. För spelindustrin är naturligtvis avancerade interaktiva tjänster, presenterade ”i TV-soffan” mycket tilltalande. Om man varken behöver gå ner till sitt spelombud eller slå på datorn utan helt enkelt kan slå på sin TV och köpa en lott eller spela på hästar, blir spelandet mer tillgängligt än någonsin. Inom några år är det knappast relevant att prata om Internet, mobila lösningar och digital-TV som isolerade företeelser.

Eftersom samma grundteknik, säkerhetslösningar och betalningskoncept används i allt större utsträckning oberoende av leverans- eller bärarkanal, är det oundvikligt att gränserna mellan dessa suddas ut allt mer. Enkelt uttryckt kommer en lösning som fungerar på en dator uppkopplad mot Internet att fungera lika bra på en mobil terminal eller på TV:n.

10.6.2 Momsbedrägerier

Den gränsöverskridande handel m.m. som ovan beskrivits kan leda till skatteförluster men det är inte huvudsyftet. När det gäller momsbedrägerier däremot är själva affärsidén att lura staten att återbetala moms eller att sälja varor utan att betala moms.

Det finns inom momsområdet möjligheter till fusk genom mervärdesskattens konstruktion. Den som för sin mervärdesskattepliktiga verksamhet förvärvar varor eller tjänster med svensk mervärdesskatt har rätt att dra av den ingående skatten i sin deklaration. Och är avdragen skatt större än den utgående, dvs. på försäljningen, ska skillnadsbeloppet återbetalas.

Den vanligaste formen av momsbedrägerier antas vara s.k. MTIC-bedrägerier (MTIC=Missing Trader Intra Community VAT Frauds). Samtliga medlemsstater i EU har drabbats av dessa systematiska bedrägerier i högre eller lägre grad. I korthet innebär de att ett företag gör gemenskaps-interna (och därmed moms fria) förvärv av varor eller tjänster men där dessa förvärv inte redovisas på ett korrekt sätt. Någon moms blir därför aldrig inbetalad. Varorna (eller tjänsterna) omsätts därefter, inklusive inhemsk moms, i flera led för att till sist antingen säljas inom det egna landet till ett konkurrenskraftigt pris eller föras ut ur landet med ett därpå följande krav på återbetalning av den ingående momsen.

Vissa EU-länder uppger att MTIC-bedrägerierna är så omfattande att de påverkar statsbudgeten. Storbritannien beräknar t.ex. att de förlorat GBP 1,2–1,9 miljarder medan Tyskland uppskattar sina förluster till EUR 10 miljarder/år.

Skatteverket har därför beslutat att ett nationellt kartläggings- och kontrollprojekt ska pågå under åren 2006–2007 för att belysa problemen här i landet. Uppgiften är att ta fram en rikstäckande bild av svenska företags inblandning i MTIC-bedrägerier, beräkna bedrägeriernas omfattning, utveckla en rikstäckande metod för att upp-

täcka dem i ett tidigt skede, ta fram en modell för hur de ska utredas samt föreslå hur problemet ska hanteras i framtiden.

10.6.3 Andra skattefel med internationell anknytning

Det förekommer att utländska bolagskonstruktioner används i skatteundandragande syfte. Det har man försökt komma till rätta med. Om exempelvis ett svenskt företag gör en bolagsetablering i ett land med en beskattning som avviker från den i Sverige, t.ex. i ett skatteparadis, och den svenska ägaren har kontrollen över utlandsbolaget ska den svenska ägaren beskattas löpande för det utländska bolagets inkomster. Men ofta försöker man dölja ägandet och det svenska inflytandet över företaget genom en lång kedja av bolag i olika länder. Man räknar med att detta skattefel ligger i storleksordningen 2–5 miljarder kronor.

För ett företag är skatten en kostnad och en strävan finns att minimera skattebelastningen. Företag som bedriver verksamhet i flera länder har större handlingsutrymme när det gäller att påverka var man vill att vinster av den gemensamma verksamheten redovisas och beskattas. Den interna handeln mellan besläktade företag uppskattas svara för mellan 30–50 procent av alla internationella transaktioner i världen. En metod att åstadkomma förflyttning av vinster är felaktig internprissättning, dvs. prissättning som inte är marknadsmässig, på varor och tjänster som tillhandahålls mellan företag i koncernen. Förutom genom felaktig prissättning av varor och tjänster, som teknisk rådgivning, servicehjälp, transporter och administration, förekommer vinstöverföring vid betalning av royalty och ränta.

Skatteverket¹⁶ har inte försökt bedöma hur stora belopp som undgår svensk beskattning pga. felaktig prissättning men pekar på att frågan har diskuterats livligt i Danmark och stora belopp har förekommit i debatten. Skatteministeriet i Danmark uppskattar¹⁷ dock det skatteundandragande som kan påvisas till högst 5 miljarder danska kronor (DDK).

Många länder har, som Danmark och till skillnad mot Sverige, sedan länge haft detaljerade bestämmelser kring internprissättning, vilket underlättar kontroll och fastställande av beskattningsanspråk. Regler om detta har numera införts även i konungariket Sverige. För företag i en intres-

¹⁶ Oroliga skattebaser. Skatteverket Rapport 2002:2, s. 178

¹⁷ Tidskriftet Skat april 2002

segemenskap som har gränsöverskridande transaktioner gäller fr.o.m. den 1 januari 2007 regler om dokumentation av internprissättning¹⁸. Dokumentationen ska börja upprättas för transaktioner som genomförs under det räkenskapsår som börjar den 1 januari 2007 eller senare. Första gången färdigställd dokumentation kan begäras av Skatteverket är alltså efter upprättad deklaration för taxeringsåret 2008. Dokumentationen ska inte bifogas deklarationen utan lämnas in först om Skatteverket begär det.

10.7 Löntagarnas deklaratjonsfusk

10.7.1 Övriga avdrag

En omdiskuterad fråga är i vilken utsträckning vanliga löntagare fuskar med sina deklaratjonsavdrag för att skattekontrollen och sanktionerna är bristfälliga. Det är inte möjligt att hinna kontrollera alla avdrag under taxeringsperioden. Fusk med mindre belopp drabbas inte heller av skattetillägg ens om fusket skett avsiktligt. Och genom att inte svara på myndighetens frågor kan myndigheterna ofta för högre belopp inte påvisa oriktig uppgift och ta ut skattetillägg.

Skatteverket har studerat de skattskyldigas beteende när det gäller avdraget för övriga utgifter under inkomst av tjänst.¹⁹ Det är ett avdrag som yrkades av 550 000 personer vid 1999 års taxering till ett sammanlagt belopp av 3 miljarder kronor. Den skattskyldige kan yrka avdraget med endast ett belopp – specifikation krävs inte – och vid deklarationen ska medges avdrag för avdragsgilla utgifter reducerade med 1 000 kr.

Baserat på flera fristående totalundersökningar påvisade utredningen att de skattskyldiga gjorde fel i yrkade avdrag oftare än i fyra fall av fem och att skattefelet uppgick till minst 52 procent av det totalt yrkade avdraget för övriga kostnader. Den undanhållna skatten beräknades till ca 600 miljoner kronor. Många av fele berodde på okunnighet men intervjuer med deklaratjonsgranskarna gav vid handen att de skattskyldiga i ökande utsträckning chansar och försöker få igenom ooberättigade avdrag.

10.7.2 Reseavdrag

Taxeringsåret 2003 gjorde ca 920 000 personer avdrag för resor till och från arbetet. Det totala avdraget uppgick till 11,3 miljarder kronor. För att undersöka skattefelet i reseavdraget gjorde Skatteverket under 2003 en undersökning genom ett slumpmässigt urval av 900 reseavdrag som granskades särskilt. Genom undersökningen fick man också mer kunskap om vilka som gör reseavdrag.

I snitt uppgick reseavdragen till ca 20 000 kr. Ensamåkande bilister stod för drygt 85 procent av alla avdrag – samåkning med bil förekom bara i en halv procent av fallen. Avdrag för kollektiva resor uppgick till ca fem procent. I sju procent av fallen framgick inte vad avdraget avsåg.

Undersökningen visade att 48 procent av de personer som gjorde avdrag för resor mellan hemmet och arbetsplatsen gjorde ett felaktigt reseavdrag. 46 procent gjorde fel till sin fördel och två procent gjorde fel till sin nackdel. Det innebär att varannan person som ska redovisa ett reseavdrag gör fel – och att det i det alldeles övervägande antalet fall är fel till egen fördel.

Det vanligaste felet är otillräcklig tidsvinst, dvs. den avdragsyrkande har gjort avdrag för bil trots att tidsvinsten jämfört med allmänna kommunikationer inte uppgår till två timmar. Ett annat vanligt fel är att den avdragsyrkande gör avdrag för fler dagar än han faktiskt arbetat. Fel som beror på att man angett ett felaktigt avstånd mellan hemmet och arbetsplatsen är däremot relativt få. Andra vanliga fel är att avdraget avser resor till studieort och inte till arbete och att man gjort dubbelavdrag, både för bil och för buss.

I snitt är det beloppsmässiga felet för avdrag som yrkats med för högt belopp ca 13 000 kr och för avdrag som yrkats med för lågt belopp ca 3 000 kr. Män och kvinnor gör lika mycket fel. Brutto uppgår det beloppsmässiga skattefelet uppräknat till ca 3,5 miljarder kronor, vilket är ca 30 procent av det totala reseavdraget. Av beloppet är ca 3,4 miljarder till fördel för den skattskyldige (underbeskattning) och knappt 0,1 miljard till nackdel (överbeskattning). Skattefelet – det belopp staten går miste om i skatt – kan beräknas till 1,4 miljarder kronor.

Som vi sett ovan är det fel i vartannat reseavdrag och beloppsmässigt uppgår fe-

¹⁸ 19 kap 2 a och 2 b §§ lag (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, se även "Effektivare skattekontroll m.m." (prop. 2005/06:169, kap 7, s. 87-116)

¹⁹ Om gratislotter och preventiv effekt. En utvärdering baserad på de skattskyldigas avdrag för övriga kostnader under inkomst av tjänst och skattemyndigheternas kontroll av detta avdrag. Skatteverket Rapport 2001:1

let till ca 30 procent av det totala reseavdraget.

Ett alternativ till utökad kontroll är regeländringar. Ett avstånds-baserat reseavdrag för dem med långt avstånd till arbetet utan regler om tidsvinst och färdsätt skulle kunna förenkla systemet och därmed minska skattefelet i reseavdraget,

10.7.3 Kontrolluppgiftsbedrägerier och svart lön

För löntagare gäller att arbetsgivaren lämnar kontrolluppgift på lön och avdragen skatt m.m. och den anställde med ledning av dessa uppgifter beskattas för inkomsten och tillgodoförs avdragen skatt samt att man fastställer pensionsgrundande inkomst. För att detta ska ske krävs inte att arbetsgivaren betalat in vare sig preliminärskatt eller arbetsgivaravgifter.

En nackdel för den som arbetar svart är att han inte kan få sjukpenning, pensionsgrundande inkomst samt att frånvaron av inkomster kan leda till besvärande kontroller från Skatteverkets sida. Dessutom kan en person utan taxerad inkomst få svårt att få banklån, hyreskontrakt eller mobilabonnemang. Under senare år har en ny typ av fusk uppmärksammats²⁰ i Skatteverkets kontroller nämligen att man fabricerar kontrolluppgifter utan verklighetsunderlag. "Arbetsgivare" är i dessa fall ofta en person som är immun för utmätningsanspråk t.ex. ett bolag i konkurs. Den "anställda" förvandlar en svart inkomst till vit inkomst och får ofta inte bara skatten betald utan ofta även skatt tillbaka vid taxeringen.

Förfarandet underlättas av att det inte krävs att behörig firmatecknare lämnar kontrolluppgifterna. Vem som helst kan idag komma in med en kontrolluppgift under förutsättning att denne har kännedom om bolagets organisationsnummer. Som systemet tillämpas kan kontrolluppgifter bli registrerade på bolag som inte är arbetsgivarregistrerade, inte har redovisat eller betalat någon källskatt/några arbetsgivaravgifter eller som är försatta i konkurs. Skatteverket har noterat att det sker handel med "falsa" kontrolluppgifter där köpare betalat mellan 25 000-30 000 kr för en "bra" kontrolluppgift.

10.7.4 Fysiska personers oredovisade inkomster i utlandet

Skatteverket mottar årligen från ett antal länder stora mängder kontrolluppgifter om

inkomster i utlandet. Totalt finns hos Skatteverket ca 300 000 uppgifter registrerade. De flesta kommer på datamedium men varje år kommer några tusen kontrolluppgifter på papper.

I en försöksverksamhet²¹ har man gjort ett urval där man granskat kontrolluppgifter överstigande 20 000 kr för att se om personerna tagit upp inkomsterna i sina deklarationer.

Inkomster och tillgångar enligt kontrolluppgifter har i stor omfattning inte redovisats. En stor del av felet bedöms dock vara oavsiktliga och kan ha berott på okunskap. Av de skattskyldigas reaktioner kan utläsas att det ibland kan vara svårt att få korrekt och tillräcklig information från såväl Skatteverket som skattemyndigheter i utlandet.

10.8 Problembanscher

Skatteverkets stora kartläggning av svartarbetet innehåller en hel del information om underdeklarationen i vissa branscher. Följande sammanställning av andra undersökningar kompletterar bilden.

10.8.1 Branschsaneringsutredningen

I Branschsaneringsutredningen (SOU 1997:1111) konstaterades att i kontantbranscher, där kunderna är enskilda konsumenter, som inte efterfrågar kvitton och där tjänsteinnehållet är stort, som t.ex. i fråga om frisörtjänster, finns stora möjligheter att undanhålla inkomster från beskattning. Om företaget dessutom befinner sig i en bransch med överetablering och hård konkurrens har den moraliska ribban lättare att sänkas för att klara företaget och försörjningen. Enligt Branschsaneringsutredningen finns dessa problem väl dokumenterade i taxi-, frisör- och restaurangbranscherna.

10.8.2 Fiskebranschen har undersökts

Osannolikt låga inkomster för fiskare har uppmärksammats i en rapport från Finansdepartementet.²² I rapporten görs en beräkning av fiskarnas inkomster, timlön och drivkrafter att fuska. I rapporten undersöktes inkomstförhållandena under år 1992. En uppskattning av timlönen för en fiskare visar att denna i genomsnitt uppgick till 46,50 kr i timmen brutto. År 1992 hade den genomsnittlige fiskaren 86 800 kr i årsinkomst vilket gav en månadsinkomst efter

²⁰ Falsa kontrolluppgifter. Slutrapport 2001-12-11, Skattemyndigheten i Stockholm, dnr 601 166282-01/830

²¹ Utvärdering av kontroll av utlands-KU, Utvärdering av kontroll av utlands-KU, försöksverksamhet i region Gävle och Östersund, Skatteverket dnr 130-341478-04/121

²² Fisk och Fusk – Mål, medel och makt i fiskeripolitiken. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. DS 1997:81

skatt på 5 500 kr.²³ Det är i detta fall fråga om fiskarnas totala inkomster även från andra inkomstkällor. Fiskarnas inkomster varierar i landet. Av rapporten (s.88) framgår att fiskare på södra ostkusten har en timlön på i medeltal endast 24 kr men då är att märka att hela 25 procent av fiskarna på södra ostkusten hade en nettointäkt från fisket (inkl. A-kassa) motsvarande en timlön på maximalt nio kronor efter skatt. I rapporten (s.90) uppskattas att ca 40 procent av yrkesfiskarna ligger på eller under en inkomstnivå som man definierar som existensminimum (3 750 kr/månad efter skatt). I rapporten dras slutsatsen att då vissa fiskare knappast har någon inkomst alls, kan man sluta sig till att dessa med stor sannolikhet har dolda inkomster dvs. fuskar för att överleva.

10.8.3 Frisörbranschen har undersökts

Frisörer i Sverige redovisar låga inkomster i sina deklarationer. En undersökning²⁴ bland registrerade frisörföretagare visade att 87 procent år 2001 hade en taxerad förvärvsinkomst (inkomst av näringsverksamhet och inkomst av tjänst) som understeg 150 000 kr vilket jämfördes med lönen för en anställd frisör (grundlönen 170 000 kr, genomsnittslön 220 000 kr).

Svartarbetet i branschen medför att seriösa företagare konkurreras ut och att dessa inte kan ha andra frisörer anställda i sin rörelse – i stället hyr lokalinnehavaren ut ”stolar” till frisörer som driver verksamheten som egenföretagare. År 2001 startades ett med myndigheter och branschförbund gemensamt projekt²⁵ för att skapa sunda konkurrensvillkor inom frisörbranschen. Man ville genom projektet se i vad mån man kan komma till rätta med svartarbetet på frivillig väg genom attitydpåverkan och ”certifiering” av företagare, som åtar sig att uppfylla vissa krav bl.a. att använda kassaapparat och ha en synlig prislista. På en mer övergripande nivå får man kunskap och erfarenhet inför mer generella brottsförebyggande insatser riktade mot de så kallade kontantbranscherna.

10.8.4 Restaurangbranschen

Skatteverket har utifrån en granskning inom restaurangbranschen i Dalarna uppskattat de oredovisade intäkterna för hela landets restaurangnäring 1995 till 37 procent av 20 miljarder kronor, eller ca 7 miljarder kronor.²⁶ Fusket har sedan dess accelererat. Senare uppskattningar antyder att de undanhållna intäkterna år 2002 skulle kunna ligga i storleksordningen av minst det dubbla beloppet, dvs. 15 miljarder kronor.

10.8.5 Byggbranschen alltid i fokus

Problemet med svart eller grå arbetskraft inom entreprenadbranscherna har diskuterats i ett flertal utredningar.²⁷ Utredningarna har föreslagit ett utökat ansvar för beställare eller ändring av uppbördssystemet så att skatteavdrag ska göras.

Skatteverket har gjort en delutvärdering²⁸ av ett projekt som handlat om kontroll av svart arbetskraft inom byggbranschen. De svarta lönerna uppskattades till mellan 2,5-3,0 miljarder kronor årligen i pågående utredningar och identifierade ”härvor”. En mycket stor del av den organiserade handeln med svart arbetskraft har troligen inte kunnat identifieras i projektet. Trots omfattande arbetsinsatser av Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten i de utredda fallen har man endast lyckats säkra knappt två procent av undanhållna skatter.

Skatteverket konstaterar att omfattningen har medfört att konkurrensen helt satts ur spel. Det är omöjligt för en seriös företagare att konkurrera med de företag som valt att avlöna delar av sin personal med svart lön. Genom att företeelsen organiserad handel med svart arbetskraft har vuxit så kraftigt, har branschen dragit till sig även annan typ av grovt kriminella personer. Dessa agerar som företrädare och målvakter i de företag som fakturerar den svarta arbetskraften. Det bedöms inte som realistiskt att tro att vare sig myndigheternas kontroll- och informationsinsatser eller den självsanering som pågår inom branschen är tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med skattefusket i byggbranschen.

²³ Hela 65 procent av fiskarna hade en bruttoinkomst under 105 tkr

²⁴ Slumpmässigt urval av 150 av 450 registrerade frisörföretagare i Malmö. Pressmeddelande 2002-09-09 Skattemyndigheten i Malmö

²⁵ Sveriges Frisörförbund, Handelsanställdas förbund och Kemisk Teknisk Förbund i samarbete med Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan och Skattemyndigheten

²⁶ Lars Lundh, Användningen av manipulerade kassaregister inom kontantbranscher – inriktning mot restauranger, Linköpings Universitet maj 2002

²⁷ T.ex. i Ansvar för skatt vid entreprenad m.m. (DS Fi 1976:4), Den grå arbetskraften och skattekontrollen (DS B 1980:10) samt i Branschsaneringsutredningen (SOU 1997:111)

²⁸ Riksprojektet – kontroll av svart arbetskraft inom byggbranschen, Skatteverkets rapport 2001:9

En stor del av skatteundandragandet i samband med svart arbetskraft avser moms. Inom byggsektorn har därför införts nya regler för redovisning av moms från den 1 juli 2007. Syftet är att motverka sådant skattefusk som innebär att en köpare gör avdrag för moms som inte betalas av säljaren. Från och med då ska omvänd skattskyldighet i vissa fall användas vid redovisningen av moms. De nya reglerna innebär att det är den som mer än tillfälligt säljer byggtjänster som ska redovisa och betala momsen när man köper sådana tjänster. Det innebär att den som säljer byggtjänsterna till en sådan köpare ska inte fakturera med moms. Även utländska företagare som säljer eller köper sådana tjänster omfattas av de nya reglerna.

10.8.6 Skärpning av kontrollen av kontantbranscherna

Nya lagar om personalliggare och certifierade kassaregister bedöms effektivisera skattekontrollen och skapa konkurrens på mer lika villkor i de branscher som omfattas av lagstiftningen, se avsnitt 11.3.3.

10.9 Skatteverkets bedömning av skattefelets storlek

Tidigare bedömningar av skattefelets omfattning

Skatteverket gjorde år 1998 för första gången en uppskattning av skattefelets storlek²⁹ i anslutning till ett regeringsuppdrag att utvärdera kontrollverksamheten. Skatteverket uppskattade att det totala skattefelet år 1997 låg i storleksordningen 80-90 miljarder kronor vilket motsvarade nästan fem procent av BNP eller nio procent av den samlade skatteuppbörden.

Underlaget för bedömningen är bl.a. resultat från skilda undersökningar som redovisats i tidigare årgångar av Skatter i Sverige.

Verket framhöll att underlaget för en så-

dan bedömning är osäkert och inte dagsaktuellt. Det bör dock inte hindra att en bedömning görs. En bedömning från Skatteverkets sida kan föra med sig en fruktbar dialog och stimulera till en fortsatt metoddiskussion och fortsatt analys av skattefelets storlek, utbredning och orsaker. En sådan analys kan i sin tur lägga en grund för en strategi för att minska skattefelet.

Det betyder definitivt inte att dessa inkomster kan framtvingas genom en utökad granskning. Blev undanhållna inkomster beskattade skulle tjänsterna i stor utsträckning inte produceras. Det är också Skatteverkets uppfattning att om verket fick resurser att hitta alla fel i form av felaktiga kostnader och redovisning skulle alla medvetna skatteundandraganden (fusk) bli försumbara men detta skulle inte vara en kostnadseffektiv användning av samhällets resurser. Slutsatsen av detta är i sin tur att ett visst mått av skattefel inkl. skattefusk måste accepteras i en demokrati med ett skattesystem som bygger på uppgifter som medborgarna själva lämnar. Hur stort skattefel och hur mycket skattefusk som kan tolereras är till slut en rent politisk fråga med många fler aspekter än de rent ekonomiska.

Skatteverket gjorde år 2002 för Skattebasutredningens räkning³⁰ en bedömning av skattefel med internationella kopplingar. Man bedömde att skattefelet med internationell anknytning låg i storleksordningen 20-35 miljarder kronor och med den sammansättning som framgår av 10.12 Tabell.

I rapporten bedömde Skatteverket att den låga skattningen av det internationellt anknutna felet uppgående till 20 miljarder kronor var förenlig med det tidigare angivna totala skattefelet upp till ca 90 miljarder kronor. Med den högre skattningen, 35 miljarder kronor, skulle även det totala skattefelet behöva räknas upp. Sammantaget bedömdes dock skattefelet i Sverige ligga i storleksordningen 100 miljarder kronor.

²⁹ Skattefel och skattefusk. En utvärdering av kontrollverksamheten 1992-1997. Skatteverket Rapport 1998:3, s. 47 ff

³⁰ Oroliga skattebaser. Skatteverket Rapport 2002:2 s. 31

10.11 Tabell

Uppskattning av skattefel med internationella kopplingar, mdkr Assessment of the amount of tax errors in cross border transactions, BSEK

	Skattefel, mdkr Tax errors, BSEK
Punktskatter (<i>Excise duties</i>)	2-4
Mervärdesskatt (VAT)	5-10
Skatt på kapital (inkl. arvs- och gåvoskatt) (<i>Tax on capital abroad [inheritance and gift tax incl.]</i>)	8-
Paradistransaktioner med någon typ av företagskoppling (<i>Tax heaven transactions</i>)	2-5?
Övrigt (internprissättning, elektronisk handel, socialavgifter m.m.) (<i>Other (transfer pricing, electronic trading, social security contributions)</i>)	?
Totalt (Total)	20 - 35

Källa: Skatteverkets rapport 2002:2, s. 32

En skattefelskarta presenterades 2007

Skatteverket presenterade hösten 2007 en ny beräkning av skattefelet som visar att uppskattningsvis 133 miljarder kronor i skatteintäkter varje år försvinner på grund av fusk, fel eller misstag. Detta motsvarar fem procent av bruttonationalprodukten (BNP) eller tio procent av den sammanlagt fastställda skatten. Den största andelen av skattefelet utgörs av svartarbete som står för 66 miljarder kronor och har beräknats utifrån den kartläggning³¹ av svartarbetet som Skatteverket genomförde 2006 och som redovisats ovan. Annat nationellt skattefel beräknas till 21 miljarder kronor medan det internationellt relaterade skattefelet beräknas uppgå till hela 46 miljarder kronor. För sistnämnda slag av skattefel har använts kontroller baserade på slumpmässiga urval, resultatet av den riktade skattekontrollen, riskanalyser, kartläggningar av branscher och företeelser m.m. När det har varit möjligt har flera olika källor/beräkningar jämförts för samma område. I de fall underlag för beräkningar helt har saknats har istället en uppskattning gjorts baserat på en rimlighetsbedömning. Ofta har bedömningarna karaktären av räkneexempel, där man med olika antaganden beräknar ett skattefel. Underlagen för gjorda beräkningar kommer från flera olika år. Skattefelskartan utgör därför inte en ögonblicksbild av skattefelet.

Skatteverket poängterar att osäkerheten i beräkningarna av skattefelet är i samtliga delar stor och i vissa fall väldigt stor. Osäkerheten är minst för de områden där underlaget har utgjorts av kontrollresultat baserade på slumpmässiga urval. Sådana har dock bara funnits att tillgå på ett fåtal

begränsade områden. Allra störst bedöms osäkerheten vara beträffande skattefelet med internationell anknytning och skattefelet för stora företag, där ett icke oväsentligt inslag av skatteplanering förekommer. Med hänsyn till den stora osäkerheten i beräkningarna bör skattefelskartan tolkas med försiktighet.

Som framgår av figuren bidrar skattekontroll i alla dess former till mindre än två procent av de totala skatteintäkterna men motsvarar i runda tal 15 procent av skattefelet. Skattefelet har också relaterats till olika grupper av skattskyldiga. En sak som måste beaktas är hur de skattskyldiga indelats och hur många skattskyldiga det finns i varje grupp av skattebetalare.

Skattefelskartans indelning av de skattskyldiga framgår av nedanstående uppställning.

Grupper av skattebetalare

Privatpersoner, ca 9,8 miljoner

- Fysiska personer exklusive deras näringsverksamhet

Mikroföretag, ca 640 000

- Företag med lönesumma < 1 mnkr

Små och medelstora företag, ca 65 000

- Företag med lönesumma 1 – 50 mnkr

Stora företag, ca 15 000

- Samtliga företag i koncerner där något företag har en lönesumma > 50 mnkr

Offentlig sektor, föreningar m.fl., ca 150 000

- Kommuner, kommunförbund, landsting, statliga myndigheter m.fl.
- Ekonomiska föreningar, bostadsrättsföreningar m.fl.
- Ideella föreningar, stiftelser m.fl.

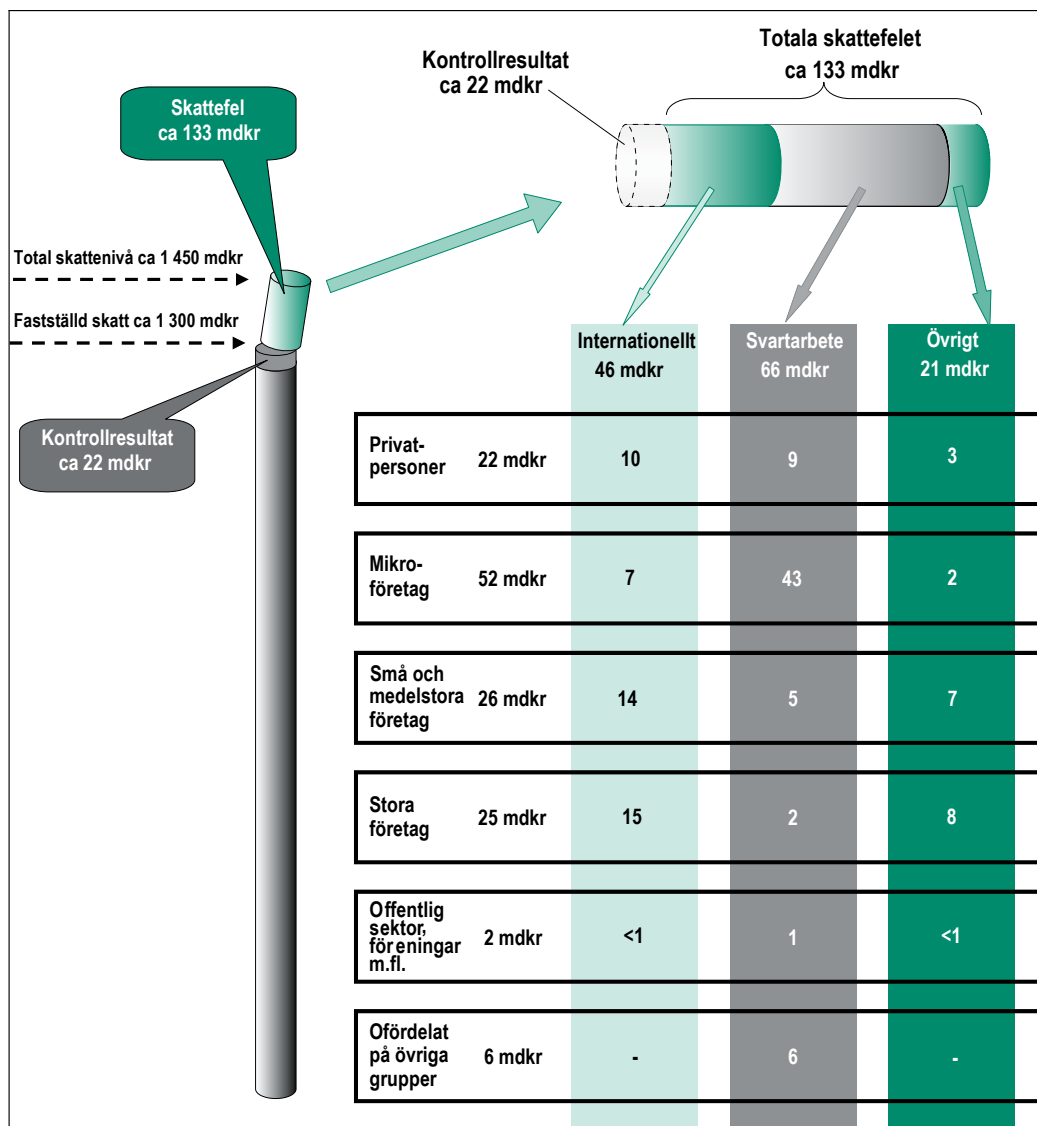
³¹ Svartköp och svartjobb i Sverige. Del 1: Undersökningsresultat. Rapport 2006:4.

Att antalet privatpersoner överstiger Sveriges befolkning beror på att även en del utomlands bosatta är begränsat skattskyldiga i Sverige och redovisar t.ex. löneinkomster, kapitalinkomster eller fastighetsskatt.

Den största delen av skattefelet är hänförlig till företagssektorn och där de många små mikroföretagen svarar för hälften av

skattefelet i denna sektor (10.13 Diagram). De olika grupperna av skattskyldiga betalar olika mycket i skatt. I 10.14 Diagram har skattefelet relaterats till den deklarerade och fastställda skatten. Mikroföretagens skattefel är mer än hälften av den fastställda skatten för den gruppen.

10.12 Figur
Skattefelskarta
Map over the tax gap

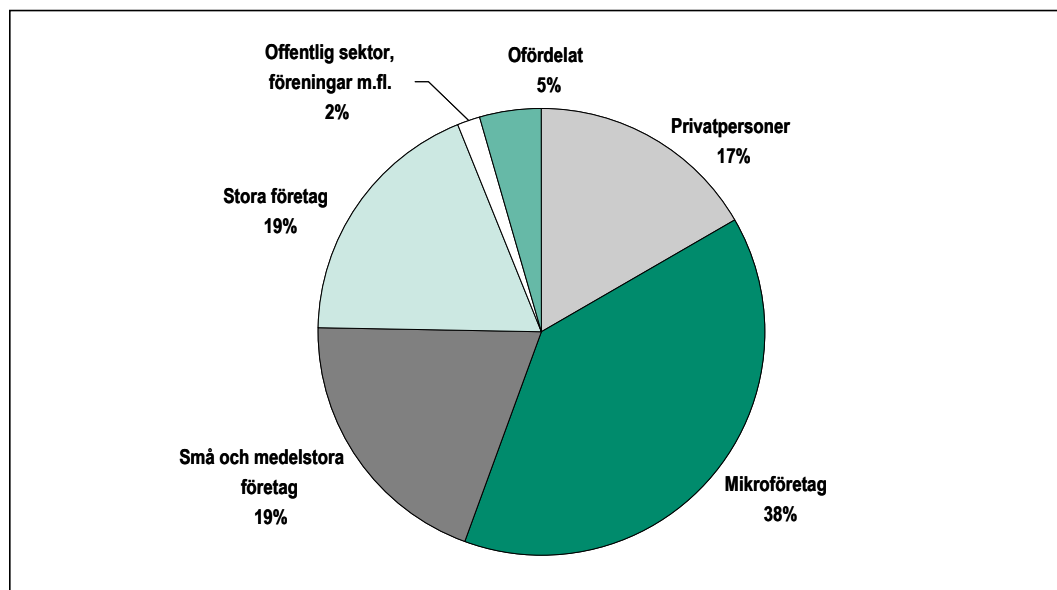

Källa: SKV 234 utgåva 1, 2007

10.13 Diagram

Skattefelens fördelning på olika grupper av skattebetalare

The distribution of the tax gap on different types of taxpayers

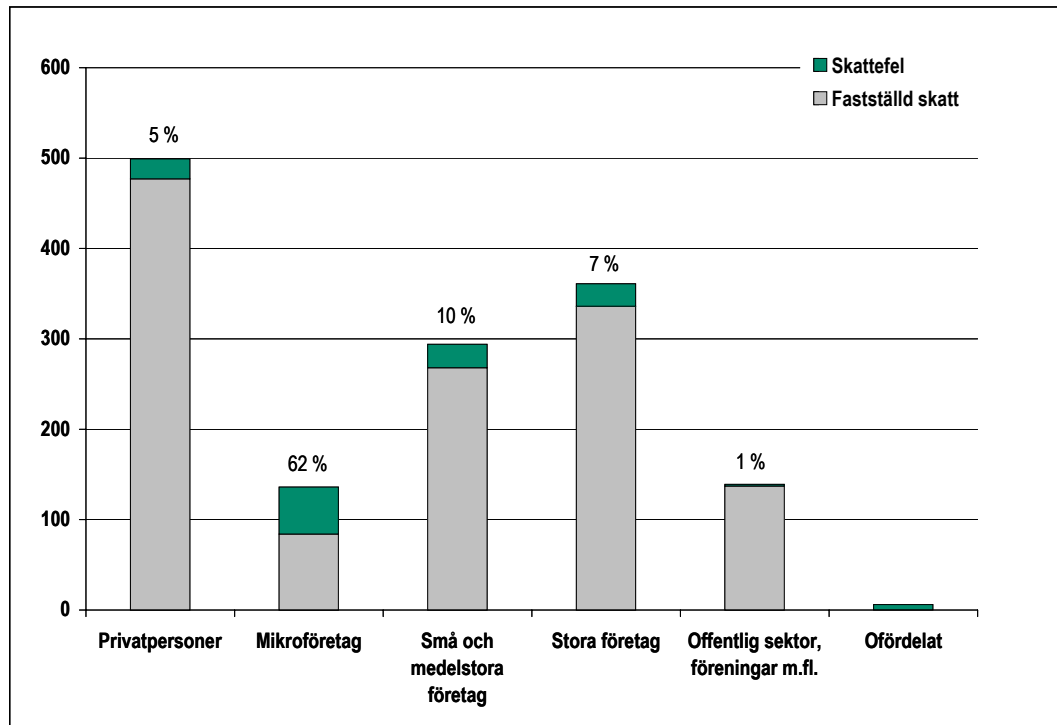

Källa: SKV 234 utgåva 1, 2007

10.14 Diagram

Skattefel i förhållande till den deklarerade (fastställda) skatten för olika grupper av skattebetalare

The tax gap in relation to declared (settled) tax for different groups of taxpayers

Källa: SKV 234 utgåva 1, 2007

Incitament och möjligheter att göra fel skiljer sig mellan olika skatter vilket illustreras av nedanstående 10.15 Tabell.

Medan moms har det största skattefelet i kronor räknat beräknas skattefelet ställt i relation till den fastställda skatten vara högst för skatt på kapitalinkomster.

Skatteverket har som visionärt mål att halvera skattefelet. En strategi mot skattefelet kan inte bara fokusera på kontrollåtgärder mot stora skattefel i absoluta eller relativa tal som redan uppkommit. Viktigast är att rikta kontrollen mot det mest

samhällsskadliga fusket. Men det är också viktigt att det inte finns kontrollfria zoner dvs. skattskyldiga och beteenden som inte kontrolleras. En strategi mot skattefelet måste inkludera möjligheterna att förändra lagstiftningen så att fel förhindras, att informationsutbytet förbättras så att fel upptäcks och kontrollmetoderna blir mer effektiva. Sist men inte minst måste Skatteverket ha en klar bild över skattefusket orsaker och försöka minska eller eliminera dessa.

10.15 Tabell

Skattefelets fördelning på olika skatteslag

The distribution of the tax gap on different taxes

Skatteslag	Skattefel, mdkr	Andel av totalt skattefel	Fastställd skatt mdkr	Skattefel andel av fastställd skatt
Type of tax	Tax gap, BSEK	Share of total tax gap	Settled tax, BSEK	Tax gap i relation to settled tax
Moms (VAT)	35	26%	250	14%
Inkomstskatt, näring (Income tax, business)	32	24%	97	33%
Sociala avgifter (Social security contributions)	30	23%	381	8%
Inkomstskatt, tjänst (Income tax, employment)	20	15%	443	5%
Skatt på kapitalinkomster (Tax on capital income)	11	8%	17	65%
Punktskatter (Sales taxes)	4	3%	87	5%
Övriga skatter (Other taxes)	1	1%	27	4%
Totalt (Total)	133	100%	1 302	10%

Källa: SKV 234 utgåva 1, 2007

10.10 Skattefusket orsaker

Flera undersökningar visar att fusket är tämligen utbrett. Många känner skattefuskar och många anlitar andra för svartarbete. Fusk kan aldrig åtgärdas om inte de bakomliggande orsakerna blir kända. Sannolikt finns det flera olika orsaker som samspelar och en total kunskap kan man aldrig få. Möjligheten till fusk har stor betydelse för om en person fuskar eller inte men den faktorn förklarar inte orsaken till beteendet. Detsamma gäller kunskap om skattesystemet och skattekontrollen. De förklaringsfaktorer som berörs i det följande är främst kopplade till om man upplever skattesystemet som rättvist, sociala normer och individuella skillnader hos olika personer.

Strukturella och individrelaterade faktorer

I den tidigare refererade studien av Riksrevisionsverket har orsakerna till svartarbete tagits upp. De slutsatser som framkommit

i Skatteverkets svartarbetskartläggning överensstämmer väl med RRV:s.

Riksrevisionsverket indelar faktorerna i strukturella och individrelaterade. Som strukturella faktorer nämns social kontroll, institutionella förhållanden, utbud och efterfrågan på arbetskraft i den vita ekonomin samt politiska och kulturella faktorer. Individrelaterade faktorer kan exempelvis utgöras av normer/värderingar, kontakter, kompetens, tillgång till produktionsfaktorer, mentalt avstånd till de styrande samt önskan om en positiv inkomsteffekt. När det gäller inkomsteffekten urskiljer Riksrevisionsverket såväl privatekonomiska skäl som en önskan att kompensera sig av rättviseskäl.

När det gäller de strukturella faktorerna framhåller Riksrevisionsverket särskilt den sociala kontrollen och regelsystemens marginaleffekter. Med social kontroll avser Riksrevisionsverket i vilken utsträckning befolkningen eller "omgivningen", inom

ett visst geografiskt område har kännedom om vilka faktiska omständigheter som råder i den enskildes liv. Riksrevisionsverket menar att den sociala kontrollen verkar både återhållande och pådrivande för deltagandet på den svarta arbetsmarknaden. Mekanismerna utgörs av risk för upptäckt och tillgång till kontaktnät. Riksrevisionsverket fann att många som arbetar svart motiverar sitt deltagande med att de gör detta för att kompensera sig för effekter av regler som uppfattas som orättvisa.

När det gäller de individrelaterade faktorerna tar Riksrevisionsverket särskilt upp

det mentala avståndet mellan individen och de styrande samt upptäcktsrisken. Många intervjuade menar att alla de s.k. affärer som avslöjats har starkt negativt påverkat individens skattemoral.

Skatteverket har i sin undersökning till allmänheten år 2006 ställt upp ett antal positivt formulerade påståenden och de svarande har fått ange i vilken utsträckning man instämmer i att det är grunden (orsaken) till att man fuskar med skatten för egen del.

10.16 Tabell

Fråga: Varför finns det skattefusk? Svar rangordnade efter instämmande, år 2006, procent

Question: What is the reason for tax evasion? Answers ranked after ascending agreement value, year 2006, percent

Undersökning allmänheten år 2006	Instämmer	Instämmer inte	Vet ej/ej svar	Medelvärde
Orsaken till att man fuskar med skatten för egen vinning är att:	Agree	Do not agree	Don't know/ no answer	Mean
1 Personer i ledande ställning bryter mot samhällets normer (Persons in high positions do not follow the norms in the society)	63	7	18	4,2
2 Skatterna är för höga. (The taxes are too high)	61	12	11	3,9
3 Solidariteten i samhället är låg. (The solidarity in the society is low)	46	12	18	3,7
4 Skatterna går till "fel" saker. (The tax income is wrongly spent)	40	22	16	3,3
5 Man spekulerar - man vill "testa" om ett avdrag "går igenom" (Taxpayer speculation - taxpayers test if income tax expenses - will be corrected or not)	36	14	29	3,5
6 Sanktionerna/straffen är otillräckliga (Sanctions/punishments are inefficient)	33	17	33	3,4
7 Upptäcktsrisken är låg. (The possibility of being caught is low)	32	16	30	3,3
8 Skattereglerna är krångliga. (The tax rules are complicated)	31	23	19	3,2
9 Man tror att "alla andra" fuskar (People believe that "everybody else" is cheating)	31	20	28	3,2
10 Annat (Other reasons)	6	1	90	3,9

Källa: Skatteverkets rapport 2007:3

I 10.16 Tabell har de olika svarsalternativen rangordnats efter andelen som instämmer i ett visst påstående. För de två orsaker som ligger överst i tabellen instämde sex av tio svarande. Att man uppfattar skatternas storlek som en starkt bidragande orsak till skattefusket torde överensstämma med vedertagen uppfattning. Mer anmärkningsvärt är att många som orsak till skattefusk anför att personer i ledande ställning bryter mot samhällets normer och att solidariteten i samhället är låg. Noteras kan vidare att uppfattningen att personer i ledande ställning bryter mot samhällets normer anges som en viktigare förklaring till skattefusk än att "alla andra" fuskar. Bara i begränsad omfattning motiveras skattefusk av krångliga skattelagar. Ordningföljden

på de olika "orsakerna" är densamma som vid undersökningen år 2004.

Är det yttre eller inre faktorer som orsakar brott?

Det är givet att utan skatter inget skattefusk. Att skatternas nivå skulle vara en primär orsak till ekonomisk brottslighet kan dock starkt ifrågasättas. Trots att USA är ett lågskatteland så begås ändå skattebrott, och man antar att det knappast begås mindre idag än tidigare. I USA har ekobrottsforskning i vid mening bedrivits i decennier. Men amerikanerna har, trots detta faktum, aldrig angett att grundorsaken till att vissa amerikanska företag och företagare begår ekobrott skulle bero på skatterna. Skulle inte skatterna ha funnits

hade de helt enkelt inriktat sin brottsliga verksamhet på någonting annat.

Generellt kan sägas att flertalet individer betingas av en komplex motivationsstruktur att begå eller inte begå brott och bara ett fåtal är betingade av ett överordnat motiv.

Alalehto har i en studie om ekonomisk brottslighet i restaurangbranschen testat vad han kallar ”korstryckshypotesen” som handlar just om det är fråga om externa faktorer (som skatter) eller individrelaterade faktorer.³² Externa faktorer får i Alalehtos studie bara ett marginellt stöd. Det är i stället fråga om individrelaterade faktorer.

I sin studie har Alalehto testat några sociologiska hypoteser på ett urval av personer i restaurangbranschen som intervjuats.

Alalehto menar att hans studie visar att orsaken till att personer i restaurangbranschen begår ekobrott inte är ren och skär girighet. Då hade beteendet kunnat förklaras med en ekonomisk modell, möjligen kompletterad med en psykologisk teori om neurotisk störning. Det hade varit en förklaring som hade passat som hand i handske för just ekobrott som ett säregat brottsfenomen.

Alalehtos tolkning visar i stället på krögarens vaktslående av sin rollidentitet som den springande punkten bakom krögarens ekobrottsutövande. Utformandet av den potentiella brottskulturen är ett utslag av den speciella branschkulturen och det val av livsstil som krögarskapet innebär, dvs. man är inte bara krögare till yrket utan också som person. Vaktsländet av krögarens identitet är central. Alalehto menar att både den brottsutövande och den icke-brottsutövande krögaren är inlemmade i samhällets övergripande ”tävlingskultur”, att individuellt lyckas och bli framgångsrik. Skillnaden i brottsaktivitet förklaras individuellt, av att den brottsutövande krögaren är frustrerad eller missnöjd över den låga ekonomiska och sociala status han upplever sig ha gentemot den grupp han jämför sig med, medan den icke-brottsutövande krögaren inte är det.

I restaurangbranschen är konkurrensen på många orter hård och skattefusket utbrett. Urvalet i den ovan refererade studien är hämtat från de krogtäta orterna Stockholm, Göteborg och Malmö. En intressant fråga är om Alalehtos slutsatser är generellt

giltiga för alla personer i branschen, andra konkurrensutsatta branscher eller alla företagare.

Sambandet med normer och beteende och fuskets synlighet

Sociologer menar att möjligheten att observera ett beteende, alltså dess synlighet, är avgörande för hur en social grupp anpassar sig till de gällande normerna. Ett socialt ogillande kan endast uttryckas om det avvikande beteendet är känt.

Samma sak gäller för legala normer, dvs. fel och fusk som inte är synligt för berörda myndigheter är mer vanligt än mer synligt fusk. Fusk varierar alltså i enlighet med graden av synlighet eller med den frekvens som berörda myndigheter upptäcker fusk.

Synligheten hos en transaktion ökar om det finns en skyldighet att lämna information till skatteadministrationen. Sambandet mellan synligheten hos olika transaktioner och graden av fusk i olika fall kan beskrivas på följande sätt (Kagan 1989):

- 1. Skatt innehålls vid källan**
Förhållandevis lite fusk
- 2. Information rapporteras av tredje part**
Något mera fusk än vid fall 1 men fortfarande ganska lite fusk
- 3. Bokföring eller andra uppgifter som kan granskas**
Fusket blir betydligt större. Många uppgifter kan visserligen jämföras med information från tredje part men det kan endast göras med svårighet och i begränsad omfattning.
- 4. Kontantaffärer**
Fusket ökar ytterligare. Kontanttransaktioner lämnar inga avtryck hos tredje part.

Allmänt gäller att det är svårare att hålla transaktionerna osynliga när företaget växer och blir större. När företaget får anställda behövs försäkringar, pensioner och annat som lämnar avtryck hos utomstående. Att dölja oredovisade inkomster för anställda är svårt och risken finns annars att de anställda ”tipsar” Skatteverket. Investeringar kräver ofta banklån, vilket ställer krav på bokföringen och lämnar avtryck hos tredje part. Det finns alltså en motsättning mellan tillväxt och osynliga transaktioner (Kagan 1989). Det finns där-

³² Alalehto, T. Motiv eller tillfälle

med en förklaring till att oredovisade inkomster minskar när företaget blir större.

Det finns naturligtvis fler strukturella orsaker till skattefelet än de som redovisats här. Konkurrenssituationer och en vilja att kunna försörja sig själv har naturligtvis stor betydelse men sådana orsaker förklarar inte allt.

10.11 Skattefuskets effekter

Undandragna skatter eller andra effekter

I debatten fokuseras ofta på de skatteintäkter som antas gå förlorade genom skattefusk. Forskarna är emellertid inte helt ense om i vilken utsträckning samhället i slutändan förlorar några skatteintäkter – i varje fall inte när det gäller vissa former av skattefusk t.ex. svartarbete. Om de inkomster en person förtjänar genom svartarbete konsumeras inom landet i form av varor och tjänster leder detta i sin tur till inkomster hos andra personer som ger upphov till nya skatteintäkter. Detta gäller särskilt om det arbete som utförts svart över huvudet inte skulle ha utförts, om det skulle ha beskattats på vanligt sätt, och om personen inte skulle ha haft annan sysselsättning. I det sistnämnda fallet leder svartarbetet till högre produktion och i en del fall till också till välfärdsvinster.

Annorlunda är det exempelvis med kapital som flyttas utomlands och genererar avkastning där och som inte alls konsumeras eller konsumeras utomlands. Återvänder kapitalet, som riskkapital i form av kapitaltillskott eller lån till svenska företag, är skadeverkan mindre än om det investeras utomlands.

Skattefusk har också betydelse för hur skattebördan fördelas. Vid svartarbete antas priset på varan eller tjänsten vara lägre än om den beskattats. Köpare och säljare ”får det bättre” genom att de på något sätt delar på den skatt som skulle ha utgått om transaktionen genomförts ”vitt”. Staten kan emellertid alltid höja skattesatser eller införa nya skatter vid skattebortfall. Effekten blir då primärt en omfördelning

av skattebördan som drabbar tredje man och att denne upplever skattesystemet som orättvist på grund av detta.

Den samhällsekonomiska effekten är att det oftast är lägre produktivitet i svart sektor och att skattefusket riskerar att slå ut seriösa och effektiva företag. Det finns också en risk att lägre priser i en del av ekonomin leder till att fel varor produceras och konsumeras.

De allvarligaste skadeverkningarna av skattefusket kanske ändå ligger på skattefusket skadlighet för samhällsmoralen och samhällets funktionssätt. Hela vårt beskattningssystem bygger på att företag och medborgare i stort ställer sig bakom att välfärden i huvudsak ska finansieras med skatter som beslutats i demokratisk ordning. Om de grundläggande värderingarna i detta hänseende undermineras kan detta komma att sätta press på välfärdsordningar, sättet att ta ut skatt och skattekontrollens förutsättningar.

Skattefusket upplevs som ett samhällsproblem

I debatten framförs ibland påståendet att skattefusk inte är något problem – i vart fall inget allvarligt sådant. Skatteverkets undersökningar bland allmänheten visar något helt annat. Det är anmärkningsvärt höga värden på instämmande som man fått på denna fråga.

Den äldre åldersgruppen instämmer i högre grad än de yngre. Företag med anställda instämmer i högre grad än de utan anställda att skattefusket totalt sett är ett allvarligt samhällsproblem (10.18 Tabell).

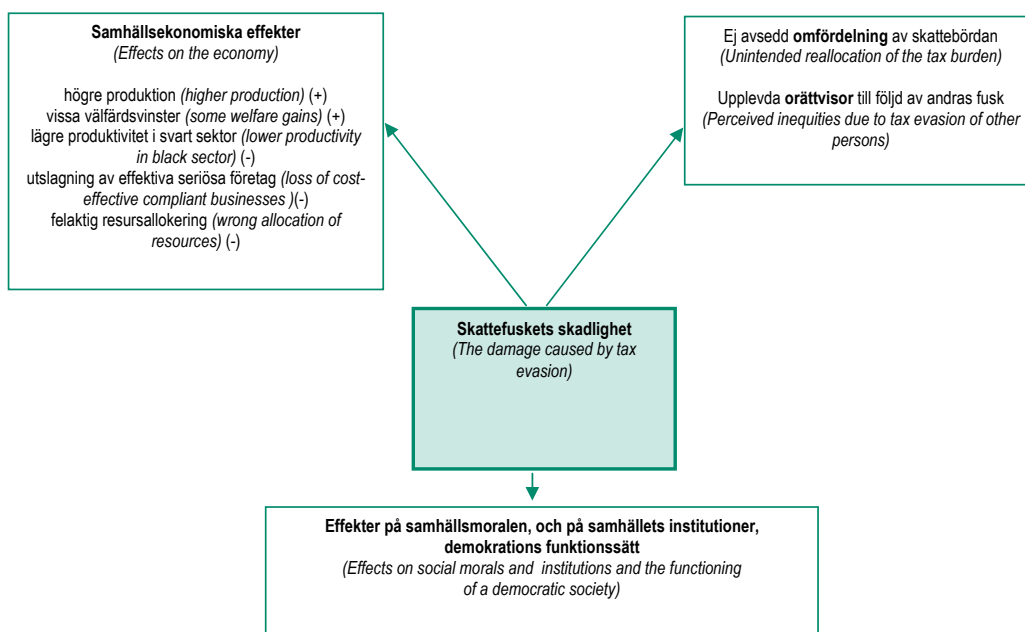
Som frågan är ställd får man inte svar på vari samhällsproblemet består. Det behöver göras fördjupade studier för att klargöra skattefusket orsaker, omfattning och skadeverkningar.

De studier i Sverige och internationellt som gjorts har nästan alla varit inriktade på att studera de avvikande – fuskarna. Få studier finns av årliga skattebetalare och deras bevekelsegrunder för att fortsätta att vara årliga.

10.17 Figur

Olika dimensioner av skattefuskets skadlighet i samhället

Different dimensions of the damage to society from tax evasion and tax fraud

Källa: Skatteverket

10.18 Tabell

Påstående: Totalt sett är omfattningen av fusk ett allvarligt samhällsproblem 2005-2006, procent

Statement: In general, the size of tax evasion is a serious problem to society 2005-2006, percent

	Allmänheten 2006 General public 2006			Företagen 2005 Businesses 2005			
	Totalt Total	Ålder, år Age, years		Totalt Total	Antal anställda Number of employed		
		18-24	65-74		0	1-49	50+
Instämmer (5+4) (Agree)	58	40	74	61	59	67	71
Varken/eller (3) (Neither/nor)	17	21	6	14	14	14	15
Instämmer inte (2+1) (Don't agree)	10	14	6	10	11	8	5
Medelvärde (Mean value)	4,0	3,6-	4,4+	4,1	4,0	4,2+	4,2+

Anm: Plus- och minustecken anger statistiskt säkerställd avvikelse mot totalt

Källa: Skatteverkets rapporter 2007:3 och 2006:1

Källor och lästips:

Laurin, U. *På heder och samvete*. Skattefusket orsaker och utbredning. Nordstedts 1986.
Wahlund, R., *Skatter och ekonomiska beteenden*. Stockholm, 1991.
Malmer, H & Persson, A. Århundredets skattereform. *Skattereformens effekter på skattesystemets driftskostnader, skatteplanering och skattefusk*. Stockholm. Nordstedts 1994.
Tengblad, Å. *Beräkning av svart ekonomi och skatteunddragandet i Sverige 1980-1991*. Århundredets skattereform, del II. Stockholm. Nordstedts 1994.
Fisk och Fusk – *Mål, medel och makt i fiskeripolitiken*. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi. DS 1997:81.
Pedersen S. *Skyggeøkonomien i Vesteuropa*. Målninger og resultater for utvalgte lande. Rockwool Fondens Forskningsenhed. København 1997.
Kagan, R. 1989, *On the Visibility of Income Tax Law Violations*. Taxpayer Compliance, Vol.2, Edited by Roth, J.A., Scholz, J.T. University of Pennsylvania.
Alalehto, T. *Motiv eller tillfälle? En studie om ekonomisk brottslighet i restaurangbranschen*. Atlas. WSOY, Borgå, Finland 1999.
OECD. *Measuring the Non-Observed Economy*. A Handbook. Paris 2002.
Guibourg, G. and Segendorf, B. *The Use of Cash and the Size of the Shadow Economy in Sweden*. Sveriges Riksbank Working Paper No. 204, 2007

Riksrevisionsverkets rapporter (RRV Rapporter):

Svart arbete: Del 1 *Insatser* (RRV 1997:59),
Del 2 *Omfattning* (RRV 1998:28),
Del 3 *Struktur* (RRV 1998:29) samt
Del 4 *Förslag* (RRV. Dnr 23-97-1420).

Skatteverkets rapporter (RSV/SKV Rapporter):

Hansson, I. *Sveriges svarta sektor*. Beräkning av skatteunddragandet i Sverige. Skatteverket Rapport 1984:5.
Skattefel och skattefusk. En utvärdering av skattekontrollen 1992-1997. Skatteverket Rapport 1998:3.
Om gratislotter och preventiv effekt. En utvärdering baserad på de skattskyldigas avdrag för övriga kostnader under inkomst av tjänst och skattemyndigheternas kontroll av detta avdrag. Skatteverket Rapport 2001:1
Oroliga skattebaser. Riskområden för skattefel med internationell anknytning. Skatteverket Rapport 2002:2
Så här deklarerades aktieaffärer! En kartläggning av skattefel m.m. i samband med fysiska personers redovisning av aktieförsäljningar vid taxeringen 2002. SKV Rapport 2004:1
Allmänhetens synpunkter på skattesystemet, skattefusket och myndigheternas kontroll. Resultat från en riksomfattande undersökning vintern 2006. Skatteverket Rapport 2007:3
Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusket och myndigheternas kontroll. Resultat från en riksomfattande undersökning hösten 2005. Skatteverkets rapport 2006:1.
Svartköp och svartjobb i Sverige. Del 1: Undersökningsresultat. Skatteverkets rapport 2006:4
Svartköp och svartjobb i Sverige. Del 2: Möjliga åtgärder mot svartarbete och bidragsfusk. Skatteverkets rapport 2007:1
Cash use in recorded and non-recorded economic activities in Sweden. Purchasing and Performing Undeclared Work in Sweden. Part 1: Results from Various Studies, Swedish Tax Agency report 2006:4B, Appendix 15

(Uppläses från Predikstolen).

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse,

angående fortsatt befrielse till och med år 1835 från erläggande af de i Uppbörds-Författningarne stadgade så kallade stämmoböter; Gifwen Stockholms Slott den 23 September 1834.

Vi, CARL JOHAN, med Guds Råde, Sveriges, Norriges, Götthes och Wendes Konung, göre weterligt: att, sedan, i anledning af Rikets Ständers wid sistförflutne Riksdag gjorda underdåniga hemställan att det uti Wårt och Rikets Kammar-Collegii Circulaire-bref den 18 Februarii 1806 intagne stadgande om så kallade stämmoböters erläggande med 12 skillingar af hwar och en skattskyldig, som utan laga förfall försummade att sjelf eller genom Ombud wid Andra Uppbördsstämman sig infinna, måtte warda upphäfwet och ur Uppbördsförfattningarne utgå, **Vi,** genom Kungörelse af den 21 November 1829, i Näder förordnat, att berörde stämmoböter skulle under Fem års tid, räknadt från 1830 års början, upphöra, på det under nämnde tid måtte kunna utrönas hwad inflytande sådant kunde hafwa på de skattskyldiges benägenhet att sina Krono-Utskylder sjelfmant sig afbörda; så hafwe **Vi** nu, wid förekommen fråga om ett förnyadt

stadgande härutinnan, funnit godt i Näder förklara, att den genom Högstberörde Nådiga Kungörelse under Fem år medgifna befrielse från stämmoböters erläggande må ytterligare Ett år på försök fortfara: wiljande **Vi,** efter inhämtande af nödige upplysningar i ämnet, serfildt i Näder förordna om och i hwad mån böter för uteblifwande från Andra Uppbördsstämman derefter må för framtiden äga rum. Det alle, som wederbör, hafwe sig hörsamtigen att esterrätta. Till yttermera wiiso hafwe **Vi** detta med Egen hand underskrifwit och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit. Stockholms Slott den 23 September 1834.

CARL JOHAN.

(L. S.)

C. D. SKOGMAN.

Böter om man uteblev från uppbördsstämma

Kronofogde på landet och magistrat i städerna utsatte tid och plats för hållande av uppbördsstämma under tiden före 1917. Stämman skulle hållas senast den 15 april. Varje stämma fick omfatta högst två socknar.

Före år 1929 fick den som utan giltigt förfall uteblev från uppbördsstämman böta 12 skillingar. "Kungl. Maj:ts Nådiga Kungörelse" från 1835 (att uppläses från predikstolen) om fortsatt befrielse från erläggande av stämmoböter.

Skattekontroll och skattebrott

11.1 Inledning

Skattesystemet är ett masshanteringssystem som bygger på uppgifter som lämnas av företag och medborgare. I kapitlet lämnas en översiktlig redovisning av omfattningen av detta uppgiftslämnade. Lämnade uppgifter kontrolleras med hjälp av informationsteknik men också i rent manuella kontroller. I kapitlet lämnas en redovisning av omfattningen av skattekontrollen.

Det viktigaste syftet med kontroll och sanktioner är att stärka och upprätthålla normerna i samhället. Skattekontrollen ska utföras på ett sådant sätt att den bidrar till att normerna följs. Skattebetalarna ska se att de oärliga träffas av kontrollen. Därigenom upprätthålls viljan att göra rätt hos de ärliga skattebetalarna och en preventiv effekt erhålls. Kontrollen ska vara träffsäker och inriktas mot områden där det finns allvarliga fel och mot områden där fusket är särskilt förtroendskadligt.

11.1 Tabell

Antal inkomstskattedeclarationer och redovisningar i skattedeclarationer, tusental
Number of income tax returns, reports in tax returns and income statements, thousands

Declarationer och redovisningar Tax returns and reports	2002	2003	2004	2005	2006
Summa inkomstdeklarationer (Sum income tax returns)	7 566	7 596	7 595	7 646	7 722
Varav privatpersoner (<i>physical persons</i>)	7 034	7 058	7 054	7 096	7 163
Varav aktiebolag och ekonomiska föreningar (<i>limited companies, economic associations</i>)	314	320	321	331	341
Varav stiftelser och ideella föreningar (<i>foundations, non-profit organisations</i>)	91	94	97	99	99
Varav handelsbolag (<i>partnerships</i>)	127	125	122	120	119
Mervärdesskatt (VAT)	3 844	3 892	3 964	4 070	4 476
Arbetsgivaravgifter (<i>Payroll tax</i>)	2 677	2 680	2 710	2 763	3 032
Avdragen skatt (<i>Preliminary tax, PAYE</i>)	2 622	2 627	2 657	2 719	2 881
Punktskatter (<i>Sales taxes</i>)	44	43	45	47	56
Totalt (Total)	16 752	16 838	16 971	17 245	18 167
Kontrolluppgifter (Income statements)					
Löne- och sociala KU (inkl. SINK) (<i>from employers</i>)	16 749	17 084	17 257	17 237	20 312
Övriga KU (<i>from financial institutions etc.</i>)	52 049	62 493	60 872	60 029	61 649
Summa kontrolluppgifter (Sum income statements)	68 798	79 577	78 129	77 266	81 961

Anm: Mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt redovisas i en gemensam skattedeclaration (VAT, payroll tax and preliminary tax, PAYE are all reported in one and same tax return)

Källa: Gin-skatt

Fel och fusk förebyggs och motverkas på många olika sätt och ofta genom en kombination av olika åtgärder. Från Skatteverkets sida handlar det inte bara om kontroll utan även om andra åtgärder som t.ex. informationsinsatser och lagstiftningsförslag.

11.2 Skatteverkets kontroll

11.2.1 Omfattande material att kontrollera

Skatteförvaltningen tar emot och hanterar kontrolluppgifter och deklARATIONER, registrerar deklARATIONER, debiterar skatt och tar emot skattebetalningar.

Inkomstbeskattningen av löntagarnas arbets- och kapitalinkomster bygger i hög grad på de kontrolluppgifter som lämnas av arbetsgivare, pensionsinstitut, banker med flera.

Beskattningen av företagarnas och juridiska personers inkomster bygger däremot på de uppgifter de själva lämnar i sina inkomst- och skattedeclarationer. Den totala mängden inkomstdeklarationer och redovisningar i skattedeclarationer samt kontrolluppgifter framgår av 11.1 Tabell.

Vid 2007 års inkomsttaxering lämnade drygt 3,1 miljoner personer sina deklara- tioner elektroniskt varav 60 procent via In- ternet och 40 procent via telefon. Drygt 45 procent av de 6,8 miljoner personer som hade möjlighet att deklarerat elektroniskt utnyttjade denna möjlighet. (37 procent föregående år). Bara en mindre del av fö- retagen lämnar sina skattedeclarationer elektroniskt.

11.2.2 Många deklara- tioner ändras vid skattekontrollen

Skattekontrollen sker dels i form av grund- kontroll och dels i form av utökad kont- roll.

Grundkontrollen syftar till att säkerställa en viss kvalitet på underlagen för beskatt- ning. Den omfattar alla deklara- tioner och avser att rätta uppenbara fel, exempelvis felaktiga överföringar och felsummering- ar. Den utökade kontrollen sker i form av skrivbordsgranskning och revision. Av 11.2 Tabell framgår omfattningen av ändringar till följd av kontrollen samt omfattningen av skönsbeskattning. Med omprövning menas beslut som fattats efter utgången av taxeringsperioden. Fr.o.m. 2006 sker ingen uppdelning på grundkontroll och utökad kontroll.

11.2 Tabell.

Antal ändringar i kontrollverksamheten, tusental

Tax compliance control: Number of changes, thousands

	Exkl. grundkontroll Excluding rutin control				Inkl. grundkontroll Including rutin control		I förhållande till antal deklara- tioner Share of tax returns
	2002	2003	2004	2005	2005	2006	
Inkomstskatt, årlig taxering (Income tax, yearly assessment)	437	211	159	115	317	311	4,0%
Inkomstskatt omprövning (Reconsideration)	55	42	42	39	73	69	0,8%
Mervärdesskatt (VAT)	46	46	47	43	82	83	1,9%
Arbetsgivaravgifter (Payroll tax)	65	60	62	51	98	82	2,7%
Avdragen skatt (Preliminary tax, PAYE)	28	26	27	21	29	33	1,1%
Punktskatter (Sales taxes)	4	3	4	3	3	5	9,0%
Summa (Total)	1 452	388	341	272	602	583	3,2%
Skönsbeskattning (Discretionary assessments)							
Inkomstskatt, årlig taxering (Income tax, yearly assessment)	67	64	63	56	56	54	0,7%
Mervärdesskatt (VAT)	44	44	41	37	37	38	0,8%
Arbetsgivaravgifter (Payroll tax)	25	24	22	20	20	20	0,7%
Avdragen skatt (Preliminary tax, PAYE)	23	22	21	19	19	19	0,7%
Punktskatter (Sales taxes)	0	1	1	1	1	1	2,0%
Summa skönsbeskattningar (Total discretionary assessments)	160	155	148	133	133	132	0,7%
Totalt (Grand total)	794	543	489	405	735	715	3,9%

Anm: Kontrollverksamheten innefattar skrivbordsgranskning och revision. Fr.o.m. 2006 innefattas även grundkontroll frånsett för Punktskatter. (The tax compliance control includes tax field audit plus desk audit. From 2006 are formal checks included but not for Sales taxes)

Källa: Gin-skatt

Det mycket lägre antalet ändringar för inkomstskatten från och med 2003 beror väsentligen på att även näringsidkarnas deklarationer för första gången år 2003 förtrycktes med uppgifter om löner och kapitalinkomster samt i vissa fall även balansposter för näringsidkare. Även det förhållandet att grundkontrollbegreppet utvidgades och att vissa ändringar som tidigare kodades som skrivbordsgranskning från och med 2003 kodas som grundkontroll har bidragit till minskningen.

Den vanligaste orsaken till skönsbeskattning är utebliven deklaration. Skatteverket

får då i stället uppskatta inkomsten eller den skatt som ska betalas. Andelen ändringar som är hänförliga till skönsbeskattningar svarade 2006 för 18 procent av det totala antalet ändringar i kontrollverksamheten.

Vid den årliga inkomsttaxeringen ska Skatteverket inom fastställda tidsramar behandla alla deklarationer. I 11.3 Tabell redovisas antalet ändrade deklarationer vid den årliga inkomsttaxeringen. Av tabellen framgår också vilken typ av deklarationer som föranlett flest ändringar.

11.3 Tabell

Ändrade inkomstdeklarationer vid den årliga taxeringen per deklarationstyp, tusental

Number of filed income tax returns changed in yearly assessment, per type of tax form, thousands

	2002	2003	2004	2005	2006	
					Antal Number	Andel av deklarationerna Share of tax returns
INK1 Privatpersoner (<i>physical persons</i>)	392	280	267	258	257	3,6%
INK2 Aktiebolag och ekonomiska föreningar (<i>limited companies, economic associations</i>)	15	15	16	16	17	5,0%
INK3 Stiftelser och ideella föreningar (<i>foundations, non-profit organisations</i>)	4	3	3	3	4	3,8%
INK4 Handelsbolag (<i>partnerships</i>)	0	1	0	0	0	0,4%
Summa (Total)	411	299	286	277	278	
Andel av deklarationerna (<i>Share of tax returns</i>)	5,4%	3,9%	3,8%	3,6%	3,6%	3,6%

Källa: Gin-skatt

År 2003 minskade det totala antalet ändrade deklarationer med drygt en fjärdedel (från 5,4 till 3,9 procent). Som ovan nämnts beror detta på att näringsidkarnas deklarationer det året för första gången förtrycktes med inkomstuppgifter. Detta medförde att näringsidkarnas deklarationer fick mer

korrekta inkomstuppgifter, vilket i sin tur bidrog till en väsentlig minskning av antalet ändringar vid den årliga taxeringen av löner och pensioner för fysiska personer. Det beloppsmässiga utfallet av kontrollverksamheten omräknat till ökad skattedebitering netto framgår av 11.4 Tabell.

11.4 Tabell

Skattemässigt utfall av kontrollverksamheten, belopp netto i mnkr

Net value of tax liability due to tax control, MSEK

	Exkl. grundkontroll Excluding rutin control				2005	Inkl. grundkontroll Including rutin control	
	2002	2003	2004	2005		2005	2006
						Belopp Value	Andel av totalt Share of total
Inkomstskatt, årlig taxering (Income tax, yearly assessment)	16 173	4 011	3 919	4 173	7 937	5 267	29%
Inkomstskatt omprövning (Reconsideration)	5 938	6 660	3 675	3 287	3 031	6 899	38%
Mervärdesskatt (VAT)	2 093	834	3 187	1 705	2 035	1 334	7%
Arbetsgivaravgifter (Payroll tax)	517	615	740	710	-1 227	156	1%
Avdragen skatt (Preliminary tax, PAYE)	234	299	218	289	-47	-350	-1%
Punktskatter (Sales taxes)	300	300	405	362	362	246	1%
Summa exkl. skönsbeskattning (Total discretionary assessment excluded)	25 255	12 719	12 144	10 526	12 091	13 552	75%
Varav underskott vid årlig taxering (Of which deficit income tax yearly assessment)	12 300	1 400	2 482	2 970	3 985	1 125	6%
Skönsbeskattning (Discretionary assessments)							
Inkomstskatt, årlig taxering (Income tax, yearly assessment)	4 700	2 200	3 011	2 717	2 717	3 076	17%
Mervärdesskatt (VAT)	811	1 197	832	630	630	836	5%
Arbetsgivaravgifter (Payroll tax)	384	356	294	305	305	264	1%
Avdragen skatt (Preliminary tax, PAYE)	377	348	300	316	316	321	2%
Punktskatter (Sales taxes)	55	23	33	25	25	17	0%
Summa skönsbeskattningar (Total discretionary assessments)	6 327	4 124	4 470	3 993	3 993	4 514	25%
Totalt (Total)	31 582	16 843	16 614	14 519	16 084	18 066	100%

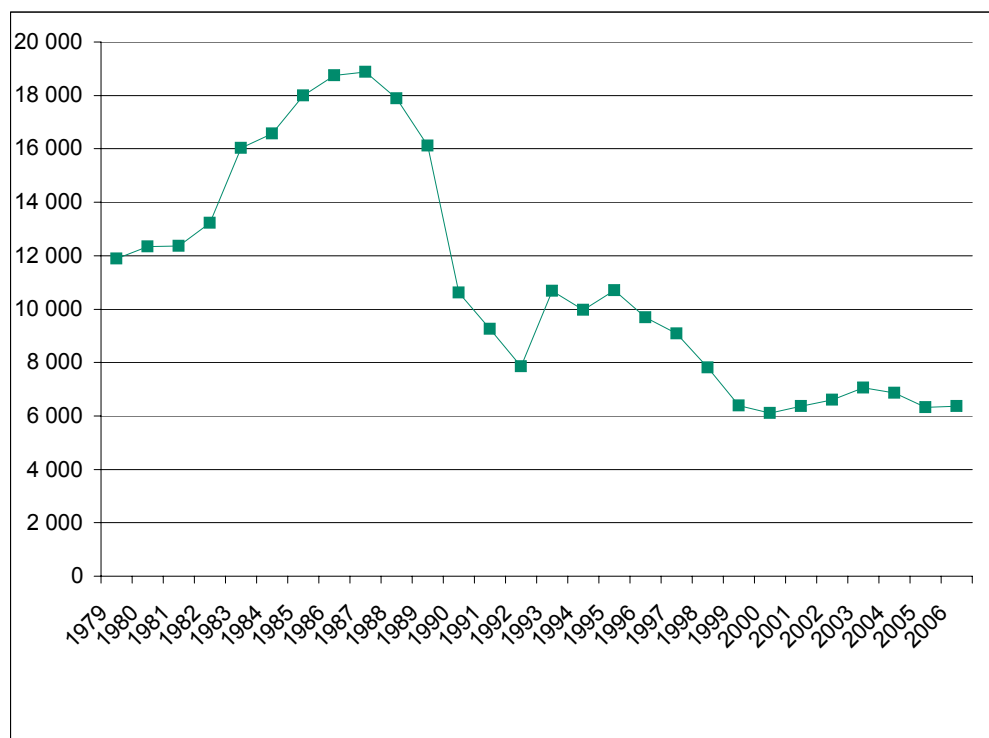
Anm: Kontrollverksamheten innefattar här skrivbordsgranskning och revision. Fr.o.m. 2006 innefattas även grundkontrollen frånsett för punktskatter. (The tax compliance control includes tax field audit plus desk audit. From 2006 are also formal checks included but not Sales taxes)

Källa: GIN-skatt

11.5 Diagram

Antal skatterevisioner 1979-2006, exklusive punktskatter

Number of tax field audits 1979-2006, excise duties excluded

Källa: Skatteverkets revisionsregister

11.2.3 Antalet skatterevisioner har minskat

Vid slutet av 1980-talet var antalet skatterevisioner ett antal år över 18 000 stycken. Antalet har därefter minskat. Av 11.5 Diagram framgår antalet revisioner exkl. punktskatter sedan 1979.

Under större delen av 1980-talet ökade antalet revisioner, främst till följd av att varje revision fick mer begränsad omfattning. Framför allt ökade antalet kortare revisioner i direkt anslutning till taxeringsarbetet och antalet revisioner inom moms- och avgiftsområdet. Vid slutet av decenniet lades emellertid inriktningen om mot s.k. integrerade revisioner (som omfattar flera skatteslag) och större revisionsobjekt. Detta är den främsta förklaringen till den kraftiga antalsminskningen 1987-1991. En annan orsak är stora personalavgångar vid slutet av 1980-talet.

För att öka omfattningen på revisionsverksamheten satsades åren 1992-1994 på en snabb utbyggnad av revisionsverksamheten genom intern omfördelning av resurserna. Dessutom tilldelades skatteförvaltningen från 1994 särskilda medel för att stärka kontrollen som ett led i arbetet med att minska budgetunderskottet. Under större delen av 1990-talet har emellertid produktivitetens utvecklingen i verksamheten varit svag, vilket har flera orsaker, bl.a. mer komplicerade utredningar och höjda krav på kvalitet i de enskilda utredningarna.

Rekryteringen till skattebrottsenheterna, som skett främst av skatterevisioner under åren 1999-2000 och utan extra resursanslag, har också påverkat antalet revisioner. Av 11.6 Tabell framgår omfattningen av olika slag av skatterevisioner under den senaste femårsperioden.

11.6 Tabell

Antal avslutade revisioner (exkl. KI-revisioner)

Number of tax field audits completed

	2002	2003	2004	2005	2006
Stora företag (<i>large companies</i>)	539	684	573	466	428
Små och medelstora företag (<i>small and medium-sized companies</i>)	6 063	6 370	6 622	6 121	6 208
Punktskatterevisioner (<i>Sales tax audits</i>)	336	339	se anm.	se anm.	se anm.
Summa (Total)	6 939	7 393	7 195	6 587	6 636

Anm: Fr.o.m. 2004 ingår antalet punktskatterevisioner i antalet revisioner för små/medelstora/stora företag. S.k. tredjemansrevisioner, dvs. revisioner med syfte att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av någon annan än den reviderade, ingår inte i antalet avslutade revisioner. Under 2006 uppgick antalet tredjemansrevisioner till 196.

Källa: Skatteverkets revisionsregister

11.2.4 Inriktning/utfall av skatterevisionerna

Skatterevision kan ske hos företag. Vid en skatterevision kan en eller flera skatter granskas. Skatterevision kan också ske för att granska att kontrolluppgiftsskyldig-

heten fullgjorts på riktigt sätt eller för att inhämta uppgifter av betydelse för beskattning av annan än den som revideras (tredje man). Inriktningen av skatterevisionerna liksom utfallet per skatteslag framgår av nedanstående tabeller.

11.7 Tabell

Inriktning av skatterevisioner, antal granskade skatter/ändamål vid revision

Purpose of tax-audits, number of charged taxes

	2004	2005	2006	
			Antal Number	Andel Share
Inkomstskatt (<i>Income tax</i>)	4 305	4 220	4 285	27%
Mervärdesskatt (VAT)	5 355	4 985	4 847	30%
Arbetsgivaravgifter (<i>Payroll tax</i>)	4 503	4 253	3 965	25%
Avdragen skatt (<i>Preliminary tax, PAYE</i>)	2 312	1 803	1 508	9%
F-skatt (<i>Prel. tax self-employment</i>)	307	231	153	1%
Kontrolluppgiftsskyldighet (<i>Required income statements from third party</i>)	1 260	981	812	5%
Inhämtande av uppgifter för tredje man (<i>Collecting information for third party</i>)	428	569	235	1%
Punktskatter (<i>Sales taxes</i>)	351	282	263	2%
Övrigt (<i>Other</i>)	121	54	40	0%
Summa (Total)	18 942	17 378	16 108	100%

Anm: Före 2004 var uppgifterna kategoriserade på annat sätt.

Källa: Skatteverkets revisionsregister

11.8 Tabell

Revisionsutfall per skatteslag belopp netto i mnkr

Net value of tax liability due to tax filed audits for different types of taxes, MSEK

	2004	2005	2006	
			Belopp Amount	Andel Share
Inkomstskatt (<i>Income tax</i>)	4 546	2 419	5 267	77%
Mervärdesskatt (VAT)	1 112	872	703	10%
Arbetsgivaravgifter (<i>Payroll tax</i>)	792	698	645	9%
Avdragen skatt (<i>Preliminary tax, PAYE</i>)	174	164	134	2%
Punktskatter (<i>Sales taxes</i>)	217	214	103	2%
Summa (Total)	6 841	4 367	6 852	100%

Anm: Före 2004 var uppgifterna kategoriserade på annat sätt.

Källa: Skatteverkets revisionsregister

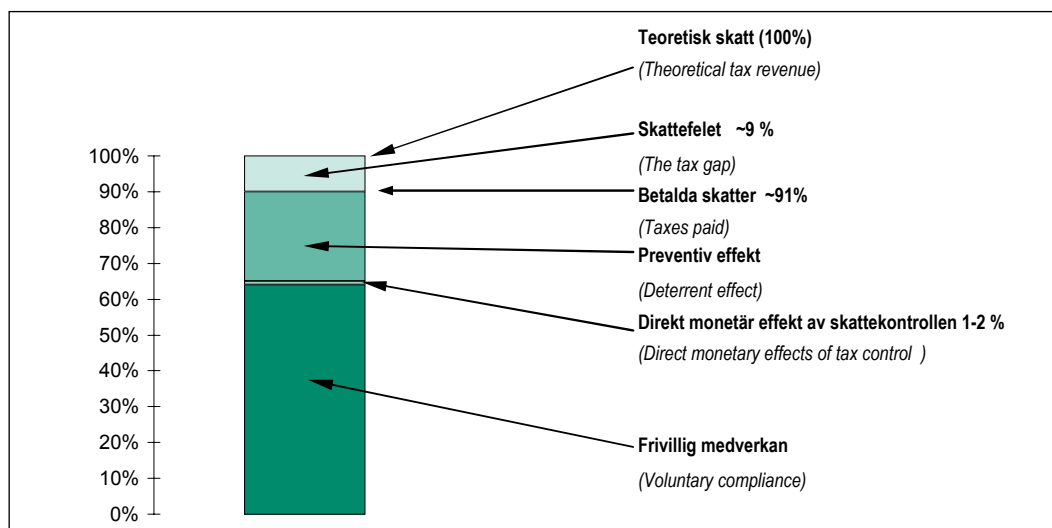
Den skatt som granskats i störst omfattning vid revisionerna under åren 2004-2006 är mervärdesskatt. Om antal granskade skatter ställs i relation till antal registrerade skattskyldiga för respektive skatt blir resultatet istället att arbetsgivaravgifter granskats i störst omfattning med 1,2 procent av antal registrerade följt av inkomstskatt med 0,06 procent och mervärdesskatt med 0,05 procent.

Det skatteslag som inneburit störst beloppsmässiga ändring genom skatterevisjoner är inkomstskatten. År 2006 föranledde revisionsverksamheten höjningar av inkomstskatten med 5 267 miljoner kronor. Av det svarar inkomstslaget näringsverksamhet för 95 procent. I detta inkomstslag är 72 procent av revisionsutfallet hänförligt till de två rapporteringsområdena företagsöverlåtelse/omstrukturering och resultatreglering inom koncerner.

11.9 Diagram

Skattekontrollens monetära och preventiva effekt

Monetary and preventive effect of compliance control

Källa: Resumé – Modell för resultatuppföljning i skatteförvaltningen.

I skattekontrollen ska både allmänpreventiva och individualpreventiva effekter uppnås.

En allmänpreventiv effekt uppnås ifall kontrollen ändrar ett beteende i positiv riktning hos andra än de som varit föremål för kontrollen. Effekten uppstår genom att man får kännedom om kontroller och ser bevis på att oärligt beteende inte lönar sig. En individualpreventiv effekt uppnås ifall kontrollen ändrar ett beteende i positiv riktning hos den som varit föremål för kontroll.

Skatteverket försöker genom återkommande enkäter till allmänhet och företag

11.2.5 Skattekontrollens effekter

Skattefusk har skadeverkningar genom att det leder till en omfördelning av skattebördan mellan olika inkomsttagare och får effekter på den samhällsekonomiska resursanvändningen. Seriosa och välskötta företag riskerar att konkurreras ut. Den inte avsedda omfördelningen kan också ha negativa effekter på skattemoralen och för tilltron till det politiska systemet. Förekomsten av skattefusk har således allvarliga effekter på det politiska systemet och samhällets funktionsätt.

Den direkta ekonomiska effekten av skattekontrollen är liten om man ser den i relation till den totala skatteuppbörden. Historiskt sett har skattekontrollen årligen höjt skatteinkomsterna med i storleksordningen en till två procent (11.9 Diagram). Däremot har skattekontrollen en större indirekt betydelse genom att den bidrar till en preventiv effekt.

att bilda sig en uppfattning om skattekontrollens preventiva effekter.

I Skatteverkets undersökningar får allmänheten bl.a. ta ställning till följande påståenden:

- Det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka om jag skattefuskade
- Om Skatteverket skulle upptäcka att jag skattefuskat blir konsekvenserna allvarliga

Den upplevda risken för upptäckt är relativt hög. 43 procent av medborgarna instämmer i att det är troligt att Skatteverket

skulle upptäcka dem om de själva skattefuskade. Tio procent tror inte att de skulle upptäckas och en tredjedel saknar uppfattning. Resultatet är oförändrat jämfört med tidigare år.

Vad gäller bedömningen av konsekvenserna av upptäckt räknar en tredjedel av medborgarna med allvarliga påföljder. Resultatet är oförändrat sedan 2001. För båda påståendena gäller att egenföretagare instämmer i relativt högre utsträckning. Yngre medborgare (18-34) instämmer i relativt lägre grad.

En majoritet av medborgarna saknar uppfattning när det gäller om kontrollen fungerar bra totalt sett. Andelen som saknar uppfattning eller är neutrala uppgick till 65 procent vid 2006 års undersökning, medan 22 procent ansåg att kontrollen fungerar bra totalt sett och 13 procent var av motsatt uppfattning. Resultatet för 2006 var något bättre än tidigare år. Högre andel instämmande fanns hos bl.a. egenföretagare. Samtidigt är det något fler än tidigare som tycker att skattekontrollen har blivit effektivare under senare år så att skattefusk i högre grad upptäcks. Även här är det egenföretagare som är mest positiva. Fortfarande är det emellertid så att över hälften av medborgarna anser sig inte ha någon uppfattning om huruvida skattekontrollen blivit effektivare under senare år.

Men har det någon preventiv effekt på individen om en person kontrolleras? Skatteverket har tidigare studerat hur de skattskyldiga beter sig med sin deklaration året efter det att man fått ett avdrag under inkomst av tjänst underkänt av skatteverket. Studien¹ visar att de skattskyldiga i efterföljande deklaration i hög grad rättar sig efter Skatteverkets påpekande.

11.3 Om hot och tvång m.m. i skatteutredningen

11.3.1 Förelägganden och viten

Beskattningen bygger på att kontrolluppgifter och deklarationer lämnas frivilligt. Om så inte sker kan Skatteverket förelägga den skattskyldige. Ett föreläggande kan i vissa fall ske med vite. Vite är ett hot om ett i kronor bestämt ”straff” om den skattskyldige inte gör vad som förelagts honom. Också vid skattekontroll kan den gran-

skade med vite föreläggas att lämna uppgifter m.m. Ett viktigt undantag då föreläggande inte kan ske är om misstanke om skattebrott föreligger eller att skattetillägg kan komma att påföras (jfr Regeringsrättens dom 4 juni 2007 ang. utdömmande av vite). Om den skattskyldige inte i rätt tid fullgjort vad som ålagts honom kan Skatteverket vända sig till länsrätten med begäran om att vitet ska utdömas.

Det finns inte statistikuppgifter om i vilken utsträckning Skatteverket gör förelägganden med vite och inte heller finns uppgift om antalet skatteärenden som vite utdömts av domstolarna.

11.3.2 Tvångsåtgärder och betalningssäkring

Vid revision eller annan kontroll av skatt, tull eller avgift kan det hända att den skattskyldige inte vill samverka. Det finns därför särskilda regler om tvångsåtgärder som gör det möjligt att genomföra kontrollen ändå.² I speciella fall behöver man inte konstatera att den skattskyldige vägrar – det kan räcka med en påtaglig risk för att bevis kommer att förstöras eller undanhållas. Syftet med lagen är att kunna genomföra kontrollen och säkra bevisning för skatteprocessen utan att det direkt föreligger misstanke om skattebrott. Beslut om tvångsåtgärder fattas av länsrätten eller i vissa fall av särskilt utbildad granskningsledare. Kronofogdemyndigheten hjälper i regel Skatteverket att genomföra beslutet.

Exempel på tvångsåtgärder är:

- Att revisionen utan medgivande genomförs i den reviderades verksamhetslokaler.
- Att genomföra revisionen i den reviderades verksamhetslokaler utan att avisera om revision i förväg – ”överraskningsrevision”.
- Att eftersöka och omhänderta handlingar.
- Att granska utan att först förelägga om att lämna uppgifterna.
- Att försegla lokal, förvaringsplats eller annat utrymme där handlingar förvaras

Även om skatten fastställs är det inte säkert att den kommer att betalas. Om det finns en påtaglig risk för att skattefordran (beräknad eller fastställd) som uppgår till

¹ Skatteverket, *Om gratislotter och preventiv effekt. En utvärdering baserad på de skattskyldigas avdrag under inkomst av tjänst för övriga kostnader och skattemyndigheternas kontroll av detta avdrag. RSV Rapport 2001:1*

² Lag (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet, som har ersatt bevissäkringslagen (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen.

betydande belopp inte kommer att betalas kan länsrätten på ansökan av Skatteverket besluta om betalningssäkring.³ Efter ansökan av Skatteverket verkställer kronofogdemyndigheten betalningssäkringen med tillämpning av reglerna om utmätning i utsökningsbalken. Kronofogdemyndigheten tar så mycket egendom i anspråk som svarar mot skattefordran. Gälldenären kan erbjuda och Skatteverket ta emot säkerhet, t.ex. bankgaranti, i stället för egendom. Av

11.10 Tabell framgår antalet fall där ansökan om tvångsåtgärder eller betalningssäkring gjorts till länsrätt.

Den största anledningen till att tvångsåtgärdslagen så sällan kommer till användning är att när kraven för lagens tillämpning är uppfyllda finns ofta grundad misstanke om skattebrott. Ärendet utreds då istället under ledning av åklagare med användande av polisiära metoder.

11.10 Tabell

Antal ansökningar hos länsrätt om tillämpning av betalningssäkringslagen och tvångsåtgärdslagen

Number of applications for action under the Securing of Payment Act and the Coercive Measures Act

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Betalningssäkringslagen (The law: Secure tax payments)	101	150	176	175	234	307	292	330
Tvångsåtgärdslagen (The law: Use of coercive measures)	57	64	15	45	70	30	65	68

Källa: Domstolsverket

11.3.3 Effektivare skattekontroll och konkurrens på lika villkor

Personalliggare

För att minska inslaget av svart arbetskraft inom restaurang- och frisörbranschen ska berörda företagare löpande föra personalliggare, från och med 1 januari 2007⁴. Skatteverket får göra oanmälda besök för att kontrollera personalliggarna. Vid överträdelse kan Skatteverket ta ut kontrollavgift på 10 000 kr.

I en jämförelse mellan 2006 och 2007 har redovisade löner och arbetsgivaravgifter ökat framförallt inom restaurangbranschen, där ökningen är större än inom det privata näringslivet i övrigt. Andelen restauranger och frisörer som låtit registrera sig som arbetsgivare har också ökat. Speciellt tydligt var detta kring årsskiftet 2006/2007 i samband med lagens ikraftträdande. Antalet arbetsgivarregistreringar, särskilt inom restaurangbranschen, ökade då kraftigt jämfört med föregående år. Den preventiva effekten av lagen verkar således vara stark⁵.

Ny lag om certifierade kassaregister

Syftet med lagen är att skydda seriösa företagare från illojal konkurrens från företa-

gare som inte betalar skatter och avgifter. Alla företag som säljer varor eller tjänster mot kontant betalning ska ha certifierade kassaregister från och med den 1 januari 2010⁶. Vissa verksamheter, bland annat taxi, torg- och marknadshandeln och distans- och hemförsäljning, undantas från lagen, liksom försäljning där det inte rör sig om särskilt mycket pengar.

Kassaregistret ska bland annat på ett tillförlitligt sätt visa alla registreringar som gjorts. Ett kvitto ska alltid tas fram ur kassaregistret och erbjudas kunden. Skatteverket ska besluta om kraven på registren. Ett oberoende certifieringsorgan kontrollerar att kassaregistren uppfyller kraven. Den som är skyldig att använda certifierade kassaregister ska anmäla till Skatteverket vilka kassaregister som används.

Skatteverket blir tillsynsmyndighet och kommer att kontrollera kassaregistren regelbundet genom oanmälda besök. Skatteverket har möjlighet att ta ut en kontrollavgift med 10 000 kr om reglerna inte följs. Avgiften kan under vissa förutsättningar tas ut med ett högre belopp. Avgift tas inte ut för obetydliga överträdelser och möjlighet finns till befrielse från kontrollavgiften.

³ Lag (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter.

⁴ Lag (2006:575) om särskild skattekontroll i vissa branscher, Prop. 2005/06:1 Effektivare skattekontroll

⁵ Budgetpropositionen för 2008, Prop. 2007/08:1

⁶ Lag (2007:592) om kassaregister m.m. Prop. 2006/07:105 Konkurrens på lika villkor i kontantbranschen

11.4 Administrativa sanktioner

11.4.1 Skattetillägg

Skatteverket beslutar

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst skattebrottslagen, se vidare avsnitt 11.5. Det systemet hanteras av de allmänna domstolarna. Parallellt med det straffrättsliga sanktionssystemet finns ett administrativt sanktionssystem med skattetillägg och förseningsavgifter. Det systemet finns till för att de skattskyldiga ska vara noggranna när de lämnar uppgifter till Skatteverket och lämna deklaration eller andra uppgifter i tid. Administrativa sanktionsavgifter beslutas normalt av Skatteverket som första instans. Skatteverkets beslut kan prövas i förvaltningsdomstolar – länsrätt, kammarrätt och Regeringsrätten.

Skattetillägg i stället för straff

Det skatteadministrativa sanktionssystemet infördes år 1971. Samtidigt reformerades reglerna om skattebrott och skattebrottslagen infördes. Avsikten var att införa ett effektivare och rättvisare system – ett schabloniserat system som var enkelt att tillämpa – och därmed låta insatser från åklagare och allmänna domstolar begränsas till den allvarligare skattebrottsligheten. Den målsättningen uppnåddes.

Regler om skattetillägg i flera författningar

Regler om skattetillägg med i huvudsak samma innehåll finns i taxeringslagen och skattebetalningslagen.⁷ I tullagen finns regler om tulltillägg som till stor del motsvarar reglerna om skattetillägg i taxerings- och skattebetalningslagen.

Tillämpningen av skattetilläggsreglerna har undersökts och reglerna ändrats

Genom årens lopp har ett flertal förändringar av skattetilläggsreglerna genomförts, de flesta i mildrande riktning, i syfte att säkerställa att det praktiska resultatet blir rättvist och legitimt. De mer nyanserade reglerna har emellertid lett till problem vid den praktiska tillämpningen. En studie⁸ av tillämpningen av skattetilläggsreglerna vi-

sar att dåvarande skattemyndigheterna inte påförde skattetillägg vid oriktig uppgift i den utsträckning som borde ske. Studien visar också att det fanns brister i kvaliteten i besluten t.ex. beträffande motivering och dokumentation. Det förekom däremot sällan att en skattskyldig felaktigt påfördes skattetillägg.

Genom lagändringar den 1 juli 2003 har möjligheterna att göra mer nyanserade bedömningar av frågan om skattetillägg i varje enskilt fall utökats och förbättrats. De tidigare gällande befrielsegrunderna har förtydligats och kompletterats med nya grunder. Dessutom har införts regler om delvis befrielse från skattetillägg. Genom dessa lagändringar har kraven på rättssäkerhet som ställs i artikel 6 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och som har betydelse för skattetilläggen kommit till uttryck direkt i lagtexten.

Skatteärenden tar lång tid i domstolarna

En utredning har undersökt tiden för handläggningen av tvistiga skatteärenden vid ett antal skattemyndigheter, länsrätter och kammarrätter.⁹ Det mått man använt är mediantiden dvs. den tid inom vilken hälften av ärendena är avgjorda och hälften inte är avgjorda. Ett ärende som följer mediantiden i de tre instanserna (skattemyndighet, länsrätt och kammarrätt) avgörs först efter ca 40 månader. Grovt uppskattat har alltså ungefär hälften av ärendena inte avgjorts efter tre och ett halvt år. Undersökningen fann att skattemyndigheternas omprövning svarade för en liten del av tiden i tvistiga skatteärenden, mindre än 8 procent av den totala handläggningstiden. Att ärendena blivit liggande i domstolarna berodde dels på stora balanser, dels på att två tredjedelar av övriga mål i länsrätt och kammarrätt prioriteras före skattemålen.

Skattetillägg i olika situationer, skattetilläggets storlek

Skattetillägg enligt taxeringslagen kan påföras i tre olika situationer, nämligen vid oriktig uppgift lämnad till ledning för taxeringen, vid skönsmässig avvikelser från deklarerade uppgifter och vid skönstaxering i avsaknad av deklaration.

⁷ För taxeringslagen finns bestämmelser i 5 kap. (1990:324). För skattebetalningslagen finns bestämmelserna i 15 kap. (1997:483) och för tullagen i 8 kap. (2000:1281).

⁸ Skatteverket, Om tillämpningen av skattetillägg och skattekontrollens preventiva effekt. RSV Rapport 2002:14

⁹ Riksrevisionsverket, Tiden i tvistiga skatteärenden, RRV Rapport 2002:18

Med oriktig uppgift avses såväl att den skattskyldige lämnat en felaktig uppgift som att han underlåtit att lämna en uppgift som är av betydelse för en riktig taxering.

Skattetillägg påförs i regel med 40 procent på undandragen skatt vid inkomst-taxeringen och med 20 procent när det gäller moms, punktskatter, avdragen skatt och arbetsgivaravgifter. Lägre procentsatser tillämpas vid periodiseringsfel och om Skatteverket har kunnat rätta en oriktig uppgift med ledning av normalt tillgängligt kontrollmaterial.

Många fel beläggs inte med skattetillägg

Skattetillägg påförs inte om skattskyldig på eget initiativ rättar en felaktig uppgift i sin deklaration. Skattetillägg tas inte heller ut vid rättelse av en uppenbar felräkning eller misskrivning eller vid rättelse av en oriktig uppgift om rättelse kunnat göras med ledning av sådan kontrolluppgift som ska lämnas utan föreläggande. Skattetillägg utgår inte heller vid bedömning av ett öppet framställt yrkande.

Skattetillägg leder till många beslut

Inom inkomstskatteområdet kan skattetillägg påföras vid den årliga taxeringen samt vid omprövning och eftertaxering som görs därefter. Det förekommer dock att skattetillägg påförs genom omprövning redan under taxeringsperioden. Ett redan meddelat skattetilläggsbeslut kan också omprövas. Antalet beslut är därför inte liktydigt med antalet påförda skattetillägg.

11.11 Tabell visar en fullständig brutto-redovisning av antalet beslut om skattetillägg enligt taxeringslagen och skattebetalningslagen inklusive sådana som grundats på skönsmässig bedömning. I många fall undanröjs ett beslut om skattetillägg eller sätts ett skattetillägg ned genom ett nytt beslut. Så kan t.ex. ske om den skattskyldige helt eller delvis befrias från skattetillägget eller om Skatteverket vid omprövning av den skattefråga som föranlett skattetillägget ändrar det beslutet.

11.11 Tabell

Antal skattetilläggsbeslut, tusental Decisions on tax surcharge, thousands

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
							Antal Number	Andel av totalt antal Share of grand total
Inkomstskatt, årlig taxering (Income tax, yearly assessment)	43	48	43	34	27	22	22	
Omprövning påförda (Reconsideration, debited)	20	13	12	12	15	13	12	
Omprövning nedsatta (Reconsideration, reduced)	19	17	18	17	14	11	10	
Summa beslut (Sum of decisions)	83	77	73	62	57	46	43	23,0%
Avdragen skatt, påförda (Preliminary tax, PAYE, debited)	33	30	30	28	29	25	23	
Nedsatta (Reduced)	17	13	13	12	12	11	9	
Summa beslut (Sum of decisions)	50	44	42	41	40	36	32	16,9%
Arbetsgivaravgifter, påförda (Payroll tax, debited)	42	40	42	42	44	37	32	
Nedsatta (Reduced)	18	15	15	14	14	13	11	
Summa beslut (Sum of decisions)	60	55	57	57	58	49	43	22,9%
Mervärdesskatt, påförda (VAT, debited)	61	56	59	58	58	51	49	
Nedsatta (Reduced)	34	26	25	25	25	22	20	
Summa beslut (Sum of decisions)	95	82	84	83	82	73	69	36,4%
Punktskatter (Excise duties)	2	2	2	1	1	1	1	0,8%
Totalt antal (Grand total)	290	259	258	244	238	205	189	100,0%

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik

Antalet skattetilläggsbeslut, som fattades av Skatteverket år 2006, uppgick till 1 89 000. Det är en trendmässig minskning under 2000-talet främst beroende på färre beslut avseende inkomstskatt. Att besluten är många beror på att skattetillägg oftast påförs vid skönsbeskattning och att många skattetilläggsbeslut omprövas. Flest skattetilläggsbeslut avser mervärdesskatt.

Antalet fysiska och juridiska personer som berördes av skattetilläggsbeslut beräknades, för åren 2000 och 2001 tillsammans, till knappt 50 000 när det gäller skattedeklaration (avdragen skatt, arbetsgivaravgifter eller mervärdesskatt) och ca 100 000 avseende inkomstskatt. Antalet

berörda personer var alltså mindre än en tredjedel av antalet beslut.¹⁰ Beloppsmässigt dominerar skattetilläggen vid skönsbeskattning eftersom skönsbeskattningen avser hela förvärvskällan medan andra höjningar i regel avser enskilda inkomst- eller avdragsposter i deklarationen.

2,4 miljarder i skattetillägg år 2006

Den beloppsmässiga omfattningen av påförda skattetillägg framgår av 11.12 Tabell. Skattetillägg sätts ofta ner eller undanröjs. Till exempel undanröjs i regel skattetillägg som påförts i avsaknad av deklaration om deklaration senare inkommer. Skattetilläggens nettovärde framgår av tabellen.

11.12 Tabell

Skattetillägg, nettobelopp i mnkr

Value (net) of decisions on tax surcharges, MSEK

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
							Mnkr MSEK	Andel av summa Share of total
Inkomstskatt (<i>Income tax</i>)	871	1 678	1 231	676	257	629	1 921	56%
Avdragen skatt (<i>Preliminary tax PAYE</i>)	52	68	67	67	62	69	67	6%
Arbetsgivaravgifter (<i>Payroll tax</i>)	88	115	143	159	166	148	161	13%
Mervärdesskatt (<i>VAT</i>)	272	216	312	295	303	256	276	23%
Punktskatter (<i>Excise duties</i>)	21	28	16	10	19	16	21	1%
Summa (Total)	1 303	2 106	1 769	1 207	806	1 119	2 448	100%

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik

Syftet med skattetillägg är inte att ge inkomster till statskassan utan att säkerställa att de skattskyldiga är noggranna i sitt uppgiftslämnande. Om man jämför skattetilläggen med böter till följd av brott mot skattebrottslagen så påförs skattetillägg med ett belopp som är flera hundra gånger större. Skattetillägg avseende inkomstskatt ökade kraftigt mellan 2005 och 2006 vilket beror på ett fåtal men beloppsmässigt stora beslut.

Stora skillnader mellan skatteslagen

Räknat per skatte- eller avgiftstillägg är det stora skillnader mellan skatteslagen. Det genomsnittliga skattetillägget är högst för inkomstskatt och punktskatter. Det förhållandevis höga genomsnittliga beloppet år 2006 beror som ovan nämnts på ett fåtal men beloppsmässigt stora beslut avseende inkomstskatt (11.13 Tabell).

11.13 Tabell

Storleken (netto) på det genomsnittliga skattetilläggsbeslutet, kr

Net value of the average tax surcharge decision, SEK

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Inkomstskatt (<i>Income tax</i>)	10 522	21 732	16 898	10 822	4 505	13 636	44 248
Avdragen skatt (<i>Preliminary tax PAYE</i>)	1 028	1 566	1 581	1 648	1 544	1 943	2 111
Arbetsgivaravgifter (<i>Payroll tax</i>)	1 470	2 116	2 521	2 800	2 868	3 006	3 739
Mervärdesskatt (<i>VAT</i>)	2 859	2 638	3 706	3 556	3 682	3 509	4 023
Punktskatter (<i>Excise duties</i>)	12 038	15 669	9 816	8 576	14 523	13 220	14 378
Genomsnitt samtliga (Total average)	4 500	8 129	6 864	4 946	3 381	5 453	12 972

Källa: Skatteverket verksamhetsstatistik

¹⁰ RSV Rapport 2002:14, jfr även 11.11 i årsboken 2003

Skattetillägg vid årlig taxering berör främst fysiska personer

Av allmänt intresse är i vilken utsträckning felaktigheter som grundar skattetillägg upptäckts redan vid den årliga taxeringen. Det är fysiska personer som antals- och be-

loppsmässigt svarar för den övervägande andelen skattetillägg vid den årliga taxeringen. Från år 2004 har det dock skett en förskjutning i beloppsandelarna till följd av väsentligt lägre skattetilläggsbelopp på fysiska personer.

11.14 Tabell Skattetillägg vid årlig taxering Tax surcharge at annual assessment

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Antal (Number)							
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	39 369	42 825	38 161	29 197	22 843	18 759	17 962
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	3 981	4 809	4 987	4 306	4 625	3 729	3 690
Summa (Total)	43 350	47 634	43 148	33 503	27 468	22 488	21 652
Andel fysiska personer (<i>Fraction individuals</i>)	91%	90%	88%	87%	83%	83%	83%
Belopp, mnkr (Value MSEK)							
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	916	1 288	1 245	661	314	274	276
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	189	280	265	177	301	241	214
Summa (Total)	1 105	1 567	1 509	839	615	515	490
Andel fysiska personer (<i>Fraction individuals</i>)	83%	82%	82%	79%	51%	53%	56%
Genomsnitt, kr (Average value, SEK)							
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	23 277	30 069	32 617	22 640	13 731	14 606	15 366
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	47 414	58 121	53 087	41 215	65 137	64 629	57 995

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik

Flest skattetillägg för utebliven deklaration

Som ovan nämnts har Skatteverket under år 2002 närmare undersökt tillämpningen av skattetillägg.¹¹ Sammanfattningsvis var ca 70 procent av alla skattetillägg vid den årliga taxeringen år 2000 sådana som påförts för att den skattskyldige inte deklarerat (skönstaxering) och nästan 90 procent av skattetilläggsbeloppet avsåg skönstaxering. Nio av tio skattetillägg som påförts till följd av oriktig uppgift vid deklarationsgranskningen understeg 10 000 kr.

En närmare undersökning av hur underlagen för skattetillägg fördelar sig visade att inkomstslaget kapital svarade för mer än hälften av antalet skattetillägg och ca en fjärdedel av skattetilläggsbeloppet. Skattetilläggen för juridiska personers näringsverksamhet svarade för 13 procent av antalet skattetillägg och för 49 procent av skattetilläggsbeloppet.

Skattetillägg efter olika procentsatser

Skattetillägg kan som ovan nämnts tas ut efter olika procentsatser. När det gäller inkomstskatten är skattetilläggen normalt 40 procent av den skatt som, om den oriktiga uppgiften hade godtagits, inte skulle ha påförts eller felaktigt skulle ha tillgodoräknats den skattskyldige. Skattetillägget är 10 procent både när det gäller oriktig uppgift som kunnat åtgärdas med tillgängligt kontrollmaterial och oriktig uppgift som avser periodisering. För underskott gäller särskilda regler.

När det gäller andra skatter än inkomstskatten är procentsatserna för skattetillägg i motsvarande situationer hälften av dem som gäller för inkomstskatten. Dessutom finns från och med inkomståret 2004 procentsatsen 2 procent som tillämpas endast på periodiseringsfel om högst 4 månader. För skatter som redovisas i skattedeklarationen finns alltså procentsatserna 20, 5 eller 2 procent.

¹¹ Skatteverket, RSV Rapport 2002:14, avsnitt 3.6

11.15 Tabell

Skattetillegg, tillämpning av ulike procentsatser ved beskattningsbeslut 2006 Tax surcharge, applied percentage rate, decisions during 2006

	Arbetsgivaravgifter				Avdragen skatt				Mervärdesskatt			
	Payroll tax				Preliminary tax, PAYE				VAT			
	Procentsats	Percent applied			Procentsats	Percent applied			Procentsats	Percent applied		
	20	10	5	2	20	10	5	2	20	10	5	2
Antal i % (Number)	85,6%	0,1%	14,1%	0,1%	83,3%	0,0%	16,5%	0,1%	97,2%	0,0%	1,1%	1,7%
Belopp i % (Value)	96,7%	-0,2%	3,5%	0,0%	92,9%	0,0%	7,1%	0,0%	97,8%	0,1%	0,8%	1,4%

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik

Procentsatsen 5 prosent tillämpas når det finns normalt tilgjengelig kontrollmateriale t.ex. som ved avstämningen av kontrolloppgifter mot tidligere avlämnade skattedeclarationer.

Sakra oppgifter saknas om i vilken utstrækning skattetillegg ved inkomstbeskattningen påføres efter de ulike procentsatserna.

11.4.2 Förseningsavgifter

I syfte att de skattskyldiga ska deklarerera i rätt tid finns en sanktion i form av förseningsavgift. Förseningsavgift gäller således deklarasjonen som sådan. Vid försenad betaling av skatten finns andra sanktioner som inte behandlas här. Nämnas ska bara att genom skattebetalningslagen¹² infördes fr.o.m. år 1998 det s.k. skattekontot – ett slags skatteavräkningskonto där skattebetalingarna inte är kopplade till respektive skatt eller avgift. Vid underskott på kontot debiteras ränta beräknad dag för dag.

På inkomstskatteområdet var förseningsavgiften 500 kr för fysiska personer och 1 000 kr för juridiska personer.¹³ Avgiften fyrdubblades om deklarasjonen kom in

efter den 1 augusti. Fr.o.m. taxeringsåret 2004 gäller nye regler. Förseningsavgiftena höjdes till 1 000 kr respektive 5 000 kr. Höjningen är alltså betydligt større for juridiske personer. Kommer deklarasjonen inte in inom tre måneder påføres ytterligere en förseningsavgift og kommer den inte in efter ytterligere två måneder påføres en tredje förseningsavgift.

Förseningsavgift även for skattedeklarasjonen

Samtidig med skattekontot infördes en ny skattedeklarasjonen med gemensam redovising av mervärdesskatt, källskatt og arbeidsgivaravgifter i en og samme redovisingshandling. Förseningsavgiften for skattedeklarasjonen är 500 kr og i vissa fall 1 000 kr vid opprepaed försening. Punktskatterna redovisas i særskilte deklarasjoner. De omfattas av skattebetalningslagen (skattekontot) fr.o.m. 2003. For punktskatterna gällde sedan år 1988 t.o.m. år 2002 att förseningsavgiften i normalfallet oppgick til 300 kr og i vissa fall 600 kr vid opprepaed försening.

11.16 Tabell

Antal beslut om förseningsavgifter, tusental Number of decisions on late filing charge, thousands

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Inkomstdeklarasjonen (Income Tax Return)	100	92	84	69	66	66	69
Fastighetsdeklarasjonen (Real estate Tax Return)	3	1	1	0	2	2	2
Skattedeklarasjonen (Monthly VAT, payroll and PAYE return)	170	174	156	157	162	170	132
Kvartalsredovising moms (Quarterly reporting VAT) *	..	..	..	..	..	..	4
Punktskatter (Excise duties)	2	2	2	2	1	2	2
Totalt antal (Grand total)	275	269	242	229	231	240	210

* Reglerne om förseningsavgift for kvartalsrapporten har inte tillämpats förrän år 2006.

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik

¹² Lag (1997:483)

¹³ 5 kap. 10§ taxeringslagen

Med kvartalsredovisning avses här sådan periodisk sammanställning av värdet av varuleveranser till momsregistrerade köpare i andra EG-länder. Reglerna om förseningsavgift för kvartalsredovisning har börjat tillämpas först från och med år 2006. Det lägre antalet förseningsavgifter avseende

skattedeclaration år 2006 torde väsentligen kunna hänföras till brister i rutinerna.

Det ökade nettobeloppet efter år 2003 beror på de höjda förseningsavgifterna avseende inkomstdeklarationen som ovan nämnts.

11.17 Tabell Nettobelopp, förseningsavgifter, mnkr Net value, late filing charges, MSEK

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Inkomstdeklaration (<i>Income Tax Return</i>)	133	130	123	102	177	161	95
Fastighetsdeklaration (<i>Real estate Tax Return</i>)	4	1	1	1	3	2	3
Skattedeclaration (<i>Monthly VAT, payroll and PAYE return</i>)	146	147	133	107	105	109	81
Kvartalsredovisning moms (<i>Quarterly reporting VAT</i>) *	..	..	..	..	..	..	3
Punktskatter (<i>Excise duties</i>)	1	1	1	1	1	1	1
Totalt antal (Grand total)	283	279	258	210	286	274	183

* Reglerna om förseningsavgift för kvartalsrapporten har inte tillämpats förrän år 2006.

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik

11.18 Tabell Förseningsavgifter vid årlig taxering Late filing charges at annual assessment

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Antal (Number)							
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	77 078	68 568	61 873	47 280	47 296	53 701	55 489
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	15 632	16 138	13 795	15 418	13 013	12 710	13 889
Summa (Total)	92 710	84 706	75 668	62 698	60 309	66 411	69 378
Andel fysiska personer (<i>Fraction individuals</i>)	83%	81%	82%	75%	78%	81%	80%
Belopp, mnkr (Value MSEK)							
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	101	96	92	71	97	95	51
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	32	34	33	35	84	66	45
Summa (Total)	133	130	125	106	181	161	95
Andel fysiska personer (<i>Fraction individuals</i>)	76%	74%	74%	67%	54%	59%	53%
Genomsnitt, kr (Average value, SEK)							
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	1 310	1 401	1 487	1 502	2 051	1 778	911
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	2 047	2 099	2 395	2 270	6 455	5 166	3 233

Källa: Skatteverkets verksamhetsstatistik

Förseningsavgifterna vid den årliga taxeringen

Omfattningen av antalet beslut om förseningsavgift framgår av 11.18 Tabell.

Det är fysiska personer som antals- och beloppsmässigt svarar för den övervägande andelen förseningsavgifter vid den årliga taxeringen. Förtryckningen av inkomstuppgifter för fysiska personer som är näringsidkare kan väsentligen förklara

minskningen mellan år 2002 och 2003. Juridiska personer debiterades i genomsnitt väsentligt högre belopp i förseningsavgift år 2004 jämfört med år 2003 beroende på den högre "förseningsavgiftstaxan".

Den stora beloppsmässiga minskningen av förseningsavgifterna avseende inkomstskatt 2006 torde kunna förklaras med att färre påförts det andra och tredje steget i avgiften.

11.5 Skattebrott m.m.

11.5.1 Skattebrottslagen

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst reglerat i skattebrottslagen.¹⁴ Lagstiftningen tar företrädesvis sikte på förfaranden som avser större belopp och görs uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. Skattebrottsutredningar har i regel föregåtts av en brottsanmälan från Skatteverket. Åklagaren prövar om förutsättning finns för att väcka åtal i domstol. Allmänna domstolar med tingsrätt som första instans prövar om den tilltalade gjort sig skyldig till brott.

Fram till den 1 juli 1996 var kriminaliserade förfaranden inom skatteområdet i Sverige reglerade främst i skattebrottslagen och i uppbördslagen.¹⁵ Bestämmelserna i uppbördslagen tog sikte på åsidosättanden av bestämmelserna för arbetsgivare att göra skatteavdrag och till statsverket betala in innehållen preliminärskatt. Genom skattebrottslagens nya utformning fr.o.m. 1 juli 1996 samlades straffbestämmelserna i skilda skatteförfattningar i den nya skattebrottslagen. Sålunda inarbetades straffbestämmelserna från uppbördslagen i skattebrottslagen. Vidare är lagen generellt tillämplig på skatter och skattebrottet har utformats som ett farebrott med ett enhetligt subjektivt rekvisit. Det räcker således att förfarandet medfört fara att skattedebiteringen blir för låg, för att lagen ska vara tillämplig.

11.5.2 Brå ansvarar för den officiella statistiken inom rättsväsendet

Brottsförebyggande rådet (Brå) ansvarar sedan år 1994 för Sveriges officiella statistik inom rättsväsendet. Till grund för statistiken över anmälda och uppklarade brott ligger uppgifter från polis och åklagare. Anmälda brott avser anmälningar som inkommit under ett visst kalenderår. Principerna för registrering av brott i Sverige skiljer sig från många andra länders. Även om de juridiska brottsdefinitionerna är lika kan praxis för hur olika typer av händelser ska kategoriseras variera. Exempelvis gäller i Sverige att försök, förberedelse och stämpling till brott redovisas som fullbordade brott. Den svenska sta-

tistiken omfattar varje upptagen brottsanmälan även om det senare skulle visa sig att tillräcklig bevisning inte finns. Vidare omfattar den svenska statistiken flera brott av samma typ mot samma offer. Man kan således säga att för de flesta brottstyper maximerar den svenska statistiken antalet anmälda brott.

I lagföringsstatistiken utgår man från lagföringarna varmed avses domar i tingsrätt – alltså för närvarande endast första instans – samt beslut om strafförelägganden och åtalsunderlåtelse som fattas av åklagare. Uppgifterna hämtas från rättsväsendets informationssystem. Domarna klassificeras efter huvudbrott och huvudpåföljd. Med huvudbrott avses det brott som har det strängaste straffet i straffskalan och med huvudpåföljd avses den mest ingripande om domen innehåller flera påföljder.

11.5.3 Brottsanmälningar och antalet personer misstänkta för skatte- och bokföringsbrott

Vem som helst kan anmäla misstanke om brott. Det är dock endast undantagsvis som andra än Skatteverket kan underbygga sin anmälan med uppgifter om innehållet i deklARATIONER etc. Vid skatterevisorer uppkommer också ibland misstanke om bokföringsbrott. Någon absolut gräns för när ett skatteundandragande kan vara straffbart enligt skattebrottslagen finns inte. När bestämmelserna om skattetillägg tillkom, vilket var samtidigt med skattebrottslagens införande, klargjordes i förarbetena att skattetillägg skulle vara den enda sanktionen såvida inte det undanhållna beloppet uppgick till betydande belopp.

Högsta domstolen, HD, har prövat beloppsgränsen i två mål.¹⁶ HD uttalade att det inte kunde komma i fråga att fastställa någon exakt gräns till ledning för domstolarnas rättstillämpning av vad som ska anses utgöra betydande belopp. HD fastslog emellertid att gränsen i allmänhet kunde sättas vid ungefär ett basbelopp. Enligt Skatteverkets riktlinjer för åtalsanmälan ska brottsanmälan avseende skattebrott numera göras när den undandragna skatten överstiger ett prisbasbelopp¹⁷. Skatteverket har utöver skattebrott anmälningskyldighet för bokföringsbrott, överträdelse av lå-

¹⁴ Vid in- eller utförelse ska i vissa fall tull, annan skatt eller avgift betalas. Den som bryter mot sådana bestämmelser straffas inte efter skattebrottslagen utan med stöd av lagen (1960:418) om varusmuggling. Vidare finns straffbestämmelser i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter. Den lagen innehåller också bestämmelser om transporttillägg om 20 procent och uttas på samma sätt som skatt enligt lagen om punktskatter och prisregleringsavgifter. Ifrågasvarande bestämmelser behandlas inte här.

¹⁵ Skattebrottslagen (1971:69), Uppbördslagen (1953:272)

¹⁶ NJA 1984 s 384 och NJA 1984 s 520.

¹⁷ Ett prisbasbelopp år 2005 motsvarar 39 400 kr

neförbudet, och vissa andra brott. Skatteverket kan anmäla även andra brott så som förfalskning, bedrägeri och överträdelse av näringsförbud. Den totala mängden brottsanmälningar från Skatteverket framgår av 11.19 Tabell.

Högst frekvens (index) för brottsanmälningar finns i skatteregion Stockholm. Lägst frekvens av brottsanmälningar uppvisar skatteregion Norra. Hur skatteregionernas brottsanmälningar fördelar sig på

olika brott, t.ex. hur många som avser just skatte- eller bokföringsbrott, framgår inte längre av Skatteverkets statistik. För uppgifter avseende tidigare år, se Skattestatistisk årsbok 2002. Hur många personer som i den brottsutredande verksamheten misstänks för bokförings- och skattebrott under senare år framgår numera av den officiella kriminalstatistiken. Det är dock först fr.o.m. år 2000 som denna statistik är komplett och tillförlitlig.

11.19 Tabell

Antal brottsanmälningar från skatteregionerna och index för anmälningar 2006, i förhållande till antalet deklarationskyldiga fysiska personer år 2006.

Number of reports to prosecutors from tax regions and for tax regions index, related to the numbers of individuals liable file an income tax return in 2005

	2004	2005	2006	2006 Index
Skatteregion (Tax Region)				
Stockholm	1 089	963	699	127%
Östra	370	269	402	130%
Södra	694	623	696	103%
Västra	756	607	565	82%
Mälardalen	506	349	386	104%
Norra	308	267	305	75%
Mitt	354	476	402	81%
Storföretagskontoret	14	50	44	..
Riket (Total)	4 091	3 604	3 499	100%

Källa: Skatteverket, Diarätt 3930, 5921

11.20 Tabell

Antalet personer misstänkta för bokföringsbrott och skattebrott

Number of person suspected of bookkeeping crime or tax crime

	1990	1998	1999 ***	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bokföringsbrott* (bookkeeping crime)	..	..	(260)	1 100	1 305	1 687	1 769	2 010	2 599	2 764
Skattebrott m.m.** (tax crime)	708	515	(331)	816	855	1 117	1 128	1 521	1 797	1 983
därav skattebrottslagen (TaxCrime Law)	708	515	326	782	830	1 072	1 081	1 443	1 717	1 845
Summa (Sum total)			(591)	1 916	2 160	2 804	2 897	3 531	4 396	4 747

* Bokföringsbrott fick en egen brottskod först år 1999 och kan därför inte särredovisas för tidigare år.

** Fr.o.m. år 1999 avses misstänkta för brott mot Skattebrottslagen (1971:69), 25 § lagen (1986:436) om näringsförbud, 20 § Insiderlagen (1990:142), 2-7, 9 §§ Insiderstrafflagen (2000:1086), 7 kap. 1 § lag (1991:980) om handel med finansiella instrument, 3-4 §§ Lag (2002:44) om straff för finansiering av allvarlig brottslighet i vissa fall m.m.

*** På grund av registeromläggning hos Rikspolisstyrelsen finns ett visst bortfall av antalet inkomna ärenden till BRÅ (uncertain figures).

Källa: Brå. Officiella kriminalstatistiken

Under 2000-talet noteras ett stigande antal personer misstänkta för brott. Skattebrottsenheter har bildats för att i första hand hjälpa åklagarna att utreda brottsanmälningar från Skatteverket, se vidare nedan. Den ökning av antalet för skatte- och bokföringsbrott misstänkta personer som skett bedöms till väsentlig del bero på tillkomsten av skattebrottsenheterna.

11.5.4 Skatteverket biträder i brottsutredningar

Sedan den 1 januari 1998 kan Skatteverket på eget ansvar handlägga brottsutredningar om ekonomisk brottslighet. Åklagare vid Ekobrottsmyndigheten (EBM) eller inom det allmänna åklagarväsendet kan begära biträde av en skattebrottsenhet (SBE) för att genomföra en förundersökning av vissa brott främst inom skatteområdet.¹⁸ Om åklagaren finner att det finns särskilda skäl, får Skatteverket också medverka i utredningar av annan brottslighet.

I de förundersökningar, som SBE avslutade år 2005, svarade brott enligt skattebrottslagen för 90 procent, bokförings-

brott för 9 procent och övriga brott för 1 procent av antalet utredda brott.

SBE är organisatoriskt avskilda enheter som är självständiga från Skatteverkets verksamhet i övrigt, för att undvika att den brottsutredande funktionen sammanblandas med Skatteverkets andra funktioner. Verksamheten vid SBE har byggts upp successivt. Vid utgången av år 2000 fanns ca 100 personer anställda på skattebrottsenheterna och år 2006 har detta antal mer än fördubblats. Under år 2001 har Skatteverket på regeringens uppdrag utvärderat skattebrottsenheterna.¹⁹ Samtidigt har riksdagens revisorer utvärderat myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet.²⁰ Den bild som tecknas i de två utredningarna överensstämmer. Revisorerna konstaterar att ”vad gäller skattebrottsenheterna var motivet att skattebrottsutredarna med sin kompetens och närhet till skattemyndigheterna skulle vara bäst lämpade att utreda skattebrott. I granskningen har inte framkommit annat än att detta också är fallet.”

11.21 Tabell

Verksamheten vid skattebrottsenheterna Operations at Tax Fraud Units

	Antal anställda vid utgången av året	Antal ärenden	Varav avslutade egna förundersökningar	Antal för brott misstänkta personer
	Employed at the end of year	Number of criminal cases	Of which number of criminal investigations	Number of persons suspected of crime
1999	74	275	258	306
2000	99	488	463	553
2001	131	726	659	811
2002	157	989	911	1 052
2003	179	1 378	1 267	1 446
2004	194	1 691	1 553	1 762
2005	221	2 025	1 884	2 229
2006	237	2 118	2 018	2 499

Källa: Skatteverket

Den operativa verksamheten vid skattebrottsenheterna har ökat i takt med uppbyggnaden av enheterna, jfr. 11.21 Tabell. Antalet ärenden, avslutade förundersökningar och misstänkta personer ökar snabbare än antalet anställda. Att produktiviteten inom SBE har förbättrades markant sammanhänger med att den genomsnittliga

handläggningstiden för brottsutredningar minskat. Från och med år 2007²¹ kan SBE-utredarna medverka i husrannsakan och efter åklagarbeslut ta handlingar i beslag i den mån våld mot person inte behöver användas. De kan också få viss direktåtkomst till uppgifter i skattedatabasen.

Skattebrott upptäcks ofta i samband med

¹⁸ Enligt lagen (1997:1024) om Skatteverkets medverkan i brottsutredningar

¹⁹ En ny kraft i ekobrottsbekämpningen. En utvärdering av skattebrottsenheterna. Riksskatteverket. RSV Rapport 2001:7

²⁰ Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet. Riksdagens revisorer. Rapport 2001/02:3

²¹ FS 2005:280, prop. 2005/06:169

en skatterevision som granskar förgången tid. Själva skatteutredningen kan också ta tid. Av tabellen nedan framgår till vilket år själva brottet var hänförligt i de domar som avkunnades år 2006 och där det fanns ett brott mot skattebrottslagen. Som framgår av 11.22 Tabell ligger många brott långt tillbaka i tiden vilket i regel innebär lägre straffpåföljd för brottslingen.

11.22 Tabell

Antalet brott mot skattebrottslagen i domar år 2006 efter det år då brottet begicks
Passed judgements Passed judgements in 2006 and the year the crime was committed

	Antal Number	Andel Share
2006	1	0%
2005	61	5%
2004	173	14%
2003	236	19%
2002	243	20%
2001 eller tidigare (or earlier)	497	41%
Summa (Sum total)	1 211	100%

Källa: Brå, Officiella kriminalstatistiken, tabell 491

11.23 Tabell

Skattebrottslagen, antal personer som lagförts efter huvudbrott och huvudpåföljd
The Tax Fraud Act, number of persons who assented to summary fines imposed by a prosecutor or were sentenced by court, by principal offence and principal

	1985	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Huvudbrott * (Principal offence)									
Skattebrott, 2 § (Tax crime)	263	98	117	140	125	147	167	245	230
Skatteförseelse, 3 § (Tax offence)	18	2	41	3	-	1	1	3	4
Grovt skattebrott, 4 § (Heinous tax crime)	146	108	108	122	146	173	139	242	220
Vårdslös skatteuppgift, 5 § (Negligent tax specification)	37	21	23	31	67	75	69	36	45
Skatteavdragsbrott, 6 §, ** (Tax-deduction crime)	-	-	-	-	1	-	-	1	1
Skatte-/uppbördsredovisningsbrott 7-9 § (Tax-collection accounting crime)	223	39	24	24	25	26	31	15	18
Försvårande av skattekontroll, 10 § (Aggravation of tax control)	189	3	59	40	32	48	64	67	71
Summa (Sum total)	876	271	372	360	396	470	471	609	589
Huvudpåföljd (Principal sanction)									
Fängelse (Prison)	254	128	102	120	128	161	142	263	212
Skyddstillsyn (Probation)	7	0	5	4	8	10	5	11	8
Villkorlig dom (Suspended sentence)	290	109	99	144	129	149	147	198	212
Böter (Fines)	313	29	26	27	44	57	37	32	43
Strafförelägganden (Summary fines)	6	1	139	65	87	92	138	103	111
Annan påföljd (Other sanction)	6	4	1	-	-	1	2	2	3
Summa (Sum total)	876	271	372	360	396	470	471	609	589
Åtalsunderlåtelse*** (Waivers of Prosecution)	60	22	39	16	7	7	12	15	7

* Flertalet brott i skattebrottslagen hade före år 1997 andra benämningar

** Före år 1997 fanns inga huvudbrott enligt denna paragraf eftersom den innebar att bestämmelse i brottsbalken i stället skulle tillämpas

*** Åtalsunderlåtelse är knutna till ett visst huvudbrott. De har dock inte medräknats, utan redovisas för sig

Källa: Brå, Officiella kriminalstatistiken

Domarna koncentrerade på allvarligare skattebrott

Det förefaller som om domstolarna under 2000-talet behandlar allt allvarligare skattebrott. Det finns dock inte någon statistik om storleken på de undanhållna inkomster etc. som legat till grund för domarna i fråga. Rättegångsbalkens regler om straffföreläggande innebär att frågan om ansvar för brott som hör under allmänt åtal inte prövas av domstol utan av åklagare. Straffföreläggande innebär att den misstänkte för godkännande föreläggs ett straff. Fr.o.m. år 1997 kan man även få villkorlig dom genom strafföreläggande, vilket bedöms vara orsaken till en ökad användning av straffföreläggandeinstitutet.

Villkorlig dom förenas vanligen med böter. Domstolen kan dock numera döma även till påföljden samhällstjänst. 11.23 Tabell upptar bara de fall då skattebrottet var det allvarligaste brottet personen dömdes för. Av lagföringsstatistiken kan man emellertid också få fram i vilken utsträckning en lagbestämmelse överhuvud taget varit med i domstolarnas eller åklagarnas avgörande dvs. i lagföringen, se 11.24 Tabell.

Antalet lagföringar

I 11.24 Tabell har angetts de nuvarande beteckningarna på brotten. Tämmligen stora förändringar och omdisponeringar har skett i lagen särskilt vad gäller innehållet i paragraferna 6-9.²²

11.24 Tabell

Antalet tillämpade lagrum med eller utan straffregler (netto)

Tax Fraud Act, number of persons found guilty of criminal offence (principal and secondary offence)

Lagrum Section of law	1995	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Skattebrott, 2 § (Tax crime)	191	367	424	380	331	349	379	594	472
Skatteförseelse, 3 § (Tax offence)	5	4	49	8	1	12	15	15	9
Grovt skattebrott, 4 § (Heinous tax crime)	122	278	222	265	263	313	209	398	370
Vårdslös skatteuppgift, 5 § (Negligent tax specification)	30	27	54	51	85	104	99	56	84
Skatteavdragsbrott, 6 §, (Tax-deduction crime)	46	17	7	6	3	..	7	3	1
Skatteredovisningsbrott 7§ (Tax accounting crime)	85	38	37	40	46	22	48	49	38
Vårdslös skatteredovisning, 8 § (Negligent tax specification)	3	16	18	16	28	32	18	8	11
Vårdslös uppbördsredovisning, 9 § (Negligent tax collection accounting)	163	19	11	-	-	-	-	-	-
Försvårande av skattekontroll, 10 § (Aggravation of tax control)	14	63	135	239	273	328	362	617	482
Antal lagrum (Number of lawsections)	659	829	957	1 005	1 030	1 160	1 137	1 740	1 467

Anm: Antalet tillämpade lagrum i en lagföring räknas en gång per huvudbrott och en gång per bibrott. Detta gäller oavsett om antalet bibrott i en och samma lagföring är fler än ett. Det kan dock endast förekomma ett huvudbrott per lagföring.

Källa: Brå. Officiella kriminalstatistiken, tabell 403

Tabellen omfattar en tioårsperiod. Skattebrottsenheterna inrättades i juli 1998 och kom i operativ verksamhet år 1999. Med början sistnämnda år har antalet lagföringar av skattebrott ökat. För första gången var år 2006 försvårande av skattekontroll det mest frekvent tillämpade lag-

rummet. Som framgår av 11.25 Tabell är andelen kvinnor bland skattebrottslingar låg. Och andelen kvinnor som döms för grovt skattebrott är särskilt lågt. Den sociala bakgrunden för skattebrottslingar beskrivs i avsnitt 11.5.7.

²² Beträffande tillämpningen av 6 § skattebrottslagen var innehållet i den bestämmelsen följande intill 1 juli 1997: "För försök till skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri dömes till ansvar enligt 23 kap. 1 § brottsbalken". Att 6 § skattebrottslagen ändå kom att tillämpas redan år 1995 hänger samman med att man i samband med införandet av ett förbud mot analogisk tillämpning av straffbud i brottsbalken (prop. 1993/94:130) också ändrade i 2 § skattebrottslagen. Efter ändring blev 2 § skattebrottslagen också uttryckligen tillämplig även i fall då något skattebeslut inte har fattats t.ex. till följd av att den skattskyldige helt underlåtit att avge deklaration.

11.25 Tabell

Skattebrottslagen. Antal brott i lagföringar och huvudbrott, efter brottstyp och den lagförde personens kön, år 2006

Tax crime law. Number of applied law sections and main crime, total and for women, 2006

Lagrum Section of law	Lagföringar Law section			Därav Huvudbrott Of which main crime		
	Totalt Total	Kvinnor Women		Totalt Total	Kvinnor Women	
		Antal Number	Andel Share		Antal Number	Andel Share
Skattebrott, 2 § (Tax crime)	433	27	6%	231	20	9%
Skatteförseelse, 3 § (Tax offence)	8	-	0%	4	-	0%
Grovt skattebrott, 4 § (Heinous tax crime)	370	10	3%	220	9	4%
Vårdslös skatteuppgift, 5 § (Negligent tax specification)	83	14	17%	45	6	13%
Skatteavdragsbrott, 6 §, (Tax-deduction crime)	1	-	0%	1	-	0%
Skatteredovisningsbrott 7 § (Tax accounting crime)	30	4	13%	15	2	13%
Vårdslös skatteredovisning, 8 § (Negligent tax specification)	6	-	0%	3	-	0%
Vårdslös oppbördsredovisning, 9 § (Negligent tax collection accounting)	-	-	-	-	-	-
Försvärande av skattekontroll, 10 § (Aggravation of tax control)	481	33	7%	77	5	6%
Summa (Sum)	1 412	88	6%	596	42	7%

Källa: Brå. Officiella kriminalstatistiken, tabell 405

11.26 Tabell

Antal personer dömda till fängelsestraff, genomsnittlig strafftid och totalt antal fängelseår

Number of persons sentenced by a court to prison, average punishment (months) and total number of years in prison

	Antal fängelsestraff Number of prison-sentences	Genomsnittlig strafftid, mån Average length of prison-sentence (months)	Summa strafftid, år Sum total length of prison-sentence (yrs)
1991	70	10,3	60
1992	92	15,2	117
1993	100	12,3	103
1994	101	14,0	118
1995	128	12,1	129
1996	145	14,6	176
1997	140	10,3	120
1998	135	11,3	127
1999	120	14,8	148
2000	103	15,9	136
2001	120	16,7	167
2002	129	18,0	194
2003	163	14,0	190
2004	142	15,6	185
2005	263	18,0	395
2006	213	16,9	300

Källa: Brå. Officiella Kriminalstatistiken, tabell 430.

11.5.6 Fängelsestraffen för skattebrott

Den genomsnittliga strafftiden för brott enligt skattebrottslagen kan variera mycket mellan olika år främst beroende på antalet personer som döms till mycket långa frihetsstraff kan skilja sig mycket mellan åren.

Variationerna mellan åren är stora men med en svag långsiktig trend att det totala antalet fängelseår ökar. Det totala bötesbeloppet för brott mot skattebrottslagen uppskattas²³ till några få miljoner kronor om året. De totala böterna som utdöms för brott mot skattebrottslagen ligger således i storleksordningen en promille av de belopp netto som påförs i skattetillägg.

11.5.7 Skattebrottslingen

Brottsförebyggande rådet har år 2002 undersökt skattebrottslingens sociala bakgrund för att bl.a. se om den skiljer sig från normalbefolkningens eller den sociala bakgrund som tjuvar har. I undersökningen²⁴ har man sökt svar på följande frågor:

- Vad kännetecknar den sociala bakgrunden hos personer som blir lagförda för skattebrott respektive stöld?
- Hur ser personernas tidigare och efterföljande brottsbelastning ut?
- Vilka misstänkta skattebrottslingar hamnar inte inför skranket?
- Vilken typ av handlingar har de dömda för skattebrott begått?

Vilka personer som misstänks eller döms för skattebrott beror i stor utsträckning på inriktningen och genomförande av kontrollverksamheten dvs. vilka som kontrolleras och hur kontrollen genomförs. Men det beror också på hur Skatteverkets personal fullgör sin skyldighet att anmäla misstänkta fall av skattebrott till åklagare och hur åklagaren bedömer Skatteverkets anmälan och vilka utredningsresurser som finns för brottsutredningen.

I undersökningen har studerats personer:

- som lagförts för brott mot skattebrottslagen under åren 1996-1999
- som misstänkts år 1996, men inte lagförts för brott mot skattebrottslagen åren 1996-1999

- som lagförts för stöld eller grov stöld år 1996
- som tillhör normalbefolkningen dvs. en jämförelsegrupp.

De som döms för skattebrott har till klart övervägande del begått dem inom ramen för en näringsverksamhet. De värden som undandragits i skatt är stora och kontrasterar starkt mot de värden som de flesta för stöld döms för. Skattebrottslingen får oftare stränga straff än stöldbrottslingen. Stöldbrottslingar har genomsnittligt sett en väsentligt mindre gynnsam social bakgrund än skattebrottslingar. Skattebrottslingen har i stort sett samma sociala bakgrund som "medelsvensson". Hans föräldrar har ungefär samma utbildning som medelsvensson men en större andel har föräldrar med höga inkomster samtidigt som en större andel har föräldrar med lägre inkomster jämfört med normalbefolkningen. Bland föräldrarna finns en viss överrepresentation av egna företagare.

Det finns även en svag antydning till att gruppen lagförda för skattebrott genomsnittligt sett skiljer sig en aning från normalpopulationen när det gäller vissa bakgrundsfaktorer rörande föräldrars ålder, civilstånd och invandrarbakgrund. Tendenser som dock är klart mer påtagliga hos lagförda för stöld. Ser man till de lagfördas egen sociala situation är även den i mångt och mycket densamma som normalbefolkningens. Skattebrottslingen är dock oftare verksam i småföretag och har något lägre utbildningsnivå.

När det gäller jämförelser mellan lagförda skattebrottslingar å ena sidan och enbart misstänkta å den andra sidan finns en svag men konsekvent tendens till att de som enbart misstänkts för skattebrott har en social bakgrund och en egen social status som är något mer gynnsam än de lagfördas. Dessa skillnader är dock påtagligt små. Huvudintrycket är att grupperna liknar varandra i stor utsträckning. Drygt hälften av skattebrottslingarna är lagförda sedan tidigare men bara 3-4 procent är så kallade kroniska brottslingar.²⁵ Återfallen är inom en fyraårsperiod något vanligare bland de fängelsedömda jämfört med dem som inte dömts till fängelse.

²³ Dagsbotens storlek beror på inkomst och försörjningsbörda. Beräkningen är baserad på antagandet av en dagsbot på 170 kr – vilket är dagsboten för en person med 200 tusen i årsinkomst och som inte har några barn.

²⁴ Jonas Ring: Skattefiffelare och tjuvar. En studie av sociala förhållanden och brottsbelastning hos två grupper av lagförda gärningsmän. BRÅ 2003:3

²⁵ Lagförd nio eller fler gånger

De brott som mest förekommer i skattebrottslingarnas tidigare belastning är trafikbrott och brott mot andra specialstraffrättsliga författningar. Knappt 20 procent var tidigare lagförda för olika ekobrott, främst bokföringsbrott, samtidigt som 20 procent hade dömts för traditionella brott (tillgreppsbrott, våld, hot eller skadegörelse).

Den sociala situationen tenderar att försämrats för dem som dömts för skattebrott. Andelen förvärvsarbetande minskar, inkomsterna blir påtagligt lägre, fler skiljer sig och dödligheten är högre. Dessa förändringar är också mer påtagliga för dem som dömts till fängelse än de som fått annan påföljd.

11.6 Borgenärsbrott och näringsförbud

Den förste juli 2005 trädde en ny lagstiftning i kraft som syftar till att underlätta utredning och lagföring av bokföringsbrott och andra brott mot borgenärer. Grovt

bokföringsbrott har getts en egen rubricering. Straffskalan för grovt respektive ringa bokföringsbrott skärps också. För grovt brott höjs maximistraffet från fyra till sex års fängelse och för ringa bokföringsbrott från böter till fängelse i högst sex månader. Det är vanligt att skattebrott förekommer tillsammans med bokföringsbrott. Som ovan nämnts utreds även bokföringsbrott vid Skatteverkets skattebrottsenheter. Som framgår av 11.27 Tabell lagförs allt fler personer för bokföringsbrott.

Domstol kan meddela en person näringsförbud för tre till tio år om han grovt åsidosatt vad som ålegat honom i näringsverksamhet.²⁶ Bl.a. kan näringsförbud meddelas den som i avsevärd omfattning underlåtit att betala skatt, tull eller avgift. Omfattningen av näringsförbud framgår av 11.28 Tabell. Trenden är att såväl antalet nya näringsförbud som längden på näringsförbuden ökar, vilket gör att antalet näringsförbud i kraft vid årets slut ökar.

11.27 Tabell.

Brott mot borgenärer m.m. 11 kap. brottsbalken. Personer lagförda för brott efter huvudbrott, år 1990, 1995 samt 2000–2006

Crimes against creditors etc. criminal code chapter 11. Persons found guilty of criminal offences, by principal offence, 1990, 1995 and 2000–2006

Lagrum Section of law	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Oredlighet mot borgenär 1 § (Dishonesty to creditors)	..	20	13	9	19	12	4	8	19
Grov oredlighet mot borgenär 2 § (Gross dishonesty to creditors)	..	31	25	25	23	16	18	19	9
Vårdslöshet mot borgenär 3 § (Careless disregard of creditors)	..	3	-	-	1	1	1	1	-
Otillbörligt gynnande av borgenär 4 § (Favouritism to creditors)	..	14	5	1	2	12	3	2	3
Bokföringsbrott 5 § (Bookkeeping crime)	..	792	949	755	945	954	969	1 267	1 354
Grovt bokföringsbrott 5 § (Gross bookkeeping crime)	..	..	..	..	..	..	..	..	20
Summa (Sum total)	726	860	992	790	990	995	995	1 297	1 405

Källa: Brå. Officiella kriminalstatistiken

* Grovt bokföringsbrott finns bara särredovisat från och med år 2006.

.. = Ingen uppgift finns tillgänglig.

11.28 Tabell

Antal näringsförbud Number of prohibitions of business

	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nya näringsförbud (New bans)	38	60	140	92	155	188	178	215	213
Totalt vid årets slut (Total at the end of the year)	141	173	399	422	476	561	631	729	805

Källa: Skatteverket och Patent och Registreringsverket (PRV)

²⁶ Enligt lagen (1986:436) om näringsförbud

Källor och lästips:

Skatteverket:

- *Om gratislotter och preventiv effekt* – En utvärdering baserad på de skattskyldigas avdrag under inkomst av tjänst för övriga kostnader och skattemyndigheternas kontroll av detta avdrag (RSV Rapport 2001:1)
- *En ny kraft i ekobrottsbekämpningen* – En utvärdering av skattebrottsenheterna (RSV Rapport 2001:7)
- *Om tillämpningen av skattetillägg och skattekontrollens preventiva effekt* (RSV Rapport 2002:14)

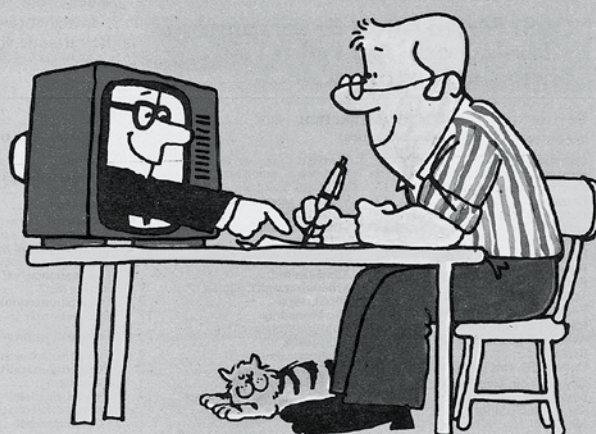
Övrigt:

- Riksdagens revisorer: *Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet* (2001/02:3)
- Jonas Ring: *Skattefiffelare och tjuvar* – En studie av sociala förhållanden och brottsbelastning hos två grupper av lagförda gärningsmän, Brå 2003:3
- Regeringens proposition 2004/05:69: Bokföringsbrott och andra brott mot borgenärer
- Regeringens proposition 2005/06:169: Effektivare skattekontroll m.m.
- Regeringens proposition 2006/07:105 Konkurrens på lika villkor i kontantbranschen

15 februari 1972

Dags att deklarera

Hur man fyller i den nya blanketten och
räknar ut sin skatt

Information från

RIKSSKATTEVERKET

Under 1970-talet satsades stort på statlig och kommunal samhällsinformation. Nämnden för samhällsinformation (NSI) bildades och drev på utvecklingen.

Informatörer anställdes på myndigheterna och ute i kommunerna.

Nämnden ordnade utbildning för såväl verkschefer som informatörer.

För skatteförvaltningens del kom informationsverksamheten igång 1972 då hushållsbroschyren "Dags att deklarerera" kom ut första gången.

Attityder till skattesystemet och Skatteverket

12.1 Inledning

Skatteverket har sedan mitten av 1980-talet genomfört stora enkätundersökningar riktade till allmänheten om deras inställning till skattesystemet, skattefusket och skattekontrollen samt till skattemyndigheternas sätt att arbeta. Sedan 1996 har enkätundersökningen uppdelats i två enkäter: **Medborgarenkäten** (t.o.m. år 2006 kallades den *riksenkäten*) som är inriktad på attityder till skattesystemet, skattefusket och skattekontroll och **regionenkäten**, som är inriktad på attityder till Skatteverkets sätt att arbeta. Undersökningarna riktar sig sedan 1996 vartannat år till medborgarna och vartannat år till företagen. Företagens attityder har undersökts fem gånger; 1997, 1999, 2001, 2003 samt 2005.

Undersökningarna har flera syften:

- att ge underlag för en bedömning av hur inställningen till skattesystemet och Skatteverket utvecklas,
- att ge underlag för en bedömning av hur medborgarna respektive företagen ser på Skatteverkets service, olika former av fusk och kontrollens effekter,
- att använda enkätresultaten både som mätare av hur målen uppfylls och som underlag för verksamhetsplaneringen.

I det här kapitlet redovisas några intressanta resultat från enkätundersökningen som utfördes under augusti-oktober 2006.¹

Undersökningen bestod av två enkäter med slumpmässiga urval på 3 000 (*medborgarenkäten*) respektive 5 000 (*regionenkäten*) medborgare i åldrarna 18-74 i hela riket. Svarsfrekvenserna uppgick till 54 procent respektive 46 procent.

Deltagarna i undersökningarna har haft att ta ställning till en rad påståenden på en femgradig skala där siffran 5 motsvarar ”instämmer helt” och siffran 1 motsvarar ”instämmer inte alls”. Alla skillnader som omnämns i texten är statistisk säkerställda. T-test har använts som statistiskt test med signifikansnivå 5 procent.

12.2 Inställningen till skattesystemet och Skatteverket

Andelen som tycker bra om skattesystemet har ökat med fyra procentenheter jämfört med föregående mätning. Medborgarnas attityd till skattesystemet har fluktuerat över år. Före skattereformen 1990/91 var medborgarna i högre utsträckning missnöjda med skattesystemet. Efter reformen har attityden till skattesystemet blivit mer positiv. Det är dock fortfarande en stor andel av medborgarna som har en negativ inställning till skattesystemet (42 procent år 2006). Mest negativa till skattesystemet är medborgare med en årsinkomst över 350 000 kr samt egenföretagare.

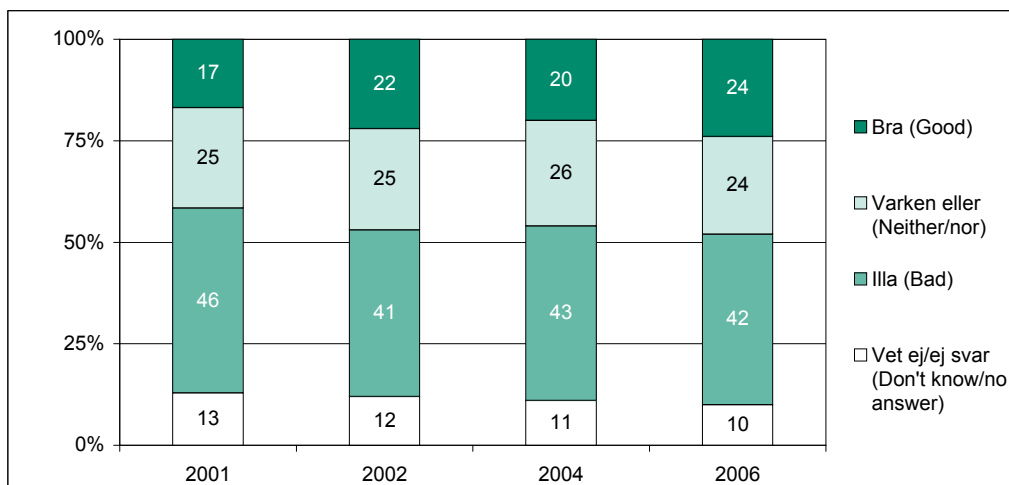
¹ Årets medborgarenkät genomfördes enbart med postenkäter. Tidigare år har undersökningarna även omfattat en telefonuppföljning med intervjuer. I denna upplaga av *Skatter i Sverige* används endast observationer baserade på postenkäter. Detta gäller även för tidigare års resultat som redovisas i detta kapitel. Siffrorna skiljer sig därför något från dem i tidigare upplagor av *Skatter i Sverige*.

12.1 Diagram

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? jämförelse åren 2001-2006, procent

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules? the general public 2001-2006, percent

Källa: SKV Rapport 2007:3

Ett enkelt skattesystem är grundläggande när det gäller att underlätta för medborgare och företag att göra rätt för sig. Det är dock endast 16 procent som instämmer i att skattesystemet är enkelt. Årets resultat är oförändrat jämfört med föregående mätning. Från och med år 2004 har resultatet blivit något sämre jämfört med åren innan. Grupper som är mest missnöjda med skattesystemet är höginkomsttagare (>350 000 kr), egenföretagare, medborgare

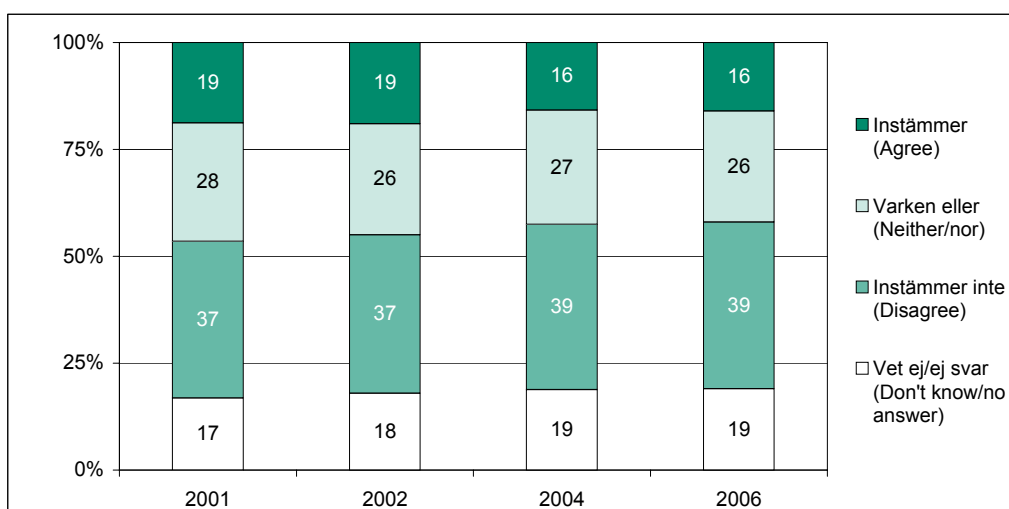
med minst sex kontakter med Skatteverket samt personer som är mycket intresserade av skattefrågor.

Däremot är det fler än någonsin tidigare som tycker att det har blivit lättare att deklarerat (60 procent). 14 procent är av motsatt uppfattning. Det pågår just nu ett förenklingsprogram på huvudkontoret som avser att förenkla deklarationsförfarandet ytterligare.

12.2 Diagram

Vi har ett enkelt skattesystem, procent

The tax system is simple, percent

Källa: SKV Rapport 2007:3

12.3 Fortsatt högre förtroende för Skatteverket än för myndigheter i allmänhet

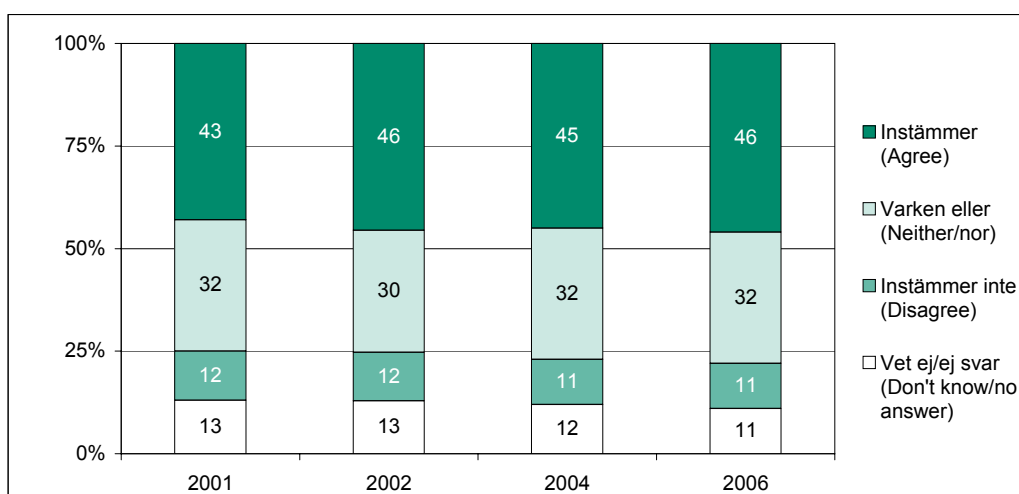
Förtroendet för Skatteverket är stabilt över åren. Resultatet är i stort sett oförändrat jämfört med föregående års mätningar. Enligt årets undersökning har 46 procent av medborgarna förtroende för Skatteverket, vilket är betydligt högre än förtroendet

för myndigheter i allmänhet (34 procent). 11 procent uppger att de saknar förtroende för Skatteverket och ungefär en tredjedel är neutrala. De medborgare som vuxit upp utanför Norden har ett klart högre förtroende för Skatteverket än de som vuxit upp inom Norden. Även äldre medborgare (65-74 år) har i högre utsträckning förtroende för Skatteverket än övriga åldergrupper, medan yngre medborgare (18-24 år) har lägst förtroende för Skatteverket.

12.3 Diagram

Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket 2001-2006, procent

Overall I have confidence in the Tax Agency 2001-2006, percent

Källa: SKV Rapport 2007:3

12.4 Det tycks vara lätt att göra rätt för sig

47 procent av medborgarna anser att det är lätt att göra rätt för sig och lika många saknar uppfattning eller är neutrala. Endast 8 procent tycker inte att det är lätt att göra rätt för sig. Perioden 2001-2006 visar, totalt sett, en svag positiv trend i andelen som instämmer i att det är lätt att göra rätt för sig.

12.5 Skattefusk ett allvarligt samhällsproblem

Ungefär sex av tio medborgare anser att omfattningen av skattefusk är ett allvarligt samhällsproblem, medan en av tio inte

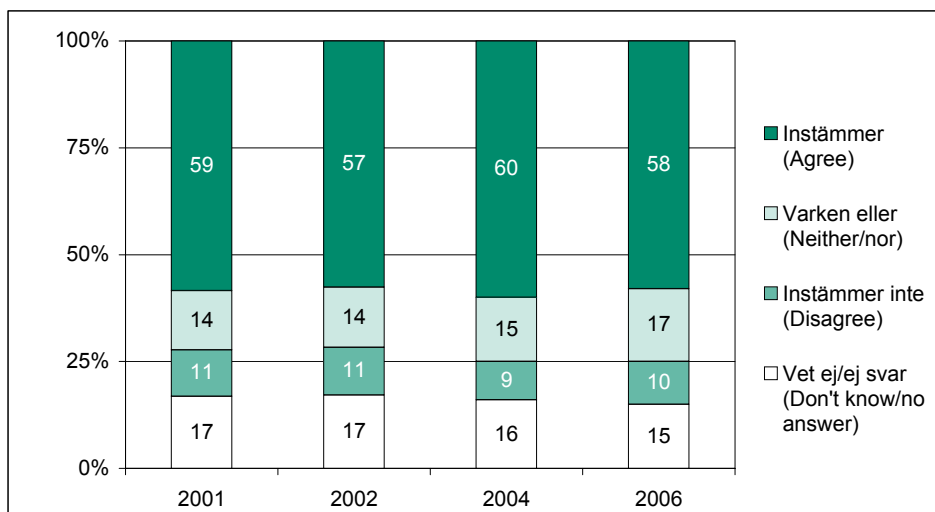
tycker det. Med stigande ålder betraktas omfattningen av skattefusk i högre grad som ett allvarligt samhällsproblem.

Medborgarna har en mer positiv attityd till svartarbete än till skattefusk. 14 procent tycker att det är ok att folk arbetar svart medan endast fem procent tycker detsamma när det gäller skattefusk. Samtidigt är det 14 procent av medborgarna som skulle undanhålla inkomst från beskattning om de själva hade möjlighet till det. Vidare anser medborgarna inte att Skatteverket är bra på att bekämpa skattefusk. Endast 13 procent instämmer i påståendet medan dubbelt så många inte instämmer i påståendet. Årets resultat är dock något bättre än tidigare.

12.4 Diagram

Totalt sett är omfattningen av skattefusk ett allvarligt samhällsproblem 2001-2006, procent

On the whole, the extent of tax evasion is a serious problem to society 2001-2006, percent

Källa: SKV Rapport 2007:3

12.6 Orsaker till skattefusk

I likhet med tidigare år har medborgarna fått ta ställning till tio presumtiva orsaker till varför det fuskas med skatten. Och liksom tidigare år anser en klar majoritet

av medborgarna att skattefusk framförallt beror på att personer i framträdande ställning bryter mot samhällets normer samt att skatterna är för höga.

12.5 Diagram

Varför finns det skattefusk? Rangordnade efter andelen instämmande, år 2006, procent

Why does tax evasion exist? Year 2006, percent

Källa: SKV Rapport 2007:3

12.7 Kontrollen upplevs ha blivit effektivare

En majoritet av medborgarna saknar uppfattning när det gäller om kontrollen fungerar bra. Andelen som saknar uppfattning eller är neutrala uppgår till 65 procent vid årets mätning.

22 procent tycker att kontrollen fungerar bra och 13 procent är av motsatt uppfattning. Årets resultat är något bättre än tidigare års. Egenföretagare är en grupp som i högre utsträckning tycker att kontrollen fungerar bra totalt sett. 43 procent av medborgarna instämmer i att det är troligt att Skatteverket skulle upptäcka dem om de själva skattefuskade. 10 procent instämmer

inte i påståendet. Resultatet är oförändrat jämfört med tidigare år. Sett över flera år går det emellertid att utläsa en viss positiv trend när det gäller medborgarnas syn på om kontrollverksamheten blivit effektivare under senare år så att skattefusk i allt högre grad upptäcks.

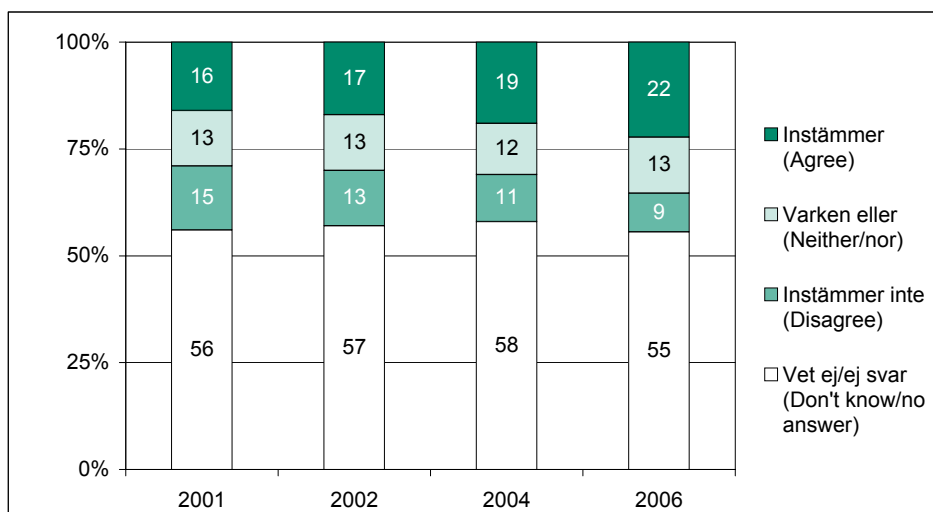
12.8 Allt fler besöker hemsidan

Tack vare hemsidan har andelen som haft kontakt med Skatteverket ökat från 51 procent år 2004 till 56 procent i år. Kontakt via brev har minskat något och kontakt via e-post har ökat i motsvarande omfattning.

12.6 Diagram

Under senare år har skattekontrollen blivit effektivare så att skattefusk i högre grad upptäcks 2001-2006, procent

During the recent years the tax control has become more effective so that tax evasion would be better uncovered 2001-2006, percent

Källa: SKV Rapport 2007:3

12.9 Synen på Skatteverkets sätt att arbeta

12.9.1 En majoritet är nöjd med kontakten med Skatteverket

Om medborgarna är nöjda eller missnöjda med kontakten med Skatteverket kan ses som ett sammanfattande omdöme om Skatteverkets sätt att arbeta. I årets undersökning till allmänheten är 59 procent av medborgarna som varit i kontakt med Skatteverket nöjda med kontakten. Endast 6 procent är missnöjda. Inom åldersgrup-

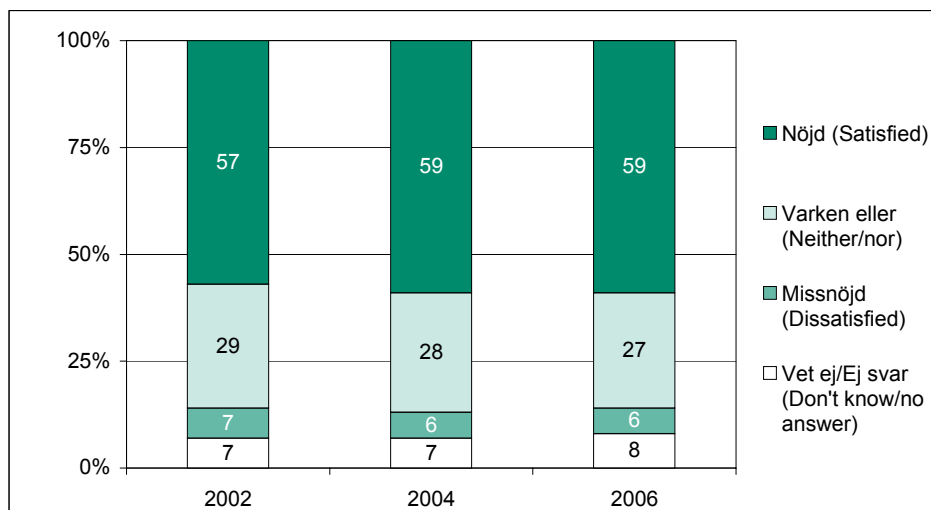
perna är de äldsta, 65-74 år, mest nöjda medan de yngsta, 18-24 år, är minst nöjda.

12.9.2 Skatteverkets sätt att arbeta

Andelen som tycker att Skatteverket utför sin uppgift på ett bra sätt ligger stabilt runt 30 procent. Endast fem procent av medborgarna är missnöjda med det sätt Skatteverket utför sin uppgift och 44 procent saknar åsikt. Kvinnor och de äldsta medborgarna instämmer i högre utsträckning i påståendet.

12.7 Diagram

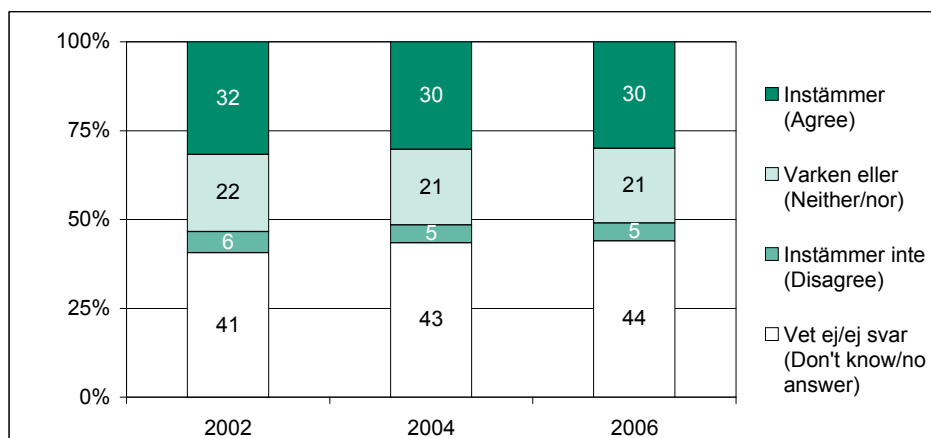
Är du nöjd eller missnöjd med kontakterna med Skatteverket 2002-2006? Procent
Are you satisfied or dissatisfied with your contacts with the Tax Agency 2002-2006?
Percent

Källa: SKV Rapport 2007:4

12.8 Diagram

Totalt sett utför Skatteverket sina uppgifter på ett bra sätt 2002-2006, procent
The Tax Agency performs its duties in a satisfactory way 2002-2006, percent

Källa: SKV Rapport 2007:4

12.9.3 Personalens attityder i kontakt med medborgarna får bra betyg

Under senare år har tre nya påståenden tillkommit vilka syftar till att belysa personalens attityder gentemot medborgarna. I påståendet att skattetjänstemännen är nedlåtande, misstänksamma och utgår från att medborgarna vill smita undan beskattning (A-attityd) instämmer endast 14 procent av dem som haft kontakt med Skatteverket under de senaste 12 månaderna. 59 procent tycker inte att Skatteverkets personal är nedlåtande och misstänksamma. Egenföretagarna och medborgare som vuxit upp

utanför Europa är de grupper som starkast instämmer i påståendet att tjänstemännen är nedlåtande och misstänksamma.

I påståendet att tjänstemännen är reserverade, strikta och mekaniskt följer reglerna oavsett vad det leder till (B-attityd) instämmer 29 procent av medborgarna. Andelen som inte tycker att detta stämmer uppgår till 33 procent och 37 procent förhåller sig neutrala i påståendet. Återigen är det egenföretagare samt personer med den större delen av uppväxten utanför Europa som i högre utsträckning instämmer i detta påstående.

Attityd C, vilken är den önskvärda attityden innebärande att tjänstemännen lyssnar på medborgarna och är villiga att hjälpa dem att lösa sina problem, får 46 procent instämmande. En tredjedel är neutrala i frågan medan 17 procent inte håller med i påståendet.

Tidigare års resultat visar att Skatteverket får bättre betyg av medborgare som haft kontakt med Skatteverket under de senaste 12 månaderna jämfört med alla svarande. En rimlig slutsats är att kontakter med Skatteverkets tjänstemän tydligen

förändrar attityderna varvid den önskade attityd C ökar och den negativa attityd A minskar.

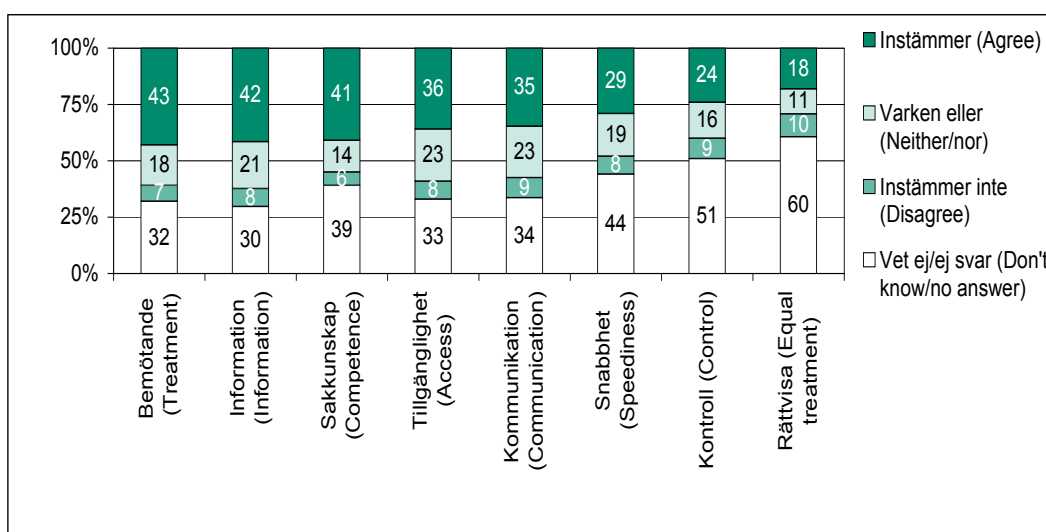
12.9.4 Hur ser medborgarna på de olika kvalitetsområdena?

De kvalitetsområden som medborgarna är mest nöjda med, rangordnat efter andelen instämmande, är bemötande, information och personalens sakkunskap. I fråga om kontroll och rättvis behandling saknar en majoritet av medborgarna uppfattning.

12.9 Diagram

Jämförelse mellan totalbetygen för de olika kvalitetsområdena 2006, Procent

Comparison between the overall mark for different quality areas 2006, Percent

Källa: SKV Rapport 2007:4

Bemötande: Personalen är trevlig

Inom området bemötande tycker ungefär hälften av medborgarna att personalen är trevlig och hjälpsam. Fyra av tio tycker att personalen är intresserad och försöker sätta sig in i medborgarnas ärenden. Tre av fyra svarande saknar uppfattning i frågan om man får en ursäkt när fel begåtts av Skatteverket. Andelen som inte tycker att man får en ursäkt ligger på 15 procent mot 10 procent som anser att man får en ursäkt.

Information: Ungdomar minst nöjda

Synen på om Skatteverket informerar bra är i stort sett oförändrad sedan år 2002. Det är 42 procent som instämmer i påståendet medan 8 procent är av motsatt uppfattning.

En grupp som är ordentligt negativ är åldersgruppen 18-24 år.

Personalens sakkunskap: Bra betyg överlag

Påståendet att Skatteverkets personal har bra sakkunskap är det enda området där det går att se en säkerställd positiv utveckling jämfört med 2002 och 2004 års resultat. I årets mätning är det 41 procent som är nöjda med personalens sakkunskap jämfört med tidigare 38 procent. Det är blott 6 procent som är missnöjda med personalens sakkunskap. Det är emellertid en stor andel av medborgarna som saknar uppfattning (39 procent).

Samtliga delfrågor får ganska bra betyg inom detta område. Påståendet *den tjänsteman jag får kontakt med kan svara på mina frågor* får 42 procent instämmande mot 10 procent som inte instämmer. I påståendet *jag kan lita på att de svar/besked jag får är korrekta* instämmer 39 procent mot 10 procent som inte instämmer. Att personalen är kunnig anser 39 procent

av medborgarna mot 6 procent som är av motsatt uppfattning.

Tillgänglighet: Svårt att komma fram på telefon

Medborgarnas svar rörande Skatteverkets öppettider och telefontider utvecklas i en positiv riktning. Det är endast 6 procent som inte instämmer i att öppettiderna passar dem. Medborgarna är dock fortsatt kritiska till Skatteverkets telefonservice och tycker att det är svårt att komma fram på telefon.

Kommunikation: Missnöje med skriftspråket

35 procent av medborgarna instämmer i påståendet *på det hela taget är det lätt att kommunicera med Skatteverket* vilket överensstämmer med tidigare års resultat. 34 procent saknar uppfattning i frågan och 9 procent instämmer inte i påståendet.

Inom området kommunikation är medborgarna mest nöjda med personalens tal-språk. Här är 38 procent av medborgarna nöjda och 9 procent missnöjda. Jämfört med andra delfrågor får skriftspråket däremot ett sämre betyg. Andelen nöjda ligger på 29 procent och missnöjda på 17 procent. När det gäller frågan om Skatteverkets förmåga att motivera sina beslut på ett bra sätt saknar nästan varannan svarande en åsikt. Andelen nöjda uppgår till 25 procent och andelen missnöjda till 12 procent. Vidare tycker ungefär en tredjedel av medborgarna att Skatteverket ger bra förklaringar på sina frågor medan 11 procent inte håller med i frågan.

Snabbhet: Snabbt besked på frågor

29 procent av medborgarna tycker att Skatteverket har snabb handläggning på det hela taget. Ännu fler (44 procent) saknar dock uppfattning i frågan.

43 procent av medborgarna upplever att de får snabbt besked på sina frågor och 30 procent anser att Skatteverket handlägger ärenden snabbt. Intressant är att gruppen med minst sex personliga kontakter med Skatteverket är mest positiv (46 procent) vid detta påstående.

30 procent av medborgarna tycker att Skatteverket håller utlovade tider för besked och beslut och sju procent är av motsatt uppfattning. När det gäller om Skatteverket snabbt rättar felet när fel begåtts saknar en tydlig majoritet (63 procent) uppfattning.

Kontroll: Bekämpning av skattefusket får lågt betyg

Inom området kontroll är medborgarna mest missnöjda när det gäller om Skatteverket är bra på att bekämpa skattefusk. Endast 13 procent tycker att Skatteverket är bra på att bekämpa skattefusket mot 19 procent som inte tycker det. Hela 51 procent saknar uppfattning.

När det gäller frågan om sannolikheten att det egna skattefusket upptäcks och om konsekvenserna blir allvarliga är andelen som upplever det ganska hög. I fråga om Skatteverket är bra på att kontrollera fusk med folkbokföringen saknar en majoritet av medborgarna uppfattning (65 procent). Andelen som instämmer ligger på 12 procent och andelen som inte instämmer på 13 procent.

Rättvisa: Stor osäkerhet

Huruvida *Skatteverket ger alla en likvärdig och rättvis behandling* uppger hela 60 procent att de saknar uppfattning. Endast 18 procent instämmer i påståendet. Vad som är positivt i mätningen är att andelen som inte instämmer i påståendet gått ned från 14 respektive 13 procent från mätningarna 2002 och 2004 till att vara endast 10 procent i årets mätning. Offentliganställda och personer som vuxit upp i Europa men utanför Norden är mer välviljigt inställda än andra grupper.

12.9.5 Regionala skillnader

Förekomsten av regionspecifika skillnader är låg. De skillnader som finns under perioden 2002-2006 är inte större än de slumpmässiga skillnader man alltid kan förvänta sig vid en statistisk undersökning.

Källor och lästips:

- *Medborgarnas synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll* (SKV Rapport 2007:3)
- *Medborgarnas synpunkter på Skatteverkets sätt att arbeta* (SKV Rapport 2007:4)
- *Allmänhetens synpunkter på skattesystemet, skattefusket och myndigheternas kontroll* (SKV Rapport 2005:7)
- *Allmänhetens synpunkter på skattemyndigheternas sätt att arbeta* (SKV Rapport 2005:6)

N:o 47.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ny förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst; gifven Stockholms slott den 15 februari 1907.

Under åberopande af bifogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga närlagda förslag till ny förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst jämte instruktion för taxeringsmyndigheterna.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Carl Swartz.

I och med att självdeklarationen infördes 1902 inträdde den skattskyldige som agerande part i skatteprocessen. Genom författningsändring 1907 avskaffades bevillningsberedningarna och taxeringskommittéerna och i stället skulle taxeringsarbetet i första instans skötas av taxeringsnämnder. Taxeringsnämnderna fungerade som ett beredningsorgan till prövningsnämnderna, vilkas uppgift var att överpröva alla taxeringar. Som det allmännas ombud i prövningsnämnden fungerade chefen för landskontoret, landkamreraren. I övrigt fanns inga andra tjänstemän anställda för granskningsarbetet. Landskontorets övriga tjänstemän ansågs emellertid på fritid böra medverka i taxeringsarbetet mot ersättning.

Administration av skattesystemet

13.1 Inledning

Skattesystemet berör alla invånare, företag och organisationer och nästan alla deltar i dess administration som deklaranter, uppgiftslämnare eller betalningsförmedlare. I detta kapitel beskrivs skatteadministrationens uppbyggnad, men perspektivet begränsas till statliga myndigheter. Statistik i tabeller redovisas för vartannat år av utrymmesskäl.

Vanligtvis identifieras skatteadministrationen som "Skatteförvaltningen", vilken sedan den 1 januari 2004 består av en enda myndighet, Skatteverket. Skatteverket är sedan den 1 januari 2006 organiserat med sju skatteregioner och ett huvudkontor i Solna. Skatteverket sysslar även med annat än skatter, t.ex. folkbokföring. Det finns å andra sidan flera myndigheter utanför Skatteverket som också svarar för viktiga beskattningsfunktioner, exempelvis Tullverket och Kronofogdemyndigheten. Som samlingsbeteckning på alla olika beskattningsfunktioner, utan hänsyn till vilken myndighet som svarar för dem, används i det följande skatteadministrationen.

Det finns emellertid dessutom ett antal funktioner som är nödvändiga för att upprätthålla skattesystemet, men som ligger utanför vad man normalt menar med skatteadministration, t.ex. de politiska instansernas arbete med utformning av skattepolitik och skattelagstiftning, liksom rättsväsendets befattning med skattemål och skattebrott.

I detta kapitel behandlas i nämnd ordning:

- den politiska nivån (där skattepolitik och skattelagstiftning utformas)
- den egentliga skatteadministrationen
- rättsväsendet (som hanterar tvister, brott och straff)

13.2 Den politiska nivån

"Det svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta" utövas av riksdagen. Inom riksdagen behandlas skattefrågor av skatteutskottet.

I några avseenden måste emellertid riksdagen underordna sig EU. Det gäller mervärdesskatten och de s.k. harmoniserade punktskatterna, där EU ställer vissa krav på hur reglerna ska vara utformade. Det är dock fortfarande riksdagen som beslutar om den konkreta utformningen även av dessa regler.

Det är regeringen som lägger fram de propositioner som riksdagen ska ta ställning till. Lagförslagen utarbetas inom regeringskansliet och när det gäller skattelagstiftning är det Finansdepartementets skatteavdelning som svarar för utformning av propositioner och förslag till lagtext. Dessa förslag grundar sig i sin tur ofta på mer eller mindre omfattande utredningar som publiceras som departementspromemorior (Ds), eller i skriftserien statens offentliga utredningar (SOU).

13.3 Skatteadministrationen

Som redan nämnts omfattar skatteadministrationen inte bara Skatteverkets verksamhet utan även t.ex. en stor del av kronofogdemyndigheternas arbete och Tullverkets uppbörd av moms, tullar m.m. vid import från länder utanför EU. Även Vägverkets uppbörd av fordonsskatt och tingsrätternas hantering av stämpelskatt kan räknas till skatteadministrationen. Ekonomistyrningsverkets arbete med inkomstredovisning och inkomstprognoser är uppgifter som i andra länder normalt utförs av de centrala skattemyndigheterna, vilket kan motivera att även detta arbete inräknas i skatteadministrationen.

13.3.1 Skatteverket och exekutionsväsendet

I och med enmyndighetsreformen i januari 2004 samlades det tidigare Riksskatteverket och dåvarande tio skattemyndigheter, i en enda myndighet, vilket innebär fördelar genom förenklad ärendesamordning, större flexibilitet, och bättre förutsättningar för enhetlig rättstillämpning etc. Den 1 januari 2005 slogs de två nordligaste regionerna Luleå och Östersund ihop till en skattere-

gion, och fr.o.m. den 1 januari 2006 har regionernas antal att minskats till sju.

Vid den nya myndigheten har inrättats en funktion med allmänt ombud som getts rätt att bl.a. överklaga verkets taxerings- och beskattningsbeslut.

Tillsammans hade Skatteverket och exekutionsväsendet drygt 13 000 anställda vid ingången av år 2007.

Skatteverket är central förvaltningsmyndighet för

- Beskattning
- Indrivning
- Folkbokföring
- Registrering av bouppteckningar

13.1 Tabell

Fast anställd personal i skatteförvaltningen och exekutionsväsendet per den 1 januari resp. år

Number of permanent employees January 1st at the Swedish Tax Agency and its regional authorities

	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Skatteverket, HK (<i>Tax Agency Main Office</i>)	854	979	1 043	1 075	1 177	1 174	1 280	337
Varav IT-avdelningen (<i>IT</i>)	371	606	619	658	654	600	644	-
Varav övriga avd (<i>other</i>)	483	373	424	417	523	574	636	-
Verksamhetsstöd (<i>Business Support Unit</i>)								1 090
Skatteregionerna (<i>Tax Regions</i>)	11 649	10 799	10 148	9 235	9 027	9 371	9 238	9 694
Kronofogdemyndigheterna (<i>Enforcement Authorities</i>)	2 899	2 912	2 828	2 729	2 541	2 500	2 426	2 511
Totalt (total)	15 402	14 690	14 019	13 039	12 745	13 045	12 944	13 632

*År 2004 inrättades Skatteverket, och siffrorna för 2004 avser Skatteverkets huvudkontor i Solna

Källa: RSV:s årsredovisningar, Palasso

Efter en omorganisation består Skatteverkets huvudkontor sedan den 1 september 2005 av sex staber och tre avdelningar: Verksledningsstaben, Utvecklingsstaben, Personalstaben, IT-staben, Kommunikationsstaben och Säkerhetsstaben, samt rättsavdelningen, produktionsavdelningen och kronofogdeavdelningen. I samband med denna omorganisation har också en stödavdelning bildats, Verksamhetsstöd för skatt och kronofogdemyndigheten. Där ingår bl.a. den tidigare IT-avdelningen. I övrigt består Skatteverket av sju skatteregioner med sina respektive kontor samt ett storföretagsskattekontor med enheter i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Skatteregionerna, dvs. den regionala skatteadministrationen, var från början en del av länsstyrelsen. År 1987 bildades 24 fristående länsstatemyndigheter, som 1991 slogs samman med de lokala skattemyndigheterna i länet till länsstatemyndigheter. Den 1 januari 1999 ombildades skattemyndigheterna till tio regionmyndigheter, en organisation som varade i fem år. Sedan den 1 januari 2004 ingår skattere-

gionerna i den nya centralorganisationen, Skatteverket. Den regionala struktur som tidigare följde länsgränserna har brutits. Inom varje region finns ett eller flera skattekontor, till vilka allmänhet och företag vänder sig i skatte- och folkbokföringsfrågor. Det är skattekontoren som svarar för den operativa verksamheten.

Från 1992 fram till 2000 minskade antalet anställda på skattemyndigheterna och RSV på grund av rationaliseringar och anslagsminskningar med ca 2 900 personer. Samtidigt skedde en intern omfördelning av resurser från ren ärende- och deklarationshantering (s.k. grundhantering) till skattekontroll. Från och med 2001 har emellertid antalet anställda ökat något. I Skatteverket arbetade år 2006 omkring 11 100 personer. Operativa arbetsuppgifter (hantering av deklarerationer och ärenden, service, kontroll etc.) svarade 2/3 av den samlade arbetstiden. Den resterande tredjedelen togs i anspråk av utbildning, drift, underhåll och utveckling av IT-systemen, samt andra stöd- och ledningsfunktioner.

13.2 Tabell

Skatteverkets personalresurser i årsarbetskrafter

Hours worked in the Tax Agency expressed as staff years

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006
Service (<i>service</i>)	680	646	686	736	695	735	761
Grundhantering (<i>Basic processing</i>)	2 566	1 597	1 504	1 255	990	964	1 474
Skrivbordskontroll (<i>Desk audits</i>)	1 641	2 232	1 851	1 707	2 063	2 092	1 867
Revision (<i>Field audits</i>)	1 367	1 485	1 329	975	967	964	992
Skattenämnd/process (<i>Tax disputes</i>)	165	172	182	182	193	222	181
Skattebrottsenheterna (<i>Tax Fraud Investigation Units</i>)				55			
Regionernas operativa beskattningsupp (Operational taxation at regional level)	6 419	6 132	5 552	4 910	4 908	4 977	5 275
Folkbokföring (<i>Population registration</i>)	755	656	595	573	639	649	662
Fastighetstaxering (<i>Property valuation</i>)	233	344	206	196	198	208	353
Brottsbekämpning (<i>Crime combating</i>)					105	143	167
Registrering av bouppteckningar (<i>Estate inventory registration</i>)					107	109	88
Regionernas operativa uppgifter (All operational tasks at regional level)	7 407	7 132	6 353	5 679	5 957	6 086	6 545
Administration (<i>Administrative functions</i>)	2 527	2 338	2 363	2 497	2 786	2 475	1 934
Totalt (total)	9 934	9 470	8 716	8 176	8 743	8 561	8 479
Huvudkontoret (skatteuppgifternas beräknade andel) <i>Main Office</i> (<i>tax administration's estimated share of total hours worked</i>)	810	866	890	942	940	1 025	1 098
Summa Skatteverket (Total the Tax Agency)	10 744	10 336	9 606	9 118	9 683	9 586	9 577

Anm: Årsarbetskraft (staff year) = 200 dagar (days) = 1 600 arbetstimmar (workhours)
Arbetstid på huvudkontoret, ingår till den del tiden beräknas belöpa på skatteförvaltningens verksamhet.
År 2002 blev brottsbekämpning och registrering av bouppteckningar egna verksamhetsgrenar

Källa: Skatteverkets årsredovisningar 1997- 2006, Palasso

Kronofogdemyndigheterna räknas inte till skatteförvaltningen utan utgör en särskild förvaltningsgren, med Skatteverket som chefsmyndighet. Kronofogdemyndigheterna har bl.a. till uppgift att driva in obetalda skatter och allmänna avgifter (allmänna mål) samt privaträttsliga fordringar (enskilda mål).

År 1988 slogs de tidigare 81 kronofogdemyndigheterna samman till 24 länsmyndigheter. Den 1 januari 1997 sammanfördes kronofogdemyndigheterna i tio regionala myndigheter organiserade under Skatteverket. För att få en mer flexibel och kostnadseffektiv verksamhet avvecklades de regionala kronofogdemyndigheterna och

en rikstäckande Kronofogdemyndighet inrättades fr.o.m. den 1 juli 2006. Den nya Kronofogdemyndigheten är självständig men knuten till Skatteverket när det gäller IT-verksamhet, administrativa stödfunktioner och strategiska frågor. Kronofogdemyndigheten leds av rikskronofogden.

Sammantaget förbrukade Skatteverket och Kronofogden/kronofogdemyndigheterna ca 8,2 miljarder kronor år 2006. Beskattningsverksamheten, dvs. Skatteverkets verksamhet minus folkbokföring, brottsbekämpning respektive registrering av bouppteckningar, står för omkring 70 procent av denna summa.

13.3 Tabell

Kronofogdemyndigheternas personalresurser i årsarbetskrafter

Hours of work at the Regional Enforcement Authorities expressed as staff years

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006
Förebyggande verksamhet (<i>Information</i>)	11	12	11	14	27	25	20
Summarisk process (<i>Injunctions to pay etc.</i>)	235	202	198	187	208	210	239
Indrivning (<i>Debt collection</i>)	1 688	1 611	1 777	1 709	1 517	1 501	1 430
Fastighetsförsäljning (<i>Sale of real estate</i>)	189	147	96	77	53	48	48
Konkurstillsyn (<i>Bankruptcy supervision</i>)	87	85	79	69	61	59	51
Skuldsanering (<i>Debt relief</i>)	32	68	58	60	57	50	59
Summa operativ verks. (Total operative activity)	1 995	1 911	2 009	2 116	1 924	1 893	1 847
Administration (<i>Administration</i>)	480	447	358	305	401	388	314
Egen utbildning (<i>Training</i>)	133	176	0	0	0	0	0
Koncernövergripande (<i>Service-wide tasks</i>)	30	27	0	0	0	0	13
Summa KFM (Total)	2 637	2 560	2 367	2 421	2 325	2 281	2 174

Anm: Årsarbetskraft (staff year) = 200 dagar (days) = 1 600 arbetstimmar (workhours)

Källa: Skatteverket, PLEX-systemet

13.4 Tabell

Skatteverkets och exekutionsväsendets anslagsutgifter, mnkr

Budget expenditure by the Tax Agency and the Enforcement Service, MSEK

	1992	1994	1996	1998*	2000	2002	2004	2006
Skatteverket (Tax Agency)	4 689	4 367	4 923	..	5 193	5 638	5 985	6 549
varav folkbokföring (<i>population registration</i>)	438	421	394	..	439	469	503	530
varav fastighetstaxering (<i>property valuation</i>)	293	220	274	..	170	178	191	301
varav beskattning (<i>taxation</i>)	3 958	3 726	4 255	..	4 584	4 700	4 950	5 413
varav brottsbekämpning (<i>crime combating</i>)						139	191	232
varav registrering av bouppteckningar (<i>estate inventory registration</i>)						152	150	73
Exekutionsväsendet (<i>The Enforcement Service</i>)	1 137	1 187	1 342	..	1 535	1 544	1 672	1 638
Allmänna Val (<i>General Elections</i>)	13	269	9	..	9	0	0	0
Övriga utgifter och inkomster, netto (<i>Other expenditure and income, net</i>)	543	61	-181	..	8	0	0	0
Totalt (total)	6 382	5 884	6 093	6 096	6 745	7 182	7 657	8 187

Anm: År 2002 blev brottsbekämpning och registrering av bouppteckningar egna verksamhetsgrenar

* På grund av omläggning av årsredovisningen kan endast den totala anslagsutgiften för 1998 visas

Källa: RSV:s årsredovisningar

13.5 Tabell

Tullverkets personalresurser i årsarbetskrafter*, fördelning på olika processer Customs service personnel resources, expressed as staff years, distribution between different processes

	1998	2000	2002	2004	2006
Effektiv handel (<i>Effective trade</i>)	1 081	941	926	780	663
Gränsskydd (<i>Frontier protection</i>)	763	816	845	881	821
Övriga processer (<i>Other processes</i>)	547	509	516	540	482
Summa (Total)	2 391	2 266	2 287	2 201	1 966

Anm: Årsarbetskraft (staff year) = 200 dagar (days) = 1 600 arbetstimmar (workhours).

Källa: Tullverkets årsredovisningar 1998-2006

13.6 Tabell

Betalningar till Tullverket, mnkr Revenue collected by Customs, MSEK

	1996	1998	2000	2002	2004	2006
Moms (VAT)	34 115	38 122	47 395	44 339	43 337	48 721
Tullmedel (<i>Customs duties</i>)	3 113	3 291	3 439	3 146	3 503	4 699
Övriga avgifter och skatter (<i>Other taxes and duties</i>)	185	356	250	203	266	270
Varav medel för andra myndigheters räkning (<i>Other revenue</i>)	827	66	26	25	20	19
Summa (Total)	38 240	41 835	51 110	47 713	47 126	53 690

Källa: Tullverkets årsredovisningar 1996-2006

13.3.2 Tullverket

Tullverket omorganiserades under 2004, varvid den tidigare regionala indelningen av verket upphörde. Den operativa verksamheten samt utvecklingsarbete och IT-stöd bedrivs vid nio olika kompetenscenter med nationellt ansvar i Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall och Luleå. År 2006 uppgick de sammanlagda årsarbetskrafterna till ca 2 000. En av Tullverkets viktigaste uppgifter är att ta in tullar, mervärdesskatt samt andra skatter och avgifter.

Tullgränserna har flyttats i och med Sveriges inträde i EU. Betalningarna till Tullverket vid handel med "tredje land" (länder utanför EU) uppgår till nästan 54 miljarder kronor. Huvuddelen av moms och andra skatter inlevereras till den svenska staten medan tullavgifterna i huvudsak går till EU.

13.3.3 Tingsrätterna som beskattningsmyndigheter

Tingsrätterna utför administrativa beskattningsuppgifter när det gäller uttag av stämpelskatt vid fastighetsöverlåtelser m.m.,

där tingsrätterna medverkar i egenskap av inskrivningsmyndigheter och beviljar lagfarter. Då registreras de köpeskillingar som ligger till grund för skatten. Själva lagfartshandlingen utfärdas av Lantmäteriverket som också redovisar skatten. Betalning sker i allmänhet genom postförskott.

13.3.4 Övriga myndigheter

Vägtrafikskatt betalas till Vägverket som också svarar för bilregistret. Skatteverket är dock central förvaltningsmyndighet och Skatteverkets regionkontor i Örebro är beskattningsmyndighet. Vägverket ansvarade också för att bygga och driva det tekniska systemet för uppbörd av den trängselskatt som infördes på försök i Stockholm under 2006.

Ekonomistyrningsverket, som inrättades den 1 juli 1998 genom en utbrytning av vissa av de uppgifter som tidigare ankommit på Riksrevisionen, medverkar i skattesystemet genom att svara för riksbokföringen som omfattar statens inkomster och utgifter. Ekonomistyrningsverket gör också prognoser över statens inkomster.

13.4 Rättsväsendet och skatterna¹

Bortsett från tingsrätternas medverkan vid uttag av stämpelskatt avser rättsväsendets hantering av skatter dels tvister vid de allmänna förvaltningsdomstolarna (länsrätterna, kammarrätterna och Regeringsrätten), dels skattebrott (polis, åklagare, tingsrätterna, hovrätterna, Högsta domstolen samt kriminalvården).

13.4.1 Överklaganden

Om en skattebetalare är missnöjd med skatteverkets beslut om taxeringen är den normala gången att han begär omprövning hos verket. Om Skatteverket inte ändrar sitt beslut kan han överklaga till länsrätten och därefter till kammarrätten. I sista hand finns möjligheten att begära prövningstillstånd hos regeringsrätten.

Går länsrättens beslut Skatteverket emot kan verket överklaga hos kammarrätten och begära prövningstillstånd hos Regeringsrätten.

Den 1 januari 2004 inrättades ett allmänt ombud, som kan överklaga Skatteverkets beslut, samt överklaga till länsrätt, kammarrätt respektive Regeringsrätten.

Den skattskyldige respektive det allmänna ombudet har också möjlighet att få en rättsfråga bedömd i förväg genom s.k. förhandsbesked. Då vänder man sig till Skatterättsnämnden, som är en fristående myndighet, men vars kanslifunktioner sköts av Skatteverket. Förhandsbesked kan överklagas hos Regeringsrätten.

13.4.2 Skattebrott

Misstänker Skatteverket att en skattskyldig begått skattebrott anmäler man detta till åklagarmyndigheten. Sedan den 1 januari 2005 finns landets åklagare samlade i denna myndighet. Undantaget är Ekobrottsmyndigheten (EBM), som är en åklagarmyndighet som specialiserat sig på ekonomisk brottslighet, dit skattebrott räknas.

Åklagarna leder sedan utredningen, som normalt utförs av polisen. Vid EBM finns poliser som arbetar med ekonomisk brottslighet. Sedan 1998 finns det skattebrottsenheter vid skatteregionerna, där utredare arbetar med skattebrottsutredningar under åklagares ledning.

Liksom för andra brott är tingsrätten första instans, vars beslut kan överklagas till hovrätten. Högsta instans är Högsta domstolen. När personer döms till fängelse för skattebrott kommer också kriminalvården med i bilden.

13.5 Vad kostar skatteadministrationen?

Skatter påverkar ekonomin på flera sätt. Bortser man från skatternas inverkan på utbud och efterfrågan i ekonomin kan den administrativa börda som skattesystemet lägger på skattebetalare, uppgiftslämnare och myndigheter delas upp på:

- administrationskostnader (statliga myndigheter)
- fullgörandekostnader (skattebetalare och uppgiftslämnare)

Skattesystemets administrationskostnader motsvarar statens förvaltningsutgifter för beskattningen, varav merparten belöper på skatteförvaltningen. I samband med utvärderingen av skattereformen 1990/91 beräknades dessa administrationskostnader år 1992 till 4,7 miljarder kronor, varav 85 procent (4,0 miljarder kronor) belöpte på skatteförvaltningen och 7 procent på kronofogdemyndigheterna. Det motsvarade då ca 0,5 procent av skatteinkomsterna. Fullgörandekostnaderna beräknades i detta sammanhang till 9,3 miljarder kronor, vilket motsvarade ca 1 procent av skatteinkomsterna.

Ingen ny beräkning av motsvarande omfattning har gjorts sedan 1992. Det mesta tyder dock på att administrationskostnaderna i reala termer har minskat. Vad gäller övriga myndigheter har Tullverkets befattning med moms och punktskatter minskat sedan EU-inträdet 1995. Vidare har antalet skattemål i förvaltningsdomstolarna minskat påtagligt sedan början av 1990-talet, främst på grund av införandet av nuvarande mycket vidsträckt omprövningsrätt för Skatteverket. Polisens, åklagarväsendets, de allmänna domstolarnas och kriminalvårdens kostnader är marginella i sammanhanget, men inte heller här har det skett någon ökning av ärendevolymer som skulle kunna påverka den allmänna tendensen.

¹ Till Rättsväsendet räknas egentligen också kronofogdemyndigheterna (jfr utgiftsområde 4 i statsbudgeten). Indrivning av skatter är emellertid en uppgift som i de flesta länder utförs av skattemyndigheterna själva. Det är därför rimligt att här betrakta den som en funktion som ingår i skatteadministrationen.

13.7 Tabell
Skattesystemets administrationskostnader 1992, mnkr och procent
Administration costs of the tax system in 1992, MSEK and percent

	Belopp, mnkr Amount, MSEK	Andel, % Share, %
Skatteadministrationen (The Tax administration)		
Skatteförvaltningen (<i>Tax administration excl. pop. registration and real estate tax</i>)	4 009	84,9
Tullväsendet (<i>Customs</i>)	100	2,1
Kronofogdemyndigheterna (<i>The Enforcement Authorities</i>)	320	6,8
Rättsväsendet (The legal system)		
Förvaltningsdomstolarna (<i>The administrative Courts</i>)	175	3,7
Polisväsendet (<i>The Police</i>)	45	1
Åklagärväsendet (<i>Public Prosecution Auth.</i>)	30	0,6
Allmänna domstolar (<i>General Courts</i>)	27	0,6
Kriminalvård (<i>Correctional Treatment</i>)	15	0,3
Summa (Total)	4 721	100

Källa: Malmér, H., Persson A., Tengblad Å., Århundradets skattereform. Effekter på skattesystemets driftskostnader, skatteplanering och skattefusk, Fritzes 1994.

Källor och lästips:

Ytterligare information om skatteadministrationens organisation, arbetsuppgifter, prestationer, bemanning och kostnader kan inhämtas ur årsredovisningarna som lämnas av alla statliga myndigheter senast 22 februari varje år, och andra publikationer som är specifika för respektive myndighet.

Årsredovisning för skatteförvaltningen och exekutionsväsendet (SKV 165), har utkommit sedan budgetåret 1993/94.

Flera publikationer och ytterligare information om skatteförvaltningen och exekutionsverket kan hämtas från Skatteverkets hemsida (www.skatteverket.se). Information om tullen finns på Tullverkets hemsida (www.tullverket.se).

Formulär.

Bilaga.

Litt. A.

Debetsedel N:o ..... i Stockholms stad för år 19....

Taxeringsdistrikt . . . fol. ....

Kvarteret ..... Huset N:o .....

Bevilling av fast egendom samt av inkomst:						Uppbördsstämma för inbetalning av vidstånde belopp hålles å Stockholms stads upp- bördskontor
Av fastighet med ..... krs värde, (därav byggnadsvärde ..... kr.) å $\frac{1}{2}$ öre pr 100 kr.						
För inkomst av fast egendom, kapital och arbete: taxerad inkomst . . . . . kr. beskattningsbart belopp . . . . . kr. å 1 öre pr 10 kr.						Beloppet må betalas antingen kontant å upp- bördskontoret med företeende av debetsedeln eller genom inbetalning å upp- bördskommisariens i upp- bördsdistriktet tjänstepostgirokonto N:o ..... eller ock medelst check eller postremissväxel allt i enlighet med de bestämmelser, som å omstående sida närmare angivas. Skattskyldig erinras därom, att bevillingstaxeringens storlek är bestämmande för den kommunala beskattningen och att besvär över bevillingstaxeringen böra anföras i den ordning, som å omstående sida meddelas. Över kommunaldebetsedeln må besvär anföras allenast i det fall att däri upptagen avgift uträknats felaktigt eller eljest oriktigt påförts.
Inkomst- och förmögenhetsskatt: taxerat belopp . . . . . kr. beskattningsbart belopp . . . . . kr. efter ..... % av skattens grundbelopp (se 11:e stycket å omstående sida) utgör densamma						
Mantalspenningar: av ..... personer å 40 öre } av ..... personer å 20 öre }						
Prästerskapets till statsverket indragna tionde:						
Sjukvårdsavgift 50 öre av man och 25 öre av kvinna, som erlägger mantalspenningar						
Riddarhuskapitulationsavgift (angående befrielse från denna avgift, se riddarhusordningen § 5 mom. 2 och 3)						
Summa kronoutskylder						
Olycksfallsförsäkringsavgift						
Pensionsavgift } Grundavgift . . . . . } Tilläggsavgift . . . . . }						
Lösen för denna debetsedel						
Summa						

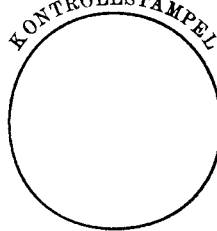
Stockholm i N. N. taxeringskontor.

N. N.

Taxeringskommisarie.

Å debetsedeln tecknas kvitto endast för under uppborrsstämman erlagda utskylder, och är kvittot ej gällande med mindre debetsedeln förses med överstätt-hällarämbetets kontrollstämpel.

Om kvitto för annorledes än å uppborrsstämman erlagda utskylder, se 9:e stycket å omstående sida.

Denna debetsedels slutsumma kvitteras:

Stockholm i ..... uppborrskontoret den ..... 19....

Först under 1928 blev det möjligt att betala sina kronoutskylder (statliga skatter) via postgiro. Tidigare hade all betalning måst ske kontant på uppborrsstämman.

Skatternas historia under 1900-talet

14.1 Inledning

Skattereformen 1991 kallas ofta för århundradets skattereform. Det är emellertid en beteckning som också passar på den skattereform som genomfördes nästan 90 år tidigare, nämligen införandet av den statliga progressiva inkomstskatten 1902.

Mellan dessa båda skattereformer har samhället och därmed skatterna förändrats till oigenkännlighet. Samtidigt som den samlade produktionen har mångdubblats tas en allt större andel av de samlade resurserna i anspråk för offentliga tjänster, socialförsäkringar och omfördelning. Skattekvoten har sålunda stigit från 8 procent vid sekelskiftet 1900 till över 50 procent vid millennieskiftet 2000.

Under samma tid har skatteadministrationen utvecklats från byråkratiskt hantverk till industri, där en stor del av arbetet utförs av datorer. Arbetet präglas i dag både av integration och en långtgående arbetsfördelning mellan olika kompetenser. Organisatoriskt gick utvecklingen under lång tid mot ökad splittring på olika myndigheter, men under de senaste trettio åren har den präglats av sammanslagning och integration.

Detta kapitel beskriver några huvuddrag i utvecklingen, särskilt samspelet mellan förändringar i skattesystemet och administrationen.

14.2 Utgångsläget

14.2.1 Skattesystemet

Vid slutet av 1800-talet kom det mesta av statens skatteinkomster från tullar och acciser (punktskatter), men grundskatter på jordbruket och en bevillning som baserades på inkomst och fastighetsinnehav var också viktiga inkomstkällor. Den kommunala beskattningen utgjordes främst av inkomst- och egendomsskatter, vilka stod i proportion till den statliga bevillningen.

Grundskatterna var den äldsta skatteformen och gick tillbaka till den tidiga med-

eltidens naturautskylder i form av ledung (skyldighet att bemanna och utrusta krigsskepp) och gästning (skyldighet att hysa och utspisa kungen och hans hird vid resor i landet). Dessa omvandlades snart till årliga skatter och kompletterades med nya pålagor, vilka under Gustav Vasas tid förtecknades i den s.k. jordeboken. Ännu på 1860-talet erlades grundskatterna delvis i natura (spannmål, smör, kött och järn), men 1869 beslöt riksdagen att ta ut hela skatten i pengar. Mantalspenningen var ursprungligen en krigsskatt som infördes 1625. Den skulle erläggas för varje person över 12 år och fanns kvar ända till 1938.

Bevillning betecknade ursprungligen sådana extraskatter som togs ut när kronan hade särskilda behov av inkomster, men även de blev med tiden permanenta skatter. Till skillnad från grundskatterna beslutades dock skatteuttaget från riksdag till riksdag och det fanns en stor uppfinningsrikedom när det gällde att finna nya skattevärdar. År 1861 delades bevillningen upp i två huvudslag, nämligen skatt på fastighetsinkomster (beräknade till tre procent av taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter och fem procent av taxeringsvärdet för övriga fastigheter) samt skatt på övriga inkomster. Skattesatsen bestämdes till en procent.

Vid slutet av 1800-talet var emellertid de indirekta skatterna statens viktigaste inkomstkälla. Tullar och punktskatter på brännvin och socker svarade för ca 3/4 av statens skatteinkomster. Viktigast var införseltullarna. Under intryck av den internationella utvecklingen hade tullarna sänkts från mitten av 1800-talet, men i slutet av århundradet medförde protektionistiska krav åter höjda tullar.

Vid sidan av tullar hade det från och till funnits punktskatter eller acciser på produktionen av olika varor. Vid sekelskiftet fanns det två sådana skatter, en på brännvin och en på socker. Tillverkningsskatten på brännvin tillkom år 1855, då det genomfördes en nykterhetsreform med udden riktad mot husbehovsbränningen.

Socknarna hade haft beskattningsrätt sedan 1817 och i samband med kommunreformen 1862 bestämdes att kommunalskatten skulle utgå i förhållande till vad som

erlades i bevillning. Kommunalskatten var i sin tur bestämmande för den kommunala rösträtten.

14.1 Tabell

Skatter 1880-1900, tkr

Tax revenue 1880-1900, KSEK

	1880	1890	1900
Grundskatter (<i>Land tax</i>)	6 770	5 237	1 696
Mantalspengar (<i>Poll tax</i>)	644	663	750
Bevillning, fast egendom och inkomst (<i>Special taxes on real property and income</i>)	5 505	4 298	7 599
Bevillningsavg för särskilda förmåner (<i>Other special taxes</i>)	329	512	1 112
Stämpelmedel (<i>Stamp duty</i>)	3 212	3 526	6 606
Tullmedel (<i>Customs duties</i>)	27 622	42 463	57 360
Brännvinstillverkningskatt (<i>Excise duty on liquor</i>)	15 209	15 841	20 414
Sockerskatt (<i>Excise duty on sugar</i>)	71	998	9 947
Summa statliga skatter (<i>Total state taxes</i>)	59 362	73 538	105 484
Kommunala skatter och utskylder (<i>Local income and property taxes</i>)	24 904	30 898	45 412
Kommunala brännvinsförsäljningsmedel (<i>Local sales taxes on liquor</i>)	4 481	5 707	10 310
Totala skatter (<i>Total taxes</i>)	88 747	110 143	161 206
BNP (<i>GDP</i>)	1 233 000	1 401 000	2 162 000
Skatt i % av BNP (<i>Tax as % of GDP</i>)	7,2%	7,9%	7,5%

Källa: Statistiska centralbyrån, SCB, Historisk statistik för Sverige, statistiska översiktstabeller, Stockholm 1960.

14.2.2 Skatteadministrationen

Alltsedan 1600-talet hade skatteförvaltningen baserats på landets territoriella indelning i län och fögderier. Inom länsstyrelserna, som tillkom 1634, uppstod ett landskansli och ett landskontor med landssekreterare och landskamrerare som chefer. Landskamreraren var i praktiken länets skattechef. Inom varje fögderi fanns en kronofogde och en härads skrivare som hade ett gemensamt ansvar för att uppbära och redovisa skatteuppbörden till länsstyrelsen. I städerna fullgjorde länge magistraten dessa skyldigheter.

När bevillningen reformerades 1861 avskaffades den sedan 1810 existerande skyldigheten att deklarerera eller lämna uppgifter till ledning för den egna taxeringen. I stället fick en bevillningsberedning i varje församling i uppdrag att föreslå hur mycket varje skattskyldig skulle betala. Förslaget fastställdes sedan av särskilda taxeringskommittéer.

Tullar har funnits i Sverige sedan medeltiden. Ett statligt Tullverk inrättades 1636 av Axel Oxenstierna. Ansvaret för tullväsendet låg länge omväxlande under kammarkollegiet eller kommerskollegium. Under 1700-talet och i början av 1800-talet var tullarna tidvis utarrenderade till ett privat bolag, Generaltullsocieteten. År 1824 inrättades Generaltullstyrelsen.

Punktskatterna, som länge enbart bestod av brännvinstillverkningskatten, administrerades av en särskild kontrollbyrå inom Finansdepartementet.

För att hålla reda på kronans inkomster och utgifter inrättade Gustav Vasa på 1500-talet den s.k. räknekammaren, som sedan utvecklades till Kammarkollegium med Riksskattemästaren som chef. Karl XI avskaffade emellertid riksskattemästarembetet och inrättade 1680 Statskontoret som det centrala organet för riksräkenskaperna (riksstaten), en funktion som Statskontoret behöll fram till början av 1900-talet.

14.3 Perioden 1900-1950

14.3.1 Skattesystemet

Skattefrågorna stod högt på den politiska dagordningen när 1800-talet närmade sig sitt slut. Arbetarna ville ha rösträtt och krävde att tullarna skulle avskaffas. Bönderna ville befrias från grundskatterna. Högern ville å sin sida avskaffa indelningsverket och ersätta den med en modern värnpliktsarmé. Den politiska kompromissen blev att grundskatter och indelningsverk avskaffades och en statlig progressiv inkomstskatt infördes 1902 för att finansiera den nya härordningen. Bevillningen behölls dock, eftersom den fortfarande

låg till grund för den kommunala beskattningen, men den förlorade i betydelse som inkomstkälla för staten.

I början av 1900-talet var tullar och acciser fortfarande statens viktigaste skattekällor, men inkomstskatten var den mest expansiva skattekällan. Under första världskriget höjdes skattesatsen och värnskatt tillkom för att finansiera upprustningen. Efter kriget avskaffades värnskatten, men det samlade skatteuttaget sjönk ändå inte till den tidigare nivån.

På 1920-talet reformerades den kommunala inkomstskatten i flera steg. Med 1928 års kommunalskattelag avskaffades de sista resterna av den gamla bevillingen.

Under andra världskriget infördes på nytt en värnskatt och inkomstskatterna skärptes. Nya punktskatter tillkom och en allmän varuskatt (omsättningseskatt) infördes. Efter kriget behölls de högre skattesatserna och värnskatten införlivades med inkomstskatten. Omsättningseskatten avskaffades däremot, men punktskatterna behölls och kompletterades med nya efter kriget.

14.2 Tabell

Skatter till stat, landsting och kommuner vissa perioder mellan 1906 och 1940, mnkr State and local taxes certain periods between 1906 and 1940, MSEK

	Årligen Per annum			
	1906/10	1916/20	1926/30	1936/40
Inkomst och förmögenhetsskatt (<i>Income and wealth tax</i>)	28	419	161	443
Stämpelmedelsskatt (<i>Stamp duty</i>)	13	56	55	64
Automobilskattemedel (<i>Motor vehicle tax</i>)			39	108
Tullar och acciser (<i>Customs and excise duties</i>)	114	165	321	580
Övriga (<i>Other</i>)	3	9	6	5
Summa skatter till staten (<i>State taxes</i>)	158	649	582	1 200
Landstingsskatt, kommunalskatt och municipalskatt* (<i>Local income tax etc. to county councils and municipalities</i>)	75	282	373	522
Skatter till vägdistriktet (<i>Road taxes</i>)	10	20	33	32
Övriga skatter till kommuner o.d. (<i>Other local taxes</i>)	11	17	15	19
Summa skatter till kommuner o.d. (<i>Local taxes</i>)	96	319	421	573
Summa skatter (<i>All taxes</i>)	254	968	1 003	1 773
BNP (<i>GDP</i>)	3 089	8 946	8 886	11 856
Skatt i procent av BNP (<i>Tax as % of GDP</i>)	8,2	10,8	11,3	15,0

* Inkl. kommunal skatt

Källa: SCB, Historisk statistik för Sverige, statistiska översiktstabeller, Stockholm 1960.

14.3 Tabell

Skatter till stat, landsting och kommuner åren 1940 och 1950, mnkr State and local taxes 1940 and 1950, MSEK

	1940	1950
Inkomst och förmögenhetsskatt (<i>State income and wealth tax</i>)	750	2 610
Stämpelmedelsskatt (<i>Stamp duty</i>)	49	139
Automobilskattemedel (<i>Motor vehicle tax</i>)	30	472
Tullar och acciser (<i>Customs and excise duties</i>)	768	1 816
Övriga (<i>Other</i>)		5
Summa skatter till staten (<i>State taxes</i>)	1 597	5 042
Landstingsskatt, kommunalskatt och municipalskatt (<i>Income tax to county councils and municipalities</i>)	570	1 903
Skatter till vägdistriktet (<i>Road tax</i>)	36	0
Övriga skatter till kommuner o.d. (<i>Other local taxes</i>)	18	26
Summa skatter till kommuner o.d. (<i>Local taxes</i>)	624	1 929
Summa skatter (<i>All taxes</i>)	2 221	6 971
Skatt i procent av BNP* (<i>Tax as % of GDP</i>)	14,8	21,0

* Skatt i procent av BNP beräknad utifrån Rodriguez E., Den svenska skattehistorien, s 108-109.

Källa: SCB, Historisk statistik för Sverige, statistiska översiktstabeller, Stockholm 1960.

14.3.2 Skatteadministrationen

Taxering

I samband med införandet av den progressiva inkomstskatten 1902 infördes också deklareringsplikt. Bevillningsberedningarna skulle inte längre föreslå taxeringar utan fatta beslut om taxering utifrån deklARATIONERNA. Några år senare (1907) avskaffades bevillningsberedningarna och ersattes av taxeringsnämnder. Taxeringsnämndernas arbete skulle vara avslutat senast den 15 maj och därefter överprövade prövningsnämnderna, där landskamreren var ordförande, alla taxeringar.

Taxeringsarbetet var främst inriktat på teknisk granskning, taxering efter normer (t.ex. fri bostad) och skönstaxering. Utredningarna var ofta bristfälliga och taxeringen av rörelseidkare präglades av stor osäkerhet. Först genom 1928 års taxeringsförordning, fick landskamreren rätt att anlita person utanför länsstyrelsen som sakkunnigt biträde till taxeringsnämnd för granskning av en skattskyldigs bokföring.

1917 års uppbördsreform

Sedan 1600-talet hade debitering och uppbörd av skatt åvilat fögderiernas häradskrivare och kronofogdar. I städerna fanns det stadskassörer och stadsbokhållare. Efter avslutad taxering upprättades uppbördsböcker och under våren året efter taxeringsåret hölls uppbördsstämmor då skatten skulle betalas.

År 1917 reformerades uppbördssystemet och postverket fick ta hand om uppbörden på landet. Skatten skulle nu betalas under två uppbördsterminer efter slutförd taxering (november och april). I samband med denna reform indelades landet i 119 fögderier och i varje fögderi fanns en häradskrivare. Vid sidan av fögderierna fanns 70 magistratsstäder. Samtidigt avskaffades kronofogdeorganisationen och ansvaret för indrivningen överfördes på landsfiskaler (som också var polischefer och åklagare) och stadsfogdar.

1947 års uppbördsreform

Nästa stora uppbördsreform genomfördes 1947. Då övertog staten ansvaret för debitering och uppbörd av alla skatter och avgifter. Den stora nyheten var att preliminär skatt infördes. För löntagare skulle arbetsgivaren dra skatt på lön enligt särskild tabell (A-skatt). I övriga fall skulle den lokala skattemyndigheten debitera B- eller C-skatt.

Genom en ny fögderiindelning bestämdes antalet fögderier till 156 vartill kom 32 städer med egen uppbördsförvaltning. Fögderierna, dvs. de lokala skattemyndigheterna, fick ansvar för debitering och jämkning av preliminär skatt och vid länsstyrelsens folkbokföringsdetalj upprättades ett register som bestod av adressplåtar över fysiska och juridiska personer samt fastigheter i länet. Nu infördes också personnummer.

Punktskatter

De första punktskatterna (acciserna) administrerades av en särskild byrå inom finansdepartementet, men 1907 bröts byrån ut från finansdepartementet och bildade ett särskilt ämbetsverk, Kontrollstyrelsen. I samband med att nya punktskatter infördes byggdes Kontrollstyrelsen ut och för att stärka kontrollen inrättades 1950 distriktskontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall.

14.4 Perioden 1950-1975

14.4.1 Skattesystemet

Under efterkrigstiden steg skattetrycket successivt för att finansiera den offentliga sektorns allt större åtaganden. I förhållande till de krigförande länderna hade Sverige ett bra utgångsläge och det skulle dröja till 1960-talet innan skattetrycket i Sverige blev märkbart högre än i de flesta andra länder.

Även om inkomstskatten steg räckte den inte till för att täcka inkomstbehoven. Den indirekta beskattningen blev allt viktigare. Nya punktskatter tillkom och 1960 återinfördes omsättningsskatten. När omsättningsskatten infördes var skattesatsen fyra procent. Den 1 januari 1969 ersattes omsättningsskatten med en mervärdesskatt på tio procent. Två år senare höjdes skattesatsen till 15 procent.

Kännetecknande för utvecklingen efter kriget är också utbyggnaden av socialförsäkringssystemet. I takt med att det utvecklades, omvandlades frivilliga avgifter till obligatoriska egenavgifter. I samband med pensionsreformen 1960 organiserades socialförsäkringen så att den skulle finansieras genom (1) egenavgifter från egna företagare, (2) avgifter från arbetsgivare för anställdas försäkring och (3) bidrag från stat och kommun. Under hela 1960- och 1970-talen steg egen- och arbetsgivaravgifterna snabbt och stod för en betydande del av det höjda skattetrycket.

14.4 Tabell

Skattekvoten i Sverige och några andra europeiska länder 1925-2000, procent av BNP Tax as percent of GDP in Sweden and some other European countries 1925-2000

	Sverige Sweden	Danmark Denmark	Norge Norway	Finland Finland	Storbritannien UK	Tyskland Germany
1925	16,0	19,6	20,9	21,6	22,6	17,8
1933	18,9	20,1	25,1	20,1	25,2	23,0
1950	21,0	19,8	-	27,8	33,1	30,1
1960	28,7	25,3	32,0	27,5	27,3	33,9
1970	39,8	40,4	34,9	32,5	37,0	32,9
1980	47,5	43,9	42,7	36,2	35,2	33,1
1990	53,6	47,1	41,8	44,7	35,9	32,6
2000	54,2	48,8	40,3	46,9	37,4	37,9

Källa: Rodriguez, Den svenska skattehistorien (1925-77) och OECD Revenue Statistics (2002)

14.5 Tabell

Skattekvoten och dess fördelning på skatteslag 1900-2000, procent av BNP Taxes, distributed on type of tax, percent of GDP 1900-2000

	Direkta skatter Direct taxes	Indirekta skatter Indirect taxes	Socialförsäkringsavgifter Social security contributions	Summa Total
1900	2,7	4,9	0,0	7,7
1912	4,8	3,7	0,0	8,5
1924	6,7	4,0	0,3	10,9
1930	5,5	4,3	0,2	10,1
1940	9,4	5,4	0,3	15,1
1950	12,3	7,4	1,3	21,0
1960	14,7	10,0	3,6	28,3
1970	20,2	12,4	7,6	40,2
1980	21,9	13,7	14,4	50,0
1990	23,4	17,2	15,1	55,7
2000	22,3	15,1	15,1	52,6

Källa: Rodriguez, RRV, Statens Finanser, RSV

14.4.2 Skatteadministrationen

Taxeringsorganisationen

Med stigande skatter blev det viktigt att effektivisera taxeringsarbetet och inte minst skattekontrollen. Redan på 1920-talet diskuterade man att avskaffa taxeringsnämnderna och överföra taxeringsarbetet till heltidsanställda tjänstemän. Det ansågs emellertid för dyrt med hänsyn till den korta taxeringsperioden och tanken föll. Några år senare (1933) föreslogs inrättandet av en central Taxeringsinspektion med bl.a. taxeringsinspektörer för att utreda särskilt viktiga och komplicerade taxeringsfall. Även detta förslag avvisades av riksdagen som alltför vidlyftigt. Samordningen kunde klaras, menade man, genom återkommande landskamrerarmöten.

Successivt byggdes ändå landskontorens organisation upp och i början av 1950-talet var de indelade i en kameralsektion, en

taxeringssektion och en uppbördssektion. År 1956 skapades den s.k. taxeringsassistentorganisationen. Taxeringsassistenterna placerades hos de lokala skattemyndigheterna och skulle biträda de särskilda taxeringsdistrikten för rörelseidkare. Taxeringsperioden förlängdes något till 30 juni och under övrig tid skulle taxeringsassistenterna utnyttjas för taxeringsrevision. På grund av bristande handledning blev det emellertid inte så mycket reviderat och på 1960-talet överfördes taxeringsassistenterna till länsstyrelserna och koncentrerades till en eller ett fåtal orter inom respektive län.

Central skatteförvaltning på 1960-talet.

Under 1960-talet var den centrala skatteförvaltningen uppdelad på ett förhållandevis stort antal myndigheter. Uppgiften att sammanställa statens inkomster och utgifter i riksredovisningen hade 1920 överförts

från statskontoret till Riksräkenskapsverket, vilket år 1961 genom sammanslagning med Statens sakrevision ombildats till Riksrevisionsverket.

De äldsta centralmyndigheterna fanns inom indirekt skatt. Där svarade sedan 1824 Generaltullstyrelsen för tullväsendet och från 1907 administrerades punktskattorna av Kontrollstyrelsen.

Inom den direkta skattens område var de centrala myndigheterna av senare datum. År 1951 hade Riksskattenämnden inrättats för att samordna inkomsttaxering och taxeringskontroll. När omsättningskatten, som var en indirekt skatt, infördes 1960 bildades en varuskattebyrå inom Riksskattenämnden, vilken ombildades till en mervärdesskattebyrå 1969.

Inom direkt skatt fanns dessutom en Mellankommunal prövningsnämnd, som hade inrättats i samband med kommunalskattelagens tillkomst 1928 för att pröva frågor som berörde flera län. När kupongskatt på vissa aktieutdelningar infördes 1943 inrättades ett Kupongskattekontor. År 1958 infördes sjömansskatt och då tillkom ett Sjömansskattekontor.

På uppbörsområdet hade den centrala uppbörsnämnden inrättats i samband med 1947 års uppbörsreform, med uppgift att bl.a. framställa preliminärskatttabeller och anvisningar för uppbörsarbetet i allmänhet.

Vid slutet av 1950-talet började man utreda införande av automatisk databehandling inom folkbokförings- och uppbörsorganisationen och 1963 beslutade riksdagen att så skulle ske. Detta var en av anledningarna till att Centrala uppbörsnämnden 1964 slogs samman med generalpoststyrelsens skattekontor och folkbokföringsbyrån inom statistiska centralbyrån och bildade Centrala folkbokförings- och uppbörsnämnden (CFU), som 1969 även blev central valmyndighet.

Det nybildade CFU fick ansvaret för att införa ADB inom folkbokförings- och uppbörsväsendet. Denna ADB-reform inleddes 1966 och var i stort sett genomförd vid årsskiftet 1967/68. År 1968 ersattes det tidigare folkbokföringsregistret med ett ADB-system.

Efter 1947 års reform hade 32 städer egen uppbörsförvaltning, men 1967 förstatligades dessa kommunala uppbörsverk. En enhetlig fögderiindelning infördes och antalet fögderier reducerades till 122.

De lokala skattemyndigheterna, som dittills delats in i häradsskrivare på landet och kronokamrerare i städerna, blev nu bara lokala skattemyndigheter.

Vid införandet av socialförsäkringslagen 1960 bestämdes att Riksförsäkringsverket skulle vara pensionsmyndighet och också svara för uppbörd av socialförsäkringsavgifterna. Däremot skulle den lokala skattemyndigheten bestämma den pensionsgrundande inkomsten (PGI).

Riksskatteverket bildas

Förslag om att bilda ett centralt ämbetsverk på den direkta skattens område hade, som framgår ovan, väckts ett flertal gånger, men varje gång avvisats. År 1967 återkom landskontorsutredningen till frågan. Med motivet att underdeklaration nu hade fått en sådan omfattning att snara motåtgärder var nödvändiga, föreslog utredningen att skatteförvaltningen skulle skiljas från länsstyrelsen och bilda regionala skatteverk under vilka de lokala skattemyndigheterna (fögderierna) skulle lyda. För ledningen av skatteuppbörds- och folkbokföringsförvaltningen föreslogs inrättande av ett gemensamt ämbetsverk, Riksskattestyrelsen.

När det gällde inrättandet av regionala skatteverk gick meningarna starkt isär och något förslag lämnades aldrig till riksdagen. Däremot beslutade riksdagen att inrätta Riksskatteverket (RSV) den 1 januari 1971. Inom det nya verkets ram sammanfördes Riksskattenämnden, CFU, Kontrollstyrelsen samt Mellankommunala prövningsnämnden, Kupongskattekontoret och Sjömansskattekontoret.

Exekutionsväsendet

Den gamla kronofogdeorganisationen hade upphört vid uppbörsreformen 1917, varefter landsfiskaler och stadsfogdar hade svarat för indrivning.

År 1965 förstatligades polisväsendet och exekutionsväsendet organiserades om. Landet delades in i 81 kronofogdemyndigheter och administrationen delades upp på en centralmyndighet, länsstyrelserna och kronofogdemyndigheterna.

I samband med omorganisationen tillskapades Exekutionsväsendets organisationsnämnd (EON), som tills vidare skulle fullgöra centralmyndighetens arbetsuppgifter. Den 1 juli 1973 övertog RSV samtliga EON:s arbetsuppgifter.

14.5 Perioden efter 1975

14.5.1 Skattesystemet

Skattesystemets utveckling under det senaste kvartsseket behandlas utförligare i kapitel 1, avsnitt 1.6. Här ska därför bara de viktigaste dragen i utvecklingen nämnas.

Skatteuttaget fortsatte att stiga snabbt under 1970-talet. År 1970 uppgick skattekvoten till ca 40 procent, år 1977 hade den stigit till 53 procent varefter den föll något till 50 procent år 1980. Från omkring 1980 upphörde den trendmässiga ökningen av de offentliga utgifterna, men beroende på konjunkturutveckling m.m. har skattekvoten därefter varierat mellan 50 och 55 procent.

Den snabba ökningen av skattekvoten under 1970-talet berodde främst på ökade sociala avgifter, som till en del kan förklaras med övergången från en netto- till en bruttoprincip i sjukförsäkringen. I och med att ersättningarna sålunda gjordes skattepliktiga måste de höjas för att netto uppgå till samma belopp som tidigare. Samtidigt förbättrades förmånerna, kommunalskatterna höjdes, liksom mervärdesskatten.

Höga skattesatser i kombination med smala skattebaser, som bl.a. innebar en oenhetlig beskattning av olika inkomster, medförde olika former av skatteplanering. Detta skapade ett behov av att reformera beskattningen.

Ett första steg togs genom 1981 års skatteuppgörelse, som innebar att värdet av den obegränsade rätten till ränteavdrag successivt begränsades. Det stora steget togs emellertid genom 1990-91 års skattereform, som innebar sänkta skattesatser som finansierades genom bredare skattebaser och höjda indirekta skatter. Några år senare reformerades företagsbeskattningen i syfte att göra den mer neutral med avseende på olika företagsformer.

14.5.2 Skatteadministrationen

Rationaliseringar och förenklingar

Från 1969 var ADB-systemet för länsstyrelsernas fastighets-, person- respektive skatteredovisning i full drift. Från början hade 12 IBM-maskiner och 8 DATASAAB D21-maskiner placerats ut på länsstyrelserna, men det visade sig snart dyrt med dubbla maskinsystem och redan 1970 ersattes IBM-maskinerna av nya maskiner från DATASAAB.

Under RSV:s ledning fortsatte rationaliseringen av andra delar av beskattningsverksamheten. Redan på 1950-talet hade man föreslagit en överföring av det egentliga taxeringsarbetet till heltidsanställda tjänstemän och en förlängd taxeringsperiod. När RSV och Statskontoret 1973 fick i uppdrag att utreda taxeringsorganisationen i första instans togs denna tanke upp igen och 1975 fattade riksdagen principbeslut om den s.k. RS-reformen (RS = Rationalisering av Skatteadministrationen), som bl.a. innebar att alla deklARATIONER skulle granskas av tjänstemän och taxeringsperioden förlängas till 30 november. Från mitten av 1970-talet genomfördes därför en omfattande nyrekrytering av tjänstemän.

RS-reformen innebar också en väsentlig utbyggnad av ADB-stödet. Våren 1977 inleddes installationen av centraldatorn i Solna och följande år började man installera bildskärmsterminaler och annan utrustning anslutna till det centrala skatteregistret. Åren 1979-80 utplacerades 21 länsdatorer på lika många länsstyrelser. Inledningsvis fanns det ca 680 terminaler anslutna till centraldatorn och omkring 590 registreringsutrustningar kopplade till 26 mindre datorer. Under 1980-talet skedde en successiv utbyggnad och i början av 1990-talet hade praktiskt taget varje tjänsteman en nätverksansluten dator på sitt skrivbord.

Frågan om exekutionsväsendets datorisering började utredas under senare delen av 1960-talet och en försöksverksamhet med ett riksdatabasystem inom exekutionsväsendet (REX) inleddes i början av 1975 vid kronofogdemyndigheter i Södermanlands län. I början av 1980-talet då försöksdriften motsvarade mer än 50 procent av den exekutiva verksamheten beslutades att REX skulle genomföras vid samtliga kronofogdemyndigheter.

En annan rationaliseringsåtgärd var att skatteförvaltningen 1985 övertog uppbörd av arbetsgivaravgifter från Riksförsäkringsverket och denna uppbörd samordnades med preliminärskatteuppbörden (samordnad uppbörd). Vid 1987 års taxering infördes en förenklad självdeklaration där man inte längre behövde fylla i uppgifter om lön och pension som man fått kontrolluppgift på.

1991 års skattereform medförde möjligen en viss ytterligare förenkling för vanliga löntagare, men för företagen, särskilt mindre företag, blev nettoeffekten av denna reform och reformeringen av företags-

beskattningen några år senare en väsentligt mer komplicerad beskattning.

Sedan införandet av den första förenklade självdeklarationen vid 1987 års taxering hade kontrolluppgiftskyldigheten steg för steg utvidgats. Vid mitten av 1990-talet (1995 års taxering) var tiden mogen för införandet av en ny förenklad självdeklaration (där kontrolluppgiftsinformationen var förtryckt) som kunde användas av flertalet deklareranter.

På uppborgsområdet infördes 1998 ett skattekonto som omfattar de skatter som fastställs vid inkomsttaxeringen samt arbetsgivaravgifter och mervärdesskatt. Skatterna debiteras var för sig, men inbetalningarna avräknas mot den totala debiteringen. Det går inte längre att skilja på inbetald moms eller inkomstskatt. Företagen var med i systemet från starten 1998 och löntagare och pensionärer fick sina skattekonton 1999.

”RSV-koncernen”

Sedan RSV bildats och EON införlivats i verket inträffade under lång tid inga större organisationsförändringar, bortsett från de förändringar av länsstyrelsernas och de lokala skattemyndigheternas inre organisation som föranleddes av RS-reformen.

Vid mitten av 1980-talet aktualiserades emellertid på nytt tankarna om en sammanhållen skatteförvaltning fristående från länsstyrelserna, som landskontorsutredningen varit inne på 1967. Denna gång gick det bättre och den 1 januari 1987 inrättades 24 länsskattemyndigheter bestående av länsstyrelsernas tidigare skatteavdelningar. De lokala skattemyndigheterna blev underställda länsskattemyndigheterna. Den 1 juli

1988 reducerades antalet kronofogdemyndigheter till 24 länsmyndigheter. Tillsammans med chefsmyndigheten RSV bildade länsskattemyndigheterna, de lokala skattemyndigheterna och kronofogdemyndigheterna myndighetskoncern med omkring 15 000 anställda.

Nästa större organisatoriska förändring inträffade genom den s.k. SOL-90-reformen¹ den 1 januari 1991 då länsskattemyndigheterna och de lokala skattemyndigheterna slogs samman till skattemyndigheter. En grundtanke var att den operativa verksamheten skulle organiseras så att varje skattebetalare endast hade en kontaktpunkt med skatteförvaltningen, normalt det lokala skattekontoret. Det innebar bl.a. att verksamheten vid de tidigare mervärdesskatteenhetererna, uppborgsenhetererna, revisionsenheterna, taxerings- och besvärseenhetererna flyttades över till de lokala skattekontoren, eller länsskattekontoret när det gäller större företag.

Denna omorganisation sammanföll i tiden med en taxeringsform som innebar att taxeringsnämnderna avskaffades från och med 1991 års taxering. I stället blev det skattemyndigheten som beslutade om taxering i första instans. Samtidigt fick skattemyndigheten möjlighet att ompröva sina beslut. Genom obligatorisk omprövning minskade antalet överklagade taxeringar vid länsrätterna betydligt.

Vidare övertog skattemyndigheterna folkbokföringen från kyrkan den 1 juli 1991. Den 1 juli 2001 överfördes ansvaret att planera och genomföra val och folkröstningar från RSV till den nybildade Valmyndigheten.

14.6 Tabell

Antal anställda inom skatteförvaltningen och exekutionsväsendet Number of employees in the Tax Administration and Enforcement Service

	1967/68	1983	1992	2003
Gamla centralmyndigheter / RSV (Central Government Agencies / NTB*)	475	1 006	868	1 174
Regional / lokal skatteförvaltning (Regional and local tax authorities)	8 251	10 649	11 863	9 371
Kronofogdemyndigheterna (Regional and local enforcement authorities)	2 639	2 853	2 880	2 500
Summa (Total)	11 365	14 508	15 611	13 045

* The National Tax Board (NTB) was formed in 1971 by the amalgamation of several central revenue agencies

Källa: 1967/68: Antal tjänster enl. statverkspropositionen, 1983 och senare, RSV:s årsredovisningar

¹ SOL 90 utläses SkatteOrganisationen i Länen på 90-talet.

Regionalisering

Vid mitten av 1990-talet bestod "RSV-koncernen" av sammanlagt 51 myndigheter. Länsmyndigheterna varierade starkt i storlek från över 2 000 anställda (SKM Stockholm) till ca 20 (KFM Gotland). Detta hindrade en effektiv styrning och i fråga om vissa uppgifter hade länsmyndigheterna inte tillräcklig bärkraft för en effektiv verksamhet.

Ett första steg mot en regionalisering togs när kronofogdemyndigheterna den 1 juli 1994 indelades i åtta samverksansområden, med en av de ingående kronofogdemyndigheterna utsedd till samordningsmyndighet för respektive område. Nästa steg togs den 1 januari 1997 när kronofogdemyndigheterna slogs samman till tio regionala myndigheter. Då hade riksdagen också, på förslag från RSV, beslutat att även skattemyndigheterna skulle slås samman till regionala skattemyndigheter, som territoriellt sammanfaller med kronofogdemyndigheterna. Från den 1 januari 1999 bestod "RSV-koncernen" således av RSV, tio regionala skattemyndigheter och tio regionala kronofogdemyndigheter.

Från ingången av 2004 avvecklades Riksskatteverket (RSV) och de tidigare tio regionala skattemyndigheterna och istället bildades en ny för hela landet gemensam skattemyndighet, Skatteverket. Denna sammanslagning kommer att möjliggöra

en omfördelning av arbetsuppgifter mellan regioner i landet som inte varit möjlig tidigare.

Ett år senare infördes en ny skattekontorsstruktur med 45 skattekontor och den 1 september 2005 infördes en ny organisation på Skatteverkets huvudkontor. En viktig del i omorganisationen var skapandet av en särskild organisation som ska tillhandahålla verksamhetsstöd för både Skatteverket och kronofogdemyndigheterna.

Från och med den 1 januari 2006 kommer de nuvarande nio skatteregionerna att bli sju. De nya regionerna blir Stockholmsregionen, Mälardalsregionen (nuvarande Västeråsregionen), Östra regionen (nuvarande Linköpingsregionen), Södra regionen (en sammanläggning av Malmö- och Växjöregionerna exklusive Hallans län), Västra regionen (nuvarande Göteborgsregionen inklusive Hallands län, Mittregionen (en sammanläggning av Örebro- och Gävleregionerna) samt Norrlandsregionen.

För att få en mer flexibel och kostnadseffektiv verksamhet utvecklades från och med den 1 juli 2006 de tio regionala kronofogdemyndigheterna och en ny rikstäckande Kronofogdemyndighet inrättades. Den nya Kronofogdemyndigheten ska vara självständig men knuten till Skatteverket när det gäller IT-verksamhet, administrativa stödfunktioner och strategiska frågor.

Källor och lästips:

Skattesystemet

RSV har utgivit flera mindre publikationer om skatternas och förvaltningens historia.

En kort översikt (6 sidor) är Svenska skatternas historia (RSV 107) författad av Stellan Dahlgren. Lite mer omfattande (25 sidor) är De svenska skatternas historia av Susanne Löwnertz (RSV 117). Båda behandlar i huvudsak skattesystemet och tiden före 1900.

Ett ekonomisk-historiskt perspektiv på skatternas utveckling under 1900-talet (1900–1977) ges i Enrique Rodriguez Den svenska skattehistorien (Liber Läromedel 1981).

Skatteförvaltningen och exekutionsväsendet

Fram till 1970-talet

Ingen av ovanstående skrifter har mycket att säga om skatteadministrationen. En sådan beskrivning, med tonvikt på utvecklingen under 1900-talet finns i Skatter och skattekontroll, förutsättningar för en effektiv kontrollverksamhet (RSV Rapport 1983:1), där kapitel 1 ägnas åt skatter, skatteadministration och skattekontroll i ett historiskt perspektiv.

Här berörs även exekutionsväsendet som även behandlas i Sten Sjöholms Några glimtar ur exekutionsväsendets historia (RSV 909).

Fögderiförvaltningen i äldre tid behandlas i Bo Westerhults Kronofogde, Häradsskrivare, Länsman. Den Svenska fögderiförvaltningen 1810–1917 (Glerups).

Även Arvid Wannerdts Den svenska folkbokföringens historia under tre sekler (RSV 710) är förvaltningsinriktad.

Efter 1970

Alltsedan RSV:s tillkomst 1971 har verket givit ut årsböcker eller häften som har haft karaktär av beskrivande förvaltningsberättelser:

- Riksskatteverkets årsbok (utgiven 1971–77)
- Riksskatteverkets årsberättelse (RSV 100, utgiven budgetåren 1977/78–1982/83)
- Riksskatteverkets verksamhetsberättelse (RSV 100, utgiven sedan 1983/84)

Sedan 1993/94 avger RSV dessutom en Årsredovisning för skatteförvaltningen och exekutionsväsendet.

Från 1979 har RSV vidare givit ut förvaltningstidningen RSV Info, som är en utomordentlig källa till information om skatteadministrationens utveckling de senaste 20 åren.

Statistik över exekutionsväsendets verksamhet finns i den årliga publikationen Kronofogde-myndigheternas verksamhet (RSV 914, utgiven sedan mitten av 1980-talet).

Med anledning av att inkomstdeklarationen funnits i 100 år gav RSV 2003 ut en jubileumsbok, Deklarationen 100 år (RSV 216). Artiklarna i boken belyser en del av de förändringar som skett under de 100 åren.

Avtal med Tyska Riket angående undvikande av dubbelbeskattning. Berlin den 25 april 1928.

Ratificerat av Sverige den 4 augusti 1928. Ratifikationerna utväxlade i Berlin den 14 augusti 1928.

(Tillämpningskungörelsen införd sid. 648.)

Avtal

Abkommen

mellan Konungariket Sverige och Tyska riket angående utjämnande av den in- och den utländska beskattningen, särskilt till undvikande av dubbelbeskattning, såvitt angår direkta skatter.

zwischen dem Deutschen Reich und dem Königreich Schweden zur Ausgleichung der in- und ausländischen Besteuerung, insbesondere zur Vermeidung der Doppelbesteuerung auf dem Gebiete der direkten Steuern.

Konungariket Sverige och Tyska riket hava, för att utjämna den in- och den utländska beskattningen i de båda staterna, såvitt angår direkta skatter, särskilt för att undvika dubbelbeskattning, överenskommit att sluta avtal angående uppdelning av beskattningsrätten mellan de båda staterna med hänsyn till de olika skatteällorna.

Das Deutsche Reich und das Königreich Schweden sind, um auf dem Gebiete der direkten Steuern die in- und ausländische Besteuerung in den beiden Staaten auszugleichen, insbesondere die Doppelbesteuerung zu vermeiden, übereingekommen, ein Abkommen über die Aufteilung des Besteuerungsrechtes zwischen den beiden Staaten hinsichtlich der verschiedenen Steuerquellen abzuschliessen.

För detta ändamål hava till fullmäktige utsetts av:

Zu diesem Zwecke haben zu Bevollmächtigten ernannt:

DUBBELBESKATTNINGSAVTAL

Det första svenska avtalet för undvikande av dubbelbeskattning ingicks 1928 med Tyska riket.

Avtalet tillämpades av Sverige gentemot Tyska Demokratiska Republiken (DDR) ända fram till 1984 trots att DDR inte avsåg sig bundet av avtal ingångna av Tyska riket.

Källa: Dahlman, Fredborg, Beskattning vid utlandsvistelse, 3:e uppl 1986, K. G. A. Sandström, Svenska Dubbelbeskattningsavtal, 1949).

Svenska skatter i internationell jämförelse

15.1 Inledning

I detta kapitel jämförs skatterna i Sverige med skatterna i övriga länder inom EU och OECD. Vid jämförelser av olika länders skatter och avgifter är det viktigt att veta att det kan förekomma skillnader mellan länderna i definitionerna av motsvarande begrepp. Även om en rad internationella organisationer, däribland OECD och EU, har utarbetat och samordnat klassifikationer och system för att göra statistiken mer jämförbar bör försiktighet iaktas vid jämförelser. Detta med hänsyn tagen till de olikheter i regelsystem, avgränsning av redovisad grupp, periodisering och kvalitet i statistiken som förekommer mellan länderna.

15.2 Jämförelser av BNP

PPP tar bort skillnaden i prisnivåer

Vid internationella jämförelser används ofta bruttonationalprodukten (BNP), det samlade värdet av produktionen av ett lands varor och tjänster, för att t.ex. beskriva levnadsstandarden i olika länder.

Växelkurserna bestäms huvudsakligen av utbudet av och efterfrågan på de valutor som krävs för de olika ländernas handelsförbindelser samt deras politiska och ekonomiska situation. När växelkurserna används som omräkningstal, kommer uppgifterna inte enbart att återspegla skillnader i värdet av den samlade produktionen utan också skillnader i ländernas prisnivåer. Ett sätt att komma förbi detta problem är att använda s.k. köpkraftsparitetstal (PPP, purchasing power parities). Paritetstalen anger det antal enheter av varje valuta som

ger samma köpkraft, dvs. samma mängd varor och tjänster oavsett prisnivån i respektive land. Talen bygger på återkommande prisundersökningar av jämförbara och representativa varor och tjänster. Det är värt att nämna att skillnaderna mellan olika länder brukar minska när BNP per capita (invånare) mäts i köpkraftspariteter istället för någon valuta enligt växelkurserna. Sverige kommer år 2005, i BNP per capita mätt i PPP, på 12:e plats i en rangordning av 30 OECD-länder. De tre länderna i topp är Luxemburg, Norge och USA. Danmark återfinns på sjunde plats och Finland på 15:e plats. Om man inte tar hänsyn till ländernas prisnivåer utan enbart rangordnar efter BNP per invånare i löpande priser hamnar Sverige på sjunde plats.

BNP-volyminde

I 15.2 Tabell redovisas BNP-volyminde per invånare i köpkraftsparitetstal. Indextalen för respektive år visar hur olika länder förhåller sig till genomsnittet för hela OECD vad gäller volymen av producerade varor och tjänster baserat på PPP-konverterade data. I en toppklass för sig när det gäller BNP-volyminde i köpkraftspariteter per invånare ligger Luxemburg. Även Norge och USA ligger högt över genomsnittet men ändå långt under Luxemburg. Sveriges BNP-volyminde mätt i PPP ökade mellan 1995 och 2000 och har där efter legat på en jämn nivå, ca 10 enheter över genomsnittet. Störst minskning i absoluta tal sedan 1995 uppvisar Japan (- 14 enheter) medan Luxemburg redovisar den största ökningen i absoluta tal (+ 78 enheter) och Grekland den största ökningen procentuellt (+ 56 procent).

15.1 Tabell

BNP i OECD-länderna

GDP in the OECD-countries

	BNP i löpande priser och växelkurser, miljarder \$		Årlig genomsnittlig BNP-ökning i %	BNP per invånare 2005 i löpande priser, \$		Antal invånare, tusental
	GDP at current prices and exchange rates, billion \$			GDP per capita at current prices, \$		
	2005	2006	2005-2006	löpande växelkurs current exchange rate	köpkrafts-paritet current PPPs	2005/06
Australien (<i>Australia</i>)	738	782*	2,5	34 700	32 900	20 605
Belgien (<i>Belgium</i>)	371	394	3,2	35 400	32 500	10 479
Danmark (<i>Denmark</i>)	259	275	3,2	47 700	34 400	5 435
Finland (<i>Finland</i>)	195	211	5,5	37 300	31 400	5 267
Frankrike (<i>France</i>) **	2 136	2 248	2,0	33 900	30 200	60 874
Grekland (<i>Greece</i>)	284	308	4,3	20 300	23 200	11 104
Irland (<i>Ireland</i>)	200	221*	6,0	48 900	39 200	4 235
Island (<i>Iceland</i>)	16	16	2,6	36 500	35 800	53 500
Italien (<i>Italy</i>)	1 770	1 851	2,8	30 100	28 500	58 435
Japan (<i>Japan</i>)	4 549	4 366*	2,2	35 700	30 500	127 770
Kanada (<i>Canada</i>)	1 132	1 272*	2,9	34 600	33 600	32 623
Korea (<i>Korea</i>)	791	888	5,0	16 300	21 900	48 297
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	37	42	6,2	79 900	67 700	460
Mexiko (<i>Mexico</i>)	768*	840*	4,8	7 300	10 800	104 874
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	629	662	2,9	38 300	34 200	16 346
Norge (<i>Norway</i>)	302	335	2,9	63 900	43 200	4 670
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	110	106*	1,9	26 300	25 300	4 140
Polen (<i>Poland</i>)	303	339	5,8	7 600	12 800	38 132
Portugal (<i>Portugal</i>)	185	195	1,3	17 400	19 900	10 586
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	366	379*	2,7	48 900	36 200	7 437
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	47	55	8,3	8 600	15 000	5 391
Spanien (<i>Spain</i>)	1 126	1 225	3,9	25 900	27 300	44 068
Storbritannien (<i>UK</i>)	2 229	2 374	2,8	36 600	32 100	60 209
Sverige (<i>Sweden</i>)	357	384	4,2	39 600	32 700	9 081
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	124	141*	6,4	12 000	20 200	10 251
Turkiet (<i>Turkey</i>)***	363	404	6,1	5 000	8 100	72 974
Tyskland (<i>Germany</i>)	2 787	2 897	2,8	33 900	29 800	82 368
Ungern (<i>Hungary</i>)	11	113	3,9	10 800	17 200	10 071
USA	12 398	13 185*	3,3	41 900	41 900	299 399
Österrike (<i>Austria</i>)	305	322	3,1	37 000	33 600	8 282
OECD	34 988	36 827*	3,0	29 700	29 000	1 167 433
Euro area	10 025	10 574*	2,7	31 700	29 400	311 403

*Uppskattningar. **Data inkluderar territorier i andra delar av världen. *** Landet använder fortfarande SNA 68 (gamla beräkningsmetoden av BNP) vilket kan medföra lägre BNP siffror.

Källa: OECD (2007), Annual National Accounts database, Main Economic Indicators och Population Statistics.

15.2 Tabell

BNP-volyminindex i köpkraftspariteter per invånare, 100 = genomsnitt för OECD

Per capita volume indices for GDP in purchasing power parities, 100 = OECD average

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Australien (<i>Australia</i>)	109	107	108	112	113	113	113	113
Belgien (<i>Belgium</i>)	113	109	112	114	115	115	113	113
Danmark (<i>Denmark</i>)	119	118	120	118	116	115	116	117
Finland (<i>Finland</i>)	98	106	109	109	105	107	105	108
Frankrike (<i>France</i>)**	104	106	109	109	104	104	104	103
Grekland (<i>Greece</i>)	66	67	70	75	98	99	101	103
Irland (<i>Ireland</i>)	93	118	123	129	130	131	133	134
Island (<i>Iceland</i>)	115	117	119	118	117	120	125	127
Italien (<i>Italy</i>)	104	104	104	107	103	99	96	95
Japan (<i>Japan</i>)	117	109	109	106	105	105	105	103
Kanada (<i>Canada</i>)	118	119	117	115	116	116	116	117
Korea (<i>Korea</i>)	70	71	70	72	73	74	76	76
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	174	203	203	214	230	232	240	252
Mexiko (<i>Mexico</i>)	35	38	37	37	36	37	37	37
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	110	113	118	122	120	120	120	121
Norge (<i>Norway</i>)***	121	150	151	143	146	152	164	172
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	87	85	86	86	89	88	88	86
Polen (<i>Poland</i>)	36	43	44	44	45	47	47	49
Portugal (<i>Portugal</i>)	71	72	73	77	71	69	68	68
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	132	125	124	128	126	124	122	121
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	-	45	47	50	51	52	55	57
Spanien (<i>Spain</i>)	79	85	88	93	94	93	93	93
Storbritannien (<i>UK</i>)	96	106	110	113	113	114	112	112
Sverige (Sweden)	103	112	111	111	112	111	110	110
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	64	62	64	65	69	69	70	71
Turkiet (<i>Turkey</i>)*	29	28	25	25	25	26	26	28
Tyskland (<i>Germany</i>)	111	104	105	106	109	107	105	104
Ungern (<i>Hungary</i>)	47	50	54	57	59	59	60	60
USA	144	145	143	141	141	142	143	143
Österrike (<i>Austria</i>)	111	117	118	117	120	119	117	117
OECD	100	100	100	100	100	100	100	100
Euro area	100	102	104	107	105	103	102	101

Anm: Volyminindex per invånare är inte tillräckligt exakta för att kunna rangordnas. De kan användas för att gruppera länder.

* Landet använder fortfarande SNA 1968.

** Data inkluderar territorier i andra delar av världen.

*** Detta index är för det mesta konsistent med BNP-tillväxten. Den konsistensen kan dock gå förlorad vid kraftiga svängningar i relativpriser mellan åren. Så är fallet för oljeexportören Norge pga. kraftiga prisfall på olja 1998 och tredubbling av priserna 2000.

Källa: OECD (2007), Main Economic Indicators.

15.3 Skattekvoten

15.3.1 Skattekvoten inget entydigt mått

Ett vanligt sätt att beskriva och jämföra skattesystem är att relatera de sammanlagda skatterna och avgifterna till BNP. Denna skattekvot är ett översiktligt mått på hur stor andel av BNP som de sammanlagda skatterna tar i anspråk och kan tjäna som utgångspunkt för djupare studier av skattestrukturen i olika länder.

Det ska påpekas att skattekvoten inte är ett entydigt mått på det som brukar kallas ”skattetrycket”. Skillnader i olika länders skattekvot kan bl.a. bero på olika tekniska lösningar för välfärdssystemen. I Sverige är t.ex. många transfereringar beskattade, medan bidragen i flera andra länder är obeskattade eller ges i form av avdrag på inkomsten vid taxeringen. Bidragstagarna kan i båda fallen erhålla en likvärdig förmån, men skattekvoten blir högre i det första fallet och lägre i det andra fallet.

En annan aspekt är i vilken utsträckning välfärdssystemen i olika länder byggs upp genom avtal mellan arbetsgivare och anställda. De lagstadgade socialavgifterna, som dominerar i Sverige, ingår som en del i skattekvoten, men så är inte fallet med sådana avgifter som tas ut efter avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Vidare gäller att länder med ungefär samma skattekvot kan skilja sig åt vad gäller skatteslag, skattesatser och skattebaser eller definiera skattebaserna på olika sätt. Det är inte heller säkert, som vi sett i tidigare kapitel, att de debiterade skatterna faktiskt blir betalda.

En annan faktor som påverkar skattekvoten är omfattningen av skatteundandragandet och den svarta sektorn. Beräkningar av den svarta sektorn brukar ingå i BNP-beräkningen.

Det är sålunda nödvändigt att bryta ned den totala skattekvoten i olika komponenter, som speglar klassificeringen av skatterna efter exempelvis ekonomisk funktion. En sådan nedbrytning görs exempelvis i rapporteringen från EU:s statistiska kontor Eurostat.

Påverkan av den förändrade BNP-definitionen på skattekvoten

Den omläggning av nationalräkenskaperna (till 95 ESA) som EU-länderna är skyldiga att göra påverkar både täljaren (skatteinkomsterna) och nämnaren (BNP-måttet) vid beräkning av skattekvoten. BNP-måtten för 1997 ökade med mellan 0,8 procent (Belgien) och 7,7 procent (Korea). För Sveriges del ökade BNP med 3,8 procent. Resultatet blir minskande skattekvoter. Danmark är ett tydligt exempel på det; effekten av BNP-omläggningen var att BNP ökade med 5,0 procent och skattekvoten minskade med 2,5 procentenheter. Jämförelser mellan länder som genomfört/ännu inte genomfört omläggningen av nationalräkenskaperna försvåras självfallet, likaså studier av utvecklingen av skattekvoten över tiden. Omläggningen omfattar åren fr.o.m. 1993. I 2006 års upplaga av OECD:s Revenue Statistics är Turkiet det enda land som ännu inte har gått över till 95 ESA.

Skattekvoten i dag

I 15.3 Tabell redovisas skattekvoterna i OECD-länderna år 1975-2005. Sverige är det enda landet med en skattekvot över 50 procent. Skattekvoten i Sverige var 51,1 procent 2005 (50,4 2004), vilket kan jämföras med EU-genomsnittet på 39,7 procent och OECD-genomsnittet på 35,9 procent 2004. Den näst högsta skattekvoten har Danmark (49,7 procent 2005) medan Frankrike, Finland, Norge och Belgien har skattekvoter runt 44-45 procent. Sverige tillhör de länder där skattekvoten ökat mest mellan 1975 och 2003. Den största ökningen har dock skett i Spanien, Turkiet, Italien och Portugal. Mexiko har den lägsta skattekvoten i OECD, 19,8 procent 2005.

15.3 Tabell
Skattekvoter i OECD länderna, andel av BNP, procent
Total tax revenue in OECD, share of GDP, percent

	1975	1985	1990	1995	2000	2003	2004	2005*
Australien (<i>Australia</i>)	25,8	28,2	28,5	28,8	31,1	30,7	31,2	..
Belgien (<i>Belgium</i>)	39,5	44,4	42,0	43,6	44,9	44,7	45,0	45,4
Danmark (<i>Denmark</i>)	39,3	46,5	46,5	48,8	49,4	47,7	48,8	49,7
Finland (<i>Finland</i>)	36,7	39,9	43,9	45,6	47,7	44,6	44,4	44,5
Frankrike (<i>France</i>)	35,5	42,4	42,2	42,9	44,4	43,1	43,4	44,3
Grekland (<i>Greece</i>)	21,3	28,0	28,7	31,7	37,3	36,3	35,0	..
Irland (<i>Ireland</i>)	28,7	34,6	33,1	32,5	31,7	28,7	30,1	30,5
Island (<i>Iceland</i>)	30,0	28,2	31,0	31,2	38,3	37,8	38,7	42,4
Italien (<i>Italy</i>)	25,4	33,6	37,8	40,1	42,3	41,8	41,1	41,0
Japan (<i>Japan</i>)	20,9	27,4	29,1	26,9	27,1	25,7	26,4	..
Kanada (<i>Canada</i>)	32,0	32,5	35,9	35,6	35,6	33,6	33,5	33,5
Korea (<i>Korea</i>)	15,1	16,4	18,9	19,4	23,6	25,3	24,6	25,6
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	32,8	39,5	35,7	37,0	39,1	38,2	37,8	37,6
Mexiko (<i>Mexico</i>)	-	17,0	17,3	16,7	18,5	19,0	19,0	19,8
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	39,6	41,0	41,1	40,2	39,5	37,0	37,5	..
Norge (<i>Norway</i>)	39,3	43,0	41,5	41,1	43,0	42,9	44,0	45,0
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	28,5	31,1	37,4	36,6	33,6	34,4	35,6	36,6
Polen (<i>Poland</i>)	-	-	-	37,0	32,5	34,9	34,4	..
Portugal (<i>Portugal</i>)	19,7	25,2	27,7	31,7	34,1	35,0	34,5	..
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	24,5	26,1	26,0	27,8	30,5	29,4	29,2	30,0
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	-	-	-	-	33,1	31,2	30,3	29,4
Spanien (<i>Spain</i>)	18,4	27,2	32,5	32,1	34,2	34,3	34,8	35,8
Storbritannien (<i>UK</i>)	35,3	37,7	36,5	35,0	37,2	35,4	36,0	37,2
Sverige (<i>Sweden</i>)	41,6	47,8	52,7	48,1	53,4	50,1	50,4	51,1
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	-	-	-	37,5	36,0	37,6	38,4	38,5
Turkiet (<i>Turkey</i>)	16,0	15,4	20,0	22,6	32,3	32,8	31,3	32,3
Tyskland (<i>Germany</i>)**	35,3	37,2	35,7	37,2	37,2	35,5	34,7	34,7
Ungern (<i>Hungary</i>)	-	-	-	42,1	38,7	38,1	38,1	37,1
USA	25,6	25,6	27,3	27,9	29,9	25,7	25,5	26,8
Österrike (<i>Austria</i>)	36,7	40,9	39,6	41,1	42,6	42,9	42,6	41,9
EU 15	32,4	37,7	38,4	39,2	41,0	39,7	39,7	..
OECD	29,7	32,9	34,2	35,1	36,6	35,8	35,9	..

* Preliminära resultat

** Förenade Tyskland fr.o.m. 1991, dessförinnan Västtyskland.

Källa: OECD, Revenue Statistics 1965-2005, 2006 Edition

Skattekvoten minskar något

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, EU och OECD mellan 1965 och 2004 framgår av 15.4 Diagram. De genomsnittliga skattekvoterna för EU respektive OECD avser samtliga medlemsländer 2004.

Mellan 1970 och 1980 ökade Sveriges skattekvot kraftigt, från 38,5 till 47,3 procent, vilket speglar utbyggnaden av den offentliga sektorn och socialförsäkringssystemen. Både OECD och EU-genomsnittet har stigit trendmässigt under perioden. Skillnaden i skattekvot till omkring åtta procentenheter men har på senare år ökat något igen. Skillnaden i skattekvot mellan Sverige och EU-genomsnittet var 10,7 procentenheter 2004. Skattekvoten för hela

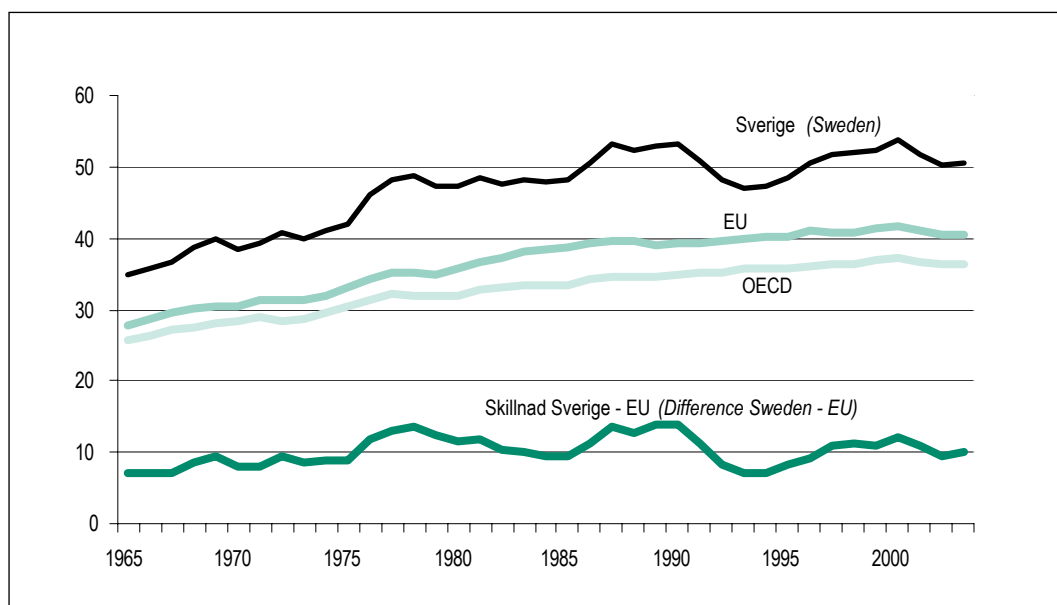
OECD området steg under 2004 från 35,8 till 35,9 procent efter flera år av nedgång. Totalt sjönk skattekvoten i fjorton OECD länder medan den steg i fjorton. Den största ökningen stod Irland för med 1,4 procentenheter.

Olika skatters andel av BNP

I 15.5 Tabell redovisas de olika skatternas andel av BNP i OECD-länderna år 2004. Sverige som har den högsta skattekvoten ligger över genomsnittet för de flesta skatterna och särskilt när det gäller skatt på inkomster och vinster men även sociala avgifter. Skatt på egendom som andel av BNP ligger i Sverige något under genomsnittet för EU och OECD.

15.4 Diagram

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, OECD och EU 1965-2004, procent av BNP
Total tax revenues in Sweden, EU and OECD 1965-2004, percent of GDP

Anm: Medelvärdena för OECD respektive EU är ovägda.

Källa: OECD, Revenue Statistics 1965-2005, 2006 Edition

15.5 Tabell

Skatteinkomst 2004 enligt OECD-klassificering, andel av BNP, procent

Tax revenue 2004 according to OECD-classification, share of GDP, percent

	Inkomster och vinster Income and profits			Sociala avgifter Social security contributions			Särskilda löne skatter Payroll and work- force	Egendom Property	Varor och tjänster Goods and services			Övrigt Other
	Totalt Total	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets- givare			Totalt	Moms m.m.	Punkt- skatter	
		Personal income	Corporate income		Total	Employees'				Employer's	General consump- tion	
	1000	1100	1200	2000	2100	2200	3000	4000	5000	5110	5120	6000
Australien (<i>Australia</i>)	18,2	12,6	5,7	-	-	-	1,4	2,7	8,9	4,1	4,1	-
Belgien (<i>Belgium</i>)	17,4	13,8	3,6	14,1	4,5	8,4	-	1,8	11,3	7,1	3,4	0,0
Danmark (<i>Denmark</i>)	29,5	24,7	3,2	1,2	1,1	0,0	0,2	1,8	16,0	9,7	5,4	0,0
Finland (<i>Finland</i>)	17,1	13,5	3,6	11,9	2,1	9,0	-	1,1	14,0	8,6	4,9	0,0
Frankrike (<i>France</i>)	10,1	7,4	2,8	16,1	4,0	11,0	1,1	3,3	11,1	7,4	3,5	1,6
Grekland (<i>Greece</i>)	8,2	4,8	3,3	12,1	4,9	5,6	-	1,5	13,0	8,5	3,4	-
Irland (<i>Ireland</i>)	11,8	8,2	3,6	4,5	1,4	2,8	0,2	2,1	11,4	7,4	3,5	-
Island (<i>Iceland</i>)	17,0	14,3	1,3	3,2	0,1	3,1	0,0	2,5	15,9	10,8	3,9	0,1
Italien (<i>Italy</i>)	12,9	10,4	2,8	12,5	2,3	8,7	-	2,5	10,8	5,9	3,9	2,3
Japan (<i>Japan</i>)	8,5	4,7	3,8	10,0	4,3	4,5	-	2,6	5,3	2,5	2,1	0,1
Kanada (<i>Canada</i>)	15,6	11,7	3,4	5,1	2,1	2,9	0,7	3,4	8,7	5,0	3,2	0,1
Korea (<i>Korea</i>)	6,9	3,4	3,5	5,1	3,0	2,1	0,1	2,8	8,9	4,4	4,3	0,9
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	12,6	6,7	5,8	10,7	4,7	4,8	-	3,0	11,5	6,0	5,3	0,1
Mexiko (<i>Mexico</i>)	4,7	-	-	3,1	-	-	0,2	0,3	10,5	3,7	6,7	0,1
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	9,2	6,1	3,1	13,8	6,8	4,2	-	2,0	12,0	7,3	3,5	0,2
Norge (<i>Norway</i>)	20,3	10,4	10,0	9,5	3,2	5,7	-	1,1	13,1	8,5	3,8	-
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	21,7	14,6	5,5	-	-	-	-	1,8	12,0	8,9	2,3	-
Polen (<i>Poland</i>)	6,1	4,1	2,0	14,0	-	-	0,3	1,3	12,4	7,5	4,4	-
Portugal (<i>Portugal</i>)	8,3	5,5	2,9	11,0	3,2	7,4	-	1,6	13,3	7,9	4,4	0,2
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	12,7	10,2	2,5	7,1	3,3	3,2	-	2,5	6,9	4,0	2,3	-
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	5,7	2,8	2,5	11,9	2,8	8,5	-	0,6	12,1	7,7	3,8	-
Spanien (<i>Spain</i>)	9,8	6,2	3,4	12,1	1,9	8,5	-	2,8	9,8	6,0	3,0	0,2
Storbritannien (<i>UK</i>)	13,2	10,3	2,9	6,8	2,8	3,7	-	4,3	11,5	7,0	4,1	-
Sverige (<i>Sweden</i>)	19,0	15,8	3,2	14,3	2,8	11,3	2,4	1,6	13,0	9,2	3,5	0,1
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	9,7	4,9	4,8	16,2	3,7	10,4	-	0,4	12,0	7,4	3,7	0,0
Turkiet (<i>Turkey</i>)	6,9	4,6	2,3	7,5	2,6	3,3	-	1,0	14,9	7,1	7,3	1,0
Tyskland (<i>Germany</i>)	9,5	7,9	1,6	14,1	6,1	6,9	-	0,9	10,1	6,2	3,5	0,0
Ungern (<i>Hungary</i>)	9,0	6,8	2,2	11,5	2,4	8,9	0,9	0,9	15,5	10,9	4,3	0,3
USA	11,1	8,9	2,2	6,7	3,0	3,4	-	3,1	4,7	2,2	1,8	-
Österrike (<i>Austria</i>)	12,5	9,7	2,3	14,4	5,9	6,7	2,6	0,6	12,0	7,9	3,4	0,4
EU 15	13,4	10,1	3,2	11,3	3,6	6,6	0,4	2,1	12,1	7,5	3,9	0,3
OECD	12,5	9,1	3,4	9,4	3,0	5,5	0,3	1,9	11,4	6,9	3,9	0,2

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägd.

Källa: OECD, Revenue Statistics 1965-2005, 2006 Edition

15.3.2 Skattekvotens sammansättning

Olika skatters andel av totala skatteinkomster

Även om skattekvoten för OECD-området har stigit kontinuerligt genom åren har skattekvotens sammansättning, dvs. olika skatters andel av totala skatteinkomster, varit förvånansvärt stabil. I 15.6 Tabell redovisas de totala skatteinkomsternas sammansättning i OECD-länderna år 2004.

Inkomstskatten för fysiska personer utgör även 2004 det största enskilda bidraget till de totala skatteinkomsterna. Andelen har sjunkit från ca 30 procent i början på 80-talet till ca 25 procent i dag. Variationen mellan länderna är stor. I Slovakien kommer endast 9,3 procent av de totala skatteinkomsterna från inkomstskatten, medan andelen i Danmark uppgår till 50,7 procent. I Sverige utgör fysiska personers inkomstskatt drygt 31 procent av totala skatteintäkter. När det gäller andelen skatt på företagets inkomster och vinster ligger Sverige under genomsnittet för både EU och OECD. Ser man till den totala andelen skatt på inkomster från både fysiska och juridiska personer ligger Sverige (37,7 procent) rätt nära snittet för både EU (33,1 procent) och OECD (34,4 procent). Tre länder ligger klart högst med andelar mellan 55 och 59 procent; Nya Zeeland, Danmark och Australien. Minst andel redovisas för Polen, 17,9 procent.

Minskningen av inkomstskattens andel av totala skatteintäkter sker parallellt med en ökning av andelen sociala avgifter, vilka stigit från ca 18 till ca 26 procent mellan 1965 och 2004 i hela OECD-området. Den ökande andelen sociala avgifter är direkt kopplad till högre utgifter för olika

bidragssystem pga. arbetslöshet, en åldrande befolkning samt ökande kostnader för sjukvård. De sociala avgifternas andel av de totala skatterna är störst i Tjeckien (ca 42 procent). Sverige ligger strax under EU-genomsnittet med drygt 28 procent. I Danmark står de sociala avgifterna endast för en marginell del, 2,4 procent. De anställda står för en mindre del av de sociala avgifterna i Sverige än genomsnittligt i EU medan arbetsgivarna svarar för en större del.

Sedan 1965 har andelen skatt på fastigheter och förmögenhet sjunkit från 8 till 5,6 procent i OECD. Denna nedgång beror bl.a. på ett allmänt motstånd från väljar-kåren i många länder för dessa mycket synliga skatter. Endast i fyra länder – Japan, Storbritannien, Korea, Kanada och USA – utgör fastighetsskatten 10 procent eller mer av totala skatteintäkter. I Sverige svarar fastighetsskatten för ca 3 procent av totala skatteintäkter vilket är något lägre än genomsnittet för både EU och OECD.

Skatt på varor och tjänster står för i genomsnitt 32,3 procent av de totala skatterna i OECD. Andelen skatt på varor och tjänster har, förutom en mindre nedgång på senare tid, inte förändrats mycket sedan mitten på 70-talet. Däremot har momsen ökat i betydelse samtidigt som punktskatternas betydelse minskat i motsvarande grad. I Sverige svarar skatten på varor och tjänster för ca 26 procent av totala skatter. Störst betydelse har skatter på varor och tjänster i Mexiko (55,5 procent) och Turkiet (47,7 procent). Av skatterna på varor och tjänster svarar momsen för störst andel av skatteinkomsterna i Ungern (knappt 29 procent) och punktskatterna i Mexiko (drygt 35 procent).

15.6 Tabell

Skatteinkomster 2004 enligt OECD-klassificering, andel av totala skatteinkomster, procent

Tax revenue 2004 according to OECD-classification, share of total tax revenue, percent

	Inkomster och vinster Income and profits			Sociala avgifter Social security contributions			Särskilda löne- skatter Payroll and workforce	Egendom Property	Varor och tjänster Goods and services			Övrigt Other
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets- givare			Totalt	Moms m.m.	Punkt- skatter	
	Total	Personal income	Corporate income	Total	Employees'	Employer's			Total	General consump- tion	Excise duties	
	1000	1100	1200	2000	2100	2200	3000	4000	5000	5110	5120	6000
Australien (<i>Australia</i>)	58,4	40,2	18,2	-	-	-	4,4	8,7	28,5	13,1	13,0	-
Belgien (<i>Belgium</i>)	38,6	30,6	8,0	31,3	9,9	18,6	-	3,9	25,0	15,8	7,6	0,0
Danmark (<i>Denmark</i>)	60,3	50,7	6,5	2,4	2,3	0,1	0,4	3,8	32,7	19,9	11,0	0,0
Finland (<i>Finland</i>)	38,6	30,5	8,1	26,8	4,8	20,3	-	2,6	31,7	19,6	11,2	0,1
Frankrike (<i>France</i>)	23,3	17,0	6,3	37,1	9,3	25,3	2,6	7,6	25,6	17,0	8,0	3,6
Grekland (<i>Greece</i>)	23,5	13,8	9,4	34,7	13,9	16,0	-	4,4	37,1	24,2	9,6	-
Irland (<i>Ireland</i>)	39,3	27,4	11,9	15,0	4,8	9,3	0,6	6,9	37,8	24,5	11,6	-
Island (<i>Iceland</i>)	44,0	36,9	3,3	8,3	0,2	8,1	-	6,3	41,1	27,9	10,2	0,2
Italien (<i>Italy</i>)	31,4	25,4	6,9	30,3	5,5	21,1	0,0	6,1	26,4	14,3	9,5	5,5
Japan (<i>Japan</i>)	32,0	17,8	14,2	37,7	16,2	17,1	-	10,0	20,0	9,6	8,1	0,3
Kanada (<i>Canada</i>)	46,5	35,1	10,3	15,2	6,2	8,5	2,0	10,2	25,9	15,0	9,5	0,3
Korea (<i>Korea</i>)	27,9	13,6	14,3	20,7	12,1	8,6	0,2	11,3	36,3	18,0	17,3	3,5
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	33,2	17,8	15,3	28,3	12,4	12,6	-	7,8	30,4	16,0	14,1	0,2
Mexiko (<i>Mexico</i>)	24,6	-	-	16,5	-	-	1,2	1,6	55,5	19,5	35,1	0,6
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	24,6	16,4	8,2	36,9	18,3	11,2	-	5,3	32,0	19,5	9,5	0,4
Norge (<i>Norway</i>)	46,2	23,5	22,6	21,6	7,3	13,0	-	2,6	29,7	19,3	8,6	-
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	61,1	41,0	15,5	-	-	-	-	5,0	33,8	25,0	6,6	-
Polen (<i>Poland</i>)	17,9	12,0	5,8	40,9	-	-	0,7	3,8	36,0	21,8	12,9	-
Portugal (<i>Portugal</i>)	24,2	15,9	8,3	31,8	9,3	21,4	-	4,6	38,6	23,0	12,9	0,5
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	43,4	24,8	8,6	24,4	11,4	11,0	-	8,5	23,7	13,6	8,0	-
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	18,8	9,3	8,1	39,4	9,4	28,0	-	1,8	39,8	25,5	12,6	-
Spanien (<i>Spain</i>)	28,2	17,7	9,8	34,8	5,4	24,4	-	8,1	28,0	17,3	8,8	0,4
Storbritannien (<i>UK</i>)	36,8	28,7	8,1	18,8	7,7	10,4	-	12,0	32,0	19,5	11,3	-
Sverige (<i>Sweden</i>)	37,7	31,4	6,3	28,4	5,6	22,5	4,7	3,1	25,8	18,2	6,9	0,1
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	25,1	12,7	12,4	42,3	9,5	27,0	-	1,1	31,2	19,2	9,7	0,0
Turkiet (<i>Turkey</i>)	22,1	14,9	7,3	23,9	8,4	10,7	-	3,1	47,7	22,8	23,4	3,2
Tyskland (<i>Germany</i>)	27,3	22,8	4,5	40,7	17,6	19,8	-	2,5	29,2	17,9	10,2	0,0
Ungern (<i>Hungary</i>)	23,6	17,8	5,8	30,1	6,3	23,4	2,3	2,3	40,8	28,7	11,3	0,8
USA	43,4	34,7	8,7	26,3	11,6	13,3	-	12,0	18,3	8,5	7,1	-
Österrike (<i>Austria</i>)	29,4	22,7	5,4	33,9	13,8	15,8	6,1	1,3	28,2	18,5	8,1	0,9
EU 15	33,1	24,6	8,2	28,7	9,4	16,6	1,0	5,3	30,7	19,0	10,0	0,8
OECD	34,4	24,6	9,6	25,9	8,5	14,9	0,8	5,6	32,3	19,1	11,4	0,7

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OCED, Revenue Statistics 1965-2005, 2006 Edition

15.3.3 Nedbrytning av skattekvoten

För att studera skattestrukturen i olika länder behöver vi som redan nämnts klassificera skatterna på lämpligt sätt. I tabellerna 15.7-15.9 är skattekvoterna beräknade efter det nya europeiska räkenskapssystemet (ESA 95).

Indelning enligt nationalräkenskaperna

Den vanligaste indelningen är den som förekommer i nationalräkenskaperna, där skatterna delas in i direkta och indirekta skatter (se kapitel 1) samt socialförsäkringsavgifter. Utgångspunkten för klassificeringen av skatterna enligt denna indelning är om den som är skattskyldig kan övervältra skatten på någon annan, t.ex. genom att ta ut högre priser. I enlighet med denna tanke är skatter på inkomst och förmögenhet direkta medan mervärdesskatt och punktskatter räknas som indirekta. Modern ekonomisk teori visar dock att även inkomstskatten, i olika utsträckning och under olika omständigheter, kan övervältras, och det är i princip omöjligt att dra någon principiell skiljelinje mellan direkta och indirekta skatter.

I grova drag svarar direkta skatter, indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter för omkring var sin tredjedel av den totala beskattningen i EU. Likheterna mellan EU-ländernas skattesystem är större vad gäller indirekta skatter än direkta skatter. Sett i ett längre tidsperspektiv har de direkta skatterna ökat sin andel och de indirekta skatterna minskat sin andel. Minskningen i den indirekta beskattningen hänför sig till punktskatterna med undantag av energi- och miljörelaterade skatter.

I 15.7 Tabell har vi gått ett steg längre i indelningen av skatterna enligt nationalräkenskaperna. Både de indirekta och de direkta skatterna ligger på en högre nivå i Sverige än i EU totalt medan socialavgifterna ligger på ungefär samma nivå i Sverige som EU-genomsnittet. I Sverige tar vi dock relativt sett ut mindre i allmänna egenavgifter och mer i arbetsgivaravgifter jämfört med flertalet övriga EU-länder. Fysiska personers direkta skatter uppgick 2004 till 15,7 procent av BNP i Sverige jämfört med drygt 9 procent i genomsnitt i EU.

15.7 Tabell

Indelning av skatterna enligt nationalräkenskaperna, Sverige och EU år 2004, procent av BNP

Taxes classified according to national accounts, Sweden and the EU 2004, percent of GDP

	Sverige	EU 15*	EU 25*
Indirekta skatter (Indirect taxes)	17,1	13,8	13,8
Mervärdesskatt (VAT)	9,1	6,8	6,9
Punktskatter (Excise duties)	3,1	2,7	2,7
Övrigt (Other)	4,9	4,3	4,2
Direkta skatter (Direct taxes)	19,5	13,1	12,9
Fysiska personer (Individuals)	15,7	9,4	9,2
Juridiska personer (Legal entities)	3,0	2,4	2,4
Övrigt (Other)	0,8	1,4	1,3
Socialavgifter (Social security contributions)	13,8	12,8	12,8
Arbetsgivaravgifter (Employer's contributions)	10,8	7,3	7,3
Allmänna egenavgifter (General social security contributions)	2,8	4,0	4,0
Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self employed)	0,3	1,5	1,5
Totalt (Total)	50,5	39,6	39,3

* Vägda medelvärden

Källa: Eurostat, Structures of the taxation system in the European Union 1995-2004, 2006 Edition

Indelning efter ekonomisk funktion

En alternativ indelning av skatterna, som används i kapitelindelningen av denna årsbok, är efter ekonomisk funktion. Då är istället utgångspunkten vad som beskattas (skattebaserna), t.ex. arbete, kapital och konsumtion. Skatt på arbete delas i sin tur upp på inkomstskatt på arbete och sociala avgifter. Skatt på kapital avser innehav, överlåtelse och avkastning av olika kapitalformer, som fast och lös egendom, värdepapper m.m. Med konsumtionsskatter avses alla skatter som tas ut på transaktioner mellan slutliga användare och producenter eller säljare. Skattebasen är i det fallet oftast en kvantitet av en vara eller tjänst.

Av produktionsfaktorerna är arbete den viktigaste skattebasen i alla EU-länder, följt av konsumtion och övriga skattebaser, däribland kapital. Den långsiktiga trenden är att konsumtionsskatterna (de indirekta skatterna) har minskat sin andel av den totala beskattningen. Den största skillnaden i skattestruktur mellan Sverige och EU ligger i beskattningen av arbete. I Sverige svarar skatt på anställdas arbete för drygt en tredjedel av BNP, vilket är mer än tio procentenheter högre än EU-genomsnittet. En del av skillnaden beror som redan nämnts på förekomsten av skattepliktiga förmåner i Sverige.

15.8 Tabell

Indelning av skatterna efter ekonomisk funktion, Sverige och EU år 2004, procent av BNP

Taxes classified by economic function, Sweden and EU 2004, percent of GDP

	Sverige	EU 15*
Arbete (<i>Labour</i>)	31,5	20,1
därav anställda (<i>Employees</i>)	13,2	10,5
därav arbetsgivare (<i>Employers</i>)	13,7	7,9
därav egenföretagare (<i>Self-employed</i>)	4,6	1,7
Konsumtion (<i>Consumption</i>)	12,8	11,0
Kapital (<i>Capital</i>)	6,1	8,7
Totalt (<i>Total</i>)	50,4	39,8
därav miljö (<i>environment</i>)	2,9	2,6

* Vägda medelvärden

Källa: Eurostat, Structures of the taxation system in the European Union 1995-2004, 2006 Edition

Indelning efter mottagare

Slutligen kan skattestrukturen studeras efter mottagare av skatterna, som central och regional/lokal samhällsnivå, socialförsäkringssektorn och EU. Indelningen speglar inte nödvändigtvis vilken makt eller inflytande som respektive nivå har. I länder där t.ex. den regionala/lokala nivån inte har egna skatteinkomster, kan kommunerna eller deras motsvarigheter i andra länder istället vara garanterade statsbidrag.

Den centrala nivån, dvs. staten, erhåller största delen av skatteintäkterna i nästan alla medlemsländerna men skillnaderna är

stora vad gäller typ av skatt som tillfaller respektive nivå. I allmänhet är konsumtionsskatterna den största inkomstkällan för staten. I Danmark och Sverige erhåller den regionala/lokala nivån (i Sverige lands- och kommuner) en betydligt större del av skatteintäkterna än i resten av EU. Detta beror naturligtvis på den kommunala inkomstskatten, som exempelvis i Sverige svarar för drygt 90 procent av inkomstskatten för fysiska personer. I övriga EU-länder härrör de kommunala skatteinkomsterna huvudsakligen från fastighetsskatt.

15.9 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, Sverige och EU år 2004, procent av BNP

Taxes broken down by receiving administrative level, Sweden and EU 2004, percent of GDP

	Sverige	EU 15*	EU 25*
Stat (Central government)	28,2	20,3	20,3
Delstat (State government)	-	8,0	8,0
Kommuner (Local government)	16,3	4,1	4,1
Socialförsäkringssektorn (Social security funds)	5,7	14,6	14,4
EU (EC institutions)	0,3	0,3	0,3
Total (Total)	50,5	47,3	47,1

* Vägda medelvärden

Källa: Eurostat, Structures of the taxation system in the European Union 1995-2004, 2006 Edition

I 15.10 Tabell redovisas indelning av skatter efter mottagare som andel av totala skatteinkomster för OECD-länderna 2004. Tabellen är uppdelad i två grupper; federala och icke federala länder (som Sverige tillhör). I vissa länder, som Nya Zeeland, Norge och Irland, är staten mottagare av nästan alla skatter. Staten tar emot en majoritet av skatterna i ca två tredjedelar av länderna. I Sverige är statens andel ca 56 procent. Den kommunala sektorn som mottagare är störst i Danmark (34,5 procent) och i Sverige (32,4 procent). Socialförsäkringssektorn tar emot störst andel av skatterna i Frankrike, Tjeckien och Polen (mellan 41 och 47 procent). Motsvarande andel i Sverige är 11,4 procent och i Danmark 2,4 procent.

15.4 Skatt på arbete

15.4.1 Olika definitioner och regelsystem

Som nämndes inledningsvis i detta kapitel är internationella jämförelser avseende skatter och avgifter svåra att göra på grund av att det kan förekomma skillnader mellan länderna i definitionerna av dessa begrepp. Än svårare är det att göra jämförelser avseende skattesatser och skatteuttag per individ eftersom regelsystemen varierar kraftigt mellan olika länder.

15.4.2 Jämförelser av disponibel inkomst mer neutrala

Istället för att göra direkta jämförelser avseende skattesatser, som måste kompletteras med beskrivningar av hur skatteunderlaget beräknas, kan andra jämförelser göras. Ett sätt att göra internationella jämförelser, som är mer neutrala i förhållande till hur skatte- och bidragssystemen

är uppbyggda, är att mäta den procentuella disponibla inkomsten. I 15.11 Tabell redovisas den disponibla inkomsten 2005 i förhållande till lönen för en genomsnittlig industriarbetare i OECD-länderna. Med disponibel inkomst avses här bruttolönen minus inkomstskatt plus transfereringar i procent av bruttolönen.

Lite kvar av lönen i Sverige

Jämfört med kollegor i andra OECD-länder får en svensk industriarbetare med genomsnittlig lön förhållandevis lite kvar av lönen när man dragit från skatten och sociala avgifter samt lagt till transfereringar. I Sverige får ensamstående behålla 69 procent av lönen. Den disponibla inkomsten för ensamstående är lägre i Belgien, Tyskland, Danmark, Ungern, Nederländerna, Österrike, Polen och Finland. Störst andel av sin lön får en ensamstående kvar i Korea och Mexico (mellan 89 och 95 procent). Vid högre inkomster (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) är den disponibla inkomsten lägre i Danmark, Belgien, Tyskland, Ungern och Nederländerna än i Sverige, där ensamstående får behålla 60 procent av bruttolönen.

En svensk familj med två barn där endast en förälder yrkesarbetar får behålla 77 procent av bruttolönen. Det är mindre än i de flesta andra OECD länder. En familj med två barn där endast en förälder yrkesarbetar har i Irland, på grund av transfereringar, en disponibel inkomst som är högre än lönen. I familjer med två förvärvsarbetande (och där den sammanlagda lönen uppgår till 167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) ser situationen likartad ut. I Sverige får en sådan familj behålla 74,8 procent av bruttolönen.

15.10 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, OECD-länderna 2004, procent av totala skatteinkomster

Taxes broken down by receiving administrative level, OECD countries 2004, percent of total taxes

	Statlig Federal or central government	Delstatlig State government	Kommunal Local government	Socialförsäkringssektorn Social security unds
Federala länder (Federal countries)				
Australien (<i>Australia</i>)	69,4	27,6	2,9	-
Belgien (<i>Belgium</i>)	33,0	23,3	5,0	37,6
Kanada (<i>Canada</i>)	44,9	37,9	8,6	8,6
Mexiko (<i>Mexico</i>)	80,4	2,0	1,1	16,5
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	34,6	24,9	16,0	24,4
Tyskland (<i>Germany</i>)	29,5	21,7	7,4	40,7
USA	38,5	20,6	14,7	26,3
Österrike (<i>Austria</i>)	54,3	8,6	9,4	27,5
Ovägt medelvärde	48,1	20,8	8,1	22,7
Ej federala länder (Unitary countries)				
Danmark (<i>Denmark</i>)	62,7	-	34,5	2,4
Finland (<i>Finland</i>)	54,3	-	20,8	24,7
Frankrike (<i>France</i>)	41,9	-	11,1	46,5
Grekland (<i>Greece</i>)	64,2	-	0,9	34,2
Irland (<i>Ireland</i>)	84,7	-	2,0	12,9
Island (<i>Iceland</i>)	77,5	-	22,5	-
Italien (<i>Italy</i>)	52,8	-	16,6	30,3
Japan (<i>Japan</i>)	36,7	-	25,6	37,7
Korea (<i>Korea</i>)	61,4	-	17,8	20,7
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	66,8	-	4,9	27,8
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	58,1	-	4,0	36,9
Norge (<i>Norway</i>)	86,3	-	13,7	-
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	94,5	-	5,5	-
Polen (<i>Poland</i>)	46,9	-	11,6	40,9
Portugal (<i>Portugal</i>)	58,8	-	6,6	33,9
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	56,4	-	5,1	38,4
Spanien (<i>Spain</i>)	35,3	-	30,4	33,9
Storbritannien (<i>UK</i>)	75,5	-	4,8	18,8
Sverige (Sweden)	55,7	-	32,4	11,4
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	44,4	-	13,0	42,3
Turkiet (<i>Turkey</i>)	69,1	-	7,0	23,9
Ungern (<i>Hungary</i>)	63,9	-	6,1	29,8
Ovägt medelvärde	61,3	-	13,5	24,9

Källa: OCED, Revenue Statistics 1965-2005, 2006 Edition

15.11 Tabell

Disponibel inkomst 2006, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, procent av bruttolönen

Disposable income 2006, by wage level as percentage of the average wage for a production worker, percent of gross pay

	Ensamstående		Gifta, 2 barn	
	Single		Married, 2 children	
	100%	167%	100+0%	100+67%
Australien (<i>Australia</i>)	76,3	69,6	89,1	81,8
Belgien (<i>Belgium</i>)	58,2	51,4	78,2	67,3
Danmark (<i>Denmark</i>)	59,1	50,7	71,0	64,4
Finland (<i>Finland</i>)	69,3	62,1	76,8	76,4
Frankrike (<i>France</i>)	70,9	66,7	82,5	77,8
Grekland (<i>Greece</i>)	75,3	66,7	74,9	77,7
Irland (<i>Ireland</i>)	85,2	72,9	108,2	95,2
Island (<i>Iceland</i>)	75,5	71,2	94,8	80,0
Italien (<i>Italy</i>)	72,4	66,3	85,7	78,2
Japan (<i>Japan</i>)	80,5	76,8	83,9	82,6
Kanada (<i>Canada</i>)	75,8	72,6	86,2	79,2
Korea (<i>Korea</i>)	89,4	85,0	90,9	91,0
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	72,1	64,1	98,8	87,7
Mexiko (<i>Mexico</i>)	95,0	86,3	95,0	97,7
Nederländerna (<i>the Netherlands</i>)	63,9	59,3	72,4	69,9
Norge (<i>Norway</i>)	71,0	64,7	79,5	76,0
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	79,1	73,3	97,4	82,8
Polen (<i>Poland</i>)	67,8	66,4	69,6	68,4
Portugal (<i>Portugal</i>)	78,8	72,2	90,8	85,3
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	78,1	73,1	90,1	84,0
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	77,6	74,9	96,2	85,8
Spanien (<i>Spain</i>)	79,5	74,7	86,7	83,2
Storbritannien (<i>UK</i>)	73,2	69,6	79,9	78,3
Sverige (<i>Sweden</i>)	68,9	60,0	77,0	74,8
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	77,5	72,8	99,7	83,9
Turkiet (<i>Turkey</i>)	69,5	67,2	69,5	69,9
Tyskland (<i>Germany</i>)	57,3	53,7	76,9	65,9
Ungern (<i>Hungary</i>)	66,0	58,4	81,0	79,5
USA	76,6	71,6	95,2	83,8
Österrike (<i>Austria</i>)	67,0	62,3	81,4	76,9

Anm: För ensamstående: 100% gäller en normalinkomsttagare och 167% en höginkomsttagare. För gifta med barn: 100+0% betyder att en av föräldrarna arbetar heltid medan den andra är hemma och 100+67% betyder att familjen har två inkomsttagare varav en arbetar deltid.

Källa: OECD, Taxing Wages 2005-2006, Table I.3, 2007 Edition

15.4.3 Höga marginalskatter för höginkomsttagare

Marginalskatternas storlek och deras betydelse är ett ofta återkommande diskussionsämne. I 15.12 Tabell redovisas marginalskatterna (inklusive sociala avgifter) för anställda i OECD-länderna 2006. Marginalskatten för en genomsnittlig industriarbetare ligger mellan 14,7 (Mexiko) och 68,3 procent (Ungern). I Sverige ligger marginalskatten för en genomsnittlig industriarbetare på 51,6 procent. Förutom

i Ungern och Sverige är marginalskatterna över 50 procent för en genomsnittlig industriarbetarlön i Belgien och Tyskland.

Den högsta marginalskatten i Sverige är bland de högsta i OECD-området och inträder vid en lägre inkomstnivå än i de flesta andra länder. Marginalskatten för inkomstläget 167 procent av genomsnittslönen för en industriarbetare var 56,6 procent i Sverige 2006. Två länder låg högre: Belgien och Danmark (59,3 respektive 63 procent).

Beskattningsmetoden för familjer, dvs. sam- eller särbeskattning, varierar i olika länder. Sverige tillämpar särbeskattning och därför är marginals-katten på samma nivå för ensamstående som för familjer med en inkomsttagare. I de flesta länder är marginals-katten för familjer med en inkomsttagare med en genomsnittlig industriarbetarlön densamma eller något lägre än för ensamstående med motsvarande lön. I några länder är dock marginals-katten högre för familjer. Så är fallet i bl.a. Nya Zeeland, Australien, Kanada och USA vilket beror på olika typer av skattereduk-

tioner för barnfamiljer med låga inkomster. Dessa skattereduktioner minskar vid en ökad inkomst vilket gör att margina-lef-fekterna i vissa fall kan bli mycket höga. När man kommer upp i högre inkomstni-våer och två inkomsttagare (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) har drygt 70 procent av OECD:s medlems-länder lägre marginals-katter för familjer än för ensamstående. Marginals-katterna för en familj med en genomsnittlig industri-arbetarlön ligger för Sveriges del på en femte plats (i stigande ordning) bland OECD-länderna.

15.12 Tabell

Marginalskatt, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, 2006, procent

Marginal tax rates, by wage levels as percentage of the average wage for a production worker, 2006, percent

	Ensamstående Single persons			Gifta, 2 barn Married, 2 children		
	67%	100%	167%	100+0%	100+33%	100+67%
Australien (<i>Australia</i>)	31,5	31,5	43,5	51,5	31,5	31,5
Belgien (<i>Belgium</i>)	61,3	54,8	59,3	54,8	54,8	54,8
Danmark (<i>Denmark</i>)	42,9	49,2	63,0	43,7	43,7	43,7
Finland (<i>Finland</i>)	43,5	43,9	49,1	43,9	43,9	43,9
Frankrike (<i>France</i>)	32,6	36,8	42,2	26,0	26,0	31,3
Grekland (<i>Greece</i>)	28,6	41,2	49,6	41,2	41,2	41,2
Irland (<i>Ireland</i>)	24,0	26,0	44,5	26,0	26,0	26,0
Island (<i>Iceland</i>)	35,3	35,3	35,3	42,0	42,0	42,0
Italien (<i>Italy</i>)	37,1	37,1	45,6	39,5	38,7	37,1
Japan (<i>Japan</i>)	20,0	24,4	28,7	21,3	21,3	21,3
Kanada (<i>Canada</i>)	26,7	35,0	35,4	52,9	39,0	39,0
Korea (<i>Korea</i>)	10,4	23,2	20,0	18,4	18,4	18,4
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	35,4	47,9	47,9	28,3	31,9	39,0
Mexiko (<i>Mexico</i>)	8,8	14,7	23,7	14,7	14,7	14,7
Nederländerna (<i>the Netherlands</i>)	47,2	45,0	52,0	50,5	45,0	45,0
Norge (<i>Norway</i>)	35,8	44,8	44,8	44,8	44,8	44,8
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	21,0	33,0	39,0	53,0	53,0	53,0
Polen (<i>Poland</i>)	35,0	35,0	43,9	35,0	35,0	35,0
Portugal (<i>Portugal</i>)	24,0	34,5	45,0	24,0	24,0	34,5
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	26,7	28,9	37,1	24,2	27,0	30,7
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	29,9	29,9	28,7	29,9	29,9	29,9
Spanien (<i>Spain</i>)	28,8	28,8	37,0	28,8	28,8	28,8
Storbritannien (<i>UK</i>)	33,0	33,0	41,0	33,0	33,0	39,7
Sverige (<i>Sweden</i>)	34,8	51,6	56,6	51,6	51,6	51,6
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	29,1	29,1	40,5	40,5	29,1	29,1
Turkiet (<i>Turkey</i>)	32,6	32,6	38,6	32,6	32,6	32,6
Tyskland (<i>Germany</i>)	52,4	59,0	44,3	47,6	52,0	55,3
Ungern (<i>Hungary</i>)	37,3	68,3	50,3	68,3	68,3	68,3
USA	28,9	28,9	38,9	45,0	28,9	28,9
Österrike (<i>Austria</i>)	44,9	44,9	37,5	44,9	44,9	44,9

Anm: För gifta med barn: 100% gäller en inkomsttagare, 133 och 167% gäller två inkomsttagare i familjen.

Anm: Siffrorna speglar förhållandet om den som tjänar mest får en ökning av sin bruttolöns.

Källa: OECD, Taxing Wages 2005-2006, Table I.7, 2007 Edition

15.5 Skatt på kapital

15.5.1 Rörliga skattebaser

Skattebaserna i kapitalbeskattningen (med undantag för fastighetsbeskattningen) är rörliga. Detta sätter gränser för hur hög kapitalbeskattningen kan vara i ett land utan att kapitalet flyttar utomlands. Samtidigt innebär kravet på likformig beskattning av kapital och arbete att skattesatserna för respektive produktionsfaktor bör ligga på ungefär samma nivå. I ett land som Sverige med hög beskattning av arbete innebär detta ett skattepolitiskt dilemma.

15.5.2 Internationella jämförelser är svåra att göra

Samma reservation som gjordes ovan beträffande skatt på arbete och internationella jämförelser gäller i lika hög grad, om inte högre, skatt på kapital. Vad som beskattas, olika fribelopp innan skatt börjar tas ut och olika regler för hur real eller nominell realisationsvinst beräknas medför att jämförelser är svåra att göra.

Många länder saknar helt och hållet beskattning av ränteinkomster och sett i det perspektivet kan den svenska skattesatsen på 30 procent sägas vara hög. Eftersom avdragsrätt föreligger för skuldräntor (vilket oftast inte är fallet i länder som saknar beskattning av inkomsträntor) ger dock den svenska beskattningen av räntor och utdelningar ett underskott för staten (räntenettet var minus 19,4 miljarder kronor år 2005).

När det gäller skatt på reavinster är den formella och även den faktiska skatten i allmänhet betydligt högre i Sverige än bland andra EU-länder. I Sverige sker beskattning av nominellt beräknade reavinster medan flera länder i EU korrigerar för inflationen eller beskattar inte reavinster. I flera länder minskar också skatten med hänsyn till innehavstid.

Förmögenhets- och fastighetsbeskattningen varierar stort både vad gäller före-

komsten av skatt överhuvudtaget och minnivåer och beräkningssätt. Som framgår av 15.13 Tabell är det fyra OECD-länder som beskattar förmögenhet: Frankrike, Norge, Schweiz och Spanien. Förmögenhetsskatten utgör i de flesta fall en marginell del av totala skatteintäkter. I Sverige avskaffades förmögenhetsskatten från och med den 1 januari 2007.

Kapitalbeskattningen och EG

I EG-fördraget finns inga uttryckliga regler om direkta skatter och harmoniseringen på detta område har visat sig vara mycket svår. Regleringen av de direkta skatterna är främst begränsad till bolagsbeskattning där det handlar om att undanröja dubbelbeskattning av företag som är verksamma i flera länder. De gemensamma reglerna för direkt beskattning av personer begränsar sig till regler om beskattning av inkomster från sparande i form av räntor på sparat kapital. Enligt ett EG-direktiv från 2003, det s.k. sparandedirektivet, ska ränteinkomster från sparande som uppstår i en medlemsstat för fysiska personer med skatterättslig hemvist i en annan medlemsstat beskattas i enlighet med lagstiftningen i den senare medlemsstaten.¹ Enligt direktivet ska medlemsländerna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa ett automatiskt informationsutbyte mellan medlemsländerna beträffande dessa räntebetalningar.

15.5.3 Sänkta skattesatser en trend inom företagsbeskattningen

Vad gäller företagsbeskattningen har flertalet industriländer sänkt skattesatserna och breddat skattebaserna under det senaste decenniet. Den ökade internationaliseringen och därmed den ökade konkurrensen om investeringar och företagets villkor har bidragit till denna utveckling. Särskilt påtaglig har skattesänkningarna varit i små länder, som t.ex. de nordiska.

¹ Direktiv 2003/48/EG. Direktivet omfattar inte frågor som rör beskattning av pensions- och försäkringsförmåner.

15.13 Tabell

OECD länder med förmögenhetsskatt 2007, individer

OECD countries with wealth tax, 2007, individuals

	Procentsats	Fribelopp, euro***	Förmögenhetsskatteintäkter 2004, som % av totala skatteintäkter	Förmögenhetsskatteintäkter 2004, som % av BNP
	Percent rate	Assets exceeding, EURO	Wealth tax revenues 2003, as % of total tax revenues	Wealth tax revenues 2003, as % of GDP
Frankrike (<i>France</i>)	0,55-1,8*	760 000	0,4	0,1
Norge (<i>Norway</i>)	0,7 + 0,2-0,4*	26 000	1,1	0,40
Schweiz (<i>Switzerland</i>)**	0,05-0,3*	84 780/42 390	3,4	0,7
Spanien (<i>Spain</i>)	0,2-2,5*	167 129	0,4	0,1

* Progressiv skattesats

** I Schweiz varierar förmögenhetsskatten mellan kantonerna. Siffrorna (Procentsats och Fribelopp) avser Zürich.

*** Riksbankens kurs den 19 oktober 2007 har använts vid omvandling av NOK och CHF till euro.

Källa: IBFD (International Bureau of Fiscal Documentation), OECD, Revenue Statistics 1965-2005, 2006 Edition

15.14 Tabell

Skattesatser för företagens vinster (bolagsskatt), procent

Tax on corporate income, percent

	Procentsats Percent rate		Total skatt på utdelad vinst 2006 Total tax on delivered profits 2006
	1 januari 2006 1 Jan 2006	1 januari 2007 1 Jan 2006	
Australien (<i>Australia</i>)	30	30	46,5
Belgien (<i>Belgium</i>)	33,99	33,99	43,9
Danmark (<i>Denmark</i>)	28	28	59,0
Finland (<i>Finland</i>)	26	26	40,5
Frankrike (<i>France</i>)	33,33	33,33	55,9
Grekland (<i>Greece</i>)	29	25	29,0
Irland (<i>Ireland</i>)	12,5	12,5	49,3
Island (<i>Iceland</i>)	18	18	26,2
Italien (<i>Italy</i>)	37,25	37,25	44,8
Japan (<i>Japan</i>)	40,69	40,69	45,6
Kanada (<i>Canada</i>)	36,1	36,1	50,9
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	29,63	29,63	44,0
Mexiko (<i>Mexico</i>)	29	28	29,0
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	29,6	25,5	50,7
Norge (<i>Norway</i>)	28	28	48,2
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	33	33	39,0
Polen (<i>Poland</i>)	19	19	34,4
Portugal (<i>Portugal</i>)	27,5	25	42,0
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	21,3	21,3	53,1
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	19	19	19,0
Spanien (<i>Spain</i>)	35	32,5	50,0
Storbritannien (<i>UK</i>)	30	30	47,5
Sverige (<i>Sweden</i>)	28	28	49,6
Sydkorea (<i>South Korea</i>)	27,5	27,4	48,7
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	24	24	35,4
Turkiet (<i>Turkey</i>)	30	20	42,3
Tyskland (<i>Germany</i>)	38,34	38,36	52,4
Ungern (<i>Hungary</i>)	16	16	45,4
USA	40	40	48,7
Österrike (<i>Austria</i>)	25	25	43,8

Anm: När flera skattesatser är angivna för ett land innebär det oftast att det är lägre skattesatser för mindre företag. Total skatt på utdelad vinst avser sammanlagd skatt på utdelad vinst i bolags- och ägarled som andel av bolagsvinst före alla skatter. Maximal marginalskatt har antagits i ägarleden för respektive land.

Källa: KPMG's Corporate Tax Rate Survey 2007 och OECD Tax Database, 24-Jul-2006

Dubbelbeskattning i Sverige

I flera länder är den formella skattesatsen för utdelningsinkomster högre än i Sverige, men lättnader av skilda slag medför att den effektiva skatten ändå ofta understiger motsvarande svensk skatt. Vad som främst påverkar den totala skattebelastningen är förekomsten av eventuell ”dubbelbeskattning”, dvs. utdelningarna beskattas först hos företagen och sedan hos aktieägarna. Den sammanlagda skattesatsen för utdelade bolagsinkomster i Sverige var 49,6 procent år 2006. Detta innebär att Sverige ligger på en åttonde plats (i fallande ordning) bland OECD:s 30 medlemsländer enligt uppgifterna i 15.14 Tabell. Vid de bakomliggande beräkningarna har dock förutsatts att ägarna i respektive land har maximal marginalskaft.

Om jämförelsen i stället skulle förutsätta genomsnittlig marginalskaft skulle Sveriges relativa position försämrats. För länder med progressiv beskattning av utdelningsinkomster är den genomsnittliga marginalskaften lägre än den maximala. För att reducera den sammanlagda skattesatsen tar en del länder inte ut någon bolagsskaft på utdelningar. Alternativt medges ett avdrag hos aktieägaren för den skaft som företaget redan har betalt.

15.6 Skatt på varor och tjänster

15.6.1 Samarbete inom EU

Beträffande skaft på varor och tjänster har Sveriges medlemskap i EU inneburit vissa förändringar. Skattereglerna för mervärdesskaft har harmoniserats inom EU vilket innebär att mervärdesskaftelagstiftningen i medlemsländerna måste överensstämma med det s.k. sjätte momsdirektivet och andra direktiv som antagits på EU-nivå. Dessa direktiv ger endast begränsat utrymme för medlemsländerna att variera sina mervärdesskafteregler. Även punktskafterna är föremål för harmonisering, men arbetet har inte kommit lika långt som inom mervärdesskaftelagstiftningen. EU har t.ex. fastställt miniminivåer för mervärdesskaft och vissa punktskafter.

15.6.2 Momsen har stor betydelse för handeln inom EU

För EU:s inre marknad är förmodligen mervärdesskaften det skatteslag som har störst betydelse. Skillnader i medlemsstaternas mervärdesskaftesatser riskerar att

snedvrída konkurrensen eller att leda till omläggning av handeln över gränserna. Den nuvarande harmoniseringen av mervärdesskaften är det minimum som medlemsstaterna ansett nödvändig för att den inre marknaden överhuvudtaget ska fungera. På sikt är emellertid strävan att de nuvarande skillnaderna i mervärdesskaftesatserna ska utjämnas.

Miniminivån för normalskaftesatsen 15 procent

Miniminivån i EU för mervärdesskaftesystemets standardskaftesats eller normalskaftesats är 15 procent, en nivå som för närvarande endast Cypern och Luxemburg tillämpar. Det aritmetiska medelvärdet av normalskaftesatserna uppgår till ca 19,5 procent.

Momsskaftesatserna varierar inom EU

Vid sidan av den normala nivån kan medlemsländerna tillämpa en eller två reducerade skattesatser, dock inte lägre än 5 procent, på ett antal varor och tjänster. Dessa specificeras närmare i en särskild bilaga till gemenskapens mervärdesskaftedirektiv och omfattar sjutton kategorier av varor och tjänster, t.ex. livsmedel, läkemedel, persontransporter, böcker, tidningar, entrebiljetter till olika föreställningar, hotell och camping, hälsovård och socialpolitik. Tillämpningen av bilagan är frivillig, vilket har lett till att de reducerade skattesatserna varierar mellan 5 och 17 procent.

Det förekommer även s.k. superreducerade skattesatser i vissa länder under fem procent. Dessa skattesatser är inte generellt tillämpbara utan har ofta tillkommit i form av specifika övergångsregler där vissa medlemsländer fått behålla regler som de tidigare tillämpat. Nollskaftesatser finns angivna i lagstiftningen för respektive länder. Storbritannien tillämpar t.ex. nollskaftesats på ett flertal varor och tjänster, däribland livsmedel, persontransporter och böcker. Undantagna från skaftplikt i Sverige är bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet (se kapitel 6).

15.15 Tabell

Mervärdesskattesatser på vissa varor och tjänster, 1 februari 2007, procent VAT rates on certain goods and services, 1 February 2007, percent

	Normal skatte- sats	Skattesats på VAT rates on					
		livsmedel	vatten	läkemedel	person- transporter	böcker	hotell
		foodstuffs	water supplies	pharmaceutical products	passenge transport	books	hotel
Belgien (<i>Belgium</i>)	21	6 / 12 / 21	6	6 / 21	6 / 0 / -	6 / 21	6 / -
Cypern (<i>Cyprus</i>)	15	0 / 5 / 15	5	0	8 / 15	5	8
Danmark (<i>Denmark</i>)	25	25	25	25	- / 0	25	25
Estland (<i>Estonia</i>)	18	18	18	5	18 / 0	5	5
Finland (<i>Finland</i>)	22	17	22	8	8	8	8
Frankrike (<i>France</i>)	19,6	5,5 / 19,6	5,5	2,1 / 5,5 / 19,6	5,5	5,5 / 19,6	5,5
Grekland (<i>Greece</i>)	19	9	9	9 / 19	9	4,5	9
Irland (<i>Ireland</i>)	21	0 / 4,4 / 13,5	21 / -	0	-	0	13,5
Italien (<i>Italy</i>)	20	4 / 10	10	10 / 20	10 / -	4 / 20	10
Lettland (<i>Latvia</i>)	18	18 / 5	5 / 18	5	18	5	5
Litauen (<i>Lithuania</i>)	18	5 / 18	18	5	5 / 18	5	5
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	15	3	3	3 / 15	- / 3	3	3
Malta (<i>Malta</i>)	18	0	0	0	0	5	5
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	19	6	6	6 / 19	- / 6 / 19	6	6
Polen (<i>Poland</i>)	22	3 / 7	7	7	7	0 / 22	7
Portugal (<i>Portugal</i>)	21	5 / 12 / 21	5	5 / 21	5	5	5
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	19	19	19	19	0 / 19	19	19
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	20	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
Spanien (<i>Spain</i>)	16	4 / 7	7	4 / 16	7	4 / 16	7
Storbritannien (<i>UK</i>)	17,5	0 / 17,5	0	0 / 17,5	0	0	17,5
Sverige (<i>Sweden</i>)	25	12 / 25	25	25 / 0	6 / 0	6	12
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	19	5	5	5	5 / 0	5	5
Tyskland (<i>Germany</i>)	16	7 / 16	7	16	7 / 16	7	16
Ungern (<i>Hungary</i>)	20	15	15	5	15	5	15
Österrike (<i>Austria</i>)	20	10	10	20	10	10	10

Anm: Där 0 eller - anges som skattesats är varan/tjänsten undantagen från skatteplikt. I 0-fallet får ingående skatt dras av.

Källa: European Commission, Vat Rates Applied in the Member States of the European Community, DOC/2137/2007 - EN.

I 15.15 Tabell redovisas de normala skattesatserna samt de reducerade skattesatserna för ett antal utvalda varor och tjänster för respektive land per den 1 februari 2007. Sverige har tillsammans med Danmark den högsta normala mervärdesskattesatsen bland EU-länderna, 25 procent. I övriga EU-länder ligger den normala skattesatsen i intervallet 15-22 procent. Inom OECD-länderna utanför EU varierar de generella skattesatserna kraftigt. Island och Norge har höga skattesatser (24,5 respektive 25 procent), Japan och Kanada tillämpar låga skattesatser (5 respektive 7 procent) och

USA saknar helt generell mervärdesskatt. Australien införde år 2000 en generell mervärdesskatt på 10 procent.

15.6.3 Vissa punktskatter har gemensamma EU-regler

EU:s punktskattesystem omfattar gemensamma regler för beskattning av mineraloljor (bränslen), alkohol och tobak. Ett medlemsland har rätt att införa punktskatter på andra varor. Däremot får införandet av en punktskatt inte medföra kontroller vid gränsen mot annat EU-land eller att den fria rörligheten för varor begränsas.

Energiskatter

I 15.16 Tabell redovisas de totala skatterna på vissa bränslen i EU per den 1 juli 2007. Det förekommer stora skillnader i såväl nivå som omfattning av energibeskattningen. Storbritannien tar ut högst punktskatt både på blyad och på blyfri bensin. EU:s nya medlemsländer är genom övergångsbestämmelser undantagna från EU:s miniminivåer inom energibeskattningen och har generellt lägre skatter än övriga länder. Sverige har den sjunde högsta punktskatten på blyad bensin och

ligger något över genomsnittet på den blyfria bensinen. Minimiskattesatsen för blyfri bensin år 2007 är 0,42 euro per liter (ca 3,85 kr). Även punktskatterna på diesel för industriellt bruk och uppvärmning skiljer sig avsevärt mellan länderna. Österrike och Sverige ligger högst för industri medan Italien, Sverige och Tjeckien ligger högst när det gäller värme. Luxemburg, Belgien och Lettland har de lägsta skattesatserna på diesel för industriella ändamål, medan Belgien och Luxemburg har de lägsta skatterna på diesel för uppvärmning.

15.16 Tabell

Punktskatter på bensin och olja i EU-länderna, 1 juli 2007, euro per 1 000 liter Excise duties on petrol and gas oil in the EU, July 1 2007, EURO per 1 000 litres

	Bensin Petrol		Diesel/eldningsolja Gas Oil			
	Blyad Leaded	Blyfri Unleaded	Drivmedel Propellant	Industri Industry	Värme Heating	Moms % VAT %
Belgien (Belgium)	607	592-607	317-342	21	17-18	21
Bulgarien (Bulgaria)	424	322	274	274	26	20
Cypern (Cyprus)	420	303	248	196	196	15
Danmark (Denmark)	624	538	364	364	280	25
Estland (Estonia)	422	288	245	44	44	18
Finland (Finland)	614	588	319-346	71	71	22
Frankrike (France)	640	607-640	428	57	57	19,6
Grekland (Greece)	384	331-347	276	276	276	19
Irland (Ireland)	553	443-548	368	47	47	13,5 / 21
Italien (Italy)	564	564	423	124	403	20
Lettland (Latvia)	422	300	256	22	22	18
Litauen (Lithuania)	421	287	245	245	21	18
Luxemburg (Luxembourg)	518	462-465	290-293	21	0	12/15
Malta (Malta)	485	474	332	0-332	97-332	18
Nederländerna (Netherlands)	756	679	371-381	47	47	19
Polen (Poland)	462	416	288-321	288-321	59	22
Portugal (Portugal)	650	583	364	78	137	12/21
Rumänien (Romania)	421	327	260	260	260	19
Slovakien (Slovak Republic)	481	415	388	182	182	19
Slovenien (Slovenia)	422	400	323	162	53	20
Spanien (Spain)	429	396-427	302	85	85	16
Storbritannien (UK)	851	425-760	713-807	113	113	17,5
Sverige (Sweden)	618	371-545	399-460	366	366	25
Tjeckien (Czech Republic)	485	418	352	352	352	19
Tyskland (Germany)	721	655-670	470-486	256	53-61	19
Ungern (Hungary)	-	376-407	310-327	309	309	20
Österrike (Austria)	489-504	417-432	347-375	347-375	98	20
EU miniminivå (minimum excise duty EU)	421	359	302	21	21	-

Ann: Skattesatserna i tabellen avser normala skattesatser. Avvikelser av olika slag kan förekomma för olika delområden. Flertalet länder har fått undantag från miniminivåerna. De medlemsstater som den 1 januari 2003 endast tog ut en avgift för uppvärmningsolja får fortsätta med detta (i dag endast Luxemburg). Avgiften uppgår 2007 till 10 EURO/1 000 liter (Artikel 9.2, Direktiv 2003/96/EC).

Källa: European Commission, Excise Duty Tables, Part II, REF 1.025, July 2007

Alkoholskatt

Inom EU är den lägsta normalskattesatsen för spritdrycker 5,50 euro per liter ren alkohol år 2007. Det motsvarar drygt 50 kr, vilket kan jämföras med den svenska alkoholskatten på ca 500 kr per liter. För vin är minimiskatten i EU 0 kr per liter. I 15.17 Tabell jämförs alkoholskatterna på sprit och vin per den 1 juli 2007. För att beräkna den fullständiga skatten ska också mervärdesskatt påföras. Sverige har den högsta skattesatsen på sprit inom EU. Fin-

land har länge legat på samma höga nivå som Sverige men sänkte i mars 2004 skatten på sprit med 44 procent i syfte att förhindra en ökad privat införsel från framförallt Estland. När det gäller vin har Sverige lämnat första platsen och ligger nu på en tredjeplats efter Irland och Storbritannien. Över hälften av EU-länderna har ingen skatt på vin alls. I dag kan man utan begränsningar införa alkohol för privat bruk från annat EU-land. Kommersiell import är dock alltid skattepliktig.

15.17 Tabell

Alkoholskatter på vin och sprit i EU-länderna, 1 juli 2007, euro per liter

Excise duties on still wine and ethyl alcohol in EU, July 1 2007, EURO per litre

	Vin Wine	Moms % VAT %	Sprit Ethyl alcohol	Moms % VAT %
Belgien (<i>Belgium</i>)	0,47	21,00	17,52	21,00
Bulgarien (<i>Bulgaria</i>)	0,00	20,00	5,62	20,00
Cypern (<i>Cyprus</i>)	0,00	15,00	6,07	15,00
Danmark (<i>Denmark</i>)	0,82-1,23	25,00	20,11	25,00
Estland (<i>Estonia</i>)	0,66	18,00	9,71	18,00
Finland (<i>Finland</i>)	2,12	22,00	28,25	22,00
Frankrike (<i>France</i>)	0,03	19,60	14,50	19,60
Grekland (<i>Greece</i>)	0,00	19,00	10,90	19,00
Irland (<i>Ireland</i>)	2,73	21,00	39,25	21,00
Italien (<i>Italy</i>)	0,00	20,00	8,00	20,00
Lettland (<i>Latvia</i>)	0,43	18,00	9,05	18,00
Litauen (<i>Lithuania</i>)	0,43	18,00	9,27	18,00
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	0,00	12/15	10,41	15,00
Malta (<i>Malta</i>)	0,00	18,00	23,29	18,00
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	0,59	19,00	15,04	19,00
Polen (<i>Poland</i>)	0,34	22,00	11,49	22,00
Portugal (<i>Portugal</i>)	0,00	12,00	9,57	21,00
Rumänien (<i>Romania</i>)	0,00	19,00	7,50	19,00
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	0,00	19,00	7,57	19,00
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	0,00	20,00	6,95	20,00
Spanien (<i>Spain</i>)	0,00	16,00	8,30	16,00
Storbritannien (<i>UK</i>)	2,62	17,50	28,85	17,50
Sverige (<i>Sweden</i>)	2,37	25,00	53,73	25,00
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	0,00	19,00	9,37	19,00
Tyskland (<i>Germany</i>)	0,00	19,00	13,03	19,00
Ungern (<i>Hungary</i>)	0,00	20,00	8,58	20,00
Österrike (<i>Austria</i>)	0,00	20,00	10,00	20,00
EU minimivå (<i>minimum excise duty EU</i>)	0,00	-	5,50	-

Källa: European Commission, Excise Duty Tables, Part I, REF 1.025, July 2007

Tobaksskatt

I alla EU-länder består tobaksskatten av två delar, en styckeskatt per cigarett eller annan tobaksvara och en värderelaterad skatt som uppgår till en viss procent av detaljhandelspriset (15.18 Tabell). Den totala tobaksskatten måste uppgå till minst 57 procent av detaljhandelspriset för cigaretter i den mest populära priskategorin. För att minska skillnaderna i medlemsländernas tobaksbeskattning infördes från 1 juli 2002 även ett krav på ett fast minimibelopp om 60 euro per 1 000 cigaretter som gäller även om miniminivån på 57 procent är uppfylld. De länder som tvingas höja skatten för att nå upp till det nya minimibeloppet har dock fått anstånd med att införa miniminivån. Förutom dessa två regler finns en kompletterande bestä-

melse som säger att de medlemsstater som tar ut en punktskatt på minst 95 euro (ca 885 kr) per 1 000 cigaretter inte behöver uppfylla 57-procentskravet. I Sverige ligger punktskatten på närmare 122 euro per 1 000 cigaretter, vilket innebär knappt 50 procent av detaljhandelspriset. Denna nivå är lägre än miniminivån på 57 procent men cigarettpriset i Sverige är fortfarande högt. Bara Storbritannien, Irland, Frankrike och Tyskland har ett högre pris 2007. Lägst är cigarettpriset i Lettland där ett paket kostar drygt 8 kronor. Att detaljhandelspriset på cigaretter i Sverige fortfarande är högt beror dels på priserna före skatt, dvs. tillverkningskostnader och handelsmarginaler, och dels på den höga mervärdesskatten.

15.18 Tabell
Tobaksskatt i EU-länderna, 1 juli 2007
Excise duty on tobacco, 1 July 2007

	Styckeskatt, % Specific excise, %	Värdeskatt, % Ad valorem excise, %	Summa punktskatt, % Total excise, %	Summa skatt inkl. moms, % Total tax, VAT incl, %	Pris per paket, EURO Price per packet, EURO
Belgien (<i>Belgium</i>)	8,46	52,41	60,87	78,23	3,77
Bulgarien (<i>Bulgaria</i>)	5,65	54,00	59,65	76,32	1,18
Cypern (<i>Cyprus</i>)	14,55	44,50	59,05	72,09	2,86
Danmark (<i>Denmark</i>)	39,79	13,61	53,40	73,40	4,29
Estland (<i>Estonia</i>)	26,07	26,00	52,07	67,32	1,35
Finland (<i>Finland</i>)	7,20	50,00	57,20	75,24	4,20
Frankrike (<i>France</i>)	6,03	57,97	64,00	80,39	5,00
Grekland (<i>Greece</i>)	3,67	53,83	57,50	73,47	2,80
Irland (<i>Ireland</i>)	42,94	17,78	60,72	78,08	7,05
Italien (<i>Italy</i>)	3,76	54,74	58,50	75,17	3,40
Lettland (<i>Latvia</i>)	30,77	25,00	55,77	71,02	0,93
Litauen (<i>Lithuania</i>)	35,20	15,00	50,20	65,45	1,10
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	10,48	47,44	57,92	70,96	3,04
Malta (<i>Malta</i>)	10,43	51,40	61,83	77,08	3,26
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	36,48	20,52	57,00	72,97	4,00
Polen (<i>Poland</i>)	27,65	33,70	61,35	79,38	1,48
Portugal (<i>Portugal</i>)	38,89	23,00	61,89	79,24	3,00
Rumänien (<i>Romania</i>)	27,36	27,00	54,36	70,33	1,53
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	41,80	23,00	64,80	80,77	1,40
Slovenien (<i>Slovenia</i>)	14,97	43,21	58,18	74,85	2,20
Spanien (<i>Spain</i>)	6,83	57,00	63,83	77,63	2,40
Storbritannien (<i>UK</i>)	39,49	22,00	61,49	76,84	8,02
Sverige (<i>Sweden</i>)	12,73	39,20	51,93	71,93	4,71
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	31,15	27,00	58,15	74,12	2,00
Tyskland (<i>Germany</i>)	35,15	24,66	59,81	75,77	4,70
Ungern (<i>Hungary</i>)	36,62	27,75	64,37	81,04	1,47
Österrike (<i>Austria</i>)	15,70	43,00	58,70	75,37	3,40

Källa: European Commission, Excise Duty Tables, Part III, REF 1.025, 1 July 2007

15.7 EU och skattepolitiken

Intresset för jämförelser av skattesystemet i Sverige med andra länders skattesystem har ökat sedan Sverige blev medlem i EU år 1995. Ett skäl är strävandena inom EU att fördjupa det europeiska samarbetet och underlätta den gemensamma marknadens funktions sätt genom beslut inom olika samhällsområden. Skattepolitiken, som hittills har betraktats som ett område där varje land beslutar om sina egna regler, utgör inget undantag. Svenska folkets urgamla rätt att sig självt beskatta gäller med andra ord inte längre oinskränkt.

15.7.1 Skattebaserna mer eller mindre rörliga

Den fria rörligheten av människor, kapital, varor och tjänster inom EU tvingar medlemsländerna att samarbeta om skattepolitiken. De flesta skattebasen, dvs. vad som är föremål för beskattning i ett land, är mer eller mindre rörliga. Den kanske enda orörliga skattebasen är fast egendom. Indirekt påverkas dock boendekostnaderna och därmed också flyttningsbenägenheten av fastighetsskatten.

Om kapitalbeskattningen eller varubeskattningen i ett visst land är mycket högre än i andra länder, riskerar vi att motsvarande skattebasen flyttar utomlands. Alternativt kommer gränshandeln och smugglingen av låg- eller obeskattade varor från andra länder att öka. Det sistnämnda är redan ett faktum vad gäller alkohol och tobak.

Konkurrensfrågor av olika slag är viktiga i EU. Företag ska kunna konkurrera på lika villkor och delta i upphandlingar av varor och tjänster i alla medlemsländer. Om skillnaderna i skattesystemen är alltför stora, eller om utländska företag gynnas skattemässigt framför inhemska, uppkommer en skattekonkurrens mellan medlemsländerna om företagsetableringar och investeringar.

15.7.2 Skatterna påverkar EU:s budget

Ytterligare ett skäl att jämföra skattesystemen är att delar av dem har betydelse för EU:s budget, som medlemsländerna gemensamt bidrar till. Medlemsländernas avgiftsbetalningar till EU är att betrakta som skatter. Sveriges nettobetalingar till

EU uppgick år 2006 till knappt 13,5 miljarder kronor. Jämfört med år 2005 är det en ökning med 436 miljoner kronor (se 15.19 Tabell). Den BNI-baserade avgiften² år 2006 var ca 17,7 miljarder kronor och den moms-baserade avgiften ca 4,2 miljarder kronor. Jordbruks- och fiskefonderna stod för den största delen av Sveriges bidrag från EU, knappt 9 miljarder kronor.

Den moms-baserade avgiften finansierade 15,4 procent av EU:s totala budget 2007 på ca 115,5 miljarder euro (ca 1 044 miljarder kronor, en siffra som kan jämföras med Sveriges statsbudget på ca 791 miljarder kronor 2007). Momsavgiften beräknas på landets momsbas. Momsbasen består av landets nettointäkter för moms dividerat med en genomsnittlig viktad moms sats. Därefter görs vissa korrigeringar för att anpassa momsbasen till EU:s gemensamma momsregler. Avgiften räknas ut med en enhetlig procentsats på momsbasen under förutsättning att momsbasen inte utgör mer än 50 procent av landets BNI. Max-taket för den moms-baserade avgiften är, från år 2004 och framåt, 0,5 procent av medlemsländernas momsbas. Den moms-baserade avgiften var länge EU:s viktigaste finansieringskälla, men mot slutet av 1990-talet tog den BNI-baserade avgiften över och är nu den viktigaste finansieringskällan. För 2007 gäller att 68,5 procent av EU:s budget finansieras av den BNI-baserade avgiften. BNI-avgiften baseras på en prognos av medlemslandets bruttonationalinkomst. Avgiften är ett medel för att balansera budgeten och beräknas mot bakgrund av återstående finansieringsbehov. Den enhetliga procentsatsen för BNI-avgiften är beräknad till ungefär 0,677 procent av medlemsländernas BNI.

Tullar och avgifter som erläggs i varje medlemsland på import från tredje land, dvs. länder utanför EU, räknas som EU:s egna medel och tillfaller unionen efter avdrag på 25 procent för medlemsländernas administrationskostnader.

15.7.3 EU-samarbetet har kommit långt inom moms och punktskatter

Skattereglerna i Sverige och andra länder påverkar beslut om investeringar, konsumtion, sparande och sysselsättning. När det gäller skatteslag som mervärdesskatt och

² Den reala BNI (bruttonationalinkomsten) inkluderar till skillnad från BNP nettofaktorinkomsterna och exporten deflaterad med importprisindex. Detta kan medföra att BNI utvecklas långsammare än BNP.

punktskatter har samarbetet inom EU redan kommit ganska långt. Skattereglerna för dessa skatteslag har harmoniserats. EU har t.ex. som vi sett ovan fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

Beslut har också fattats om en ”uppförandekod” för företagsbeskattningen och om rekommendationer för skatt på sparande. Inom andra beskattningsområden, som

skatt på arbete, har EU utfärdat rekommendationer om en minskning av beskattningen. Generellt gäller att medlemsstaternas nationella skattesystem måste vara förenliga med den grundläggande icke-diskrimineringsprincipen i gemensamhetslagstiftningen. Medborgare från en medlemsstat som bor i en annan medlemsstat får inte beskattas enligt mindre gynnsamma skattesatser än landets egna medborgare.

15.19 Tabell

Sveriges avgifter till och bidrag från EU 2002-2006, mnkr

Sweden's fees to and allowances from the EU 2002-2006, MSEK

Avgifter/bidrag Fees/allowances	2002	2003	2004	2005	2006	Förändring 2006/2005
Summa avgifter (Total fees)	20 648	18 322	25 563	25 635	25 920	285
BNI-baserad avgift (<i>GNI-based fee</i>)	12 124	10 811	18 998	18 893	17 723	-1 170
Momsbaserad avgift (<i>VAT-based fee</i>)	5 291	4 620	3 420	3 113	4 227	1 114
Tullavgift (<i>Customs duty</i>)	2 480	2 382	2 662	3 003	3 539	535
Storbritannien-avgift (<i>Great Britain fee</i>)	559	334	274	369	262	-107
Jordbruksavgifter (<i>Agricultural fees</i>)	194	175	209	257	169	-88
Summa bidrag m.m. (Total allowances)	9 307	12 016	11 555	12 592	12 441	-151
Jordbruks- och fiskefonder (<i>Agricultural and fishing funds</i>)	7 673	8 196	8 060	9 055	8 966	-89
Socialfonden (<i>Social fund</i>)	211	2 072	1 915	1 849	1 270	-579
Regionalfonden (<i>Regional fund</i>)	1 303	1 640	1 458	1 381	1 212	-169
Övriga bidrag (<i>Other allowances</i>)	120	108	122	307	993	686
Nettobetalingar till EU (Net payments to the EU)	11 341	6 306	14 008	13 043	13 479	436

Anm: Övriga bidrag inkluderar bidrag till transeuropeiska nätverk.

Källa: Årsredovisning för staten 2006/07:101

Detaljerad innehållsförteckning

DETAILED TABLE OF CONTENTS

1 Skatter i ett ekonomiskt och ett historiskt perspektiv	16
1.1 Skattesystemets huvuduppgifter.....	17
1.1.1 Finansieringen av offentliga utgifter	17
1.1.2 Stabiliseringspolitiken.....	17
1.1.3 Fördelningspolitiken	17
1.1.4 Allokeringpolitiken	18
1.2 Grundläggande beskattningsprinciper	18
1.2.1 Intresseprincipen.....	18
1.2.2 Skatteförmågeprincipen.....	19
1.2.3 Inkomst- och utgiftsskatt.....	19
1.2.4 Nominell och real beskattning.....	19
1.3 En ekonomisk klassificering av olika skatter	20
1.3.1 Direkta och indirekta skatter.....	20
1.3.2 Skattesubjekt och skatteobjekt	20
1.4 En fördelning av de svenska skatterna.....	20
1.4.1 Direkta skatter på arbete.....	22
1.4.2 Indirekta skatter på arbete	22
1.4.3 Skatter och avgifter	22
1.4.4 Konsumtionsskatter som indirekta skatter på arbete.....	22
1.4.5 Olika marginalskattebegrepp – några räkneexempel	23
1.4.6 Punktskatter på näringslivets faktor användning.....	24
1.4.7 Direkta skatter på kapital.....	25
1.4.8 Indirekta skatter på kapital	25
1.4.9 Skatt på sparande och skatt på investeringar.....	25
1.5 Skatter i ett historiskt perspektiv	26
1.5.1 Från sam- till särbeskattning	26
1.5.2 Från direkt till indirekt beskattning.....	26
1.5.3 Successiv breddning av skattebaserna under 1980-talet.....	27
1.5.4 Utgiftsskatt och real beskattning	27
1.5.5 1990-91 års skattereform	27
1.5.6 Utvecklingen efter skattereformen	28
2 Den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna	32
2.1 Inledning	33
2.2 Offentliga sektorns inkomster och utgifter	35
2.2.1 Skatterna ökar sin andel av offentliga sektorns inkomster	35
2.2.2 Offentliga sektorns utgifter – konsumtion större än transfereringar	36
2.2.3 Offentliga sektorns finansiella sparande positivt	36
2.3 Totala skatter och skatte- och avgiftskvoten.....	37
2.3.1 Skatter i nationalräkenskapssystemet	37
2.3.2 Skattekvoten minskar mellan 2005 och 2006.....	39
2.4 Offentliga sektorns utgifter per ändamål	39
2.4.1 Stor del av de offentliga utgifterna till socialt skydd	39
2.4.2 Minskade utgifter för bostadsförsörjning och allmän offentlig förvaltning. Ökade utgifter för hälso- och sjukvård, utbildning samt socialt skydd.	43
3 Totala skatter i Sverige	44
3.1 Totala skatterna i Sverige 1 356 miljarder år 2005.....	45
3.2 Fastställda skatter och betalda skatter.....	46
3.3 Beskattning i tre stationer.....	47
3.4 Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen.....	48

4 Skatt på arbete	52
4.1 Historik.....	53
4.2 Skatt på arbete idag.....	54
4.3 Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna	55
4.3.1 Omfördelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet	55
4.3.2 Förändringen av antalet arbetade timmar av betydelse för skattepolitiken.....	56
4.3.3 Ca 262 000 individer har förvärvsinkomster över 500 000 kr	56
4.4 Administrativa uppgifter kring skatt på arbete.....	59
4.4.1 Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration.....	59
4.4.2 Individernas inkomstskatt slutregleras en gång per år	62
4.4.3 Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad	63
4.5 Direkt skatt på individernas inkomster av förvärvsarbete	63
4.5.1 De taxerade förvärvs-inkomsterna 1 519 miljarder kronor år 2005	63
4.5.2 1 005 000 personer gör avdrag för arbetsresor	65
4.5.3 Fler kvinnor än män pensionssparar.....	67
4.5.4 Skatteberäkningen grundas på taxerad förvärvsinkomst	68
4.5.5 Grundavdraget är ”puckelformat”	69
4.5.6 Statliga och kommunala inkomstskatten	70
4.5.7 Marginalskatt och marginaleffekter	73
4.6 Mer om kommunalskatten	78
4.6.1 Kommunalskatten proportionell.....	78
4.6.2 Utveckling av kommunalskatten.....	78
4.6.3 Kommunalskatten varierar med drygt fem procentenheter	80
4.6.4 Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Årjäng	80
4.6.5 Kommunalskatten vidarebefordras från staten till kommunerna	80
4.6.6 Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting	81
4.7 Socialavgifter	82
4.7.1 Olika former av socialavgifter	82
4.7.2 Underlag och avgiftssatser	83
4.7.3 Undantagsregler för avgiftsuttaget.....	86
4.8 Beskattning av tjänstegruppliv.....	87
4.8.1 Skatten tas ut av försäkringsföretag m.fl.	87
4.8.2 Skattesatser.....	87
4.9 Andra nedsättningar m.m.....	87
4.9.1 Skattereduktion för hushållstjänster från 1 juli 2007	87
4.9.2 Skattereduktion för byggnadsarbeten (”ROT-avdrag”)	88
4.9.3 Sjöfartsstöd.....	88
5 Skatt på kapital	102
5.1 Historik.....	103
5.2 Skatt på kapital idag	103
5.3 Nationalförmögenheten och förmögenheten i hushållssektorn	104
5.3.1 Hushållens tillgångar och skulder.....	104
5.3.2 Hushållens skatt på kapital 42 miljarder 2005.....	106
5.4 Fastighetsskatt.....	106
5.4.1 Taxeringsvärdet 75 procent av marknadsvärdet	107
5.4.2 Olika skattesatser för olika fastighetstyper.....	107
5.4.3 Stora skillnader i värdena på småhus	109
5.5 Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder	112
5.5.1 Sammansättningen av hushållens finansiella förmögenhet.....	112
5.5.2 Skatt på finansiella kapitalinkomster.....	113
5.6 Förmögenhetsskatt	116
5.6.1 Förmögenhetsskatten uppgick till knappt 5 miljarder 2005	116
5.6.2 Proportionell förmögenhetsskatt sedan 1992	117
5.6.3 Värderingsreglerna i förmögenhetsbeskattningen	117
5.6.4 Sammansättning av beskattningsbara förmögenheten	118
5.6.5 Hushållens beskattningsbara förmögenhet 399 miljarder 2005	118
5.7 Bolagsskatt	118
5.8 Övriga skatter på kapital.....	119
5.8.1 Arv- och gåvoskatt	119
5.8.2 Kupongskatt.....	119

5.8.3	Avkastningsskatt på pensionsfonder	119
5.8.4	Stämpelskatt	120
6	Skatt på konsumtion och insatsvaror	132
6.1	Inledning	133
6.1.1	Moms och punktskatter	133
6.1.2	Harmonisering inom EU.....	133
6.1.3	Skatter på konsumtion och insatsvaror utgör en fjärdedel av alla skatter	134
6.2	Mervärdesskatt (moms).....	134
6.2.1	Moms betalas på det egna mervärdet	134
6.2.2	Nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga.....	135
6.2.3	Omvänd skattskyldighet.....	136
6.2.4	Distansförsäljning mellan EU-länder	137
6.2.5	Redovisning, beskattnings-underlag och omsättning	137
6.2.6	Momsuppbörden.....	138
6.2.7	Redovisning efter skattesats.....	138
6.2.8	Momsuppbörden per bransch.....	140
6.3	Punktskatter	141
6.3.1	Allmänt om punktskatter	141
6.3.2	Energiskatter	144
6.3.3	Andra miljörelaterade skatter.....	151
6.3.4	Skatt på alkoholdrycker och tobak.....	151
6.3.5	Fordonsskatter	156
6.3.6	Importskatter	160
6.3.7	Skatt på lotterier och spel.....	162
6.3.8	Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm	162
7	Särskilt om företagsbeskattning	164
7.1	Inledning	165
7.2	Grundläggande principer.....	165
7.2.1	Det bokföringsmässiga resultatet utgångspunkten.....	165
7.2.2	Kvittning och rullning	165
7.3	Företagsstrukturen i Sverige	166
7.3.1	Företagens storlek	166
7.3.2	Internationella företag och hemmamarknadsföretag	166
7.3.3	Olika företagsformer	167
7.4	Juridiska personers skatt	169
7.4.1	Förändringar vid skattereformen.....	169
7.4.2	Dubbelbeskattning.....	169
7.4.3	Skatten för juridiska personer 137 miljarder kronor år 2005.....	169
7.4.4	Få företag står för större delen av överskottet.....	172
7.4.5	Branschvis fördelning av över- och underskott	173
7.4.6	Bokföringsmässigt resultat och skattemässiga justeringar.....	175
7.5	Fysiska personer som näringsidkare	178
7.5.1	Antalet näringsidkare	178
7.5.2	Redovisat resultat.....	178
7.5.3	Expansion med lågbeskattade medel	183
7.5.4	Räntefördelning – positiv eller negativ	184
7.5.5	Reserveringsmöjligheter genom periodiseringsfond	184
7.6	Nyföretagandet i Sverige	185
8	Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet	188
8.1	Inledning	189
8.2	Om inkomststatistik.....	189
8.3	Den direkta beskattningen av individen	190
8.3.1	Den direkta skatten utgör drygt en tredjedel av inkomsten	190
8.3.2	Beskattningen mindre progressiv	192
8.3.3	Marginalskatten på samma nivå sedan 1999.....	193
8.3.4	Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter.....	194
8.4	Omfördelning genom skatter och bidrag.....	194
8.4.1	Också höginkomsttagaren är bidragstagare.....	194

8.4.2	Omfördelning mellan generationer.....	196
8.4.3	Hushållens disponibla inkomst 1 233 miljarder 2005	196
8.4.4	Hushållens disponibla inkomst har ökat	197
8.5	Inkomstutvecklingen	198
8.5.1	Jämförelser av disponibel inkomst.....	198
8.5.2	Inkomstspridningen ökade under 1990-talet	200
8.5.3	Kapitalinkomsternas betydelse har ökat.....	202
8.5.4	Inkomstutveckling för olika grupper	202
8.5.5	Arbetsinkomsterna har ökat med 30 procent sedan 1995	205
8.6	Kvinnors och mäns förmögenhet.....	206
8.6.1	Få äger mycket	206
8.6.2	Över en miljon miljonärshushåll 2005	207
8.6.3	Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten	207

9 Skatteskulder och uppbördsförluster 210

9.1	Inledning	211
9.1.1	Många orsaker till att inte skatten betalas.....	211
9.1.2	Restföring – indrivning – preskribering	211
9.2	Influtna belopp efter åtgärd.....	212
9.3	Uppbördsförlusternas storlek och sammansättning	212
9.3.1	Uppbördsförlusternas förändring på lång sikt	212
9.3.2	Fördelning av uppbördsförlusterna.....	214
9.4	Skuldbalansen	215
9.4.1	Skatteskulderna ca 45 miljarder	215
9.4.2	Gamla fordringar osäkra fordringar	216
9.5	Antal med skatteskulder	217

10 Fel och fusk 220

10.1	Inledning	221
10.2	Terminologi och olika undersökningsmetoder m.m.	221
10.2.1	Olika begrepp	221
10.2.2	Direkta och indirekta metoder	221
10.3	Svartarbetets omfattning	223
10.3.1	Inledning	223
10.3.2	Skatteverkets stora undersökning 2006 om svartarbete	223
10.3.3	Svartarbete = odeklarerade arbetsinkomster.....	223
10.3.4	Svenskarnas attityder till svartarbete	224
10.3.5	Omfattningen på svartarbetet.....	225
10.3.6	Revisionsmetoden förklarar 71 miljarder kronor	225
10.3.7	Intervjuundersökningar förklarar runt 20 miljarder kronor	227
10.3.8	Allt svartarbete har inte kunnat påvisas	231
10.3.9	Monetära skattningar av den dolda ekonomin	231
10.4	Skattefusk kopplat till individernas finansiella tillgångar	233
10.4.1	Kontrolluppgifter minskar fel och fusk.....	233
10.4.2	Skattefelet i aktieförsäljningar	234
10.4.3	Kapitalplaceringar utomlands	234
10.5	Skattefusk med punktskattebelagda varor	235
10.6	Gränsöverskridande transaktioner.....	235
10.6.1	Internet och elektronisk handel m.m.	235
10.6.2	Momsbedrägerier	237
10.6.3	Andra skattefel med internationell anknytning	237
10.7	Löntagarnas deklaraionsfusk.....	238
10.7.1	Övriga avdrag	238
10.7.2	Reseavdrag	238
10.7.3	Kontrolluppgiftsbedrägerier och svart lön	239
10.7.4	Fysiska personers oredovisade inkomster i utlandet	239
10.8	Problembanscher.....	239
10.8.1	Branschsaneringsutredningen	239
10.8.2	Fiskebranschen har undersökts	239
10.8.3	Frisörbranschen har undersökts.....	240
10.8.4	Restaurangbranschen.....	240

10.8.5	Byggbranschen alltid i fokus.....	240
10.8.6	Skärpning av kontrollen av kontantbranscherna	241
10.9	Skatteverkets bedömning av skattefelets storlek	241
10.10	Skattefusketts orsaker	245
10.11	Skattefusketts effekter.....	248
11	Skattekontroll och skattebrott	252
11.1	Inledning	253
11.2	Skatteverkets kontroll.....	253
11.2.1	Omfattande material att kontrollera	253
11.2.2	Många deklarerationer ändras vid skattekontrollen	254
11.2.3	Antalet skatterevisioner har minskat	257
11.2.4	Inriktning/utfall av skatterevisionerna	258
11.2.5	Skattekontrollens effekter.....	259
11.3	Om hot och tvång m.m. i skatteutredningen	260
11.3.1	Förelägganden och viten.....	260
11.3.2	Tvångsåtgärder och betalningssäkring.....	260
11.3.3	Effektivare skattekontroll och konkurrens på lika villkor	261
11.4	Administrativa sanktioner	262
11.4.1	Skattetillegg.....	262
11.4.2	Förseningsavgifter.....	266
11.5	Skattebrott m.m.	268
11.5.1	Skattebrottslagen.....	268
11.5.2	Brå ansvarar för den officiella statistiken inom rättsväsendet.....	268
11.5.3	Brottsanmälningar och antalet personer misstänkta för skatte- och bokföringsbrott	268
11.5.4	Skatteverket biträder i brottsutredningar.....	270
11.5.5	Domar	271
11.5.6	Fängelsestraffen för skattebrott	274
11.5.7	Skattebrottslingen.....	274
11.6	Borgenärsbrott och näringsförbud.....	275
12	Attityder till skattesystemet och Skatteverket	278
12.1	Inledning	279
12.2	Inställningen till skattesystemet och Skatteverket	279
12.3	Fortsatt högre förtroende för Skatteverket än för myndigheter i allmänhet	281
12.4	Det tycks vara lätt att göra rätt för sig.....	281
12.5	Skattefusk ett allvarligt samhällsproblem	281
12.6	Orsaker till skattefusk	282
12.7	Kontrollen upplevs ha blivit effektivare.....	283
12.8	Allt fler besöker hemsidan.....	283
12.9	Synen på Skatteverkets sätt att arbeta	283
12.9.1	En majoritet är nöjd med kontakten med Skatteverket	283
12.9.2	Skatteverkets sätt att arbeta	283
12.9.3	Personalens attityder i kontakt med medborgarna får bra betyg	284
12.9.4	Hur ser medborgarna på de olika kvalitetsområdena?	285
12.9.5	Regionala skillnader	286
13	Administration av skattesystemet	288
13.1	Inledning	289
13.2	Den politiska nivån	289
13.3	Skatteadministrationen.....	289
13.3.1	Skatteverket och exekutionsväsendet	289
13.3.2	Tullverket	293
13.3.3	Tingsrätterna som beskattning myndigheter	293
13.3.4	Övriga myndigheter.....	293
13.4	Rättsväsendet och skatterna	294
13.4.1	Överklaganden	294
13.4.2	Skattebrott.....	294
13.5	Vad kostar skatteadministrationen?	294

14 Skatternas historia under 1900-talet	298
14.1 Inledning	299
14.2 Utgångsläget.....	299
14.2.1 Skattesystemet	299
14.2.2 Skatteadministrationen	300
14.3 Perioden 1900-1950	300
14.3.1 Skattesystemet	300
14.3.2 Skatteadministrationen	302
14.4 Perioden 1950-1975	302
14.4.1 Skattesystemet	302
14.4.2 Skatteadministrationen	303
14.5 Perioden efter 1975	305
14.5.1 Skattesystemet	305
14.5.2 Skatteadministrationen	305
15 Svenska skatter i internationell jämförelse	310
15.1 Inledning	311
15.2 Jämförelser av BNP	311
15.3 Skattekvoten.....	314
15.3.1 Skattekvoten inget entydigt mått	314
15.3.2 Skattekvotens sammansättning.....	318
15.3.3 Nedbrytning av skattekvoten.....	320
15.4 Skatt på arbete	322
15.4.1 Olika definitioner och regelsystem	322
15.4.2 Jämförelser av disponibel inkomst mer neutrala.....	322
15.4.3 Höga marginalskatter för höginkomsttagare	324
15.5 Skatt på kapital	326
15.5.1 Rörliga skattebaser	326
15.5.2 Internationella jämförelser är svåra att göra.....	326
15.5.3 Sänkta skattesatser en trend inom företagsbeskattningen	326
15.6 Skatt på varor och tjänster	328
15.6.1 Samarbete inom EU.....	328
15.6.2 Momsen har stor betydelse för handeln inom EU	328
15.6.3 Vissa punktskatter har gemensamma EU-regler.....	329
15.7 EU och skattepolitiken	333
15.7.1 Skattebaserna mer eller mindre rörliga	333
15.7.2 Skatterna påverkar EU:s budget	333
15.7.3 EU-samarbetet har kommit långt inom moms och punktskatter	333

Sakordsregister

A

acciser	132
administration	289
administrationskostnader	294, 333
aktiebolag	167, 171
aktieförsäljning, oredovisad	234
aktiv näringsverksamhet	178
alkoholförsäljning	153
alkoholskatt	151, 331
allmän energiskatt	144
allmän löneavgift	85
allmänna avdrag	64
allmänna egenavgifter	54, 85, 190
allmän pensionsavgift	82
allokeringspolitik	18
anslagsutgifter	292
antal anställda	166, 290
antal företag	167
arbetade timmar	55, 56
arbetsgivaravgifter	54, 82
arbetsgivare	63
arbetsinkomst	205
arbetsinkomst, odeklarerad	223
arvs- och gåvoskatt	119
avgift	22
avgifter, generell nedsättning	86
avgifter, regional nedsättning	86
avskrivning	176

B

barnomsorgsavgift	76
begränsningsregel	116
bemötande	285
beskattning, av hushållens inkomster	49
beskattning, av konsumtion, förbrukning	50
beskattning, i hushållsledet	47
beskattning, i konsumtionsledet	47
beskattning, i produktionsledet	47
beskattning av utländska nyckelpersoner	72
beskattningsbeslut	11
bevillning	164
BNP-volyminde	311, 313
bokföringsbrott	269, 275
bolagsskatt	103, 118, 169, 171, 328
bostadsbidrag	73, 76
brott	11
brottsanmälan	268
brottsbalken	275
brottsmisstanke	11
brottsutredning	11
bruttoinkomst	197

bruttonationalprodukt (BNP)	33, 225, 311
byggbransch	240

C

cigaretter	155, 332
------------	----------

D

deklaration	11
deklaration, elektronisk	59
deklarationsfusk	238
deklarera	220, 278
delägare i handelsbolag	180
destinationsprincipen	136, 144
direkta skatter	20, 21, 25, 47, 320
direkt beskattning, individer	326
disponibel inkomst	194, 322, 324
dold arbetsinkomst	226
dubbelbeskattning	169, 328
dämpningsregel	107

E

effektskatt på kärnkraftsreaktorer	147
egenavgifter	54, 82
Ekobrottsmyndigheten	270
ekonomisk förening	167
ekonomiskt standard	198
ekvivalensskala	198
elcertifikat	150
elektronisk handel	236
energianvändning	147
energiskatt	144
energitillförsel	147
enskild firma	167
enskild näringsidkare	179
enskild näringsverksamhet	178
EU, bidrag och avgifter	334
EU-skatter	46
Eurovinjettsystemet	158
exekutionsväsendet	304
expansionsmedel	183

F

faktorinkomst	194
familjeenhet	189
farebrott	268
fastighetsprisindex	128
fastighetsskatt	106, 190
fastighetstaxering	107
fel och fusk	221

finansiellt sparande	36
fiskebransch	239
fordon, antal	158
fordonsskatt	156
frisörbransch	240
fullgörandekostnader	294
fängelse	11
fördelningseffekter	48
fördelningspolitik	17
fördjupad kontroll	254
föreläggande	260
företagsstruktur	166
förhandsbesked	294
förmögenhet	206
förmögenhetsfördelning	206
förmögenhetsskatt	103, 116, 190, 326
förseningsavgift	11, 266
förseningsavgift, belopp	267
förtidspension	196
förtroende	281
förundersökning	270
förvärvsinkomst	56, 90
förvärvsinkomster för anställda	56
förvärvsinkomster för företagare	56
förvärvsinkomst, sammansättning	64
förvärvsskatt	136

G

gemenskapsinterna förvärv	134
generalindex	129
Gini-koefficient	198
grundavdrag	69
grundkontroll	254
grundskatt	299
gäldenär	217

H

handelsbolag	167, 178
harmoniserade skatter	133, 144
hemsida	283
hushållens finansiella tillgångar	112
hushållens tillgångar och skulder	104
hushållstjänster	87
huvudbrott	271
huvudpåföljd	271

I

importskatter	160
indirekta skatter	20, 21, 25, 47, 133
information	285
inkomst av kapital	113
inkomstskatt	190
inkomstskatt, betalningsmönster	62
inkomstskatt, kommunal	54, 78
inkomstskatt, statlig	54
inkomstskatt, statlig, skiktgräns	74, 92, 93
inkomstspredning	198
internationella företag	166
internationella jämförelser	311, 326

internprissättning	237
intresseprincipen	18

J

jobbskatteavdrag	72
jordbrukstullar	334
jordbrukstullar och sockeravgifter	160
juridisk person	167

K

kapitalbeskattning	103
kapitalplacering, oredovisad	234
kapitalskatt	103
kapitalvinst	196, 202
kapitalvinst, sammansättning	115
koldioxidskatt	144
kommunala sektorn	322
kommunalekonomisk utjämning	81
kommunal skattesats	95
kommunikation	286
koncernbidrag	176
konkursutveckling	212
konsumtionsskatt	22
konsumtionsutgifter	36
kontantbransch	239
kontroll	286
kontrolluppgift	11, 61
kontrolluppgiftsbedrägeri	239
kosthushåll	189
kronofogden	211, 212, 215, 216, 217
kupongskatt	119
Kyotoprotokollet	150

L

lagföringsstatistik	268
ledsagardokument	235
låneförbud	269

M

marginaleffekt	23, 194, 325
marginaleffekt, inkomstprövade system	76
marginaleffekt, utbytesgraden	76
marginalskatt	23, 73, 193, 324
marginalskattebegrepp	73
medborgarenkät	279
mervärdesskatt	134
mikroföretag	243
miljonär	207
miljörelaterade skatter	151, 320
misstänkta personer	11
moms	134
momsbedrägeri	237

N

nationalräkenskaperna	225
Nationalräkenskaperna (NR)	33
naturaförmåner, sociala	43
naturgrusskatt	151
nettoförmögenhet	118
nominell beskattning	19
nyföretagande	185
näringsförbud	275

O

OECD	311
offentlig sektor, inkomster	35
offentlig sektor, utgifter	35
omfördelning, gini-koefficient	48
omfördelningseffekt	196
omprövning	294
omsättning	167, 175
omvänd skattskyldighet	136
optimal beskattning	18
oredovisad företagarkomst	10
oredovisad löneinkomst	10
oriktig uppgift	11

P

passiv näringsverksamhet	178
pension	197
pensionsfonder, avkastningsskatt på	119
pensionssparande	67, 94
periodiseringsfond	176, 184
PPP-köpkraftsparitetstal	311
preskribering	211
preventiv effekt	11
preventiv effekt, allmän	259
preventiv effekt, individual	259
prisutveckling på småhus	110
problembransch	239
progressiv skatt	192
punktskatt	133, 141, 302
punktskatt, oredovisad	235

R

real beskattning	19
realisationsvinst	326
regionenkät	279
reseavdrag	238
reserveringar	176, 184
resor till och från arbetet	65
restaurangbransch	240
restföring	211, 212
restföringsår	216
revision	254
rikskronofogden	291
Riksskatteverket	304
ROT-avdrag	88, 169
räntefördelning	184
rättvisa	286
rörelseintäkter	175
rörelsekostnader	175

S

sakkunskap	285
sambeskattning	26
samhällstjänst	272
sanktionssystem	11
sjuk- och aktivitetsersättning	196
sjöfartsstöd	87, 88
skatt	22
skatt, på arbete	46, 53
skatt, på kapital	46
skatt, på varor och tjänster	46
skatteadministration	289, 300
skattebaser	27
skattebrott	253, 269
skattebrottsenhet	11, 270
skattebrottslagen	11, 268
skattebrottsling	11, 274
skattedeklaration	11
skattefel	9, 221
skattefelets storlek	241
skattefelskarta	242
skattefusk	221
skattefusk, effekter	248
skattefusk, orsaker	245
skatteförmågeprincipen	19
skatteintäkter, kassamässiga	46
skatteintäkter, periodiserade	46
skatteintäkter totalt, översikt	45
skattekil	23
skattekonkurrens	333
skattekonto	63, 214
skattekontroll	11, 253
skattekontroll, effekter	259
skattekontroll, försvårande av	272
skattekvot	39, 46, 303, 314
skattekvot, nedbrytning	320
skattekvot, sammansättning	318
skattemässiga justeringar	176
skatteobjekt	20
skatteparadis	237
skattereduktion	169
skattereduktion, bredband	169
skatteregioner	290
skatterepresentant	144
skatterevision	11, 257
skatteskuld	214, 215
skattesubjekt	20
skattetillägg	11, 238, 262
skattetillägg, antal beslut	263
skattetillägg, belopp	264
skattetillägg, procentsatser	265
skattetillägg, regeländringar	262
skatteundandragande	221
skatteunderlag, taxeringsmässigt	113
skatt på alkohol	151
skatt på energi	144
skatt på fordon	156
skatt på import	160
skatt på kapital	326
skatt på naturgrus	151
skatt på reavinster	326
skatt på tobak	151, 155

skatt på varor	318, 328
skatt på arbete	53
skatt vid olika inkomstnivåer	68
skiktgräns	193
skriftspråk	286
skrivbordsgranskning	254
skuldbalans	215
skuldränta	190
skönsbeskattning	254, 264
snabbhet	286
snus	155
socialavgifter	82
socialavgifter, ändamål	85
socialförsäkringsavgifter	35
socialförsäkringssektor	33, 321
socialt skydd	40
spelverksamhet	236
stämpelskatt	120
stabiliseringspolitik	17
statlig inkomstskatt	70
statsbudget (SB)	37
strafftid	11
strafföreläggande	272
studielån, återbetalning av	76
suspensionsordningen	144
svarsfrekvens	279
svart ekonomi	232
svartarbete	227
svartköp	229
svartköp, av varor	230
svavelskatt	144
särbeskattning	325
särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter	160
särskild löneskatt	54, 82, 85

T

taxeringsorganisationen	303
taxeringsvärde	107, 109
tillgänglighet	286
tjänstegruppliv, beskattning av	87
tobaksskatt	151, 155, 332
transfereringar	36
tullmedel	160
Tullverket	293
tvångsåtgärder	260

U

underskott	165, 172, 178, 181
underskottsavdrag	176
uppbörd av skatt	302
uppbördsförlust	211, 212
upplagshavare	144
upptäcktsrisk	11
utsläpps rättshandel	150

V

varumottagare	144
villkorlig dom	272
vite	260
vägavgifter	158
Vägverket	293
värdepappershandel	236
värderingsregler	117
värnskaft	193

Å

åklagarväsendet	270
-----------------	-----

Ö

överklagande	294
överskott	172, 178, 181